Bundel - PS-vergadering van 9 november 2026

Agenda bijlagen
- Besluitenlijst PS 09-11-2026 -concept-
- Agenda PS 09-11-2026
- Spreektijden PS 09-11-2026
- Plattegrond Statenzaal

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

3 Beëdiging en installatie duo-commissielid

4 Actualiteiten

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst
- Besluitenlijst PS 05-10-2026 -concept-
- Notulen PS 05-10-2026 -concept-

6 Vaststelling voortgangslijst van moties
- Memo lijst moties PS 09-11-2026
- Lijst moties voor PS 09-11-2026

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:

7.a Intrekken verordeningen Commissies Regionaal Overleg luchthavens Hilversum en Texel
- Brief aan PS over Intrekken Commissies Regionaal Overleg (CRO) Hilversum en Texel
- Voordracht 59-2026 Intrekken verordeningen CRO Luchthavens Texel en Hilversum
- Voordracht Bijlage 1 Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum
- Voordracht Bijlage 2 Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel
- Voordracht Bijlage 3 - definitief verslag CRO Hilversum 19-11-25
- Advies cie Ruimte 19-10 intrekken Commissie Regionaal Overleg Hilversum en Texel

7.b Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland
- Brief aan PS over Startnotitie en Externe gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland
- Voordracht 63-2026 Startnotitie en gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma NH
- Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland
- Externe gespreksleidraad volkshuisvestingsprogramma
- Advies cie Ruimte 22-10 Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma NH

7.c Herijking planning- en controlcyclus
- Brief aan PS over Herijking Planning- en Controlcyclus
- Voordracht 62-2026 Herijking planning- en controlcyclus
- Notitie Herijking Planning- en Controlcyclus
- Advies cie Bestuur 26-10 Herijking Planning & Controlcyclus

7.d Vaststellen Participatieverordening Noord-Holland 2026
- Brief aan PS over vaststelling Participatieverordening Noord-Holland 2026 (na zienswijzeprocedure)
- Voordracht 60-2026 Vaststellen Participatieverordening Noord-Holland 2026
- Participatieverordening Noord-Holland 2026
- Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening
- Advies cie Bestuur 26-10 Participatieverordening

7.e Legesverordening Noord- Holland 2027
- Brief aan PS over legesverordening Noord- Holland 2027
- Voordracht 61-2026 Legesverordening 2027
- Bijlage Voordracht Legesverordening 2027

Verordening 2027
Tarieventabel 2027 (gecorrigeerd na cie Bestuur 26-10)
Conversietabel oud 2026 en nieuw 2027
Schriftelijke beantwoording vragen Begroting en Legesverordening cie Bestuur 26-10
Advies cie Bestuur 26-10 Legesverordening 2027

8 Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034
Brief aan PS over integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034
Voordracht 47-2026 Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034
Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2027-2034
Advies cie Ruimte 19-10 Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034
Motie 106-2026 INGETROKKEN D66-CDA-JA21 Koppelkansen pakken op militaire bereikbaarheid in eerstvolgende iNHI
Motie 107-2026 INGETROKKEN D66-CDA-JA21 Woningbouwversnelling mee bij prioritering infrastructurele investeringen
Motie 108-2026 VERWORPEN CDA nader onderzoek voorkeursvariant N203 Krommenie
Motie 109-2026 INGETROKKEN PVV Eerst onderhoud dan prioriteren
Motie 110-2026 VERWORPEN PVV-JA21 Geen generieke snelheidsverlaging zonder betrokkenheid van PS

9 Begroting 2027
Brief aan PS over Begroting 2027
Voordracht 57-2026 Begroting 2027
Begroting 2027
Klimaatbijlage 2027
Brief aan PS over Memorie van Antwoord (MvA) - Begroting 2027
Memorie van Antwoord - Begroting 2027
Aanvulling Memorie van Antwoord
Bijlage bij beantwoording vraag 5 Memorie van Antwoord
Advies cie Ruimte 19-10 Begroting 2027
Advies cie Landelijk Gebied 19-10 Begroting 2027
Advies cie Leefomgeving 26-10 Begroting 2027
Advies cie Bestuur 26-10 Begroting 2027
Schriftelijke beantwoording vragen Begroting en Legesverordening cie Bestuur 26-10
Motie 112-2026 AANGENOMEN D66-CDA-VVD-PRO-Volt-SP-CU Meer handen voor onze natuur
Motie 121-2026 AANGENOMEN CDA-D66-PRO-VVD-CU-JA21-BBB-Volt-VVA-PvdD-50PLUS Veilig OV voor vrouwen
Amendement 18-2026 VERWORPEN PvdD-VVA Dierenwelzijn in de begroting 2027 onder meer in het PLG
Motie 111-2026 VERWORPEN D66 CO2 reductie door afname verkeersgroei
Motie 113-2026 INGETROKKEN JA21 Woningbouw versnellen door financiële ruimte gemeenten
Motie 114-2026 VERWORPEN PVV Geld van de automobilist terug naar de automobilist
Motie 115-2026 VERWORPEN PVV Eerst weten wat het oplevert Voorjaarsnota 2027
Motie 116-2026 VERWORPEN PVV-JA21 Geen open eind natuurnetwerk
Motie 117-2026 INGETROKKEN PvdD-VVA Dierenwelzijn in de begroting 2027 en het PLG
Motie 118-2026 VERWORPEN PvdD-VVA Bijdragen aan vakbekwaam medewerker wildopvangcentra
Motie 119-2026 VERWORPEN PvdD Klimaatplan 2030
Motie 120-2026 INGETROKKEN PvdD Versnellen van het verbinden van het Natuurnetwerk Nederland
Motie 122-2026 VERWORPEN SP Onderzoek gratis buslijn Noord-Holland
Motie 123-2026 INGETROKKEN SP Naar een integraal provinciaal beleidskader voor exoten
Motie 124-2026 INGETROKKEN SP-CDA De krant op tafel in elk buurt- en dorpshuis
Motie 125-2026 INGETROKKEN 50PLUS Monitoring Beschermd Landschap
Motie 126-2026 VERWORPEN 50PLUS-PvdD-JA21 Overzicht financieringsopties Natuurnetwerk vóór de Voorjaarsnota 2027
Motie 127-2026 INGETROKKEN VVA-PvdD Samen verantwoordelijk voor zeehondenzorg

Motie 128-2026 INGETROKKEN VVA-SP-CU-PvdD Inzicht in belemmeringen voortgang CO2 reductiepad industrie
Motie 129-2026 INGETROKKEN Volt-PvdD-CU Pilot filtertechniek afwatering bij provinciale bruggen en onderdoorgangen

10 Vragenuur

11 2-minutendebat Discussienota Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie
Aanvraag 2-min.debat D66 Discussienota Regierol provincie in Regionale Energie Strategie
Motie 130-2026 INGETROKKEN D66 Helderheid provinciale procedures en besluitvorming voor initiatiefnemers

12 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

13 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

14 Sluiting.

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering: 9 november 2026
Voorzitter: dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier: dhr. R.J.C. van der Laan

1. **Opening en mededelingen.**
Afwezig zijn dhr. Becker (BBB), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hanou (PvdD).
Later arriveren mw. Buit (ChristenUnie), Statenlid Bulucu (PRO), Statenlid Ten Ham (PRO), mw. Ouderkerken (VVD), Statenlid Oulad Hadj (PRO), mw. Sijbenga (BBB) en Statenlid Van Wijnen (PRO)
Gedeputeerden Beemsterboer en Gielen verlaten de vergadering eerder.

Fracties GroenLinks en PvdA gaan voortaan samen verder als PRO.
Mw. Vonck en mw. Van Aesch gaan voortaan als zelfstandige fractie Vonck Van Aesch (VVA) verder en maken geen deel meer uit van fractie Partij voor de Dieren.

2. **Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.**
- De bespreekpunten van de vergadering PS 16-11-2026 zijn aan deze agenda toegevoegd als punten 10 en 11.
- Er zijn geen actualiteiten, mondelinge vragen en moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van het aangevraagde 2-minutendebat door dhr. Kanik (D66) inzake “Discussienota Regierol provincie in Regionale Energie Strategie”. Het 2-minutendebat wordt behandeld bij punt 11;

De agenda wordt vastgesteld.

3. **Beëdiging en installatie duo-commissielid.**
Mw. Cueche Hernandez (CDA) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van Provinciale Staten Noord-Holland en is beëdigd.

4. **Actualiteiten.**
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

5. **Vaststelling notulen en besluitenlijst.**
De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 5 oktober 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6. **Voortgangslijst van moties.**
De lijst moties wordt vastgesteld.

7. Hamerstukken.

Totaal aanwezig bij vaststelling: 45 leden.
Afwezig zijn dhr. Becker (BBB), mw. Buit (ChristenUnie), Statenlid Bulucu (PRO) dhr. Dessing (FvD), Statenlid Ten Ham (PRO), dhr. Hanou (PvdD), mw. Ouderkerken (VVD), Statenlid Oulad Hadj (PRO), mw. Sijbenga (BBB) en Statenlid Van Wijnen (PRO).

7a. Voordracht 59-2026 "Intrekken verordeningen Commissies Regionaal Overleg luchthavens Hilversum en Texel" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. de Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel in te trekken;
2. de Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum in te trekken.

7b. Voordracht 63-2026 "Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. de Startnotitie voor het opstellen van het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma per 1 januari 2028 als verplicht programma onder de Omgevingswet vast te stellen;
2. akkoord te gaan met doorvertaling in de Externe Gespreksleidraad van de kaders uit de Omgevingsvisie naar de richtingen voor het PVHP en daar waar dit onvoldoende het geval is aandachtspunten mee te geven voor de uitwerking van het PVHP.

7c. Voordracht 62-2026 "Herijking planning- en controlcyclus" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. de herijkte planning- en controlcyclus met ingang van begrotingsjaar 2027 vast te stellen;
2. de Notitie Herijking planning- en controlcyclus vast te stellen.

7d. Voordracht 60-2026 "Vaststellen Participatieverordening Noord-Holland 2026" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. de Participatieverordening Noord-Holland 2026 definitief vast te stellen;
2. de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening vast te stellen.

7e. Voordracht 61-2026 "Legesverordening Noord- Holland 2027" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. de Legesverordening Noord-Holland 2027 vast te stellen;
2. de tarieventabel 2027 bij behorende de legesverordening Noord-Holland 2027 vast te stellen.

8. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Becker (BBB), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hanou (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 47-2026 "Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)" is unaniem vastgesteld.
Provinciale Staten besluiten:

1. in te stemmen met de opname in de studiefase van de in paragraaf 2.1 genoemde investeringsmaatregelen;
2. de in paragraaf 2.2 genoemde investeringsmaatregelen te promoveren naar de planfase;
3. de in paragraaf 2.3 genoemde investeringsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase;
4. de in paragraaf 2.4 genoemde investeringsmaatregelen te schrappen;
5. de volgende kredietbesluiten te behandelen bij de Begroting 2027:
   a. 25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren € 3.500.000
   b. K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis € 2.100.000
   c. K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart € 410.000
   d. K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal € 2.600.000
   e. K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal € 4.600.000
   f. N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers € 2.200.000
   g. N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein € 1.100.000
   h. N247-25 Bereikbaarheid Waterland: N247 Zuid, ged. A10-Het Schouw € 66.800.000
   i. N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg € 3.000.000
   j. intrekken krediet K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000
   k. intrekken krediet K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000
6. en daartoe het iMPI 2027-2034 vast te stellen.

Er zijn 5 moties ingediend, waarvan er 3 zijn ingetrokken en 2 zijn verworpen:

- Motie 108-2026 door fractie CDA inzake "Nader onderzoek voorkeursvariant N203 Krommenie" is verworpen. Voor 3 en tegen 49 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA en FvD.
- Motie 110-2026 door fracties PVV en JA21 inzake "Geen generieke snelheidsverlaging zonder betrokkenheid van Provinciale Staten" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
    - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 110; vindt de motie te prematuur, wil de onderzoeken afwachten en dan de uitkomsten daarvan bespreken in de commissie.

9. Begroting 2027.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Becker (BBB), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hanou (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 57-2026 "Begroting 2027" is vastgesteld.
Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

1. De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 vast te stellen;
2. Ter uitvoering van het iMPI 2027-2034 de volgende kredieten vast te stellen:

I. ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen:

25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren	€ 3.500.000
K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis	€ 2.100.000
K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart	€ 410.000
K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal	€ 2.600.000
K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal	€ 4.600.000
N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers	€ 2.200.000

II. ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:

a. N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein € 1.100.000
b. N247-25 Bereikbaarheid Waterland: N247 Zuid, ged. A10-Het Schouw € 66.800.000
€ 46.750.000 komt ten laste van de stelpost
c. N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage N515-Zuiderweg € 3.000.000
€ 1.000.000 komt ten laste van de stelpost

III. de volgende kredieten in te trekken:

a. K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000
b. K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000

Er is 1 amendementen ingediend en verworpen:

- Amendement 18-2026 door fracties PvdD en VVA inzake “Dierenwelzijn in de begroting 2027 onder meer in het PLG” is verworpen. Voor 15 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, 50PLUS, Fractie VVA, Volt, ChristenUnie, Fractie De Weerdt en 1 lid van PRO *(Statenlid Korzelius).*
    - Stemverklaring fractie D66: stemt voor amendement 18; had aanvankelijk wat moeite met het amendement vanwege het rapport dat er ook in wordt genoemd, maar met de uitleg dat er wat vrijer mee mag worden omgegaan, onderschrijft de fractie dat dierenwelzijn een plek verdient in deze begroting.

Er zijn 19 moties ingediend, waarvan er 9 zijn ingetrokken en 8 zijn verworpen en 2 zijn aangenomen:

- **Motie 112-2026 door fracties D66, CDA, VVD, PRO, Volt, SP en ChristenUnie inzake “Meer handen voor onze natuur” is aangenomen.**
  Voor 36 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, JA21, PVV, PvdD, FvD en Fractie VVA.
  Dictum:
  Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
  1. Uiterlijk bij de behandeling van de Jaarstukken 2026 met een concreet voorstel te komen om gedurende vier jaar (2027–2030) jaarlijks € 150.000 beschikbaar te stellen, in totaal € 600.000, voor het versterken van de inzet van groene vrijwilligers bij terreinbeherende organisaties in Noord-Holland.
  2. Deze middelen te richten op het vergroten van de daadwerkelijke inzet van vrijwilligers, onder meer door uitbreiding van vrijwilligerscoördinatie, begeleiding, opleiding en het beschikbaar stellen van noodzakelijke materialen, gericht op het herstellen en versterken van natuurkwaliteit en biodiversiteit in bestaande natuurgebieden, waaronder de aanpak van invasieve exoten.
  3. Hiervoor financiële dekking te zoeken, waarbij onder meer wordt gekeken naar vrijvallende middelen en onderbestedingen binnen het programma Natuur en landelijk gebied.
  4. De voorgestelde dekking en de benodigde begrotingswijziging uiterlijk bij de behandeling van de Jaarstukken 2026 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen.
      - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 112; is voor die vrijwilligers, maar vindt dat de provincie niet voor die kosten op moet draaien.

- Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen motie 112; vindt dit een heel sympathieke motie en zou hem ondersteund hebben als er niet werd gesproken over exoten waar het ook dieren betreft.
- Stemverklaring fractie VVA: stemt tegen motie 112 en sluit zich aan bij fractie PvdD.

- **Motie 121-2026 door fracties CDA, D66, PRO, VVD, ChristenUnie, BBB, Volt, Fractie VVA, PvdD en 50PLUS inzake "Veiligheid van vrouwen in regionaal openbaar vervoer" is unaniem aangenomen.**
  Dictum:
  - in gesprek te gaan met Connexion en de toekomstige vervoerder over sociale veiligheid en in bijzonder vrouwenveiligheid in de bus en te bespreken welke verbeteringen er doorgevoerd kunnen worden;
  - in dat gesprek onder andere te bespreken of buschauffeurs goed zijn toegerust om bij dit soort situaties op te treden en daarmee de sociale veiligheid en vrouwenveiligheid kunnen verbeteren, bijvoorbeeld met trainingen hierover;
  - PS te informeren over de uitkomsten van het gesprek;
  - bij de acties die volgen uit motie 87-2025 'veiligheid voor vrouwen in de openbare ruimte' ook de veiligheid van vrouwen in het openbaar vervoer mee te nemen.

- **Motie 111-2026** door fractie D66 inzake "CO2 reductie door afname verkeersgroei" is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Fractie VVA, Volt, ChristenUnie en Fractie de Weerdt.
  - Stemverklaring fractie SP: stemt voor motie 111; is geen voorstander van de in de motie genoemde ov-hubs, maar steunt de motie toch omdat er nog andere modaliteiten staan waar de fractie wel voor is.
- **Motie 114-2026** door fractie PVV inzake "Geld van de automobilist terug naar de automobilist" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
- **Motie 115-2026** door fractie PVV inzake "Eerst weten wat het oplevert Voorjaarsnota 2027" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
- **Motie 116-2026** door fracties PVV en JA21 inzake "Geen open eind natuurnetwerk" is verworpen. Voor 9 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, FvD en 50PLUS.
- **Motie 118-2026** door fracties PvdD en Fractie VVA inzake "Bijdragen aan vakbekwaam medewerker wildopvangcentra" is verworpen. Voor 3 en tegen 49 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en Fractie VVA.
- **Motie 119-2026** door fractie PvdD inzake "Klimaatplan 2030" is verworpen. Voor 4 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Fractie VVA en ChristenUnie.
- **Motie 122-2026** door fractie SP inzake "Onderzoek gratis buslijn Noord-Holland" is verworpen. Voor 22 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties PRO, PvdD, SP, 50PLUS, Fractie VVA, Volt en ChristenUnie.
  - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 122; vindt de motie wel sympathiek, maar heeft liever meer ov dan gratis ov.
- **Motie 126-2026** door fracties 50PLUS, PvdD en JA21 inzake "Overzicht financieringsopties Natuurnetwerk vóór de Voorjaarsnota" is verworpen. Voor 8 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, 50PLUS en Fractie VVA.

10. Vragenuur.

Er zijn geen mondelinge vragen voor het Vragenuur ingediend.

11. Twee-minutendebat.
Het door dhr. Kanik (D66) aangevraagde 2-minutendebat inzake “Discussienota Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie” is behandeld. Er is 1 motie ingediend en ingetrokken.

12. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.
Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

13. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.
De stemmingen met betrekking tot de punten 8 en 9 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

14. Sluiting.
De voorzitter sluit de Statenvergadering van 9 november 2026.

Vastgesteld op …… te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter, statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering -gewijzigd-

Datum	9 november 2026
Tijd	aanvang 10:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Griffier/Secretaris	R.J.C. van der Laan
Toelichting	Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

Gewijzigde agenda: punten van PS 16-11 zijn aan deze agenda toegevoegd na punt 9.

1 **Opening en mededelingen**

2 **Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden**

3 **Beëdiging en installatie duo-commissielid**
Voorgedragen wordt mw. Cueche Hernandez (CDA).

4 **Actualiteiten**

5 **Vaststelling notulen en besluitenlijst**

6 **Vaststelling voortgangslijst van moties**

7 **Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:**

7a **Intrekken verordeningen Commissies Regionaal Overleg luchthavens Hilversum en Texel**
Voordracht 59-2026

7b **Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland**
Voordracht 63-2026

7c **Herijking planning- en controlcyclus**
Voordracht 62-2026

7d **Vaststellen Participatieverordening Noord-Holland 2026**
Voordracht 60-2026

7e **Legesverordening Noord- Holland 2027**
Voordracht 61-2026

8 **Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034**
Voordracht 47-2026

Provincie Noord-Holland

9 **Begroting 2027**
Voordracht 57-2026

10 **Vragenuur**

11 **2-minutendebat Discussienota Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie**

12 **Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag**

13 **Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten**

14 **Sluiting**

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 9 november 2026

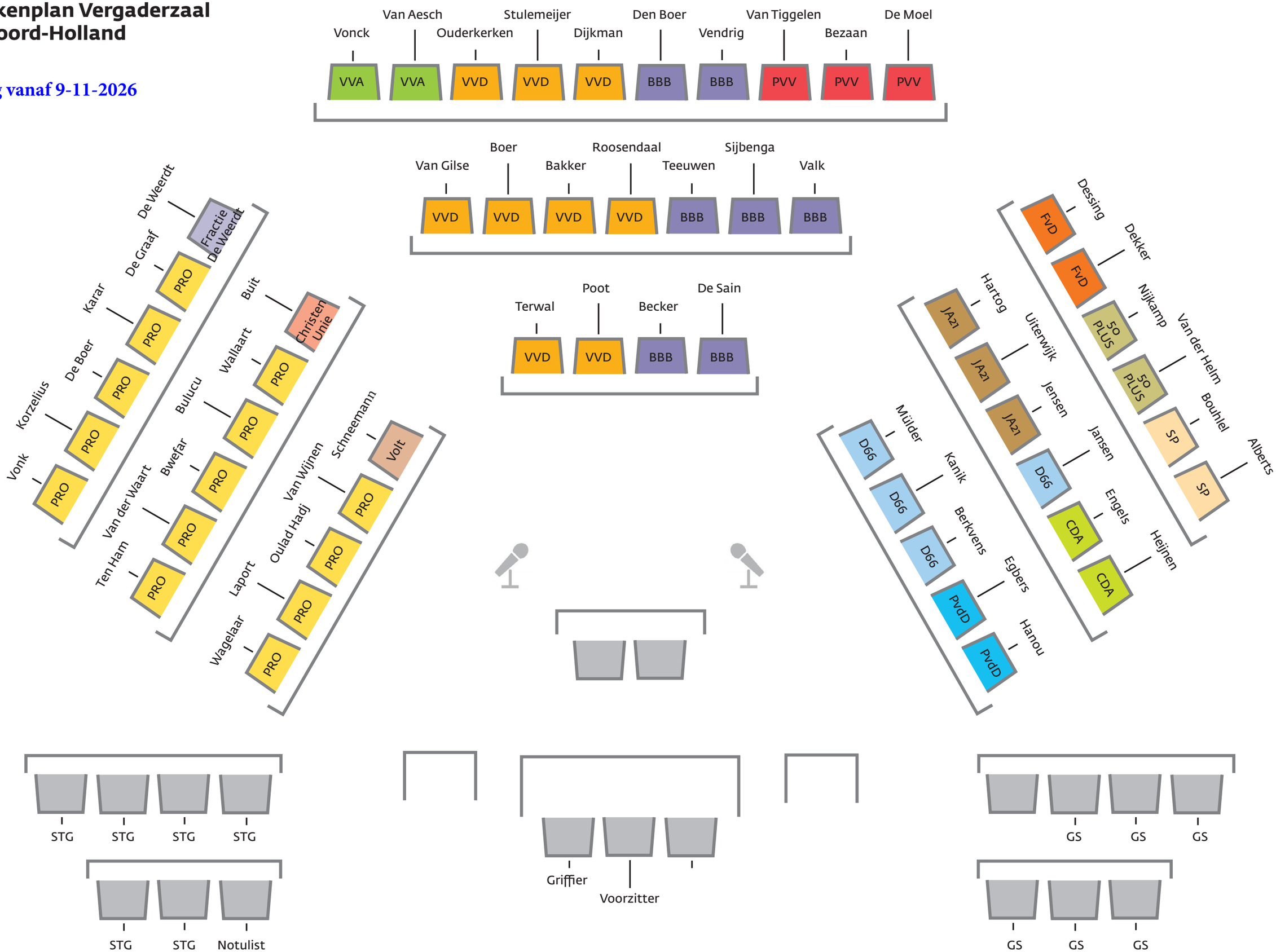
Voor deze vergadering geldt een lange vergaderduur.
Houdt u rekening met doorvergaderen in de avond.

Spreektijden per fractie:

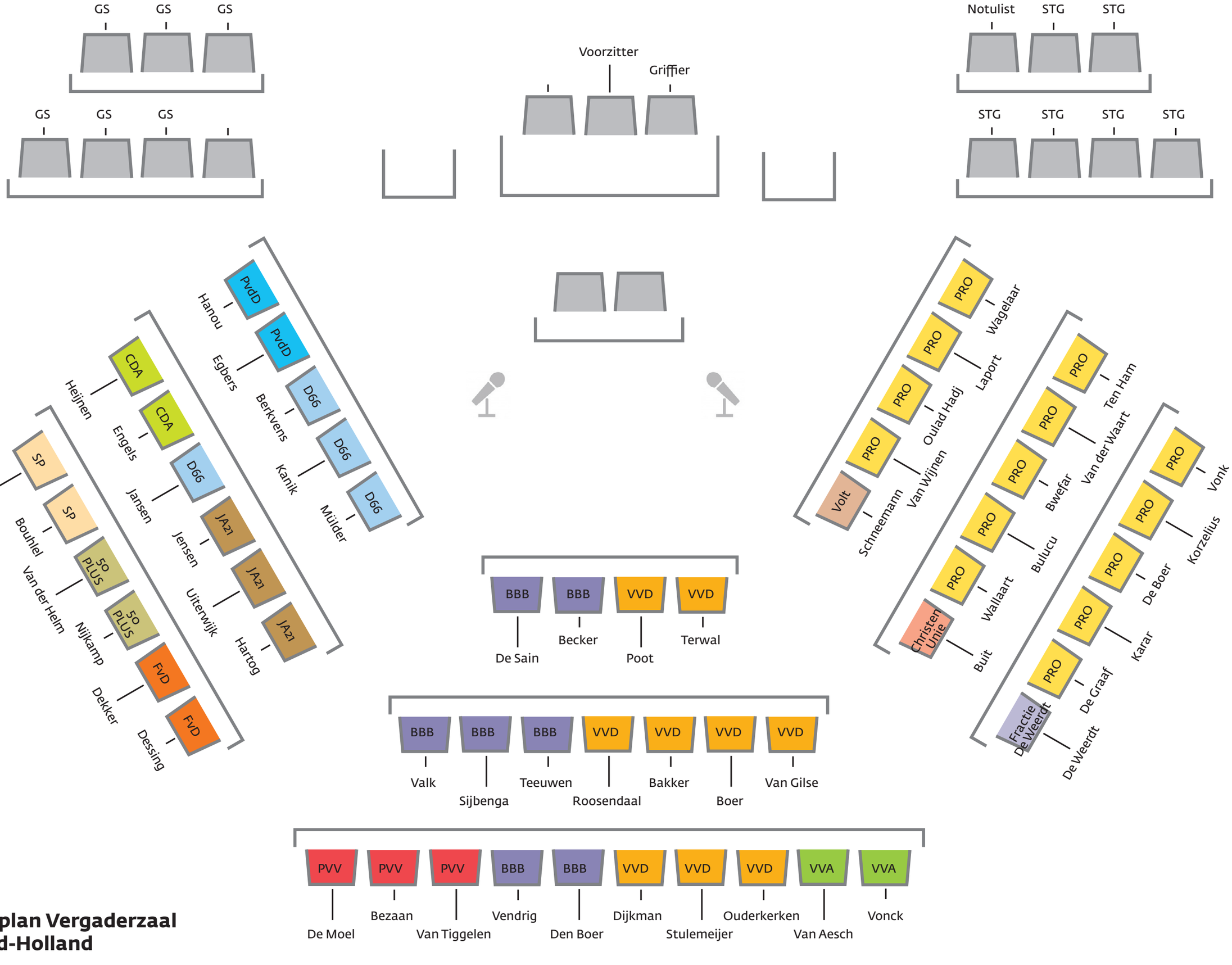
Fractie	spreektijd lange vergaderduur
PRO	45 min.
VVD	35 min.
BBB	31 min.
D66	25 min.
JA21	23 min.
PVV	23 min.
PvdD	21 min.
CDA	21 min.
FvD	21 min.
SP	21 min.
50PLUS	21 min.
Fractie Vonck Van Aesch	21 min.
Volt	19 min.
ChristenUnie	19 min.
Fractie De Weerdt	19 min.
Totale spreektijd PS	*365 min.*
Spreektijd GS	121 min.

Vlekkenplan Vergaderzaal
PS Noord-Holland

geldig vanaf 9-11-2026

PNH260631

Vlekkenplan Vergaderzaal
PS Noord-Holland

PNH260631

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering: 5 oktober 2026
Voorzitter: dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier: dhr. R.J.C. van der Laan

1. **Opening en mededelingen.**
Afwezig zijn mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD) en dhr. Dessing (FvD).
Mw. Ouderkerken (VVD) en Statenlid Van Wijnen (GroenLinks) arriveren later.
Dhr. Hartog (JA21) verlaat de vergadering eerder.

2. **Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.**
- Twee hamerstukken worden als bespreekpunt behandeld na punt 8:
  - punt 6a inzake “Treffen gemeenschappelijke regeling uitvoeringstaken Natuur enOmgeving t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna”;
  - punt 6b over het Rekenkamerrapport “Stimuliering woningbouw”.
- Er is geen actualiteit aangevraagd en er zijn geen mondelinge vragen ingediend.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van het aangevraagde 2-minutendebat door dhr. Karar (PvdA) inzake “Uitvoering initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie”. Het 2-minutendebat wordt behandeld bij punt 10.
- Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M97-2026** door fractie JA21 inzake “Fietspad Bleidenstijnsweg”.

  De stemming over deze motie wordt vermeld bij punt 12.

De agenda wordt vastgesteld.

3. **Actualiteiten.**
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

4. **Vaststelling notulen en besluitenlijst.**
De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 7 september 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. **Voortgangslijst van moties.**
De lijst moties wordt vastgesteld.

6. **Hamerstukken.**
Totaal aanwezig bij vaststelling: 51 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD) en dhr. Dessing (FvD) zijn afwezig.

Punten 6a en 6b worden behandeld als bespreekstuk na punt 8 (8a en 8b).

6c. Voordracht 55-2026 "Zienswijze PS op Organisatieverordening, Algemene Verordening en Legesverordening van vier recreatieschappen is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. Aan te geven dat met betrekking tot de legesverordeningen van de vier recreatieschappen de volgende punten nog moeten worden aangescherpt:
   - Er dient een begrippenkader te worden opgenomen in de legesverordening om de leesbaarheid en toepasbaarheid te verbeteren;
   - In artikel 3, vierde lid, is het verstandig om de termijn expliciet vast te leggen;
   - In artikel 4, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste lid onder a, kan worden overwogen de mondelinge kennisgeving te schrappen;
   - In artikel 7 ontbreekt nog duidelijkheid over de omvang van de teruggaaf, de indieningstermijn en een eventueel minimumbedrag.
2. Dat met betrekking tot tekstuele verschillen in de algemene verordening van recreatieschap Twiske-Waterland deze zoveel mogelijk in lijn moeten worden gebracht met die van de andere drie recreatieschappen. Dit is ook conform de uitgesproken wens van de besturen van de recreatieschappen.
3. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de organisatieverordening van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.

6d. Voordracht 48-2026 "Wijziging gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst IJmond" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
toestemming aan Gedeputeerde Staten te geven voor het treffen van de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.

6e. Voordracht 53 "Actualisatie Regionale Energiestrategieën (RES) 2025" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
de actualisatie van de Regionale Energiestrategieën Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vast te stellen, voor zover deze betrekking heeft op de geactualiseerde kaart met zoekgebieden, en Gedeputeerde Staten op te dragen deze wijzigingen te betrekken bij een volgende wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.

7. Tweede begrotingswijziging 2026.
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

Voordracht 54-2026 "Tweede begrotingswijziging 2026" is unaniem vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
1. de bij deze tweede begrotingswijziging mutaties van de begroting 2026 vast te stellen;
2. de tweede begrotingswijziging 2026 met een begrotingsresultaat van € 21,7 miljoen vast te stellen;
3. de gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken en 2 zijn aangenomen:

- **Motie 98-2026 door fracties Volt, PvdA, GroenLinks, JA21 en PvdD inzake "Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing" is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, PVV en 50PLUS.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  zich in te spannen om het provinciale plan natuurbrandbeheersing zo snel mogelijk af te ronden en met Provinciale Staten te delen.
  - Stemverklaring fractie VVD: stemt tegen motie 98; is inhoudelijk wel voor de brandbeheersing, maar vindt dit procedureel overbodig.
  - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 98; geeft aan dat GS in de commissievergadering heeft toegezegd dat het voor de zomer zou gebeuren; vindt de motie daarom overbodig.

- **Motie 99-2026 door fracties PvdA, BBB, D66, GroenLinks, CDA, VVD en PvdD inzake "Steun twee monumentale complexen in de kop van Noord-Holland" is unaniem aangenomen.**
  Dictum:
  PS roept Gedeputeerde Staten op:
  - om op korte termijn in gesprek te gaan met de initiatiefnemers van de Stelling van Den Helder en het Joods Werkdorp Nieuwesluis over de beoogde ambities;
  - om een voorstel te ontwikkelen voor (incidentele financiële) ondersteuning van de Stelling van Den Helder en het Joods Werkdorp, in de vorm van geld voor het proces en eventueel ook vervolgwerkzaamheden, in lijn met provinciale doelen;
  - om dit zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de Kaderbrief 2028, dan wel de Voorjaarsnota, voor Provinciale Staten een financieel voorstel uit te werken met een dekking uit de beschikbare middelen.

8. Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026.
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

Voordracht 46-2026 "Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026" is unaniem vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
het besluit tot wijziging van de Legesverordening Noord- Holland 2026 en de bijbehorende tarieventabel 2026 vast te stellen.

Er is 1 motie ingediend en aangenomen:

- **Motie 102-2026 door fracties Volt, BBB, CDA, JA21 en VVD inzake "Digitale technieken faunaschade" is unaniem aangenomen.**
  Dictum:
  PS roept Gedeputeerde Staten op:
  - om aan het IPO te vragen, om samen met BIJ12, te onderzoeken hoe digitale technieken kunnen helpen om faunaschade in alle provincies, en specifiek in Noord-Holland, vast te leggen;
  - hierbij te denken aan beelden van drones, eigen foto's of satellieten en het automatisch beoordelen van die beelden. Onderzoek of deze technieken taxateurs kunnen ondersteunen en vervangen;
  - hierover terug te koppelen aan Provinciale Staten;

8a. (6a) Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna.
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

Voordracht 56-2026 "Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna." is unaniem vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten voor het treffen van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Natuurtaken en Omgeving.

Er is 1 motie ingediend en ingetrokken.

8b. (6b) Rekenkamerrapport "Stimulering Woningbouw".
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

Voordracht 58-2026 "Rekenkamerrapport "Stimulering Woningbouw" is unaniem vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
GS op te dragen uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

1. Versterk de provinciale aanpak bij het stimuleren van woningbouw op de volgende onderdelen:
   a. Betrek andere beleidsterreinen (zoals natuur, energie en mobiliteit) die van invloed zijn op woningbouw meer structureel en integraal en borg dit in de besluitvorming.
   b. Maak duidelijk voor welke knelpunten bij woningbouw de provincie zich meerjarig inzet, hoe de provincie dit wil doen en wat dat oplevert.
   c. Verken hoe het instrumentarium van de provincie voor het stimuleren van woningbouw anders en beter kan worden vormgegeven. Breng daarbij verschillende alternatieve beleidsinstrumenten in beeld en geef inzicht in de mate waarin deze instrumenten bijdragen aan de provinciale doelen.

   d. Evalueer het instrumentarium periodiek voor meer inzicht in de doeltreffendheid en stuur zo nodig bij.
   e. Rapporteer hierover aan Provinciale Staten.
2. Zorg voor de juiste voorwaarden om te kunnen sturen op het aantal en het soort woningen dat gerealiseerd moet worden in de provincie Noord-Holland:
   a. Verbeter de kwaliteit van de monitors die gebruikt worden om de woningbouwplannen en de woningbouwrealisatie te volgen, bijvoorbeeld door de betaalbaarheid van gerealiseerde woningen inzichtelijk te maken.
   b. Blijf concrete acties aan de uitkomsten van de monitors verbinden, als blijkt dat woningbouw achterblijft bij de beoogde doelen, bijvoorbeeld via overleg of een gerichte extra inzet van de provincie.
3. Stimuleer als voorzitter en deelnemer aan de versnellingstafels dat aan de tafels of lokale tafels de PPM wordt gebruikt en concrete woningbouwprojecten besproken worden.
   Continueer in IPO-verband het overleg met Rijk en VNG over het optimaliseren van de gezamenlijke aanpak van de woningbouwopgave als één overheid. Doe dit in goed overleg met woningcorporaties en marktpartijen. Zet daarbij in op een langdurige aanpak, waarbij het cruciaal is dat wordt gestreefd naar een slagvaardige samenwerking in toekomstbestendige interbestuurlijke verhoudingen. Maak daarbij gebruik van het rapport 'Samen bouwen aan resultaten' van de Studiegroep Interbestuurlijke Verhoudingen.

Er is 1 motie ingediend en verworpen:

- **Motie 104-2026** door fractie 50PLUS inzake "Levensloopbestendig wonen zichtbaar in de monitoring van woningbouw" is verworpen. Voor 5 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en 50PLUS.
  - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie 104; vindt de motie overbodig gezien de beantwoording van GS.
    Stemverklaring fractie GroenLinks: stemt tegen motie 104 en sluit zich aan bij fractie PvdA.
  - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 104 omdat het al in het beleid wordt meegenomen.
  - Stemverklaring fractie D66: stemt tegen motie 104 en sluit zich aan bij voorgaande fracties

9. Vragenuur.

Er zijn geen mondelinge vragen voor het Vragenuur ingediend.

10. Twee-minutendebat.
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

Het door dhr. Karar (PvdA) aangevraagde 2-minutendebat inzake "Uitvoering initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie" is behandeld.

Er is 1 motie ingediend en ingetrokken.

11. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.
GS heeft advies gegeven op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 is ingediend.

12. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.
Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Mw. Van Aesch (PvdD), mw. Buit (ChristenUnie), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD) en dhr. Hartog (JA21) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot de punten 7, 8, 6a en 6b zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming motie Vreemd aan de Orde van de Dag:
Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend en verworpen:

- **Motie 97-2026 door fractie JA21 inzake "**Voorkeursvariant 7B Blijdensteinsweg" is verworpen. Voor 2 en tegen 48 stemmen. Voor stemt de fractie JA21.

13. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 5 oktober 2026.

Vastgesteld op …… te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter, statengriffier,

Notulen – concept –

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	5 oktober 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid B. Bulucu (GL), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. P. Dijkman (VVD), mw. A.H.M. Egbers (PvdD), mw. R.M. Engels (CDA), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid P.P.W. de Graaf (GL), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. M.N. Hanou (PvdD), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E. Jensen (JA21), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Fractie De Weerdt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL).

Afwezig: mw. M. van Aesch (PvdD), mw. Y.B. Buit (CU), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD),

Agenda		Paginanummer:
1	Opening en mededelingen.	(2)
2	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(4)
3	Actualiteiten.	(5)
4	Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(5)
5	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(5)
6	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(5)
6.a	(onthamerverzoek) Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).	
6.b	(onthamerverzoek) Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).	(5)
6.c	Zienswijze PS op Organisatieverordening, Algemene Verordening en Legesverordening van vier recreatieschappen (VD 55-2026).	(5)
6.d	Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond augustus 2026 (VD 48-2026).	(5)
6.e	Actualisatie Regionale Energiestrategieën (RES) 2025 (VD 53-2026).	(5)
7	Tweede begrotingswijziging 2026 (VD 54-2026).	(6)
8	Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD 46-2026).	(31)
8.a	(punt 6.a) Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).	(36)
8.b	(punt 6.b) Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).	(38)
9	Vragenuur.	(41)
10	2-minutendebat.	(41)
11	Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(45)
12	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(46)
13	Sluiting.	(49)

Opening om 13.02 uur.

1 Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering. Het is 5 oktober 2026. Ik heet natuurlijk alle Statenleden, de leden van Gedeputeerde Staten, onze ambtenaren, maar vooral natuurlijk ook onze gasten van vandaag welkom. We ontvangen vandaag deelnemers aan het project Apollo als gast van de Staten. Dat is een politiek onafhankelijk programma dat mensen opleidt om de politiek in te gaan. Zij zullen straks – of nu al, nee, ik denk straks zo te zien – plaatsnemen op de publieke tribune. Natuurlijk ook een welkom aan onze ambtenaren.

Bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Buit. Haar zoon is geboren op 28 september en namens u hebben we een bloemetje gestuurd. Dit is mooi.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren is afwezig. De heer Dessing en de heer Dekker van Forum voor Democratie, en Statenlid Bulucu van GroenLinks komt rond 16.00 uur. Dat zijn de afmeldingen voor zover ik ze hier van de griffie heb ontvangen.

Dan een mededeling. Oud-gedeputeerde, oud-Statenlid Wim van Gelder is op 14 september overleden. Hij was gedeputeerde van Noord-Holland van oktober 1978 tot september 1992. Er is namens u, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, een condoleancebrief naar de nabestaanden gestuurd. Er is ook een rouwadvertentie geplaatst in de Volkskrant van 22 september. Namens Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten wens ik de familie en de nabestaanden van de heer Van Gelder veel sterkte toe.

We hebben een nieuw vergadersysteem. U heeft de kastjes hier voor u zien staan. U heeft afgelopen vrijdag een uitleg per mail ontvangen van de griffie. Er moeten nog een paar dingen in de zaal gebeuren. Zoals u kunt zien, staan de camera's nog op standaards. Die zullen vast worden gemonteerd. Er komen ook nog grotere schermen, in ieder geval aan de achterkant hier. Als het goed is, kunt u luid en duidelijk meelezen. Het systeem werkt met een pas. Als het goed is, heeft u allemaal gezien dat u een pas heeft. Als het goed is, gaat die pas in het kastje en kan de griffier zien of iedereen is ingelogd. Dat is niet het geval. Een aantal van u heeft het pasje er nog niet ingedaan. Dat is mooi: wij kunnen het nu allemaal controleren hier. Het is een en al 'Big Brother is watching you', zeg maar, vanaf deze kant. We moeten er zelf ook nog een beetje aan wennen, moet ik u eerlijk zeggen.

Even over het geluid. Ik hoor u al opmerkingen maken. Dat gaat beter worden. Er komen nog speakers en dan zal het systeem wat gedempt worden en dan wordt het uitgetuned, zoals dat heet. Als het goed is, zal ik u dan straks met een mooie, zware radiostem kunnen gaan toespreken in plaats van: 'Dit is Radio Hollandia'. Zo klinkt het nu een beetje. Meer de 'candlelight-stem'.

Het werkt dus met een pas. Die pas is gekoppeld aan de spreektijd en aan hoe u stemt. Dus op het moment dat u nu bent ingelogd- Wij kunnen dus nu zien dat er een aantal Statenleden niet zijn. Daarmee weet het systeem ook direct hoeveel geldige stemmen uitgebracht kunnen worden. Dat wordt straks ook allemaal geprojecteerd. Dus als u hem er niet instopt, dan bent u er even niet. Althans, volgens het systeem.

Indien u een interruptie doet of het woord gaat voeren, dan neemt u de pas mee en stopt u hem in het kastje hier bij het spreekgestoelte. Als u het woord voert of als u een interruptie wilt plegen, doet u dat in de microfoon, in het kastje hier in het midden van de zaal. Zodra u dan de microfoon aanzet, gaat de spreektijd lopen. Dus niet op het moment dat u het pasje erin stopt, maar op het moment dat u de microfoon aanzet. Degenen die de vergadering online volgen, zien dan uw naam en uw gezicht in beeld. Dat is althans-

De pas is weliswaar uw pas, maar u mag hem niet mee naar huis nemen. Het is de bedoeling dat hij dus altijd hier blijft. Daarmee voorkomen we dat er Statenleden zijn die toevallig de pas thuis hebben liggen of tussen hun pasjes. Dus de pas blijft gewoon hier. De griffie zorgt ervoor dat bij iedere vergadering op uw plek, de plek waar u zit, het pasje ligt.

We kunnen heel veel meer en we gaan de komende tijd ook nog heel veel leren van het systeem. Dat zullen we gaan merken. Maar mooi is ook dat alle conceptmoties al bij de vergaderstukken zijn gepubliceerd. Bij het voorlezen van het dictum zullen de moties ook in beeld worden

gebracht. Van belang blijft het uitspreken van het dictum. Pas daarna zal ik de bekende woorden uitspreken: 'En dan maakt uw motie nu onderdeel uit van de beraadslagingen.'

Het kan ook zijn dat u op het laatste moment bijvoorbeeld nog een motie wijzigt. Nou, geeft u dat zo snel mogelijk door en dan zal dat door de griffie verwerkt worden. Van belang blijft dat het uitgesproken dictum het dictum van de motie blijft, zoals u hem indient. Als het goed is, correspondeert dat natuurlijk met elkaar en de mensen kunnen meelezen, ik denk hier op het scherm achter mij. Dus het is belangrijk dat de griffie moties en amendementen zo snel mogelijk ontvangt, zodat ze ook in het systeem kunnen worden gezet. Geeft u ook de titel van uw motie aan in uw woordvoering, zodat ook de juiste in beeld gebracht kan worden. Dus laten we met elkaar afspreken: als u uw motie gaat inbrengen en die heeft een titel, dat u even de titel noemt en vervolgens het dictum uitspreekt, waarin u zegt wat de motie inhoudt.

Een kleine laatste wijziging in een motie of een toevoeging van een medeondertekenaar kunt u natuurlijk altijd gewoon melden bij de woordvoering, maar ook bij de griffie. Dat wordt dan ook bij de motie verwerkt. Daarvoor hoeft u geen nieuwe versie te sturen. Dus als er steun gegeven wordt of er mede-indieners zijn en die blijken op de oorspronkelijke motie niet vermeld, dan kunt u dat gewoon even doorgeven. Dan hoeft u daar niet een hele nieuwe motie of een nieuwe versie voor te maken. Heeft u tijdens de vergadering nog een wijziging op een ingediend amendement of een motie en u heeft nog geen woord gevoerd, dan is het handig om dat door te geven, zodat de juiste versie ook in het systeem gezet kan worden.

Nou, een hoop informatie. We zullen dat, denk ik, werkende weg met elkaar gaan ontdekken. Ik zie de eerste vraag – de tijd loopt nog niet – van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, twee heel kleine puntjes van orde. Ik gun de PVV-fractie natuurlijk altijd een bonus van 58 seconden, maar volgens mij klopt dat niet helemaal.

Misschien is het goed om toch, aangezien het een nieuw stemsysteem is, even een proefstemming te doen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan denk ik zeker proefstemmen, maar ik stel voor dat we aan het eind van de vergadering, voordat wij gaan stemmen, minimaal één proefstemming gaan doen. Dan leggen we het ook nog even uit. Maar het kan eigenlijk niet missen, want u krijgt twee vlakjes te zien, een rood en een groen, en u mag raden welk voor en tegen is.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, herstel. Ik bedoel: de PVV heeft twee seconden te weinig.

De **VOORZITTER**: Ja, kijk, dat is nou het mooie van het systeem. Is hij goed zo? […] Weet u, als u vervelend bent, kunnen we ook gewoon de hele spreektijd hier weghalen. Dat is zo'n mooi systeem. De heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik krijg helaas uit de zaal, en dan voornamelijk hierachter, dat het geluid aan de zijkant veel minder goed te volgen is. Op zich vind ik de metaligheid niet het grootste probleem, maar als de toehoorders en de fractiemedewerkers het niet kunnen meekrijgen, lijkt me dat wel wat problematisch. Maar ik weet niet of dat- Ja, maar om nou alle fractiemedewerkers in een soort koor hierachter online te zetten, dat vind ik op zich een goede oplossing voor de fractiemedewerkers, maar daar hebben de toehoorders weinig aan, denk ik.

De **VOORZITTER**: We geven het even door. De technici zijn hier aanwezig. Dus wat we nog kunnen repareren, doen we. Straks in ieder geval zal het probleem veel minder zijn, omdat we ook nog speakers gaan krijgen.

Maar goed, we krijgen dus al met al een prachtig nieuw systeem. State of the art. U weet: we hebben vandaag in het Presidium nog gesproken over het Stateninformatiesysteem, het SIS, en dat zal volgend jaar worden ingevoerd. Dan kunnen onze kijkers, als ze kijken, ook gelijk meelezen met wat er wordt uitgesproken. Dus het wordt, denk ik, een heel mooi systeem, waarbij we proberen zo goed mogelijk te communiceren over hetgeen we hier met elkaar bespreken.

Dat waren de mededelingen vanaf deze kant.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 2. Dat is het vaststellen van de primus. Mocht het tot een hoofdelijke stemming komen: waar we gaan beginnen, met welk Statenlid wij gaan beginnen met de stemming? Dat is nummer tien, en dat is mevrouw Uiterwijk van JA21. U weet het: als u drie keer achter elkaar gekozen wordt, krijgt u van mij een cadeautje. Maar dat is dit keer niet aan de orde.

De fractie van 50PLUS heeft aangekondigd de hamerstukken 6.a en 6.b als bespreekstuk te willen opvoeren. Dat gaat om voordracht 56. Dat is het treffen van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving ten behoeve van de Nationale Database Flora en Fauna. Voordracht 58 is het Rekenkamerrapport Stimulering woningbouw. Gaat u akkoord met de onthamering? Zo ja, dan worden die behandeld na agendapunt 8. Akkoord.

Er is geen actualiteit en er zijn geen mondelinge vragen aangekondigd.

Dan gaan we naar het tweeminutendebat. De heer Karar van de Partij van de Arbeid heeft een verzoek tot het houden van een tweeminutendebat ingediend inzake de uitvoering van het initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie. Het Presidium heeft daar positief over geadviseerd. Het is nu aan u, aan uw Staten, om daarover te beslissen. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Dan wordt dit als agendapunt 10, na het vragenuur, behandeld.

De agenda is aldus vastgesteld.

De **VOORZITTER**: Dan de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie van JA21 heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de Orde van de Dag te willen indienen met als onderwerp Fietspad Blijdensteinsweg. Dan stel ik nu de heer Hartog als indiener in de gelegenheid om deze motie toe te lichten.

U moet uw pasje meenemen. Ja, heel goed.

Ik dacht in één keer: wat gaat er veel licht branden? Maar het is die motie achter me die oplicht.

De heer **HARTOG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. De motie is besproken in de commissie. Dus met uw instemming lees ik het dictum voor. Verzoeken Gedeputeerde Staten variant 7B aan te wijzen als voorkeursvariant voor de vervanging van het fietspad Blijdensteinsweg en de verdere voorbereiding en uitvoering daarop te richten; bij verdere uitwerking van variant 7B passende maatregelen te treffen voor de in het Sweco-rapport genoemde aandachtspunten rond natuurwaarden en de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten; Provinciale Staten te informeren over de verdere uitwerking, planning en financiële consequenties. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 97-5 oktober 2026
Voorkeursvariant 7B Blijdensteinsweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *Het fietspad over de Blijdensteinsweg door zandverstuiving steeds moeilijker begaanbaar wordt en na onderzoek van veertien alternatieven variant 7B (westelijke variant) en 8B (oostelijke variant) de voorkeurstracés naar voren zijn gekomen;*
- *Gedeputeerde Staten uiteindelijk heeft gekozen voor variant 8B, terwijl variant 7B de voorkeur heeft van de gemeente Bergen, de Fietsersbond, ANWB en NTFU en beter scoort op karakter en fietsbeleving;*
- *Variant 7B volgens Sweco bestand is tegen toekomstige vernatting en verstuiving en de beleving van het loopduin en het 'ommetje van Bergen' behoudt;*
- *Beide varianten positief worden beoordeeld voor Natura 2000 en NNN;*
- *Variant 8B de route vanuit Bergen aan Zee met circa 2,8 kilometer verlengt, terwijl variant 7B aansluiting op de bestaande routenetwerken mogelijk maakt en de totale lengte van het fietsnetwerk nagenoeg behouden blijft;*

- *De gedeputeerde heeft aangegeven dat juridisch nog voor een andere variant kan worden gekozen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Variant 7B aan te wijzen als voorkeursvariant voor de vervanging van het fietspad Blijdensteinsweg en de verdere voorbereiding en uitvoering daarop te richten;*
- *Bij verdere uitwerking van variant 7B passende maatregelen te treffen voor de in het Sweco-rapport genoemde aandachtspunten rond natuurwaarden en de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten;*
- *Provinciale Staten te informeren over de verdere uitwerking, planning en financiële consequenties.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gerard Hartog (JA21).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Die motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. De stemming over deze motie vindt plaats aan het eind van de vergadering.

Dan stel ik nu- Nee, er was één motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Dank u wel.

3 Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: Er is geen actualiteit ingediend.

4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 4. Agendapunt 4 is het vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 7 september. Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen of de besluitenlijst nog het woord? Zo niet, dan zijn ze bij dezen vastgesteld.

De notulen van de vergadering en de besluitenlijst van de vergadering van 7 september 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5 Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt vijf: de voortgangslijst van de moties. Door de griffie zijn geen opmerkingen over de lijst moties en afdoeningsvoorstellen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 5 oktober 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
6.a (onthamerverzoek) Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).
6.b (onthamerverzoek) Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).
6.c Zienswijze PS op Organisatieverordening, Algemene Verordening en Legesverordening van vier recreatieschappen (VD 55-2026).
6.d Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond augustus 2026 (VD 48-2026).
6.e Actualisatie Regionale Energiestrategieën (RES) 2025 (VD 53-2026).

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken. Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze ook als hamerstuk te behandelen. Zoals u weet, zijn 6.a en 6.b net onthamerd. Dus het voorstel tot hamerstuk is agendapunt 6.c: de zienswijze van Provinciale Staten op de Organisatieverordening, de Algemene Verordening en de Legesverordening van vier recreatieschappen, voordracht 55; agendapunt 6.d is de wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond augustus 2026, voordracht 48; agendapunt 6.e: de actualisatie van de Regionale Energiestrategieën 2025, voordracht 53. Wenst

iemand daar een aantekening of stemverklaring af te leggen? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de hamerstukken vastgesteld.

De onder 6.c tot en met 6.e genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.

7 Tweede begrotingswijziging 2026 (VD 54-2026).

De **VOORZITTER**: Dan ben ik aangekomen bij agendapunt 7 en dat is de Tweede begrotingswijziging van 2026, voordracht 54. In de provinciale begroting, zoals u weet, wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de beschikbare middelen van de provincie ingezet kunnen worden. De tweede begrotingswijziging is een bijstelling van de begroting van 2026. Het is al eerder besproken in de commissies en er zijn een aantal kernpunten naar voren gekomen. Er zijn zorgen geuit over de onderbestedingen, het doorschuiven van middelen en de mogelijke gevolgen daarvan, zoals bijvoorbeeld vertraging in de uitvoering. Er is gesproken over tegenvallende opbrengsten van de opcenten, de hogere dividendopbrengsten van Alliander en de opbrengsten uit dwangsommen. Er zijn vragen en zorgen geuit over het naar voren halen van 6,7 miljoen euro voor de kansrijke landbouw en de gevolgen daarvan voor latere jaren. Er is meer inzicht gevraagd in de uitgestelde projecten binnen het Programma Landelijk Gebied en het naar voren halen van 2,6 miljoen euro. Er waren vragen over de bijstelling van de reserve Groen en de verhouding tot het programma Natuurnetwerk 2027. Er is opnieuw gesproken over de incidentele bijdrage voor de wildopvang en de middelen voor de faunabeheereenheid. Er is benadrukt om aandacht te blijven houden voor de structurele investeringen in de woningbouw en er is voorgesteld de 9 miljoen euro aan inkomsten uit dwangsommen elders in te zetten, bijvoorbeeld voor de versterking van de handhaving bij Tata Steel.

Een aantal sprekers heeft zich voor deze tweede begrotingswijziging aangemeld. Dat zijn mevrouw Schneemann van Volt, de heer Mülder van D66, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Dijkman van de VVD, mevrouw De Sain van de BBB, mevrouw Egbers van de Partij voor de Dieren, mevrouw Bezaan van de PVV en de heer Heijnen van het CDA. Dan geef ik als eerste spreker in de eerste termijn het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Eerste termijn Provinciale Staten
Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Een mooi overzicht, maar we hebben wel wat zorgen over de onderbesteding, want dat is iets waar we nog steeds geen grip op krijgen. We zien het voor onze ogen gebeuren. Eigenlijk kunnen we niet meer bijsturen. Dat vinden we pijnlijk, omdat het ook dossiers zijn die vanwege geldgebrek op de lange baan worden geschoven.

Dan, voorzitter, even aandacht voor de natuurbranden. Afgelopen zomer hebben we gezien dat veel natuurgebieden in Europa in de fik stonden en dat ook in Nederland steeds meer natuurbranden plaatsvinden. Uit de Natuurbrandrisico-index blijkt ook dat belangrijke stukken in Noord-Holland erg gevoelig zijn voor dit soort branden, zoals stukken in de duinen en de bossen in het Gooi. Een belangrijk onderdeel van klimaatadaptatie is dat we weten wat we moeten doen als er een natuurbrand is en dat je dus preventieve maatregelen kunt nemen. We zijn dus blij dat er een provinciaal plan komt, in overleg met gemeenten en veiligheidsregio's. En blij dat er geld in de begroting zit voor zo'n plan. We maken ons alleen zorgen over de timing. We snappen dat het even duurt om zo'n plan te maken, maar we zien dat de branden elk jaar eerder ontstaan. Daarom dienen we vandaag een motie in, samen met GroenLinks, PvdA, JA21 en de Partij voor de Dieren, met de titel ‘Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing’, met het volgende dictum: verzoeken Gedeputeerde Staten zich in te spannen om het provinciale plan natuurbrandbeheersing zo snel mogelijk af te ronden en met Provinciale Staten te delen. Dank u wel.

Motie 98-5 oktober 2026
Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *GS in de beantwoording van schriftelijke vragen 79-2026 aangeven dat zij het provinciale plan natuurbrandbeheersing in de zomer van 2027 willen afronden;*
- *De provincie de risico's al in kaart brengt en gesprekken voert met betrokken partijen;*
- *Afgelopen zomer liet zien dat natuurbranden in Nederland steeds vaker voorkomen;*
- *De risico's hiervoor ook in Noord-Holland hoog zijn;*
- *In de Tweede Begrotingswijziging wordt verwezen naar een DU voor beleidscapaciteitsbudget van € 500.000.*

Overwegende dat:

- *Er tijd nodig is om maatregelen voor het komende natuurbrandseizoen af te spreken;*
- *Een plan dat af is vlak voor de zomer van 2027, weinig ruimte geeft om preventieve maatregelen te nemen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich in te spannen om het provinciale plan natuurbrandbeheersing zo snel mogelijk af te ronden en met Provinciale Staten te delen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Tino Wallaart (PvdA), Ruchama Bwefar (GroenLinks) en Gerard Hartog (JA21).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, deze begrotingswijziging is op zichzelf eigenlijk niet zo heel spannend. Er staan geen enorme beleidswijzigingen in en veel van de mutaties zijn technisch van aard. Maar een begroting, en dus ook een begrotingswijziging, is natuurlijk meer dan een verzameling financiële mutaties. Het is ook een doorlopende monitor, een moment waarop wij als Staten kunnen zien hoe het gaat met de uitvoering van ons beleid. Juist vanuit dat perspectief stelt deze begrotingswijziging mij enigszins teleur.

Om te beginnen: ik had na een aantal begrotingswijzigingen, de kaderbrief en de begroting eigenlijk het idee dat er veel beter en zichtbaarder op de cijfers werd gestuurd. Dat GS beter op de cijfers zaten. Dat ze een stuk duidelijker waren en dat wij als Staten beter konden volgen wat er eigenlijk gebeurde. Maar bij deze begrotingswijziging krijg ik helaas weer het tegenovergestelde idee: dat GS op onderdelen niet boven de stof staat en dat wij als Staten pas na heel veel doorvragen te horen krijgen wat er nou eigenlijk speelt.

Het duidelijkste voorbeeld waren daarin de Europese landbouwsubsidies. In deze begrotingswijziging wordt ineens 6,7 miljoen euro naar voren gehaald voor Europese landbouwprojecten. De toelichting in het stuk is vervolgens buitengewoon summier en pas na navragen van misschien wel de hele oppositie werd duidelijk wat hierachter zat: dat dit onder andere samenhangt met uitvoeringskosten van RVO die van tien naar vijftien procent zouden stijgen. Daar ontstaat vervolgens weer een vrij warrig debat over. Vrij basale vragen leidden tot matige antwoorden, er werd geschorst en een document nagestuurd. Voorzitter, dat kan toch niet helemaal de bedoeling zijn? Dit zijn geen vragen die uit de lucht komen vallen. Dit zijn precies de vragen waarvan je mag verwachten dat GS verwachten dat wij die zouden stellen. Sterker nog, als deze informatie gewoon in de toelichting had gestaan, hadden we ons met z'n allen behoorlijk wat tijd bespaard. Voor mij staat dan nog steeds een belangrijke vraag open: waarom zien we dit probleem alleen bij deze subsidies terug, terwijl we volgens mij ook nog andere subsidies hebben lopen via RVO? Hebben GS inmiddels in beeld gebracht of die stijgende uitvoeringskosten ook consequenties hebben voor andere programma's die we hebben lopen? En zo ja, wanneer gaan we die terugzien? En vervolgens kan voor D66, en ook het CDA, dat straks zal volgen, de oplossing niet simpelweg zijn: de subsidies voor de komende jaren zijn al geprogrammeerd, dus we halen het geld uit 2027, 2028 en 2029 maar naar voren, en daarmee is alles hierop opgelost. Dat vinden wij geen structurele oplossing voor dit probleem en daarom dienen wij straks met het CDA een motie in.

Maar, voorzitter, eigenlijk zit mijn grootste zorg op iets anders. We praten inmiddels vier jaar over een enorme opgave in ons landelijk gebied. Over natuur die onder druk staat, over waterkwaliteit die nu echt beter moet, over stikstof, over ruimte voor recreatie. Over boeren die

zich afvragen of er voor hun bedrijf over tien of twintig jaar nog wel een toekomst is. Bijna vier jaar lang horen wij dat er structureel te weinig geld is, vooral uit Den Haag. Er moet meer geld van het Rijk bijkomen. Den Haag moet over de brug komen. Zonder voldoende middelen kunnen wij deze problemen in het landelijk gebied niet oplossen. Maar dan moet je op een gegeven moment ook wel naar jezelf durven te kijken. Want als er dan wel middelen beschikbaar zijn en je krijgt die vervolgens zelf niet volgens planning omgezet in uitvoering, dan kun je niet blijven volhouden dat er een geldprobleem is. In deze begrotingswijziging valt het saldo van het programma Natuur en Landelijk Gebied bijna 5,9 miljoen euro voordeliger uit dan eerder was begroot. En dan vind ik het eerlijk gezegd merkwaardig dat we vier jaar lang zeggen 'we hebben te weinig geld', terwijl we tegelijkertijd het geld dat we zelf hebben niet volgens planning uitgegeven krijgen. Dan wordt de vraag fundamenteler: hebben we werkelijk vooral een tekort aan geld? Of ontbreekt het ons ook gewoon aan goede plannen om keuzes te maken en om de uitvoeringskracht voor dat geld daadwerkelijk te regelen? Want de opgaven zijn er wel degelijk. Deze maandag nog spraken we met terreinbeherende organisaties, die ons een dringende oproep deden een aantal zaken structureel beter te gaan regelen. Mijn mailbox zit ook regelmatig vol met agrariërs die zich zorgen maken over de toekomst van hun bedrijf. Er is dus geen tekort aan problemen die moeten worden opgelost. Toch krijgen we die middelen gewoon niet weggezet. Voorzitter, dan kom ik na bijna vier jaar helaas tot mijn vrij harde conclusie: ik heb niet het idee dat deze coalitie juist op het landelijk gebied verder is gekomen dan met de plannen die we vier jaar geleden hebben gemaakt. Dat vind ik ontzettend zonde, want volgens mij weten we heel goed waar we met het landelijk gebied naartoe willen.: naar een provincie waarin de natuur zich kan herstellen, waarin de waterkwaliteit daadwerkelijk verbetert, waarin voldoende ruimte is om te wandelen, te fietsen en te recreëren en waar we de recreatiedruk weten te spreiden. Maar waar boeren die willen investeren in de toekomst van hun bedrijf ook daadwerkelijk perspectief krijgen. En waarin D66 ook een interruptie van de BBB krijgt.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik snap uw verhaal en ik snap ook waar u naartoe wilt. Maar als u dan zegt dat wij in Noord-Holland te weinig of niets gedaan hebben, ben ik dat niet met u eens. Want wij hebben hier in Noord-Holland een stikstofreductieplan. Daar hebben we goede resultaten mee beoogd. Wij worden daar volgens mij door de minister om geprezen, omdat Noord-Holland zo goed bezig is. Maar hoe ziet u dat dan?

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, ja, ik zou toch wel willen zeggen dat ik bang ben dat ik het daar met u niet eens ben. Ik denk dat er zeker stappen zijn gezet, maar ik denk dat we ook niet kunnen zeggen dat de stappen die we nu hebben gezet voldoende zijn om te zeggen dat al onze problemen zijn opgelost.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nee, maar dan kunt u dus ook niet zeggen dat er helemaal niets gebeurd is. Dat was mijn punt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Mülder, gaat u verder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik maak mij zorgen om een provincie die nog niet van het slot af is en waar deze zaken, die ik net noemde, nog niet zijn opgelost. Dat zijn problemen die er volgens mij vier jaar geleden ook al waren en die niet substantieel zijn verbeterd.

O ja, we hadden het over de boeren. Dat klopt. Waar boeren die willen investeren in de toekomst van hun bedrijf ook daadwerkelijk perspectief krijgen. Waar we bovendien een herwaardering gaan hebben voor lokale producten en korte ketens. En waar natuur, water, landbouw en recreatie niet steeds als vier verschillende problemen zullen worden behandeld, maar als onderdeel van één toekomst voor het hele landelijk gebied.

Dat is even een ander punt. Een ander punt dat ik toch even wil noemen. We zijn natuurlijk veel bezig met vergaderen, maar we zijn ook al bezig met het schrijven van verkiezingsprogramma's. Daar zult u allemaal ook mee bezig zijn. Een mooi iets was in dit geval erfgoed, waar we allemaal mooie plannen voor hadden. Toch had de PvdA een heel slim idee. Er stond een mooie mutatie in deze begroting, waarin er geld zou vrijvallen, of in ieder geval naar een ander gedeelte van de begroting zou worden gebracht, voor erfgoed. Daarom dienen wij heel graag, samen met de PvdA en de BBB en volgens mij nog tal van andere partijen, de motie in om dat geld te gaan gebruiken voor een aantal substantiële projecten in de Kop van Noord-Holland.

Dit is mijn bijdrage, meneer de voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Het leuke van financieel woordvoerder zijn, is dat je je met alles mag bemoeien. Zo brengt dit debat mij inderdaad bij de monumentenzorg. Dat komt omdat uit de tweede begrotingswijziging blijkt – meneer Mülder kondigde het zojuist al even aan – dat we eind dit jaar 2 miljoen euro overhouden in de reserve monumenten. Dat is een reserve waar we ook mee gaan stoppen, omdat we voortaan de monumentenzorg structureel gaan dekken. Dat lijkt me ook een heel verstandig besluit. GS hebben eigenlijk al een plan wat daarmee te doen. In de ontwerpbegroting 2027, die we volgende maand behandelen, staat al een voorstel verwerkt om die 2 miljoen, uitgesmeerd over de komende jaren, aan de structurele middelen toe te voegen. Goed dat daarover al nagedacht is, maar mijn vraag is eigenlijk: kunnen we – het jaar is nog best wel lang, de zomertijd is nog steeds hier – in de tussentijd niet nog even kijken of we het monumentenbeleid een impuls kunnen geven? Laten we proberen een goede bestemming te vinden.

Voorzitter, de provincie doet veel met monumenten, maar daar valt wel iets op. Op pagina 72 van de tweede begrotingswijziging – dat is de lijst met subsidies buiten de uitvoeringsregeling – staan zes projecten op het gebied van monumentenbeheer: Spaarndam, Pampus, Muiden, Aalsmeer, Haarlemmermeer en Artis. Volgens mij heb ik ze dan allemaal. Het is allemaal ten zuiden van het Noordzeekanaal. De vraag is eigenlijk: zijn er niet veel meer mooie monumentale plekken boven het Noordzeekanaal, bijvoorbeeld in de Kop van Noord-Holland? En zou het niet goed zijn om een deel van de middelen, van die 2 miljoen, te benutten om daar iets goeds te doen? Ik zeg niet het hele bedrag. Ja, laten we even zeggen 1,5 miljoen. Gewoon de komende jaren besteden. Dan zou je nog een half miljoen hebben om een paar mooie dingen mee te doen. Dat is niet te veel gevraagd.

Zijn er dan suggesties? Ja, allereerst de Stelling van Den Helder. Ik denk dat een aantal van u de afgelopen tijd in de Commissie Landelijk Gebied ook de presentatie van onze oude bekende Peter Schat heeft bijgewoond. Een prachtig monumentaal complex uit de Napoleontische tijd dat daar nu een beetje ligt te verkommeren. Er liggen concrete plannen onder. Lokale mensen zijn er actief, vrijwilligers. Ik zou zeggen: let's go!

Het andere is in de gemeente Hollands Kroon: het Joodse werkdorp Nieuwe Sluis. Ja, een even droevig als hoopvol verhaal, omdat in 1934 mensen die op de vlucht waren voor nazi-Duitsland daar een opleiding kregen tot landbewerker, met perspectief op de toekomst. Een verhaal dat volgens mij van alle tijden is en dat het verdient om meer verteld te worden.

Voorzitter, daarom dienen wij als PvdA vandaag een motie in met als titel 'Steun voor twee monumentale complexen in de Kop van Noord-Holland', met als dictum: spreekt uit dat het verwachte eindsaldo van de reserve monumenten aanleiding is om een impuls te geven aan het monumentenbeleid, met name in de Kop van Noord-Holland; roept GS op om op korte termijn in gesprek te gaan met de initiatiefnemers van de Stelling van Den Helder en het Joodse werkdorp Nieuwe Sluis over de beoogde ambities, om een voorstel te ontwikkelen voor – haakje openen – incidentele financiële – haakje sluiten – ondersteuning van de Stelling van Den Helder en het Joodse werkdorp in de vorm van geld voor het proces en eventueel ook vervolgwerkzaamheden in lijn met provinciale doelen; ten derde, om zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de Kaderbrief 2028 dan wel de Voorjaarsnota, voor Provinciale Staten een financieel voorstel uit te werken met dekking uit beschikbare middelen, en gaat over tot de orde van de dag. Deze motie is medeondertekend door collega Valk van de BBB, Jansen, D66, Bulucu, GroenLinks, Heijnen, CDA, Dijkman, VVD, en Vonck, PvdD mag daar nog bij. Voorzitter, tot zover.

Motie 99-5 oktober 2026
Steun voor twee monumentale complexen in Noordkop van Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *Dat in het coalitieakkoord 'verbindend vooruit' is vastgelegd dat Noord-Holland investeert in het behoud, restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten en het behoud van ons archeologisch erfgoed;*
- *Dat Noord-Holland monumentenzorg met ingang van 2027 uit de structurele exploitatie financiert, met als overweging dat structurele kosten uit de structureel gefinancierd moeten worden en incidentele uit reserves;*
- *Dat de reserve monumenten per 1 januari 2027 opgeheven wordt;*
- *Dat uit de TBW blijkt dat deze reserve afgesloten met een vrijvallend eindsaldo van ruim 2 miljoen euro;*
- *Dat GS voorstelt in de ontwerpbegroting om dit bedrag in de periode 2027 - 2034 'op te boeken' bij de structurele begrotingspost voor monumenten.*

Overwegende dat:

- *Dat uit het overzicht subsidies buiten uitvoeringsregeling van de TBW blijkt dat het overgrote deel van de subsidies op programma 6.2 (behouden kwaliteit van erfgoed) besteed wordt aan projecten aan de zuidkant van de provincie;*

Van mening zijnde dat:

- *Dat ook boven de as Alkmaar-Hoorn veel te beleven valt op het gebied van erfgoed, archeologie en monumenten;*
- *Dat onder andere rond de Stelling van Den Helder en het herinneringscentrum Joods Werkdorp Nieuwesluis recent concrete en kansrijke initiatieven van bovenlokale meerwaarde zijn gepresenteerd voor behoud, restauratie, herbestemming en verduurzaming;*
- *Dat het jaar nog lang genoeg is om van start te gaan met een verkenning naar het ondersteunen van de genoemde projecten;*

Spreken uit dat:

- *Het verwachte eindsaldo van de reserve monumenten aanleiding is om een impuls te geven aan het monumentenbeleid, met name in de Kop van Noord-Holland.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om op korte termijn in gesprek te gaan met de initiatiefnemers van de Stelling van Den Helder en het Joods Werkdorp Nieuwesluis over de beoogde ambities;*
- *Om een voorstel te ontwikkelen voor (incidentele financiële) ondersteuning van de Stelling van Den Helder en het Joods Werkdorp, in de vorm van geld voor het proces en eventueel ook vervolgwerkzaamheden, in lijn met provinciale doelen;*
- *Om dit zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij Kaderbrief 2028, dan wel de Voorjaarsnota, voor Provinciale Staten een financieel voorstel uit te werken met dekking uit beschikbare middelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Tino Wallaart (PvdA), Vincent Valk (BBB), Krista Jansen (D66), Banu Bulucu (GroenLinks), Dennis Heijnen (CDA), Pieter Dijkman (VVD) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De door u ingediende motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS. Heeft u uw pasje bij u? Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. De tweede begrotingswijziging laat een voordeel zien. Dat is al gezegd door mijn voorgangers. Geen voordeel, maar wederom een onderbesteding. GS schrijven zelf dat dit grotendeels incidenteel is. Dat is het ook. Ik ga u niet vermoeien dat op te noemen. Dat hebben we gecontroleerd. De schuldquote wordt dit jaar naar verwachting 99 in plaats van 102 procent en de algemene reserve komt volgens GS uit op ongeveer 36 procent. De norm is 35. Dat zijn de cijfers. Onze vraag is nu: nu de reserve boven de norm uitkomt, welke structurele keuzes leggen GS bij de Begroting 2027 voor op grote beleidsterreinen, bijvoorbeeld wonen en bereikbaarheid? Want daar valt nog een slag te slaan. We horen graag het antwoord van de gedeputeerde. Als ik dan kijk naar de voorstellen in moties, waar- Ik ga even wachten.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had even een vraag, want u zei: de algemene reserve komt boven de 25 procentnorm. Welke structurele doelen gaan PS daarmee dan vullen? Maar dat is toch incidenteel geld? Dus hoe ziet u dat voor zich?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou ja, ik denk dat iedereen het incidentele geld ook al aan het uitgeven is. Dus voordat ik dat voorstel in een motie, heb ik liever dat PS met een voorstel komen, want het is een fors incidenteel bedrag. Dus ik wil gewoon dat het besteed wordt aan de twee dingen die ik genoemd heb, dan dat andere collega's dat gaan invullen – niet dat ik daartegen ben – zoals de motie van de Partij van de Arbeid voorligt.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Maar vindt u het dan financieel prudent beleid om een incidenteel overschot in de algemene reserve in te zetten voor structurele doelen?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou, u moet het met mij eens zijn dat onderbesteding structureel is en niet incidenteel. Dus in lijn met dat structurele van de afgelopen jaren vind ik dat we nu wel wat moeten gaan inzetten, want we hebben al een paar jaar achter elkaar overschotten, oftewel onderbesteding. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, afsluitend. Ik begrijp dat u de onderbestedingen storend vindt. Dat vinden wij ook. Maar wij denken wel dat we ervoor moeten blijven waken dat we een structureel dekkende begroting hebben en daarbij niet incidentele middelen structureel gaan inzetten. Ik hoop dat u met ons deelt dat onze financiën gezond blijven. Dank u wel.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou ja, ik wil dat die gezond blijven. Dan hoop ik ook dat – dat wil ik ook aan de andere collega's meegeven – wij ook niet incidenteel deze overschotten gaan inzetten voor alle andere mooie projecten, maar dat dit geld, nu al een paar jaar structureel onderbesteding ontstaat, toch gaat naar een aantal dingen die achterblijven.

Daarmee ben ik eigenlijk aan het eind gekomen. Ik was bezig met de motie van de Partij van de Arbeid over het monumentenbeleid. Niet dat we daartegen zijn, maar net zoals in het kleine debat met mevrouw Uiterwijk: zorg dan dat je de dingen die achterblijven op beleidsterreinen aanpakt, dat je daar dan ook incidenteel het geld aan gaat uitgeven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dijkman van de VVD. Dat is uw maidenspeech, mijnheer Dijkman.

Een moment, want het pasje van mevrouw Van der Helm zit er nog in. Ik wil u ook adviseren- Ik ga u allemaal een gouden tip geven: zet de microfoon uit als iemand interrumpeert, want anders loopt uw tijd door. Dus het is heel belangrijk dat u de microfoon elke keer uitzet en dan weer aanzet. Dat is voor mij ook makkelijk, want dat geeft mij de gelegenheid om u aan te kondigen, zodat ook de mensen die luisteren weten wie er aan het woord is. Maar we gaan nu luisteren naar de maidenspeech van de heer Dijkman.

De heer **DIJKMAN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ja, afgelopen weekend realiseerde ik mij dat ik, met de toelichting die ik eigenlijk wilde geven op de monumentenmotie, tegelijkertijd mijn maidenspeech zou houden. Ja, en daarin hoor je natuurlijk wel iets te zeggen over je ambities en je motivatie in het leven en in het bijzonder ook in Provinciale Staten. Natuurlijk moet er een verbinding zijn met deze motie, waarmee we het erfgoed in Noord-Holland Noord willen behouden en versterken. Niet alleen door restauratie, maar juist ook door erfgoed een economische impuls te laten geven aan de regio. Voor mij ligt daar een duidelijke verbinding met twee begrippen die ik zelf belangrijk vind in mijn leven: vrijheid en ondernemerschap.

Als zoon van een kaasgroothandelaar kreeg ik het ondernemerschap met de paplepel ingegoten. Ik groeide op in Castricum, waar ook het kaasbedrijf van mijn vader stond, vlak bij de monumentale Atlantikwall. Later werd ik zelf ondernemer in de kaas. Vijftien jaar lang. Gewoon kaas zonder kleurstoffen overigens. Toen al.

Mijn schooltijd was er een van de lange adem. Wat tegenwoordig 'een stapelaar' wordt genoemd, vroeger was dat een mammoetkind of iets dergelijks. Van mavo naar meao en vervolgens naar de

heao en naar de universiteit. Ja, voorzitter, die route was niet geheel geplaveid. Althans, hij was wel op een bepaalde manier geplaveid. Maar toen ik op de meao doubleerde en eigenlijk wel graag verder wilde, zei een van de docenten tegen mij: 'Ja, dat is leuk, maar ik was ertegen om jou op deze school te houden.' Daar had hij overigens wel enige reden voor. Juist dat gaf mij wat extra motivatie om door te gaan en uiteindelijk mijn doctoraal economie te behalen.

Doorzetten is dan ook een soort rode draad in mijn leven geworden. Dat verklaart wellicht ook wel de liefde voor de marathon. Al is er één belangrijk verschil met de politiek: bij een marathon weet je tenminste waar de finish ligt. Mijn politieke loopbaan begon eigenlijk door mijn ondernemerschap. In de jaren negentig – het is alweer een poosje geleden natuurlijk – wilde ik mijn bedrijf uitbreiden en liep ik tegen allerlei procedures aan. Dat proces heeft vijf jaar geduurd. Uiteindelijk kreeg ik de gemeenteraad van Castricum vrijwel unaniem mee in mijn plannen. Na afloop kreeg ik van een van de raadsleden een compliment dat mij wel is bijgebleven: 'De ondernemer spreekt de taal van de politiek.' Andersom zou natuurlijk ook wel fijn zijn af en toe. Misschien is daar wel het zaadje geplant, voorzitter. Sinds 2004 ben ik dan ook politiek en bestuurlijk actief als raadslid, wethouder in Alkmaar, waarnemend burgemeester in Drechterland – dat is overigens geen politieke functie – en nu als VVD-Statenlid van Noord-Holland. In al die functies heb ik geleerd dat politiek uiteindelijk niet draait om de plannen, niet om de nota's, niet om de procedures, maar wat krijg je uiteindelijk voor elkaar? Daar gaat het om.

Een voorbeeld waarop ik altijd met heel veel plezier en zeker ook met trots terugkijk, is mijn initiatief om de herinrichting van de Laat, de vergroening, zou je kunnen zeggen, te realiseren. Een ingrijpend proces in het hart van de stad, waar belangen van ondernemers, bewoners en bezoekers bij elkaar moesten worden gebracht. Het resultaat, wat je natuurlijk dan als initiatiefnemer vaak niet meer meemaakt, is, toch wel leuk, bekroond met de Arie Kepplerprijs. Dat is voor mij politiek en bestuur op zijn best. Niet alleen praten over wat er zou moeten gebeuren, maar ook zorgen dat het gebeurt. Dat is ook wat ik hier graag in Provinciale Staten zou willen. Dat motiveert mij, want Noord-Holland staat voor heel grote opgaven. We moeten woningen bouwen. Infrastructuur is nodig. We moeten werken aan de netcongestie. Economische ontwikkeling moet mogelijk blijven. We moeten dus ruimte houden voor ondernemers, maar natuurlijk ook voor de natuur en het landschap. We moeten boeren perspectief bieden in plaats van ze voortdurend met nieuwe onzekerheden te confronteren. Dat vraagt om keuzes, maar vooral om de bereidheid om samen oplossingen te zoeken en vervolgens ook door te zetten.

Daarmee kom ik terug, voorzitter, het is een hele omweg geweest, bij de motie. Noord-Holland Noord bezit bijzonder erfgoed. De Stelling van Den Helder en het Joodse werkdorp Nieuwe Sluis zijn daar belangrijke voorbeelden van. De Stelling herinnert ons eraan dat vrijheid verdedigd moet worden. Het Joodse werkdorp vertelt het verhaal van mensen die daar in de jaren dertig voorbereid werden op een nieuw bestaan, totdat de oorlog en vervolging daar een einde aan maakten. Het behoud van dit erfgoed heeft voor ons echter niet alleen een historische betekenis. Goed behouden en toegankelijk erfgoed kan ook bijdragen aan toerisme, recreatie en daarmee de economische ontwikkeling van Noord-Holland Noord. Precies het benutten als economische kracht voor de regio stond centraal in het VVD-initiatiefvoorstel. Daarom vinden wij dat deze plekken het verdienen om behouden te blijven en natuurlijk ook versterkt te worden. Niet alleen als monumenten uit het verleden, maar ook als plekken die toekomstige generaties laten zien hoe kostbaar vrijheid is en die bijdragen aan de vitaliteit van de regio.

Voorzitter, ik rond af. Ik heb in mijn leven geleerd dat je soms een lange weg moet afleggen om ergens te komen. Dat gold voor mijn opleiding, voor mijn ondernemerschap en ook wel voor mijn politieke carrière. En letterlijk voor de marathons die ik heb gelopen. Maar als je weet waar je naartoe wilt, moet je vooral blijven bewegen. Dat is ook wat ik hier in Provinciale Staten wil doen. Leren van het verleden, keuzes maken voor de toekomst en vooral zorgen dat we vooruitkomen. Juist daarom hebben wij deze motie mede ingediend. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: U heeft kunnen zien dat we bij de maidenspeech zelf de tijd niet hebben laten meelopen, maar slechts bij het toelichten van de motie wel.

Dan geef ik nu het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, voorzitter, de voorgestelde wijzigingen zijn wat de BBB betreft goed uitlegbaar en voor een belangrijk deel technisch van aard. De wijzigingen zorgen ervoor dat de begroting weer aansluit bij de actuele uitvoering van de meest recente financiële inzichten. Dat stemt onze fractie gerust.

Daarnaast waren wij vanuit onze fractie met de Partij van de Arbeid aanwezig bij de Stelling van Den Helder. Het was een heel mooie presentatie, waar we volop genoten hebben van een stukje cultureel erfgoed. Daarom zijn wij ook blij met het initiatief van onze collega Wallaart, met de mooie motie om Den Helder en het Joodse werkdorp te ondersteunen. Wij hopen ook dat GS daar uitvoering aan kunnen geven, want de Noordkop is natuurlijk ook erg belangrijk. Voor de duidelijkheid: die motie vraagt dus niet nu om direct grote bedragen, maar wel om te kijken, met de initiatiefnemers in gesprek te gaan en te komen tot een voorstel met mogelijke ondersteuning. Dus de BBB is blij met deze motie en daarom dienen we haar ook mede in.

Daarnaast zitten wij nog met het geitenmoratorium. Sinds 2018 zit de geitensector in Noord-Holland op slot. Een moratorium moet regelmatig getoetst worden: is het nog proportioneel en kan het nog? Uit dat onderzoek blijkt nu dat er buiten de grens van 500 meter geen gezondheidsrisico is. Het kabinet heeft in de Kamerbrief laten weten op basis hiervan te werken aan een wetswijziging die deze afstand zal vastleggen. Met de Kamerbrief en het besluit van het Rijk om het moratorium te beperken tot 500 meter vanaf de geitenhouderijen ten opzichte van woonkernen en andere gevoelige functies, moeten provincies zich afvragen of we nog wel gronden hebben om het geitenmoratorium buiten die zone in stand te laten en welke risico's we daarbij lopen op schadeclaims. Nu het Rijk werkt aan die zonering, willen wij daar zo veel mogelijk op aansluiten in de provincie, op de koers van het kabinet en de verantwoordelijkheid van het kabinet. Daarmee hebben wij dus in de provincie- Ik zeg het verkeerd. Ik ga even terug. Omdat wij zo veel mogelijk aansluiten bij het wetsvoorstel van het Rijk en de koers van het kabinet, is het Rijk ook verantwoordelijk voor dat proces, dat traject. Wij zien daarom ook geen reden om dat geitenmoratorium buiten die zonering in stand te laten en willen dus zo snel mogelijk aansluiten bij die zonering van het Rijk. Juist met die motie die wij voorbereid hebben, roept de BBB op om te onderzoeken wat de gevolgen in juridisch en financieel opzicht kunnen zijn bij het voortzetten van het huidige moratorium. Aan de andere kant: wat zijn de risico's van het aanpassen van het geitenmoratorium naar die 500 meter? Een moratorium is een zwaar instrument. Dat vraagt ook dat wij op basis van nieuwe gegevens handelen. Dat doen wij nu door een wijziging van de omgevingsverordening voor te bereiden, terwijl het Rijk werkt aan een wetswijziging. Onze motie roept dan ook op om die wijziging voor te bereiden. Besluitvorming over de wijziging vindt plaats bij het herzien van de omgevingsverordening in juni.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Zonneklaar volgens mij dat je je als provinciale politiek optimaal moet voorbereiden op veranderingen die eraan komen uit de landelijke politiek. Dus daar gaan we ver mee met de BBB op dat vlak. Aan de andere kant, u zegt het zelf eigenlijk ook: er moet nog een wetswijziging door de Kamer. Er wordt nog een milieueffectrapportage gemaakt. De kans dat in de tussentijd nog iets verandert aan de opzet is best groot. Is het dan niet verstandiger om even te wachten tot we een definitief beeld hebben?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou, dank u wel voor uw vraag. In diezelfde brief, waar u ook naar verwijst, zegt het kabinet ook duidelijk: de provincies die met dat moratorium aan de gang willen, helpen wij daarbij en steunen wij daar ook bij. Daarom roepen we ook op tot dit onderzoek. Ook om te kijken wat de financiële gevolgen van alle twee de situaties zouden zijn. We gaan daar vandaag geen besluiten over nemen. Alleen, we kunnen wel dat onderzoek starten en dan met de omgevingsverordening het besluit definitief wel of niet nemen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ja, ik sluit me een beetje aan bij de heer Wallaart, want ik vraag me eigenlijk een beetje af: is dit niet wat prematuur? Want we hebben hier al een aantal keer debatten gehad over die geitenhouderijen. Daarvan werd toen de hele tijd gezegd: nee, wacht nou tot er iets komt van het kabinet. Nu is er eigenlijk een kleine voorspelling geweest over waar ze mee bezig gaan. Moeten we niet gewoon wachten tot er iets definitiefs ligt?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou ja, onzes inziens niet. Ook omdat die laatste rapportage duidelijk aangewezen heeft dat die gezondheidsproblematiek vooral in de eerste 500 meter zit en

daarbuiten niet. Omdat dat moratorium een heel zwaar instrument is, willen wij wel graag nú dat onderzoek starten om de juridische mogelijkheden en de financiële risico's te onderzoeken.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan heb ik nog één vraag, want ik hoor toch eigenlijk in uw verhaal dat u zegt: ja, ik wil gewoon het moratorium eraf. Terwijl dat, vind ik, niet echt een heel goed onderzoek is. Dat is eigenlijk meer een opiniërend onderzoek. Terwijl, ja, ik denk dat je je wel kunt voorbereiden op wat er gaat komen, maar ik denk eigenlijk dat we beter kunnen wachten. Maar wilt u nou echt gewoon van dat moratorium af? Of wilt u gewoon een onderzoek?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): In eerste instantie willen wij onderzoeken wat de juridische en financiële consequenties voor de provincie zijn als we dat moratorium in zijn geheel erop laten, wat best wel een zwaar instrument is. Dan moeten we met dat laatste onderzoek goed afwegen of dat nog proportioneel is. Daarnaast willen wij kijken: wat zijn de juridische en financiële gevolgen als we volgend jaar met de omgevingsverordening dat geitenmoratorium kunnen aanpassen naar die 500 meter?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, nog even verdergaand op dit stuk, want u geeft in uw motie aan dat u zo snel mogelijk duidelijkheid wilt voor de sector. Ik denk dat we dat allemaal willen. Tegelijkertijd vraagt u ook om het besluit eigenlijk al voor te bereiden. Terwijl, als er landelijk dus iets verandert, dan heeft de sector eigenlijk twee keer nog onduidelijkheid. Hoe ziet u dat?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij verwachten dat, als dit traject wel in zou gaan en wij daar vandaag hier in de Staten een meerderheid voor kunnen krijgen, wij voldoende tijd hebben om die afstemming met het Rijk erin te krijgen, ook omdat het Rijk beloofd heeft ons daarin te ondersteunen. Mocht het zo zijn dat wij zeggen: ja, oké, wij gaan wel over tot het een, of we gaan over tot het ander, ja, dan heb je misschien kans dat je de omgevingsverordening het jaar erop weer iets zal moeten aanpassen. Dat zou kunnen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Maar dan wordt er toch juist geen duidelijkheid gegeven aan de ondernemer? Want dan wordt er eerst een signaal gegeven dat we de ene kant opgaan en dan zegt u: ja, dan is het toch jammer dat we dan toch de andere kant opgaan.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou ja, dat ben ik niet met u eens. En ik zit ook naar mijn tijd te kijken. Dat gaat goed. Maar met dit onderzoek geef je ook duidelijkheid aan de gemeenten: waar kan wel woningbouw plaatsvinden en waar kan geen woningbouw plaatsvinden? En dat onderzoek wordt hier dan wel in meegenomen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dus wilt u er ook mee bewerkstelligen dat we gaan definiëren waar die geitenhouderijen kunnen zijn, zodat daarop de woningbouw wordt aangepast?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik denk dat wij een beetje langs elkaar heen praten, maar als wij dit gaan onderzoeken en er komt duidelijkheid vanuit de ambtelijke ondersteuning – ik weet niet zo goed welke andere term ik anders moet gebruiken – dan geeft dat duidelijkheid aan de gemeenten en ook meer duidelijkheid over waar eventuele woningbouwplannen wel of niet zouden kunnen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan komen we toch even terug bij het opiniërende dat ik net noemde. Volgens mij verstaan we u prima. U zegt: kijk, die geitenhouderij zit daar en dan kunnen de gemeenten weten waar ze wel of niet kunnen gaan bouwen. Volgens mij hebben we een omgevingsverordening waarin we juist integraal zo'n puzzel proberen te leggen. U zegt nu eigenlijk: ik leg er een motie bovenop en dan weet de rest dat ze niet aan de geitenhouderijen mogen komen. Daar ga ik niet in mee.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou, dan heb ik het misschien verkeerd geformuleerd of begrijpen we elkaar- Praten we net langs elkaar heen. Het is juist hier de bedoeling dat we die duidelijkheid krijgen en dat we meelopen in het proces van de omgevingsverordening. We gaan er geen apart proces van maken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Daarbij kom ik tot het voorlezen van het dictum.

De **VOORZITTER**: Nee, mevrouw Bwefar heeft ook nog een interruptie. Kaartje erin.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Bent u nou niet bang dat we, door zo'n onderzoek te gaan doen, de ondernemers nu het idee geven dat er wat beweging komt, terwijl er misschien straks een kans is dat het, als die MER, de milieueffectrapportage, toch anders uitpakt, toch niet lukt? Kun je niet beter afwachten tot we zeker weten dat dit kan?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nee, dat ben ik niet met u eens. Die sector zit gewoon al sinds 2018 helemaal op slot. Ze hebben nul perspectief. Ik geef ze hiermee geen valse hoop, maar wel het perspectief dat we er weer mee bezig zijn en dat we onze bestuurlijke verantwoordelijkheid pakken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dan kom ik nu toch bij het voorlezen van het dictum: een wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland voor te bereiden, met als doel het geitenmoratorium in de Omgevingsverordening Noord-Holland zo spoedig mogelijk aan te passen en over te gaan op een afstandsnorm van 500 meter ten opzichte van woonkernen en andere gevoelige functies, zoals kinderdagverblijven en ouderenzorginstellingen conform de maatregelen geitenhouderijen en gezondheid omwonenden; hierbij ook aandacht te besteden aan de risico's van het continueren van het huidige geitenmoratorium, maar ook aandacht te besteden aan de risico's van het aanpassen van het geitenmoratorium; de wijziging van de omgevingsverordening met aanpassing van het geitenmoratorium hier voor te leggen aan PS; en het aangepaste geitenmoratorium in stand te laten tot het ingaan van de landelijke wetgeving over dit onderwerp. Dank u wel, voorzitter.

Motie 100-5 oktober 2026
Geitenhouderij afstandsnorm 500 meter

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *In de Omgevingsverordening Noord-Holland een tijdelijk verbod geldt op nieuwvestiging en uitbreiding van geitenhouderij en (artikel 6.44);*
- *Het kabinet in de Kamerbrief 'Maatregelenpakket Geitenhouderijen en gezondheid omwonenden' van 10 juli 2026 de provincies oproept rekening te houden met de aangekondigde regelgeving. Indien provincies het wenselijk;*
- *Achten de bestaande moratoria alvast zoveel mogelijk in lijn te brengen met de aangekondigde regelgeving van het Rijk;*
- *Afstand tot bebouwing vanwege wetenschappelijk onderzoek door het Rijk wordt aangepast naar vijfhonderd meter.*
- *Daarmee de grondslag voor het provinciale geitenmoratorium buiten deze zone weg is gevallen.*

Overwegende dat:

- *Ondernemers recht hebben op duidelijkheid, perspectief en een stabiel investeringsklimaat en een langdurig verbodsregime grote gevolgen heeft voor gezinsbedrijven en toekomstige bedrijfsontwikkeling.*
- *Nieuw beschikbaar komende onderzoeksgegevens aanleiding kunnen geven tot een herbeoordeling van eerdere conclusies.*
- *Beleid dat gebaseerd is op het voorzorgsbeginsel regelmatig moet worden getoetst op noodzaak, proportionaliteit en actualiteit.*
- *Zowel de ontwikkeling van geitenhouderijen, als de ontwikkeling van woningen in de omgeving van geitenhouderijen beperkt wordt door het geitenmoratorium.*
- *Onzeker is of de provincie juridisch wel voldoende ruimte heeft om het geitenmoratorium buiten de 500 meter zonering in stand te laten nu de wetenschap adviseert tot een zonering van 500 meter te komen en het Rijk dit volgt en wetgeving erop aanpast.*

- *Onzeker is of economische schade die bedrijven lijden voor aansprakelijkheid van de provincie komt, nu de grondslag voor een geitenmoratorium buiten vijfhonderd meter is weggevallen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland voor te bereiden met als doel het geitenmoratorium in de Omgevingsverordening Noord-Holland zo spoedig mogelijk aan te passen en over te gaan op een afstandsnorm van vijfhonderd meter ten opzichte van woonkernen en andere gevoelige functies zoals kinderdagverblijven en ouderenzorginstellingen conform het maatregelenpakket geitenhouderijen en gezondheid omwonenden.*
- *Hierbij ook aandacht te besteden aan de risico's van het continueren van het huidige geitenmoratorium én het aanpassen van het geitenmoratorium.*
- *De wijziging van de Omgevingsverordening met aanpassing van het geitenmoratorium voor te leggen aan PS.*
- *Dit aangepaste geitenmoratorium in stand te laten tot het ingaan van de landelijke wetgeving over dit onderwerp.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ingrid de Sain (BBB).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En die motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Egbers van de Partij voor de Dieren. En ook voor mevrouw Egbers is het vandaag een mooie dag, want het is uw maidenspeech.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Geachte aanwezigen, als middelbare scholier hield ik mijn spreekbeurt bij Nederlands over Waterschapsheuvel. U weet wel, het boek over een konijnengemeenschap die vluchtte voor menselijke activiteit, namelijk een bouwproject dat hun leefomgeving zou vernietigen. De auteur is Richard Adams. Zijn andere boek over twee honden die ontsnapten uit een proefdierencentrum in Engeland, las ik kort daarna ook. Geen lichte kost dus. Geen dunne boekjes. Ik verslond de 450 pagina's per boek. Wat was er eerst: dat gevoel van onrechtvaardigheid om wat onschuldige dieren overkwam door menselijk ingrijpen, of het boek? Ik weet het niet, maar het is de basis geweest voor waar ik nu ben beland: in de Statenzaal, als volksvertegenwoordiger voor de Partij voor de Dieren.

Ik ga niet voorlezen uit de boeken, maar wel citeren uit iets heel anders: een opiniestuk van 23 augustus uit het Financieel Dagblad met de titel 'Zonder weerbare natuur stort de economie in'. Zo houd ik de VVD ook bij de les. Rijksbouwmeester Francesco Veenstra stelt daarin: 'Het is niet de economie die bepaalt hoe we de natuur vormgeven, maar andersom. Het is de natuur die voorwaarden stelt voor ons bestaan.' Meebewegen met de natuur is economisch gezien verstandig en noodzakelijk, schrijft hij. Hij raakt daarmee de kern van het leven op aarde: de survival of the fittest. Daarover straks meer.

Veenstra schreef zijn stuk toen droogte in Nederland het nieuws domineerde. Hij signaleerde dat wij systemen zoals rivieren zijn gaan zien als dingen die ons diensten leveren: energie, transport en drinkwater. Maar weersextremen tonen hoe de verhoudingen echt liggen. Onze economie dicteert niet het gebruik van een rivier, maar onze economie is afhankelijk ervan. De natuur is geen dienstenleverancier of concurrerend belang. De natuur bepaalt de voorwaarden waarbinnen de menselijke belangen kunnen bestaan, aldus Veenstra.

Maar eerst even terug naar hier, de Staten. We zijn vandaag weer samengekomen om te beslissen over onderwerpen die maatschappelijk van belang zijn. Niet iedereen vindt alles even relevant en geregeld zijn we het niet met elkaar eens over prioriteiten. Dat is de kleur van onze fracties. Niettemin doen we het samen. We noemen onszelf Statenleden. We vertegenwoordigen allemaal andere groepen in de samenleving. We zouden onszelf ook samenlevers kunnen noemen. Ieder heeft daarin een eigen voorkeur. Samen met bewoners. Samen met vluchtelingen. Samen met werknemers, met producenten, met voedselleveranciers of met natuurbeheerders. We stellen ons daar vooral mensen bij voor. Maar die groepen zijn er ook in een niet-menselijke vorm, die wij het labeltje dieren hebben gegeven. Ook zij zijn bewoners, vluchtelingen, werknemers,

producenten, voedselleveranciers en natuurbeheerders. Als menselijk zoogdier vinden we onszelf intelligenter en sterker, feitelijk superieur. Maar overleven wij omdat wij de best aangepaste zijn, in de zin van survival of the fittest? Of zijn we juist meester in het ons niet aanpassen? Meester in het aanpassen van onze leefomgeving? En hoe houdbaar is dat op de lange termijn? Dat is de vraag die de Rijksbouwmeester ook oproept.

Niet-menselijke wezens zijn de werkelijke fittest survivors. Zij overleven continu met niets anders dan hun lijf, hun intelligentie en vaardigheden, waarbij ze zich voortdurend moeten aanpassen. Voor een groot deel aan de omstandigheden die wij mensen creëren en die een aanslag zijn op de natuurlijke omgeving die wij onrechtmatig beschouwen als ons bezit. De komende zes maanden mag ik mijn stem gebruiken hier in de Statenzaal, samen met u. Ik hoop dat u bij het woord samen, bij toekomstige beslissingen, wat vaker natuurinclusief wilt denken en handelen. Bent u bereid met mij, met ons, te werken aan een samenleving waarbij we echt rekening houden met alle bewoners en met de intrinsieke waarde van de natuur? Bent u bereid te delen, al was het maar uit eigenbelang, zoals de Rijksbouwmeester ook schetst? Ik ga u dit de komende maanden vaker vragen. Of sterker nog, ik kan u vandaag al vragen natuurinclusief te denken.

Ik ga over tot het agendapunt. Gezien het feit dat we het wilde dieren moeilijk maken om te overleven, kunnen we op zijn minst iets doen aan de opvang. Ik zie dat ik mijn blaadjes vergeten ben te pakken.

De **VOORZITTER**: Dan moet u wel de microfoon uitzetten, want nu gaat het wel ten koste van uw tijd.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Het is maar een paar seconden.

Over de tweede begrotingswijziging. Dank voor deze tweede begrotingswijziging, waarin uiteindelijk de incidentele bijdrage voor de wildopvang in Noord-Holland is opgenomen. Daar is onze fractie namens de dieren blij mee. Aangezien het voor dit jaar op de begroting staat, horen we graag van de gedeputeerde op welke wijze dit wordt uitbetaald en wanneer de wildopvangcentra over dit geld kunnen beschikken. Ze hebben het geld hard nodig.

Dan hebben wij een motie, de motie ‘In de pas lopen met landelijke wetgeving geitenhouderijen’. Deze motie wil tegenwicht bieden aan een voorstel van de fractie van de BBB om het moratorium op geitenhouderijen in de omgevingsverordening eraf te halen, of in ieder geval te anticiperen op de afstandsnorm van 500 meter. Dit terwijl de minister in de Kamerbrief over dit onderwerp juist aangeeft dat provincies die al een moratorium hanteren, dit in stand moeten houden. Wanneer kom je nu echt op voor agrariërs? Als je echt duidelijkheid geeft, wat ons betreft. Mikken op een mogelijke meevaller in de landelijke politiek over 2,5 of drie jaar, maar tegelijkertijd onvoldoende rekening houden met de onzekere gevolgen van de stikstofaanpak voor de agrarische sector, die eventuele uitbreiding van geitenhouderijen of nieuwvestiging zeer moeilijk of onmogelijk maken, is wat onze fractie betreft niet een verantwoorde manier van besturen. Het getuigt wel van een bevlogenheid om iets voor de achterban te doen die het al moeilijk genoeg heeft. Daar willen we niets aan afdoen.

De **VOORZITTER**: Interruptie. De heer Mülder, die zijn pasje vergeet. Ja. De heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik had het zelf door, mijnheer de voorzitter. Ja, ik had een heel gekke vraag. Dat geitenmoratorium: met de vorige motie was ik al niet blij, maar als er een tweede motie bij wordt gezet… Korte situatieschets: wat gebeurt er straks als er twee moties worden weggestemd?

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dan blijft de situatie zoals die was, volgens mij.

De heer **MÜLDER** (D66): Vind ik een erg leuke vraag voor GS en de ambtelijke organisatie, want dan hebben we volgens mij een probleem.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Egbers, gaat u verder.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dan ga ik verder met het voorlezen van het dictum van de motie. GS- Of sorry, PS spreken uit te wachten op landelijke regelgeving waar het gaat over een besluit over het al dan niet aanpassen van het moratorium geitenhouderijen in de Omgevingsverordening van Noord-Holland, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 101-5 oktober 2026
In de pas lopen met landelijke regelgeving geitenhouderijen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Kennis genomen hebbende van het feit dat:

- *De fractie van de BBB met een motie vreemd aan de orde van de dag een aanpassing in de Omgevingsverordening Noord-Holland wil laten onderzoeken en voorbereiden die betrekking heeft op het huidige verbod op uitbreiding en nieuwvestiging van geitenhouderijen (art. 6.44).*

Constaterende dat:

- *De fractie van de BBB zich daarbij baseert op een Kamerbrief 'Maatregelenpakket Geitenhouderijen en gezondheid omwonenden' van 10 juli 2026 waarin staat dat het kabinet voornemens is een afstandsnorm van 500 meter in te voeren tussen geitenhouderijen en woonkernen en andere gevoelige functies;*
- *Het kabinet in die brief meedeelt dat de voorgenomen regelgeving nog nader wordt uitgewerkt en getoetst en dat dit traject, inclusief uitvoering van een plan-MER, 2,5 tot 3 jaar duurt;*
- *Het kabinet de provincies vraagt om bestaande moratoria te handhaven totdat de regelgeving van het Rijk in werking is getreden.*

Overwegende dat:

- *Het risicovol is in een situatie te belanden waarbij provinciale regelgeving vooruitloopt op voorgenomen landelijke wetgeving die nog niet is getoetst;*
- *Dat dit onduidelijkheid geeft voor agrariërs;*
- *Dat daarnaast onduidelijk is op welke manier de stikstofaanpak in Noord-Holland de komende jaren vorm zal krijgen;*
- *De mogelijkheid bestaat dat vanwege de stikstofproblematiek geitenhouderijen niet kunnen uitbreiden en er ook geen nieuwvestiging zal kunnen plaatsvinden;*
- *Het eventueel wel toestaan van nieuwvestiging van geitenhouderijen – waar dit al zou kunnen – betekent dat in de toekomst binnen een straal van minimaal 500 m van die nieuwvestiging geen woningen gebouwd kunnen worden en dit dus de woningbouwmogelijkheden beperkt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te wachten op landelijke regelgeving waar het gaat over een besluit over het al dan niet aanpassen van het moratorium geitenhouderijen in de Omgevingsverordening van Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Angeline Egbers (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, de versie die we net even lieten zien, blijkt niet de versie te zijn die nu uitgesproken is. Dus u moet het even doen met het uitgesproken dictum. Als het goed is, neem ik aan dat de juiste versie of vanuit de Partij voor de Dieren wordt gestuurd aan de griffie, of dat die ondertussen binnen is en verwerkt wordt in het systeem. Maar het uitgesproken dictum maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV.

We hadden beter een systeem kunnen hanteren met uw bankpasje. Ik denk dat u die niet zo snel vergeet. Het woord is aan mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Dank ook voor de drie hele extra seconden spreektijd. Ik zal ze niet nodig hebben, want ik zal het vandaag kort houden.

Voorzitter, deze begrotingswijziging pakt gunstig uit. Het overschot groeit met 21,7 miljoen euro naar 31,4 miljoen euro. De PVV vraagt zich wel af of dat nieuws eigenlijk zo goed is als het lijkt. Het antwoord is waarschijnlijk nee. Dit overschot ontstaat niet doordat de provincie zuinig is geweest. Dit overschot ontstaat doordat plannen niet worden uitgevoerd en taken blijven liggen bij gebrek aan personeel. Dat zien we niet voor het eerst. In de commissie vroeg de PVV hoe het college dat beter gaat borgen. Het college noemde dat lastig en verwees naar de nieuwe P&C-cyclus. Op de vraag of er dit jaar minder is gedaan dan beloofd, kwam niet echt een duidelijk antwoord. Wel gaf het college aan dat het de oorzaken van onderbesteding beter in beeld wil brengen. Wij rekenen er dan ook op dat bij de jaarstukken terug te zien, per programma: wat is er niet uitgevoerd en waarom is dat niet uitgevoerd?

Voorzitter, dan de opcenten. Die leveren 3,6 miljoen euro minder op dan gedacht. Drie stukken, drie verklaringen. In de commissie wees het college naar de Belastingdienst en het ontbrekende zicht op het wagenpark, de schriftelijke beantwoording noemt de meicirculaire en de begrotingswijziging zegt dat bij de verhoging van de opcenten geen rekening is gehouden met het moment waarop die ingaat. Wat is het nou? Graag zou ik duidelijkheid willen op dat punt.

Voorzitter, wij zien uit naar de beantwoording van het college. Ik dank u voor uw tijd.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Voorzitter, in de commissie hebben meerdere partijen, waaronder het CDA, zorgen geuit over het naar voren halen van 3,7 miljoen euro uit de periode 2027 tot en met 2029 voor de cofinanciering van projecten onder het Nationaal Strategisch Plan in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De gedeputeerde heeft toen in de commissie toegelicht waar deze extra uitgaven in dit lopende jaar, 2026, voor nodig zijn en waarom de wijziging in budgetten nodig is. In aanvulling daarop is ook nog een schriftelijke beantwoording van de vragen nagezonden. Hoewel het CDA verbaasd is dat de uitvoeringskosten van de RVO zo sterk oplopen, zien wij geen andere optie dan deze verschuiving van middelen te steunen. Het CDA vindt het belangrijk dat we Europese middelen voorzien van cofinanciering om boeren te ondersteunen bij de omschakeling naar een toekomstbestendige en duurzame landbouw.

Er is echter nog wel één zorg en dat gaat dan over de beschikbare middelen voor het NSP-GLB in de jaren 2027 tot en met 2029. In de commissie, en ik citeer nu uit het verslag, voorzitter: ‘Erkent de gedeputeerde dat het naar voren halen van middelen gevolgen kan hebben voor latere jaren, vooral voor de cofinanciering van Europese landbouwbudgetten zoals het NSP-GLB. Bij de reguliere begrotingsbehandeling kan daarop worden teruggekomen als een bijstelling nodig blijkt.’ Einde citaat. In de schriftelijke beantwoording lezen we echter iets anders en ik citeer opnieuw: ‘Het gaat hier slechts om een verschuiving van middelen tussen de jaren. Er is geen extra budget nodig voor de cofinanciering van het NSP-GLB.’ Einde citaat. Ik heb eigenlijk maar één vraag aan de gedeputeerde: welke van deze lezingen is juist? Zijn er extra middelen nodig om cofinanciering tot en met 2029 te waarborgen? Of is die cofinanciering al geborgd tot en met 2029? En mocht het eerste het geval blijken, dus mocht er nog geld nodig zijn, zullen wij – en de heer Mülder refereerde er ook al aan – in de tweede termijn met een motie komen om dat wel direct te regelen, als voorwaarde voor ons, zeg ik er maar gelijk bij, om in te kunnen stemmen met deze begrotingswijziging.

Voorzitter, dan nog kort over een aantal andere moties. De motie van Volt en anderen over de versnelling van het provinciaal plan voor de natuurbrandbeheersing steunen wij.

En voorzitter, ook dank aan de Partij van de Arbeid en anderen voor de motie om het eindsaldo van de reserve monumenten aan te wenden voor de ondersteuning van de Stelling van Den Helder en het Joodse Werkdorp. Ook in ons geval maakt dat ons verkiezingsprogramma weer wat korter, want we zullen het eruit halen. Het stond al in het concept. Bij deze, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Dan kijk ik ter rechterzijde. Een schorsing? Nee. Nou, dan geef ik als eerste het woord aan gedeputeerde Rommel. […] O, ja, dat kunt u wel willen, maar dat moet de voorzitter dan natuurlijk wel weten. Er is even wat onduidelijkheid. De volgende keer zal ik inderdaad een wachtmuziekje- Maar dan geef ik als eerste het woord namens het college in eerste termijn bij de tweede begrotingswijziging 2026 aan gedeputeerde Gielen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Dank, voorzitter. Dan begin ik even bij de motie van Volt rondom de natuurbrandbeheersing. Ik snap de zorgen die u uit volgens mij heel goed. Dat is ook echt in lijn met de schriftelijke vragen die u daar al over heeft gesteld. Ook vanuit het college hebben we natuurlijk deze zomer gezien dat de actualiteit gewoon groot is. De droogte was groot. Dat heeft ook tot de nodige situaties geleid en daar moeten we een plan voor maken. Dat hebben we ook aangegeven. Daar zijn we ook al mee bezig. In de schriftelijke beantwoording hebben we ook aangegeven daar voor de zomer mee te komen. U verwees in de motie ook naar 'in de zomer'. Dus ik dacht: laat ik dat in ieder geval nog even verduidelijken. Maar ik deel helemaal met u dat dat zo snel mogelijk moet, omdat je daar gewoon zo snel mogelijk grip op wilt hebben. Ook belangrijk om daarbij te noemen is dat er al preventieve maatregelen genomen worden. Dus we staan niet op nul of iets dergelijks, dat we ook dat beeld even scherp hebben. Maar ik zie dit eigenlijk als een aansporing om verder te werken aan die plannen waar we mee bezig zijn. Dus ik kan positief zijn over deze motie.

Verder wilde ik even kort ingaan op de reacties vanuit de hoek van D66. Collega Beemsterboer zal daar zo meteen ook nog iets over zeggen. Kijk, ik denk dat de zorgen die u uit over de plannen die er moeten komen en de uitvoering die er moet zijn rondom dat landelijk gebied, rondom het komen tot geborgd natuurherstel, tot stikstofreductie en tot het borgen van de waterkwaliteit, heel reëel zijn. Ik denk ook dat dat geen nieuwe problemen zijn. Het zijn ook problemen waar we met elkaar hard aan werken en tegelijkertijd spelen daar een heleboel factoren omheen. Dus aan de ene kant hebben we gezien dat het landelijk beleid de afgelopen jaren verschillende kanten is uitgeslagen, laat ik het zo zeggen. Dat er dus ook pas recent, eigenlijk voor de zomer, met de brief vanuit het kabinet, nu meer richting is gekomen in de kaders die wij ook als provincie hebben waar die plannen aan moeten voldoen. Dus, ja, ik wil niet het hele verhaal bij Den Haag neerleggen. We moeten zeker ook zelf kijken naar wat wij kunnen doen. Daar kom ik zo meteen ook nog wel eventjes op. Maar binnen welke kaders je tot uitvoering over moet gaan, is wel degelijk relevant om ook te kunnen versnellen in die uitvoering en ook aan de slag te zijn. We zijn ook aan de slag met die plannen. Daar zijn we natuurlijk al eventjes mee bezig. Het gegeven dat die brief er nu ligt, helpt ook om zo meteen daarin te kunnen versnellen. Ik ben er ook heel trots op dat we hier in Noord-Holland nog steeds, samen met zowel de terreinbeherende organisaties als de landbouwpartijen, aan tafel zitten om per gebied te kijken: hoe komen we hier nu van het slot af? En hoe komen we hier nou tot geborgd natuurherstel? Ik zou ook weleens willen dat dat sneller gaat en dat we er al zouden zijn. Maar juist omdat er verschillende schuivende panelen zijn, zowel richting regelgeving als in zicht op financiering, gaat het af en toe zo snel als het gaat. Daarnaast, en dat vind ik ook nog wel goed om te benoemen, als u kijkt naar de kant waar wij uiteraard ook al jaren zelf aan werken en ook hard mee aan het werk zijn, zit hier ook nog wel een capaciteitsvraag. Dus als het bijvoorbeeld gaat om grondverwerving, wat een van de belangrijke punten is, ook binnen natuurontwikkeling, dan is het maar best een schaarse pool van mensen die daar ook de kunde en de kennis voor hebben. Die is niet zo heel breed beschikbaar. Dus we hebben hier ook wel echt een vraagstuk op dat gebied: hoe regelen we nou dat onze eigen capaciteit daarin ook goed op orde is? En dat is ook een vraag waar we met elkaar, denk ik, aandacht voor moeten houden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Misschien is het goed om eerst eventjes in te gaan op de laatste inbreng van het CDA, want die vroeg mij welke lezing van mij nou juist was: die op schrift stond of die in de commissie was. Ik denk inderdaad dat wat op schrift staat juist is. Laat ik daarmee beginnen. In de commissie liepen eigenlijk twee verhaallijnen door elkaar en daar ben ik zelf in de eerste plaats schuldig aan, denk ik. Dat ging over de 5,1 miljoen euro voor de RVO-kosten. Die 5,1 miljoen euro is gedekt in de kadernota en dat is een aanvullend budget geweest, opgenomen bij de autonome ontwikkelingen en de technische bijstelling. Dat is hersteld met extra budget. En de 6,7 miljoen euro gaat over het naar voren halen van projecten

in het GLB-NSP, die we voor een deel cofinancieren. Die cofinanciering hebben we naar voren gehaald, omdat we een overschrijding hadden van een aantal inschrijvingen op projecten. Toen hebben we gezegd: ja, we gaan ze niet over twee jaar nog een keer laten inschrijven voor hetzelfde doel. Dan hebben we liever dat het eerder uitgegeven wordt. Daarom hebben we die budgetten naar voren gehaald. Dus daar worden geen- De sector komt niet tekort doordat er in de toekomst projecten niet uitgevoerd kunnen worden, omdat ze ze nu al kunnen uitvoeren.

De **VOORZITTER**: Neemt u uw pasje mee. De heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het is allemaal niet makkelijk, voorzitter. Even, dat ik het goed begrijp: dat betekent dus dat er geen nieuwe inschrijvingsmogelijkheid is in 2027, 2028 en 2029?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dat heeft de heer Heijnen vrijwel goed. Er zijn nog wel inschrijvingen mogelijk, maar er zijn iets minder inschrijvingen mogelijk. Om het even praktisch te maken: er is een regeling productieve investeringen voor de agrarische sector. Die kunnen dingen doen waar ze ook rendement mee kunnen maken, maar niet geheel. Dus daar wordt een percentage voor gefinancierd. Of niet-productieve of duurzaamheidsinvesteringen. Zo zijn er verschillende investeringen. Als wij daar zeven inschrijvingen op hebben gehad en we kunnen er vijf honoreren, dan kun je tegen die laatste twee zeggen: stel die nog eventjes uit en probeer het volgend jaar nog een keer. Of je kunt zeggen: we nemen die gewoon dit jaar alvast mee, zodat je niet twee keer dezelfde aanvraag hoeft te doen. Dat is gebeurd. Dat betekent niet dat alle middelen weg zijn voor de komende jaren, maar dat een aantal middelen van de komende jaren nu al is uitgegeven om gewoon dubbel werk te voorkomen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter. Fijn dat ik dat kon ophelderen, want er werden terecht vragen over gesteld, vind ik.

Nou, D66. Ik kijk even of ik de juiste volgorde aanhoud, maar ik heb het idee van wel. Ja.

Voorzitter, er werd ook gevraagd naar die stijgende uitvoeringskosten. Die heb ik net voldoende beantwoord, denk ik.

Collega Gielen ging er al even op in dat er ontzettend veel gebeurt op het gebied van stikstof en het landelijk gebied. Wij zijn met een uitgebreide aanpak bezig. Wij hebben opgeschaald in onze ambtelijke organisatie. We zijn het programma natuurherstel en stikstofvermindering nu in de benen aan het zetten. Daar is een groter team voor. De verwachting is ook dat er meer rijksmiddelen voor zijn. Dat we onvoldoende juist hebben ingeschat in welk jaar we die middelen konden uitgeven, wil niet zeggen dat we niet volop bezig zijn om die middelen in te zetten. Want ook ons gaat het aan het hart dat we voor natuurherstel willen zorgen en de vergunningverlening weer op gang willen brengen. Ik denk dat zowel collega Gielen als ik inmiddels ongeveer de helft van onze week daarmee bezig zijn. Dat zegt ook wel ongeveer hoeveel inzet onze organisatie daarop pleegt. Maar inderdaad, dat is niet helemaal in dit jaar, maar voor een deel in het volgende jaar. Inderdaad, niet alle problemen zijn opgelost. Er is gewoon veel te doen in dit vraagstuk.

Even kijken, hoor. In de richting van de Partij van de Arbeid, over de monumenten, waarbij een heel aantal partijen zich aansloot. Ik vind het wel even belangrijk om aan te geven: die 2 miljoen euro is dus niet over. Daar zit niet een potje geld waar we nog iets mee kunnen doen. Ik snap dat dit een aanleiding is voor het gesprek, maar die middelen kunt u niet aanwenden, want die hebben we in de kadernota en straks in de reserve verwerkt en verspreid over de komende jaren, waar ook investeringen tegenover staan. Dat neemt niet weg dat u, denk ik, terecht kunt stellen: voor deze twee monumenten willen we bijzondere aandacht in de komende periode. Zoals u mij en ook de collega's van de organisatie kent, worden wij altijd heel erg enthousiast van ons erfgoed en willen we dat graag in zo goed mogelijke staat houden. Dus wij gaan graag in gesprek met beide initiatiefnemers en met de gemeenten daar. Maar het is wel belangrijk om te benadrukken dat u in uw oproep aan GS uiteindelijk vraagt om daarvoor dekking te zoeken. Die dekking zou dus ook uit een herverdeling van middelen kunnen bestaan. Ik vind het belangrijk om dat nog even te benadrukken.

Ik wacht toch even tot u hiernaartoe bent gegaan.

De **VOORZITTER**: De heer Wallaart. Ik heb ook wat meer tijd. Gaat uw gang.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank. Volgens mij heb ik ook in de motie aan het eind van het dictum gezegd: uit beschikbare middelen. Dus ik snap dat dat nog even puzzelen is voor GS, maar ik heb er alle vertrouwen in dat daar iets goeds uit komt. Een ongedekte motie, daar zijn wij niet van.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Daarmee denken we er dus hetzelfde over. Die dekking kan uit een herverdeling van middelen bestaan, of uit andere- Nou ja, dekking of herverdeling.

BBB over de geiten. Daar willen we positief over adviseren aan de Staten. Wij zijn uit voorzorg in 2018 met een geitenstop gekomen. Inmiddels liggen er een RIVM-onderzoek en ook een advies van de Gezondheidsraad, op basis waarvan het kabinet met een wet wil komen om tot 500 meter te komen, op basis van diezelfde voorzorg als die wij oorspronkelijk bij onze geitenstop hebben aangehouden. We vinden het belangrijk om daar een zuivere overweging over te maken, want zowel het risico op schadeclaims vanuit woningbouw [...] Ik laat me ook te snel afleiden, voorzitter. Zowel het risico op schadeclaims vanuit de woningbouw en de geitenhouderijen buiten de 500 meter, nu het voorzorgsbeginsel volgens het Rijk in ieder geval lijkt weg te vallen buiten die zone, als het risico dat het Rijk toch met een andere norm komt dan die nu in een Kamerbrief is aangekondigd, willen we serieus in kaart brengen. Wij denken sowieso dat het verstandig is om dat in kaart te brengen en u in overweging te geven of u op basis van een generieke geitenstop of op basis van een aangepaste geitenstop met een andere zonering wilt komen. Dus die laten we aan de Staten.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. U geeft aan dat u de motie omarmt, een positief advies geeft. Tegelijkertijd wachten we nog op informatie van het Rijk, waarbij er eigenlijk nog best veel onzekerheid en onduidelijkheid is. Vindt u het niet wat prematuur om nu al besluitvorming voor te bereiden? Want dat staat ook in de motie. Dus niet alleen het onderzoek te doen, maar ook al de besluitvorming voor te bereiden. Is dat niet een beetje zonde van de ambtelijke capaciteit?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, wij hebben ons wel te verhouden tot deze nieuwe situatie. Dus we hebben een geitenstop die beperkingen oplegt aan nieuwe vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, maar die ook beperkingen oplegt aan de uitbreiding van woningen binnen een afstand van bestaande geitenhouderijen. Die afstand is nu vaak twee kilometer. Wij hebben die geitenstop ingesteld op basis van het voorzorgsbeginsel. Inmiddels zeggen dus het RIVM, de Gezondheidsraad en het kabinet dat de afstandsnorm voor dat voorzorgsbeginsel 500 meter zou moeten zijn. Als wij een breder areaal, namelijk de hele provincie, aanhouden om datzelfde voorzorgsbeginsel toe te passen, dan zit er wel een risico in het toepassen van het voorzorgsbeginsel. Dat is eigenlijk wat wij ook heel graag uit willen zoeken. Dus we zijn blij met die motie. Daarom adviseren we ook positief, want wij willen ook goed in kaart brengen wat de gevolgen daarvan zijn, wat onze risico's daarbij zijn en wanneer eventueel een beleidswijziging nodig is. We verwachten dat we voldoende informatie hebben bij de eerstvolgende herziening van de Omgevingsverordening. Die is in concept in juni en definitief per 1 januari 2028.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, voorzitter, de gedeputeerde doet nu alsof er een nieuwe situatie is, maar we wachten nog op wetgeving. Mijn zorg zit er een beetje in dat we dat dus helemaal gaan voorbereiden en dat de Kamer dan toch anders besluit. Dat we dan dus eigenlijk een verkeerd perspectief hebben gegeven. Dus het onderzoeksstuk, dat snap ik. Maar dat u ook toezegt dat de wijziging van de Omgevingsverordening wordt voorbereid, dat snap ik niet helemaal.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, twee antwoorden daarop. Het is niet heel ongebruikelijk dat wij acteren op basis van Kamerbrieven. Met ons hele stikstofbeleid spelen we nu ook in op wat er in de Kamerbrief staat, terwijl daarvoor nog wetgeving in voorbereiding is.

Daarnaast, ik moet even denken, hoor. Ik wilde nog iets aangeven. Dat die wetgeving in voorbereiding is – dat wilde ik aangeven – dat er nu in die Kamerbrief staat: we gaan daar 500 meter bij hanteren. Dat is niet een wilde gedachte van het kabinet waarover de Kamer nog een besluit moet nemen. Dat is gebaseerd op wetenschap. Dus wij gaan ervan uit dat die wetenschap juist is en dat het kabinet in zijn Kamerbrief de juiste lijn in heeft gekozen. Maar mocht achteraf blijken dat daar bijvoorbeeld uit zo'n MER toch andere inzichten uit komen, dan zullen we ons daartoe moeten verhouden. Maar we hebben op dit moment geen aanleiding om in te schatten dat het kabinet hier een onjuiste koers heeft uitgezet op basis van de beschikbare wetenschap.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat GS geen motie nodig hebben om iets te onderzoeken als er beleid aankomt. Dus daarover hoeft geen misverstand te bestaan. Maar de motie vraagt natuurlijk ook om het al aan te passen in de Omgevingsverordening. Dat lijkt me wel wat prematuur. Bent u het daarmee eens?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, zo heb ik de motie niet gelezen. Wat ik gelezen heb, is: een aanpassing voorbereiden die door de Staten gedaan kan worden, want daar gaat u over, over de wijziging van de Omgevingsverordening die in zou moeten gaan op 1 januari 2028. Dat betekent dat u er in concept in juni 2027 en in definitieve versie waarschijnlijk in november 2027 nog over spreekt en dat er dus nog een inzageperiode mogelijk is. Maar dat het niet mogelijk is, voorzitter, dat er nog een inzageperiode is.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Maar dat is dan toch wel voordat er duidelijkheid is vanuit de landelijke overheid. Bovendien zegt de minister in haar Kamerbrief ook dat provincies die al een moratorium hebben, verzocht worden om dat in stand te houden. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dat is natuurlijk spannend voor ons, want dan zegt het kabinet tegen ons: wij constateren dat wij het voorzorgsbeginsel alleen kunnen toepassen binnen een zone van 500 meter en zullen dat doen. Wij bereiden daarvoor een wet voor. Maar wij verwachten wel van de provincies dat er buiten die zonering toch nog een voorzorgsbeginsel wordt toegepast. Dan wordt de onderbouwing van het voorzorgsbeginsel om buiten die afstand voor zowel de woningbouw als de geitenhouderijkant, en trouwens ook andere gevoelige objecten, beperkingen op te leggen, voor ons natuurlijk spannend. Daarmee komt de motivering voor ons voorzorgsbeginsel onder druk te staan. Dat betekent dat we ons daar in elk geval toe zullen moeten verhouden. Dat is, voor zover ik kan lezen, ook waartoe de motie oproept.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een vraag? Ja. Mevrouw Egbers.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Ja, dan heb ik nog geen antwoord op de vraag wat u doet met de oproep van de minister om de moratoria in stand te houden in de provincies waar dat al het geval is.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, sowieso doen wij niets, want wij bereiden dingen voor de Staten voor en u gaat over dit beleid. Maar wat het kabinet in die zin opschrijft? Houd alstublieft in die negen provincies waar een geitenmoratorium geldt, die geitenmoratoria in stand. En wij – dat staat in die zin erna – willen provincies ook helpen die hun beleid willen aanpassen en alvast willen richten naar de conclusies die het Rijk heeft getrokken. Dus het kabinet doet eigenlijk die oproep: houd het in stand en pas het zo mogelijk aan naar datgene wat wij in voorbereiding hebben. Dat laatste is wat we doen. Dat betekent niet dat er geen geitenmoratorium meer is, maar dat we het aanpassen aan de laatste stand van zowel het RIVM als de Gezondheidsraad en het kabinet.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Als u daartoe besluit.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, nee, heel eerlijk. Ik wilde inderdaad graag nog even met u ingaan op de tijdlijn, want volgens mij klopt het niet. We gaan nu ook afwijken van de consultatieronde als we hier voor zullen stemmen. Maar wat ik het allerbelangrijkst vind, buiten dat u niet consequent bent in hoe u altijd met Kamerbrieven omgaat, maar dat even terzijde. En ook de wetenschap die

u hierin aanhaalde. Volgens mij hebben we hier vaker een discussie gehad. Als het rapport u niet uitkwam, dan was dat vooral een nieuw onderzoek waardig. Maar het belangrijkste is eigenlijk dat u al in de tegenwoordige tijd spreekt over dat u een wijziging van het besluit aan het voorbereiden bent en het onderzoekt. Dan is de toezegging eigenlijk al gedaan. Dan heeft de BBB de groeten aan de achterban gedaan. Dan vraag ik me af waarom we hier nog aan het debatteren zijn.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, kijk, wij zijn ons aan het oriënteren op wat er in die kabinetsbrief staat. Er zijn inderdaad ook in onze organisatie wel gesprekken geweest: moeten we daar al een aanpassing op doen? Moeten we een aanpassing voorbereiden? We zijn nog niet zover dat we daar besluiten over genomen hebben. In dat opzicht zien we die motie prima als steun voor waar we op dit moment mee bezig zijn. Maar het is voor ons ook wel heel prettig dat er vanuit de Staten duidelijkheid komt over waar u hiermee naartoe wilt, want wij moeten dit gewoon gaan voorbereiden.

De heer **MÜLDER** (D66): Maar u zegt net zelf dat u deze motie niet leest als een richting waar we naartoe gaan, maar hooguit als het voorbereiden van alle mogelijke richtingen. Dus hoe zegt u dan nu weer dat het een richting is die we gaan geven?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, de richting waartoe de motie in ieder geval oproept, is duidelijkheid te geven bij de volgende herziening van de Omgevingsverordening.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik ga me hierop bezinnen.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Is het theoretisch mogelijk dat u het wel onderzoekt, zonder dat het in 2027 tot een wijziging in de Omgevingsverordening leidt?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Het antwoord is ja.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Zou u dan ook aan de Staten kunnen adviseren dat de motie aangepast wordt en dat dus niet wordt opgenomen dat het al in de Omgevingsverordening wordt vastgelegd, maar dat het alleen onderzocht wordt?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Nou, voorzitter, de motie roept volgens mij op om de risico's van beide scenario's te inventariseren. Als uit die inventarisatie van het risico van het wel aanpassen van de Omgevingsverordening naar die afstandsnorm van 500 meter blijkt dat wij het risico toch te groot achten, dan zullen we daar natuurlijk gewoon over adviseren.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Was ik bijna vergeten, voorzitter. De Partij voor de Dieren vraagt terecht en heel consequent vanaf het begin van deze periode aandacht voor de wildopvang. In oktober verwachten we dat de besluitvorming hierover in GS zal zijn. Dan bereiden we de subsidieregeling voor op openstelling per 1 januari van komend jaar, zodat de wild-

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van mevrouw Van der Helm. Ik wil u adviseren: als u naar de microfoon loopt, kunt u alvast uw kaartje erin stoppen, maar drukt u hem nog niet in. Dan scheelt dat tijd. Gaat uw gang.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Excuus. Het ging nog even over het debat dat u net met de Partij voor de Dieren had. Dat ging over het moratorium. Volgens mij kan de landelijke uitwerking van een wettelijke regeling wel drie tot 3,5 jaar duren. In de motie van de BBB staat om zo spoedig mogelijk de Omgevingsverordening aan te passen. Vindt u dat niet in strijd met elkaar? Want wat is zo spoedig mogelijk provinciaal? Er gaat er wel tijd overheen, maar minder dan drie tot 3,5 jaar.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. De Kamerbrief spreekt over twee tot drie jaar. Tweeënhalf, sorry. Tweeënhalf tot drie jaar voor de voorbereiding van zo'n wetstraject. Wij kunnen onze Omgevingsverordening op het eerste moment wijzigen per 1 januari 2028. Dat

betekent dat wij in de tussenliggende jaren een geitenmoratorium hebben in de hele provincie, gebaseerd op het voorzorgsbeginsel, waarbij de motie in elk geval oproept om meer zekerheid te geven over de vraag of dat voorzorgsbeginsel nog op de juiste gronden tot stand is gekomen.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Het gekke is dat de motie dan ook eindigt met dat het geitenmoratorium in stand moet worden gehouden tot de landelijke wetgeving rond is. Dus ben ik een beetje verbaasd dat u deze motie dan toch aanbeveelt, omdat het dan bijna afhangt van wat de landelijke regels zijn. Vindt u deze motie niet een beetje prematuur?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dat zeker niet, want dit is heel actueel. Het laatste onderdeel van het dictum zie ik zo: als de landelijke wetgeving een geitenmoratorium instelt in die zone van 500 meter, laten wij ons eigen moratorium vervallen, zodat de aansprakelijkheid ook wordt verlegd naar het Rijk.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, maar als de landelijke wetgeving niet op orde is, kunt u het niet in laten gaan. Dus ik ben een beetje verbaasd over dit rondzingen van wat kan en wat niet kan, en dat deze motie nog steeds prematuur is. Ik ben verbaasd dat u haar aanbeveelt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, misschien is het goed om dat toch nog even te verduidelijken, voorzitter. Kijk, er is nu een geitenmoratorium in de hele provincie. De oproep van de motie is – en dat gaan we dus nog allemaal uitzoeken, dus het kan ook bij de Omgevingsverordening tot iets anders leiden – om te onderzoeken of dat wordt aangepast in lijn met het RIVM, de Gezondheidsraad en het kabinet, naar die 500 meter. Als dat is aangepast en we weten dat een jaar of twee daarna die wetgeving van het Rijk komt, dan hebben wij een geitenmoratorium binnen de 500 meter en heeft het Rijk een geitenmoratorium binnen 500 meter. Wij vinden het hoogstwaarschijnlijk wel prettig als het Rijk verantwoordelijkheid neemt voor een woningbouwproject dat daar niet blij van wordt, of een geitenhouderij die daar niet blij van wordt en bijvoorbeeld vertragingsschade of andere schade zou claimen. Dan is het prettiger als het Rijk daarin zijn eigen wettelijke verantwoordelijkheid draagt, buiten dat het gewoon boven ons uit gaat dan wanneer dat in eerste instantie nog terugverwijst naar de provincie. Helemaal in de periode dat er al wetgeving is.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Ik sluit even aan bij wat 50PLUS zegt, want bij onze fractie was ook onduidelijkheid over de laatste bullet van het dictum. Dat zit hem in het woordje ‘aangepaste’. Klopt het dat het woordje ‘aangepaste’ in feite weg moet? Want ik hoor u eigenlijk zeggen dat het huidige moratorium in stand blijft totdat landelijk duidelijk is hoe het zal uitpakken.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, ik vind het een klein beetje spannend worden, want ik heb het idee dat ik nu de motie aan het verdedigen ben. Ja, dat moet u echt even aan de BBB vragen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was de bijdrage van de heer Beemsterboer. Dan kijk ik naar gedeputeerde Rommel. […] De heer Beemsterboer nog een- […] We houden het graag even centraal. Dus ik geef nu het woord aan gedeputeerde Rommel. Als de heer Beemsterboer straks in de rebound in de eerste termijn nog een nabrander heeft, dan hoor ik dat graag. Gedeputeerde Rommel, gaat uw gang.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, ik had zo'n beetje drie vragen. Eentje van 50PLUS, mevrouw Van der Helm, u vroeg naar de norm boven de 25 procent. Nou, wij willen graag grip houden op onze financiën en op de investeringen in de toekomst. Daar heeft u het ook al over gehad. Daar gaat u nog een keer over praten. Er is gekeken naar welke indicatoren of kengetallen daarvoor belangrijk zijn. En dat is dus niet alleen die norm van 25 procent, maar ook de schuldquote, de kapitaallasten en de solvabiliteitsratio. Dus wij gaan nu geen voorstel doen omdat de algemene reserve boven die norm van 25 procent uitkomt. We hebben dat geld echt hard nodig om als het ware te sparen voor de investeringen van de toekomst.

Dan de PVV. Ja, ik begrijp het, want de onderbesteding komt iedere keer ook wel weer terug. Maar dit positieve saldo komt niet alleen doordat de plannen later worden uitgevoerd, maar ook door technische bijstellingen, zoals de rente en het dividend, die we ook altijd later doorkrijgen, omdat niet iedereen al gelijk met ons de jaarrekeningen en dergelijke vaststelt. Dus we krijgen veel later bijstellingen en horen dan wat het dividend en de rente zijn. Ja, het klopt: sommige dingen hebben autonome oorzaken van onderbesteding. Uw Staten hebben daarvoor ook al een motie aangenomen en dat zullen we volgend jaar bij de jaarrekening gaan doen. Waar u ook precies naar vroeg: waarom doen die onderbestedingen zich voor? Geef dat ook aan. Dat gaan we vanaf de jaarrekening doen. Dat zal een leerproces zijn, maar we zullen het ook aangeven. Heel veel dingen gebeuren nu wel met uitstel door stikstof en de netcongestie. Maar ja, het kan ook liggen aan de capaciteit of aan het feit dat capaciteit verschoven wordt doordat andere werkzaamheden verricht moeten worden. Maar dat gaan we aangeven.

Dan de opcenten. Ja, ik snap dat u zegt: we krijgen drie keer een verschillend antwoord. Ik vind het ook goed om het even goed voor u op papier te zetten, als u dat ook goed vindt. Maar in zijn algemeenheid heeft het er nu mee te maken dat wij de verhoging van de opcenten in de raming hebben meegenomen alsof die gelijk per 1 januari betaald zou worden. Maar niet iedereen betaalt op hetzelfde moment de motorrijtuigenbelasting. Dus er zit een verschuiving in. Dan krijgen we bij de meicirculaire ook nog een bedrag dat weer een afwijking kan geven. Ook de Belastingdienst komt later met, nou ja, wat zij gezien hebben wat er daadwerkelijk op de rekening is gestort. Het lastige is ook weer dat de opcenten worden doorgerekend in het Provinciefonds, wat het ook weer ingewikkeld maakt. Het wordt makkelijker, want als het goed is, gaan we volgend jaar met een nieuwe berekening van het Provinciefonds werken, waardoor wij ook meer inzicht krijgen in wat voor bedragen we krijgen. Maar het is heel technisch, dus ik zou dat nog even graag voor u allen op papier zetten en dan per mail toesturen. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat was de eerste termijn.

Dan gaan we naar de tweede termijn. Mevrouw Schneemann van Volt.

Tweede termijn Provinciale Staten

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Even kort. De moratoriummoties zijn wat ons betreft allebei overbodig. We zouden het eigenlijk ook raar vinden om de besluitvorming al voor te bereiden, want we willen wachten tot het Rijk met heldere wetgeving komt, zodat we echt perspectief aan de sector kunnen geven en de woningbouw zich hierdoor niet hoeft te laten belemmeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ook dank voor de antwoorden vanuit GS. Ik denk dat ik weet dat u het allemaal erg belangrijk vindt: het landelijk gebied en alle opgaven die er liggen. Toch had ik liever willen zien dat u geld tekortkwam en ons geld moest vragen, omdat u meer had kunnen doen dan u eigenlijk had willen doen. Dat is een beetje mijn lezing daarvan.

Omtrent de subsidieregeling. Ja, ik denk dat we het hiermee helaas- Of dat het inderdaad is afgedaan. Maar ik wil nog wel zeggen dat ik eigenlijk ook in de commissievergadering geen antwoord heb gekregen op de vraag: als dit inderdaad hogere RVO-kosten zijn, hoe kan het dan dat we ze nergens anders terugzien? Er is nog steeds niemand die daarop heeft geantwoord.

Als laatste zou ik toch echt aan de BBB en ook aan de Partij voor de Dieren willen vragen: houd uw motie aan. Volgens mij is het allang aangekomen bij GS dat we, mocht er iets komen, dan iets gaan doen en dat zij zich daarop gaan voorbereiden. Dan kunnen we het hierbij laten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank. Even kort: met de natuurbrandenmotie stemmen wij mee uiteraard.

Over de geiten: ik heb het debat even aangehoord. Hoewel we begrijpen en er eigenlijk ook best veel vertrouwen in hebben dat GS zich gewoon goed moeten voorbereiden op beleid dat eraan komt uit Den Haag, vind ik het toch een hachelijk avontuur om nu al te zeggen: let's go. Dus wij zullen tegen de motie stemmen, maar dan als consequentie ook tegen de motie van de Partij voor de Dieren, want dat vind ik dan een beetje gelijk oversteken, zogezegd.

Dank trouwens aan deze Staten voor de overweldigende steun voor de monumentenmotie.

Nu we het toch over monumenten hebben, wil ik toch even stilstaan bij het feit dat vandaag een historische dag is. Want voor het allerlaatst zullen in deze Statenzaal leden namens de Partij van de Arbeid het woord voeren. Vanaf volgende maand doen we dat namelijk samen met de collega's van GroenLinks, namens de fractie van PRO. Daarmee komt er een einde aan een onafgebroken aanwezigheid van ruim tachtig jaar in deze zaal. Met hulp van de griffie en vriendelijke mensen van het Noord-Hollands Archief heb ik even gekeken in de notulen, helemaal uit het begin. 22 oktober 1946, de tweede PS-vergadering na de eerste vrije verkiezingen. Er werden toen vooral veel baantjes verdeeld. Wat dat betreft is er niets veranderd in tachtig jaar PvdA. Zo werd PvdA'er en volksonderwijsman Ab de Roos verkozen tot lid van de Raad van Toezicht der Provinciale Bedrijven. Ik kan me alleen maar een voorstelling maken van de sfeer in de zaal bij de net verworven vrijheid in 1946.

Voorzitter, mij viel nog iets op aan deze stukken en dat was dat de PvdA nu de laatste partij in deze zaal is die er toen ook al bij was. Alle andere partijen, de CH, de AR, de KVP, de CPN, die zitten hier niet meer onder die naam. De VVD was nog niet geboren. Ze hadden wel een voorganger, de Partij van de Vrijheid, de PvdV. Kortom, de namen veranderen, maar de politieke tradities leven voort. Wij zijn allemaal schatplichtig aan onze voorgangers. Zo is het ook in deze zaal. Zo zal het ook zijn voor de sociaaldemocratie. Dus dan haal ik hier als laatste nog maar even twee zinnen uit de Internationale aan, als u het goed vindt: ‘Sterft, gij oude vormen en gedachten. De wereld steunt op nieuwe krachten.’ Voorzitter, dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. 50PLUS is natuurlijk niet zo'n oude partij, maar we hopen ook zo lang te bestaan als de PvdA dat heeft gedaan. Daar gaan we hard aan werken.

Dank aan de gedeputeerden voor het antwoord op een kleine vraag die ik had. We snappen het. Maar er waren zoveel andere moties die het geld aan het uitdelen waren, dat we dachten ook richting te moeten geven.

De motie Versnelling natuurbranden: sympathiek. Ik begrijp dat de gedeputeerde dat ook vindt. Dus daar zullen wij niet voor gaan liggen en misschien zelf voor gaan stemmen.

De monumentenmotie: ja, ik heb goed gehoord wat de gedeputeerde heeft gezegd. Die gaat met de initiatiefnemers praten. Dus laten we de gedeputeerde tijd geven om het uit te werken.

En dan de motie over het geitenmoratorium. Ik snap waar de fractie van de BBB naartoe wil. Ja, het is eigenlijk een soort aanmoedigingsmotie richting de gedeputeerde, die aangeeft dat hij eraan gaat werken. We zijn daar wat- Ik heb daar wat kritische vragen over gesteld en ook de collega's zijn kritisch. Er komt zelfs een motie. Die gaat ertegenin. Dus misschien moeten we het even aan het college laten om dit verder op te pakken. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dijkman van de VVD.

Laten we afspreken dat ik voorlopig nog even het woord ‘pasje’ gewoon elke keer noem. Totdat u op een gegeven moment zegt: ‘Voorzitter, alsjeblieft, hou op met dat pasje.’

De heer **DIJKMAN** (VVD): Voorzitter, dank u wel voor het woord. Ja, ik wil me even beperken tot de geitenmoties, om het dan maar zo te zeggen. Ik denk dat het wel heel goed is dat je

vooruitdenkt en vooruit plant en daarmee ook nu voorbereid bent op de toekomst, die al vrij snel begint. Want als je dat niet doet, dan begin je pas op het moment dat je weer een half jaar of een jaar verder bent. Het nadeel daarvan is, en dat zie ik toch echt wel als een crime, dat er heel veel projecten nu in die ring zitten van die twee kilometer, waardoor woningbouw in die sector behoorlijk beperkt kan worden. Ik ken toevallig een concreet project dat echt binnen die 1,6 kilometer ligt. 500 meter zou dus geen probleem zijn en 1,6 wel. Nou wil ik niet zeggen dat je dus niet op die rijkswetgeving moet wachten. Dat is evident. Uiteindelijk gaat die wel prevaleren, dat is evident. Maar ik denk wel dat het belangrijk is dat we nu een signaal afgeven dat het goed is om die risico's en die wetten voor te bereiden voor het moment dat het daadwerkelijk nodig is. Dank u wel.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Voorzitter, heeft de heer Dijkman het ook over nieuwvestiging van geitenhouderijen eventueel, om meer kans te geven?

De heer **DIJKMAN** (VVD): Voorzitter, ik beoordeel eigenlijk alleen maar dit dossier zoals dat is voorgelegd door de BBB enerzijds, maar anderzijds vanuit onze partijpolitiek. Het strookt gewoon vaak met plannen die er worden gemaakt. Ik ga het niet- In mijn perspectief gaat het nu niet direct om nieuwe geitenboerderijen en vestiging. Het gaat er bij mij om dat er nu projecten vastlopen, met name in de woningbouw, als gevolg van deze, laten we zeggen, verouderde wetgeving die er nu is. Ik vind het heel belangrijk dat er dus alvast door het college gewerkt wordt aan de nieuwe wetgeving. Dank u wel.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dan wil ik u er toch even op attent maken dat, stel dat het in de omgevingsverordening wordt opgenomen en dat er ergens een nieuwvestiging van een geitenhouderij komt, dit vervolgens betekent dat in een straal van 500 meter ook geen woningbouw kan plaatsvinden. Dus ik vraag me af of iedereen dat op zijn netvlies heeft, de VVD ook, want dat lijkt me een belangrijk punt.

De heer **DIJKMAN** (VVD): Ik denk dat dit zeker een belangrijk punt is en dat dit soort dingen dus ook gewoon prima door het college kunnen worden onderzocht. Die risico's kunnen worden afgewogen.

De **VOORZITTER**: Vergeet uw pasje niet, mevrouw- U heeft uw pasje. Ja. De heer Dijkman ook.

Dan geef ik het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. We hebben een interessante discussie hier en ik snap dat het ingewikkeld en lastig is. Ik wil jullie hierbij dan tegemoetkomen door de laatste bullet te laten vallen en in die zin dan een aangepaste motie in te dienen. Dan wil ik voor de zekerheid, en ook voor mevrouw Van der Helm, benadrukken dat het gaat om het onderzoek. Wat gaat er gebeuren als we het moratorium in stand houden? Wat gaat er gebeuren als we het moratorium aanpassen naar die 500 meter? Wat zijn de financiële gevolgen als wij door een geitenhouderij een rechtszaak krijgen? Wie is in welke situatie verantwoordelijk, zowel juridisch als financieel? En dat zouden wij graag uitgezocht willen hebben. Die boodschap willen wij middels deze motie meegeven aan GS, om dat uit te werken. Dan voor de duidelijkheid: als dit op papier staat en de mogelijkheden zijn uitgewerkt, dan wordt dat hier nog uitgebreid met elkaar besproken. Dus dit is nog geen vaststelling van het besluit. Dit is alleen het aansporen tot onderzoek en kijken wat de gevolgen zijn, de voor- en de nadelen. Dat wil ik middels deze motie graag bewerkstelligen. Dat was mijn tweede termijn, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat snap ik. U krijgt nog een interruptie, maar wellicht is het goed dat u, voordat ik straks de beraadslagingen ga afsluiten, de gewijzigde motie indient, met het dictum zoals het moet worden, zodat dat ook bij alle Statenleden bekend is. Dus dat betekent dat ik straks, voordat ik dit agendapunt ga afhameren, u nog even in de gelegenheid stel om het dictum van de gewijzigde motie voor te lezen, zodat die ook als gewijzigde motie wordt meegenomen in deze beraadslagingen. Maar eerst een interruptie. Mevrouw Schneemann.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. Even voor de helderheid: de laatste bullet gaat er dan dus uit. Dus het in stand laten tot het ingaan van de landelijke wetgeving, dat gaat er dan uit. Maar de wijziging wordt dus wel voorbereid?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij gaan dat onderzoeken en dat zou je kunnen opvatten als een wijziging. Die komt dan nog een keer in PS, zodat we er dan over beslissen of we ermee akkoord zijn, ja of nee.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Maar dan is het misschien handig om de eerste bullet ook aan te passen, want daar staat: een wijziging van de omgevingsverordening voor te bereiden.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, wijzigen, onderzoeken of informeren? Ja, het is een beetje peanuts, naar mijn idee, want volgens mij gaat het erom dat we gaan kijken en onderzoeken wat wel en niet mogelijk is. Die wijzigingen, zover zijn we nog niet. Weet je, we gaan het allemaal inventariseren.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann. Graag via de voorzitter.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Dan kan het woord 'wijziging' er dus ook uit. Want als het voor u om het even is, dan kunnen we dus gewoon een onderzoek doen en hoeft het geen wijziging te zijn.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik ga daar nu geen ja of nee op zeggen. Ik ga er even op zitten kauwen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts. Even kijken of het pasje werkt. Gaat uw gang.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou heb ik daarnet – dank u wel, voorzitter – de gedeputeerde horen zeggen dat hij dit allemaal gaat doen. Waarom nou een motie indienen die vraagt: gaat u het doen?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, ik moet wel het knopje indrukken. Misschien kan de gedeputeerde zo meteen daadwerkelijk de toezegging doen dat hij dit inderdaad gaat doen. Maar ik heb hem ook horen zeggen dat dit ondersteunend is aan zijn beleid.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dat snap ik, dat de gedeputeerde dat zegt. Tja. Maar u heeft toch ook het hele verhaal nu gehoord? Het komt eraan. Het Rijk is bezig. Het komt eraan, want wij gaan niet verrast worden. Wij willen op een gegeven moment gewoon klaarstaan. Nou, een beetje fatsoenlijk bestuur doet dat ook. Dus wat is er nou nieuw als u die motie aangenomen krijgt?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dat het zwart-op-wit staat dat het gaat gebeuren.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, nog één ding, hoor. Volgens mij wordt dit allemaal genotuleerd wat wij vandaag doen. Ik weet dat als je notuleert, dat het op enig moment zwart-op-wit komt te staan. Volgens mij staat het al zwart-op-wit. Ik ben klaar.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Hoor ik mevrouw De Sain zeggen dat ze aan haar eigen gedeputeerde twijfelt? Want hij heeft een toezegging gedaan dat hij ermee bezig is.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nee, ik twijfel zeker niet aan een van deze vier mensen hier, voor u links van mij, rechts naast mij. Soms geeft een motie wat meer comfort. Dat is het.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou, voorzitter, misschien geeft dat mevrouw De Sain comfort, maar wij hebben allemaal gehoord wat de gedeputeerde zegt. Ik moet hem op zijn blauwe ogen – als hij die heeft – vertrouwen en ik moet hem die tijd gunnen. Dus ik vraag aan u, mevrouw De Sain: gunt u hem ook de tijd om het uit te werken? Want ik heb hem goed gehoord.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik neem uw woorden ter harte, mevrouw Van der Helm.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Egbers van de Partij voor de Dieren.

Dan ga ik naar mevrouw Bezaan van de PVV. Nee. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Misschien ook nog even kort over de moties rondom het geitenmoratorium. Eigenlijk vond ik dat de uitleg die de gedeputeerde gaf, precies was zoals het volgens mij moest zijn. Dan wel met een aangepaste motie of zonder aangepaste motie. Volgens mij is het ook gewoon de mores als de gedeputeerde zegt: als ik uw motie als dusdanig mag interpreteren, dan ben je er eigenlijk volgens mij ook. Volgens mij is het belangrijk dat er na lange tijd van onzekerheid helderheid komt voor de geitenhouders, dat we helderheid hebben voor een aantal woningbouwprojecten en andere projecten en wat daar wel en niet mag in de toekomst. Volgen wij het Rijk en zorgen wij dat, als het Rijk zijn definitieve keuzes heeft gemaakt, wij als provincie niet nog een jaar of anderhalf jaar nodig hebben om ook nog eens tot aanpassingen te komen, maar dat wij daar direct voor klaarstaan. Dat was volgens mij precies wat de gedeputeerde zei. Nou ja, volgens mij ben je er daarmee ook, los van wat er in allerlei moties staat. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik hoorde geen vraag meer voor gedeputeerde Gielen of Rommel, maar misschien kan gedeputeerde Beemsterboer nog iets toevoegen in de tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter. Twee dingetjes. Even richting D66 over die hogere RVO-kosten: of er ook andere regelingen bekend zijn? Die zijn ons niet bekend. Het is altijd heel spannend om dat te zeggen, want je weet maar nooit of er toch nog ergens iets loopt. Maar we hebben het nog even nagekeken. Die zijn ons niet bekend.

En dan, met betrekking tot de geitenhouderij. Het is duidelijk wat er speelt. Het is duidelijk dat het ook een financieel-juridisch risico voor de provincie kan inhouden als we hier geen wijziging van de Omgevingsverordening voorbereiden. Daarom kan ik u toezeggen dat we dat voorbereiden en dat, als dat niet mogelijk blijkt te zijn, wij dan uitleggen waarom het niet mogelijk is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was het einde van de tweede termijn van GS en ik geef nu het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dan gaan we nu de motie intrekken. Dank u wel.

Motie 100 'Geitenhouderij afstandsnorm 500 meter' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we nu de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Als ik ze afrond, kunnen er dus ook geen aangepaste of nieuwe moties meer worden ingediend. Ik kijk even of alle moties die ingediend zijn overeind blijven. Ik zie beweging bij de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **EGBERS** (PvdD): Dan trekken wij onze motie ook in.

Motie 101 'In de pas lopen met landelijke regelgeving geitenhouderijen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dat was mevrouw Egbers van de Partij voor de Dieren. Dat betekent dat twee moties zijn ingetrokken: één ingediend door de BBB en de andere door de Partij voor de Dieren, betreffende de geitenhouderijen.

Ik kijk nog één keer rond. Zo niet, dan zijn nu de beraadslagingen over dit agendapunt gesloten en gaan we daar straks, na afloop van de vergadering, over stemmen. Dat was agendapunt zeven.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Heeft u behoefte aan een korte pauze of zegt u: we kunnen doorgaan naar agendapunt acht? Dan gaan we tot 15.15 uur pauzeren. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 15.03 uur tot 15.20 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken wederom te gaan zitten? Ik heropen de vergadering.

8 Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD 46-2026).

De **VOORZITTER**: We zijn aangekomen- Stilte, graag. We zijn aangekomen bij agendapunt 8. Dat is het wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026, voordracht 46. Dit gaat over de legesverordening van dit jaar en de bijbehorende tarieventabel. Het neemt ook de uitzondering op de legesplicht voor activiteiten voor beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden opnieuw in de verordening op. Die uitzondering was met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, zonder nadere toelichting, in de Legesverordening Noord-Holland vervallen. Dat wordt hersteld. Daarnaast past het wijzigingsbesluit de verordening aan op de al vastgestelde Beleidsregel tegemoetkoming faunaschade Noord-Holland 2025.

Het is besproken in de Commissie Bestuur. Er zijn twee kernpunten naar voren gekomen. In het voorstel werd de inhoudelijke en financiële toelichting een beetje gemist. Er is een aanvullend memo van GS bij de stukken gepubliceerd. Besproken is of de legesvrijstelling nodig is om voldoende schadegegevens te verzamelen voor faunabeheerplannen en of er alternatieve, laagdrempelige manieren ontwikkeld kunnen worden.

De volgende sprekers hebben zich gemeld: mevrouw Schneemann van Volt, de heer Nijkamp van 50PLUS, de heer Valk van de BBB, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Karar van de Partij voor de Dieren. Nou, dat is niet goed. Vonck. Mevrouw Vonck. Statenlid Vonck. Excuses. Ik zag dat er Karar stond. Het lijkt er wel een beetje op, ja. Het is geschreven: Partij voor de Dieren. En mevrouw Poot van de VVD. Ik geef het woord aan mevrouw Schneemann van Volt. Vergeet uw pasje niet.

Eerste termijn Provinciale Staten

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Na de commissie snappen we waarom GS de leges voor dit specifieke onderdeel van de faunaschade willen schrappen. De taxaties dienen namelijk ter gegevensverzameling en zorgen dat we als provincie weten welk dier welke schade aanricht. Hoewel Volt snapt dat dit op dit moment de klassieke manier is, met een taxateur die langsgaat, denken we dat dit in de toekomst een stuk makkelijker kan. De wereld om ons heen verandert zo snel, met nieuwe technieken – AI, drones en andere vormen van digitalisering – dat we willen onderzoeken hoe we die kunnen inzetten om onze datavoorziening op orde te krijgen. Daarom dienen we vandaag een motie in, samen met de VVD, het CDA, JA21 en de BBB, met het volgende dictum: roept GS op om aan het IPO te vragen om samen met BIJ12 te onderzoeken hoe digitale technieken kunnen helpen om faunaschade in alle provincies, en specifiek in Noord-Holland, vast te leggen; hierbij te denken aan beelden van drones, eigen foto's of satellieten en het automatisch beoordelen van die beelden; onderzoeken of deze technieken taxateurs kunnen ondersteunen en vervangen en hierover terug te koppelen aan Provinciale Staten. Dank u wel.

Motie 102-5 oktober 2026
Digitale technieken bij het meten van faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *De provincie voorstelt om geen leges te heffen bij aanvragen voor schade door bepaalde diersoorten waarvoor geen vergoeding mogelijk is;*
- *Taxateurs deze schade vastleggen, wat geld kost en gegevens oplevert voor het faunabeheer.*

Overwegende dat:

- *De provincie betrouwbare gegevens nodig heeft over waar schade ontstaat, hoe groot die is en welke dieren de schade veroorzaken, om besluiten over faunabeheer ook juridisch goed te onderbouwen;*
- *Nieuwe technieken in de toekomst kunnen helpen om deze gegevens te verzamelen en dit op termijn mogelijk goedkoper te doen;*
- *Een overgangsperiode, waarbij meerdere methodes elkaar overlappen, gebruikt zou kunnen worden om tot betrouwbare resultaten te komen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om aan het IPO te vragen, om samen met BIJ12, te onderzoeken hoe digitale technieken kunnen helpen om faunaschade in alle provincies, en specifiek in Noord-Holland, vast te leggen;*
- *Hierbij te denken aan beelden van drones, eigen foto's of satellieten en het automatisch beoordelen van die beelden. Onderzoek of deze technieken taxateurs kunnen ondersteunen en vervangen;*
- *Hierover terug te koppelen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Vincent Valk (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Kelly Uiterwijk (JA21) en Laura Ouderkerken (VVD).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Met het voorlezen van het dictum is uw motie, die mede-indieners heeft, toegevoegd aan de beraadslagingen van vandaag.

Dan geef ik het woord aan de heer Nijkamp van 50PLUS.

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Wij steunen dit voorstel, want het is redelijk om geen leges te heffen bij schade door soorten waarvoor de beleidsregel geen tegemoetkoming kent. Ook herstel van de Natura 2000-vrijstelling is logisch.

Echter, twee dingen willen we wel helder krijgen. Eén: kan de gedeputeerde bevestigen dat het doel het schadebeeld voor faunabeheerplannen is? En twee: kan de gedeputeerde toezeggen dat er na twee jaar wordt geëvalueerd, met het aantal aanvragen en de gederfde leges als criteria? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Goed faunabeheer begint bij goed beleid. Goed beleid kunnen we alleen maken op basis van voldoende feiten en data. Juist daar zit op dit moment een probleem. Schade wordt niet altijd gemeld, zeker niet wanneer vooraf al duidelijk is dat er geen vergoeding tegenover staat. De 300 euro aan legeskosten vormt daarbij dus een extra drempel. Schade die niet wordt gemeld, komt dus ook niet in de cijfers terecht. Daarom steunt de BBB het schrappen van deze legeskosten. We hopen daarmee dat meer schades daadwerkelijk worden gemeld. Want hoe beter we weten waar de schade ontstaat, hoe groot de schade is en welke diersoorten die veroorzaken, hoe beter we het faunabeheer kunnen onderbouwen. Meer meldingen en taxaties kunnen natuurlijk tot hogere uitvoeringskosten leiden. Daarom steunt de BBB ook de motie van Volt om bij het IPO op te roepen tot onderzoek – niet alleen voor Noord-Holland, maar voor alle provincies – om te kijken hoe digitalisering en AI ons kunnen helpen om het proces efficiënter en goedkoper te maken. Daarbij is het voor ons wel belangrijk dat we blijven aansluiten bij de bestaande werkwijze van BIJ12. De BBB zal dus voor de voordracht stemmen en we hebben de motie mede ingediend. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan is mevrouw Uiterwijk van JA21 aan de beurt.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Dat is even wennen, want de microfoon is wat langer, dus de tafel moet lager. Oké. Ja, voorzitter, wij waren in de commissie nog een beetje verbaasd over waarom je eigenlijk een vrijstelling zou geven voor het melden van schade die per definitie niet vergoed gaat worden. Wij dachten eigenlijk: het is allemaal onnodig extra werk. Maar toen begrepen wij van de gedeputeerde dat dat te maken heeft met het feit dat de provincie een volledig

informatiebeeld moet hebben. En dan begrijpen we die stimulans ook wel, door die leges kwijt te schelden. Maar wel vragen wij ons af of dit voldoende stimulans zal zijn voor agrariërs en anderen om schade te gaan melden waarvan je weet dat die niet vergoed wordt, want je moet toch de handeling verrichten, de moeite nemen om het te gaan melden. En daarom zijn we ook benieuwd of er, naast het kwijtschelden van de leges, andere laagdrempelige manieren zijn om dat melden te verhogen. Bijvoorbeeld door het makkelijker te maken, dat je online een simpele melding kunt doen, in plaats van dat je een heel proces hoeft te doorlopen. Dus daar hoor ik nog graag een reflectie op van GS.

In de tussentijd zullen wij de motie die Volt heeft ingediend ook mede indienen. Wij denken dat het goed is om te kijken of digitalisering en AI daarbij kunnen ondersteunen om die schade goed en makkelijk in beeld te brengen, waarbij het mogelijk is dat ook de kosten en het proces wat makkelijker kunnen gaan verlopen. Dus die dienen we mede in.

En we hopen toch vooral in de toekomst dat we een zo laagdrempelig mogelijke manier van melden weten te realiseren, als het informatiebeeld zo belangrijk is. En daarvoor is de legesverordening niet per se het enige instrument waarbij sturing mogelijk is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank. Leges moeten kostendekkend zijn, tenzij er een goede reden is om daarvan af te zien. Daarvan waren we in het geval van de schadetaxaties niet geheel overtuigd in de commissievergadering. Mevrouw Uiterwijk sprak haar twijfels ook al uit. Het voelt toch een beetje alsof je streeft naar een soort totaaloverzicht van schade veroorzaakt door soorten waarvoor je nooit vergoeding krijgt, dat voelt toch een beetje als een soort werkverschaffing. De schriftelijke toelichting dat het nodig is voor de ontwikkeling van nieuw faunabeleid vinden we evenmin erg overtuigend. Ik denk dat, als je het faunabeleid goed wilt onderbouwen, dat vast goedkoper kan. Met goed onderzoek en steekproeven hoef je niet een soort totaaloverzicht te hebben van iedere denkbare schade. En bovendien vind ik het ook heel erg nauw om voor faunabeleid alleen maar te kijken naar schade. Dat zou ook moeten gaan over ecologie. Dan blijft eigenlijk nog één ding over, en dat is dat we ons niet zouden moeten willen onttrekken aan de werkwijze van BIJ12. Nou, dat is dan wel een steekhoudend argument. Ook geen reden meer om hier een alleingang te doen. Dus vooruit dan maar, zeggen wij als fractie.

Eén toezegging zou ik wel graag willen hebben. Kunnen GS wel jaarlijks rapporteren hoeveel taxaties, à 300 euro per stuk, er uitgevoerd zijn? Dat zou ik wel fijn vinden om er een beetje grip op te houden.

De heer **VALK** (BBB): Ja, dank u wel. U zegt net: het moet ook over ecologie gaan. Maar als dieren schade toebrengen aan allerlei gewassen, dan heeft het toch ook met ecologie te maken? En dan wil je toch die inzichten hebben: hoeveel schade hebben we nou?

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, ik ben er altijd voor om zo veel mogelijk inzicht in ecologie te hebben. Dus ik ben ook helemaal niet tegen het onderzoeken van hoeveel schade wordt aangericht. Ik vind het gewoon een beetje over the top dat we hier naar een soort honderd procent van alle schades moeten laten taxeren. Dat vind ik een beetje te veel van het goede. Je kunt best met wat minder dikdoenerij een heel aardig beeld krijgen van hoe het in elkaar zit.

De heer **VALK** (BBB): Ja, voorzitter. Kijk, als we nu naar de houtduif kijken: daar hebben we heel lang helemaal niets aan gedaan. Op een gegeven moment was die schade weer zomaar zeven à acht miljoen. En nu mogen we de dieren bejagen. Dan is het toch ook logisch dat we zeggen: we willen wel in kaart brengen hoe groot de schade is. Want hoelang moeten we nog bejagen? Is het dan nog wel nodig? Dat zijn ook vragen die daaruit voortkomen. Bent u dat met me eens?

De heer **WALLAART** (PvdA): Nou, voorzitter, niet meteen. De houtduif is juist zo'n voorbeeld van een diersoort waarvoor we eigenlijk never nooit vergoeding gaven. Alleen toen dat faunabeheerplan voor de houtduif onderuitging, kwamen er ineens schademeldingen. Ja, dat is hoe het systeem werkt. Dat zit er meer in dat dat systeem daar een soort bug had, of een soort hick-up, dan dat het met het inzicht in de schades te maken had.

De heer **VALK** (BBB): Ja, een laatste opmerking daarover. Als je die schades niet weet, dan weet je ook niet of je op het dier kunt blijven bejagen. En dan zul je weer zeggen: nou ja, we weten niet hoeveel schade er is, dus we bejagen maar niet meer. En dan hebben we weer zeven miljoen schade. Dan span je elke keer het paard achter de wagen, om in mijn termen te blijven.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, altijd mooi als de heer Valk met een vergelijking uit de paardensport komt. En daar kan hij natuurlijk met recht over meepraten. Ja, ik denk dat het hier gaat over soorten – de heer Valk zegt het eigenlijk ook wel terecht – die eigenlijk altijd bejaagd kunnen worden. En in zoverre is dat faunabeheerplan voor deze soorten ook een beetje, nou ja, hoe zeg ik dit nou eerbiedig, een soort verplicht nummer, zonder dat er echt heel veel beleid op zit. Ik heb weleens gezegd: het Faunabeheerplan Algemeen Bejaagbare Soorten is een fauna-non-beheerplan. En daarom blijf ik erbij dat ik het overdreven vind. Maar we steunen de voorgestelde wijziging met het oog op: laten we ons niet onttrekken aan de gezamenlijkheid van het IPO. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Heijnen van het CDA.

Meneer Heijnen, vergeet u uw pasje misschien? Nu is het toch wel fijn dat het niet van uw spreektijd afgaat.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, zo ziet u: zonder uw herinnering gaat het niet goed.

Ik had eigenlijk van de heer Wallaart, die volgens mij net al afscheid had genomen van de Staten als Statenlid van de Partij van de Arbeid en nu toch weer terugkomt, gehoopt op de volgende twee zinnen uit de Internationale. Maar wellicht, als u straks in de tweede termijn komt, leren we aan het eind van vandaag het hele lied nog.

Voorzitter, net als vele andere partijen hadden wij in de commissie vragen over de inhoudelijke en financiële toelichting op het voorstel tot vrijstelling van leges bij taxatieaanvragen voor faunaschade die niet wordt vergoed. De beantwoording van de gedeputeerde was daarbij helder. En wij danken ook voor de nagezonden memo.

Naar aanleiding van die discussie blijft inderdaad wel de vraag of de hoogte van de faunaschade in sommige gevallen niet efficiënter kan worden bepaald, bijvoorbeeld door de inzet van moderne middelen waar dat kan. De motie van Volt, die oproept tot een onderzoek op dit punt, dienen wij dan ook graag mede in. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Vonck van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Ik weet niet of dit helemaal goed gaat, maar oké, misschien toch ook even naar beneden voor ik ga praten.

Ja, dank voor de aanvullende memo waarin wordt uitgelegd wat nu de achterliggende reden is voor het voorstel om geen leges te heffen. Onze fractie ziet dit als een experiment en alleen de tijd zal leren of dit het aantal aanvragen voor taxaties zal stimuleren. We zien dan ook graag volgend jaar een evaluatie van deze nieuwe aanpak.

We steunen de motie van Volt om in de tussentijd op zoek te gaan naar een effectieve en hopelijk minder kostbare digitale methode van dataverzameling, die dan nog als bijkomend voordeel heeft dat je meteen het verdwijnen van slootjes en het gebruik van glyfosaat kunt detecteren. Interessant ook wat de Partij van de Arbeid zei over het gebruik van die data voor inzicht in de ecologie. En het zou mooi zijn als het onderzoek met deze opties ook rekening zou kunnen houden.

Overigens, een beetje terzijde, maar misschien is dit nu het goede moment. Wat betreft het huidige beleid van de provincie, het jaarlijks doden van honderdduizend ganzen, krijgen wij als Partij voor de Dieren veel signalen van betrokkenen dat dit veel te kort door de bocht is en niet met feiten is onderbouwd. Ik maak graag van de gelegenheid gebruik om aan te kondigen dat wij in februari komen met een alternatief ganzenplan en daarvoor een gelijknamig symposium zullen

organiseren, met experts en met concrete oplossingen die goed zijn voor dieren, burgers, boeren en voor de schatkist van Noord-Holland. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Poot van de VVD.

Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Met de toelichting van de gedeputeerde in de commissie kunnen wij akkoord gaan met de wijziging van de legesverordening. En om ervoor te zorgen dat de taxaties hopelijk in de toekomst wat efficiënter uitgevoerd kunnen worden, dienen wij graag de motie van Volt hierover mede in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de sprekers vanuit Provinciale Staten in de eerste termijn.

Dan kijk ik naar het college en ik denk eerlijk gezegd dat ik alleen vragen heb gehoord vanuit de portefeuille van de heer Beemsterboer. Gaat uw gang. Heeft u uw pasje bij u? U moet hem wel hier laten, straks.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dat was exact waar ik me zorgen over maakte toen ik hem in mijn binnenzak stopte.

De **VOORZITTER**: Ik ga u straks allemaal fouilleren. Er gaat hier niemand de zaal uit met een pasje. Dat u dat weet.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja. Ja. Maar ik was hem niet vergeten. Daar was ik al heel trots op.

Even kijken hoor. De motie van Volt over de gegevensverzameling. Ik kan u denk ik een beetje blij maken, want in opdracht van het IPO is BIJ12 al bezig met dat onderzoek of daar meer mogelijk is. Nou leeft het geluid wel heel breed in de Staten, dus ik ben even aan het zoeken naar- Ik zal er in ieder geval voor zorgen dat dit geluid vanuit onze Staten ook duidelijk wordt overgebracht naar het IPO en BIJ12, zodat zij er ook kennis van hebben dat wij hier sterk hechten aan het onderzoek dat dus al loopt. Dank voor de motie in ieder geval. Het is volgens mij heel nuttig om dat te onderzoeken.

Even kijken. 50PLUS vroeg of het doel is het schadebeeld voor de faunabeheerplannen beter te krijgen. Het antwoord daarop is ja.

En of we om de twee jaar willen evalueren. Daarop is het antwoord ook ja. En daarmee geef ik meteen antwoord richting de Partij voor de Dieren, want die vroeg om ieder jaar. Maar wij hebben eerder schriftelijk toegezegd om de twee jaar te evalueren. Dus daar wil ik graag bij blijven.

JA21 vroeg of die meldingen niet eenvoudiger kunnen, bijvoorbeeld online. Het is wel onderdeel van de onderzoeksagenda van BIJ12 om te kijken of die meldingen eenvoudiger kunnen. Dat kan op dit moment nog niet. Dat hangt ook heel erg samen met de juridisch solide onderbouwing die je nodig hebt voor een faunabeheerplan. Dus er is nu nog geen route om op een andere manier vast te kunnen stellen welke schade door welk dier op welk perceel heeft plaatsgevonden, op zo'n manier dat het in juridische procedures ook gebruikt kan worden. Maar er wordt dus wel onderzoek naar gedaan.

Even kijken. De Partij van de Arbeid vroeg of we jaarlijks kunnen rapporteren. Dat is wel weer iets anders dan jaarlijks evalueren. Het rapporteren gaat over hoeveel taxaties er nu zijn gedaan en daar informeren we u op dit moment ook al jaarlijks over. Dus dat zullen we blijven doen.

En verder is het een hele discussie geweest, denk ik. En dan heb ik alle vragen beantwoord. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: We gaan even kijken. Is er behoefte aan een tweede termijn? De heer Nijkamp? Nee. Meneer Valk? Mevrouw Uiterwijk? De heer Wallaart? De heer Heijnen? Mevrouw Vonck? Mevrouw Poot?

Er is één motie ingediend. Dan kunnen wij aan het einde van de beraadslagingen over dit agendapunt komen. En dan kunnen, zoals u weet, na het afsluiten van dit agendapunt geen wijzigingen of aangepaste of nieuwe moties en amendementen meer worden ingediend. Ik kijk nog één keer rond. Nee. Dan zijn de beraadslagingen over dit agendapunt nu afgerond. Stemming later op de agenda.

De discussie wordt gesloten.

8.a (punt 6.a) Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij de onthamerde stukken. Het eerste is stuk 6.a. Dat was het oorspronkelijke stuk 6.a op de agenda. Het betreft de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving ten behoeve van de Nationale Database Flora en Fauna, voordracht 56. Twaalf provincies zitten nu in zo'n proces om de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken op te richten voor de uitvoering. In januari 2026 hebben Provinciale Staten hun zienswijze kenbaar gemaakt. Die is voorzien van een reactie en waar nodig is ook de gemeenschappelijke regeling gewijzigd. En nu vragen GS aan Provinciale Staten toestemming om die gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken te mogen treffen.

Er zijn wat zorgen geuit bij de commissie en voor dit agendapunt heeft zich één spreker aangemeld. Dat is mevrouw Van der Helm van 50PLUS en die geef ik nu het woord in de eerste termijn.

En neemt u uw pasje mee, alstublieft. Ik moet het toch-

Eerste termijn Provinciale Staten
Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Er gaat wel veel tijd zitten in dat pasje mee, pasje af. Maar goed.

U heeft het al een beetje samengevat, over de Commissie Landelijk Gebied waar we op 14 september ook onze zorgen hadden uitgesproken. En, ja, wij hebben toch gemeend om dit te onthameren. Wij willen nadrukkelijk als Provinciale Staten toch wat eerder dan alleen bij de begroting geïnformeerd worden, zodat we GS wat meer kunnen ondersteunen om dit mee te nemen naar de UNO. Moet ik het dictum helemaal voorlezen?

De **VOORZITTER**: Zeker.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Verzoeken Gedeputeerde Staten Provinciale Staten vooraf te informeren en in de gelegenheid te stellen om zich uit te spreken over het voornemen van GS om bij besluitvorming binnen de UNO in te stemmen met uitbreiding van taken buiten het beheer van de NDFF of met een hogere bijdrage van Noord-Holland dan de huidige beheerskosten plus indexatie; jaarlijks bij de begroting inzicht te geven in de bijdrage van Noord-Holland aan de UNO en de ontwikkeling hiervan, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 103-5 oktober 2026
Grip van Provinciale Staten op de UNO

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:
- *Meerdere fracties in de commissie Landelijk Gebied van 14 september zorgen uitten over de kosten en de mogelijke uitbreiding van taken van de gemeenschappelijke regeling UNO;*
- *GS aangaven dat de bijdrage van Noord-Holland via de provinciale begroting loopt en dat een uitbreiding van taken in overleg met Provinciale Staten gebeurt;*
- *GS een kostenplafond hebben afgewezen, mede vanwege open data.*

Overwegende dat:
- *Provinciale Staten tijdig invloed willen houden op taken en kosten van de UNO, ook buiten het moment van de begroting.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Provinciale Staten vooraf te informeren en in de gelegenheid te stellen om zich uit te spreken over het voornemen van GS om bij besluitvorming binnen de UNO in te stemmen met uitbreiding van taken buiten het beheer van de NDFF of met een hogere bijdrage van Noord-Holland dan de huidige beheerkosten plus indexatie;*
- *Jaarlijks bij de begroting inzicht te geven in de bijdrage van Noord-Holland aan de UNO en de ontwikkeling daarvan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En daarmee maakt uw motie onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik zie verder geen reacties uit de zaal. Dus dan geef ik in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Gielen. En neemt u uw pasje mee. Ja, die heeft u bij u. Natuurlijk.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank. We hebben het hier inderdaad in de afgelopen commissie al uitgebreid over gehad en ook eerder in het jaar is dit al aan de orde geweest, ook hier in de Staten. En ik denk dat het belangrijk is, en dat heb ik ook gehoord in de commissie, dat uw Staten eigenlijk heel veel betrokkenheid hebben bij deze gemeenschappelijke regeling en ook bij de ontwikkeling daarvan, ook financieel gezien richting de toekomst. En dat is volgens mij ook heel begrijpelijk.

En tegelijkertijd kan ik u hopelijk ook geruststellen. Want de vraag die u in die motie stelt, is eigenlijk al precies zoals de wet het heeft geregeld rondom de invloed op gemeenschappelijke regelingen. Dus de motie is daarmee overbodig. De Provinciewet en ook de Wet gemeenschappelijke regelingen bieden de in de motie genoemde mogelijkheden al. En er zijn ook al processen voor ingericht. En wanneer een besluit, zoals bijvoorbeeld die taakoverdracht waar u het over heeft, ingrijpende gevolgen heeft, dan komen wij vanuit GS ook altijd terug bij PS om daar het gesprek over te voeren en PS in staat te stellen om wensen en bedenkingen mee te geven. En dat volgt ook echt direct uit de Provinciewet. Uit de Wet gemeenschappelijke regelingen komt ook nog bij dat PS via de begroting en begrotingswijzigingen geïnformeerd worden over de ontwikkeling van de deelnemersbijdrage en andere financiële ontwikkelingen. Op het moment dat dat invloed heeft op onze eigen provinciale begroting, komt dat ook altijd bij u terug. Want u moet hier ook instemmen met de begroting en kunt daar dus ook een zienswijze op indienen. En dat is ook eigenlijk waar u in de motie om vraagt: om daar invloed op te hebben.

De **VOORZITTER**: Heeft u uw kaartje bij u?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ik pauzeer even, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Als het zo was, dan hadden we niet deze extra motie ingediend, want we hebben u heel goed gehoord in de commissie. Maar u gaf zelf aan dat u zelf een kostenplafond heeft moeten afwijzen en dat er toch daadwerkelijk, ook op weg naar de UNO, dus met deze regeling, haken en ogen zijn, waarbij ik als PS-lid dan mogelijk wat eerder informatie zou willen hebben dan alleen, zoals ik eerder zei, in de begroting of op het moment dat we over de UNO praten voordat u ernaartoe gaat. Dus bent u het met ons eens dat u ons op een later tijdstip wat meer informatie kunt aanreiken?

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter. Ik zoek even waar mevrouw Van der Helm precies naar op zoek is, want volgens mij zijn er een aantal momenten waarop u invloed kunt uitoefenen op een gemeenschappelijke regeling. Dat is in de eerste plaats via onze eigen begroting, waar u ook de kostenontwikkeling ziet. Via de begroting van de GR. Die komt ook terug bij de Staten met de

vraag of daar wel of niet een zienswijze op ingediend dient te worden. Dus er zijn een aantal momenten waarop u daar ook controle op houdt. En naar mijn idee, en dat hebben we ook in de commissie besproken, heeft u vanuit uw eigen budgetrecht en dus vanuit de verantwoordelijkheid die u ook heeft als Staten, op een aantal momenten invloed op zo'n GR en is dat ook precies zoals u het in de motie omschrijft. Dus ik vind de motie echt overbodig.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, het gaat niet om de momenten waarop we erover spreken. Het gaat om de momenten waarop we informatie krijgen en die zijn er gewoon te weinig. Dus ik vraag de gedeputeerde om mee te denken, in ieder geval met dit Statenlid of met 50PLUS: zijn er meer momenten waarop we wat meer informatie kunnen krijgen over de UNO? Is dat mogelijk?

Gedeputeerde **GIELEN**: Voorzitter, op het moment dat er een taakwijziging zou zijn van een gemeenschappelijke regeling, dat er nieuwe kosten aan verbonden zouden zijn, dat de kosten anders uitvallen dan eerder met elkaar afgesproken, dat er- Oftewel, dat er ontwikkelingen zijn waar de provincie baat bij heeft of hinder van ondervindt, dan komen wij altijd terug bij PS, want dan heeft dat ook direct impact op onze eigen begroting. Dus er zijn een aantal momenten waarop sowieso informatie komt in het jaar, de cyclus. Maar ook op het moment dat er sprake zou zijn van taakuitbreiding, dan kunnen wij dat vanuit GS ook niet zomaar besluiten. Dan komen we ook bij u terug in PS voor wensen en bedenkingen. Dus die momenten zijn er al.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou, voorzitter, die momenten, daar verwijst u naar de P&C-cyclus. Nogmaals, dat zijn van die documenten waarin alleen informatie staat als er iets aan de hand is. Ik vraag om meer informatie. Ik zal daar zelf wat gerichter naar op zoek gaan en dan kom ik wel bij u terug. Dus vooralsnog zal ik met deze toezegging of deze beantwoording genoegen nemen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Hoor ik u daarmee zeggen, mevrouw Van der Helm, dat u de motie intrekt?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Helemaal goed.

Motie 103 'Grip van Provinciale Staten op de UNO' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u. Dan is bij dezen de door 50PLUS ingediende motie Grip van Provinciale Staten op de UNO ingetrokken. Dank u wel.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dan ben ik uitgepraat, voorzitter, volgens mij.

De **VOORZITTER**: U bent nog lang niet uitgepraat, maar op dit onderwerp wel. Daarmee komen we aan het einde van de beraadslaging over dit agendapunt.

Ik kijk even rond. Ik zie daar verder geen reacties. Dus dan sluit ik de beraadslagingen af en dan kunnen we straks 6.a in stemming brengen.

De discussie wordt gesloten.

8.b (punt 6.b) Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 6.b. Dat is het Rekenkamerrapport Stimulering woningbouw, voordracht 58. De Randstedelijke Rekenkamer, oftewel de RRK afgekort, heeft onderzoek uitgevoerd naar de rol van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bij het stimuleren van woningbouw en het oplossen van knelpunten. Het rapport bevat, zoals gebruikelijk, conclusies en aanbevelingen en de reactie van het college van GS hierop in het nawoord van de Rekenkamer.

Op 24 augustus is het rapport in een technische briefing toegelicht door de Randstedelijke Rekenkamer. Het is ook besproken in de commissie Leefomgeving en er zijn zorgen geuit over de vraag of de woningbouwdoelen voor 2030 nog haalbaar zijn.

Gedeputeerde Staten hebben een aantal toezeggingen gedaan om bij de volgende verkenning alternatieve beleidsinstrumenten, projecten en projectsubsidies ook met elkaar te vergelijken. Er komt een overzicht van de inzet van het subsidie-instrument van 74 miljoen euro en daarin worden ook het aantal woningen en de bijdrage aan versnelling, sociale huur of woningbouw rond ov-knooppunten meegenomen. In een volgend passend beleidsdocument wordt teruggekomen op de mogelijkheden voor directe subsidiëring aan woningcorporaties.

Een aantal sprekers heeft zich gemeld: mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw De Sain van de BBB en mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid. Dan geef ik mevrouw Van der Helm van 50PLUS in de eerste termijn het woord bij agendapunt 6.b, het Rekenkamerrapport Stimulering woningbouw.

Eerste termijn Provinciale Staten
Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik begin het te leren, voorzitter, over de pasjes.

Gezien de tijd, om ook mijn collega's straks wat tijd te gunnen ergens anders, ga ik het alleen bij onze motie houden. We hebben over het rekenkamerrapport het een en ander gezegd, maar wat we nagelaten hebben om mee te geven, en ik hoop dat het hier nu kan, is dat we levensloopbestendig wonen heel graag zichtbaar willen hebben in de monitoring van de woningbouw. Dus ik ga dit met het dictum hopelijk corrigeren. En mogelijk nemen het college of de gedeputeerde dit mee: een onderzoek uit te zetten om in kaart te brengen hoeveel woningen in de woningbouwplannen en de gerealiseerde nieuwbouw in Noord-Holland levensloopbestendig zijn, bijvoorbeeld gelijkvloers en drempelloos, en welke definitie daarbij wordt gehanteerd, bij voorkeur in combinatie met bestaand onderzoek of bestaande monitoring, om kosten en lasten beperkt te houden; dit onderzoek periodiek te herhalen, zodat de ontwikkeling in de tijd zichtbaar wordt; Provinciale Staten over de uitkomst van het onderzoek te informeren, en gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel.

Motie 104-5 oktober 2026
Levensloopbestendig wonen zichtbaar in de monitoring van woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:
- *GS hebben aangegeven dat de monitoring van sociale en betaalbare woningen wordt verbeterd;*
- *GS in de commissie Ruimte van 11 mei hebben aangegeven dat veel gemeenten levensloopbestendige woningen opnemen in hun plannen, maar dat deze niet altijd expliciet als zodanig worden benoemd;*
- *Gemeenten levensloopbestendige woningen niet systematisch registreren, waardoor er voor zover bekend geen betrouwbaar overzicht is van het aantal levensloopbestendige woningen in Noord-Holland.*

Overwegende dat:
- *Doorstroming naar een betaalbare, kleinere en geschikte woning de hele keten van woningen vrijmaakt voor andere generaties;*
- *Provinciale Staten alleen kunnen beoordelen of de provinciale inzet bijdraagt aan woningen voor alle levensfasen als zichtbaar is hoeveel woningen levensloopbestendig zijn;*
- *Beleid gebaseerd moet zijn op betrouwbare cijfers en een onderzoek een passende manier is om dit inzicht te krijgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Een onderzoek uit te zetten om in kaart te brengen hoeveel woningen in de woningbouwplannen en de gerealiseerde nieuwbouw in Noord-Holland levensloopbestendig zijn (bijvoorbeeld gelijkvloers en drempelloos), en welke definitie daarbij wordt gehanteerd, bij voorkeur in combinatie met bestaand onderzoek of bestaande monitoring om kosten en lasten beperkt te houden;*
- *Dit onderzoek periodiek te herhalen, zodat de ontwikkeling in de tijd zichtbaar wordt;*
- *Provinciale Staten over de uitkomsten van het onderzoek te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En daarmee is uw motie onderdeel van onze beraadslagingen geworden.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Berkvens van D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank, voorzitter. En nogmaals heel veel dank aan de Rekenkamer voor het inzichtelijke rapport. Ik kan het heel erg kort houden, want in de commissie hebben we al uitgebreid gesproken over onze zorgen met betrekking tot het achterblijven van de woondoelen. Ik vind het goed dat GS alle aanbevelingen overnemen. En nogmaals dank voor de toezegging om begin volgend jaar met een verkenning naar alternatieve beleidsinstrumenten te komen en daar ook de objectsubsidies in mee te nemen.

En ik vind de 50PLUS-motie voor levensloopbestendige woningen sympathiek en wil dan ook graag van GS weten of dit al wordt meegenomen in de verbetering van de monitoringsinstrumenten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Nou, ik val een klein beetje in herhaling met wat D66 net gezegd heeft. We hebben het er in de commissie over gehad en de oproep van 50PLUS lijkt ons heel legitiem. Want ja, iedereen wil graag een woning hebben, ook de oudere starters, maar ook de economisch daklozen en andere woningzoekenden. En omdat er via die motie wordt gevraagd om extra onderzoek en monitoring, hebben wij eigenlijk dezelfde vraag als D66: zit het al in het huidige plan en wordt dat al meegenomen, of hebben we daar de motie voor nodig? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ja, eigenlijk had ik namens mijn fractie dezelfde vraag aan GS, maar ook aan 50PLUS. Want u spreekt van een onderzoek. Dat lijkt me wel een groot middel. Dat kost ook altijd geld. Dus ik zou zeggen, u wilt een inventarisatie; en ik denk dat het goed is dat GS daarop reageren. Indien dat mogelijk is, lijkt het me fijn dat we dat hebben.

Maar ik zie een interruptie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik weet het goed gemaakt. We starten met een inventarisatie, want onderzoek is misschien veelomvattend en daar zullen wat kosten aan verbonden zijn. Maar het gaat er toch om dat we boven tafel krijgen hoe dat in de provincie zit? Dank u wel.

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ik ben benieuwd, voorzitter, naar de reactie van GS.

En tot slot hebben wij natuurlijk ook al in de commissie gezegd dat we de conclusies van het Rekenkamerrapport delen en blij zijn dat GS die overnemen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U was de laatste spreker vanuit PS.

Ik zal eerst de gedeputeerde vragen te reageren en dan kom ik nog even terug, of in de tweede termijn of bij de afsluiting, bij mevrouw Van der Helm of zij haar motie nu heeft veranderd, het dictum, of niet; of haar wellicht met een toezegging intrekt. Ik geef het woord aan de heer Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, ik ga mijn best doen voor het laatste, want in de ogen van GS is de motie overbodig. Wij zijn op dit moment bezig om, onder andere in de woondeals en

het volkshuisvestingsprogramma, afspraken te maken, ook over de monitoring in het kader van zorggeschikte woningen. En daarbij is het belangrijk dat het CBS voor ons veel onderzoek doet op landelijke schaal. En daar wordt ook gekeken of zij nultredenwoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde zorgwoningen kunnen opnemen in de jaarlijkse rapportage. Om te voorkomen dat er dubbeling ontstaat in de landelijke rapportage en een provinciale rapportage, ontraden we de motie, omdat die overbodig is en mogelijk het risico op dubbeling heeft.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, misschien kunt u als geen ander het verschil tussen een nultredenwoning en de woning die wij voor ogen hebben, een levensloopbestendige woning, nog eens goed uit de doeken doen voor PS. Want dat zijn volgens mij twee verschillende definities.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, excuses, dat had ik inderdaad wat duidelijker moeten aangeven. Levensloopbestendige woningen gaan er ook over dat je, ook als je ouder wordt en hulpbehoevend wordt – daar hoef je trouwens niet alleen oud voor te zijn – in de woning kunt blijven wonen. De drie typologieën die ik zojuist genoemd heb, zijn varianten van levensloopbestendige woningen. Nultredenwoningen gaan over woningen waar je de trap niet op hoeft, omdat er een lift is of omdat je er op een andere manier naar binnen kunt. Zorggeschikt betekent dat je er ook zorg kunt ontvangen en geclusterd zorggeschikt betekent dat het grotere eenheden zijn, zodat ook de zorgpartijen daar efficiënter zorg kunnen verlenen. Vooral vanuit de zorg is daar heel veel vraag naar.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, er is een wezenlijk verschil en dat weet de gedeputeerde ook, want hij haalt de zorgfactor bij de nultredenwoning. Die is van groot belang. Terwijl het bij levensloopbestendig wonen gewoon gaat om gelijkvloers en drempelloos. En ja, dat kan voor een grotere categorie gelden en niet alleen voor mensen die zorg nodig hebben.

De **VOORZITTER**: Wat was uw vraag daarop nog aan het college?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Of u het met mij eens bent dat dat het grote verschil is.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, daar zit inderdaad een verschil in. Dus of er drempels in de woningen zijn. Bij nultredenwoningen zie je dat eigenlijk nooit, hoor. Maar je zou dat ook in andere woningen kunnen zien die wel een trap hebben, maar geen drempels, of wel drempels en geen trap. Maar ik zou toch willen adviseren om hier gewoon aan te sluiten bij de definities die het Rijk hanteert en daar niet een eigen systematiek voor op te zetten.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik wilde als laatste nog even zeggen dat levensloopbestendige woningen niet systematisch geregistreerd worden, anders dan nultredenwoningen. Dus vandaar dat daar geen betrouwbaar overzicht van is. En ik vraag de gedeputeerde om dat wel te doen. Daar blijf ik bij. Ik handhaaf deze motie.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, ik heb geantwoord, voorzitter. De reden waarom we haar ontraden, is dat het Rijk hiermee bezig is met zaken die hiermee zozeer in lijn liggen dat ik zou adviseren om dat eerst eens af te wachten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee hebben we, even kijken, alle inbreng gehad. Ik kijk even of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Zo niet, dan wil ik even aan mevrouw Van der Helm vragen: u heeft net een wijziging aangebracht in uw motie. U gaf aan dat 'onderzoek' 'inventarisatie' kon worden.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nee, voorzitter, het was meer een antwoord op de PvdA, maar ik handhaaf haar zoals zij hier staat.

De **VOORZITTER**: Oké, dan blijft de motie zoals zij is en dan sluit ik de beraadslagingen over agendapunt 6.b.

De discussie wordt gesloten.

9 Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar het vragenuur. Die zijn er niet. Dus dat is mooi.

10 2-minutendebat.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar het tweeminutendebat, agendapunt 10. Zoals u weet, is voor het tweeminutendebat maximaal twee minuten van uw spreektijd beschikbaar. Als u die niet meer heeft, dan houdt het natuurlijk op. Gedeputeerde Staten mogen vijf minuten spreektijd per tweeminutendebat inzetten. Het bestaat uit één termijn. En dan kan natuurlijk ook tijdens het tweeminutendebat een motie worden ingediend.

Uitvoering initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie

De **VOORZITTER**: Aan de orde is nu het door de heer Karar van de Partij van de Arbeid aangevraagde tweeminutendebat inzake de uitvoering van het initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie van de Partij van de Arbeid. Naast de heer Karar hebben zich aangemeld: de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw Berkvens van D66, de heer Heijnen van het CDA, de heer Van Gilse van de VVD en mevrouw Alberts van de SP. Let u allen op uw spreektijd. En dan geef ik als eerste het woord aan de heer Karar, de aanvrager van het tweeminutendebat.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **KARAR** (PvdA): Dank, voorzitter. Tijdens het commissiedebat heb ik al veel gedeeld over onze ervaring rondom het proces, dat we erg teleurgesteld zijn over hoe dat is verlopen en over het feit dat het lijkt alsof we zo veel vertraging oplopen. Het was heel fijn en goed om te horen dat die teleurstelling werd gedeeld door veel andere partijen in deze zaal. Dat geeft ons ook de kans om nu vooruit te kijken, te kijken naar wat wel mogelijk is. En vanuit dat perspectief hebben we de volgende motie ingediend, met het dictum: voor de voorgestelde wijzigingen naar aanleiding van het initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie een afzonderlijke terinzagelegging voor de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 te organiseren, waarbij alle wettelijke en procedurele stappen zorgvuldig worden doorlopen; de kosten van een afzonderlijke terinzagelegging te dekken uit het verwachte voordelige resultaat binnen programma 3, Ruimte en Wonen, voor 2026 en deze dekking te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging; en de wijzigingen zo snel mogelijk en uiterlijk juni 2027 in werking te laten treden.

Motie 105-5 oktober 2026
Uitvoering Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2026.
Constaterende dat:

- *Arbeidsmigranten zich vaak in een kwetsbare positie bevinden en dat uitstel van betere huisvestingsnormen voor hen grote gevolgen kan hebben;*
- *De leefbaarheid in verschillende Noord-Hollandse wijken onder druk staat;*
- *Provinciale Staten het initiatiefvoorstel voor betere huisvesting van arbeidsmigranten met een ruime meerderheid hebben aangenomen, met als uitgangspunt dat de regels per 1 januari 2027 in werking treden, tenzij zwaarwegende juridische bezwaren dit verhinderen;*
- *Bij de uitvoering van het eerder aangenomen initiatiefvoorstel 'Arbeidsmigratie Noord-Holland' enkele aandachtspunten zijn vastgesteld, maar geen zwaarwegende juridische bezwaren.*

Overwegende dat:

- *Een zorgvuldig proces, waarin correcte terinzagelegging en voldoende gelegenheid voor belanghebbenden om te reageren, van groot belang is;*
- *De voorgestelde wijzigingen aansluiten bij de huidige ontwikkelingen rond arbeidsmigratie en daarom relatief eenvoudig, zorgvuldig en snel kunnen worden doorgevoerd;*

- *Een afzonderlijke terinzagelegging de mogelijkheid biedt om de voorgestelde wijzigingen vóór 1 januari 2028 door te voeren;*
- *Binnen Programma 3 Ruimte en Wonen de afgelopen twee jaar sprake was van voordelige resultaten en voor 2026 opnieuw een voordelig resultaat wordt verwacht;*
- *Onderbesteding onwenselijk is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor de voorgestelde wijzigingen naar aanleiding van het initiatiefvoorstel arbeidsmigratie een afzonderlijke terinzagelegging voor de OVNH22 te organiseren;*
- *Alle wettelijke en procedurele stappen zorgvuldig te doorlopen;*
- *De kosten van de afzonderlijke terinzagelegging te dekken uit het verwachte voordelige resultaat binnen Programma 3 Ruimte en Wonen voor 2026 en deze dekking te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging;*
- *De wijzigingen zo snel mogelijk, en uiterlijk juni 2027, in werking te laten treden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Amar Karar (PvdA).

De heer **KARAR** (PvdA): We hebben deze motie ingediend om twee redenen. De eerste reden is dat we vinden dat, wanneer een partij in deze Staten een initiatiefvoorstel indient, dit op een serieuze en effectieve manier behandeld moet worden. En het feit dat de wijzigingen nu waarschijnlijk per 1 januari 2028 in werking treden, is geen voorbeeld van een effectieve behandeling.

Daarnaast, dat is de tweede reden, nu het erop lijkt dat die wijzigingen per 1 januari 2028 ingaan, hebben we dus nu een hiaat: een mogelijkheid voor bedrijven om een jaar lang versneld vergunningen aan te vragen onder de oude regelgeving. Ze hebben nu een jaar lang de mogelijkheid om onder de huidige regelgeving, die minder ver gaat dan wat wij voorstellen, alsnog aanvragen in te dienen. En we zijn bang dat dit tot een versnelling leidt. Daarom horen we op deze twee punten heel graag een grondige reflectie van GS. Dank.

De **VOORZITTER**: Dank. De heer Nijkamp, 50PLUS.

Meneer Nijkamp, ik moet u wel waarschuwen: u heeft nog maar heel weinig spreektijd. En dan heeft u geluk dat de spreektijd nog niet loopt, want u heeft, geloof ik, nog acht seconden, als ik het goed heb. Ja.

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Heel snel dan. Een vraag aan de gedeputeerde: is inwerkingtreding uiterlijk juli 2027 via een afzonderlijke terinzagelegging haalbaar? En wat betekent dat voor de rest van de herziening? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Binnen de spreektijd, bijna. Neemt u uw pasje mee. In ieder geval neemt mevrouw Berkvens haar pasje mee. Het klinkt een beetje als een schoolmeester, maar-

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ik ga mijn best doen om het weer mee te nemen.

Dank. Ik deel met de Partij van de Arbeid de zorg dat het echt pas in 2028 ingaat. En ook dat bedrijven in de tussentijd heel snel versnelde aanvragen gaan doen. Tegelijkertijd zou ik toch ook wel van GS willen weten hoe problematisch het nou echt is om buiten de uniforme werkwijze voor de Omgevingsverordening te gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen, het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. En voorzitter, ik wil me aansluiten bij de teleurstelling en de argumentatie van de Partij van de Arbeid dat deze maatregelen straks pas ruim anderhalf jaar na het aannemen van het initiatiefvoorstel in werking kunnen treden. De impact van de maatregelen is in ons perspectief ook vrij beperkt, aangezien een ruime meerderheid en misschien wel 95 procent van de bedrijven dit al goed regelen. Het gaat juist om het aanpakken van die bedrijven waar het misgaat. Wij roepen GS daarom nogmaals op om te kijken of het

mogelijk is toch over te gaan tot snellere invoering. En als dat niet mogelijk mocht blijken, dan steunen wij de motie van de Partij van de Arbeid. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse, VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. De VVD waardeert de zorgen van de Partij van de Arbeid over de huisvestingssituatie van arbeidsmigranten. Maar in de motie die voorligt, schrijft de PvdA: 'Bij de uitvoering van het eerder aangenomen initiatiefvoorstel zijn er enkele aandachtspunten vastgesteld.' Nou, voorzitter, wat de VVD naar voren heeft gebracht, is duidelijk meer dan een enkel aandachtspunt. Het besluit van 29 juni hoort wat ons betreft niet op provinciaal niveau thuis. Bouwregelgeving hoort thuis in Den Haag, in het Bouwbesluit, of sorry, in het Besluit bouwwerken leefomgeving. In deze wet staan de regels over veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en duurzaamheid van gebouwen. Voor nu is de VVD voor de reguliere behandeling. De extra tijd tot de implementatie kan wat ons betreft door de PvdA gebruikt worden om dit voorstel landelijk in te brengen en wij zullen haar daar graag bij steunen.

De VVD heeft aan de gedeputeerde nog de volgende vragen. Wat zijn bij benadering de consequenties voor de ambtelijke capaciteit als dit volgens de voorliggende motie gaat gebeuren? Want het is niet alleen geld. En wat is bij benadering de tijdwinst die hiermee behaald kan worden? Dank u wel.

De heer **KARAR** (PvdA): Ik wilde graag ingaan op de tweede aanmoediging van de heer Van Gilse om het landelijk toe te passen. Ik denk dat de heer Van Gilse nu beter in staat is korte lijntjes te leggen met het kabinet. Dus ik zou heel graag ingaan op zijn uitnodiging, als ik het zo mag verstaan, om samen naar het kabinet te gaan en dit voorstel voor te leggen voor landelijke invoering.

De **VOORZITTER**: De heer Karar is door zijn tijd heen. De heer Van Gilse, u kunt nog antwoorden.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, dit was een voorwaardelijk aanbod, zoals de heer Karar begrepen zal hebben. Dus in die zin wil ik graag met hem meewerken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Mevrouw Alberts had zich voor de zekerheid aangemeld, maar de woorden van de heer Karar, van mevrouw Berkvens en van de heer Heijnen waren afdoende. Die ga ik niet herhalen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u, voorzitter. Heel kort. We vinden het belangrijk dat dit onderwerp onder de aandacht blijft. Dus dank aan de PvdA, die dit heeft ingebracht. Volt steunt de oproep om de afgesproken verbeteringen in de huisvesting van arbeidsmigranten zo snel mogelijk uit te voeren. Een afzonderlijke procedure met een zorgvuldige juridische uitwerking biedt wat ons betreft een goede weg om de nieuwe regels zo snel mogelijk in te laten gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Dan kijk ik naar het college om een reactie te geven in de enige termijn die we hebben. Het woord is aan de heer Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Ik ga graag in op de inbreng van de PvdA. Dan heb ik het idee dat ik alle andere vragen ook beantwoord. In eerste instantie wil ik graag mijn waardering uitspreken voor het initiatief van de Partij van de Arbeid, want de huisvesting van arbeidsmigranten is heel belangrijk.

Dan met betrekking tot het initiatiefvoorstel. Dat nemen we zeer serieus en dat hadden we in eerste aanleg ook moeten doen. Er zijn een aantal hiaten geweest. Dat hebben we in de commissie uitgebreid besproken en ook schriftelijk nog toegelicht. We evalueren dit initiatiefvoorstel en eigenlijk de manier waarop wij omgaan met initiatiefvoorstellen, om te voorkomen dat we in de toekomst weer in dit soort situaties komen.

Daarnaast inhoudelijk, want ik wil een ander voorstel doen om tot uitvoering van het initiatief te komen. Dat hangt samen met de complexiteit van een wijzigingsronde in algemene zin van de Omgevingsverordening en ook met alternatieve mogelijkheden om met gemeenten te kunnen werken.

In eerste instantie even over die complexiteit van die wijzigingsrondes. Onze vaste jaarlijkse wijziging maakt de provincie voorspelbaar voor zowel gemeenten als inwoners. Dus op de cyclus die wij opbouwen, vertrouwen inwoners en gemeenten ook. In 2024 hebben de Staten uitzonderlijke situaties vastgelegd waarbij er afgeweken kan worden van de vaste jaarlijkse cyclus. Dat gaat om buitensporige publieke of private kosten die zouden optreden als we niet tot een wijziging overgaan, of bijvoorbeeld spoedregelgeving op nationaal of Europees niveau die moet worden doorgevoerd. Er zijn nog een aantal voorbeelden, maar die liggen in deze lijn. We zijn dan ook bang voor een ongewenst precedent van het afwijken van deze cyclus en de gevolgen daarvan. Ook de ambtelijke capaciteit is schaars in de provincie. Onze inschatting is, hoe gek dat voor een relatief kleine wijziging misschien ook mag klinken, dat het digitale stelsel Omgevingswet en sowieso het wijzigen van de Omgevingsverordening best een complexe procedure is. Onze inschatting is dat dit zo'n € 50.000 tot € 100.000 aan ambtelijke kosten met zich meebrengt. En misschien nog erger zijn de uren die daarin gaan zitten. De tijdwinst in het traject dat we nu kunnen inzetten, zou ongeveer vijf maanden zijn. Dan zijn we iets na de zomer klaar met de gewijzigde regelgeving, ook vanwege alle regelgeving die er is voor wijzigingen van die verordening. Met andere woorden: helaas is het best complex om dit mogelijk te maken. En dat zouden we dus ook niet adviseren.

Wat we wel willen doen en ook al gedaan hebben, is het gesprek starten met gemeenten over de normering van de huisvesting van arbeidsmigranten. Veel gemeenten passen ook de SNF-norm of vergelijkbare normen toe. Wij nemen dit ook mee in de gesprekken die we op dit moment nog hebben over het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma, waar we ook afspraken met gemeenten maken. Daarnaast kan ik u toezeggen dat we toezicht houden op gemeenten die de SNF-norm en vergelijkbare normen op dit moment niet toepassen. Ik kan geen honderd procent zekerheid geven, maar bijna alles wat gepubliceerd wordt, zien wij wel. Wij zorgen ervoor dat wij zicht hebben op datgene wat door gemeenten gepubliceerd wordt. Als zij hiermee in afwijking handelen, dan wijzen we hen daar in ieder geval op. En zo nodig escaleren we dat ook naar het bestuurlijke niveau, om ervoor te zorgen dat we die 1 januari 2028 niet laten leiden tot gevallen die tussen wal en schip raken.

En ik hoop dat u daar voldoende aan heeft, zodat we toch uitvoering kunnen geven aan uw wensen zonder een extra procedure te starten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dit was de reactie van het college in de enige termijn die we hebben. Daarmee gaan we dit tweeminutendebat afronden.

Ik kijk even of er nog behoefte is om al dan niet wijzigingen aan te brengen in moties. De heer Karar van de PvdA.

De heer **KARAR** (PvdA): Heel kort. Dank voor de beantwoording van GS. Fijn om te horen dat zij onze zorgen horen en zien. En we snappen dat het ambtelijk gezien een heel ingewikkeld en lastig proces is en dat het veel extra capaciteit vraagt. Daar willen we natuurlijk ook niet- Nou ja, goed, daar willen we verstandig mee omgaan. En met de toezegging op het inhoudelijke deel, om erop toe te zien dat er niet vroegtijdig of nu versneld vergunningen worden aangevraagd onder de oude regelgeving, zijn wij enigszins gerustgesteld en kunnen we deze motie ook intrekken.

Motie 105 'Uitvoering Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Daarmee is de motie, ingediend door de Partij van de Arbeid tijdens het tweeminutendebat Wijzigingen arbeidsmigratie, ingetrokken en sluit ik de beraadslagingen over dit punt af.

De discussie wordt gesloten.

11 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij agendapunt 11. Dat zijn de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Er is er één ingediend door JA21 aangaande het fietspad Blijdensteinsweg. Dan geef ik gedeputeerde Olthof de gelegenheid om een reactie op de ingediende motie Vreemd aan de Orde van de Dag te geven.

En u moet uw pasje meenemen. Dat deed de gedeputeerde expres. Hij hield het verborgen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. De motie Vreemd, Blijdensteinsweg. We hebben daar vrij uitvoerig bij stilgestaan, ook in de commissie, en ik heb eigenlijk ook in de motie geen andere argumenten gehoord die uiteindelijk het standpunt van het college zouden moeten doen veranderen. Dus wij ontraden deze motie ook.

Ik wil daarbij wel aangeven dat er een uitvoerig participatietraject is geweest en er vele alternatieven lagen. Uiteindelijk zijn er twee alternatieven overgebleven. Ook daarin hebben we zorgvuldig die afweging gemaakt. Sterker nog, ook ik was in eerste instantie heel gevoelig voor de variant 7B. Maar uiteindelijk hebben de inhoud, de kosten op lange termijn, de toekomstbestendigheid van 7B en de gevolgen voor de natuur – dat we stukjes natuur moeten gebruiken die we elders niet meer kunnen inzetten – ons er in ieder geval toe doen besluiten om toch van B af te gaan. En dat willen wij ook graag zo houden. Dus wij ontraden deze motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

U ziet ons zo nu en dan even schakelen achter onze nieuwe machinekamer. 'Commandocentrum' noem ik dit even, want zo ziet het er hier wel een beetje uit. Het gaat tot nu toe heel erg goed. We zijn ondertussen aanbeland bij de stemmingen. Het is nu 16.20 uur. Ik schors tot 16.30 uur. Dan kunt u misschien nog even over de moties en over de voordrachten met elkaar van gedachten wisselen. Om 16.30 uur gaan we verder met de gebundelde stemmingen over amendementen, moties en voordrachten. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.17 uur tot 16.36 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Dan gaan wij over tot de gebundelde stemming.

Excuses dat we iets zijn uitgelopen, maar het is even inregelen met het nieuwe systeem, maar volgens mij gaat alles lukken.

Als eerste gaan we straks stemmen over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, maar we hebben met elkaar afgesproken om even een proefstemming te doen. Heeft u alle pasjes erin zitten? Wij moeten heel even kijken hoeveel mensen er- […] Mevrouw Uiterwijk, zou u het pasje van de heer Hartog eruit willen halen? Die is er al uit. […] Hebben we toch een bug in het systeem ontdekt? Misschien kunt u hem er één keer in en dan eruit halen. Kijken of hij dan- Ja, nou is hij weg. […] Ah, als het pasje er dichtbij ligt, pakt hij hem ook. Even kijken. We gaan eerst een proefstemming doen. Ja, dan gaan we een stemming doen. Dat moet natuurlijk ja of nee zijn. Voor of tegen. Ja, nou, we hebben voor u een maaltijd gereserveerd. Wilt u hem om 17.15 uur of om 17.30 uur? Maar hij staat om 17.15 uur al klaar, dus u moet allemaal voor 17.15 uur zijn. De stemming gaat nu open. Het maakt niet uit wat u stemt, als u maar wat indrukt. […] Nou, u ziet het, we hebben de stemming gestopt. U heeft geluk. We gaan om 17.15 uur met elkaar dineren. Daarvoor hebben we overigens, mocht het eerder klaar zijn, een drankje klaarstaan. Er zijn dus vijftig stemgerechtigden aanwezig en er zijn vijftig stemmen uitgebracht, zoals u ziet. U kunt het allemaal zien. Wat denkt u? Wilt u er nog eentje proberen of gelooft u het? De heer Terwal?

12 Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot de gebundelde stemmingen. We zijn aangekomen bij agendapunt 12. Graag even centraal, alstublieft.

Motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: De eerste motie Vreemd aan de Orde van de Dag die we in stemming gaan brengen, is motie M97, ingediend door JA21. En dat gaat over het fietspad Blijdensteinsweg. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil, aantekening of een stemverklaring? Zo niet, dan openen we nu de stemming voor motie M97. En de stemming is gesloten.

Motie 97 'Voorkeursvariant 7B Blijdensteinsweg', ingediend door JA21.
Motie 97 is met 2 stemmen voor en 48 stemmen tegen verworpen. Voor heeft gestemd: JA21.

Tweede begrotingswijziging 2026 (VD 54-2026).

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij agendapunt 7. Dat is voordracht 54 over de Tweede begrotingswijziging 2026. Er is een aantal moties voor ingediend en de eerste motie die ik in stemming ga brengen, is motie M98, ingediend door Volt, de Partij van de Arbeid, GroenLinks en Partij voor de Dieren: Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Stemverklaring of aantekening? Ja, dat is de heer Dijkman. Een stemverklaring, neem ik aan?

De heer **DIJKMAN** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij zijn inhoudelijk wel voor de brandbeheersing, maar we vinden dit procedureel overbodig. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Ik zag nog ergens een hand. Ja, mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij hebben er duidelijk in de commissie over gesproken. GS hebben toen duidelijk toegezegd dat het voor de zomer zou gebeuren. Daarom denken wij dat deze motie overbodig is en stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming over motie M98. De stemming is gesloten.

Motie 98 'Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing 2026', ingediend door Volt, PvdA, GroenLinks en JA21.
Motie 98 is met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, PVV en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: De volgende motie die ik in stemming breng, is motie M99, ingediend door de Partij van de Arbeid, de BBB, D66, GroenLinks, het CDA, de VVD en Partij voor de Dieren: Steun voor twee monumentale complexen in de Kop van Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming over motie M99.

Motie 99 'Steun voor twee monumentale complexen in Noordkop van Noord-Holland', ingediend door PvdA, BBB, D66, GroenLinks, CDA, VVD en Partij voor de Dieren.
Motie 99 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Motie M100 en motie M101 zijn ingetrokken. Dus dan kan ik nu voordracht 54, de Tweede begrotingswijziging 2026, in stemming brengen. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Ik open nu de stemming over voordracht 54. De stemming is gesloten.

Voordracht Tweede begrotingswijziging 2026 (VD 54-2026).
Voordracht 54-2026 is met algemene stemmen aangenomen.

Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD 46-2026).

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij punt 8. 8 is voordracht 46, het wijzigingsbesluit van de Legesverordening Noord-Holland 2026. Er is ook een motie ingediend. Dat is motie M102 van Volt: Digitale technieken faunaschade. Die breng ik nu in stemming, motie M102. Is er iemand die hoofdelijke stemming, een stemverklaring of een aantekening wenst? Zo niet, dan open ik nu de stemming over motie M102.

Motie 102 'Digitale technieken bij het meten van faunaschade', ingediend door Volt, BBB, CDA, JA21 en VVD.
Motie 102 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu voordracht 46, het wijzigingsbesluit van de Legesverordening Noord-Holland 2026, in stemming. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming over voordracht 46. De stemming is gesloten.

Voordracht Wijzigingsbesluit Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD 46-2026).
Voordracht 46-2026 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Dat gaat goed.

Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij het onthamerde punt 6.a. Dat betreft voordracht 56, de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving, UNO, en de Database Flora en Fauna. Daarvoor is één motie ingediend, motie M103 van 50PLUS. Die is ingetrokken. Excuses. Dus wij kunnen nu voordracht 56, de UNO, in stemming brengen. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend.

De heer **VALK** (BBB): Voorzitter, de verkeerde voordracht staat voor.

De **VOORZITTER**: Nu is het even de vraag: is het mijn fout of de fout van de griffier? Toch even voor het verslag.

De heer **VALK** (BBB): Hij werkt voor u.

De **VOORZITTER**: Nee, want het is best nog even zoeken, hoor.

Oké, we gaan dus nog een keer dezelfde stemming doen? Voordracht 56, dat is de UNO. Gaat uw gang.

Ik had niet anders verwacht: hij is unaniem aangenomen.

Voordracht Treffen gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO) t.b.v. de Nationale Database Flora en Fauna (VD 56-2026).
Voordracht 56-2026 is met algemene stemmen aangenomen.

Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij het stuk dat ook onthamerd was, 6.b, en daar is een motie M104. Dat was voordracht 58, Rekenkamerrapport Stimulering woningbouw. Daarvoor is door 50PLUS motie M104 ingediend: Levensloopbestendig wonen zichtbaar in de monitor van woningbouw. Iemand hoofdelijke stemming? Aantekening? Stemverklaring? Statenlid Korzelius.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Het is mijn eer en genoegen om als voormalig Statenlid van de PSP in de jaren tachtig ook de laatste inbreng te hebben als Statenlid voor GroenLinks in deze Staten over deze motie, en wij zullen deze motie niet steunen, gelet op de beantwoording van GS. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Omdat het in het beleid al meegenomen wordt, stemmen wij tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ja, de Partij van de Arbeid zal deze motie niet steunen, omdat we deze, gezien de beantwoording van GS, overbodig vinden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Berkvens, D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ik sluit me aan bij de eerdere sprekers. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming over motie M104. De stemming is gesloten.

Motie 104 'Levensloopbestendig wonen zichtbaar in de monitoring van woningbouw', ingediend door 50PLUS.
Motie 104 is met 5 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming- Ik ga het voorzichtig doen. Voordracht 58, Rekenkamerrapport Stimulering woningbouw. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Ik open de stemming over voordracht 58. De stemming is gesloten.

Voordracht Rekenkamer rapport stimulering woningbouw (VD 58-2026).
Voordracht 58-2026 is met algeme stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: En dan gaan wij over- Nee, die is ook ingetrokken. U gelooft het niet, maar we zijn er doorheen.

13 Sluiting.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, de eerstvolgende vergadering is 9 november. Die zal dan om 10.00 uur plaatsvinden. Dat zijn onder andere onze Algemene Beschouwingen. Daar zie ik u graag terug.

Het was voor ons aan deze kant van de tafel ook een beetje wennen, dat nieuwe systeem. Maar we nemen het allemaal mee en u zult merken dat het op 9 november nog sneller gaat dan vandaag. Het is 16.50 uur. U heeft zelfs nog enigszins de tijd om een drankje te drinken voordat het 17.15 uur is. Er staat voor u dan vanaf 17.15 uur eten klaar. Ik wil u danken en tot 9 november. Dank u wel.

De heer Karar. [...] O, de pasjes moet u laten liggen, alstublieft. Dus graag alle pasjes laten liggen.

Ik sluit de vergadering.

Sluiting om 16.49 uur.

Vastgesteld op …….. te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 9 november 2026

29 oktober 2026

Inleiding:
Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs.
In de kolom “Voorstel voor PS/Presidium” op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M38-2026	02-03-2026	Veilige en Toegankelijke Kleedkamer. (Noord-Holland) (PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie, CDA, Volt, VVD, D66, BBB)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 26 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M29-2026	02-02-2026	Gericht ganzenbeheer: herijking van de winterrust voor de grauwe gans op basis van pilotresultaten en dataverzameling. (VVD, BBB, CDA, JA21, FvD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 19 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M118-2025	03-11-2025	Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland. (PvdA, Volt, GroenLinks, BBB, VVD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd, **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 26 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M153-2024	16-12-2024	Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren. (D66, PvdD, ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 22 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 9 november 2026

Haarlem,

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter, statengriffier,

Lijst openstaande moties voor PS van 9 november 2026

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juni, september en december 2026. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd. Als er een actualisatie is gedaan, wordt dat genoteerd in de kolom "Voorstel voor PS/Presidium". ***De eerstvolgende actualisatie vanuit GS volgt met de PS-vergadering van 14 december 2026.***

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M102-2026	05-10-2026	Motie Digitale technieken bij het meten van faunaschade (Volt, BBB, CDA, JA21, VVD)	
M99-2026	05-10-2026	Steun voor twee monumentale complexen in de kop van Noord-Holland (PvdA, BBB, D66, GroenLinks, CDA, VVD, PvdD)	
M98-2026	05-10-2026	Versnelling provinciaal plan natuurbrandbeheersing 2026 (Volt, PvdA, GroenLinks, JA21, PvdD)	
M94-2026	07-09-2026	Regie op een toekomstbestendige datacenterstrategie (ChristenUnie, PvdA, BBB, GroenLinks, SP, JA21, D66, Volt)	
M93-2026	29-06-2026	Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren. (PvdD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Volt, CDA)	
M89-2026	29-06-2026	Verwerken resultaten Clean Energy Hubs. (ChristenUnie, Volt, PvdD, D66, GroenLinks)	
M88-2026	29-06-2026	Realisatie Natuurtoiletten. (ChristenUnie, GroenLinks, PvdA)	
M87-2026	29-06-2026	Arbeidsmigranten in Noord-Holland. (PvdA, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie, D66)	
M86-2026	29-06-2026	Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht. (50PLUS, SP, PvdD)	
M83-2026	29-06-2026	Stimulans geothermie gebouwde omgeving. (GroenLinks, D66, Volt, PvdA, CDA, SP, PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M81-2026	29-06-2026	Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'. (CDA, D66, PvdA, GroenLinks, VVD, BBB, Volt)	
M80-2026	29-06-2026	Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken. (CDA, BBB, D66)	
M79-2026	29-06-2026	Regio certificering. (BBB, JA21, VVD, CDA)	
M77-2026	29-06-2026	Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland. Agendapunt 8 Kaderbrief 2027. (VVD, BBB, CDA, D66, PVV, JA21)	
M75-2026	29-06-2026	Wonen boven winkels. (D66, CDA, PvdA ,GroenLinks, BBB, 50PLUS)	
M73-2026	29-06-2026	Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen. (PvdD, GroenLinks)	
M68-2026	29-06-2026	Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden. (GroenLinks, Volt, PvdA, BBB, PvdD)	
M67-2026	29-06-2026	Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten. (PvdD, SP, Volt, JA21)	
M61-2026	01-06-2026	Laat de molens weer draaien. (D66, GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren)	
M59-2026	01-06-2026	Oproep nationale crisis netcongestie. (VVD, D66, BBB, GroenLinks)	
M56-2026	01-06-2026	Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk. (CDA, JA21, VVD, BBB, D66, 50PLUS)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M49-2026	30-03-2026	Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving. (VVD, BBB)	
M48-2026	30-03-2026	Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening. (D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, Partij van de Arbeid, Volt, SP)	
M42-2026	02-03-2026	Zet de lobbyagenda hoger op de circulaire ladder. (PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD, Volt)	
M38-2026	02-03-2026	Veilige en Toegankelijke Kleedkamer. (Noord-Holland) (PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie, CDA, Volt, VVD, D66, BBB)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 26 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M37-2026	02-03-2026	Verminderen regeldruk voor verenigingen. (CDA, D66, PvdA, BBB, JA21, ChristenUnie)	
M33-2026	02-03-2026	Motie vreemd: Weerbaarheid havens in Noord-Holland. (CDA, D66, VVD, JA21)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd
M29-2026	02-02-2026	Gericht ganzenbeheer: herijking van de winterrust voor de grauwe gans op basis van pilotresultaten en dataverzameling. (VVD, BBB, CDA, JA21, FvD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 19 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M10-2026	02-02-2026	KPI-systematiek blijft vrijwillig en niet normerend. (JA21, CDA)	
M142-2025	08-12-2025	Drijvende Wetlands in Noord-Holland. (Volt)	
M138-2025	08-12-2025	Monitoring digitale communicatie en kanalen. (GroenLinks, Volt, PvdD, PvdA)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M133-2025	08-12-2025	Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen. (CDA, VVD, BBB, JA21)	
M126-2025	03-11-2025	Dierenwelzijn in Begroting. (Partij voor de Dieren, GroenLinks)	
M118-2025	03-11-2025	Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland. (PvdA, Volt, GroenLinks, BBB, VVD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd, **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 26 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M114-2025	03-11-2025	Verklein achterstand CO2 reductie. (Volt, ChristenUnie, PvdD)	
M109-2025	03-11-2025	Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw. (D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS)	
M100-2025	29-09-2025	Demografische ontwikkeling bepalend voor ruimtegebruik. (VVD, BBB, GroenLinks, CDA)	
M99-2025	29-09-2025	Europese toekomst in de omgevingsvisie. (Volt)	
M98-2025	29-09-2025	Dieren in de omgevingsvisie. (PvdD, PvdA, GroenLinks, D66)	
M96-2025	29-09-2025	Nieuwe grootschalige ontwikkelingen in drogere gebieden. (PvdD, D66, GroenLinks, VVD, CDA, ChristenUnie, Volt, BBB)	
M94-2025	29-09-2025	Versterken natuurkwaliteit en biodiversiteit in de omgevingsvisie. (D66, PvdD, GroenLinks, ChristenUnie, Volt, PvdA)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M87-2025	29-09-2025	Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte. (D66, GroenLinks, PvdA, PvdD, CDA, ChristenUnie, JA21, Volt, 50PLUS, SP, FvD, VVD)	
M85-2025	07-07-2025	Onderzoek Vlotbrug Herijken. (VVD, BBB, PvdA, CDA, 50PLUS, PVV, FvD, JA21, PvdD)	
M77-2025	07-07-2025	Tussenevaluatie KRW - Integraal overzicht maatregelen. (Volt)	
M75-2025	07-07-2025	Uitbreiding bollenareaal, alleen biologisch! (Partij voor de Dieren, PvdA, GroenLinks, SP, D66, ChristenUnie, Volt)	
M72-2025	30-06-2025	Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland. (VVD, GroenLinks, D66, BBB, CDA, PvdA, Volt)	
M71-2025	30-06-2025	Positief rekeningresultaat inzetten voor beheersen schuldpositie Noord-Holland. (CDA, D66, ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd
M26-2025	10-03-2025	Meer beheer ten behoeve van ganzen- en faunaschade. (VVD, BBB, PvdA, CDA, JA21, FvD, PVV)	
M166-2024	16-12-2024	Maximale inzet, eventueel met externen, om PAS-melders te legaliseren. (CDA, BBB, VVD, 50PLUS, ChristenUnie, JA21)	
M153-2024	16-12-2024	Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren. (D66, PvdD, ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 22 oktober 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M108-2024	11-11-2024	Steun voor Wildopvang. (PvdD, SP, 50PLUS, GroenLinks, D66)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M105-2024	11-11-2024	Onderzoek naar voorkómen combinaties van bestrijdingsmiddelen. (PvdD, D66, ChristenUnie)	
M95-2024	30-09-2024	Bij de Noord-Hollandse Klimaataanpak Meetbare en concrete doelen in het vervolgproces. (D66, CDA, Volt)	
M93-2024	30-09-2024	Onderzoek waterberging. (D66, GroenLinks)	
M90-2024	30-09-2024	Verduurzaming bestaande woningvoorraad in volkshuisvestingsprogramma's. (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	
M17-2024	04-03-2024	Vastleggen sluiting kooksgasfabriek 2 Tata Steel 2029. (BBB, VVD, GroenLinks, PvdA)	
M9-2024	04-03-2024	Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden. (VVD, BBB)	
M202-2023	11-12-2023	Nieuw Noord-Hollands Volkslied. (CDA, GroenLinks, 50Plus, ChristenUnie)	
M144-2023	06-11-2023	Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. (PvdD, Volt, D66, GroenLinks)	
M99-2023	10-07-2023	Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners. (PvdD)	
M42-2023	30-05-2023	Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen. (JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie)	
M203-2022	14-11-2022	Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. (PvdD, GroenLinks)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M170-2022	19-09-2022	Haalbaarheid Planning Groen Staal. (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	
M61-2022	23-05-2022	Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	
M53-2022	23-05-2022	Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). (PvdD, SP)	
M23-2022	07-03-2022	Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe -en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
G.P. Hellburg
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235145370
gerard.hellburg@noord-holland.nl

Verzenddatum

Betreft: Intrekken CRO Hilversum en Texel

Kenmerk
BEL/GLK/LV/CRO-H&T

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Intrekken Verordening CRO Hilversum en CRO Texel

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

4 bijlage(n)

Statenvoordracht Intrekken CRO Hilversum en Texel

Bijlage 1 bij Statenvoordracht Intrekken CRO Hilversum en Texel

Bijlage 2 bij Statenvoordracht Intrekken CRO Hilversum en Texel

Bijlage 3 bij Statenvoordracht Intrekken CRO Hilversum en Texel

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2026 | 59

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 8 september 2026

Onderwerp: Intrekken verordeningen CRO Luchthavens Texel en Hilversum,

Kenmerk: UAXHW4KDD5JW-288393102-12056

Bijlagen:

- Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum[1]

- Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel[2]

- Conceptverslag Commissie Regionaal Overleg (CRO) luchthaven Hilversum, bestuurlijke vergadering van 19 november 2025 van 13:00 uur tot 14.30 uur

1. Inleiding

In november 2009 is via de Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) het bevoegd gezag voor burgerluchthavens van regionale betekenis van het Rijk naar provincies overgegaan. Daarmee heeft de provincie de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid gekregen om de ruimtelijke effecten van deze luchthavens in te passen. Daarbij moet de provincie een luchthavenbesluit vaststellen wanneer de beperkingsgebieden voor geluid en externe veiligheid van een luchthaven ook effect hebben op de gebieden buiten het luchthaventerrein. Als de operatie van de luchthaven voor die beperkingengebieden niet leidt tot effecten buiten het luchthaventerrein, kan een luchthavenregeling worden vastgesteld.

Voor een luchthaven met een luchthavenbesluit gold tot februari 2018 de verplichting om een Commissie Regionaal Overleg (CRO) in te stellen. De commissie heeft tot taak het overleg tussen belanghebbende partijen te faciliteren. Dat zijn partijen zoals de luchthaven, omwonenden, gemeenten, natuur- en milieuorganisaties. Dat overleg heeft als doel om het gebruik van de luchthaven te bevorderen en daarbij zoveel mogelijk recht te doen aan de belangen van die betrokken partijen. Bij een wetswijziging van februari 2018 is deze verplichting omgezet in een mogelijkheid tot het instellen van een CRO.

[1] Link naar verordening CRO Hilversum
[2] Link naar verordening CRO Texel

De Luchthavens op Texel en in Hilversum zijn in Noord-Holland de enige twee regionale luchthavens met een CRO. De huidige vorm van de CRO's is ongeschikt als participatie-instrument. Die ongeschiktheid heeft 2 oorzaken:

- De Omgevingswet vraagt van ons een zorgvuldige participatie bij de afgifte van vergunningen. De samenstelling van de CRO is hiervoor te smal en geeft geen compleet beeld van de beleving over de luchthaven in de omgeving.
- Van de CRO's zijn zowel mede-overheden (met een brede belangenafweging) als belangengroeperingen (leden met een eenzijdig belang, zoals natuurorganisaties en omwonendenvertegenwoordigingen) lid. Daardoor zijn de gespreksverhoudingen niet in balans en kan de nuance, die in het kader van een brede belangenafweging noodzakelijk is, verloren gaan.

Dezelfde afwegingen speelden ook eerder bij het besluit om onze deelname aan de Omgevingsraad Schiphol (ORS) stop te zetten.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) hebben vergunninghouders meer verantwoordelijkheden gekregen voor het omgevingsmanagement van hun activiteiten. Beide luchthavens richten hun omgevingsmanagement op een andere manier in. Bij vliegveld Hilversum is de CRO volledig ingericht, terwijl bij de luchthaven Texel het aantal betrokken partijen beperkt is (1 gemeente, 1 vertegenwoordiger van de omwonenden en 1 vertegenwoordiger van een milieuorganisatie). Omdat deze organisaties regelmatig informeel met elkaar overleggen over de ontwikkelingen op de luchthaven, is voor de luchthaven Texel de toegevoegde waarde van de CRO nihil. Bij deze partijen is er draagvlak om de CRO op te heffen.

In de praktijk hebben de luchthavens Hilversum en Texel een duidelijke behoefte om de omgeving bij hun activiteiten te betrekken. Een goede relatie met de omgeving heeft directe meerwaarde en stelt het vliegveld in staat om in te spelen op wat er leeft in de omgeving van het vliegveld en hierdoor te zorgen voor een reductie van het aantal klachten en meldingen over het vliegverkeer.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Op basis van de Omgevingswet gaan de luchthavens Texel en Hilversum hun omgevingsmanagement anders vormgeven. Wij blijven middels participatie in de overleggen betrokken, we volgen of de participatie op een juiste manier verloopt en staan waar nodig de luchthaven bij om (de voorwaarden uit) het luchthavenbesluit toe te lichten.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Het voorstel is tijdens de CRO-H bijeenkomst op 19 november 2025 voorgelegd aan de leden van de CRO Hilversum. Het verslag van deze bijeenkomst is bijgevoegd bij deze voordracht. Dit gesprek heeft niet geleid tot aanpassing van het voornemen. De luchthaven Hilversum neemt de verantwoordelijkheid om een omgevingsoverleg te organiseren. Het gespreksverslag is bij deze voordracht gevoegd.

Ook heeft de gedeputeerde gesproken met de kern van de CRO-Luchthaven Texel (CRO-LT). De meerwaarde van de CRO Texel werd al als minimaal ervaren dus ook hier zijn geen bezwaren.

4. Proces en procedure

Na vaststelling van het besluit informeren we de bestaande leden van de CRO-H en de CRO-LT. Hierna geven de luchthavens Hilversum en Texel het omgevingsmanagement voor hun activiteiten opnieuw vorm.

Participatie verloopt conform de omgevingswet onder verantwoordelijkheid van de vergunningshouder, in dit geval de luchthaven. Dat betekent niet dat de provincie slechts een participant is bij de bijeenkomsten die door de luchthavens georganiseerd worden. Primair stelt de Provincie de beleidskaders waarbinnen de luchthavens moeten opereren en zijn wij als bevoegd gezag de vergunning verlenende partij. Daarnaast toetst de provincie of de participatie goed functioneert. Bij voorstellen vanuit de luchthavens aan de provincie zal de luchthaven moeten aantonen dat de omgeving op de juiste manier is betrokken bij de planvorming. Indien nodig kan de provincie besluiten om meer regie te voeren en zal altijd verantwoordelijk en initiatiefnemer zijn voor het (inter) bestuurlijke overleg.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 59-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 8 september 2026;

gelet op Artikel 8.58 Wet Luchtvaart,

besluiten:

1. De Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel in te trekken.

2. De Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum in te trekken.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Overheid.nl
Lokale wet- en regelgeving

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent overleg (Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum)

Geldend van 28-03-2019 t/m heden

Intitulé

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent overleg (Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Besluiten vast te stellen:

De verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum

Artikel 1. Instelling en taak

1. Er is een Commissie regionaal overleg luchthaven Hilversum. Deze commissie fungeert als commissie als bedoeld in artikel 8.58 en 8.59 van bovengenoemde wet.

2. De commissie heeft de taak om door overleg van diverse betrokkenen een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van die betrokkenen. Tot deze taak behoort ten minste:

- het uitwisselen van informatie tussen de leden over het feitelijke en voorziene gebruik van de luchthaven;
- het in ontvangst nemen, registreren en analyseren van klachten over het gebruik van de luchthaven;
- het geven van advies aan betrokken partijen over het voorkomen van en omgaan met klachten over het gebruik van de luchthaven;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag over het (ontwerp-) Luchthavenbesluit;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag, gevraagd of ongevraagd, over wijziging van het Luchthavenbesluit;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag over de wijze van uitoefening van toezicht op de uitvoering van het Luchthavenbesluit.

3. De CRO treedt niet in de bevoegdheden en rechten van de in haar vertegenwoordigde organen en organisaties.

Artikel 2. Commissie

1. De commissie bestaat uit een onafhankelijk voorzitter en de volgende leden:

- 1 lid namens b. en w. van Hilversum;
- 1 lid namens b. en w. van Wijdemeren;
- 1 lid namens b. en w. van De Bilt;
- 1 lid namens b. en w. van Maarssen;

- 1 lid namens de luchthavendirectie;
- 1 lid namens de rechtspersoonlijkheid bezittende gebruikersorganisaties;
- 1 lid namens de omwonenden van de luchthaven, op voordracht van b. en w. van Hilversum;
- 1 lid namens de omwonenden van de luchthaven, op voordracht van b. en w. van Wijdemeren;
- 1 lid namens de omwonenden van de luchthaven, op voordracht van b. en w. van De Bilt;
- 1 lid namens de omwonenden van de luchthaven, op voordracht van b. en w. van Maarssen;
- 1 lid namens de plaatselijke milieugroepen, op voordracht van de Milieufederatie Noord-Holland.

2. De voorzitter benoemt een lid overeenkomstig de voordracht van het orgaan of de organisatie die het vertegenwoordigt, tenzij dringende redenen aanleiding zijn om te verzoeken de voordracht te heroverwegen.

3. Een lid wordt benoemd voor een periode van 4 jaar.

4. Herbenoeming van een lid is mogelijk op voordracht van het orgaan of de organisatie die het in de commissie vertegenwoordigt

5. Het lidmaatschap eindigt van rechtswege op de dag dat de grond van het lidmaatschap komt te vervallen of door opzegging door het lid.

6. Een voordragende instantie kan de voorzitter met redenen omkleed verzoeken een lid, dat op haar voordracht is aangewezen, te ontslaan. De voorzitter kan een lid schorsen of ontslaan indien het overleg in de commissie naar zijn oordeel niet is gediend met voortzetting van het lidmaatschap.

7. De leden ontvangen voor hun werkzaamheden per vergadering een bedrag overeenkomstig het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Artikel 3. Voorzitterschap

1. De voorzitter van de commissie wordt door ons benoemd, geschorst en ontslagen, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

2. Aan de voorzitter wordt een vergoeding toegekend overeenkomstig het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

3. De commissie wijst uit haar midden een lid aan dat bij afwezigheid van de voorzitter diens taken waarneemt.

4. De voorzitter wordt benoemd voor een termijn van vier jaar en is 1 keer herbenoembaar. Deze benoeming gaat in zodra deze verordening in werking is getreden.

Artikel 4. Secretaris

1. Gedeputeerde Staten voorzien in het secretariaat van de commissie. Hiertoe benoemen zij een secretaris en één of meer plaatsvervangend secretarissen. De secretaris en diens plaatsvervangers zijn geen lid van de commissie.

2. De provincie stelt aan de CRO een budget beschikbaar ten behoeve van het secretariaat van de CRO.

3. De secretaris heeft tot taak:

- het zorg dragen voor een goede inhoudelijke en logistieke voorbereiding van vergaderingen van de CRO;
- het zorg dragen voor de uitvoering van de beslissingen van de CRO, waaronder het opstellen van adviezen en correspondentie.

Artikel 5. Frequentie vergaderingen

1. De CRO vergadert ten minste 2 keer per jaar, op een door haar te bepalen locatie.

2. Indien ten minste een derde van de zitting hebbende leden van de CRO de wens tot een vergadering aan de voorzitter kenbaar maakt, schrijft de voorzitter binnen 4 weken een vergadering uit.

3. De voorzitter bepaalt, na raadpleging van de leden, de datum en het tijdstip van de vergaderingen.

4. De secretaris draagt zorg voor de oproeping van de leden voor de vergadering. De oproeping vermeldt datum, plaats en tijd van de vergadering en wordt ten minste 2 weken vóór de datum van de vergadering aan de leden toegezonden. Bij de oproeping worden de onderwerpen vermeld die in de vergadering besproken zullen worden en worden de benodigde stukken toegezonden. De secretaris draagt er zorg voor dat belangstellenden op de hoogte kunnen zijn van de vergadering.

Artikel 6. Vergaderingen

1. De vergaderingen van de commissie zijn openbaar.

2. Een vergadering of een gedeelte daarvan is niet openbaar, in gevallen waarin de in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur genoemde belangen op de in dat artikel genoemde wijze kunnen worden geschaad.

3. Een vergadering of een gedeelte daarvan is evenmin openbaar, indien tenminste de helft van de aanwezige leden van oordeel is dat openbare behandeling van een bepaald onderwerp niet wenselijk is. Een gemotiveerd voorstel hiertoe kan zowel afkomstig zijn van de voorzitter als van een lid van de commissie.

4. De voorzitter kan leden van Gedeputeerde Staten uitnodigen om een vergadering van de commissie bij te wonen.

Artikel 7. Werkplan

1. De CRO stelt jaarlijks voor 15 november een werkplan en begroting voor het komende kalenderjaar vast en zendt deze stukken naar gedeputeerde staten.

2. Op basis van de in het vorige lid bedoelde stukken stellen gedeputeerde staten de vergoeding voor de CRO vast.

Artikel 8. Nadere regels door Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn bevoegd nadere regels te stellen betreffende de taken en de werkwijze van de commissie.

Artikel 9. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum.

Artikel 10. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.

Ondertekening

Haarlem, 14 februari 2011
Provinciale Staten van Noord-Holland
J.W. Remkes, voorzitter.
I.J.M. Speekenbrink, griffier.

Toelichting

Algemeen

Door een wijziging van de Wet luchtvaart worden bevoegdheden voor burgerluchthavens naar het provinciaal bestuur gedecentraliseerd. De provincie wordt het bevoegd gezag bij inwerkingtreding van het door de minister van verkeer en waterstaat vast te stellen omzettingsbesluit. Voor burgerluchthavens van regionale betekenis moeten Provinciale Staten een luchthavenbesluit, dat doorwerking heeft naar het bestemmingsplan, vaststellen en een commissie regionaal overleg luchthaven instellen. In Noord-Holland is dit alleen verplicht voor de luchthavens Hilversum en Texel. Deze verordening regelt de instelling en samenstelling van de CRO voor vliegveld Hilversum en is vastgesteld door Provinciale Staten.

Artikelsgewijs

Artikel 1

De CRO komt in de plaats van de huidige commissie van overleg en voorlichting omtrent de milieuhygiëne rond een luchtvaartterrein, de zogeheten artikel 28-commissie. De CRO heeft de taak om door overleg van diverse betrokkenen een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van die betrokkenen. Het gaat daarbij om alle belangen, dus ook om de betekenis van de luchthaven voor economie, werkgelegenheid en recreatie, en niet alleen om de milieubelangen.

De CRO heeft geen formele bevoegdheden en neemt geen bevoegdheden over van één van de leden van de commissie. Ieder lid blijft verantwoordelijk voor zijn eigen taken en bevoegdheden. De CRO heeft wel een platform- en adviesfunctie. Voor de bevoegdheden, rechten en plichten inzake het gebruik van de luchthaven zijn onder andere de gebruiksvergunning en het luchthavenbesluit bepalend.

Artikel 2, eerste lid

Bij de samenstelling van de commissie is gestreefd naar een evenwichtige vertegenwoordiging van alle belangen (zowel van de “lusten” als van de “lasten”). Hoewel de Wet luchtvaart (in artikel 8.58, derde lid) een vertegenwoordiging van milieuorganisaties in een CRO facultatief stelt, vindt de provincie Noord-Holland het uit een oogpunt van duurzaamheid van belang dat milieuorganisaties in een CRO vertegenwoordigd zijn.

Artikel 2, zevende lid

De leden van de CRO ontvangen een vergoeding per bijgewoonde vergadering, met dien verstande dat leden die uit hoofde van hun functie lid zijn van een adviescommissie, of daar primair als belangenbehartiger in zitten, geen recht hebben op een vergoeding per vergadering.

Artikel 3

Voor de CRO is een onafhankelijk voorzitter voorgeschreven (art 8.58, tweede lid). De CRO-voorzitter wordt bij afzonderlijk besluit door ons benoemd en is dus geen vertegenwoordiger van één van de instanties die in de CRO vertegenwoordigd zijn.

Artikel 4

Behoudens benoeming, schorsing en ontslag van de voorzitter en secretariële en financiële ondersteuning houdt de bemoeienis van het provinciaal bestuur met de CRO op nadat de verordening en het luchthavenbesluit tot stand zijn gekomen.

Artikel 6, vierde lid

Om de overlegfunctie van de commissie goed te benutten, kunnen leden van Gedeputeerde Staten voor vergaderingen van de commissie worden uitgenodigd. Het doen van een uitnodiging is niet imperatief geformuleerd. Uiteraard kan de voorzitter ook vertegenwoordigers uitnodigen van andere organisaties die niet in de commissie vertegenwoordigd zijn.

Ziet u een fout in deze regeling?

Bent u van mening dat de inhoud niet juist is? Neem dan contact op met de organisatie die de regelgeving heeft gepubliceerd. Deze organisatie is namelijk zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de regelgeving. De naam van de organisatie ziet u bovenaan de regelgeving. De contactgegevens van de organisatie kunt u hier opzoeken: organisaties.overheid.nl.

Werkt de website of een link niet goed? Stuur dan een e-mail naar regelgeving@overheid.nl

Overheid.nl
Lokale wet- en regelgeving

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent overleg (Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel)

Geldend van 28-03-2019 t/m heden

Intitulé

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent overleg (Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Besluiten vast te stellen:

Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel

Artikel 1. Instelling en taak

1. Er is een Commissie regionaal overleg luchthaven Texel. Deze commissie fungeert als commissie als bedoeld in artikel 8.58 en 8.59 van bovengenoemde wet.

2. De commissie heeft de taak om door overleg van diverse betrokkenen een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van die betrokkenen. Tot deze taak behoort ten minste:

- het uitwisselen van informatie tussen de leden over het feitelijke en voorziene gebruik van de luchthaven;
- het in ontvangst nemen, registreren en analyseren van klachten over het gebruik van de luchthaven;
- het geven van advies aan betrokken partijen over het voorkomen van en omgaan met klachten over het gebruik van de luchthaven;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag over het (ontwerp-) Luchthavenbesluit;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag, gevraagd of ongevraagd, over wijziging van het Luchthavenbesluit;
- het geven van advies aan het bevoegd gezag over de wijze van uitoefening van toezicht op de uitvoering van het Luchthavenbesluit.

3. De CRO treedt niet in de bevoegdheden en rechten van de in haar vertegenwoordigde organen en organisaties.

Artikel 2. Commissie

1. De commissie bestaat uit een onafhankelijk voorzitter en de volgende leden:

- 1 lid namens b. en w. van Texel;
- 1 lid namens de luchthavendirectie;
- 1 lid namens de rechtspersoonlijkheid bezittende gebruikersorganisaties;
- 1 lid namens de omwonenden van de luchthaven, op voordracht van b. en w. van Texel;

- 1 lid namens de plaatselijke milieugroepen, op voordracht van de Milieufederatie Noord-Holland.

2. De voorzitter benoemt een lid overeenkomstig de voordracht van het orgaan of de organisatie die het vertegenwoordigt, tenzij dringende redenen aanleiding zijn om te verzoeken de voordracht te heroverwegen.

3. Een lid wordt benoemd voor een periode van 4 jaar.

4. Herbenoeming van een lid is mogelijk op voordracht van het orgaan of de organisatie die het in de commissie vertegenwoordigt

5. Het lidmaatschap eindigt van rechtswege op de dag dat de grond van het lidmaatschap komt te vervallen of door opzegging door het lid.

6. Een voordragende instantie kan de voorzitter met redenen omkleed verzoeken een lid, dat op haar voordracht is aangewezen, te ontslaan. De voorzitter kan een lid schorsen of ontslaan indien het overleg in de commissie naar zijn oordeel niet is gediend met voortzetting van het lidmaatschap.

7. De leden ontvangen voor hun werkzaamheden per vergadering een bedrag overeenkomstig het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Artikel 3. Voorzitterschap

1. De voorzitter van de commissie wordt door ons benoemd, geschorst en ontslagen, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

2. Aan de voorzitter wordt een vergoeding toegekend overeenkomstig het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

3. De commissie wijst uit haar midden een lid aan dat bij afwezigheid van de voorzitter diens taken waarneemt.

4. De voorzitter wordt benoemd voor een termijn van vier jaar en is 1 keer herbenoembaar. Deze benoeming gaat in zodra deze verordening in werking is getreden.

Artikel 4. Secretaris

1. B. en w. van Texel voorzien in het secretariaat van de commissie. Hiertoe benoemen zij een secretaris en één of meer plaatsvervangend secretarissen. De secretaris en diens plaatsvervangers zijn geen lid van de commissie.

2. De provincie stelt aan de CRO een budget beschikbaar ten behoeve van het secretariaat van de CRO.

3. De secretaris heeft tot taak:

- het zorg dragen voor een goede inhoudelijke en logistieke voorbereiding van vergaderingen van de CRO;
- het zorg dragen voor de uitvoering van de beslissingen van de CRO, waaronder het opstellen van adviezen en correspondentie.

Artikel 5. Frequentie vergaderingen

1. De CRO vergadert ten minste 2 keer per jaar, op een door haar te bepalen locatie.

2. Indien ten minste een derde van de zitting hebbende leden van de CRO de wens tot een vergadering aan de voorzitter kenbaar maakt, schrijft de voorzitter binnen 4 weken een vergadering uit.

3. De voorzitter bepaalt, na raadpleging van de leden, de datum en het tijdstip van de vergaderingen.

4. De secretaris draagt zorg voor de oproeping van de leden voor de vergadering. De oproeping vermeldt datum, plaats en tijd van de vergadering en wordt ten minste 2 weken vóór de datum van de vergadering aan de leden toegezonden. Bij de oproeping worden de onderwerpen vermeld die in de vergadering

besproken zullen worden en worden de benodigde stukken toegezonden. De secretaris draagt er zorg voor dat belangstellenden op de hoogte kunnen zijn van de vergadering.

Artikel 6. Vergaderingen

1. De vergaderingen van de commissie zijn openbaar.

2. Een vergadering of een gedeelte daarvan is niet openbaar, in gevallen waarin de in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur genoemde belangen op de in dat artikel genoemde wijze kunnen worden geschaad.

3. Een vergadering of een gedeelte daarvan is evenmin openbaar, indien tenminste de helft van de aanwezige leden van oordeel is dat openbare behandeling van een bepaald onderwerp niet wenselijk is. Een gemotiveerd voorstel hiertoe kan zowel afkomstig zijn van de voorzitter als van een lid van de commissie.

4. De voorzitter kan leden van Gedeputeerde Staten uitnodigen om een vergadering van de commissie bij te wonen.

Artikel 7. Werkplan

1. De CRO stelt jaarlijks voor 15 november een werkplan en begroting voor het komende kalenderjaar vast en zendt deze stukken naar gedeputeerde staten.

2. Op basis van de in het vorige lid bedoelde stukken stellen gedeputeerde staten de vergoeding voor de CRO vast.

Artikel 8. Nadere regels door Provinciale Staten

1. Provinciale Staten zijn bevoegd nadere regels te stellen betreffende de taken en de werkwijze van de commissie.

2. Provinciale Staten kunnen in afwijking van het gestelde in artikel 2, lid 1, besluiten dat een lid van het college van b. en w. van Texel kan worden benoemd als voorzitter. De leden van de CRO-T doen in dat geval aan ons een voordracht in die zin.

3. Provinciale Staten kunnen aan een besluit en een benoeming als bedoeld in lid 2 voorwaarden verbinden.

4. Aan de ingevolge het bepaalde in lid 2 benoemde voorzitter wordt geen vergoeding als bedoeld in artikel 3, lid 2, toegekend. De benoeming geldt – in afwijking van het bepaalde in artikel 3, lid 4 – voor de periode waarin de op grond van het bepaalde in lid 2 benoemde voorzitter kan gelden als lid van het college van b. en w. van Texel.

5. Provinciale Staten kunnen in afwijking van het gestelde in artikel 3, lid 4, en artikel 8, lid 4, besluiten dat de voorzitter te schorsen of te ontslaan indien de onafhankelijk van de voorzitter in het geding is.

Artikel 9. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Texel.

Artikel 10. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.

Ondertekening

Haarlem, 14 februari 2011
Provinciale Staten van Noord-Holland

J.W. Remkes, voorzitter.
I.J.M. Speekenbrink, griffier.

Toelichting

Algemeen

Door een wijziging van de Wet luchtvaart worden bevoegdheden voor burgerluchthavens naar het provinciaal bestuur gedecentraliseerd. De provincie wordt het bevoegd gezag bij inwerkingtreding van het door de minister van verkeer en waterstaat vast te stellen omzettingsbesluit. Voor burgerluchthavens van regionale betekenis moeten Provinciale Staten een luchthavenbesluit, dat doorwerking heeft naar het bestemmingsplan, vaststellen en een commissie regionaal overleg luchthaven instellen. In Noord-Holland is dit alleen verplicht voor de luchthavens Hilversum en Texel. Deze verordening regelt de instelling en samenstelling van de CRO voor vliegveld Texel en is vastgesteld door Provinciale Staten.

Artikelsgewijs

Artikel 1

De CRO komt in de plaats van de huidige commissie van overleg en voorlichting omtrent de milieuhygiëne rond een luchtvaartterrein, de zogeheten artikel 28-commissie. De CRO heeft de taak om door overleg van diverse betrokkenen een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van die betrokkenen. Het gaat daarbij om alle belangen, dus ook om de betekenis van de luchthaven voor economie, werkgelegenheid en recreatie, en niet alleen om de milieubelangen.

De CRO heeft geen formele bevoegdheden en neemt geen bevoegdheden over van één van de leden van de commissie. Ieder lid blijft verantwoordelijk voor zijn eigen taken en bevoegdheden. De CRO heeft wel een platform- en adviesfunctie. Voor de bevoegdheden, rechten en plichten inzake het gebruik van de luchthaven zijn onder andere de gebruiksvergunning en het luchthavenbesluit bepalend.

Artikel 2, eerste lid

Bij de samenstelling van de commissie is gestreefd naar een evenwichtige vertegenwoordiging van alle belangen (zowel van de “lusten” als van de “lasten”). Hoewel de Wet luchtvaart (in artikel 8.58, derde lid) een vertegenwoordiging van milieuorganisaties in een CRO facultatief stelt, vindt de provincie Noord-Holland het uit een oogpunt van duurzaamheid van belang dat milieuorganisaties in een CRO vertegenwoordigd zijn.

Artikel 2, zevende lid

De leden van de CRO ontvangen een vergoeding per bijgewoonde vergadering, met dien verstande dat leden die uit hoofde van hun functie lid zijn van een adviescommissie, of daar primair als belangenbehartiger in zitten, geen recht hebben op een vergoeding per vergadering.

Artikel 3

Voor de CRO is een onafhankelijk voorzitter voorgeschreven (art 8.58, tweede lid). De CRO-voorzitter wordt bij afzonderlijk besluit door ons benoemd en is dus geen vertegenwoordiger van één van de instanties die in de CRO vertegenwoordigd zijn.

Artikel 4

Behoudens benoeming, schorsing en ontslag van de voorzitter en secretariële en financiële ondersteuning houdt de bemoeienis van het provinciaal bestuur met de CRO op nadat de verordening en het luchthavenbesluit tot stand zijn gekomen.

Artikel 6, vierde lid

Om de overlegfunctie van de commissie goed te benutten, kunnen leden van Gedeputeerde Staten voor vergaderingen van de commissie worden uitgenodigd. Het doen van een uitnodiging is niet imperatief geformuleerd. Uiteraard kan de voorzitter ook vertegenwoordigers uitnodigen van andere organisaties die niet in de commissie vertegenwoordigd zijn.

Artikel 8

De artikel 28-commissie had een wethouder van de gemeente Texel als voorzitter. Voor de CRO is een onafhankelijk voorzitter voorgeschreven. Voor de CRO-T vinden wij deze verplichting te zwaar ingezet. Daarnaast heeft de huidige artikel 28- commissie aangegeven dat met een wethouder als voorzitter de

onafhankelijkheid niet in het geding is. Daarom kan PS, op voordracht van de partijen in de CRO-T, een lid van het college b. en w. Texel benoemen als voorzitter van de CRO-T. In afwijking van artikel 3 vervalt het voorzitterschap indien deze geen lid is van het college en kan PS de voorzitter schorsen of ontslaan indien de onafhankelijkheid in het geding is.

Ziet u een fout in deze regeling?

Bent u van mening dat de inhoud niet juist is? Neem dan contact op met de organisatie die de regelgeving heeft gepubliceerd. Deze organisatie is namelijk zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de regelgeving. De naam van de organisatie ziet u bovenaan de regelgeving. De contactgegevens van de organisatie kunt u hier opzoeken: organisaties.overheid.nl.

Werkt de website of een link niet goed? Stuur dan een e-mail naar regelgeving@overheid.nl

Commissie Regionaal Overleg (CRO) luchthaven Hilversum, bestuurlijk
Conceptverslag vergadering van 19 november 2025 van 13:00 uur tot 14.30 uur

Aanwezige leden:

Harry Michels	gespreksleider/voorzitter
Richard Hermans	beleidsadviseur regionale luchtvaart Provincie Noord-Holland (PNH)
Anthony Boudreau	ambtelijke ondersteuning gemeente Wijdemeren
Jerome Guillot	havenmeester vliegveld Hilversum
Mike Hänseler	plv. havenmeester luchthaven Hilversum
Bart Heller	gemeente Hilversum
Vincent Kager	secretaris bestuur stichting luchthaven Hilversum
Rob Klaassen	vertegenwoordiger natuur- en milieuorganisaties
Jeroen Olthof	gedeputeerde luchtvaart provincie Noord-Holland
Jos Oude Elferink	vertegenwoordiger natuur- en milieuorganisaties
Sjoerd Seckel	vertegenwoordiger omwonenden Wijdemeren, zweefvlieger
Risa Smit	bestuursadviseur provincie Noord-Holland
Sander Steenhart	beleidsmedewerker geluid bij Provincie Utrecht
Pim van de Veerdonk	wethouder gemeente De Bilt
Oot Verharen-Van Erp	vertegenwoordiger omwonenden De Bilt/Holl. Rading
Chris van der Vliet	vertegenwoordiger omwonenden Stichtse Vecht
Gert Zagt	wethouder gemeente Wijdemeren

Verslag:

Wilma de Jong	notulist, Vi.a.Vi Office Management

1. **Opening en mededelingen**
   De heer Michels opent de vergadering om 13.00 uur en heet alle aanwezigen welkom. Hij kondigt aan dat hij gevraagd is om eenmalig bij deze vergadering op te treden als onafhankelijk gespreksleider.

2. **Overwegingen toekomst CRO-Hilversum – Jeroen Olthof, gedeputeerde luchtvaart provincie Noord-Holland**
   De provincie Noord-Holland overweegt om het omgevingsmanagement van Vliegveld Hilversum niet meer via een CRO maar op een andere manier vorm te geven. Vanuit de nieuwe Omgevingswet ligt er een grotere verantwoordelijkheid bij het vliegveld zelf. Verder is de ervaring dat in het CRO-H ook regelmatig zaken worden geagendeerd die niet direct te maken hebben met klachten over het vliegveld en/of de operatie van het vliegveld. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningbouw of andere ruimtelijke vraagstukken. Voor dergelijke vraagstukken zijn andere participatieprocessen ingericht. De provincie blijft het belangrijk vinden dat er participatie plaatsvindt met de omgeving van het vliegveld. Daarom zal de gedeputeerde een voorstel inbrengen in de Provinciale Staten om als provincie uit het CRO te stappen en Vliegveld Hilversum de ruimte te geven om een andere overlegvorm in te richten. Hij verwacht dat Vliegveld Hilversum dit, als vergunninghouder, zorgvuldig inricht. Daar ziet de provincie, als bevoegd gezag, op toe.

   Reacties van vertegenwoordigers van omwonenden en natuurorganisaties:
   De heer Seckel heeft het overleg in de CRO-H in de loop der jaren wel wat zien veranderen, maar hij vindt het heel nuttig om informatie uit te wisselen. Daarnaast is het prettig dat er korte lijnen zijn met lokaal bestuur en het vliegveld.
   De heer Oude Elferink zou het erg jammer vinden als dit overlegplatform verdwijnt, maar hij heeft begrip voor de overwegingen van de provincie.
   De heer Klaassen vindt dat het overleg met het vliegveld via dit CRO goed functioneert. De laatste decennia is het overleg sterk verbeterd en worden de rechten van omwonenden beter gehoord, onder andere door een betere verstandhouding met de mensen van het vliegveld. De heer Klaassen vindt het overleg zeer nuttig. Hij vindt het ook belangrijk om zaken die misschien buiten de orde van het overleg vallen te kunnen bespreken zodat vertegenwoordigers van de omwonenden aan hun achterbannen duidelijk kunnen maken wat er speelt. Dit is vooral belangrijk omdat Vliegveld Hilversum in een dichtbevolkte omgeving ligt met veel woonkernen op redelijk korte afstand. Je kan het vliegveld niet lostrekken van ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening. Daarom zou de heer Klaassen het betreuren als de provincie zich terugtrekt uit dit overleg.
   Mevrouw Verharen wijst op de taakomschrijving van het CRO-H waarin staat dat het CRO-H advies kan geven aan partijen over het omgaan met en het voorkomen van klachten. Daarom worden hier ook plannen voor woningbouw besproken, omdat dat misschien zou kunnen leiden tot meer klachten. Verder ziet mevrouw Verharen een grote meerwaarde in het feit dat hier bestuurders van vier gemeenten aan tafel zitten.

De heer Van der Vliet sluit zich aan bij de vorige sprekers. Als vertegenwoordiger van een bewonersvereniging zit hij hier aan tafel om goed te luisteren naar welke ontwikkelingen er zijn, bijvoorbeeld qua woningbouw en wijzigingen in de banen, maar ook waar het meeste overlast is en wat daaraan gedaan wordt. Dit overleg is daarvoor zeer waardevol en op deze manier kan hij de mensen in zijn woonplaats informeren.

De heer Olthof voegt toe dat het CRO-H een specifiek kader heeft waarin staat dat alleen het reilen en zeilen van de luchthaven in dit overleg besproken kan worden. Ruimtelijke ontwikkelingen horen hier niet thuis. Als er vragen zijn bijvoorbeeld over geplande woningbouw in de nabije omgeving, moeten de project-ontwikkelaar en de gemeente hierop aangesproken worden.

Reactie vanuit Vliegveld Hilversum:
De heer Kager dankt Rob Klaassen voor zijn warme woorden over de goede samenwerking. Vanuit het vliegveld is er begrip voor de positie van de provincie. Het strakke kader van het CRO-H zorgt ervoor dat sommige zaken niet besproken kunnen worden en dat niet altijd alle informatie waarover het vliegveld beschikt, gedeeld kan worden met de deelnemers. Vliegveld Hilversum hecht veel waarde aan afstemming met de participanten (burgers, natuurorganisaties en gemeentebestuurders) en wil daarbij ook van gedachten wisselen over zaken rond ruimtelijke ordening, omdat deze invloed kunnen hebben op het vliegveld. Daarom zou er, als de CRO-H in deze vorm ophoudt te bestaan, een overlegplatform terug moeten komen. En omdat het strakke kader van de CRO-H wegvalt, zouden daarin naast de klachten ook bredere thema's zoals ruimtelijke ordening, economie, recreatie en werkgelegenheid besproken kunnen worden.

Reacties vanuit vertegenwoordigers van de gemeenten:
De heer Zagt vindt dat de lokale overheden zeker een rol hebben in de participatie met het vliegveld en hij ziet de meerwaarde hiervan in. Graag ziet hij dan ook een andere overlegvorm terugkomen.

De heer Heller vindt dat het CRO-H gebruikt moet worden voor klachten en voor de directe ontwikkelingen op het vliegveld. Gesprekken over ruimtelijke ordening horen naar zijn mening niet thuis aan deze tafel, ook niet als het zou kunnen bijdragen aan het voorkomen van klachten. Tegelijkertijd vindt hij het belangrijk dat er wel een nieuw overleg terugkomt en hij is bereid om daar aan te schuiven als de agenda daartoe aanleiding geeft.

De heer Van de Veerdonk vindt het goed dat dat er een discussie gevoerd wordt over de afbakening van onderwerpen naar aanleiding van de nieuwe Omgevingswet. Ook hij is bereid om als wethouder aan te schuiven als er bepaalde thema's worden besproken bij een eventueel nieuw overleg.

De heer Steenhart verwijst naar de schriftelijke reactie van gedeputeerde Huib van Essen van de provincie Utrecht, waarin staat dat de provincie Utrecht het omgevingsmanagement en de goede behandeling van klachten door het vliegveld erg belangrijk vindt. Het standpunt van de provincie Utrecht is, dat er ruimte moet zijn voor een vorm van overleg waarbij de ruimtelijke impact van het vliegveld op bestuurlijk niveau kan worden besproken.

De heer Boudreau verwijst naar de discussies die regelmatig gevoerd zijn over wat het CRO-H wel en niet kan doen. Het CRO-H is vooral bedoeld om informatie uit te wisselen; het is dus geen besluitvormingsplatform. Wel kun je als gemeente inspraak of nuttige reacties ophalen uit dit overleg als je bijvoorbeeld een nieuw plan ter inzage hebt gelegd.

Samenvatting:
De gespreksleider vat samen dat er behoefte blijft aan een platform waar partijen elkaar kunnen spreken over klachten en andere zaken rond het vliegveld. Er is ook behoefte aan contact om over ruimtelijke vraagstukken rondom het vliegveld te spreken. Als dat niet meer past binnen het CRO-H, dan is een nieuw platform hiervoor het meest geschikt.

De heer Klaassen spreekt zijn zorgen uit over deze ontwikkeling. Hij is bang dat de noodzaak om te overleggen gaat vervallen en dat er meer afstand komt tussen bewoners en bestuurders.

De heer Kager denkt dat het nieuwe platform de rol van het CRO-H op een goede manier kan overnemen.
De klachten over het vliegveld worden behandeld, maar er is ook ruimte voor bewoners of natuurorganisaties om onderwerpen te agenderen. Het platform kan nog steeds adviezen geven of zijn zorgen uitspreken of aandacht vragen bij overheden voor bepaalde onderwerpen. Hij vindt het wel belangrijk dat er contact blijft met de provincie en dat wethouders bereid zijn om de bijeenkomsten te bezoeken.

De heer Olthof voegt toe dat de Omgevingswet voorschrijft dat het omgevingsmanagement door de vergunninghouder in casu het vliegveld georganiseerd moet worden. Daarom is hij blij dat het vliegveld het initiatief wil nemen om een nieuw overlegplatform op te zetten. De provincie kan hierbij de rol van linking pin vervullen.

Conclusie:
De heer Olthof zal de Provinciale Staten Noord-Holland voorstellen om het omgevingsmanagement rond het Vliegveld Hilversum voortaan te laten organiseren door Vliegveld Hilversum. Er komen twee bijeenkomsten per jaar en het Vliegveld Hilversum wordt hierbij ondersteund door gemeenten en diverse andere organisaties. De provincies blijven hun verantwoordelijkheid nemen als bevoegd gezag op het gebied van ruimtelijke ordening. Dit alles betekent dat het CRO-H in zijn huidige vorm ophoudt te bestaan als de Provinciale Staten besluiten akkoord te gaan met het voorstel van de gedeputeerde.

Vliegveld Hilversum maakt voor 1 april a.s. een voorstel voor een nieuw overlegplatform waarin het vliegveld, vertegenwoordigers van omwonenden en natuurorganisaties en bestuurders uit de regio met elkaar kunnen praten over het vliegveld, ingekomen klachten en andere zaken die rondom het vliegveld spelen. Het voorstel omvat ook een kostenplaatje. De huidige deelnemers aan het CRO-H worden hierbij betrokken door middel van een enquête. Het voorstel wordt afgestemd met de gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland.

3. Verslag CRO-H bestuurlijk 2 april 2025 en actielijst
Het verslag van de vergadering van 2 april 2025 wordt doorgenomen. Er zijn geen vragen. Het verslag van 2 april 2025 is hiermee vastgesteld.

Naar aanleiding van pagina 2, agendapunt 2, verslag CRO-H bestuurlijk 20-11-2024 en actielijst, merkt mevrouw Verharen op dat de heer Kager in april bij een dorpsavond in Hollandse Rading een presentatie heeft gegeven over het vliegveld, zoals in de vorige vergadering was afgesproken. Mevrouw Verharen dankt de heer Kager hiervoor. Het was een interessante presentatie en de aanwezigen waren erg enthousiast.

Actielijst:
2024-01:
Reactie ministerie I&W op brief provincies RBML-evaluatie delen met CRO-H. Wegens een wisseling van het afdelingshoofd op het ministerie is een reactie op de brief uitgebleven. Inmiddels heeft de provincie contact met de verantwoordelijk ambtenaar op het ministerie, die een reactie gaat formuleren op de brief. Actiepunt blijft staan.
Verder meldt de heer Hermans dat er op korte termijn een brainstormsessie plaatsvindt met het ministerie en een vertegenwoordiger van de provincie Limburg over het afhandelen van klachten over vliegen. In Limburg hebben ze hiervoor een alternatief systeem opgezet dat goed lijkt te werken.
2024-02:
Notulen binnen maand na vergadering opsturen. Deelnemers kunnen binnen maand na ontvangst notulen hun wensen voor wijzigingen doorgeven aan secretaris CRO-H. De notulen zijn helaas niet binnen een maand na de vergadering opgestuurd. Wel hebben aanwezigen hun wijzigingen kunnen doorgeven. De secretaris zal proberen om de notulen in het vervolg sneller op te sturen. Blijft staan.
2024-03:
Verslagen CRO-H publiceren op website provincie. Wegens personele problemen binnen het team luchtvaart van de provincie zijn de notulen nog niet op de website gepubliceerd. Blijft staan.
2025-01:
Uitzoeken wat de getallen (in het groen) achter de handhavingspunten op de afbeelding in Jaarrapportages 2023 en 2024 betekenen. De groene waarden geven aan dat er nog ruimte is binnen het maximum aanvaardbare aantal decibellen. Afgehandeld.
2025-02:
Uitleg geven over procedure vervolg CRO-H – zie agendapunt 2. Afgehandeld.

4. Voorlopige klachtenrapportage 2025 Vliegveld Hilversum en Provincie Noord-Holland
In de klachtenrapportage staan meerdere klachten over geluidsoverlast van een vliegtuig waarmee parachutisten de lucht in gaan. Omdat het vliegtuig dat normaal gesproken door parachutisten gebruikt wordt kapot was, moest er tijdelijk een ander toestel worden ingehuurd. Helaas produceerde dit toestel veel meer decibellen. Inmiddels wordt het oorspronkelijke vliegtuig weer ingezet. De luchthaven heeft contact gehad met iedereen die over dit specifieke vliegtuig heeft geklaagd en uitleg gegeven. Dit werd erg op prijs gesteld. Vliegveld Hilversum gaat

nadenken of het een volgende keer in een soortgelijke situatie een bericht kan delen met bijvoorbeeld organisaties van omwonenden over wat er aan de hand is.

Helaas zorgde dit incident met het ingehuurde vliegtuig wel voor een stijging van het aantal klachten van 13 in 2024 naar 18 in 2025, maar als het overzicht geschoond wordt van deze specifieke klachten over dit toestel, is er geen sprake van een klachtenstijging. Er zijn geen verdere vragen. Daarmee is de integrale klachtenrapportage 2025 van Vliegveld Hilversum en Provincie Noord-Holland vastgesteld.

5. Rondvraag

Mevrouw Verharen vindt het erg jammer dat ze pas maandag 17 november in de agenda van deze bijeenkomst las dat het CRO-H in deze vorm waarschijnlijk opgeheven zal worden. Ze had deze informatie graag eerder ontvangen. De betrokken partijen erkennen dat deze informatie laat is gedeeld met de betrokkenen.

De heer Guillot meldt dat in de Omgevingsverordening 2022 staat dat helikoptervluchten met een maatschappelijk belang niet meegeteld worden in het quotum van toegestane aantal helikoptervluchten. (Ze tellen wel mee in de geluidscontouren). Dat betekent dat er in 2022 geen overschrijding was, zoals eerder werd gedacht, maar dat het vliegveld binnen het quotum is gebleven.

De heer Kager meldt blij te zijn met het nieuwe huurcontract van de gemeente Hilversum voor 25 jaar met de optie op een verlenging met 15 jaar. Verder heeft het vliegveld met de gemeente een green deal gesloten om verder te werken aan duurzaamheid.

6. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 14.30 uur.

ACTIES

	Openstaande acties na vergadering van 19 november '25		
2024 - 01	Reactie ministerie I&W op brief provincies RBML-evaluatie delen met CRO-H	Hermans	Volgende vergadering
2024 - 02	Notulen binnen maand na vergadering opsturen.	Hermans	z.s.m.
2024-03	Verslagen CRO-H publiceren op website provincie	Hermans	z.s.m.
2025-01	Voorstel maken voor nieuw overlegplatform	Kager	1 april 2026

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering **19-10-2026**

30 oktober 2026

Onderwerp: intrekken Commissie Regionaal Overleg (CRO) Hilversum en Texel

Advies van de commissie Ruimte van 19 oktober 2026 aan Provinciale Staten

Betreft: **Intrekken Commissie Regionaal Overleg (CRO) Hilversum en Texel**
Het agendapunt “Intrekken Commissie Regionaal Overleg (CRO) Hilversum en Texel” is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 19 oktober 2026 en wordt als hamerstuk doorgeleid naar PS van 9 november 2026.

Kernpunten uit het debat:

- De onafhankelijkheid van het nieuwe overleg is belangrijk, onafhankelijke voorzitters, transparante verslaglegging, goede klachtenafhandeling en vaste betrokkenheid van omwonenden en natuur- en milieuorganisaties
- Het is belangrijk dat Gedeputeerde Staten het nieuwe omgevingsoverleg blijven volgen, de kwaliteit van participatie bewaken en Provinciale Staten regelmatig informeren over onder meer klachten, geluidhinder en handhaving.
- Er is brede bereidheid om de Commissie Regionaal Overleg op te heffen, maar het vervangende overleg goed moet goed zijn uitgewerkt. Daarbij zijn vragen gesteld over de invulling op Texel, het voorstel en de kosten voor Hilversum, en de late communicatie met betrokkenen

Toezeggingen college:
Gedeputeerde Olthof zegt toe de nieuwe overlegvormen in Hilversum en Texel over twee jaar te evalueren. Daarnaast zegt hij toe dat de provincie blijft monitoren of de voormalige CRO-taken goed worden uitgevoerd en de participatie bij vergunningaanvragen blijft toetsen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Ruimte
M. Poot
commissievoorzitter

Provincie
Noord-Holland

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Houtplein 33
2012 DE Haarlem

Verzenddatum	20 OKT. 2026
Ons kenmerk	WSO191026DH1
Uw kenmerk	
Uw contactpersoon	D.M.E. Henfling BEL/WSO
Telefoonnummer	+31235143098
E-mailadres	desiree.henfling@noord-holland.nl

Betreft: Startnotitie en Externe gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Startnotitie en Externe gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland.

Deze brief vervangt de eerder verzonden brief van 15 oktober jl. met briefnummer WSO131026DH1. De overige stukken zijn ongewijzigd. Voor de volledigheid zijn deze stukken toegevoegd aan de Statenvoordracht.

Dit onderwerp is op verzoek van de agendacommissie van B-stuk een A-stuk geworden. Dit is ook de reden dat het later is aangeleverd en dat de brief aangepast is. Dit voorstel is als A-agendastuk geagendeerd, omdat Provinciale Staten worden gevraagd een uitspraak te doen over het voorgestelde proces. Dit is conform afspraak met de agendacommissie en sluit aan bij de vernieuwde werkwijze om bij grotere beleidsmatige processen aan de voorkant de Staten mee te nemen middels een startnotitie.

De startnotitie beschrijft de aanpak, planning, participatie voor het opstellen van het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma en de momenten waarop Provinciale Staten gedurende het traject worden betrokken.

Het participatieproces met de externe stakeholders is al gestart en blijft doorlopen om geen vertraging op te lopen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

3 bijlage(n)

- Voordracht
- Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland
- Externe Gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

Voordracht

Provinciale Staten van Noord-Holland
Haarlem, 13 oktober 2026

Onderwerp:	Startnotitie en Externe gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland
Kenmerk:	WSO131026DH1
Directie/Sector	BEL/WSO
Bijlagen:	– Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma – Externe Gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland

Inleiding

Nederland kampt met een groot woningtekort. De woningnood vraagt om stevig optreden. Om meer grip op de woningbouw te krijgen heeft het Rijk een nieuwe wet gemaakt: de Wet versterking regie op de volkshuisvesting (Wvrv). Op grond van de Omgevingswet wordt het volkshuisvestingsprogramma (VHP) een verplicht uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Elke bestuurslaag moet een eigen VHP opstellen binnen de kaders van hun Omgevingsvisie (bij het Rijk de Nota Ruimte).

Wat is het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma?
In het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma (PVHP) worden de kaders voor de volkshuisvesting (integraal) uitgewerkt. Omdat dit programma onder de Omgevingsvisie valt, blijven de richtinggevende kaders uit de Omgevingsvisie leidend. Voor het PVHP worden geen nieuwe kaders opgesteld. Op grond van de Omgevingswet is het opstellen en vaststellen van het PVHP daarmee een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Mocht vanuit het PVHP blijken dat het wenselijk is om van andere kaders uit te gaan, dan kan dit aanleiding zijn tot een aanpassing van de Omgevingsvisie, waarvoor Provinciale Staten verantwoordelijk zijn.

De bijgevoegde Startnotitie bevat de feitelijke toelichting op en wettelijke context van het PVHP.

In de Startnotitie is aangegeven waarom de provincie Noord-Holland een PVHP opstelt, welke onderwerpen daarin aan bod komen, hoe het proces verloopt en wanneer externe partijen kunnen bijdragen. Dit stuk is gedeeld met de belangrijkste stakeholders, waaronder de gemeenten.

Externe Gespreksleidraad PVHP en het participatietraject
De bijgevoegde Externe Gespreksleidraad wordt gebruikt als onderdeel van het participatietraject voor gesprekken met gemeenten en overige externe stakeholders, waaronder woningcorporaties, marktpartijen en andere partners. Op deze manier willen we ervoor zorgen dat het PVHP een goed bruikbaar programma wordt.

Deze leidraad is opgesteld op basis van gesprekken binnen de provincie met collega's vanuit de sectoren die volkshuisvesting raken. Samen is gekeken hoe de provincie zich in kan zetten voor volkshuisvesting en recht kan doen aan de kaders van de Omgevingsvisie.

De leidraad gaat in op 4 thema's:

1. Onze provinciale rol op de woningmarkt
2. De woningbouwopgave: snelheid en ambities
3. Regionale betaalbaarheidsafspraken
4. Evenwichtige verdeling huisvesting aandachtsgroepen

Per thema wordt begonnen met een dilemma de gedachtegang van de participanten te prikkelen. Daarna worden de wettelijke kaders uit de Wvrv en de kaders uit de Omgevingsvisie geschetst. Deze kaders worden vervolgens doorvertaald naar beoogde richtingen voor het PVHP. Tot slot wordt elk thema afgesloten met een aantal vragen om tijdens de gesprekken op in te gaan.

De gesprekken met de externe stakeholders zijn reeds gestart. De gemeenten worden eind dit jaar ambtelijk meegenomen in de eerste denklijnen en in Q1 2027 ambtelijk en bestuurlijk in de conceptteksten van het PVHP.

PS worden gevraagd aan te geven of zij zich kunnen vinden in de doorvertaling van de kaders uit de Omgevingsvisie naar de richtingen voor het PVHP. Deze input wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het PVHP. Deze input is sowieso op tijd omdat dit meegenomen moet worden bij het schrijven van het concept-PVHP. Dit ligt er nog niet.

Doelstellingen en evaluatiecriteria

Met het PVHP wil de provincie een aanjagende rol vervullen bij de realisatie van de woningbouw. Zo zet het PVHP, in lijn met de Wvrv en het huidige collegeakkoord van de provincie Noord-Holland, in op voldoende betaalbare woningen, snellere procedures en een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen (waaronder ouderen, starters en arbeidsmigranten) en betaalbare nieuwbouw. Een belangrijk wettelijk kader is dat alle gemeenten binnen een aangewezen woningbouwregio zich gezamenlijk moeten inzetten voor het realiseren van 30% sociale huurwoningen en in totaal 2/3 van de woningen in het betaalbare segment.

Het PVHP is net als de VHP's van de andere overheden zelfbindend. Vanuit de Wvrv wordt geen wettelijke evaluatietermijn meegegeven. Het nadenken over het evaluatieproces en de -criteria zal onderdeel zijn van het uitwerken en opstellen van het PVHP.

Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Financiering
Vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) krijgen provincies en gemeenten er een aantal nieuwe taken bij. Deze taken vragen waarschijnlijk om extra capaciteit. Hiervoor zal het Rijk structurele middelen moeten zoeken en overmaken naar de provincie- en gemeentefondsen. Ook is eenmalig incidenteel geld overgemaakt voor de implementatie van de Wvrv.

Vooralsnog is niet aan te geven hoeveel structurele middelen de provincie Noord-Holland zal gaan ontvangen. Dat er middelen komen is wel aangegeven vanuit het Rijk. Zoals het er nu uitziet o.b.v. een Sira onderzoek in 2023 en gesprekken tussen Rijk, IPO en VNG over de verdeelsleutel is de verwachting dat de personele kosten gedekt kunnen worden uit deze aanvullende middelen. Deze middelen zullen vooral ingezet worden voor het uitvoeren van de toezichtrol en voor gebiedsontwikkelaars die een rol kunnen pakken richting de gemeenten en de monitoring.

Het is op dit moment nog niet aan te geven hoeveel extra capaciteit of inhuur er nodig zal zijn voor het uitvoeren van de extra taken die voortvloeien uit de Wvrv.

Bij de meicirculaire 2026 heeft de provincie Noord-Holland een decentralisatie-uitkering van € 1.191.000 ontvangen. Deze middelen zijn bedoeld voor de incidentele uitvoeringslasten die samenhangen met de implementatie van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv).

De uitkering wordt onder meer ingezet voor het opstellen van het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland. Op basis van het nog op te stellen bestedingsplan wordt het budget bij de eerstvolgende begrotingswijziging over de verschillende jaren verdeeld.

Communicatie
De bijgevoegde startnotitie is vooral een procesdocument en de externe gespreksleidraad ondersteunt het gesprek over de inhoudelijke bouwstenen van het PVHP.

Deze stukken zijn gedeeld met de relevante partners. Bij vaststelling van het concept-PVHP en later bij het definitieve PVHP wordt uitgebreider gecommuniceerd. Tzt wordt bezien wat logische momenten voor communicatie zijn en wat per communicatiemoment de boodschap is. Hieronder staat de globale kernboodschap.

Kernboodschap communicatie
Noord-Holland werkt aan een Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma. Daarmee wil de provincie samen met gemeenten, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partners zorgen voor voldoende passende en betaalbare woningen. Het programma gaat niet alleen over nieuwbouw, maar ook over het beter benutten van bestaande woningen en passende huisvesting voor aandachtsgroepen. De komende maanden werkt de provincie de keuzes samen met partners verder uit.

Aandachtspunt bij communicatie
Stikstof en netcongestie zijn belangrijke randvoorwaarden die woningbouw kunnen beperken. Dit vraagt om realistische communicatie over wat de provincie wel en niet kan beïnvloeden. Communicatie moet daarom ambitieus én realistisch zijn: de provincie werkt aan versnelling, maar kan niet alle belemmeringen zelfstandig oplossen.

Inwonersparticipatie
Voor het PVHP richten we de participatie op externe stakeholders middels klankbordgroepen en gemeenten. Daarbij bouwen we voort op de inwonersparticipatie die heeft plaatsgevonden bij Regie op de Ruimte en de Omgevingsvisie. Daarnaast kunnen inwoners een reactie geven op het moment dat het PVHP ter inzage wordt gelegd medio 2027.

Proces en procedure

De opzet van het proces en een globale en indicatieve planning staat beschreven in hoofdstuk 5 van de Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma. In de inleidende passage staat nog een fout. Bij de inwerkingtreding van de Wvrv werd duidelijk dat de provincies op 1 januari 2028 een vastgesteld PVHP moeten hebben. Eerst was dat 1 juli 2027. Er is besloten dat we deze uitloop gaan gebruiken. Op deze manier kunnen we een steviger proces inrichten en vooral de gemeenten beter betrekken. In de inleidende passage wordt nog uitgegaan van de oude planning. In de tabel met de planning is dit goed verwerkt.

De planning:

Periode	Stappen	Acties en producten
Mei – Aug 2026	1. Voorbereiding	• Opstellen startnotitie • Opstellen externe gespreksleidraad • Opstellen participatieplan
Aug – Sep 2026	2. Inventarisatie inhoudelijke bouwstenen	• Netwerkanalyse • Inhoudelijke analyses per thema • Afstemming met interne sectoren
Sep 2026 – Feb 2027	3. Participatie en uitwerking bouwstenen	• Diverse gespreksrondes met gemeenten en partners • Uitwerken doelen, richtingen en maatregelen • Toetsing met interne afdelingen, regio's, corporaties, bouwers, ontwikkelaars en andere partners
Sep 2026 – Juni 2027	4. Opstellen concept PVHP	• Redactie en samenvoegen programma • Bestuurlijke en ambtelijke afstemming • Uitwerken monitoringsaanpak • Voorbereiden aanpassingen Omgevingsverordening
Juli 2027	5. Vrijgeven consultatie PVHP	
Dec 2027	6. Vaststelling PVHP	

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

Ontwerpbesluit

Nr. 63-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;
gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 oktober 2026;

besluiten:

1. De Startnotitie voor het opstellen van het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma per 1 januari 2028 als verplicht programma onder de Omgevingswet vast te stellen.
2. Akkoord te gaan met doorvertaling in de Externe Gespreksleidraad van de kaders uit de Omgevingsvisie naar de richtingen voor het PVHP en daar waar dit onvoldoende het geval is aandachtspunten mee te geven voor de uitwerking van het PVHP.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Startnotitie Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

Inhoud

Inleiding 3

1. Het kader voor het volkshuisvestingsprogramma 4
- 1.1 Wet versterking regie op de volkshuisvesting verplicht een Volkshuisvestingsprogramma 4
- 1.2 Omgevingswet vormt de basis voor een volkshuisvestingsprogramma 4
- 1.3 Actualisatie Woondeals levert belangrijke uitgangspunten voor een volkshuisvestingsprogramma 5

2. Volkshuisvestingsprogramma (VHP) 6

3. Rol GS en PS bij opstellen volkshuisvestingsprogramma 7

4. Beoogde inhoud PVHP 8
- 4.1 Nieuwbouwprogrammering, versnelling en betaalbaarheid 8
- 4.2 Bestaande voorraad 10
- 4.3 Passende woningen voor aandachtsgroepen 10
- 4.4 Facultatieve onderdelen: leefbaarheid en netcongestie 11
- 4.5 Monitoring 12

5. Planning totstandkoming PVHP 13

6. Communicatie en participatie 14

Bijlagen 15
- Bijlage 1: Relevantie definities voor het PVHP 16
- Bijlage 2: Beleidsdocumenten en onderzoeken 18
- Bijlage 3: Kerncijfers woningmarkt Noord-Holland 18
- Bijlage 4: Overzicht wettelijke taak en verantwoordelijkheden tussen de provincie en gemeenten 19

Inleiding

Al jaren is woningnood een belangrijk thema. Niet voor niets heeft de provincie het versnellen van de woningbouw en het verhogen van de bouwproductie tot speerpunt van haar coalitieprogramma gemaakt. Via de Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024 – 2028 wordt al gewerkt aan de volkshuisvestelijke opgave.

Ook het huidige kabinet noemt de aanpak van het woningtekort topprioriteit. Het Rijk houdt vast aan een gewenste bouwproductie van 100.000 woningen per jaar en kiest daarvoor voor een aanpak langs drie sporen: meer bouwen, betaalbaar wonen en minder belemmeringen. Om meer grip op de woningbouw te krijgen heeft het Rijk een nieuwe wet gemaakt: de Wet Versterking regie op de Volkshuisvesting (Wvrv).

Met deze wet krijgt de provincie een grotere rol in het voeren van regie op de volkshuisvestelijke opgave. Een belangrijk instrument hiervoor is het provinciaal volkshuisvestingsprogramma (PVHP), waarin de provincie haar ambities, kaders en richting voor de woningbouwopgave en de ontwikkeling van de woningvoorraad vastlegt

Deze startnotitie geeft de feitelijke informatie over de context van het PVHP. Hierbij gaan we o.a. in op het (juridische) kader voor het PVHP, de rollen van GS en PS voor het opstellen van het PVHP, welke thema's uitgewerkt worden en het proces om te komen tot een werkbaar PVHP en wie daarbij betrokken is.

NB: Voor de provincie Noord-Holland is onlangs duidelijk geworden dat de effecten van stikstof en netcongestie naar verwachting vergaande gevolgen hebben voor de realisatie van nieuwe ontwikkelingen, waaronder woningbouw. Hier wordt in de verdere uitwerking rekening mee gehouden. Het opstellen van een PVHP is een verplichting uit de Wvrv. Een goed werkbaar PVHP is daarom nodig, ook als onzeker is hoeveel woningen gerealiseerd kunnen worden.

EXTERNE GESPREKSLEIDRAAD

Naast deze startnotitie is een externe gespreksleidraad opgesteld. Deze leidraad ondersteunt de gesprekken met gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en andere betrokken partners over de inhoud van het PVHP. Deze leidraad beschrijft de dilemma's, keuzes en mogelijke richtingen die uitgewerkt moeten worden in het PVHP. Voor het opstellen van de leidraad is binnen de provincie input opgehaald bij collega's uit verschillende inhoudelijke beleidsvelden. Met deze collega's is verkend hoe de richtinggevende kaders uit de Omgevingsvisie kunnen bijdragen aan het versnellen van de woningbouw.

Op basis van dit proces is een zorgvuldig afgewogen gespreksleidraad opgesteld voor gesprekken met externe stakeholders over wat zij nodig hebben.

Vervolgens wordt afgewogen hoe en op welke manier dit opgenomen kan worden in het PVHP. Op basis van de gesprekken met externe stakeholders wordt een concept-PVHP opgesteld dat zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften vanuit stakeholders en past binnen de provinciale taken, verantwoordelijkheden en ambities.

Deze leidraad wordt separaat ook met GS en PS gedeeld.

1. Het kader voor het volkshuisvestingsprogramma

1.1 WET VERSTERKING REGIE OP DE VOLKSHUISVESTING VERPLICHT EEN VOLKSHUISVESTINGSPROGRAMMA

Overheden, ontwikkelaars en corporaties zetten zich al lange tijd in voor het versneld oplossen van de woningnood. Het Rijk heeft verschillende doelstellingen rond volkshuisvesting en ruimtelijke ordening vastgesteld in de Nationale Woon- en Bouwagenda en de Nationale Omgevingsvisie. In de Woondeals en de Nationale Prestatieafspraken zijn hier bestuurlijke afspraken over gemaakt. Om de noodzakelijke regie op de volkshuisvesting vervolgens stevig te verankeren heeft het Rijk besloten de Wvrv op te stellen. De Wvrv borgt de Rijksdoelen en de aanpak wettelijk door de Algemene wet bestuursrecht, de Omgevingswet, de Woningwet 2015, de Huisvestingswet 2014 en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 aan te passen.

De wet is 1 juli jl. in werking getreden en geeft overheden meer mogelijkheden en verplichtingen om het woningtekort gericht aan te pakken. De wet zet nadrukkelijk in op versnelling, eenduidig beleid en heldere afspraken tussen overheden, corporaties en marktpartijen. Ook stuurt de wet op voldoende betaalbare woningen, snellere procedures en een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen en betaalbare nieuwbouw. Alle overheden moeten uitwerken hoe zij dit doen. Daarom verplicht de wet alle overheden om een volkshuisvestingsprogramma (VHP) op te stellen als een verplicht programma binnen de Omgevingsvisie. De programma's moeten een jaar na inwerkingtreding van de wet zijn vastgesteld (juli 2027). Door de provinciale verkiezingen krijgen de provincies uitloop tot eind 2027.

NB: Vanuit het Rijk wordt erkend dat de implementatie van de Wvrv en het opstellen van VHP's extra inzet vraagt. Daarvoor worden incidentele en structurele middelen toegevoegd aan de provincie- en gemeente fondsen. Bij de structurele middelen wordt o.a. gekeken hoeveel inzet het uitvoeren van de IBT-rol vraagt. Hiervoor wordt een onderzoek uitgevoerd om in kaart te brengen wat deze middelen logischerwijs zouden moeten zijn.

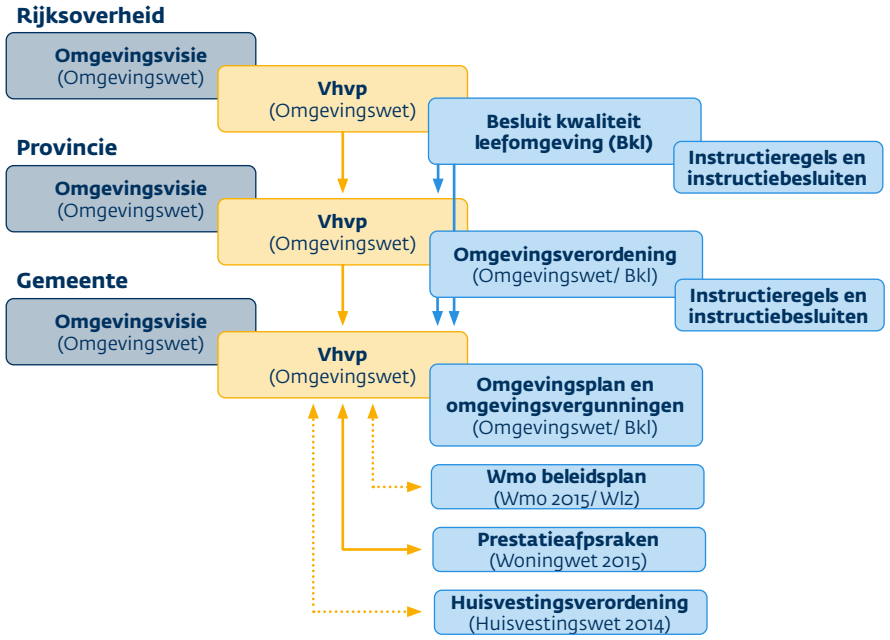
1.2 OMGEVINGSWET VORMT DE BASIS VOOR EEN VOLKSHUISVESTINGSPROGRAMMA

De *Omgevingswet* maakt duidelijk dat gemeenten, provincies en het Rijk verantwoordelijk zijn voor een evenwichtige samenstelling van de woningvoorraad. Daardoor kunnen de instrumenten uit de Omgevingswet, zoals het omgevingsplan en de omgevingsverordening, ook worden ingezet voor volkshuisvesting. Dit sluit aan bij de grondwettelijke taak van de overheid om te zorgen voor voldoende woongelegenheid.

Gemeenten en provincies moeten in hun *Omgevingsvisie* de hoofdlijnen van hun volkshuisvestingsbeleid opnemen. De Omgevingsvisie bevat de langetermijnambities voor de fysieke leefomgeving, waaronder voldoende en passende woningen.

Het *VHP* is een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie en beschrijft concreet welke maatregelen worden genomen om de volkshuisvestingsdoelen te bereiken op de korte(re) termijn. Het VHP moet passen binnen de Omgevingsvisie en moet voldoen aan inhoudelijke eisen die zijn vastgelegd in het Besluit versterking regie volkshuisvesting (Bvrv).

Tot slot benadrukt de Wvrv dat ruimtelijke ordening, wonen en het sociaal domein beter moeten samenwerken. Als gemeenten hun volkshuisvestingstaken onvoldoende uitvoeren, kunnen de provincie of het Rijk via instructieregels of aanwijzingen ingrijpen.

Figuur 1: Samenhang instrumenten Rijk, provincie en gemeente na Wvrv

1.3 ACTUALISATIE WOONDEALS LEVERT BELANGRIJKE UITGANGS-PUNTEN VOOR EEN VOLKSHUISVESTINGSPROGRAMMA

Rijk, provincies en gemeenten doorlopen in 2026 gezamenlijk een traject 'Actualisatie Woondeals voor de periode 2027 t/m 2036'. Onderdeel van dit traject is het komen tot een gedragen woningbouwprogrammering met aantallen en locaties per gemeente. Verdeelafspraken over de betaalbaarheid en voor specifiek bepaalde aandachtsgroepen (ouderen en studenten) maken onderdeel uit van dit traject. De uitkomsten moeten concreet genoeg zijn om te landen in de provinciale en lokale VHP's. Tijdens dit traject worden ook wederkerige afspraken gemaakt tussen de betrokken partijen. Hierbij gaat het o.a. om afspraken over bepaalde randvoorwaarden en samenwerkingsafspraken. Het Rijk heeft de regie om te komen tot goede afspraken hierover neergelegd bij de provincies.

Voor de programmering heeft het Rijk de ABF Primos prognoses geleverd voor heel Nederland, uitgesplitst naar provincie en woondealregio, inclusief de opgave voor aandachtsgroepen (alleen voor ouderen en studenten). In het kader van de actualisatie van de woondeals wordt samen met gemeenten bezien in hoeverre deze behoeftecijfers aansluiten bij de gemeentelijke ambities en realisatiemogelijkheden. Op basis van dit traject bepalen Rijk, provincie en gemeenten gezamenlijk hoe de opgave binnen Noord-Holland wordt verdeeld.

Het traject voor de Actualisatie van de Woondeals levert input voor de verschillende (lokale en provinciale) volkshuisvestingsprogramma's, met name voor de bouwopgave waarvoor gemeenten zich kunnen committeren. Door de knelpunten rond stikstof en netcongestie blijven de cijfers met onzekerheid omgeven. Naast stikstof en netcongestie zijn ook andere randvoorwaarden van belang voor de realisatie van nieuwe woningen. Aan deze randvoorwaarden wordt binnen het proces van de actualisatie van de woondeals nadrukkelijk aandacht besteed. Afspraken over de samenwerking en de benodigde inzet worden vastgelegd in de woondeals. De mate waarin partijen erin slagen deze randvoorwaarden in te vullen, is in belangrijke mate bepalend voor het aantal woningen dat in de komende tien jaar daadwerkelijk kan worden gerealiseerd. De precieze wijze waarop de uitkomsten van de actualisatie van de woondeals worden verwerkt in het PVHP en de gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's, wordt nog nader uitgewerkt.

2. Volkshuisvestingsprogramma (VHP)

De Wvrv beoogt een samenhangende en uitvoerbare aanpak van de volkshuisvestingsopgave over alle overheden heen. Zoals hierboven toegelicht stelt de Wvrv daartoe de volkshuisvestingsprogramma's verplicht. Hierdoor komt er samenhang tussen bestuurslagen en passen de plannen die gemeenten maken binnen de provinciale en landelijke doelen. Het Rijk stelt de nationale opgaven en prioriteiten vast, de provincies vertalen die naar regionale opgaven en bewaken de ruimtelijke verdeling en de gemeenten werken deze uit in concrete maatregelen en projecten. De VHP's zijn uitvoeringsgericht en maken duidelijk welke inspanningen iedere bestuurslaag gaat doen om de volkshuisvestelijke doelen te behalen. Het Rijk en de provincies kunnen instructies opnemen via de Algemene Maatregelen van Bestuur en de Provinciale Omgevingsverordening.

De VHP's zijn zelfbindend. De programma's hebben echter wel een belangrijk onderlinge verwevenheid. Hiervoor is het belangrijk dat de overheden goed afstemmen en samenwerken in dit proces. Participatie is dan ook verplicht gesteld.

Er is geen wettelijke looptijd of verplichte actualisatietermijn voor het VHP. Overheden zijn wel verantwoordelijk voor het actueel houden van zowel de Omgevingsvisie als het VHP en kunnen zelf een actualisatiecyclus kiezen, bijvoorbeeld gekoppeld aan nieuwe woningbehoeftecijfers of de bestuursperiode.

De Wvrv schrijft geen vaste volgorde voor bij het opstellen van de VHP's. Provincies hoeven dus niet te wachten op het VHP van het Rijk of van gemeenten, noch andersom. Deze flexibiliteit maakt het mogelijk om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen, maar vraagt wel om intensieve afstemming met andere bestuurslagen en beleidsterreinen. De interbestuurlijke afstemming wordt o.a. in het traject rond de Woondeals geborgd. Door de onderlinge afhankelijkheid van beleid, regionale afspraken en gegevens kan het nodig zijn om een PVHP tussentijds aan te passen.

HET PROVINCIALE VOLKSHUISVESTINGSPROGRAMMA

Het PVHP beschrijft hoe de provincie invulling geeft aan haar rol bij het realiseren van voldoende woningen, betaalbaarheid en de huisvesting van aandachtsgroepen. Met het PVHP wil de provincie Noord-Holland doen wat zij kan om de woningnood structureel terug te dringen. De provincie bouwt zelf geen woningen, maar kan wel de juiste voorwaarden creëren om woningbouw mogelijk te maken en te versnellen. Daarmee biedt het PVHP ook de noodzakelijke kaders voor gemeenten om invulling te geven aan hun rol en verantwoordelijkheid en schept het duidelijkheid voor marktpartijen en corporaties.

De provincie Noord-Holland wil met het PVHP primair:
- de nieuwbouwproductie helpen verhogen en de realisatie van woningen in de bestaande voorraad versnellen;
- het vergroten van het aandeel betaalbare woningen;
- regie voeren op een evenwichtige regionale verdeling van huisvestingsmogelijkheden voor aandachtsgroepen, waaronder starters, ouderen en arbeidsmigranten en studenten.

Bij het invullen van deze ambities loopt de provincie ertegenaan dat samenhangende stedelijke ontwikkelingen, zoals wonen en mobiliteit, niet altijd gelijk oplopen. Woningbouw kan, gezien de grote woningnood, niet altijd wachten op andere ontwikkelingen. Deze afweging wordt gemaakt vanuit de kaders van de Omgevingsvisie.

Het PVHP krijgt een kaderstellend karakter, zodat het richting geeft aan de volkshuisvestelijke opgaven. De concrete uitwerking van maatregelen vindt plaats in een uitvoeringsprogramma dat periodiek wordt geactualiseerd en meer ruimte biedt voor een flexibele uitvoering. Hier zal de huidige Actieagenda Wonen in opgenomen worden.

3. Rol GS en PS bij opstellen volkshuisvestingsprogramma

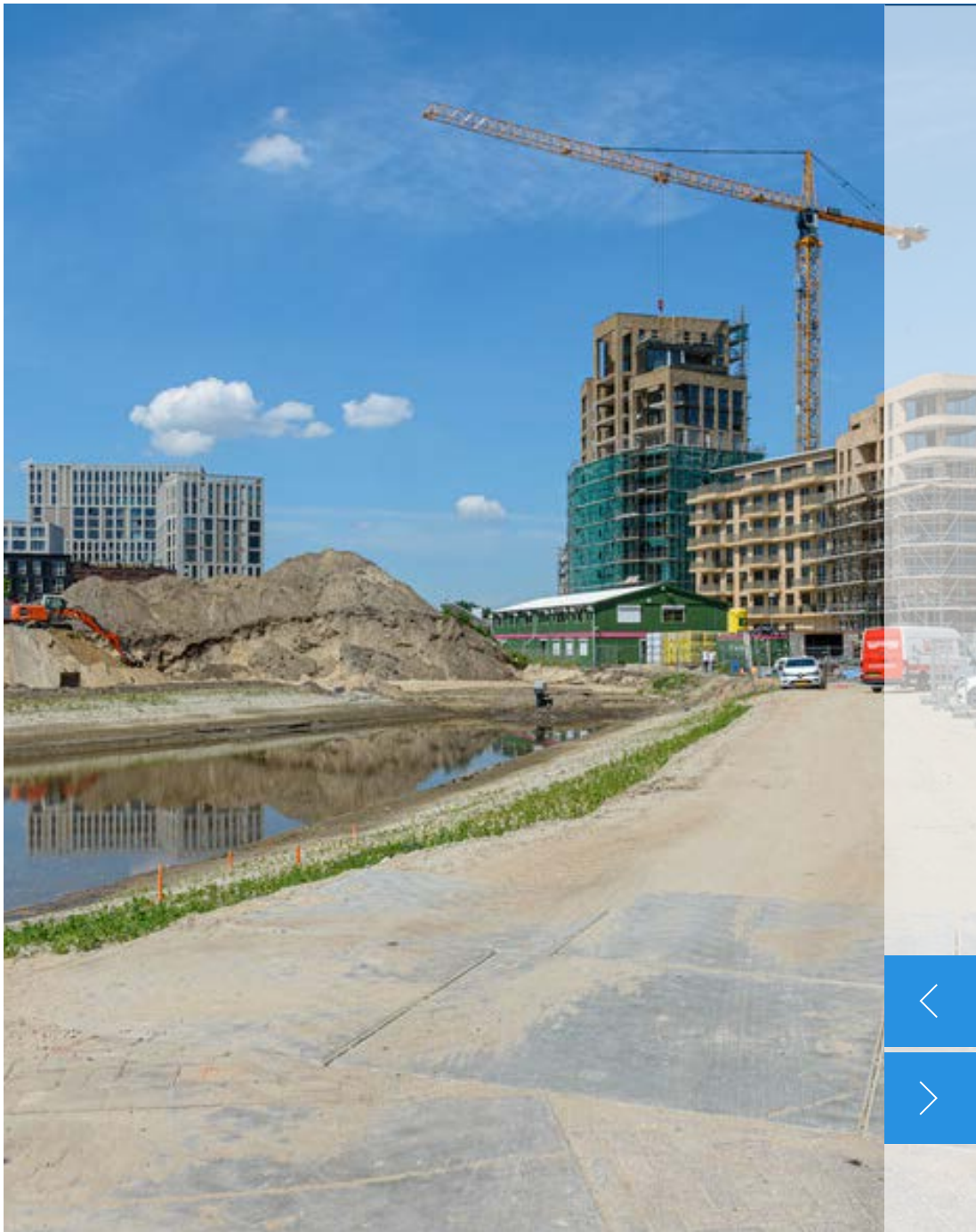
Het PVHP wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van GS. Daarbij werkt de provincie samen met gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en andere partners. Deze samenwerking is van belang om te zorgen dat het programma goed uitvoerbaar is en niet zelf een belemmering vormt.

Voor provincies geldt dat Gedeputeerde Staten (GS) verantwoordelijk zijn voor het vaststellen van het PVHP en dat Provinciale Staten (PS) de Omgevingsvisie vaststellen.

- PS bepalen de hoofdlijnen en kaders van het volkshuisvestingsbeleid in de Omgevingsvisie en GS werkt dit concreet uit in beleid in het PVHP.

Hoewel PS het PVHP formeel niet vaststellen, worden zij wel betrokken bij de totstandkoming. PS worden geïnformeerd via deze startnotitie en kunnen een reactie geven op het ontwerp-PVHP.

Onder het PVHP komt een uitvoeringsprogramma. De huidige Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028 gaat daarin op. Mocht bij het uitwerken van het uitvoeringsprogramma blijken dat het PVHP financiële gevolgen heeft, wordt PS betrokken vanwege het budgetrecht.

4. Beoogde inhoud PVHP

Dit hoofdstuk beschrijft de denklijn voor de inhoud van het PVHP. In het PVHP moet de provincie in ieder geval ingaan op de volgende 5 thema's:

1. Nieuwbouwprogrammering, versnelling en betaalbaarheid;
2. Bestaande voorraad;
3. Passende woningen voor aandachtsgroepen;
4. Facultatieve onderdelen: leefbaarheid en netcongestie;
5. Monitoring

Hieronder wordt voor elk thema ingegaan op de opgave, de verwachting vanuit de Wvrv, de rol en inzet van de provincie en de betekenis voor de gemeenten.

Aanvullend is in bijlage 4 een tabel te vinden met per wettelijke taak de verantwoordelijkheden van de provincie en gemeenten.

Naast bovengenoemde thema's gaat het definitieve PVHP ook in op de beoogde governancestructuur, de manier van toezicht en evaluatie.

4.1 NIEUWBOUWPROGRAMMERING, VERSNELLING EN BETAALBAARHEID

Opgave

De uitkomsten van het traject Actualisatie Woondeals maken duidelijk welke woningbouwopgave voor Noord-Holland geldt in de periode 2027 tot en met 2036. Vervolgens wordt samen met de gemeenten bepaald op welke locaties deze woningen zo spoedig mogelijk kunnen worden gerealiseerd. Daarbij geldt als uitgangspunt dat wordt voorzien in passende en betaalbare woningen, overeenkomstig de wettelijke vereisten.

De verwachting vanuit de Wvrv

In het PVHP moet ingegaan worden op de provinciale woningbouwopgave en de benodigde ontwikkeling van de bestaande woningvoorraad op basis van:

a. de omvang en samenstelling van de provinciale woningvoorraad;
b. de actuele en verwachte woonbehoefte, waaronder die van ouderen en aandachtsgroepen;
c. het beleid voor de realisatie van de provinciale woningbouwopgave, waaronder in elk geval 130% bruto plancapaciteit om in deze opgave te voorzien.

Binnen het voorgaande geeft de provincie in haar volkshuisvestingsprogramma aan hoe zij beleid voor twee derde betaalbare woningen en 30% sociale huurwoningen per regio en op provinciaal niveau wil realiseren.

De Wvrv heeft onder meer tot doel actief te sturen op de beschikbaarheid van voldoende passende en betaalbare woningen. Vanuit de Wvrv geldt voor de woningbouwregio's een wettelijke opdracht van twee derde betaalbare woningen, waaronder 30% sociale huur. Ook krijgen alle gemeenten een eigen instructieregel voor het minimale aandeel woningen dat zij in welk segment moeten realiseren:

- gemeenten met een aandeel sociale huur onder het landelijk gemiddelde realiseren minimaal 30% sociale huur;
- gemeenten met een aandeel sociale huur boven het landelijk gemiddelde realiseren minimaal 40% middensegment.

Deze instructieregels worden voor 10 jaar vastgelegd.

Daarnaast krijgen de woningbouwregio's een gezamenlijke opdracht om ervoor te zorgen dat twee derde van de nieuwbouw in het betaalbare segment valt, met een opbouw van 30% sociale huur en 37% middensegment en/of betaalbare koop.

Gemeenten kunnen een ontheffing aanvragen bij de provincie van de voor hen geldende instructieregel. De regionale opgave blijft daarbij overeind, waardoor afstemming tussen gemeenten noodzakelijk is.

Dit zijn nadrukkelijk geen normen op projectniveau. Dat betekent dat afzonderlijke projecten hiervan kunnen afwijken, mits gemeenten op het niveau van hun totale woningbouwprogramma aan deze uitgangspunten voldoen.

De provincies moeten de regie nemen om met de gemeenten binnen een woningbouwregio te komen tot gedragen regionale verdeelafspraken. Deze afspraken moeten landen in het provinciale en de lokale VHP's.

Hierbij stelt de provincie voor dat alle gemeenten uitgaan van een woningbouwprogrammering met 30% sociale huur en 37% middensegment. Over dit voorstel lopen momenteel gesprekken met de gemeenten van de woningbouwregio's. Gemeenten bekijken vervolgens gezamenlijk wat elke gemeente binnen de woningbouwregio precies gaat programmeren. Deze afspraken moeten daarna worden geborgd in lokale en provinciale VHP's. De provincie ziet toe op de uitvoering van deze regionale afspraken en op de uitvoering van de instructieregel per gemeente.

NB1: De betaalbaarheidsafspraken zijn niet nieuw en volgen de afspraken van de huidige Woondeals.

NB2: In de praktijk, is er gezien de lange voorbereidingstijd, mogelijk sprake van een 'na-ijl-effect' van afwijkende, eerder gemaakte betaalbaarheidsafspraken. Rijk, provincie en gemeenten werken binnen de Actualisatie Woondeals uit hoe hier binnen de kaders en doelen van de Wet mee om te gaan. Daarbij geldt dat voorkomen moet worden dat de woningbouw vertraging oploopt doordat bestaande afspraken moeten worden opengebroken. De uitkomst van dit overleg wordt opgenomen in de Noord-Hollandse Woondeals en het PVHP.

Rol van de provincie

De provincie wijst de woningbouwregio's aan en voert regie op de regionale afspraken om te komen tot een passende regionale woningbouwprogrammering, de verdeling van de betaalbare woningbouwopgave en de woningbouwopgave voor aandachtsgroepen. De provincie stuurt op voldoende plancapaciteit en voortgang door gewenste ontwikkelingen en innovatie te stimuleren en, waar nodig, te reguleren via afspraken met regio's en gemeenten, de inzet van subsidies en de instrumenten van de Omgevingswet, waaronder instructieregels in de Omgevingsverordening.

De provincie houdt interbestuurlijk toezicht op de naleving van de wettelijke verplichtingen. Zij monitort de planning en realisatie van het woningbouwprogramma en kan ingrijpen als gemeenten hun eigen opgave niet realiseren en/of onvoldoende bijdragen aan de regionale woningbouwopgave.

Instrumenten
De provincie zet hiervoor het PVHP in, instructieregels en -besluiten (via de Omgevingsverordening), regionale afspraken (woondeals) en monitoring van plancapaciteit en realisatie in.

Wat betekent dit voor gemeenten en hun volkshuisvestingsprogramma
Gemeenten werken de regionale woningbouwopgave uit in hun lokale volkshuisvestingsprogramma. Zij bepalen waar en hoe wordt gebouwd en vertalen de regionale afspraken naar hun lokale programmering. De provincie toetst of gemeentelijke programma's en plannen aansluiten bij de regionale afspraken en kan ingrijpen als dit onvoldoende het geval is.

Dit betekent dat gemeenten:
- Woningbouwprogramma in lijn brengen met de regionale afspraken over aantallen, betaalbaarheid en aandachtsgroepen;
- Afspraken maken met andere gemeenten binnen de woningbouwregio over de verdeling van de opgave;
- Deze afspraken vastleggen en onderbouwen in hun volkshuisvestingsprogramma;
- Zorgen voor voldoende plancapaciteit (130%);
- Inzicht geven in de voortgang en hierover gegevens aanleveren voor monitoring.

4.2 BESTAANDE VOORRAAD

Opgave
Binnen de bestaande woningvoorraad ligt een groot deel van de oplossing van het woningtekort. Onder meer door woningen beter te benutten en beter te laten aansluiten op de woonbehoefte via doorstroming en transformatie. Tegelijkertijd ligt er een belangrijke kans om de bestaande voorraad te verduurzamen en woonlasten te verlagen.

De verwachting vanuit de Wvrv
In het PVHP moet ingegaan worden op het beleid voor de benodigde ontwikkeling van de bestaande woningvoorraad (waaronder doorstroming en vastgoedpotentie).

De Wvrv verwacht dat gemeenten en provincies in hun volkshuisvestingsprogramma ook aandacht besteden aan de bestaande woningvoorraad. Zij brengen in beeld hoe de bestaande voorraad beter kan aansluiten op de woonbehoefte, bijvoorbeeld door doorstroming, transformatie, woningaanpassing of splitsing. Verduurzaming kan daarbij als onderdeel van de volkshuisvestingsopgave worden ingezet om de kwaliteit, toekomstbestendigheid en betaalbaarheid van de woningvoorraad te verbeteren.

Op basis van de Wvrv mogen geen extra (toekomstbestendigheids)eisen aan woningen worden gesteld.

Rol van de provincie
In het PVHP maakt de provincie op hoofdlijnen zichtbaar waar kansen voor de bestaande woningvoorraad liggen. De provincie richt zich op het benutten van deze kansen, onder meer via het bevorderen van doorstroming, het stimuleren van transformatie van leegstaand vastgoed en het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

Instrumenten
De provincie zet hiervoor het PVHP, de Omgevingsverordening (inclusief mogelijke instructieregels) en regionale afstemming in.

Wat betekent dit voor gemeenten en hun volkshuisvestingsprogramma
Gemeenten werken in hun volkshuisvestingsprogramma uit hoe zij de bestaande woningvoorraad beter benutten en verduurzamen.

Dit betekent dat gemeenten:
- Beleid ontwikkelen en randvoorwaarden creëren voor het beter benutten van de bestaande voorraad, bijvoorbeeld via doorstroming, woningsplitsing of optoppen;
- Leegstand tegengaan en transformatie naar wonen mogelijk maken;
- Maatregelen treffen om doorstroming te bevorderen;
- Inzetten op verduurzaming van woningen en verbetering van woonkwaliteit;
- Bijdragen aan de leefbaarheid en aanpak van kwetsbare wijken;
- Deze inzet vertalen naar concrete maatregelen en instrumenten in de uitvoering.

4.3 PASSENDE WONINGEN VOOR AANDACHTSGROEPEN

Opgave
De woningbehoefte verschilt sterk per aandachtsgroep en het woningaanbod sluit hier niet altijd goed op aan. De opgave is om voldoende passende woningen te realiseren voor aandachtsgroepen, het woningaanbod beter te laten aansluiten op hun behoefte en te zorgen voor een evenwichtige verdeling van deze woningen over de regio's.

De verwachting vanuit de Wvrv
In het PVHP moet ingegaan worden op de wijze waarop de woningbouwopgave en de aanpak van de bestaande voorraad voorzien in de woonbehoefte van ouderen en aandachtsgroepen.

De Wvrv verplicht dat gemeenten de woningbehoefte van aandachtsgroepen in beeld brengen en hierover binnen de woningbouwregio afspraken maken over aantallen en een evenwichtige verdeling.
Voor urgente aandachtsgroepen moeten gemeenten binnen de woningmarktregio afspraken maken over de voorrangverlening.

Rol van de provincie

De provincie wijst de woningbouwregio's aan en voert regie op de regionale afspraken om te komen tot een passende regionale woningbouwprogrammering, de verdeling van de betaalbare woningbouwopgave en de woningbouwopgave voor aandachtsgroepen. Hiervoor bekijkt de provincie samen met gemeenten welke aandachtsgroepen als lokaal dan wel bovenlokaal kunnen worden gezien en welke ondersteuning van de provincie daarbij nodig is.

Daarnaast zet de provincie in op het vergroten van inzicht in de ontwikkeling van de vraag, het stellen van kaders en het maken van regionale afspraken met gemeenten over het woningaanbod voor bovenlokale aandachtsgroepen. Hieronder vallen in ieder geval uitwonende studenten, ouderen, starters en arbeidsmigranten. De provincie houdt daarnaast toezicht op de naleving van afspraken over de woningbouwopgave en de verdeling van voorrangverlening.

De provincie heeft ook de woningmarktregio's aangewezen. De lead ligt bij de gemeenten om binnen deze regio's de voorrangverlening aan urgente aandachtsgroepen onderling te verdelen. De provincie heeft de gemeenten binnen de woningmarktregio gevraagd om samen in gesprek te gaan en tot een fair share-verdeling van woningen voor wettelijk urgente woningzoekenden te komen. Komen de gemeenten er samen niet uit, of lukt dit niet binnen de grenzen van de woningmarktregio, dan neemt de provincie een coördinerende rol.

Instrumenten

De provincie zet hiervoor het PVHP, regionale afspraken (woondeals) en monitoring en toezicht in.

Wat betekent dit voor gemeenten en hun volkshuisvestingsprogramma

Zij hebben de lead in de verdeling van de urgente aandachtsgroepen binnen de woningmarktregio's en maken hierover afspraken in hun huisvestingsverordeningen.

Dit betekent dat gemeenten:
- de woningbehoefte van aandachtsgroepen in beeld brengen;
- binnen de woning(bouw)regio afspraken maken over aantallen en verdeling;
- afspraken maken over voorrang voor urgente aandachtsgroepen;
- bijdragen aan een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen binnen de regio;
- deze afspraken vertalen naar het volkshuisvestingsprogramma en de uitvoering.

4.4 FACULTATIEVE ONDERDELEN: LEEFBAARHEID EN NETCONGESTIE

De Wvrv geeft partijen de mogelijkheid facultatieve onderdelen uit te werken. De provincie kiest in ieder geval voor leefbaarheid en netcongestie.

Opgave

In Noord-Holland spelen verschillende bovenlokale leefbaarheidsvraagstukken die invloed hebben op de woningbouwopgave, zoals de impact van Schiphol en Tata Steel, kwetsbare wijken, de beschikbaarheid van voorzieningen, bereikbaarheid en netcongestie. De opgave is om deze factoren in samenhang mee te wegen en te vertalen naar keuzes in de woningbouwprogrammering en -realisatie, zodat woningbouw mogelijk blijft en de leefbaarheid wordt versterkt.

Betekenis van de Wvrv

De Wvrv biedt ruimte om aanvullende, facultatieve onderwerpen op te nemen in het volkshuisvestingsprogramma, maar stelt hiervoor geen inhoudelijke kaders. Provincies en gemeenten bepalen zelf of en hoe zij deze onderwerpen betrekken bij hun volkshuisvestingsbeleid.

Rol van de provincie

De provincie legt de samenhang vast tussen leefbaarheidsvraagstukken en volkshuisvesting binnen haar ruimtelijk beleid en bepaalt daarin de ontwikkelrichtingen. Hierbij hanteert de provincie de bestaande kaders voor beschermd landschap. Zij ondersteunt daarnaast woningbouw in situaties waar netcongestie een belemmering vormt met innovatieve oplossingen, zoals buurtbatterijen, slimme energiesturing en andere vormen van flexibiliteit in het energiesysteem.

Instrumenten

De provincie zet hiervoor het PVHP, de Omgevingsverordening en samenwerking met betrokken partijen in.

Wat betekent dit voor gemeenten en hun volkshuisvestingsprogramma

Gemeenten kunnen facultatieve onderwerpen betrekken bij hun volkshuisvestingsprogramma, afhankelijk van de lokale en regionale opgaven.

Dit betekent dat gemeenten:

- leefbaarheidsvraagstukken, zoals de kwaliteit van wijken, voorzieningen en bereikbaarheid, meewegen in hun woningbouwopgave;
- knelpunten zoals netcongestie betrekken bij de planvorming en uitvoering van woningbouw;
- waar nodig samenwerken met andere gemeenten, de provincie en andere partijen om oplossingen te realiseren.

4.5 MONITORING

De verwachting vanuit de Wvrv

In het PVHP moet ingegaan worden op de monitoring van alle onderdelen, provinciaal en daarbinnen gemeentelijk, om de provinciale rol goed te kunnen invullen.

Om effectief te kunnen sturen op de volkshuisvestingsdoelen en te voldoen aan wettelijke monitoringsverplichtingen, is een samenhangende monitoringsaanpak noodzakelijk. Deze biedt inzicht in de voortgang op basis van relevante data, gekoppeld aan zowel de programmadoelen als wettelijke verplichtingen rond bijvoorbeeld aandachtsgroepen en betaalbaarheid.

Daarnaast is het van belang om eenduidig vast te leggen hoe en met welke frequentie gegevens worden verzameld en gerapporteerd en hoe deze informatie wordt gebruikt binnen de provinciale regie. Een heldere governancestructuur en een bijbehorende escalatieladder maken het mogelijk om tijdig bij te sturen en de coördinerende en toezichthoudende rol van de provincie effectief in te vullen. Dit wordt in het PVHP verder uitgewerkt.

5 Planning totstandkoming PVHP

Het streven is dat GS in januari 2027 het PVHP vrijgeven voor consultatie en dat GS het in april vaststellen. Mocht blijken dat er instructieregels wenselijk en/of nodig zijn om het PVHP te ondersteunen, dan zal dit parallel in werking worden gezet. Op deze manier kunnen de instructieregels al meegenomen worden bij de actualisatie van de Omgevingsverordening begin 2027.

Periode	Stappen	Acties en producten
Mei – Aug 2026	1. Voorbereiding	• Opstellen startnotitie • Opstellen externe gespreksleidraad • Opstellen participatieplan
Aug – Sep 2026	2. Inventarisatie inhoudelijke bouwstenen	• Netwerkanalyse • Inhoudelijke analyses per thema • Afstemming met interne sectoren
Sep 2026 – Feb 2027	3. Participatie en uitwerking bouwstenen	• Diverse gespreksrondes met gemeenten en partners • Uitwerken doelen, richtingen en maatregelen • Toetsing met interne afdelingen, regio's, corporaties, bouwers, ontwikkelaars en andere partners
Sep 2026 – Juni 2027	4. Opstellen concept PVHP	• Redactie en samenvoegen programma • Bestuurlijke en ambtelijke afstemming • Uitwerken monitoringsaanpak • Voorbereiden aanpassingen Omgevingsverordening
Juli 2027	5. Vrijgeven consultatie PVHP	
Dec 2027	6. Vaststelling PVHP	

6 Communicatie en participatie

Bij de uitwerking van het PVHP betrekt de provincie haar partners via een gestructureerde aanpak, uitgewerkt in een communicatie- en participatieplan.

Interne stakeholders	Externe stakeholders
Team wonen is trekker van het volkshuisvestingsprogramma.	**Het ministerie van BZK** wordt geïnformeerd over het proces en de denkrichtingen, zodat het PVHP aansluit op hun VHP.
Directie beleid en managers wonen en stedelijke ontwikkeling, en RO bewaken de voortgang en samenhang met andere domeinen.	**Noord-Hollandse gemeenten** worden betrokken via reguliere ambtelijke en bestuurlijke overleggen.
GS zijn verantwoordelijk voor het provinciale volkshuisvestingsprogramma en geven akkoord op strategische tussenproducten (waaronder de startnotitie en kaders voor regionale afspraken).	**Corporaties, bouwers en ontwikkelaars** worden via koepelorganisaties (zoals Aedes, Bouwend Nederland, Neprom, IVBN Woningmakers en Woninggangmakers) betrokken als klankbordgroep.
PS ontvangen de startnotitie en de externe gespreksleidraad ter kennisname. Zij kunnen een reactie indienen op het concept-PVHP.	**Waterschappen, Liander, RWS en Omgevingsdiensten** worden betrokken bij relevante deelonderwerpen vanuit hun expertise en rol in uitvoering.
Relevante vakgebieden als gebiedsontwikkeling, ruimtelijke ontwikkeling, toekomstbestendigheid/ circulariteit, water, energie, leefbaarheid, JZ, Financiën en IBT worden betrokken waar nodig.	**Huurdersbelangenverenigingen** en **zorgorganisaties** (maatschappelijke opvang en beschermd wonen) worden beperkt betrokken.

Bijlagen

BIJLAGE 1: RELEVANTIE DEFINITIES VOOR HET PVHP

Aandachtsgroepen voor het volkshuisvestingsprogramma (volgens art. 8.2a omgevingsregeling(nieuw)):

a. personen van 65 jaar en ouder;
b. wettelijk urgent woningzoekenden (volgens de Huisvestingswet);
c. personen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking of psychische kwetsbaarheid;
d. personen die dreigen dakloos te worden, waaronder woningzoekenden die buitenslapen, woningzoekenden in niet-conventionele woonplekken en woningzoekenden die uit nood verblijven bij familie en vrienden;
e. personen tussen 18 en 23 jaar die een voorziening voor pleegzorg verlaten;
f. arbeidsmigranten;
g. studenten (HBO en WO);
h. personen uit een woonwagengemeenschap;
i. vluchtelingen met een verblijfsvergunning.

Arbeidsmigranten:
onderdaan van een andere lidstaat van de Europese Unie die zijn hoofdverblijf niet in Nederland heeft en in Nederland verblijft om tijdelijke werkzaamheden te verrichten, als bedoeld in artikel 1 van de Wet goed verhuurderschap.

Betaalbare koop:
een koopwoning met een koopprijs van ten hoogste de geïndexeerde bovengrens, zoals bedoeld in artikel 1, derde lid, van de Huisvestingswet 2014; en een verzekerde instandhoudingstermijn van ten minste een jaar.

Betaalbare woning:
een betaalbare woning is een woning met een huurprijs tot € 1.228 (sociale huur en middenhuur, prijspeil 2026) of een koopprijs tot € 420.000 (prijspeil 2026).

Bruto plancapaciteit:
het totale aantal nog te realiseren woningen dat is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning, of waar een voornemen is om een omgevingsplan vast te stellen en dat is voorzien in gemeentelijk beleid.

Geclusterde woonvormen voor ouderen:
geclusterde seniorenwoningen zijn woningen die voldoen aan de definitie voor nultredenwoningen in een geclusterde woonvorm. Geclusterd betekent dat deze woonvormen ingericht zijn op het bevorderen van sociaal contact en gemeenschapsgevoel, waardoor eenzaamheid wordt tegengegaan en samenredzaamheid wordt bevorderd. Er moet daarom een ontmoetingsruimte inpandig aanwezig zijn of op loopafstand voor ouderen (bv. op ca. 100 m). Die ruimte moet gericht zijn op ontmoeting van bewoners en eventueel buurtbewoners en op een open en transparante basis te gebruiken zijn. Landelijk wordt bij clustering uitgegaan van een schaal van minimaal 12 woningen. Voorbeelden van geclusterde woonvormen kunnen onder andere hofjeswoningen, serviceflats, aanleunwoningen en seniorenflats zijn. In deze woningtypes kan onder voorwaarden (Wlz) zorg geleverd worden. Het advies is om geclusterde woonvormen zoveel mogelijk dementievriendelijk in te richten.

Harde plancapaciteit:
plancapaciteit waarvoor een omgevingsplan is vastgesteld door de gemeenteraad of een omgevingsvergunning is verleend.

Middenhuur:
een huurwoning met een aanvangshuurprijs van ten hoogste de maximale huurprijs behorende bij 186 punten op grond van de waardering van de kwaliteit zoals bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte; en met een verzekerde instandhoudingstermijn van ten minste tien jaar.

Netto plancapaciteit:
het verschil tussen de bruto-plancapaciteit en de voorziene onttrekking van woningen door sloop, transformatie of samenvoeging in dezelfde periode.

Nultredenwoningen:
nultredenwoningen zijn zelfstandige woningen die zowel intern als extern toegankelijk zijn. Dit houdt in dat je de woningen kan bereiken zonder trap te lopen (extern toegankelijk) en dat woonkamer, keuken, badkamer, toilet en minimaal 1 slaapkamer zonder trap(pen) te bereiken zijn (intern toegankelijk). Deze woningen zijn toegankelijk bij oplevering van nieuwbouw of verbouw en behoeven geen grotere aanpassing meer. Bijvoorbeeld, een reguliere eengezinswoning die wordt aangepast met een traplift is geen nultredenwoning.

Sociale huur:
een huurwoning met een aanvangshuurprijs onder de grens, zoals bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder a, van de Wet op de huurtoeslag; die bij aanvang van de huurovereenkomst wordt verhuurd aan huurders met een inkomen onder de inkomensgrens, zoals bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Woningwet; en met een verzekerde instandhoudingstermijn van ten minste vijfentwintig jaar; of een huurwoning in beheer bij een toegelaten instelling.

Wettelijk urgent woningzoekenden (volgens art. 12 lid 3 van de Huisvestingswet(nieuw)):

- die mantelzorg verlenen of ontvangen;
- die vanwege ernstige en chronische medische redenen dringend woonruimte nodig hebben;
- aan wie in ieder geval vanwege dakloosheid een voorziening voor opvang is verleend;
- aan wie vanwege huiselijk geweld of mensenhandel een voorziening voor opvang is verleend en deze opvang verlaten;
- die een voorziening voor beschermd wonen verlaten;
- die een GGZ-instelling verlaten;
- Tussen 18 en 23 jaar die een accommodatie of gesloten accommodatie voor jeugdhulp verlaten;
- die (jeugd-)detentie verlaten;
- die duurzaam uitstappen als sekswerkers en deelnemen aan DUUP-regeling;
- die onderdeel zijn van een huishouden met één of meer minderjarige kinderen, zonder vaste woon- en verblijfplaats.

Woningbouwregio provincie Noord-Holland:
binnen de woningbouwregio maken gemeenten afspraken over het aantal te bouwen woningen en over een evenwichtige verdeling van de woningbouwopgave. Dit betreft onder meer sociale en betaalbare woningen en passende woningen voor aandachtsgroepen, waaronder ouderen. Deze afspraken worden geborgd in de lokale en provinciale Volkshuisvestingsprogramma's.
In de omgevingsverordening stelt de provincie vast welke gemeenten samen een woningbouwregio vormen. GS hebben begin 2026 de volgende vier woningbouwregio's vastgesteld: MRA, Regio Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar en Regio West-Friesland.

Woningmarktregio provincie Noord-Holland:
binnen de woningmarktregio maken gemeenten afspraken over het evenwichtig en met voorrang huisvesten van wettelijk verplichte urgente woningzoekenden. Gemeenten dienen de regionale afspraken vast te leggen in hun lokale huisvestingsverordeningen. De regio betreft een gebied dat vanuit het functioneren van de woningmarkt als één geheel kan worden beschouwd. GS hebben begin 2026 de volgende zes woningmarktregio's vastgesteld: Regio Alkmaar, Regio Amstelland-Meerlanden-Amsterdam-Zaanstreek-Waterland, Regio Gooi en Vechtstreek, Regio Kop van Noord-Holland, Regio Zuid-Kennemerland/IJmond en Regio West-Friesland.

Woonwagenbewoners:
personen die willen wonen in een woonwagen en voor wie het wonen in een woonwagen onderdeel uitmaakt van diens culturele identiteit doordat deze persoon zelf of zijn ouders of grootouders in een woonwagen hebben gewoond.

Zachte plancapaciteit:
bruto plancapaciteit die niet als 'hard' gedefinieerd is (initiatief, visie).

Zorggeschikte woningen:
zorggeschikte woningen zijn zelfstandige nultredenwoningen waarin Wlz-zorg geleverd kan worden voor bewoners en die onderdeel zijn van een geclusterde woonvorm (zie definitie nultredenwoningen en geclusterde woningen). Om alle vormen van zorg te kunnen leveren dienen deze wooneenheden en de woonvorm rolstoeltoegankelijk te zijn, met voldoende ruimte om zorg te verlenen. De woningen zijn dementievriendelijk ingericht. Woningen die vallen onder de categorie BAT 4 3 of 4 en Woonkeur 5 6 vallen binnen deze definitie.

BIJLAGE 2: BELEIDSDOCUMENTEN EN ONDERZOEKEN

Beleids- en visie documenten	Onderzoek documenten
Omgevingsvisie NH 2050 (2018)	Bevolkingsprognose NH 2024-2050
Woondeal MRA	Nationaal rapport randvoorwaarden woningbouw 2025
Woondeal Regio NHN	WiMRA
Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028	
Nota Toelichting GS aanwijzing woningbouw- en marktregio's	
Uitgangspunten actualisatie woondeals 2027-2036	
Proces actualisatie woondeals 2027-2036	
Memo proces actualisatie woondeal MRA	
Brief aan gemeenten aanwijzen woningbouw en woningmarktregio's (incl. bijlage uitgangspunten verdeelafspraken betaalbaarheid en aandachtsgroepen)	

BIJLAGE 3: KERNCIJFERS WONINGMARKT NOORD-HOLLAND

Kerncijfers woningmarkt Noord-Holland

Onderwerp	Aantal woningen
Totale woningvoorraad (begin 2026)	1.434.811
Gerealiseerde woningbouw (2022–2025, Rijksdefinitie)	64.111 (bruto)
Netto groei woningvoorraad (2022–2025)	57.883
Gemiddelde jaarlijkse woningbouw (bruto)	±16.000
Gemiddelde jaarlijkse netto groei	±14.500
Sociale huurvoorraad (1 januari 2024)	390.180 (DAEB)
Aandeel sociale huur totale voorraad	27,5%
Verwachte woningbehoefte (2027–2036)	+180.000 tot +200.000

Woningbouwopgave uit de huidige Woondeals (2022–2030)

Regio / Woondeal	Woningbouwopgave
Provincie Noord-Holland	191.000
Noord-Holland Noord (NHN)	42.500
Metropoolregio Amsterdam (MRA)	180.000
↳ Noord-Holland Zuid	148.500
↳ Almere/Lelystad	31.500

BIJLAGE 4: OVERZICHT WETTELIJKE TAAK EN VERANTWOORDELIJKHEDEN TUSSEN DE PROVINCIE EN GEMEENTEN

Ad. 1 Nieuwbouwprogrammering, versnelling en betaalbaarheid

Rijk, provincie en gemeenten maken afspraken over de realisatie van de totale woningbouwopgave. Het Rijk levert hiervoor cijfers aan. De afspraken worden opgenomen in de komende actualisatie van de Woondeals MRA en NHN.

Wettelijke taken	Provincie	Gemeenten
Woningbouw-programmering	Stuurt op de gewenste omvang en samenstelling van de woningbouw, op basis van de provinciale behoefte. Provincie stelt hiervoor de kaders via de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Provincie werkt deze uit in het PVHP en concretiseert de woningbouwprogrammering.	Bepalen op welke locaties welke aantallen worden gebouwd.
Programmering betaalbaarheid	Provincie kan instructieregels stellen om regionale afspraken over betaalbaarheid te borgen, binnen de wettelijke kaders van twee derde betaalbare woningen, waarvan 30% sociale huur.	Maken onderling afspraken om in regionaal verband te voldoen aan de afgesproken verdeling van betaalbare woningen.
	Hanteert een standaardverdeling naar betaalbaarheidssegmenten als uitgangspunt en kan deze, binnen de door de haar gestelde kaders, nader concretiseren of gemotiveerd daarvan afwijken.	Werken deze afspraken uit in hun lokale programmering.
Monitoring van de uitvoering	Werkt een uniforme monitor uit conform de wettelijke vereisten	Leveren de gevraagde gegevens aan.
	Beheert en beoordeelt de Monitor Plancapaciteit Woningbouw	Leveren de gevraagde gegevens aan.

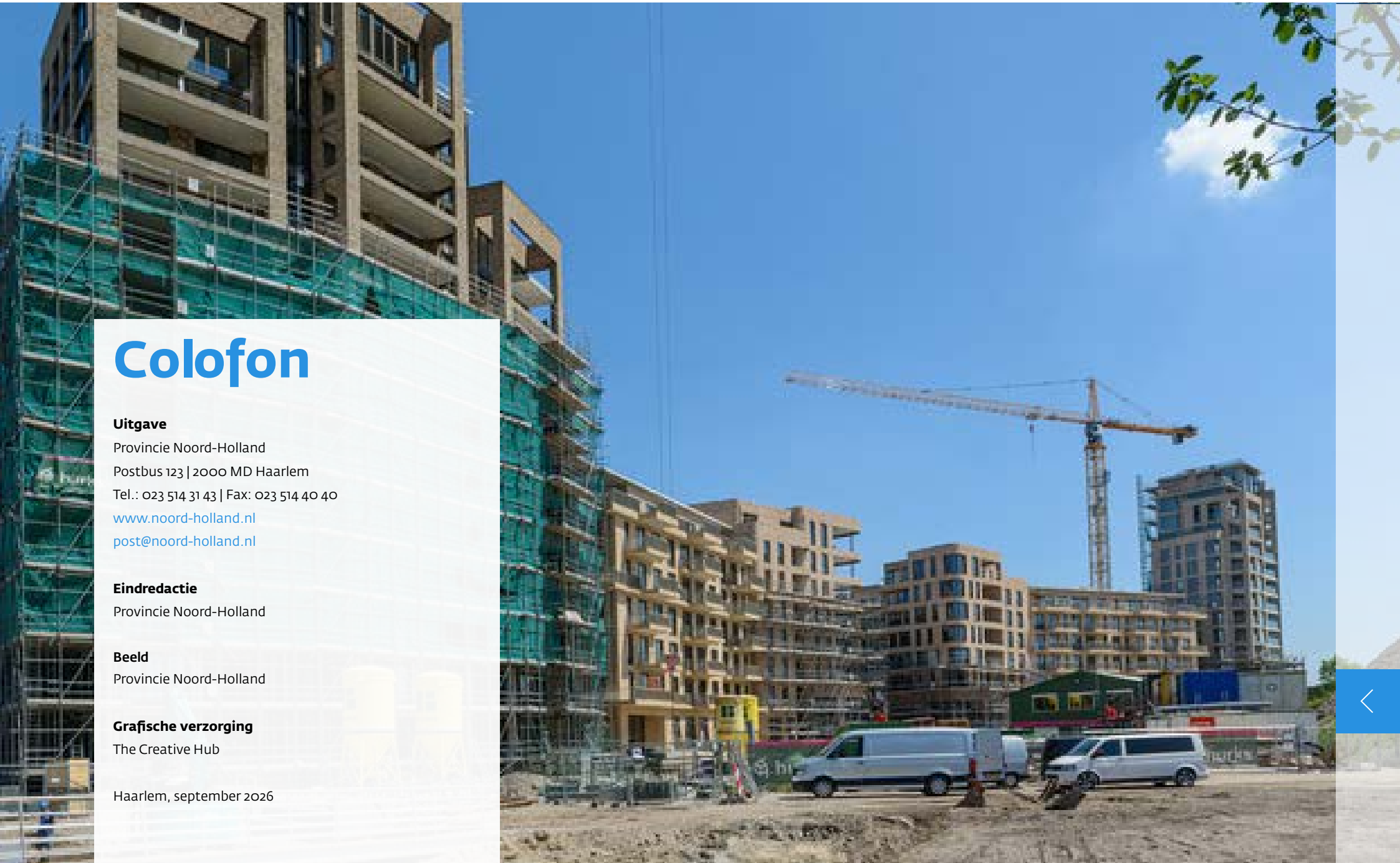
Ad. 2 Bestaande voorraad en verduurzaming

Wettelijke taken	Provincie	Gemeenten
Bestaande voorraad en verduurzaming	Stimuleert en, waar nodig, normeert het beter benutten van de bestaande voorraad. Dit kan worden uitgewerkt in instructieregels in de Omgevingsverordening.	Zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid en het creëren van randvoorwaarden om de bestaande voorraad beter te benutten.
	Biedt binnen ruimtelijke kaders ruimte voor de transformatie van gebouwen die hun functie verliezen.	Zetten instrumenten in zoals leegstandsbeleid en -verordeningen om leegstand tegen te gaan.
	Faciliteert een gezamenlijke aanpak tussen gemeenten om doorstroming te bevorderen.	Nemen maatregelen om doorstroming te stimuleren.

Ad 3. Passende woningen voor aandachtsgroepen, waaronder ouderen en starters

Rijk, provincie en gemeenten maken afspraken over de realisatie van de woningbouwopgave van passende huisvesting (o-treden, geclusterd en zorggeschikt) voor ouderen per woningbouwregio. Daarnaast maken zij afspraken over de realisatie van de woningbouwopgave van passende huisvesting voor studenten per woningbouwregio. Het Rijk zorgt voor actuele cijfers over de woningbehoefte. Al deze afspraken worden opgenomen in de komende actualisatie van de Woondeals MRA en Noord-Holland-Noord en landen vervolgens in het provinciale PVHP.

Wettelijke taken	Provincie	Gemeenten
Wonen en zorg voor ouderen	De provincie coördineert en legt samen met gemeenten een voorstel met verdeling en bandbreedte voor aan het Rijk.	Nemen de afspraken die zijn opgenomen in de Woondeals op in hun lokale VHP's en geven hierin aan hoe ze de opgave concreet vertalen naar passende woningbouwprojecten op locaties. Zij leggen daarbij de relatie met zorg.
Huisvesting studenten	De provincie coördineert en legt samen met gemeenten een voorstel met verdeling en bandbreedte voor aan het Rijk.	Nemen de afspraken die zijn opgenomen in de Woondeals op in hun lokale VHP's en geven hierin aan hoe ze de opgave concreet vertalen naar woningbouwprojecten op locaties.
Huisvesting overige aandachtsgroepen	Zorgt ervoor dat de woningbehoefte van alle overige aandachtsgroepen met bandbreedte wordt opgenomen in het PVHP. Hiervoor wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de analyses die gemeenten in regionaal verband al hebben gemaakt. De provincie coördineert de totstandkoming van een evenredige verdeling binnen de woningbouwregio's. Provincie en gemeenten brengen in beeld welke opgaven lokaal en bovenlokaal zijn en welke rol de provincie daarin heeft. Arbeidsmigranten zijn in ieder geval een aandachtsgroep waarin de provincie een rol neemt, naar aanleiding van motie M87 (PS 29-06-2026).	Opnemen beleid en maatregelen voor de huisvesting van aandachtsgroepen in het volkshuisvestingsprogramma.
Evenwichtige verdeling urgente aandachtsgroepen	Hierin de provincie geen directe verantwoordelijk.	Het maken van afspraken over een evenredige verdeling van voorrangverlening ligt primair bij gemeenten.

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland

Beeld
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, september 2026

Externe gespreksleidraad Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma (PVHP)

Provincie Noord-Holland

Inhoud

Inleiding 3
1. Onze provinciale rol op de woningmarkt 5
2. De woningbouwopgave: snelheid en ambities 7
3. Regionale betaalbaarheidsafspraken 10
4. Evenwichtige verdeling huisvesting aandachtsgroepen 12
Bijlage 1 - Stappenplan 14
Bijlage 2: inzet lokaal, regionaal, provinciaal 15

Deze externe gespreksleidraad is opgesteld als hulpmiddel voor de gesprekken met de stakeholders betrokken bij het opstellen van het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma (PVHP). Via verschillende klankbordsessies kunnen zij hun input geven voor het PVHP. Ook alle gemeenten nodigen we uit om met ons hierover in gesprek te gaan.

In bijlage 1 ziet u ons stappenplan met op welke momenten welke klankbordsessie gepland staat. Niet alle vragen in deze leidraad zijn even relevant voor alle stakeholders. De thema's van de klankbordsessie bepalen welke vragen aan de orde zullen zijn.

Als bijlage 2 vindt u ter kennisname een overzicht met onderwerpen waar regionale afstemming mogelijk nodig of gewenst is. Per onderwerp geven we in het overzicht aan waar deze afspraken landen en wat de voorgestelde provinciale rol is. Wij vragen de gemeenten deze tabel als checklist te gebruiken voor het vormgeven van de regionale samenwerking en dit op een eenduidige manier te borgen in de lokale volkshuisvestingsprogramma's.

Inleiding

De woningnood is groot. De provincie Noord-Holland geeft prioriteit aan sneller en meer bouwen. De provincie voert regie op de volkshuisvestelijke opgave. Daartoe werkt zij de komende periode haar Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma (PVHP) uit. Het PVHP is een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie Noord-Holland voor het thema wonen. De nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) verplicht de provincie om uiterlijk 1 januari 2028 dit PVHP te hebben.

De provincie Noord-Holland wil met het PVHP primair:
- de nieuwbouwproductie helpen verhogen en de realisatie van woningen in de bestaande voorraad versnellen;
- het aandeel betaalbare woningen vergroten;
- regie voeren op een evenwichtige regionale verdeling van huisvestingsmogelijkheden voor bovenlokale aandachtsgroepen, waaronder in ieder geval starters, studenten, ouderen en arbeidsmigranten.

ONS WERKPROCES MET KLANKBORDGROEPEN

Om te komen tot een effectief PVHP, gaan we als provincie in gesprek met onze stakeholders in verschillende klankbordsessies. De klankbordsessies zijn met gemeenten en de koepelorganisaties van ontwikkelaars, bouwers, woningcorporaties, institutionele beleggers en nutsbedrijven.

We gebruiken hierbij dit document als externe gespreksleidraad, waarin we de belangrijkste richtingen voor het PVHP beschrijven. Hierbij formuleren we een aantal vragen. Wij nodigen u van harte uit om hierover met ons mee te denken. Op deze manier is de input voor alle sessies gelijk en hebben we een heldere denklijn om het gesprek langs te voeren.

De centrale vraag voor alle klankbordsessies is:
Wat is volgens u nodig om de Noord-Hollandse woningbouwopgave daadwerkelijk te realiseren?
Wat betekent dit voor een werkend PVHP?
Wat moet de provincie juist wel doen en wat juist niet?

We betrekken de inzichten, aandachtspunten en ervaring bij de verdere uitwerking van het PVHP. Bij de verdere uitwerking maken we een afweging hoe we dit doen. In de conceptversie van ons PVHP ziet u of en hoe de reacties meegenomen zijn.

PLANNING PVHP

De eerste denklijnen van het PVHP zullen we begin 2027 presenteren. Het concept PVHP verwachten we juni 2027. In dit concept ziet hoe we de opgehaalde inzichten hebben verwerkt. In de bijlage ziet u op welke momenten welke klankbordgroep gepland staat.

RELATIE TUSSEN DE WOONDEALS EN HET PVHP

Eenduidigheid in woningbouwambities tussen overheden is cruciaal voor snelheid in woningbouwontwikkeling. Dit vraagt afstemming tussen Rijk, provincies en gemeenten. Deze afstemming gebeurt via de Woondeals. In 2026 actualiseren we de Woondeals en worden er interbestuurlijke afspraken gemaakt over de woningbouwopgave tot en met 2036 en over de samenwerking op de noodzakelijke randvoorwaarden voor de realisatie hiervan. Ook hiervoor zetten we de komende tijd stappen. We gebruiken deze actualisatie ook voor de uitwerking van het PVHP. In de bijlage vindt u een overzicht binnen welk proces verschillende onderwerpen verder uitgewerkt worden.

LEESWIJZER

Hierna gaan we aan de hand van 4 onderwerpen in op een aantal belangrijke dilemma's die we aan u voorleggen:
1. onze provinciale rol op de woningmarkt;
2. de woningbouwopgave: snelheid en ambities,
3. regionale betaalbaarheidsafspraken
4. evenwichtige verdeling huisvesting aandachtsgroepen.

Per onderwerp geven we een dilemma weer. Vervolgens beschrijven we eerst de kaders vanuit de Wvrv en wat al vastligt in onze Omgevingsvisie. Daarna schetsen we de richtingen die we in het PVHP willen opnemen. We sluiten af met een aantal vragen om invulling te geven aan het gesprek over het beschreven dilemma. Wij zijn benieuwd naar uw inzichten hierbij.
Aanvullend op de geschetste vragen hebben we ook bij elk onderwerp de vraag of de voorgenomen richtingen helpen om uw eigen rol in de woningbouwopgave uit te voeren.

1. Onze provinciale rol op de woningmarkt

DILEMMA

Het uitgangspunt/gedachtegoed vanuit de Omgevingswet is dat bevoegdheden zo laag mogelijk neergelegd moeten worden. Deze lijn volgt de provincie ook in haar Omgevingsvisie. Daarin staat 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Het primaat van de uitvoering voor de realisatie van de woningbouw ligt bij gemeenten en ontwikkelaars. Gemeenten staan aan de lat voor het grootste deel van het woonbeleid. Daarbij legt de Wvrv de regierol bij de provincie.

Het dilemma is hoe we een regisserende rol kunnen pakken zonder op de stoel van andere partijen te gaan zitten en zonder een vertragende factor te worden.

Voor het PVHP horen we graag van u, hoe wij volgens u het best invulling kunnen geven aan onze regietaak vanuit de Wvrv. Waarbij we andere partijen in positie willen brengen om nieuwe woningen te realiseren, en om goed beleid te kunnen maken hoe om te gaan met de bestaande voorraad en de verdeling van en de bouw voor aandachtsgroepen. Zonder dat we dit verstoren. Daarbij moeten we onze taak zo inrichten dat wanneer het nodig is wij hier ook op kunnen sturen en in het slechtste geval interbestuurlijk toezicht kunnen uitoefenen.

KADERS WET VERSTERKING REGIE VOLKSHUISVESTING

De provincie heeft als kernverantwoordelijkheid een coördinerende en sturende rol tussen het Rijk en de gemeenten op het gebied van woningbouw. Concreet betekent dit dat de provincie:

- stuurt op de verdeling van woningbouw over de regio's. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor waar en voor wie gebouwd wordt, binnen de geldende wettelijke en planologische kaders. De provincie pakt de regie op het komen tot afspraken over een evenwichtige verdeling van betaalbare woningen tussen gemeenten onderling en de verdeelafspraken van de bouw voor aandachtsgroepen.
- in haar omgevingsverordening instructies kan opnemen voor de gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's;
- toezicht houdt op de betaalbaarheidsnormen in de gemeentelijke woningbouwprogrammering. Zij hanteert haar IBT-instrumentarium als gemeenten niet voldoen aan de gestelde normen;
- met instructieregels en -besluiten juridische knopen kan doorhakken richting gemeenten die achterblijven in bijvoorbeeld de bouwopgave;
- De woningbouw- en woningmarktregio's aanwijst na overleg met de gemeenten*.

**) NB: dit heeft de provincie Noord-Holland al gedaan.*

KADERS OMGEVINGSVISIE

De provincie geeft prioriteit aan het bouwen van voldoende en betaalbare woningen, de strategische economische sectoren en de aanleg van energie-infrastructuur. Uitgangspunt voor onze inzet is: lokaal wat kan, provinciaal wat moet. Taken en bevoegdheden liggen daar waar ze het beste passen. De provincie komt in positie wanneer sprake is van een provinciaal belang, wettelijke taak of wanneer regionale samenhang en doorzettingskracht nodig zijn.

RICHTINGEN VOOR HET PVHP

- We richten ons op onze wettelijke taken: sturen op verdeling van de woningbouw en toezicht op betaalbaarheidsnormen. De verantwoordelijkheid voor andere vraagstukken ligt primair bij de gemeenten. Dan gaat het om klimaatbestendig en toekomstbestendig bouwen, invullen van binnenstedelijke locaties, mobiliteitsplannen, het betaalbaarheidsprogramma op projectniveau en de toewijzing aan urgente aandachtsgroepen.
- We werken rond de gemeentelijke verantwoordelijkheden vanuit vertrouwen samen. Wij zien daarbij toe op het realiseren van de afspraken over verdeling van woningbouw en betaalbaarheidsnormen. We bewaken dit via monitoring en verantwoording.
- We kunnen als provincie drie rollen vervullen: aanjager, verbinder en kennismakelaar.
    - Aanjager: we stimuleren en ondersteunen gemeenten en andere partners bij het versnellen van de woningbouw en het oplossen van knelpunten, bijvoorbeeld met capaciteit, kennis en waar mogelijk met financiële steun. Voor bovenlokale initiatieven die bijdragen aan woningbouwversnelling verschuift inzet van reactief naar proactief.
    - Verbinder: bevorderen van (regionale) samenwerking en afstemming via afspraken over woningbouw, betaalbaarheid en de huisvesting van aandachtsgroepen.
    - Kennismakelaar: delen van goede voorbeelden en instrumenten, en monitoren van ontwikkelingen.
- We zijn terughoudend met instructiebesluiten en instructieregels en passen deze alleen toe als dit de uitvoering lokaal verder brengt of nodig is om invulling te kunnen geven aan onze (wettelijke) taken. Uitgangspunt hierbij is dat de regels handhaafbaar zijn.

VRAGEN

1. Conform de provinciale lijn uit de Omgevingsvisie gaan we uit van ‘lokaal wat kan, provinciaal wat moet’. Waar ziet u in uw praktijk regionale vraagstukken **waar provinciale betrokkenheid noodzakelijk is om de woningbouw vooruit te helpen**?
2. We kunnen als provincie instructies geven voor de gemeentelijke inzet voor de volkshuisvesting. We zijn benieuwd of corporaties, marktpartijen, beleggers of nutsbedrijven **vanuit uw werkterrein en ervaring behoefte hebben aan specifieke uniforme instructies** richting gemeenten?
3. Wat ziet u als **kans of risico als we primair vanuit samenwerking** en niet via instructies invulling geven aan de bouwopgave?

2. De woningbouwopgave: snelheid en ambities

DILEMMA

In het huidige Coalitieakkoord geeft de provincie prioriteit aan woningbouw. Ook in de provinciale Omgevingsvisie is dit een speerpunt. Binnen de provincie spelen ook andere ruimtelijke belangen om rekening mee te houden en die een plek hebben in de Omgevingsvisie.

Het dilemma is hoe we voldoende snelheid in de woningbouw houden, terwijl we tegelijkertijd zorgvuldig omgaan met deze andere ruimtelijke belangen. Te veel nadruk op snelheid kan leiden tot knelpunten of vertraging op andere opgaven. Te veel nadruk op andere belangen vooraf kan de voortgang van woningbouw vertragen.

Een eenvoudige afweging van belangen is er niet. Voor het PVHP zijn we benieuwd hoe u de verschillende prioriteiten en randvoorwaarden vanuit de Omgevingsvisie weegt. Hiervoor zijn we benieuwd wat de verschillende partijen/ onze stakeholders nodig hebben van de provincie om goede invulling te kunnen geven aan het Woonbeleid en om de woningbouw te kunnen versnellen.

KADERS WET VERSTERKING REGIE VOLKSHUISVESTING

De provincie moet in haar PVHP aangeven hoe zij inspeelt op de woningbehoefte via de woningbouwopgave en de ontwikkeling van de bestaande woningvoorraad. Zij geeft hiervoor onder andere in het PVHP aan hoe zij een plancapaciteit van 130% realiseert. Daarnaast mogen er geen aanvullende eisen gesteld worden aan de realisatie van woningen.

KADERS OMGEVINGSVISIE

De Omgevingsvisie stelt dat woningbouw wordt gerealiseerd in een gezonde leefomgeving en aansluit bij verschillende levensfasen, inkomens en zorgbehoeften. Het gaat niet alleen om aantallen, maar ook om kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. In de Omgevingsvisie zijn afwegingsprincipes opgenomen, die we als volgt vertalen naar woningbouw:

- We gaan zuinig om met de ruimte; woningbouw moet zoveel mogelijk plaatsvinden binnen bestaand stedelijk gebied en bij OV-Knooppunten.
- Het water- en bodemsysteem bepaalt mee waar en hoe ontwikkelingen mogelijk zijn.
- Ruimtelijke ontwikkelingen moeten bijdragen aan de omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving. We sturen op compact en binnenstedelijk bouwen. Uitbreidingslocaties blijven mogelijk wanneer die bijdragen aan de woningbouwopgave en de leefbaarheid van kernen. Grofweg betekent dit dat 80% van de woningbouw binnenstedelijk en 20% op uitleglocaties gerealiseerd wordt.
- Energie- en mobiliteitsnetwerken zijn meesturend bij ruimtelijke (woningbouw)ontwikkelingen. We laten het principe “eerst bewegen dan bouwen” los. Dit betekent dat we accepteren dat de mobiliteit op korte termijn zal verslechteren, maar we hebben wel de ambitie om de bereikbaarheid voor alle inwoners van Noord-Holland te garanderen.
- Woningbouw is een randvoorwaarde voor een toekomstbestendige economie. Wonen en werken gaan gelijk op.

RICHTINGEN VOOR HET PVHP

- Het investeringskader 'Versnellen woningbouw en duurzame bereikbaarheid' uit onze Actieagenda Wonen voorziet in een behoefte om projecten en gebiedsontwikkelingen financieel te ondersteunen wanneer deze bijdragen aan versneld realiseren van woningen (i.r.t. duurzame bereikbaarheid). Ambtelijk is de wens om een dergelijk investeringskader te continueren, omdat gemeenten en investeerders belang hebben bij stabiel beleid. Het budget is inmiddels voor een groot deel belegd. Bij de uitwerking van het PVHP leggen we daarom een nieuwe budgetclaim.
- We lossen de woningnood niet alleen op. We inventariseren met het Rijk en de gemeenten de woningbouwopgaven. We maken in de Woondeals afspraken hoe die opgaven ingevuld worden. Waar mogelijk en wenselijk verankeren we dit in de VHP's. Tegelijkertijd blijven we in publiek-private samenwerking met creativiteit zoeken naar oplossingen voor woningbouwversnelling: 'hoe kan het wel?'.
- We werken integraal en gebiedsgericht vanuit koppelkansen, in plaats van losse projecten en beleidsthema's. We zien hierbij verschillende mogelijkheden voor de provincie: een (al bestaande) inzet is het proactief aanjagen van grote woningbouwinitiatieven. Een andere mogelijk inzet is de focus op integrale aanpak bij 'hot-spot-gebieden' met een grote bijdrage aan de woningbouwopgave en waar veel opgaven samenkomen. Rond die 'hot-spots' kunnen wij dan het initiatief nemen om ontwikkelingen samen te brengen (bijvoorbeeld via een natuurherstelproject dat woningbouw mogelijk maakt of een sectorale subsidie die de gebiedsexploitatie positief beïnvloedt).
- Bij nieuwe regels op aanpalende terreinen is altijd een impactanalyse op de snelheid van woningbouw nodig. We denken daarbij ook actief na over of deze niet beter op de bestaande gebouwde omgeving kan worden toegepast in plaats van op de nieuwbouwopgave.
- Een deel van de woningbehoefte kan worden ingevuld door het beter benutten van de bestaande woningvoorraad, zoals splitsen, transformeren, delen, optoppen of hospita-verhuur. Gemeenten geven hier desgewenst op lokaal niveau invulling aan. Deze toevoegingen komen naast, en niet in de plaats van, de nieuwbouwopgave, om zo het woningtekort sneller in te kunnen lopen. De provincie ziet voor zichzelf een stimulerende en geen subsidiërende rol bij het beter benutten van de bestaande voorraad.
- Ten aanzien van toekomstbestendig bouwen stimuleren we gemeenten te experimenteren bij nieuwbouwwoningen voor het duurdere segment.

VRAGEN

4. We geven prioriteit aan woningbouw. Tegelijkertijd moeten we rekening houden met ander beleid, andere belangen (zoals rond Tata en Schiphol, leefbaarheid en bijzonder landschap) en woningbouwvoorwaarden. Dit staat op gespannen voet met elkaar. **Hoe gaan we om met woningbouwinitiatieven** die niet volledig passen?
5. In de Omgevingsvisie zijn verschillende onderwerpen genoemd die invloed hebben op de woningbouwopgave. Ze voegen kwaliteit toe, maar maken de woningbouwrealisatie vaak ook complexer. Welke kansen ziet u per onderwerp om **balans te brengen tussen gewenste kwaliteit en snelheid**?
   We geven enkele denkrichtingen mee:
   - *wonen en werken:* de woonwerkbalans per regio moeten in balans zijn. Ontwikkelingen van wonen en werken lopen daarom zoveel mogelijk gelijk op;
   - *gezonde leefomgeving:* verantwoordelijkheid ligt primair bij de gemeente. Provincie zet in op gezonde leefomgeving via het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Suggestie om de RIVM-vuistregel te volgen (bewegen, speelplekken, dagelijkse voorzieningen). Mag realisatie van woningbouw in fasering vooruitlopen op de gezonde leefomgeving?
   - *mobiliteit:* realisatie van woningbouw kan vooruitlopen op investeringen in mobiliteit;
   - *netcapaciteit:* de provincie ondersteunt de aanpak van netcongestie door creatieve oplossingen, zoals de inzet van netbewust bouwen, buurtbatterijen, slimme energiesturing en andere vormen van flexibiliteit in het energiesysteem;
   - *toekomstbestendig bouwen:* we stellen conform de wet geen aanvullende eisen. Dit betekent dat we niet vooruit lopen op, wel tijdig aansluiten bij nationale en Europese richtlijnen ten aanzien van materiaalgebruik, natuurinclusief en klimaatbestendig – vanuit de provincie volgt ook een handreiking hoe gemeenten dit wel mee kunnen nemen;
   - *stikstof:* de provincie werkt aan een eigen aanpak om vergunningverlening mogelijk te maken en maakt hierover afspraken met het Rijk; woningbouw kan anticiperen op het invoeren van de rekenkundige ondergrens eind 2027.
   - *water en bodem:* de provincie hanteert water en bodem als belangrijke randvoorwaarden voor woningbouw. Per locatie is maatwerk nodig om vroegtijdig duidelijk te maken welke maatregelen noodzakelijk zijn en waar fasering mogelijk is, zonder risico's en kosten voor de toekomst door te schuiven.

- *drinkwaterinfra:* bij planvorming moet vanaf de eerste planfase ruimte voor ondergrondse drinkwaterinfrastructuur worden betrokken, om het functioneren en het beheer hiervan structureel te waarborgen;
- *beschermd landschap:* in beginsel wordt niet gebouwd in beschermd landschap (zeker niet in weidevogelleefgebieden), tenzij op basis van maatwerk en/of minder dan 25 woningen.

Vragen bij deze opsomming horen we graag: Welke van deze denkrichtingen zijn volgens u kansrijk? Waar is maatwerk nodig en welke randvoorwaarden mogen niet ter discussie staan?

6. We weten als provincie in welke gebieden meerdere ruimtelijke opgaven samenkomen. **Voor die gebieden ('hot-spots'),** waar veel opgaven samenkomen met een grote bijdrage aan de woningbouwopgave, willen we onze **rol verschuiven naar proactief**. In welke situaties is deze rol kansrijk? Wat ziet u als risico's bij deze provinciale rol? En welke 'hot-spots' ziet u nu al voor zich?
7. Om echt te kunnen versnellen moeten **alle partijen dezelfde prioriteiten leggen, zowel publiek als privaat**. Hierbij moet het gaan om **langdurig commitment**. Deelt u dat partijen in de huidige situatie vaak anders prioriteren en dat hierdoor echt samen versnellen lastig is? Zo ja, hoe kunnen we het gezamenlijk prioriteren borgen via het PVHP?

3. Regionale betaalbaarheidsafspraken

DILEMMA

De Wvrv geeft een duidelijke instructie per gemeente afhankelijk van de voorraad sociale huur in relatie tot het landelijke gemiddelde sociale huur. Daarnaast heeft de Wvrv een regionale opdracht om binnen de woningbouwregio gezamenlijk 2/3 betaalbaar en 30% sociale huur te realiseren. De provincies moeten ervoor zorgen dat de gemeenten onderling een verdeelafspraak maken die hiertoe regionaal optelt. De provincie houdt toezicht op de uitkomsten van die afspraak. Pragmatische insteek is dat alle gemeenten uitgaan van 30% sociaal en 37% middensegment (midden huur en betaalbare koop).

Hoe we zorgen dat de regionale opgave gezamenlijk wordt gehaald? Een uniforme inzet van 30 procent sociale huur en 37 procent middensegment biedt duidelijkheid en maakt regionale afspraken eenvoudiger.

Voor het PVHP zoeken we welke rol wij hierbij het best kunnen vervullen. Bij het komen tot afspraken en bij de uitvoering daarvan. Ook zoeken we nog naar manieren om de 30% sociaal beter te kunnen borgen.

KADERS WET VERSTERKING REGIE VOLKSHUISVESTING

De Wvrv geeft een aantal instructies:

- De gezamenlijke opgave per woningbouwregio voor de periode 2027 tot 2037 is dat 2/3 van de nieuwbouwwoningen in het betaalbare segment gerealiseerd moeten worden: 30% sociale huur en 37% in betaalbare segment (middenhuur en koop tot € 420.000, prijspeil 2026). Onder regie van de provincies moeten gemeenten tot deze verdeelafspraken komen.
- Daarnaast is de instructie voor gemeenten met minder dan het landelijk gemiddelde aan sociale huurwoningen in de bestaande voorraad dat zij van 2027 tot 2037 30% als sociale huur moeten realiseren. Voor gemeenten met meer sociale huurwoningen dan het landelijk gemiddelde is de instructie dat zij 40% in het middensegment realiseren.
- De provincie kan gemeenten ontheffing verlenen van deze instructie. De regionale opdracht blijft daarbij overeind.
- De provincie moet de woningbouwregio aanwijzen waarbinnen de betaalbarheidsafspraken gemaakt moeten worden.*

*) *NB: dit heeft de provincie Noord-Holland inmiddels al gedaan.*

KADERS OMGEVINGSVISIE

In de concept-Omgevingsvisie geeft de provincie aan dat zij regie neemt op de verdeling naar betaalbaarheidscategorieën tussen regiogemeenten.

RICHTINGEN VOOR HET PVHP

- Bij de toepassing van de instructieregels geven we als uitgangspunt aan de woningbouwregio's mee te kiezen voor een gelijk speelveld in heel de woningbouwregio en daarmee heel de provincie; in elke gemeente dezelfde instructie van 30% sociaal en 37% betaalbaar tenzij gemeenten onderling een andere verdeling maken. Dit zorgt voor maximale duidelijkheid, ook al verschilt de situatie tussen de regio's. We nemen in de regionale afspraken deze uniforme verdeling per gemeente op als instructieregel in de omgevingsverordening. Overigens was dit ook onderwerp van bespreking in de Eerste Kamer. Daarin heeft de Kamer geconcludeerd dat als gemeenten hier in een half jaar niet uitkomen, zij terugvallen op de verdeling 30-37.
- We zien dat betaalbaar bouwen om concessies vraagt. Dat kan in oppervlak, woningen per hectare, inzet op omgevingskwaliteit, et cetera. De provincie verleent geen subsidies voor woningbouw in het middensegment; we gaan uit van een passende prijs-kwaliteitverhouding. Dit betekent dat het product moet passen voor een sluitende businesscase.
- Ook wij zullen voor realisatie van woningbouw concessies moeten doen. We denken er in dit kader aan om een integraal toetsingskader voor woningbouwinitiatieven in het PVHP op te nemen waarin verschillende belangen worden gewogen.
- De woningbouwprojecten waarover gemeenten in hun VHP's afspraken maken, bevinden zich in verschillende fasen. We gaan ervan uit dat gemeenten, sinds de ondertekening van de huidige woondeals, bij betaalbaarheidsafspraken in nieuwe projecten rekening houden met de betaalbaarheidsopgave die in de woondeals is afgesproken. Voor sommige vergevorderde projecten zijn in het verleden al afwijkende betaalbaarheidsafspraken vastgelegd. Tegelijkertijd zijn er ook projecten waarvoor de betaalbaarheidsafspraken nog niet (volledig) zijn bepaald. Door deze verschillen in fasering en bijbehorende betaalbaarheidsprogrammering, kan het zijn dat het totaal van de programmering afwijkt van de betaalbaarheidsdoelstelling uit de Wvrv.
- Het herzien van bestaande afspraken of contracten bij vergevorderde projecten kan de woningbouwrealisatie onnodig vertragen. Dat willen we voorkomen. Daarom brengen we samen met gemeenten in beeld voor welke vergevorderde projecten afwijkende betaalbaarheidseisen gelden. Vervolgens bekijken we en of hoe we de gemeentelijke en regionale opgave zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij de betaalbaarheidsdoelen uit de wet, zonder onnodige vertraging.

VRAGEN:

8. Voor de realisatie van 30% sociale huurwoningen zijn woningcorporaties de belangrijkste en logische investeerders. De investeringsruimte is beperkt en ongelijk verdeeld over de regio's. Hoe kan de provincie via een coördinerende rol helpen bij een **evenwichtiger verdeling van de investeringsmogelijkheden van woningcorporaties**? Moet de provincie überhaupt die rol willen nemen? Zo ja, hoe kan de provincie invulling geven aan die rol?
   En welke rol kan de provincie nemen voor investeringen in andere sectoren, bijvoorbeeld vanuit institutionele beleggers?
9. Hoe gaan we ermee om als blijkt dat het überhaupt niet mogelijk is voor corporaties en daarmee voor gemeenten om aan de 30% sociale huur eis te voldoen? Wat kan de provincie daarin betekenen en wat moet de provincie juist niet doen? Zijn er andere oplossingen dan corporaties en hoe haalbaar zijn die oplossingen (ook in de verschillende delen van de provincie)?
10. Hoe kijkt u aan tegen de volgende suggesties voor de **provinciale ondersteuning voor een haalbare businesscase rond de tweederde deel betaalbaar binnen gebiedsontwikkelingen?**
    - We ondersteunen via grondfaciliteiten, inclusief erfpachtconstructies (geen subsidiëring).
    - We faciliteren bouwstromen voor inkoop van conceptuele/industriële bouw.
    - We versnellen planprocessen, door bijvoorbeeld fastlanes voor industriële woningbouw.
    - Kunnen we als provincie een rol spelen in het creëren van aantrekkelijke investeringsvoorwaarden voor institutionele beleggers.
    - We kunnen kleiner bouwen.
11. Hoe moeten we omgaan met de periode van 10 jaar waarbinnen de betaalbaarheidsdoelstellingen gerealiseerd moeten/kunnen worden?
12. Wat zouden volgens u de logische afwegingen zijn om op te nemen in het toetsingskader woningbouw?

4. Evenwichtige verdeling huisvesting aandachtsgroepen

DILEMMA

De Wvrv benoemt de aandachtsgroepen en geeft aan dat gemeenten binnen de woningbouwregio tot verdeelafspraken kan komen over de bouwopgave voor de aandachtsgroepen. Voor de verdeling van urgente aandachtsgroepen dienen gemeenten binnen de woningmarktregio afspraken te maken. Als provincie zien we geen primaire taak bij de toewijzing van de aandachtsgroepen. Wel zien we een rol richting de bovenlokale aandachtsgroepen.

Het dilemma is dat provinciale betrokkenheid nodig kan zijn als opgaven gemeentegrenzen overstijgen of afspraken tussen gemeenten onvoldoende tot stand komen. Tegelijk kan provinciale betrokkenheid leiden tot extra processen en vertraging, terwijl gemeenten lokaal vaak het beste zicht hebben op de opgave en beschikbare mogelijkheden.

Voor het PVHP horen we graag van u welke aandachtsgroepen volgens u bovenlokaal zijn en welke inmenging vanuit de provincie helpt en wat juist vertragend werkt.

KADERS WET VERSTERKING REGIE VOLKSHUISVESTING

De Wvrv benoemt verschillende aandachtsgroepen (zie kader).

- De provincie geeft in haar PVHP aan hoe zij via de woningbouwopgave en de aanpak van de bestaande voorraad bijdraagt aan de huisvesting van ouderen en aandachtsgroepen.
- Naast de huisvestingsopgave geeft de Wvrv ook richtlijnen voor woonruimteverdeling en maatschappelijke ondersteuning voor aandachtsgroepen. Daarvoor ligt het primaat bij de gemeenten binnen een woningmarktregio.

Aandachtsgroepen	Urgentiegroepen
Mantelzorgverleners en -ontvangers	
Mensen met ernstige en chronische medische problematiek	
Uitstromers:	
• Maatschappelijke opvang	
• Opvang slachtoffers huiselijk geweld en mensenhandel	
• Beschermd wonen	
• Klinische geestelijke gezondheidszorg	
• Jeugdzorg	
• (Jeugd)detentie en forensische zorg	
• Seksbranche	
Dakloze gezinnen met minderjarige kind(eren)	
(Lokale groepen door gemeenten bepaald)	
Mensen met een beperking/kwetsbaarheid	
Bankslapers, (dreigend) daklozen	
Uitstromers pleegzorg	
Ouderen	
Starters	
Arbeidsmigranten	
Woonwagenbewoners	
Studenten	
Vergunninghouders (wettelijke taakstelling)	

KADERS OMGEVINGSVISIE

De provincie stuurt op voldoende en passende huisvesting voor onder meer ouderen, mensen met een zorgvraag, jongeren en statushouders. Binnen woningbouwregio's worden afspraken gemaakt over de invulling en verdeling de bouw voor woningtypen voor alle aandachtsgroepen. In de woningmarktregio over de toewijzing van de urgente doelgroepen.

RICHTINGEN VOOR HET PVHP

- Bij de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen richten wij ons op groepen met een bovenlokale vraag, of waar mogelijke waterbedeffecten tussen gemeenten spelen. Op basis van de huidige inzichten zijn dat de volgende doelgroepen: starters, studenten, ouderen, arbeidsmigranten en woonwagenbewoners.
- We stimuleren woningdelen, woningsplitsen, hospitaoverhuur en de toepassing van flexcontracten, waardoor onder andere starters een eerste stap kunnen zetten*
- In de woondeal spreken we per regio het aantal toe te voegen nultreden-, geclusterde en zorggeschikte woningen af, zodat ouderen naar een passende woning kunnen doorstromen. Gemeenten en corporaties vertalen dit in prestatieafspraken voor de sociale huursector. Een groeiend aantal ouderen heeft een midden- of hoger inkomen of vermogen. Zij zijn aangewezen op duurdere huur- of koopwoningen. Als provincie willen we evenwicht in aandacht voor alle groepen ouderen.
- Per regio maken we met gemeenten en werkgevers(organisaties) afspraken over de realisatie van huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten; zowel naar aantallen als kwaliteit van huisvesting. De provincie vervult hierbij een aanjaagrol en wil dit verankeren in de omgevingsverordening.
- De woonbehoefte van woonwagenbewoners wordt niet zonder meer opgepakt. Met gemeenten maken we hierover regionaal afspraken, eventueel vast te leggen in de omgevingsverordening.

** N.B. We vragen bij de woningbouwprogrammering expliciet aandacht voor de huisvestingspositie van starters en jongeren. Bij adviezen over gemeentelijke huisvestingsverordeningen besteden we hier eveneens aandacht aan. We gebruiken ons adviesrecht om te bezien of gemeenten de afspraken over aandachtsgroepen en ouderen goed hebben verwerkt in lokaal woonbeleid, huisvestingsverordeningen en woonzorgvisies.*

VRAGEN

13. Wat zou volgens u een **ondersteunende/stimulerende provinciale rol zijn bij het realiseren van huisvesting voor:**
    a. **Starters;**
    b. **Studenten;**
    c. **Ouderen (rekening houdend met de variatie naar financiële positie);**
    d. **Arbeidsmigranten;**
    e. **Woonwagenbewoners.**
14. Welke (andere) aandachtsgroepen, waarvoor de huisvestingsopgave onvoldoende op gemeentelijk niveau is op te lossen, vragen een regionale aanpak onder provinciale regie? En hoe moet dat eruitzien?
15. Welke rol zou de provincie moeten spelen rond de realisatie van nultreden-, geclusterde- en zorggeschikte woningen; controlerend richting lokale partners, stimulerend of sturend richting geschikte locaties? Verschilt deze rol tussen verschillende marktsegmenten?
16. Wanneer is provinciale regie bij regionale afspraken volgens u behulpzaam, en wanneer werkt die juist vertragend?
17. Welke uitgangspunten zijn nodig voor een evenwichtige en uitvoerbare verdeling van de huisvestingsopgave tussen gemeenten?

Bijlage 1 - Stappenplan

Traject september tot en met begin 2027

1 September / oktober 2026
Overleggen met alle gemeenten, waarbij we gebruik maken van de bestaande en al geplande (sub)regionale overleggen.

2 28 september 2026
Bijeenkomst over ouderenhuisvesting met beleggers en vertegenwoordigers van gemeenten en corporaties uit de provincie.

3 28 september 2026
Gesprek met nutsbedrijven, waterschappen, omgevingsdiensten en Rijkswaterstaat over randvoorwaarden voor woningbouw.

4 29 september 2026
Bijeenkomst met een afvaardiging van marktpartijen, corporaties en gemeenten over succesfactoren bij woningbouw.

5 20 oktober 2026
Bijeenkomst met een afvaardiging van marktpartijen, corporaties, zorginstellingen en gemeenten over 'beter benutten, doorstroming en leefbaarheid'.

6 oktober 2026
Overleggen met alle gemeenten over leidraad.

7 november 2026
Overleggen met gemeenten (subregionaal) over het denklijnen PVHP.

8 Q1 2027
Overleggen met gemeenten (subregionaal) over het concept-PVHP.

9 Q1 2027
Bestuurlijke overleggen met wethouders van alle gemeenten om het concept-PVHP te presenteren.

Bijlage 2: inzet lokaal, regionaal, provinciaal

Voor de regionale samenwerking geldt onderstaande checklist van onderwerpen. Per onderwerp geven we in de tabel aan hoe we de afspraken vastleggen met daarbij een voorstel voor de provinciale rol.

Inhoudelijke thema's	Afspraken woningbouwregio	Afspraken woningmarktregio
Woningbouwaantallen (inclusief 130% plancapaciteit) regionaal en per gemeente	Woondeal, onder regie provincie	
Realisatie van sociale huur 30% en middencategorie 37% regionaal en per gemeente	Woondeal, onder regie provincie	
Realisatie nultreden-, geclusterde, zorggeschikte woningen, met aandacht voor de woningbehoefte en uitwerking naar financieringscategorieën en investeerders	Woondeal, onder regie provincie (verdieping naar investeerders optioneel)	
Realisatie huisvesting studenten, in het bijzonder in studentensteden	Woondeal, onder regie provincie	
Afstemming realisatie woonwagenbewoners, behoefte, aanpak, locatiekeuze en voorkomen waterbedeffecten	Aanvullende regionale afspraken, onder regie van de provincie	
Realisatie huisvesting arbeidsmigranten, met aandacht voor de behoefte, omvang en verdeling van de opgave, en kwaliteit van huisvesting.	Aanvullende regionale afspraken, onder regie van de provincie	
Huisvestingsopgave starters (waaronder jongeren)	Optioneel: huisvestingsopgave zit in betaalbaarheidsplannen van de woondeal	Nieuwe huisvestingsverordeningen regionaal afstemmen en lokaal vaststellen. De provincie adviseert en vraagt daarbij expliciet aandacht voor de positie van starters en jongeren.
Huisvestingsopgave mensen met een beperking	Optioneel: huisvestingsopgave is kleinschalig een vooral lokaal	
Huisvesting statushouders	Optioneel: huisvestingsopgave loopt via een lokale taakstelling. Opvang op (tijdelijke) locaties kan regionaal spelen	
Monitoring woningbouwopgave	Provincie coördineert dit via de Monitor Plancapaciteit Woningbouw. Regionaal afstemmen over conclusies.	
Toewijzing woningen aan urgent woningzoekenden		Regionale afspraken, waarbij provincie ondersteunend is
Toewijzing woningen aan andere woningzoekenden dan verplichte urgente categorieën		Optioneel, gemeenten bepalen onderling de noodzaak van afstemming
Beleid rond begeleiding bij zelfstandig wonen (inkoop Wmo)		Optioneel, gemeenten bepalen onderling de noodzaak van afstemming
Uitwerken en vaststellen huisvestingsverordening		Afstemmen regionaal, vaststellen lokaal, provincie adviseert
Monitoring toewijzing aan urgente doelgroepen (wettelijke verplichting)		Regionaal organiseren, rapporteren aan de provincie

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-hol

Eindredactie
Provincie Noord

Beeld
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, september 2026

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering **22-10-2026**

29 oktober 2026

Onderwerp: Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestings-programma Noord-Holland

Advies van de commissie Ruimte van 22 oktober 2026 aan Provinciale Staten

Betreft: **Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland**
Het agendapunt “Startnotitie voor het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma Noord-Holland” is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 22 oktober 2026 en wordt als hamerstuk doorgeleid naar PS van 9 november 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Betaalbare woningen, met extra aandacht voor starters, gezinnen, ouderen, mensen met een beperking, economisch daklozen en dreigend dak- en thuislozen.
- Een provinciale rol bij regionale woningbouwafspraken en de spreiding van aandachtsgroepen is belangrijk. Er moet ook ruimte zijn voor gemeenten om lokaal passende keuzes te maken.
- Sneller bouwen met aandacht voor leefomgeving en natuur, stikstof, bereikbaarheid, voorzieningen en de keuze tussen binnenstedelijk bouwen en bouwen buiten bestaand stedelijk gebied.

Toezeggingen college:

- Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe de escalatieladder als bijlage mee te sturen. aan een provinciale regierol voor deze groepen.
- Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe te onderzoeken of kopersverenigingen en woningzoekenden, waaronder jongeren, alsnog bij de participatie kunnen worden betrokken. Ook zal worden bekeken of subsidiëring voor beter gebruik van de bestaande woningvoorraad een rol kan krijgen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Ruimte
M. Poot
commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
G.C. de Vries
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145709
gosse.de.vries@noord-holland.nl

Verzenddatum

01 OKT. 2026

Kenmerk
FIN0909GC01

Uw kenmerk

Betreft: Herijking Planning- en Controlcyclus

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit en de Notitie Herijking Planning- en Controlcyclus.

Aanleiding

Met de herijking van de planning- en controlcyclus willen wij Provinciale Staten beter in positie brengen om hun kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. Door ieder P&C-product een duidelijke functie te geven en beleidsmatige en financiële informatie meer in samenhang te presenteren, wordt voor PS inzichtelijker wanneer zij richting kunnen geven, besluiten kunnen nemen en het gevoerde beleid kunnen beoordelen. Daarnaast ontvangen Statenleden actuelere informatie, waardoor zij gerichter kunnen bijsturen.

De inrichting van de planning- en controlcyclus is al langere tijd onderwerp van gesprek. De herijking vloeit voort uit de Startnotitie Financiële Kaders. Bij de vaststelling daarvan hebben Provinciale Staten de herijking van de planning- en controlcyclus als prioriteit voor deze statenperiode benoemd.

Het traject is in januari 2026 gestart. Sindsdien zijn Provinciale Staten betrokken via technische briefings, meerdere besprekingen in de Rekeningencommissie en een oordeelsvormende bespreking in de Commissie Bestuur. De tijdens deze bijeenkomsten meegegeven aandachtspunten zijn betrokken bij het definitieve voorstel.

Voorgestelde inrichting

De nieuwe cyclus bestaat uit vier reguliere P&C-producten: de Voorjaarsnota, de Begroting, de Najaarsactualisatie en de Jaarstukken. De huidige Eerste en Tweede Begrotingswijziging en de Kaderbrief worden samengevoegd tot de Voorjaarsnota. De richtinggevende en meerjarige onderdelen van de Kaderbrief worden hierin opgenomen. De concrete uitwerking van doelen, activiteiten en middelen vindt vervolgens plaats bij de Begroting. Daarmee wordt de Begroting opnieuw het centrale kaderstellende document voor het volgende begrotingsjaar.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De huidige Laatste Begrotingswijziging wordt vervangen door de Najaarsactualisatie, die is gericht op een actueel financieel beeld richting de jaarafsluiting. De Jaarstukken blijven het verantwoordingsmoment. Daarnaast kan een Actualiteitenbrief worden ingezet om Provinciale Staten tussentijds gericht te informeren over financieel ingrijpende ontwikkelingen die niet kunnen wachten tot het volgende reguliere P&C-product.

Invoering en doorontwikkeling
Wij stellen voor de nieuwe planning- en controlcyclus vanaf 2027 in te voeren. De invoering vormt het begin van een doorontwikkeltraject. Samen met Provinciale Staten, de Rekeningencommissie en de ambtelijke organisatie wordt gevolgd of de gekozen afbakening tussen de producten werkt en of de nieuwe producten aansluiten bij de informatiebehoefte en sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten.

In de Notitie Herijking planning- en controlcyclus is tevens de Handreiking P&C-cyclus opgenomen. De Handreiking bevat de belangrijkste uitgangspunten en afspraken over de functie, inhoud en toepassing van de verschillende P&C-producten. Zij dient als leidraad voor het werken met de herijkte cyclus en helpt de beoogde samenhang en afbakening tussen de producten te bewaken. De Handreiking wordt op basis van de ervaringen met de nieuwe cyclus in samenspraak met Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie verder ontwikkeld.

Wij stellen u voor de herijkte inrichting van de planning- en controlcyclus, zoals beschreven in de bijgevoegde notitie, vast te stellen en vanaf 2027 in te voeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht aan PS - Herijking Planning- en Controlcyclus
2. Notitie Herijking Planning- en Controlcyclus

Provincie Noord-Holland

2026 | 62

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 29 september 2026

Onderwerp: Herijking planning- en controlcyclus

Kenmerk: END5ZVFTENNW-1076595607-9487 (CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:

1. Notitie Herijking planning- en controlcyclus

1. Inleiding

De herijking van de planning- en controlcyclus vloeit voort uit de Startnotitie Financiële Kaders. Bij de vaststelling daarvan hebben Provinciale Staten de herijking van de planning- en controlcyclus als prioriteit voor deze Statenperiode benoemd. Het traject is in januari 2026 gestart. Sindsdien zijn Provinciale Staten betrokken via technische briefings, meerdere besprekingen in de Rekeningencommissie en een oordeelsvormende bespreking in de Commissie Bestuur.

Een goed ingerichte planning- en controlcyclus is een belangrijke randvoorwaarde voor de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. De cyclus moet Provinciale Staten op herkenbare momenten voorzien van actuele en samenhangende informatie over beleid, prestaties en financiën. Daardoor kunnen Statenleden gerichter bepalen waar bijsturing nodig is, integrale afwegingen maken en volgen of de uitvoering aansluit bij de vastgestelde doelen en middelen. De nieuwe inrichting moet leiden tot minder versnipperde besluitvorming, een sterkere koppeling tussen beleid en financiën, actuelere informatie en duidelijkheid over het moment waarop een onderwerp bestuurlijk wordt afgewogen.

Herijkte planning- en controlcyclus

De nieuwe cyclus brengt de reguliere besluitvorming terug naar vier herkenbare P&C-producten: de Voorjaarsnota, de Begroting, de Najaarsactualisatie en de Jaarstukken. De Actualiteitenbrief wordt toegevoegd als aanvullend instrument voor tussentijdse informatievoorziening, maar is geen afzonderlijk P&C-product en wijzigt de Begroting niet. De formele bevoegdheden van Provinciale Staten veranderen niet; de momenten waarop informatie, bijsturing, kaderstelling en verantwoording plaatsvinden worden duidelijker geordend.

- Begroting: Integraal kaderstellen. Doelen, activiteiten, prestaties en middelen voor het volgende begrotingsjaar vaststellen.
- Voorjaarsnota: Bijsturen en prioriteiten bepalen. De lopende Begroting wijzigen en prioriteiten meegeven aan de beleidsmatige en financiële keuzes voor het volgende jaar.
- Najaarsactualisatie: Actualiseren. De lopende Begroting op basis van actuele, voornamelijk autonome, technische en uitvoeringsgerichte ontwikkelingen bijstellen richting de jaarafsluiting.
- Jaarstukken: Verantwoorden en controleren. Beoordelen wat is bereikt, wat daarvoor is gedaan en welke middelen zijn ingezet.
- Actualiteitenbrief: Gericht tussentijds informeren over financiële ontwikkelingen. Tijdig kennisnemen van financieel ingrijpende ontwikkelingen die niet kunnen wachten op een regulier P&C-product.

De Voorjaarsnota vervangt de huidige Eerste Begrotingswijziging, Tweede Begrotingswijziging en Kaderbrief. Hiermee ontstaat in het voorjaar één moment waarop Provinciale Staten de lopende Begroting kunnen bijstellen en de beleidsmatige prioriteiten en financiële uitgangspunten voor het volgende begrotingsjaar kunnen bepalen. De functie van de huidige Kaderbrief wordt daarbij verdeeld over de Voorjaarsnota en de Begroting. De Voorjaarsnota bevat de beleidsmatige hoofdlijnen, het actuele meerjarige financiële perspectief en de financiële opgaven voor de komende jaren. De concrete uitwerking in doelen, activiteiten en budgetten, inclusief de dekking daarvan, vindt plaats bij de Begroting. Daarmee verschuift het zwaartepunt van de integrale besluitvorming over het volgende begrotingsjaar terug naar de Begroting.

De Handreiking planning- en controlcyclus legt per product de functie, inhoud en aard van de besluitvorming vast. Ook beschrijft de Handreiking wanneer een ontwikkeling in een regulier P&C-product thuishoort en wanneer een Actualiteitenbrief passend is. De Handreiking ondersteunt daarmee zowel Provinciale Staten als de ambtelijke organisatie en voorkomt dat de functies van de producten in de praktijk opnieuw door elkaar gaan lopen. De voorliggende notitie dient als leidraad voor het opstellen van de definitieve Handreiking P&C-cyclus. Een groot deel van de uitgangspunten en afspraken die uiteindelijk in de Handreiking worden opgenomen, is al in deze notitie uitgewerkt.

Om de P&C-producten van actuelere informatie te kunnen voorzien, worden de doorlooptijden waar mogelijk verkort en verschuiven enkele aanlevermomenten.

Dit is vooral zichtbaar bij de Begroting: de ambtelijke input kan later worden afgesloten, zodat ook ontwikkelingen na het zomerreces nog kunnen worden verwerkt. De bestuurlijke behandeling door de commissies en Provinciale Staten blijft op hetzelfde moment plaatsvinden.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De herijking moet Provinciale Staten beter in staat stellen om op herkenbare momenten richting te geven, bij te sturen en de uitvoering te controleren. Daarbij moet in de praktijk blijken of de vernieuwde producten hun beoogde functie vervullen en aansluiten bij de informatiebehoefte van PS.

Bij de doorontwikkeling wordt in het bijzonder beoordeeld of:

- de P&C-producten ieder een herkenbare en afgebakende functie hebben;
- beleidsdoelen, prestaties en financiële gevolgen scherper en concreter met elkaar zijn verbonden;
- de producten aansluiten bij de informatiebehoefte en sturingsmogelijkheden van PS;
- Actualiteitenbrieven op het juiste moment en voor daarvoor geschikte ontwikkelingen worden ingezet;
- de nieuwe planning leidt tot actuelere informatie zonder dat een werkbare voorbereiding en behandeling onder druk komen te staan.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De aanpassing van de planning- en controlcyclus heeft geen directe financiële consequenties.

4. Proces en procedure

Na vaststelling wordt de nieuwe planning- en controlcyclus met ingang van begrotingsjaar 2027 ingevoerd. De vaststelling van de nieuwe cyclus vormt de eerste stap in de verdere verbetering van de P&C-producten. De doorontwikkeling van de P&C-producten vindt plaats in samenspraak met Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en in afstemming met de ambtelijke organisatie. De Rekeningencommissie blijft vanaf 2027 betrokken als begeleidingscommissie voor de doorontwikkeling. Zij evalueert onder meer de werking van de Actualiteitenbrieven, bewaakt mede de toepassing van de Handreiking en toetst of de vernieuwde producten aansluiten bij de afgesproken uitgangspunten en de informatiebehoefte van PS. De Handreiking wordt in samenspraak met Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie verder uitgewerkt en vóór de start van de nieuwe Statenperiode ter vaststelling voorgelegd.

De ervaringen in 2027 worden gebruikt om de cyclus, de producten en de Handreiking waar nodig bij te stellen. In 2027 wordt tevens de Financiële verordening aangepast aan de nieuwe planning- en controlcyclus.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 62-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 29 september 2026;

besluiten:

1. de herijkte planning- en controlcyclus met ingang van begrotingsjaar 2027 vast te stellen;

2. de Notitie Herijking planning- en controlcyclus vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Notitie Herijking Planning- en Controlcyclus

1. Aanleiding en achtergrond

De planning- en controlcyclus vormt de basis voor de kaderstelling, financiële sturing, controle en verantwoording binnen de provincie Noord-Holland. De inrichting van deze cyclus bepaalt in belangrijke mate op welke momenten Provinciale Staten informatie ontvangen, bestuurlijke keuzes kunnen wegen, budgetten kunnen wijzigen en het college kunnen controleren.

Het doel van de herijking is in de eerste plaats om Provinciale Staten beter in positie te brengen om hun sturende en controlerende rol uit te oefenen. De vernieuwde cyclus biedt duidelijkere momenten voor integrale politieke afweging, maakt beter zichtbaar hoe beleidsdoelen en middelen met elkaar samenhangen en stelt Provinciale Staten in staat eerder bij te sturen op basis van actuele informatie. Door ieder P&C-product een herkenbare functie te geven, wordt voor Statenleden duidelijker wanneer zij beleidsmatige prioriteiten bepalen, concrete budgettaire besluiten nemen en het gevoerde beleid beoordelen. Daarnaast is de herijking gericht op vereenvoudiging van de cyclus en duidelijkere, beter navolgbare rapportages.

In de huidige praktijk zijn de functies van de verschillende P&C-producten naar elkaar toegegroeid. Beleidsmatige keuzes, technische actualisaties en informatievoorziening lopen daardoor geregeld door elkaar. Onderwerpen keren op verschillende momenten terug, terwijl de onderlinge samenhang niet altijd direct zichtbaar is. Dit maakt het voor Provinciale Staten lastiger om te bepalen waar het politieke keuzemoment ligt en welke financiële gevolgen met een keuze samenhangen.

Met dit voorstel wordt een cyclus voorgesteld waarin de Begroting opnieuw het centrale kaderstellende document is, de Voorjaarsnota het integrale bijsturingsmoment vormt, de Najaarsactualisatie is gericht op een actuele jaarafsluiting en de Jaarstukken het verantwoordingsmoment blijven. Actualiteitenbrieven ondersteunen de tussentijdse informatievoorziening. De Handreiking P&C-cyclus zal de onderlinge rolverdeling borgen en houvast bieden voor de toepassing in de praktijk.

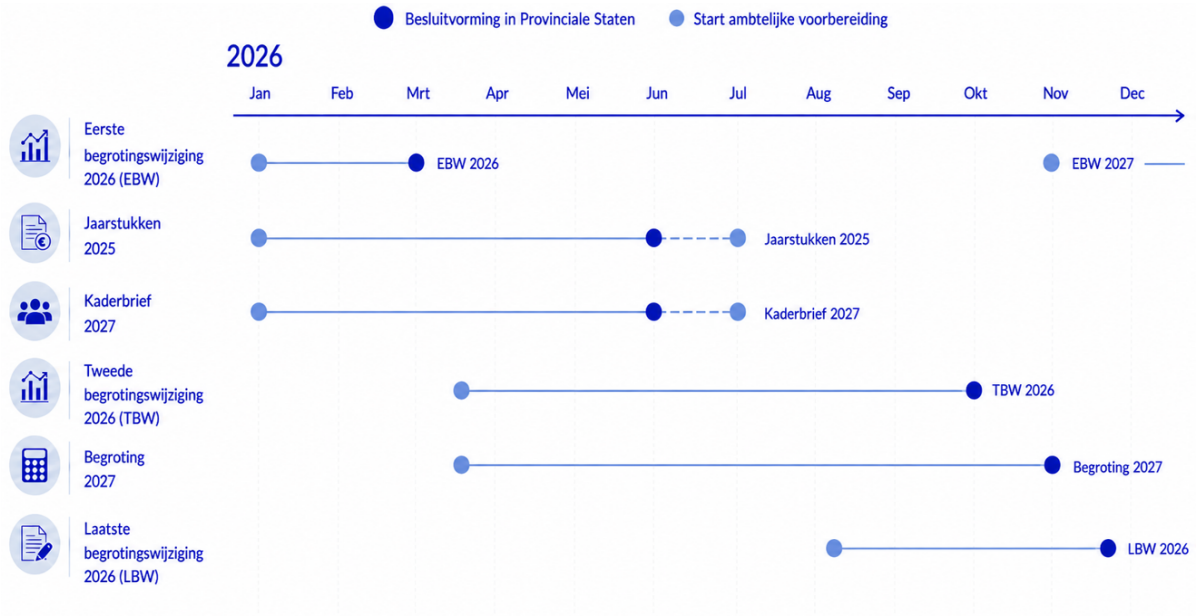
2. Huidige inrichting van de P&C-cyclus

De huidige P&C-cyclus bestaat uit een Kaderbrief, een Begroting, drie begrotingswijzigingen en de Jaarstukken. De Kaderbrief geeft richting aan het beleid en de financiën voor de volgende begroting. In de Begroting stellen PS vast wat de provincie wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke middelen beschikbaar zijn. Via de begrotingswijzigingen wordt de lopende Begroting tussentijds aangepast. Met de Jaarstukken legt GS verantwoording af over het voorafgaande jaar.

Oorspronkelijk hadden de drie begrotingswijzigingen ieder een eigen karakter. De Tweede Begrotingswijziging was met name bedoeld voor grotere beleidsmatige ontwikkelingen en bestuurlijke keuzes. De Eerste en Laatste Begrotingswijziging waren vooral gericht op technische mutaties, autonome ontwikkelingen en noodzakelijke actualisaties.

In de praktijk is dit onderscheid vervaagd. Beleidsmatige keuzes, uitvoeringsontwikkelingen, autonome ontwikkelingen en technisch-financiële mutaties komen inmiddels op meerdere momenten terug. Ook heeft de Kaderbrief zich ontwikkeld tot een document waarin concrete voorstellen en budgetreeksen voor het volgende begrotingsjaar worden opgenomen. Daardoor vindt een belangrijk deel van de financiële en beleidsmatige afweging al vóór de Begroting plaats.

Figuur 1. Huidige P&C-cyclus

2.1 Knelpunten in de huidige cyclus

- **Relatief veel losse besluitmomenten:** Beleidsmatige en financiële wijzigingen worden verspreid over meerdere producten en drie begrotingswijzigingen behandeld. Producten volgen elkaar aan het einde van het jaar bovendien kort op.
- **Versnipperde behandeling van onderwerpen:** Eenzelfde ontwikkeling kan eerst in de Kaderbrief worden aangekondigd, daarna in een begrotingswijziging financieel worden verwerkt en vervolgens opnieuw bij de Begroting terugkomen.
- **Onduidelijke rolverdeling:** Het onderscheid tussen bestuurlijke keuzes, technische actualisatie, informatievoorziening en verantwoording is minder herkenbaar geworden.
- **Beperkte samenhang tussen doelen en middelen:** Beleidsmatige ontwikkelingen en hun financiële verwerking worden niet altijd op hetzelfde moment behandeld, waardoor de afweging voor PS minder navolgbaar is.
- **Lange en overlappende voorbereiding:** Terwijl een product nog bestuurlijk wordt behandeld, is de voorbereiding van het volgende product vaak al gestart. Dit vergroot de administratieve belasting en beperkt de actualiteit van de informatie.

Het gevolg is dat voor Provinciale Staten minder helder is op welk moment de integrale politieke afweging plaatsvindt, welke mutaties daadwerkelijk om een keuze vragen en hoe nieuwe ontwikkelingen zich verhouden tot eerder vastgestelde doelen en middelen.

3. Nieuwe planning- en controlcyclus

De nieuwe P&C-cyclus brengt de besluitvorming terug naar een beperkt aantal herkenbare momenten. Daarmee krijgen Provinciale Staten meer grip op de samenhang tussen beleid en financiën. Provinciale Staten kunnen in het voorjaar integraal bijsturen, bij de Begroting de concrete inzet voor het volgende jaar vaststellen en bij de Jaarstukken controleren wat met de beschikbare middelen is bereikt. Tussentijds blijven zij via Actualiteitenbrieven geïnformeerd over financieel majeure ontwikkelingen.

De nieuwe inrichting bestaat uit vier reguliere P&C-producten: de Voorjaarsnota, de Begroting, de Najaarsactualisatie en de Jaarstukken. De Actualiteitenbrief is een aanvullend financieel informatie-instrument en geen afzonderlijk P&C-product.

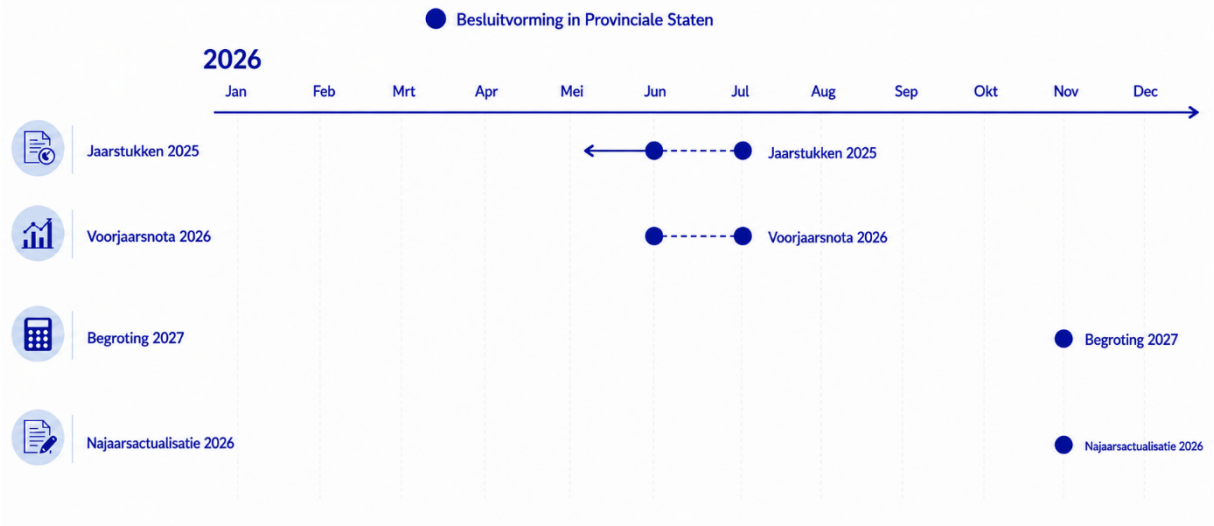
Uitgangspunten:

Bij de verdere uitwerking van de herijking zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Ieder P&C-product heeft een duidelijke, herkenbare en afgebakende functie.
- Provinciale Staten krijgen vaste momenten voor integrale beleidsmatige en financiële afweging.
- Ontwikkelingen worden zoveel mogelijk één keer en op het logisch passende moment behandeld.
- De relatie tussen bestuurlijke keuzes, beleidsdoelen, prestaties en financiële gevolgen wordt concreter zichtbaar gemaakt.
- Provinciale Staten kunnen eerder en dichter op de actualiteit sturen.
- De producten sluiten inhoudelijk en in de tijd logisch op elkaar aan.
- Tussentijdse financiële informatievoorziening blijft beschikbaar.

De herijking verandert de formele bevoegdheden van Provinciale Staten niet. De nieuwe cyclus ordent de besluitvorming: in het voorjaar bijsturen en richting geven, bij de Begroting integraal besluiten over doelen, activiteiten en middelen, en bij de Jaarstukken controleren en verantwoorden.

Figuur 2. Herijkte planning- en controlcyclus

3.1 De P&C-producten in de nieuwe cyclus (Handreiking)

Handreiking P&C-cyclus

De Handreiking zal Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie ondersteunen bij het werken met de nieuwe cyclus. Daarnaast vormt zij een instrument om de beoogde rolverdeling en samenhang tussen de P&C-producten structureel te bewaken. Hiermee wordt voorkomen dat de verschillende producten in de praktijk opnieuw een vergelijkbare functie krijgen en de cyclus geleidelijk aan overzichtelijkheid verliest. De toepassing van de Handreiking wordt periodiek in de Rekeningencommissie besproken en vormt onderdeel van de verdere doorontwikkeling van de P&C-cyclus.

Product	Functie	Centrale vraag voor PS
Begroting	Integraal kaderstellen	Wat willen we bereiken, wat gaan we doen en wat mag dat kosten?
Voorjaarsnota	Bijsturen en prioriteiten bepalen	Welke bijsturing is nu nodig en welke prioriteiten geven we mee voor het volgende jaar?
Najaarsactualisatie	Actualiseren richting jaarafsluiting	Welke technische, autonome en uitvoeringsgerichte bijstellingen zijn nog nodig?
Jaarstukken	Verantwoorden en controleren	Wat is bereikt, wat is gedaan en wat heeft het gekost?
Actualiteitenbrief	Gericht tussentijds informeren	Over welke financieel majeure of politiek relevante ontwikkeling moeten PS nu worden geïnformeerd?

Begroting

De Begroting is het centrale P&C-document voor het begrotingsjaar. Provinciale Staten stellen hierin integraal vast wat de provincie wil bereiken, welke activiteiten en instrumenten daarvoor worden ingezet en welke middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. De Begroting vormt daarmee het moment waarop beleidsdoelen, uitvoering en financiën in onderlinge samenhang worden vastgesteld.

De Voorjaarsnota vormt hiervoor het inhoudelijke en financiële vertrekpunt. Daarin worden relevante beleidsmatige en financiële ontwikkelingen zichtbaar gemaakt en geven Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten prioriteiten mee voor het volgende begrotingsjaar. Wanneer de financiële gevolgen van een ontwikkeling al voldoende duidelijk zijn, worden deze in de Voorjaarsnota betrokken bij het meerjarige financiële perspectief. Wanneer nog nadere uitwerking nodig is, bevat de Voorjaarsnota een beleidsmatige richting en waar mogelijk een financieel kader of een bandbreedte.

In de Begroting worden deze ontwikkelingen vervolgens concreet uitgewerkt. Daarbij wordt vastgelegd welke resultaten worden nagestreefd, welke activiteiten worden uitgevoerd en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Ook voorstellen die vanwege hun beperkte financiële omvang geen afzonderlijke behandeling in de Voorjaarsnota vragen, worden rechtstreeks in de Begroting opgenomen. Zo blijft de Voorjaarsnota gericht op richtinggevende keuzes en bevat de Begroting de volledige en definitieve uitwerking voor het volgende begrotingsjaar.

Voorjaarsnota

De Voorjaarsnota is een samenvoeging van de huidige Eerste Begrotingswijziging, Tweede Begrotingswijziging en Kaderbrief. Hiermee ontstaat één integraal moment in het voorjaar waarop Provinciale Staten de lopende Begroting kunnen bijstellen en de beleidsmatige prioriteiten en financiële kaders voor de Begroting voor het volgende jaar kunnen bepalen. De concrete uitwerking van deze prioriteiten, inclusief de dekking daarvan, vindt vervolgens plaats bij de Begroting.

De Voorjaarsnota heeft drie samenhangende functies:

1. Actualisatie van de beleidsmatige koers
   In de Voorjaarsnota worden relevante maatschappelijke, bestuurlijke en economische ontwikkelingen toegelicht en wordt aangegeven wat deze betekenen voor de provinciale doelstellingen. Daarbij wordt zichtbaar op welke beleidsterreinen aanpassing van de beleidsmatige koers nodig is.

2. Wijziging van de lopende Begroting
   Provinciale Staten stellen de noodzakelijke wijzigingen van de Begroting voor het lopende jaar vast. Het gaat onder meer om wijzigingen van doelen, prestaties, lasten en baten per programma, reservemutaties, investeringskredieten, subsidies buiten uitvoeringsregeling en het gewijzigde begrotingsresultaat. Daarbij wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige, autonome en technisch-financiële wijzigingen.

3. Actualisatie van het meerjarige financiële perspectief

De Voorjaarsnota geeft een actueel beeld van de financiële positie van de provincie en de beschikbare financiële ruimte. Daarbij worden de meerjarige gevolgen van beleidsmatige en autonome ontwikkelingen inzichtelijk gemaakt. Provinciale Staten bepalen welke beleidsprioriteiten bij de Begroting nader moeten worden uitgewerkt en binnen welke financiële kaders dit moet gebeuren. De concrete dekking van de financiële gevolgen wordt vervolgens bij de Begroting integraal uitgewerkt en aan Provinciale Staten ter besluitvorming voorgelegd.

Beleidsontwikkelingen met gevolgen voor het volgende begrotingsjaar worden in de Voorjaarsnota op hoofdlijnen behandeld. Hiermee wordt de omvang van de financiële opgave zichtbaar, maar wordt nog niet vooruitgelopen op de definitieve dekking. Wanneer een ontwikkeling nog niet volledig is uitgewerkt, bevat de Voorjaarsnota de beleidsmatige richting en, waar mogelijk, een financieel kader of een bandbreedte. De vertaling naar concrete activiteiten en de financiële dekking daarvan vindt plaats bij de Begroting.

De Voorjaarsnota wordt daarmee het centrale bijsturingsmoment in het voorjaar: Provinciale Staten beoordelen de voortgang van het lopende jaar, stellen begrotingswijzigingen vast en bepalen de beleidsmatige prioriteiten en financiële kaders voor de Begroting. De afweging over de concrete uitwerking en dekking vindt vervolgens plaats bij de Begroting.

Najaarsactualisatie

De Najaarsactualisatie heeft een beperkt en actualiserend karakter. Zij brengt de Begroting op basis van de meest recente inzichten in lijn met de verwachte jaarafsluiting. Het betreft voornamelijk autonome ontwikkelingen, technisch-financiële mutaties, uitvoeringsontwikkelingen, incidentele mee- en tegenvallers, kasschuiven, budgetoverhevelingen en andere noodzakelijke actualisaties.

Nieuwe structurele beleidskeuzes of grote koerswijzigingen passen in beginsel niet in dit product. Het accent ligt op het verwerken van ontwikkelingen die zich gedurende het jaar hebben voorgedaan en noodzakelijk zijn voor een actueel en realistisch financieel beeld van het lopende jaar.

Jaarstukken

De Jaarstukken vormen het verantwoordingsmoment binnen de planning- en controlcyclus. Hierin wordt inzicht gegeven in wat in het voorgaande jaar is bereikt, welke middelen daarvoor zijn ingezet en welke afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn ontstaan.

De Jaarstukken vormen daarnaast een belangrijk vertrekpunt voor toekomstige besluitvorming. Ontwikkelingen die zichtbaar worden bij de verantwoording kunnen aanleiding zijn voor bijsturing of nieuwe keuzes in het daaropvolgende P&C-product.

Actualiteitenbrief

De Actualiteitenbrief is geen afzonderlijk P&C-product en wijzigt de Begroting niet. Het instrument wordt gebruikt om Provinciale Staten tussentijds gericht te informeren over financieel ingrijpende ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de Begroting en niet kunnen wachten tot het volgende reguliere P&C-product. De brief geeft geen integraal beeld van de beleidsmatige en financiële stand van zaken, maar behandelt een specifieke beleidsmatige of financiële uitsnede.

Het initiatief voor een Actualiteitenbrief kan zowel van Gedeputeerde Staten als van Provinciale Staten komen. Een Actualiteitenbrief komt naar verwachting meestal tot stand op initiatief van de verantwoordelijke portefeuillehouder, die actuele ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen daarvan vanuit de eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid signaleert. De portefeuillehouder Financiën weegt af of, naast de reguliere actieve informatieplicht, een Actualiteitenbrief nodig is. Een portefeuillehouder kan ook tijdens een commissie- of Statenvergadering toezeggen Provinciale Staten via een Actualiteitenbrief te informeren. Statenleden kunnen daarnaast zelf om een Actualiteitenbrief verzoeken of dit verzoek in een motie vastleggen.

Een Actualiteitenbrief ligt voor de hand wanneer:

- Een financiële ontwikkeling niet kan wachten tot de Voorjaarsnota, Begroting, Najaarsactualisatie of Jaarstukken;
- de mogelijke financiële gevolgen voor beleid, uitvoering, inkomsten, uitgaven of risico's aanzienlijk zijn;
- Een financiële ontwikkeling nog niet 'besluitrijp' is, maar Provinciale Staten wel tijdig moeten weten wat er speelt;
- eerder verstrekte financiële informatie door nieuwe omstandigheden wezenlijk is gewijzigd.

Mogelijke onderwerpen zijn circulaires en ontwikkelingen in het Provinciefonds, de kostenontwikkeling van faunaschade en financieel relevante ontwikkelingen op grote dossiers zoals stikstof, netcongestie, natuur, bereikbaarheid en bedrijfsvoering.

3.2 Samenhang en oplossing van de knelpunten

Met de nieuwe inrichting ontstaat een duidelijkere ordening van de planning- en controlcyclus. De verschillende P&C-producten krijgen ieder een herkenbare functie, waardoor bestuurlijke besluitvorming, actualisatie, verantwoording en informatievoorziening beter van elkaar worden onderscheiden.

- Minder losse afwegingsmomenten: beleidsmatige bijsturing wordt in het voorjaar gebundeld in de Voorjaarsnota en de concrete uitwerking voor het volgende jaar in de Begroting.
- Minder versnippering: onderwerpen worden zoveel mogelijk één keer op het passende moment behandeld.
- Duidelijkere rolverdeling: de Voorjaarsnota stuurt en wijzigt het lopende jaar, de Begroting stelt de koers en middelen voor het volgende jaar vast, de Najaarsactualisatie actualiseert en de Jaarstukken verantwoorden.
- Sterkere koppeling tussen doelen en middelen: beleidsmatige en financiële gevolgen worden in samenhang gepresenteerd en technische en beleidsmatige mutaties worden herkenbaar onderscheiden.

Eerste stap in verdere verbetering
Een nieuwe P&C-cyclus lost niet automatisch alle vraagstukken rond de kwaliteit van beleidsdoelen, prestaties en indicatoren op. De herijking creëert wel de noodzakelijke randvoorwaarden: duidelijke beslismomenten, een herkenbare functie per product en een betere inhoudelijke volgorde. Vanuit die basis kunnen de opzet en kwaliteit van de afzonderlijke P&C-producten verder worden ontwikkeld.

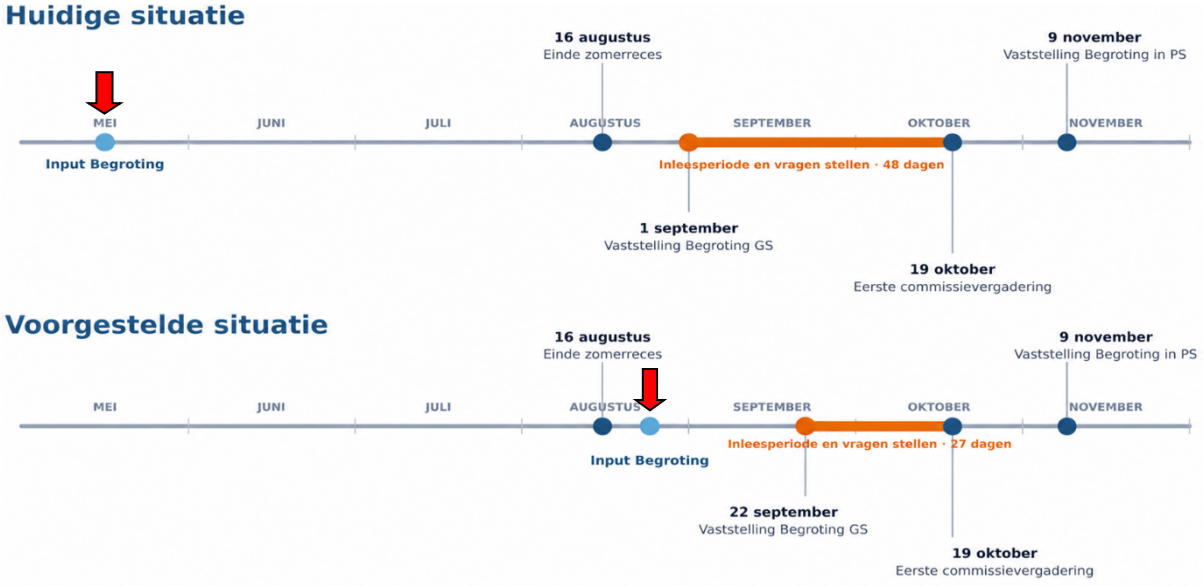
4. Aanlevertermijnen als randvoorwaarde

Het inkorten van de doorlooptijden is cruciaal om de doelen van de herijking te realiseren. De huidige aanlevertermijnen zijn lang. Daardoor wordt informatie al vroeg in het proces afgesloten, terwijl relevante ontwikkelingen zich daarna nog kunnen voordoen. Dit leidt tot aanvullende actualisaties, correcties en een minder actueel P&C-product.

Bij de Begroting is dit het meest zichtbaar. In de huidige planning ligt de eindstand voor de begrotingsinput al in mei, terwijl Gedeputeerde Staten de Begroting begin september vaststellen. In de voorgestelde planning verschuift de begrotingsinput naar eind augustus en de vaststelling door Gedeputeerde Staten naar later in september. Hierdoor kunnen ontwikkelingen na het zomerreces nog worden verwerkt en ontvangen Statenleden een actueler financieel en beleidsmatig beeld. De behandeling door commissies en Provinciale Staten blijft daarbij op hetzelfde moment plaatsvinden.

Ook voor de overige P&C-producten geldt dat een kortere doorlooptijd ruimte biedt voor actuelere informatie en meer inhoudelijke kwaliteit. Het verkorten van de doorlooptijd betekent tegelijkertijd dat Statenleden minder tijd hebben om de P&C-producten voorafgaand aan de behandeling te bestuderen en hierover technische vragen te stellen. De gebruikelijke periode van twee weekenden om de stukken te bestuderen en technische vragen in te dienen, blijft echter behouden. Vanuit de ambtelijke organisatie worden deze vragen vervolgens tijdig beantwoord, zodat de antwoorden voor de eerste commissiebehandeling voor de Statenleden beschikbaar zijn. Daar staat tegenover dat de informatie bij publicatie actueler is en beter aansluit bij de situatie op het moment van besluitvorming.

Figuur 3. Voorbeeld Aanlevertermijnen Begroting 2027

5. Vervolgproces

De invoering van de nieuwe P&C-cyclus vanaf 2027 is het begin van een doorontwikkeltraject. In de praktijk moet blijken of de gekozen afbakening tussen producten werkt, of Actualiteitenbrieven op het juiste moment worden ingezet en of de nieuwe producten daadwerkelijk aansluiten bij de informatiebehoefte en sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten.

De Rekeningencommissie blijft daarom vanaf 2027 betrokken als begeleidingscommissie voor de doorontwikkeling van de P&C-cyclus en de P&C-producten. Zij evalueert periodiek de inzet en werking van Actualiteitenbrieven, bewaakt mede de toepassing van de Handreiking P&C-cyclus en toetst of de nieuwe producten aansluiten bij de afgesproken uitgangspunten en de informatiebehoefte van PS. Daarnaast wordt de impactanalyse naar het eerder opleveren van de

Jaarstukken in 2027 uitgevoerd. De ervaringen over 2027 worden benut om de cyclus en de Handreiking waar nodig bij te stellen.

Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

De Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling bevat subsidies die niet op basis van een bestaande subsidieregeling worden verstrekt en wordt momenteel gelijktijdig met de reguliere P&C-producten door Provinciale Staten vastgesteld. Met de vaststelling van de lijst bieden PS de benodigde juridische grondslag voor deze subsidieverstrekkingen. De lijst is bedoeld voor uitzonderingssituaties die niet binnen een reguliere subsidieregeling passen.

2027 geldt als transitiejaar. In dat jaar wordt de lijst nog driemaal aan Provinciale Staten ter besluitvorming voorgelegd, overeenkomstig de huidige frequentie. Vanaf 2028 wordt de lijst wederom gekoppeld aan de P&C-producten van de nieuwe cyclus en ontstaan twee vaststellingsmomenten.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
commissiebestuur@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **26-10-2026**

5 november 2026

Onderwerp: advies voordracht Herijking planning en controlcyclus

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de voordracht herijking planning en controlcyclus als hamerstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Brede steun voor deze nieuwe planning- en controlcyclus.
- Een punt van aandacht is de verschuiving van het zwaartepunt van de huidige kaderbrief naar de begroting. Er moet ruimte zijn voor de Staten om het begrotingsvoorstel te wijzigen.
- Verder werd stilgestaan bij de doorontwikkeling van de P&C-producten, de evaluatie van de nieuwe werkwijze en het eerder behandelen van de jaarrekening.

Toezeggingen gedeputeerde:

- evaluatie na elk product in de begeleidingsgroep (in aanvulling op de evaluatie van de cyclus na 2 jaar)
- opnemen van kaderstelling in de voorjaarsnota (denk aan begrotingsuitgangspunten, relevante kengetallen en de financiële ruimte etc.)

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
D. Bosch
CZ/COM/WCA

Telefoonnummer +31235143133
david.bosch@noord-holland.nl

Verzenddatum
10 SEP. 2026

Kenmerk
COM030826DB3

Uw kenmerk

Betreft: vaststelling Participatieverordening Noord-Holland 2026 (na zienswijzeprocedure)

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over definitieve tekst Participatieverordening Noord-Holland 2026.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)

Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening

Participatieverordening Noord-Holland 2026

Statenvoordracht

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2026 | 60

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 8 september 2026

Onderwerp: vaststellen Participatieverordening Noord-Holland 2026

Kenmerk: COM030826DB4

Bijlagen:

Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening

Participatieverordening Noord-Holland 2026

1. Inleiding

Op basis van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn Provinciale Staten (PS) gehouden om uiterlijk 1 januari 2027 de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Wet versterking participatie op decentraal niveau heeft als doel het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij lokaal beleid. De wet richt zich op drie kernpunten: het uitbreiden van inspraak naar de hele beleidscyclus, het verplichten van een lokale participatieverordening en het versterken van de lokale democratie.

De werking van de participatieverordening wordt na twee jaar geëvalueerd.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde Participatieverordening Noord-Holland 2026 heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

Op 1 juni 2026 hebben Provinciale Staten de ontwerp-Participatieverordening besproken en vastgesteld. Deze heeft van 10 juni 2026 tot en met 5 augustus 2026 ter inzage gelegen. In de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening staat een overzicht van ingediende zienswijzen en het antwoord van de provincie hierop.

De zienswijzen hebben tot de volgende tekstuele aanpassing geleid in Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht, onder Artikel 10, onderdeel a, Beoordelingskader:

~~*a. het een lopend uitvoeringstraject betreft;*~~

is vervangen door:

a. het een lopend uitvoeringstraject betreft, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is;

en in de bijbehorende toelichting op de participatieverordening:

~~*Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen.*~~

is vervangen door:

Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd, de kosten hoger zijn, de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen, als het een lopend plan (of een ondergeschikte aanpassing daarvan) betreft.

De afwijzingsgrond "lopend uitvoeringstraject, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is" is bedoeld voor situaties waarin een traject of de voorbereidingen op een traject al zodanig in uitvoering is dat overname niet meer haalbaar is. Bijvoorbeeld in het stadium dat al juridische, financiële, personele, organisatorische of andere verplichtingen aangegaan zijn, of dat de totstandkoming van deze verplichtingen al vergevorderd zijn en het openbreken of overdragen van een dergelijk plan kan leiden tot contractbreuk, onrechtmatig handelen, extra kosten, vertraging in de uitvoering en risico's voor de continuïteit van het project.

Een besluit op een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht is een besluit waartegen bezwaar en beroep openstaan.

Uiterlijk 1 januari 2027 dient de Participatieverordening Noord-Holland 2027 in werking te treden.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 60-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 8 september 2026;

gelet op de Wet versterking participatie op decentraal niveau en overwegende dat de ontvangen zienswijze is beoordeeld en beantwoord in de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening,

besluiten:

1. de Participatieverordening Noord-Holland 2026 definitief vast te stellen;

2. de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van [datum], nr. [nummer], tot vaststelling van de Participatieverordening Noord-Holland 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van […], met kenmerk […];

gelet op artikel 147 van de Provinciewet;

besluiten de volgende verordening vast te stellen:

Participatieverordening Noord-Holland 2026

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- *beleid:* visie, programma of plan van de provincie om een bepaald doel te bereiken;
- *bestuursorgaan:* het bestuursorgaan dat bevoegd gezag is voor vaststelling van het beleid, afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak;
- *burgerinitiatiefvoorstel*: een voorstel van een initiatiefgerechtigde ter plaatsing op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten;
- *initiatiefgerechtigde*: degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten;
- *initiatiefnemer:* een inwoner, organisatie, onderneming of andere belanghebbende die bij de provincie een verzoek indient om een initiatief, plan, activiteit of beleidswijziging in behandeling te nemen;
- *inspraak*: het betrekken van inwoners en in de provincie een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van provinciaal beleid;
- *inwoner*: ingezetene als bedoeld in artikel 2 van de Provinciewet;
- *maatschappelijke partijen*: organisaties, instellingen, verenigingen, bedrijven, belangenbehartigers en andere niet-overheidsorganisaties die een rol, belang of expertise hebben bij een provinciaal onderwerp;
- *participatie:* het op initiatief van de provincie betrekken van inwoners en belanghebbenden zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid, teneinde de kwaliteit van het beleid en de besluitvorming te verbeteren;
- *participatieproces*: wijze waarop de participatie van een plan of initiatief is vormgegeven;
- *projectinitiatiefnemer*: degene die het voornemen heeft een project te realiseren waarvoor een projectbesluit wordt voorbereid en die in dat kader participatie organiseert;
- *uitdaagrecht*: recht van een inwoner of maatschappelijke partij om een verzoek bij de provincie in te dienen om de feitelijke uitvoering van een provinciale taak over te nemen, als bedoeld in artikel 147, derde lid, van de Provinciewet.

Artikel 2 Reikwijdte van de verordening

Deze verordening is van toepassing op burgerinitiatiefvoorstellen, op inspraak- of participatieprocessen die plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de provincie en op verzoeken tot toepassing van het uitdaagrecht.

Hoofdstuk 2 Participatie

Artikel 3 Uitgangspunten participatie

1. Gedeputeerde Staten besluiten of en op welke wijze participatie wordt toegepast en hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

a. *de ruimte voor invloed*: de provincie maakt participatie pas mogelijk na een zorgvuldige afweging over de toegevoegde waarde van participatie. Er moet ruimte zijn voor invloed;
b. *de opzet van het participatieproces*: als de provincie (externe) deskundigen betrekt, is vooraf duidelijk hoe de rol van deze deskundigen zich verhoudt tot de inbreng van inwoners, bedrijven en organisaties;
c. *informatie en communicatie*: de provincie communiceert duidelijk, tijdig en volledig over het doel van de participatie en het participatieproces en zorgt voor terugkoppeling in elke fase;
d. *afspiegeling*: de provincie streeft naar een inclusieve en representatieve deelname in de participatie;
e. *besluitvorming*: de resultaten van elk participatietraject worden gedocumenteerd. Bij de besluitvorming wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng van de participatie is meegenomen; en
f. *leren en evalueren*: de provincie evalueert actief het proces en de resultaten van de participatie om toekomstige participatieprocessen te verbeteren.

Artikel 4 Uitzonderingen

Er vindt in ieder geval geen participatie plaats als:

a. participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgesloten is;
b. de uitkomst van de participatie vanwege de spoedeisendheid niet kan worden afgewacht;
c. het belang van kwetsbare groepen in de samenleving zwaarder moet wegen;
d. er sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
e. het gaat om interne of organisatorische aangelegenheden van de provincie; of
f. het gaat om de begroting, de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen bedoeld in Titel IV van de Provinciewet.

Artikel 5 Projectbesluit

Bij participatie die in het kader van een projectbesluit, als bedoeld in de Omgevingswet, door of namens een projectinitiatiefnemer wordt georganiseerd, zijn artikel 3 en artikel 4 van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 3 Inspraak

Artikel 6 Inspraak

1. Elk bestuursorgaan besluit ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden of inspraak wordt geboden, tenzij een wettelijk voorschrift tot het verlenen van inspraak verplicht.
2. Onverminderd het eerste lid wordt in ieder geval geen inspraak geboden:
    a. ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van eerder vastgesteld beleid;
    b. indien inspraak bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
    c. indien sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of zeer weinig beleidsvrijheid heeft;
    d. inzake de begroting;
    e. inzake de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen bedoeld in Titel IV van de Provinciewet; of
    f. indien de uitvoering van het desbetreffende beleid dermate spoedeisend is dat inspraak niet kan worden afgewacht.

Artikel 7 Inspraakprocedure

1. Op inspraak is de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.
2. Het bestuursorgaan kan voor één of meer beleidsvoornemens een andere inspraakprocedure vaststellen.

Artikel 8 Eindverslag

1. Onverminderd artikel 3:17 van de Algemene wet bestuursrecht stelt het bestuursorgaan ter afronding van de inspraak een eindverslag op.
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
    a. een overzicht van de gevolgde inspraakprocedure;
    b. een weergave van de zienswijzen die tijdens de inspraak mondeling, schriftelijk of digitaal naar voren zijn gebracht; en
    c. een reactie op de zienswijzen, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen wordt overgegaan.
3. Het bestuursorgaan maakt het eindverslag op de gebruikelijke wijze openbaar.

Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht

Artikel 9 Verzoek

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij Gedeputeerde Staten een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen. De provincie stelt een formulier, opgenomen in bijlage 1 bij deze verordening, beschikbaar waarmee een verzoek kan worden gedaan.
2. In een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht geeft initiatiefnemer in ieder geval aan:
    a. welke taak de initiatiefnemer van de provincie wil overnemen;

b. wat het doel is van het verzoek en hoe de initiatiefnemer deze taak efficiënter of beter gaat uitvoeren;
c. welke andere partijen willen meedoen aan het overnemen van de taak;
d. wat de kennis en ervaring van de initiatiefnemer zijn;
e. een begrotingsvoorstel;
f. een toelichting waarin onderbouwd wordt dat de initiatiefnemer voldoende tijd en kennis heeft om de taak te kunnen uitvoeren; en
g. hoe de initiatiefnemer de kwaliteit en de uitvoering van de taak op de langere termijn wil verzekeren.

Artikel 10 Beoordelingskader

Gedeputeerde Staten kunnen een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht in ieder geval afwijzen als:

a. het een lopend uitvoeringstraject betreft, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is;
b. het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
c. er sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
d. het de begroting, de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen betreft, bedoeld in Titel IV van de Provinciewet;
e. het gaat om interne of organisatorische aangelegenheden van de provincie;
f. de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen;
g. de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat het benutten van het uitdaagrecht niet kan worden afgewacht; of
h. het belang van het uitdaagrecht niet opweegt tegen het belang van de verantwoordelijkheid van de provincie voor kwetsbare groepen in de samenleving.

Artikel 11 Afspraken

Als Gedeputeerde Staten het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht toewijzen, maken zij met de initiatiefnemer afspraken over in ieder geval:

a. het proces, het resultaat en de looptijd van de uitvoering van de taak;
b. het budget en de financieringswijze van de uitvoering van de taak;
c. het contact met de provincie gedurende de uitvoering van de taak;
d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de uitvoering van de taak; en
e. de evaluatie van de uitvoering van de taak.

Hoofdstuk 5 Burgerinitiatiefvoorstel

Artikel 12 Burgerinitiatiefvoorstel

1. Een initiatiefgerechtige kan Provinciale Staten verzoeken om een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van hun vergadering te plaatsen, indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een geldig verzoek, als bedoeld in artikel 13, vierde lid, is ingediend.
2. Het verzoek bevat ten minste:
    a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatiefvoorstel;
    b. een toelichting op het burgerinitiatiefvoorstel;
    c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de initiatiefnemer en zijn plaatsvervanger; en
    d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.
3. Het verzoek ter plaatsing van een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van Provinciale Staten.
4. Voor het indienen van het verzoek wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen formulier.
5. Voor het indienen van de ondersteuningsverklaringen wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 3 van deze verordening opgenomen formulier.

Artikel 13 Beoordeling

1. Provinciale Staten stellen in de eerstvolgende vergadering na de datum van indiening van het verzoek vast of het burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten wordt geplaatst, met dien verstande dat ten minste twee weken is gelegen tussen de dag van indiening van het verzoek en de dag van de vergadering waarin op het verzoek wordt beslist.
2. Een burgerinitiatiefvoorstel wordt op de agenda geplaatst indien voldaan is aan de vereisten voor initiatiefgerechtigheid en sprake is van een geldig verzoek.
3. Voor de beoordeling of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is de toestand op de dag van indiening van het verzoek bepalend.
4. Ongeldig is het verzoek dat:
    a. niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
    b. ziet op een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
    c. in strijd is met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
    d. een bezwaar betreft in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;
    e. een klacht betreft in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
    f. een onderwerp betreft waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door Provinciale Staten een besluit is genomen;
    g. ziet op provinciale belastingen of leges; of
    h. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Artikel 14 Vervolgproces

1. Indien Provinciale Staten vaststellen dat het verzoek geldig is, dan agenderen zij het burgerinitiatiefvoorstel voor de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten.
2. De voorzitter van Provinciale Staten nodigt de initiatiefnemer schriftelijk uit voor de vergadering waarvoor het burgerinitiatiefvoorstel is geagendeerd. De initiatiefnemer of een plaatsvervanger heeft tijdens deze vergadering de gelegenheid om het burgerinitiatiefvoorstel mondeling nader toe te lichten.
3. Zo spoedig mogelijk nadat Provinciale Staten over het burgerinitiatiefvoorstel een besluit hebben genomen, wordt dit besluit bekendgemaakt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in het Provinciaal Blad.
4. Tegelijkertijd met de bekendmaking wordt van het besluit mededeling gedaan aan initiatiefnemer.

Artikel 15 Evaluatie burgerinitiatiefvoorstel

De voorzitter van Provinciale Staten brengt over elk jaar een verslag uit over de werking van het recht van burgerinitiatiefvoorstel in de praktijk.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 16 Evaluatie Participatieverordening

Gedeputeerde Staten zenden twee jaar na inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk.

Artikel 17 Afwijkingsbevoegdheid

Het bestuursorgaan kan bepalingen in deze verordening waarvoor het bestuursorgaan bevoegd is, buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing gelet op het belang van het betrekken van inwoners of andere belanghebbenden leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 18 Intrekking en overgangsrecht

1. De Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland (Provinciaal Blad, 2002, 17) wordt ingetrokken.
2. De Inspraakverordening Noord-Holland 2005 (Provinciaal Blad, 2005, 82) wordt ingetrokken.
3. De Inspraakverordening Noord-Holland 2005 blijft van toepassing voor plannen, waarvoor inspraak is verleend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 19 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening Noord-Holland 2026.

Aldus vastgesteld in de openbare Provinciale Statenvergadering van [datum].

Haarlem,

De voorzitter,

De statengriffier,

Toelichting op de Participatieverordening Noord-Holland 2026

Algemene toelichting

Participatie in historisch perspectief
Door de provincie is al enige jaren geleden ingezet op participatie met de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland 2002, de Inspraakverordening Noord-Holland 2005 en de Uitgangspunten voor Participatie van de provincie Noord-Holland (2022). Met de Participatieverordening Noord-Holland 2026 worden deze documenten bij elkaar gebracht.

Wet versterking participatie op decentraal niveau
Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden (Stb. 2024, 203, hierna: de wet). Deze wet wijzigt artikel 147 van de Provinciewet en beoogt het draagvlak voor het beleid van provincies, en de uitvoering en evaluatie daarvan, te vergroten door inwoners bij de totstandkoming hiervan een grotere rol te geven.

Uit artikel 147, derde lid, van de Provinciewet volgt dat provincies in de nieuwe participatieverordening niet alleen moeten voorzien in de wijze waarop zij inwoners bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van het beleid betrekken, maar aan inwoners en maatschappelijke partijen ook de mogelijkheid moeten bieden zelf het initiatief te nemen.

Noord-Hollandse aanpak
Provincie Noord-Holland kiest bewust voor een aanpak die samenwerking met inwoners en maatschappelijke partijen zo veel mogelijk uitnodigt en ondersteunt. De verordening geeft duidelijkheid over de uitgangspunten en spelregels voor participatie en regelt het uitdaagrecht, waarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Tegelijkertijd richt de provincie haar organisatie zo in dat het voor inwoners en maatschappelijke partijen toegankelijk is om ideeën en voorstellen in te brengen en daartoe een samenwerking tot stand te brengen. Zo blijft er ruimte voor maatwerk. Dit maakt het mogelijk om per initiatief, in overleg met de betrokkenen, passende instrumenten te kunnen kiezen en afspraken te maken. Met deze aanpak worden initiatieven uit de samenleving gestimuleerd op een manier die aansluit bij de aard van een initiatief.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Artikel 1 bevat de omschrijvingen van de belangrijkste begrippen die in de verordening worden gebruikt, zodat voor alle gebruikers helder is wat ermee wordt bedoeld.

Artikel 2 Reikwijdte van de verordening

Uitgangspunt in de verordening is dat de bestuursorganen binnen de provincie, elk ten aanzien van hun eigen taken en bevoegdheden, bepalen of participatie plaatsvindt en of het mogelijk is het uitdaagrecht toe te passen. Dit vanzelfsprekend behoudens die gevallen waarin de wet tot participatie of toepassing van het uitdaagrecht verplicht.

Hoofdstuk 2 Participatie

Artikel 3 Uitgangspunten participatie

De komende jaren staat Nederland voor grote opgaven die gaan over hoe het land is ingericht. Die opgaven hebben gevolgen voor de leefomgeving van inwoners. Daarom wil provincie Noord-Holland weten wat er speelt in de samenleving en vindt het participatie belangrijk. De provincie betrekt inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij het maken, uitvoeren en evalueren van beleid en andere besluitvorming omdat kennis en ervaring van hun leefomgeving zorgen voor betere resultaten.

In dit artikel is gekozen om de eerder door Provinciale Staten vastgestelde Uitgangspunten voor Participatie van de Provincie Noord-Holland (Provinciaal Blad, 2022, 13162) te formaliseren.

Politiek, bestuur en ambtelijke organisatie handelen volgens de uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland. Participatie is daarbij altijd maatwerk en de invulling kan per traject verschillen. De provincie maakt participatie pas mogelijk na een zorgvuldige afweging van de toegevoegde waarde en alleen als er ruimte is voor daadwerkelijke invloed.

De provincie streeft naar een inclusieve en representatieve deelname in de participatie. Dit betekent dat de provincie actief op zoek gaat naar verschillende kennis en ervaring van Noord-Hollanders voor wie het minder vanzelfsprekend of makkelijk is om mee te doen, zoals bijvoorbeeld ouderen, jongeren, mensen met een taalbarrière en mensen met minder digitale vaardigheden. Ook wordt, voor zover relevant, gestreefd naar passende vertegenwoordiging van belangen zoals van natuur en dieren. Participatie is representatief wanneer de provincie aantoonbaar heeft gestreefd naar een evenwichtige afspiegeling van relevante belanghebbenden en perspectieven, passend bij de aard en impact van het besluit.

Tijdens het hele proces zorgt de provincie voor transparantie en duidelijkheid. Als (externe) deskundigen worden betrokken, is vooraf duidelijk hoe de rol van deze deskundigen zich verhoudt tot de inbreng van inwoners, bedrijven en organisaties. De provincie communiceert duidelijk, tijdig en volledig over zowel het doel als het verloop van het participatieproces en koppelt per fase terug. De resultaten van elke participatietraject worden gedocumenteerd.

Participatie betekent niet dat iedereen die meedoet gelijk kan krijgen. Bij de besluitvorming wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng van de participatie is meegenomen en de belangenafweging heeft plaatsgevonden. Na een participatietraject besluit meestal het bestuur of de politiek. De provincie evalueert actief het proces en de resultaten van de participatie om toekomstige participatieprocessen te verbeteren.

In bepaalde gevallen geeft de wet nadere handvaten voor participatie. Een voorbeeld van een geval waar de participatieverordening zich niet voor leent is de omgevingsvergunning in de Omgevingswet. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning is namelijk niet het bevoegd gezag, maar de aanvrager aan zet voor de organisatie van participatie.

Artikel 4 Uitzonderingen

Dit artikel geeft een aantal uitzonderingen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten, maar ook als er voor het bestuursorgaan heel weinig ruimte is gelaten om (beleids)keuzes te maken of als het interne en bestuurlijke aangelegenheden van de provincie betreft. In die gevallen heeft participatie of toepassing van het uitdaagrecht geen toegevoegde waarde. Als er een beroep op een uitzonderingsgrond wordt gedaan en er van participatie wordt afgezien, dan moet dat worden onderbouwd.

Artikel 5 Projectbesluit

In deze verordening wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende rollen van initiatiefnemers. De term *initiatiefnemer* wordt gebruikt voor inwoners, organisaties of andere belanghebbenden die bij de provincie een verzoek indienen om een initiatief, plan, activiteit of beleidswijziging in behandeling te nemen, zoals bedoeld bij het uitdaagrecht.

Bij de voorbereiding en uitvoering van een projectbesluit kan de participatie echter (mede) worden georganiseerd door een andere partij dan de provincie zelf. Het gaat daarbij veelal om professionele partijen, zoals netbeheerders, bedrijven of andere organisaties, die het voornemen hebben een project met publiek belang te realiseren waarvoor een projectbesluit wordt voorbereid of vastgesteld. Om deze rol duidelijk te onderscheiden van het uitdaagrecht, wordt in deze verordening de term *projectinitiatiefnemer* gebruikt.

Deze bepaling regelt dat ook projectinitiatiefnemers gebonden zijn aan de bepalingen over participatie van deze verordening.

Hoofdstuk 3 Inspraak

Artikel 6 tot en met 8 Inspraak

Een bestuursorgaan kan op grond van de verordening inspraak verlenen, ook als de wet daartoe niet verplicht. Inspraak kan naast participatie plaatsvinden. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bevat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Deze voorbereidingsprocedure is in beginsel van toepassing als inspraak wordt verleend. Het bestuursorgaan kan hier echter van afwijken en een andere inspraakprocedure vaststellen.

Voor de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt dat het doel is om zorgvuldige besluitvorming te waarborgen, de uitkomsten hiervan te legitimeren, de rechten en belangen van burgers te beschermen en beleid met andere overheden te coördineren. De procedure voorziet daartoe in de wijze waarop een bestuursorgaan ontwerpbesluiten ter inzage moet leggen, hoe belanghebbenden hierop kunnen reageren en hoe bestuursorganen met deze reacties moeten omgaan. Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.

Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht

Artikel 9 Verzoek

De verordening biedt ruimte aan het uitdaagrecht. Er zijn in de verordening kaders opgenomen wanneer de provincie het uitdaagrecht toepast. De verordening voorziet ook in een procedure bij het indienen van een verzoek daartoe.

Toepassing van het uitdaagrecht begint, ongeacht het bestuursorgaan dat bevoegd is, met een verzoek aan Gedeputeerde Staten. Hiervoor is gekozen zodat het indienen van een verzoek laagdrempelig is en ook centraal ontvangen wordt. In het verzoek moet in ieder geval de uit te voeren taak omschreven worden, de reden waarom de indiener deze taak wil overnemen en het resultaat dat de indiener met het overnemen van de taak wil bereiken. Daarbij levert de indiener ook specifieke informatie aan met betrekking tot de uitvoering van de over te nemen taak. Denk aan informatie over de kosten of andere middelen die daarmee gemoeid zijn. Voor het indienen van het verzoek is een formulier (bijlage 1) ontwikkeld. Dit moet het indienen van een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht vergemakkelijken. Als aanvullende informatie nodig is om op het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht te reageren of het verzoek niet compleet is, kunnen Gedeputeerde Staten deze informatie opvragen.

Artikel 10 Beoordelingskader

Gedeputeerde Staten nemen alle verzoeken om toepassing van het uitdaagrecht in ontvangst en zenden deze door aan het bevoegde bestuursorgaan. ~~Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen.~~

Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd, de kosten hoger zijn, de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen, als het een lopend plan (of een ondergeschikte aanpassing daarvan) betreft.

De afwijzingsgrond “lopend uitvoeringstraject, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is” is bedoeld voor situaties waarin een traject of de voorbereidingen op een traject al zodanig in uitvoering is dat overname niet meer haalbaar is. Bijvoorbeeld in het stadium dat al juridische, financiële, personele, organisatorische of andere verplichtingen aangegaan zijn, of dat de totstandkoming van deze verplichtingen al vergevorderd zijn en het openbreken of overdragen van een dergelijk plan kan leiden tot contractbreuk, onrechtmatig handelen, extra kosten, vertraging in de uitvoering en risico's voor de continuïteit van het project.”

De toepassing van het uitdaagrecht kan worden belemmerd door juridische aspecten.
Sommige taken mogen juridisch niet worden overgenomen door inwoners of organisaties omdat de wet deze expliciet aan de overheid toewijst (bijvoorbeeld handhaving, toezicht of vergunningverlening).

Ook als een taak wordt overgedragen, blijft het bestuursorgaan eindverantwoordelijk. Dit kan botsen met het uitdaagrecht, omdat de overheid aansprakelijk blijft bij fouten of schade. Wanneer

de uitvoering van een taak wordt overgenomen door een partij tegen vergoeding, kan sprake zijn van een overheidsopdracht. Dit kan aanbestedingsplichtig zijn en het uitdaagrecht juridisch beperken. Financiële ondersteuning van een uitdager kan worden aangemerkt als staatssteun. Als deze steun niet voldoet aan Europese regels, mag zij niet worden verleend.

Het bestuursorgaan kan na afwijzing van het verzoek aan de initiatiefnemer voorstellen gezamenlijk op zoek te gaan naar andere samenwerkingsvormen die wel passend zijn. Dit past bij de Noord-Hollandse open en samenwerkende aanpak en houding richting inwoners en maatschappelijke partijen, als zij met verzoeken komen.

Artikel 11 Afspraken

Als het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht wordt toegewezen, maakt het bestuursorgaan afspraken met de indiener over de uitvoering van de taak en ook welke stappen er volgen als de afspraken niet worden nagekomen. Het ligt voor de hand deze afspraken vast te leggen in een overeenkomst.

Hoofdstuk 5 Burgerinitiatiefvoorstel

Artikel 12 Burgerinitiatiefvoorstel

De term “burgerinitiatiefvoorstel” wordt ruim gehanteerd. Deze ruime definitie biedt de mogelijkheid dat inwoners een onderwerp aan Provinciale Staten aandragen, zonder dat hierbij een concreet voorstel is gevoegd. Uiteraard hebben inwoners ook de vrijheid om een concreet voorstel in te dienen.

Provinciale Staten moeten een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van een vergadering plaatsen indien er sprake is van een geldig verzoek, ingediend door een initiatiefgerechtigde bij de voorzitter van Provinciale Staten (momenteel en vooralsnog de commissaris van de Koning). Initiatiefgerechtigde zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten. Dit vanuit de gedachte dat het burgerinitiatief een instrument is om inwoners bij de besluitvorming van Provinciale Staten te betrekken en die te beïnvloeden. Wie kiesgerechtigd is, is vastgelegd in artikel B 3 van de Kieswet.

Aan het verzoek is een aantal minimumvereisten gesteld. Het is uit praktische overwegingen zoals uniformiteit, overzichtelijkheid en duidelijkheid raadzaam indiening van een burgerinitiatiefvoorstel plaats te laten vinden door middel van een standaardformulier voor burgerinitiatiefvoorstellen. Voor het indienen van het verzoek wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen formulier. Voor het indienen van de ondersteuningsverklaringen wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 3 van deze verordening opgenomen formulier. Om fraude met namen te voorkomen wordt naar personalia gevraagd als adressen en geboortedata. Op grond van deze gegevens kan de provincie onderzoeken of het verzoek de steun van voldoende daartoe gerechtigde personen heeft.

Artikel 13 Beoordeling

Besluiten Provinciale Staten het burgerinitiatiefvoorstel te agenderen, dan is er sprake van een voorbereidingsbeslissing die niet vatbaar is voor bezwaar of beroep (artikel 6:3 Awb). De inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat Provinciale Staten het voorstel spoedig toetst aan de vereisten en een besluit neemt over de behandeling. Gekozen is voor een termijn (twee weken) die niet te lang is, maar ook niet zo kort dat ze onvoldoende is om het voorstel te kunnen controleren.

Over het vereiste dat het verzoek door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund kan het volgende worden opgemerkt. Het burgerinitiatiefvoorstel biedt inwoners de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de agenda van Provinciale Staten. Het is daarom een inbreuk op het uitgangspunt dat Provinciale Staten hun eigen agenda vaststellen. Dit is alleen gerechtvaardigd als het burgerinitiatiefvoorstel ook daadwerkelijk door een bepaald gedeelte van de bevolking wordt gedragen.

De beperkingen die dit artikel stelt aan de inhoud van een burgerinitiatiefvoorstel vloeien vooral voort uit doelmatigheidsoverwegingen. Het is bijvoorbeeld weinig efficiënt om Provinciale Staten te belasten met de beraadslaging over een onderwerp waarover de staten uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid hebben. Een ander argument is, dat de afstand tussen inwoners en bestuur alleen maar zou worden vergroot als de inwoners na het doorlopen van de burgerinitiatiefprocedure te horen krijgt dat Provinciale Staten niets met het burgerinitiatiefvoorstel kunnen doen, omdat zij er niet over gaan.

Een vraag die in strijd is met wettelijke termijnen of de aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid kan ook geen onderwerp van een burgerinitiatief zijn. Voor dit soort vragen staan de inwoners andere wegen open, zoals het spreekrecht in een vergadering van een statencommissie of een spreekuur van een Gedeputeerde Statenlid. Ook moet voorkomen worden dat het burgerinitiatiefvoorstel andere procedures zoals de bezwaar- of de klachtprocedure doorkruist. Met het oog hierop is bepaald dat het burgerinitiatiefvoorstel geen bezwaar tegen een genomen besluit of een klacht over een gedraging van het provinciaal bestuur kan inhouden. Hiervoor hebben de inwoners andere wegen. Ten slotte is het evenmin de bedoeling dat zaken die recent nog in Provinciale Staten aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatiefvoorstel. Dit zou de besluitvorming in Provinciale Staten te zeer kunnen frustreren.

Artikel 14 Vervolgproces

De verzoeker wordt altijd schriftelijk meegedeeld wat er met het ingediende voorstel gebeurt. Dat kan dus een mededeling zijn dat het verzoek wordt afgewezen of een inhoudelijk besluit. Wordt het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatiefvoorstel door Provinciale Staten afgewezen, dan is er sprake van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep op de rechter openstaan.

Afhankelijk van het rechtskarakter van het besluit waartoe het initiatiefvoorstel eventueel leidt, zal er sprake zijn van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht die vatbaar is voor bezwaar en beroep. Zo zal bijvoorbeeld bezwaar en beroep openstaan indien Provinciale Staten

naar aanleiding van het burgerinitiatiefvoorstel besluiten een subsidie toe te kennen voor een bepaald project.

Een ander voorbeeld is het besluit om een verordening op bepaalde punten aan te passen. Tegen een dergelijk besluit staan geen bezwaar en beroep bij de rechter open (artikel 8:2 Awb).
Er is van afgezien vast te leggen dat Provinciale Staten altijd plenair het voorstel inhoudelijk moeten behandelen. Het ligt wel voor de hand dat de staten plenair beslissen over het te volgen traject, maar een besluit over een burgerinitiatiefvoorstel kan uiteraard ook in een statencommissie inhoudelijk worden voorbereid. Ook kunnen Provinciale Staten van mening zijn dat nader onderzoek moet worden gedaan.

Artikel 15 Evaluatie burgerinitiatiefvoorstel

De voorzitter van Provinciale Staten (lees: momenteel en vooralsnog), de commissaris van de Koning, is verplicht om jaarlijks een verslag over het burgerinitiatief uit te brengen. Hierbij valt te denken aan getalsmatige gegevens (aantal ingediende, aantal toegewezen en aantal afgewezen burgerinitiatiefvoorstellen), alsmede aan een beknopt overzicht van de inhoud van de burgerinitiatiefvoorstellen, de besluiten van Provinciale Staten op de burgerinitiatiefvoorstellen en de motivering op grond waarvan Provinciale Staten tot deze besluiten zijn gekomen.

Hoofdstuk 6: Slotbepalingen

Artikel 16 Evaluatie Participatieverordening

Twee jaar na de inwerkingtreding van de Participatieverordening vindt een evaluatie plaats. Doel hiervan is om te bekijken waar aanpassingen of aanscherpingen nodig zijn.

Artikel 17 Afwijkingsbevoegdheid

Om maatwerk te garanderen en onevenredig bezwarende uitkomsten van de toepassing van deze verordening te voorkomen, heeft het bestuursorgaan de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan moet onderbouwen waarom het afwijkt.

Artikel 18 Intrekking en overgangsrecht

Met de inwerkingtreding van deze verordening worden de Inspraakverordening Noord-Holland 2005 en de Verordening Burgerinitiatief 2002 ingetrokken. De bepalingen over het burgerinitiatief zijn in deze verordening opgenomen, zodat deze mogelijkheid behouden blijft binnen het bredere kader van participatie. Lopende inspraakprocedures en reeds ingediende burgerinitiatievenvoorstellen worden afgehandeld volgens de tot dan geldende verordeningen. Na afronding daarvan is uitsluitend deze Participatieverordening van toepassing.

Artikel 19 Inwerkingtreding en citeertitel

Deze verordening treedt in werking de dag na publicatie in het Provinciaal Blad. Deze verordening wordt aangehaald als Participatieverordening Noord-Holland 2026.

Provincie Noord-Holland

Bijlage 1 Verzoek tot toepassing van het uitdaagrecht (hoofdstuk 4)

Inwoners en maatschappelijke partijen die een verzoek willen indienen om een provinciale taak over te nemen (uitdaagrecht), kunnen dit formulier gebruiken. Het ingevulde verzoek wordt gericht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Een digitaal formulier kan beschikbaar worden gesteld via de provinciale website.

1. Gegevens van de initiatiefnemer

- Naam / namen van de initiatiefnemer(s):
- Naam organisatie (indien van toepassing):
- Adres / woonplaats:
- Telefoonnummer:
- E-mailadres:
- Contactpersoon (indien meerdere initiatiefnemers):

2. Beschrijving van het initiatief

a. Taak waarop het verzoek betrekking heeft: geef aan welke provinciale taak u wilt uitvoeren.
b. Doel van het initiatief: beschrijf wat u met dit initiatief wilt bereiken.
c. Motivatie en meerwaarde: licht toe waarom en op welke manier u de taak efficiënter, effectiever of beter denkt te kunnen uitvoeren dan de provincie.

3. Betrokkenen en organisatie

a. Betrokken personen of partijen: noem wie er meedoen aan het initiatief (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties e.d.).
b. Kennis, ervaring en inzet: geef aan welke kennis, ervaring en middelen u en uw partners inbrengen om de taak uit te voeren.

4. Begroting en financiële onderbouwing

Voeg een begroting toe met een overzicht van de verwachte kosten en inkomsten, en licht toe hoe de uitvoering financieel wordt gedragen.

5. Kwaliteitsborging en continuïteit

Beschrijf hoe u de kwaliteit van de uitvoering waarborgt en hoe u zorgt voor continuïteit op de langere termijn.

6. Overige toelichting of bijlagen

Voeg hier eventuele aanvullende informatie of documenten toe (zoals een plan van aanpak, samenwerkingsverklaringen of andere relevante stukken).

7. Ondertekening

Plaats, datum en handtekening(en) van de initiatiefnemer(s).

Toelichting voor de initiatiefnemer

- Na ontvangst van het verzoek ontvangt u een bevestiging.
- Gedeputeerde Staten beoordelen of het verzoek in aanmerking komt op basis van de criteria uit **artikel 10 Beoordelingskader** van de Participatieverordening.
- Als het verzoek wordt toegewezen, worden afspraken gemaakt over uitvoering, financiering, looptijd en evaluatie (zie **artikel 11**).

Provincie Noord-Holland

Bijlage 2 Verzoek burgerinitiatiefvoorstel (hoofdstuk 5)

Ondergetekende verzoekt hierbij het volgende voorstel/onderwerp op de agenda van

Provinciale Staten te plaatsen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Toelichting op voorstel/onderwerp:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Naam: .....

Eerste voornaam en verdere voorletters: .....

Geboortedatum: .....

Adres: .....

Postcode: .....

Woonplaats: .....

Handtekening:

Plaatsvervanger:

Naam: .....

Eerste voornaam en verdere voorletters: .....

Provincie Noord-Holland

Geboortedatum: .....

Adres: .....

Postcode: .....

Woonplaats: .....

Handtekening:

Het verzoek gaat vergezeld van een lijst met de namen, adressen, geboortedata en handtekeningen van 1.500 initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

Toelichting voor de initiatiefnemer

Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van Provinciale Staten, kan een verzoek doen om een voorstel/onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te plaatsen. Zij zijn initiatiefgerechtigd.

Het zogenaamde burgerinitiatiefvoorstel moet worden ondersteund door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden. Hiervoor is een formulier vastgesteld. Het op het formulier voor het verzoek opgenomen voorstel wordt in dezelfde bewoordingen opgenomen boven aan het formulier met ondersteuningsverklaringen.

Ongeldig is het verzoek dat:

a. niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
b. ziet op een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
c. in strijd is met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
d. een bezwaar betreft in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;
e. een klacht betreft in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
f. een onderwerp betreft waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door Provinciale Staten een besluit is genomen;
g. ziet op provinciale belastingen en/of leges;
h. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Provincie Noord-Holland

Bijlage 3 Ondersteuningsverklaringen burgerinitiatiefvoorstel (hoofdstuk 5)

Ondergetekenden verklaren hierbij het verzoek tot het plaatsen van het volgende onderwerp/voorstel op de agenda van provinciale staten te ondersteunen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Naam, eerste voornaam en voorletters	Adres	Geboortedatum	Handtekening

Enz.

Toelichting

Boven aan de lijst dient het voorstel/onderwerp dat wordt ondersteund te worden opgenomen in

dezelfde bewoordingen als op het verzoek tot indiening van het burgerinitiatiefvoorstel. Bovenaan elk vel dient het voorstel/onderwerp te worden herhaald in dezelfde bewoordingen.

Bevoegd tot ondersteuning van een burgerinitiatief zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

Nota van beantwoording zienswijzen

Participatieverordening

Provincie Noord-Holland

Postadres:
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Bezoekadres:
Houtplein 33
2012 DE Haarlem

INHOUDSOPGAVE

1. Algemene reactie

1.1. Inleiding
1.2. Proces

2. Beantwoording per zienswijze

3. Overzicht wijzigingen

1. Algemene reactie

1.1 Inleiding

De Wet versterking participatie op decentraal niveau is in werking getreden op 1 januari 2025. Provinciale Staten hebben vanaf deze datum een termijn van twee jaar om de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening en heldere kaders en spelregels vast te stellen voor participatie.

De Participatieverordening beschrijft de kaders en spelregels voor participatie, voor zowel de voorbereiding, uitvoering als evaluatie van beleid en projecten.
In de verordening staat beschreven:

- De uitgangspunten voor participatie
- Hoe inspraak is geregeld
- Hoe het uitdaagrecht is geregeld
- Op welke wijze initiatiefgerechtigden een burgerinitiatiefvoorstel kunnen indienen

De toelichting op de Participatieverordening geeft meer achtergrond en helpt om de verordening beter te begrijpen.

1.2 Proces

Provinciale Staten hebben op 1 juni 2026 besloten de ontwerp-Participatieverordening ter inzage te leggen. De ontwerp-Participatieverordening heeft vanaf 10 juni 2026 tot 5 augustus 2026 acht weken ter inzage gelegen. Er is voor gekozen om de reguliere zes weken met twee weken te verlengen vanwege de zomervakantie.

De terinzagelegging is gepubliceerd in het Provinciaal Blad en gedeeld op de provinciale communicatiekanalen, zoals de website en sociale media. Zienswijzen konden mondeling ingediend worden, via het digitale formulier op de website of per post worden gestuurd naar het provinciehuis.

In totaal zijn twee zienswijzen binnengekomen. Een zienswijze van een bewoner en een zienswijze van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. De beantwoording van de zienswijzen is hieronder in hoofdstuk 2 terug te lezen. In verband met privacy is de naam van de individuele indiener niet zichtbaar.

De zienswijzen hebben geleid tot een aanpassing in Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht; Artikel 10 Beoordelingskader van de participatieverordening en een aanpassing in de bijbehorende toelichting op de participatieverordening. De wijzigingen zijn terug te lezen in hoofdstuk 3 van deze Nota van beantwoording zienswijzen.

2. Beantwoording per zienswijze

ZW-001: inwoner

Zienswijze: ZW-001/01

Indiener geeft aan dat de Provincie het uitdaagrecht beperkter gebruikt dan de Wet "Versterking participatie op decentraal niveau" beoogt. Het gaat volgens deze wet bij het uitdaagrecht om:

- Het overnemen van een provinciale taak en deze taak zelf gaan doen.

maar ook om:

- Een provinciale taak op een andere wijze samen met de provincie gaan uitvoeren (zie de Memorie van Toelichting van de genoemde wet, pagina 5: het uitdaagrecht omvat ook samenwerking tussen provincie en initiatiefnemer).

Zoals bijvoorbeeld nu al in Friesland gebeurt, waar het uitdaagrecht is gebruikt door maatschappelijke organisaties en een vernieuwende samenwerking met de provincie is ontstaan dankzij het uitdaagrecht. Ook op gemeentelijk niveau zijn met het uitdaagrecht diverse vernieuwende samenwerkingen ontstaan tussen inwoners en gemeente.

Het voorstel is beide onderdelen van het uitdaagrecht (het "overnemen" én het "op een andere wijze samen met de provincie uitvoeren") expliciet te laten terugkomen in zowel:

- de tekst van de verordening als
- in de tekst van de toelichting op de verordening.

Reactie op ZW-001/01

De zienswijze verzoekt om de betekenis van het uitdaagrecht in de verordening breder te formuleren, zodat naast het overnemen van provinciale taken ook het gezamenlijk uitvoeren daarvan expliciet wordt opgenomen.

Wij volgen deze suggestie niet. De uitleg van het begrip uitdaagrecht volgt in de eerste plaats uit de wet. In artikel 147, derde lid, van de Provinciewet is het uitdaagrecht juridisch gekoppeld aan het *overnemen* van provinciale taken door inwoners of maatschappelijke partijen.

Dit komt ook terug in de kamerstukken, zie bijvoorbeeld Kamerstukken 36210-D (p. 11), waar is opgenomen: *"De term 'uitdaagrecht' ziet op het doen van een verzoek aan een*

overheid tot het feitelijk overnemen van een overheidstaak, eventueel met bijbehorende middelen." In deze Kamerstukken wordt ook benadrukt dat het uitdaagrecht een relatief smalle strekking heeft en moet worden onderscheiden van andere vormen van maatschappelijke initiatieven en samenwerking. Die bredere vormen – zoals co-creatie en gezamenlijke uitvoering – zijn waardevol, maar vallen niet onder het juridische begrip uitdaagrecht.

De passage in de Memorie van Toelichting waar wordt verwezen naar samenwerking, duiden wij als beschrijving van de bredere participatiepraktijk en niet als een verruiming van de juridische afbakening van het uitdaagrecht.

Provinciale Staten sluiten in de verordening aan bij de wettelijke definitie. Tegelijk wordt het belang van samenwerking met inwoners en maatschappelijke partijen onderschreven. In de toelichting op de verordening (onder het kopje 'Noord-Hollandse aanpak') is daarom opgenomen dat de provincie actief inzet op het stimuleren en faciliteren van initiatieven en samenwerking, met ruimte voor maatwerk per initiatief. Hiermee wordt, naast het uitdaagrecht als juridisch instrument, ook ruimte geboden voor andere vormen van samenwerking en participatie.

Wij zijn van mening dat deze combinatie voldoende recht doet aan zowel de wettelijke kaders als de wens om samenwerking te bevorderen.

Zienswijze: ZW-001/02

Indiener wijst erop dat Gedeputeerde Staten een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht in ieder geval afwijzen als het een lopend uitvoeringstraject betreft.

- Er staat niet aangegeven wat wordt verstaan onder een "lopend uitvoeringstraject" of een "lopend plan". Kan het uitdaagrecht dan niet worden toegepast bij b.v. het onderhoud van provinciaal groen of het maken van een plan voor energiebesparing? In dat geval blijft er vrijwel niets over voor het uitdaagrecht. Heel veel taken van de provincie vallen immers onder een lopend uitvoeringstraject of een lopend plan.
- De ervaring met het (provinciale) uitdaagrecht is juist dat inwoners e.a. vaak uitvoerende taken willen overnemen of op een nieuwe wijze i.s.m. de provincie willen uitvoeren, zoals onderhoud groen (Drenthe, maar ook in Aalsmeer), of de uitvoering van een provinciaal plan of beleid willen doen (al dan niet samen met de provincie, zoals in Friesland).

Het voorstel is om artikel 10, onderdeel a te schrappen. Met artikel 10, onderdeel g en met onderdeel h zijn er volgens indiener al voldoende mogelijkheden.

Ten slotte wijst indiener op het belang van een provinciale houding "Ja,…..mits…." bij uitdaagrecht initiatieven, ook bij al lopende trajecten.

Reactie op ZW-001/02

De zienswijze stelt dat de afwijzingsgrond "lopend uitvoeringstraject" onduidelijk en te beperkend is. Indiener verzoekt om deze te schrappen, zodat het uitdaagrecht ook bij lopende taken beter toepasbaar blijft.

Wij begrijpen de opvatting dat deze bepaling de toepassing van het uitdaagrecht kan beperken. De afwijzingsgrond ziet op het voorkomen van het honoreren van verzoeken in situaties waarin overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is, bijvoorbeeld door lopende aanbestedingen, (pre)contractuele verplichtingen of een reeds gestarte uitvoering.

Het volledig schrappen van deze afwijzingsgrond achten wij niet wenselijk, omdat dit kan leiden tot onuitvoerbare of onrechtmatige situaties waarin de provincie haar wettelijke of contractuele verplichtingen niet kan nakomen. Uit de zienswijzen maken we op dat de term "lopend uitvoeringstraject" wel verduidelijking behoeft. Daarom passen we ter verduidelijking de tekst onder Artikel 10a aan:

a. *het een lopend uitvoeringstraject betreft;*

wordt

a. *het een lopend uitvoeringstraject betreft, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is;*

En in de bijbehorende toelichting passen we de tekst als volgt aan:

~~*Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen.*~~

"Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd, de kosten hoger zijn, de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen, als het een lopend plan (of een ondergeschikte aanpassing daarvan) betreft.

De afwijzingsgrond "lopend uitvoeringstraject, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is" is bedoeld voor situaties waarin een traject of de voorbereidingen op een traject al zodanig in uitvoering is dat overname niet meer haalbaar is. Bijvoorbeeld in het stadium dat al juridische, financiële, personele, organisatorische of andere verplichtingen aangegaan zijn, of dat de totstandkoming van deze verplichtingen al vergevorderd zijn en het openbreken of overdragen van een dergelijk plan kan leiden tot contractbreuk, onrechtmatig handelen, extra kosten, vertraging in de uitvoering en risico's voor de continuïteit van het project."

Met deze verduidelijking wordt recht gedaan aan het karakter van het uitdaagrecht als instrument om bestaande taken over te nemen, terwijl tegelijkertijd wordt geborgd dat de provincie haar verplichtingen kan nakomen.
Zienswijze: ZW-001/03 Indiener stelt dat op grond van de verordening geen uitdaagrecht kan plaatsvinden als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen. De (gemeentelijke en Friese) praktijk leert dat deze drempelwaarde geen beperking hoeft te zijn voor toepassing van het uitdaagrecht. Het voorstel is om deze beperking te schrappen.
Reactie op ZW-001/03 Indiener stelt dat de Europese drempelwaarden geen belemmering hoeven te vormen voor het uitdaagrecht en verzoekt om deze afwijzingsgrond te schrappen. Wij volgen dit voorstel niet. Voor opdrachten boven de Europese drempelwaarden is de provincie gebonden aan het aanbestedingsrecht en het staatssteunrecht. Deze regels schrijven voor dat opdrachten op een open, transparante en non-discriminerende wijze worden aanbesteed. Dit betekent dat een taak in die gevallen niet één-op-één aan een initiatiefnemer via het uitdaagrecht kan worden gegund, omdat dit leidt tot ongelijke behandeling van andere partijen en juridische risico's, zoals bezwaren of vernietiging van besluiten. De mogelijke beperking geldt, ongeacht of deze wel of niet in de verordening is opgenomen. Volledigheidshalve achten wij het van belang om deze beperking wel in de verordening op te nemen. Tegelijk is bewust gekozen voor een formulering waarbij Gedeputeerde Staten een verzoek kúnnen afwijzen. Dit biedt ruimte voor maatwerk en een zorgvuldige beoordeling per situatie, binnen de geldende juridische kaders. Hiermee wordt enerzijds recht gedaan aan initiatieven vanuit de samenleving en anderzijds wordt geborgd dat de provincie handelt volgens de toepasselijke wet- en regelgeving.
Zienswijze: ZW-001/04 Indiener wijst erop dat de Provincie wil werken als een overheid die de samenwerking met inwoners en maatschappelijke partijen zo veel mogelijk uitnodigt en ondersteunt, strevend naar een inclusieve en representatieve deelname in de participatie. Daarbij wil de Provincie actief op zoek gaan naar kennis en ervaring van Noord-Hollanders voor wie het minder vanzelfsprekend of makkelijk is om mee te doen, zoals bijvoorbeeld ouderen, jongeren, mensen met een taalbarrière en mensen met minder digitale vaardigheden. Dit zijn mooie ambities. Het uitdaagrecht is echter nog een onbekend participatie-instrument bij Noord-Hollandse inwoners. Het voorstel is om op te nemen dat de provincie regelmatig en actief gaat communiceren over participatiemogelijkheden (waaronder het uitdaagrecht) naar inwoners en

maatschappelijke organisaties, zowel digitaal als op andere manieren. Zo kan de Provincie de samenleving uitnodigen om met nieuwe ideeën te komen.

Reactie op ZW-001/04
De zienswijze onderstreept het belang van actieve communicatie over participatiemogelijkheden, waaronder het uitdaagrecht, en stelt voor dit expliciet op te nemen in de verordening.

Wij onderschrijven het belang van goede en toegankelijke communicatie, juist ook om inwoners en maatschappelijke partijen te bereiken voor wie participatie minder vanzelfsprekend is.

In de toelichting op de Participatieverordening (onder het kopje 'Noord-Hollandse aanpak') is hierover opgenomen dat de provincie inzet op het uitnodigen van en ondersteunen van samenwerking met inwoners en maatschappelijke partijen. Dit omvat ook het stimuleren van bekendheid met participatiemogelijkheden, waaronder het uitdaagrecht.
Het actief en tijdig betrekken van de samenleving bij projecten, op een begrijpelijke manier, is ook onderdeel van de bredere communicatiestrategie van de provincie. Het overnemen van het voorstel is daarom niet nodig.

ZW-002: Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Zienswijze: ZW-002
Indiener geeft aan dat veel vrijwilligers en organisaties interesse hebben in het overnemen van taken rondom het beheer van openbaar groen en stelt verder dat in de verordening enkel gekozen wordt voor niet-bestaande uitvoeringstrajecten en dat daarmee de deur dicht wordt gegooid voor veel mooie ideeën uit de samenleving. Gevraagd wordt om de regel in het beoordelingskader over lopende projecten (artikel 10a) te schrappen en te vervangen door onderstaande tekst.

''Gedeputeerde Staten kunnen een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht in ieder geval afwijzen als de betreffende taak onderdeel is van een lopend contract of andere juridische verplichting en als aanpassing hiervan, aanvulling hierop of samenwerking hiermee na onderzoek niet mogelijk is gebleken''.

Reactie op ZW-002
Wij begrijpen de opvatting dat deze bepaling de toepassing van het uitdaagrecht kan beperken. De afwijzingsgrond ziet op het voorkomen van het honoreren van verzoeken in situaties waarin overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is, bijvoorbeeld

door lopende aanbestedingen, (pre)contractuele verplichtingen of een reeds gestarte uitvoering.

Uit de zienswijzen maken we op dat de term “lopend uitvoeringstraject” verduidelijking behoeft. Daarom passen we ter verduidelijking de tekst onder Artikel 10a aan:

a. *het een lopend uitvoeringstraject betreft;*

wordt

a. *het een lopend uitvoeringstraject betreft, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is;*

En in de bijbehorende toelichting passen we de tekst als volgt aan:

~~*Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen.*~~

“Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd, de kosten hoger zijn, de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen, als het een lopend plan (of een ondergeschikte aanpassing daarvan) betreft.

De afwijzingsgrond “lopend uitvoeringstraject, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is” is bedoeld voor situaties waarin een traject of de voorbereidingen op een traject al zodanig in uitvoering is dat overname niet meer haalbaar is. Bijvoorbeeld in het stadium dat al juridische, financiële, personele, organisatorische of andere verplichtingen aangegaan zijn, of dat de totstandkoming van deze verplichtingen al vergevorderd zijn en het openbreken of overdragen van een dergelijk plan kan leiden tot contractbreuk, onrechtmatig handelen, extra kosten, vertraging in de uitvoering en risico's voor de continuïteit van het project.”

3. Overzicht met wijzigingen

Naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen is een wijziging doorgevoerd in Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht, Artikel 10a Beoordelingskader:

a. *het een lopend uitvoeringstraject betreft;*

wordt

b. *het een lopend uitvoeringstraject betreft, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is;*

en in de bijbehorende toelichting op de participatieverordening:

~~*Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen.*~~

is vervangen door:

"Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd, de kosten hoger zijn, de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen, als het een lopend plan (of een ondergeschikte aanpassing daarvan) betreft.

De afwijzingsgrond "lopend uitvoeringstraject, waarbij overname redelijkerwijs niet meer mogelijk en onwenselijk is" is bedoeld voor situaties waarin een traject of de voorbereidingen op een traject al zodanig in uitvoering is dat overname niet meer haalbaar is. Bijvoorbeeld in het stadium dat al juridische, financiële, personele, organisatorische of andere verplichtingen aangegaan zijn, of dat de totstandkoming van deze verplichtingen al vergevorderd zijn en het openbreken of overdragen van een dergelijk plan kan leiden tot contractbreuk, onrechtmatig handelen, extra kosten, vertraging in de uitvoering en risico's voor de continuïteit van het project."

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
commissiebestuur@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **26-10-2026**

5 november 2026

Onderwerp: advies voordracht Participatieverordening

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de voordracht Participatieverordening als hamerstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Brede steun voor de verwerking van de zienswijzen en voor het verruimde uitdaagrecht.
- De commissie heeft aandacht voor toegankelijke participatie en de mogelijkheid van digitale ondersteuningsverklaringen voor burgerinitiatieven.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
K.C. Denekamp- van der Raad
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235144442
kim.van.der.raad@noord-holland.nl

Verzenddatum

24 SEP. 2026

Kenmerk
FIN170726KC1

Uw kenmerk

Betreft: Legesverordening Noord- Holland 2027

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Legesverordening Noord- Holland 2027.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

5 bijlage(n)

1. Statenvoordracht Legesverordening Noord- Holland 2027
2. Bijlage I Statenvoordracht
3. Legesverordening Noord- Holland 2027
4. Bij behorende tarieventabel van de Legesverordening Noord-Holland 2027
5. Conversietabel Legesverordening Noord- Holland 2027

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 september 2026

Onderwerp: Legesverordening 2027

Kenmerk: FIN170726KC1(CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:
Bijlage I voordracht
Legesverordening 2027
Tarieventabel 2027
Conversietabel 2026- 2027

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u ter vaststelling de Legesverordening 2027 aan, inclusief de bijbehorende tarieventabel 2027. De voorliggende Legesverordening is opgesteld met inachtneming van de relevante bepalingen uit de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Conform artikel 220 onder a van de Provinciewet bevat deze belastingverordening de noodzakelijke bepalingen met betrekking tot onder meer: de belastingplichtige, het belastbaarfeit, de heffingsmaatstaf, terruggaaf, instemming en kwijtschelding. Tevens zijn bepalingen opgenomen die van belang zijn voor een zorgvuldige heffing en invordering.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Legesverordening 2027 van de provincie Noord-Holland, inclusief de bijbehorende tarieventabel 2027, wordt jaarlijks geactualiseerd. Deze actualisatie omvat enerzijds de bijstelling van tarieven en anderzijds tekstuele aanpassingen die voortvloeien uit de voortdurende optimalisatie van de verordening.
In dat kader zijn diverse tekstuele wijzigingen doorgevoerd ter verduidelijking van de inhoud, waarmee tevens wordt beoogd het risico op bezwaarschriften en verschillende interpretatie mogelijkheden te verkleinen.
Er worden duidelijke stappen gezet richting verdere professionalisering en structurele verbetering van de verordening. Tegelijkertijd realiseren we ons dat dit een doorlopend proces is en zal blijven.

De specifieke wijzigingen zijn opgenomen als bijlage I bij deze voordracht ter bevordering van de leesbaarheid en om de kernboodschap niet te overschaduwen.

In de uitvoering van de vergunningverlening en het inningsproces van de leges zijn echter enkele aandachtspunten naar voren gekomen die relevant zijn voor de verdere optimalisatie van het proces en bijdragen aan een meer robuuste en toekomstbestendige proces voor het heffen en innen van leges.

Onderstaande punten in deze voordracht sluiten aan bij de ingezette ontwikkeling en optimalisatie van het legesproces binnen de provincie:

1. **Inhaalslag OD NZKG**
   De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft in december 2025 en januari en februari 2026 de ander halfjaar achterstand, in het opleggen van legesaanslagen, ingehaald. Dit heeft geleid tot een tijdelijke piek in het aantal opgelegde aanslagen, die niet representatief is voor de reguliere jaarlijkse aantallen. Positief is dat deze inhaalslag inmiddels is afgerond. De administratieve verwerking binnen de provincie Noord-Holland (PNH) is hierbij zorgvuldig en beheerst verlopen. De geconcentreerde oplegging heeft wel geleid tot een tijdelijke toename van het aantal bezwaarschriften, waar deze normaliter meer gespreid over het jaar worden ontvangen. De totaal aantal bezwaarschriften is vergelijkbaar als in 2025.

2. **Beroepsschriften**
   In het eerste halfjaar van 2026 zijn twee beroepschriften ontvangen naar aanleiding van een afwijzende beslissing op bezwaar. Deze beroepen hebben betrekking op een flora- en fauna-activiteit en een bouwactiviteit. De beroepsprocedures passen binnen de reguliere rechtsbescherming en hangen samen met de zorgvuldige en consistente toepassing van de legesverordening en de geldende wet- en regelgeving.

3. **Gedoogverzoeken**
   In de legesverordening is een gedoogbeschikking niet expliciet opgenomen. Verzoeken om te gedogen worden slechts bij uitzondering in behandeling genomen en vallen onder de vangnetbepaling van de verordening. Deze bepaling biedt grondslag voor het heffen van leges voor diensten die niet afzonderlijk zijn benoemd. Het ontbreken van een expliciete vermelding maakt de legesheffing niet onrechtmatig. In het voorliggende geval is het gedoogverzoek ingediend naar aanleiding van een waarschuwing vanuit handhaving, omdat benodigde vergunningen nog niet waren aangevraagd. Om de werkzaamheden tijdens de behandeling van de (alsnog ingediende) vergunningsaanvraag te kunnen voortzetten, is een gedoogverzoek gedaan. Aangezien sprake is van een dienst in individueel belang, is legesheffing gerechtvaardigd.

4. **Vereenvoudiging tarieventabel milieubelastende activiteiten (MBA)**
   In IPO-verband is gewerkt aan de vereenvoudiging van de tarieventabel voor milieubelastende activiteiten. De adviseur provinciale belastingen van Noord-Holland heeft hierbij de rol van voorzitter van de werkgroep vervuld. In samenwerking met meerdere

provincies en omgevingsdiensten is een vereenvoudigde en beter toepasbare tarieventabel ontwikkeld.
Aanleiding hiervoor was dat in de praktijk regelmatig (mis)interpretaties ontstonden over de grondslagen. Daarnaast bleken de omschrijvingen van de artikelen niet altijd duidelijk voor inwoners, bedrijven en vergunningverleners, waardoor vooraf niet altijd helder was welke leges verschuldigd waren. De behoefte aan een eenduidiger en transparanter tarieventabel was dan ook groot.
Om een uniforme toepassing van de nieuwe tarieventabel te waarborgen, wordt momenteel gewerkt aan een landelijke instructie voor vergunningverleners van de omgevingsdiensten. Noord-Holland neemt ook hierin het voortouw. Inmiddels hebben meerdere omgevingsdiensten zich aangesloten bij deze werkgroep, zowel voor inhoudelijke toetsing als voor het opstellen van praktische handvatten voor de uitvoering.
Vrijwel alle provincies zullen de vereenvoudigde tarieventabel opnemen in hun verordeningen. Uitzonderingen hierop zijn momenteel Flevoland, Overijssel en Friesland. Gelderland heeft de vereenvoudigde systematiek grotendeels overgenomen, met enkele aanpassingen. De verwachting is dat ook de overige provincies op termijn zullen aansluiten bij deze vereenvoudiging.

5. **Doorontwikkeling legesproces**
   De bovenstaande punten laten zien dat het proces van heffing en inning van leges verder wordt geprofessionaliseerd. De opgedane inzichten en aandachtspunten worden structureel meegenomen in de Plan-Do-Check-Act-cyclus, zodat het proces continu wordt verbeterd en verder wordt versterkt. Hoewel volledige kostendekkendheid nog niet is bereikt, worden jaarlijks gerichte stappen gezet om hier stapsgewijs naartoe te werken. Door structurele aanpassingen in de Legesverordening en een voortdurende focus op optimalisatie en actualisatie, wordt de basis gelegd voor een meer evenwichtige verhouding tussen kosten en opbrengsten. De begroting 2027 laat zien dat de kostendekkendheid een stijgende lijn heeft.

Door de vaststelling van de Legesverordening 2027 en de bijbehorende tarieventabel 2027 is de provincie Noord-Holland opnieuw voorzien van een actuele verordening conform de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Financiën
De beschreven ontwikkelingen hebben geen negatieve financiële consequenties, maar dragen juist bij aan een betere beheersing en voorspelbaarheid van de legesopbrengsten. De inhaalslag bij de OD NZKG heeft tijdelijk geleid tot een piek in de opbrengsten, die niet representatief is voor de structurele situatie. Door het eerder heffen van leges en het verder uniformeren en vereenvoudigen van de tarieventabel wordt de inkomstenstroom stabieler en beter planbaar.

De doorontwikkeling van het legesproces draagt daarnaast bij aan het verder vergroten van de kostendekkendheid. Hoewel volledige kostendekkendheid nog niet is bereikt, laat de begroting 2027 een stijgende lijn zien. Door structurele optimalisatie van processen, heldere tariefstelling en consistente toepassing van de verordening wordt toegewerkt naar een evenwichtige verhouding tussen kosten en opbrengsten.

Communicatie
De communicatie richting aanvragers en ketenpartners is gericht op duidelijkheid, voorspelbaarheid en transparantie. De vereenvoudiging van de MBA- tarieventabel draagt hier direct aan bij, doordat vooraf beter inzichtelijk wordt welke leges verschuldigd zijn. Dit voorkomt misverstanden en discussies.

4. Proces en procedure

Na vaststelling door Provinciale Staten wordt de Legesverordening 2027 en de bijbehorende tarieventabel 2027 gepubliceerd in het Provinciaal Blad en worden de betrokken afdelingen van de provincie Noord- Holland en de omgevingsdiensten geïnformeerd over de te hanteren grondslagen en tarieven.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 61-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 22 september 2026;

gelet op artikel 220, 220a, 223 1e lid letter b en 225 van de Provinciewet en artikel 13.1 van de Omgevingswet,

besluiten:

1. De Legesverordening Noord- Holland 2027 vast te stellen.
2. De tarieventabel 2027 bij behorende de legesverordening Noord-Holland 2027 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Besluit van Provinciale Staten van ……..… 2026 tot het vaststellen van de Legesverordening Noord- Holland 2027 en bijbehorende tarieventabel 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat de Legesverordening Noord- Holland 2027 en de daarbij behorende tarieventabel 2027 dient te worden gewijzigd:

Gelet op artikelen 220, 220a, 223 1ste lid letter b en 225 van de Provinciewet en artikel 13.1 van de Omgevingswet;

Besluiten:

Verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland 2027 en de bijbehorende legestarieventabel 2027 (Legesverordening Noord-Holland 2027)

Artikel 1 Begrippenkader
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. leges: de rechten die worden geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het Provinciebestuur verleende diensten bedoeld in deze verordening en de tarieventabel.
b. tarieventabel: de Leges tarieventabel 2027.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam "leges" worden rechten geheven voor:
a. het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit;
b. het verlenen van een dienst op aanvraag; of
c. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een document
een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel

Artikel 3 Belastingplichtig
Belastingplichtig is de aanvrager/ initiatiefnemer of degene voor wie de aanvraag is gedaan of ten behoeve van wie een dienst is verstrekt.

Artikel 4 Vrijstellingen
Leges worden niet geheven:
1. voor diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.
2. indien Gedeputeerde Staten een verleende omgevingsvergunning op verzoek van de vergunninghouder intrekken, waarvan de vrijgekomen stikstofruimte ten behoeve van natuurherstel na afroming gedeeltelijk ten gunste komt van een stikstofbank.

Artikel 5 Maatstaven van heffing en tarieven
1. De leges worden geheven naar de heffingsmaatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als volle eenheid aangemerkt.

3. Heeft de aanvraag betrekking op meerdere activiteiten, wordt het tarief opgebouwd uit de som van de tarieven behorende bij die activiteiten.
4. De tarieven in de tarieventabel gelden voor een besluit waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is. Als afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, geldt een toeslag.
5. Bijkomende door de provincie te maken kosten worden in rekening gebracht bij de Aanvrager/ initiatiefnemer, mits de aanvrager/ initiatiefnemer voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag
daarover wordt geïnformeerd.
6. Als het tarief of het verschuldigde bedrag is gebaseerd op een begroting van de kosten wordt:
   a. die begroting van de kosten voorafgaand aan het in behandeling van de aanvraag aan de aanvrager/ initiatiefnemer medegedeeld;
   b. de aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aan vrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk door de aanvrager/ initiatiefnemer is ingetrokken.

Artikel 6 Instemming

1. Als de voorgenomen beslissing op een aanvraag instemming behoeft van een ander bestuursorgaan op grond van artikel 16.16 van de wet, wordt het tarief verhoogd met het tarief dat dat bestuursorgaan voor het in behandeling nemen van de aanvraag om het besluit over instemming in rekening brengt.

Artikel 7 Wijze van heffing

1. De leges worden geheven door middel van een schriftelijke kennisgeving, of een kennisgeving
langs elektronische weg.
2 Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van een schriftelijke kennisgeving of langs elektronische weg aan de belastingschuldige bekendgemaakt.
3 De leges kunnen worden geheven bij voorlopige aanslag tot ten hoogste het bedrag waarop de
aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 8 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, 1ste lid van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 7, schriftelijk dan wel elektronisch wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving dan wel in geval van toezending daarvan binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving;

Artikel 9 Kwijtschelding

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Teruggaaf

1. Indien Gedeputeerde Staten op grond van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning oordelen dat voor de voorgenomen activiteit geen vergunning is vereist, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de geheven leges plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het besluit dat geen vergunning is vereist.
2. Als na toepassing van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht een aanvraag buiten behandeling wordt gelaten, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de geheven leges plaats ter hoogte van 50% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het besluit tot buiten behandeling stellen van de aanvraag.
3. Als een aanvrager/ initiatiefnemer zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een reguliere aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit hebben genomen, vindt op verzoek

van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van een deel van de geheven leges plaats. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het intrekkingsbesluit.
De teruggaaf bedraagt:
a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 4 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 4 weken tot 6 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;

4. Als een aanvrager/ initiatiefnemer zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een uitgebreide aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit hebben genomen, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van een deel van de geheven leges plaats. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na datum van het intrekkingsbesluit.
   De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 6 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken tot 18 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 18 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
5. Als Gedeputeerde Staten een verleende vergunning op verzoek van de vergunninghouder trekken, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges plaats ter hoogte van 25%, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na datum van het intrekkingsbesluit.
6. a. Als Gedeputeerde Staten een vergunning weigeren, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de verschuldigde leges van de voor de activiteit waarvoor de vergunning is geweigerd.
   b. onder een weigering bedoeld in onderdeel a wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechtelijke uitspraak.
7. Teruggaaf vindt niet plaats als het verschuldigde leges minder bedragen dan € 300,00.
8. De teruggaafregeling bedoeld in de voorgaande leden heeft geen betrekking op de kosten zoals bedoeld in artikel 5, derde lid.
9. Een verzoek tot teruggaaf wordt ingediend bij de inspecteur der provinciale belastingen.

Artikel 11 Overdracht van bevoegdheden
Gedeputeerde Staten zijn bevoegd tot het wijzigen van deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel, als de wijzigingen:
a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving, die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant.

Artikel 12 Overgangsrecht
1. De Legesverordening 2026 en de daarbij behorende tarieventabel wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13 Inwerkingtreding

1. Deze verordening met de daarbij behorende tarieventabel 2027 treedt in werking met ingang van 1 januari 2027.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2027.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: “Legesverordening Noord-Holland 2027”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van ……. 2026.

voorzitter,

griffier,

Tarieventabel 2027

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
1.1	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**	
1.1.1	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is wordt het tarief vermeerderd met:	€ 2.979,00
1.2	**Coördinatieregeling**	
1.2.1	Als de initiatiefnemer verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, als bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in samenhang met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt wordt het tarief vermeerderd met:	€ 26.677,00
1.2.2	Als de initiatiefnemer verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in samenhang met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt wordt het tarief vermeerderd met::	€ 37.348,00

Artikel	Omschrijving
1.3	**Begripsbepalingen**
1.3.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	In de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	Bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving ;
c.	Bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	Bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	Bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	Bijlage 1 bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	het Omgevingsplan;
h.	Bijlage bij de Omgevingsregeling.
1.3.2.	Tenzij in de verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 2.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.

Hoofdstuk 2 Bouwactiviteiten

Artikel	Omschrijving
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt verstaan onder:
2.1.1.1	**Aanlegkosten**: de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
2.1.1.2	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
	Bovenbedoeld normblad NEN 2699 ligt ter inzage bij de provincie Noord-Holland, Houtplein 33 te Haarlem (provinciekantoor).
2.1.1.3	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.1.3.1	Indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2;
2.1.1.3.2	Indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.1.3.3	Indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting.
2.1.1.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover

	deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt, wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
2.1.1.5	**Conceptverzoek:** een voorlopige indiening van een aanvraag via het Omgevingsloket, waarmee initiatiefnemers/ aanvragers hun plan kunnen laten toetsen vóórdat een definitieve vergunningaanvraag of melding ingediend wordt.
2.1.1.6	**Bouwsomcheck:** Het college van Gedeputeerde Staten kan de opgegeven bouwkosten toetsen op juistheid en aannemelijkheid. Indien de opgegeven bouwkosten meer bedragen dan € 100.000 vindt in ieder geval een controle plaats op de juistheid en aannemelijkheid van de opgegeven bouwkosten doormiddel van een bouwsomcheck.

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
2.2	**Conceptverzoek**	
2.2.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én een van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.1.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
2.2.2	De op grond van artikel 2.2.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk	

	bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een bouwactiviteit:	
a.	Bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	€ 100,00 p/€ 1.000,-
b.	Bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	€ 5.000,00 + 3,00%
c.	Bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	€ 15.500,00 + 2,40%
d.	Bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	€ 29.000,00 + 1,35%
e.	Bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	€ 83.000,00 + 0,25%
f.	Bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	€ 133.000,00 + 0,05%
2.3.1	**Verlenging tijdelijke omgevingsvergunning bouwactiviteit**	
2.3.2	In afwijking van het bepaalde in artikel 2.3 bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, als bedoeld in artikel 10.23, tweede lid van het Omgevingsbesluit, zonder andere wijzigingen van de vergunning en voor zover de aanvraag in overeenstemming is met het omgevingsplan:	€ 1.036,00
	In afwijking van het bepaalde in 2.3 bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om het verlengen van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, als bedoeld in artikel 10.23, tweede lid, van het Omgevingsbesluit, zonder andere wijzigingen van de vergunning én voor zover de aanvraag in overeenstemming is met het omgevingsplan, 20% van het bedrag dat verschuldigd zou zijn voor een vergunningaanvraag op grond van de tarieven in 2.3 geldend in het jaar van aanvraag van de verlenging. Bij de vaststelling van het verschuldigde bedrag wordt een minimum van € 100 en een maximum van € 25.000 gehanteerd.	
2.3.2	**(Deel)beoordeling van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**	
	Het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid ten behoeve van de bouwactiviteit (technische deel) bedoeld als artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet.	€ 777,00
2.4	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Voor een omgevingsoverleg of het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag	

	omgevingsvergunning, dan wel omgevingsoverleg omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
2.5	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken bouwwerk (ruimtelijk deel)**	
2.5.1	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van, een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het (te bouwen) bouwwerk:	€ 777,00
2.5.2.	Als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale of gemeentelijke beleidsregels als bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.2.1	Voor de welstandcommissie wordt het tarief verhoogd per keer dat de commissie wordt geraadpleegd.	
2.5.3	Voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.4	Voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.5	Als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld, wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.6	Als moet worden beoordeeld of de bouwactiviteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht, wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.6	**Beoordeling bodemrapport**	
2.6.1	Het tarief onder 2.5 wordt verhoogd, indien de omgevingsvergunningaanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:	
a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	€ 518,00
b.	een archeologisch bodemrapport wordt beoordeeld;	€ 518,00
2.7	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**	
2.7.1	Het tarief, onder 2.5 wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld:	€ 518,00
2.7.1.1	Voor de agrarische adviescommissie wordt het tarief verhoogd per keer dat de commissie wordt geraadpleegd.	
2.8	**Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten**	
2.8.1	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk	

	bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een verzoek om een of meer maatwerkvoorschriften die betrekking heeft op een bouwactiviteit:	
2.8.2	Voor een maatwerkvoorschrift dat betrekking heeft op: 1. Het in stand houden van een bestaand bouwwerk, als bedoeld in artikel 3.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 2. Bouwactiviteiten die het bouwen van nieuwe bouwwerken betreffen, als bedoeld in artikel 4.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 3. Het gebruiken van een bouwwerk, als bedoeld in artikel 6.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; of 4. het verrichten van bouw- of sloopwerkzaamheden, bedoeld in artikel 7.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; per maatwerkvoorschrift:	€ 130,00
2.8.3	In alle andere gevallen als bedoeld in onderdeel 2.8.2 per maatwerkvoorschrift:	€ 130,00
2.8.4	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningvoorschrift betrekking heeft op of onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	
2.9	**Gelijkwaardige maatregel bij bouwactiviteit**	
2.9.1	Bij een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een bouwactiviteit bedraagt het tarief:	€ 1.295,00
2.10	**Beoordeling aanvullende gegevens**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld als in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet (omgevingsplanactiviteit), artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet (rijksmonumentenactiviteit) of artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet (bouwactiviteit - technisch deel) , in behandeling is genomen:	€ 389,00
2.11.	**Omgevingsplanactiviteit: Gebruik gronden (afwijken omgevingsplan)**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:	
2.11.1	een omgevingsplan, als bedoeld in artikel 5.21., tweede lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0 a, tweede lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving:	€ 518,00
2.11.1.1	Als moet worden beoordeeld of de omgevingsplanactiviteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening dat voorziet in de bescherming van het stads- en	€ 518,00

	dorpsgezicht, wordt het tarief in artikel 2.9.1 verhoogd met:	
2.11.2	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	€ 518,00
2.12	**Rijksmonumentenactiviteit/Omgevingsplanactiviteit: (beschermd) stads- of dorpsgezicht / Omgevingsplanactiviteit: monumenten**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van en omgevingsvergunning als bedoeld in:	
2.12.1	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	€ 3.497,00
2.12.2	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een (beschermd) stads- of dorpsgezicht;	€ 3.497,00
2.12.3	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen monument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht;	€ 3.497,00
2.12.4	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als (beschermd) stads- of dorpsgezicht:	€ 3.497,00
2.13	**Omgevingsplanactiviteit: Slopen van een bouwwerk**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	€ 3.497,00
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg:	€ 2.072,00
2.15	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit:	€ 518,00
2.16	**Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen**	

	Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift waarbij conform artikel 4.17 van de Omgevingsverordening Noord-Holland toestemming wordt verleend.	€ 389,00
2.17	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	€ 389,00
b.	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	€ 389,00
2.18	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren.	€ 389,00
2.19	**Niet genoemd besluit: op omgevingsvergunningaanvraag**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het verkrijgen van een vergunning, goedkeuring, verklaring, afwijking of een andere dienst die samenhangt met een project in de fysieke leefomgeving, waarbij tevens sprake is van een activiteit genoemd in dit hoofdstuk voor zover daarvoor niet elders in deze tarieventabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen:	€ 648,00

	Overige tarieven	
2.20	**Projectbesluit**	
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van: a. het vooroverleg; de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet	
2.21	**Wijzigen omgevingsvergunning**	

	Indien de aanvraag om het verkrijgen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in afwijking van een eerder ingediend bouwplan waarvoor reeds een vergunning is verleend en het gaat om een wijziging van een of enkele onderdelen van het bouwplan die op zichzelf beoordeeld kunnen worden, worden de leges geheven overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk, waarbij dan als bouwkosten gelden de bouwkosten van de gewijzigde onderdelen van het bouwplan, met dien verstande dat het te betalen legesbedrag nooit minder is dan € 562,-.	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de te wijzigen onderliggende vergunning waarop de aanvraag ziet met een minimum van € 562,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Artikel	Omschrijving
3.1	**Algemene bepalingen**
3.1.2	Begripsbepalingen die zijn opgenomen in de bijlage bedoeld in artikel 1.1 van de Omgevingswet, in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling en in de bijlagen bij de omgevingsverordening , zijn ook van toepassing op deze tarieventabel, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.
3.1.3	In deze tarieventabel voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan een in het eerste lid bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.
3.1.4	**Conceptverzoek**: het op verzoek van een initiatiefnemer door het bevoegd gezag verrichte overleg of de beoordeling van documenten voorafgaand aan een definitieve aanvraag om omgevingsvergunning
3.1.5	**Reguliere voorbereidingsprocedure:** de voorbereidingsprocedure voor besluiten op aanvragen om een omgevingsvergunning als bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Omgevingswet, waarbij het bevoegd gezag binnen een beslistermijn van 8 weken een besluit neemt, met de mogelijkheid deze termijn eenmalig met 6 weken te verlengen. Deze procedure is de standaardprocedure voor vergunningaanvragen, tenzij de wet bepaalt dat

	de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is.
3.1.6	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**: de voorbereidingsprocedure voor bepaalde aanvragen om een omgevingsvergunning waarbij afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, zoals aangewezen in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet. Deze procedure kent een langere doorlooptijd en omvat o.a. terinzagelegging van het ontwerpbesluit, de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen en een zorgvuldige uitgebreide beoordeling. De procedure wordt onder meer toegepast bij initiatieven met aanzienlijke milieugevolgen of wanneer Europese of internationaalrechtelijke verplichtingen dit voorschrijven.
3.1.7	**Milieuaspecten**: elk vakinhoudelijk domein waarvoor specifieke, inhoudelijke toetsing noodzakelijk is om te bepalen of de verandering van de milieubelastende activiteit kan worden toegestaan.
3.1.8	**Hoge drempelinrichting**: Seveso- inrichting waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage 1, deel 1, kolom 3, bij de Seveso- inrichtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage.
3.1.9	**Commissie voor de milieueffectrapportage:** de onafhankelijke commissie als bedoeld in artikel 17.5 van het Omgevingsbesluit.
3.1.10	**MER-beoordelingsbesluit:** het besluit van het bevoegd gezag als bedoeld in artikel 11.6 van het Omgevingsbesluit (en bijlage V bij het Omgevingsbesluit), waarin wordt beoordeeld of een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld.
3.1.11	**Onderzoeksrapporten**: onderzoeken en nadere onderbouwingen die door of namens de aanvrager worden overlegd ter ondersteuning van een MER-beoordeling of een MER, waaronder begrepen rapportages op het gebied van geluid, bodem, luchtkwaliteit, ecologie, stikstof, veiligheid en vergelijkbare milieuaspecten.

3.2	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
3.2.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor milieubelastende activiteiten, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer	€ 5.439,00

	activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
3.2.2	De op grond van artikel 3.2.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
3.3	**Oprichting milieubelastende activiteit (uitgebreide procedure)**	
3.3.1	Indien een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de oprichting van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, waarbij de uitgebreide voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	
3.3.2	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 31.080,00
3.3.3	Het tarief genoemd in artikel 3.1.1 wordt vermeerderd met een bedrag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving van:	**€ 15.540,00**

3.3.4	Het tarief genoemd in artikel 3.1.1 wordt vermeerderd met een bedrag voor elke IPPC-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1 van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	€ 15.540,00
Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.4	**Verandering milieubelastende activiteit (uitgebreide procedure)**	
3.4.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een verandering van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet waarbij de uitgebreide voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	
3.4.2.	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 9.713,00
3.4.3.	Het tarief genoemd in artikel 3.4.2. wordt vermeerderd met een bedrag per inhoudelijk beoordeeld milieuaspect:	
	a. Afval	€ 3.238,00
	b. Afvalwater	€ 3.238,00
	c. Bodem	€ 3.238,00
	d. Geluid	€ 3.238,00
	e. Lucht	€ 3.238,00
	f. Veiligheid	€ 3.238,00

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.5	**Verandering milieubelastende activiteit (reguliere procedure)**	
3.5.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een verandering van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet waarbij de reguliere voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	

3.5.2	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 5.828,00
3.5.3.	Het tarief genoemd in artikel 3.5.2 wordt vermeerderd met een bedrag per inhoudelijk beoordeeld milieuaspect:	
	a. Afval	€ 1.943,00
	b. Afvalwater	€ 1.943,00
	c. Bodem	€ 1.943,00
	d. Geluid	€ 1.943,00
	e. Lucht	€ 1.943,00
	f. Veiligheid	€ 1.943,00

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
3.6	**Voorschriften of gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**	
3.6.1	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag die betrekking heeft op voorschriften of op een toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in de Omgevingswet gelden de volgende tarieven.	
3.6.2	Voor het vaststellen van voorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet:	€ 3.8850,00
3.6.3	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot wijziging van reeds geldende voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde voorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet:	€ 3.8850,00
3.6.4	Voor het verlenen van een toestemming voor één of meerdere gelijkwaardige maatregelen als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet, voor zover deze betrekking hebben op een milieubelastende activiteit:	**€ 3.8850,00**
3.6.5	Het tarief bedoeld in de artikelen 3.6.1, 3.6.2 en 3.6.3 is niet van toepassing indien de aangevraagde voorschriften, de wijziging van voorschriften of de gelijkwaardige maatregel onderdeel uitmaakt van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor dezelfde activiteit.	

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
3.7	**Beoordeling onderzoeksrapporten**	
3.7.1	Onverminderd het bepaalde in de overige artikelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien op grond van wettelijk voorschrift voor de betreffende aanvraag van één of meerdere rapporten moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapport (MER):	€ 5.180

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
3.8	**MER- beoordelingsbesluit**	
3.8.1	Indien een aanvraag leidt tot het nemen van een MER-beoordelingsbesluit, wordt een aanvullend tarief geheven van:	€ 5.180
	Dit tarief omvat: a. De toetsing aan de criteria zoals bedoeld in bijlage V van het Omgevingsbesluit; b. De beoordeling van de ingediende onderliggende stukken; c. De voorbereiding en besluitvorming van het MER-beoordelingsbesluit.	

Artikel	Omschrijving	
3.9	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**	
3.9.1	Indien voor de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning, of enig ander besluit op grond van de Omgevingswet, leidt tot het nemen van een MER-beoordelingsbesluit, advies wordt ingewonnen bij de Commissie voor de milieueffectrapportage, wordt een aanvullend tarief geheven gelijk aan het tarief dat deze Commissie in rekening brengt overeenkomstig de door de minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.	
3.9.2	Het op grond van artikel 3.10.1 verschuldigde bedrag wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag schriftelijk aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt vervolgens in behandeling	

	genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager is meegedeeld, tenzij de aanvrager de aanvraag vóór de vijfde werkdag schriftelijk intrekt.	

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
	Provinciale wegen	
	Wegenverkeerswet (WVW)	
4.1.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 148 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	€ 382,00
4.1.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.1.1	€ 382,00
	Regeling voertuigen	
4.2.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 9.1 van de Regeling voertuigen	€ 956,00
4.2.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.2.1.	€ 956,00
	Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	
4.3.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 87 van het Reglement verkeerregels en verkeerstekens 1990	€ 430,00
4.3.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.3.1.	€ 430,00
	Omgevingsverordening Noord-Holland	
4.4.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de	€ 2.294,00

	wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding - het verlagen of ophogen van een weg.	
4.4.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.4.1	€ 860,00
4.5.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	€ 478,00
4.5.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.5.1	€ 287,00
4.6.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., paden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van borden of palen; - het leggen of hebben of verwijderen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd; - het aanbrengen en hebben van andere zaken.	€ 573,00
4.6.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.6.1.	€ 478,00
4.7.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het in/nabij een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):	
	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	€ 669,00
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	€ 108,00

	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) vanaf 1.000 meter tot 10.000 meter	€ 96,00
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	€ 38,75
4.7.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.7.1 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	€ 669,00
4.8.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
	a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	€ 669,00
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen van een uitweg;	€ 669,00
4.8.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.8.1	€ 669,00

	Provinciale vaarwegen	
4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland**	
4.9.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
	a. een vaarweg op-een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	€ 717,00
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	€ 1.434,00
4.9.2.1	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.9.1 sub a.	€ 717,00
4.9.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.9.1 sub b.	€ 860,00
4.10.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het maken/behouden/veranderen/verwijderen van:	
	a. kunstwerken;	€ 3.824,00
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	€ 669,00

	c. oeverwerken en havens, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	€ 956,00
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	€ 478,00
	e. kabels, buizen en leidingen.	€ 669,00
4.10.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.10.1	
	a. kunstwerken;	€ 860,00
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken;	€ 669,00
	c. oeverwerken en havens, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	€ 669,00
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	€ 287,00
	e. kabels, buizen en leidingen.	€ 669,00
4.11.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	€ 478,00
4.11.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.11.1	€ 287,00
4.12	**Overige regelgeving betreffende provinciale vaarwegen**	
4.12.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag :	
	a. in het kader van artikel 1.21, tweede lid, van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport;	€ 287,00
	b. in het kader van artikel 1.21. tweede lid, Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport voor meerdere transporten gedurende een periode van maximaal één jaar	€ 287,00
	c. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats;	€ 287,00
	d. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot;	€ 382,00

	e. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement anders dan de in artikel 4.12.1 a. genoemde activiteit.	€ 287,00
4.12.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.12.1	
	a. in het kader van artikel 1.21, tweede lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport;	€ 191,00
	b. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats;	€ 191,00
	c. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot;	€ 287,00
	d. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement anders dan in de in artikel 4.12.1 a. genoemde activiteit.	€ 191,00
4.13.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.13.1	€ 191,00
4.14	**Begeleiden van schepen**	
4.14.1	Het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland per voertuig;	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan); in de uren van maandag tot en met vrijdag 08:00 uur tot 18:00 uur	€ 23,35
	b. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van maandag tot en met vrijdag 18:00 uur tot 08.00 uur	€ 32,70
	c. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zaterdag;	€ 40,80
	d. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zon- en feestdagen;	€ 46,70
4.14.2	Het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland per vaartuig;	
	a. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan); in de uren van maandag tot en met vrijdag 08:00 uur tot 18:00 uur	€ 35,00

	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van maandag tot en met vrijdag 18:00 uur tot 08.00 uur	€ 49,00
	c. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zaterdag;	€ 61,30
	d. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zon- en feestdagen;	€ 70,00

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Artikel	**Omschrijving**	
5.1	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
5.1.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor milieubelastende activiteiten, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1,7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek	

	geheven.	
5.1.2	De op grond van artikel 5.1.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
5.2	**Wateronttrekkingsactiviteit**	
5.2.1	- Het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., tweede lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	€ 29,95
	- met een minimum per omgevingsvergunning van	€ 986,00
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	€ 17.075,00
5.2.2	Een aanvraag tot wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 5.2.1. Indien deze wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit wordt de leges berekend over het verschil tussen de pompcapaciteit van de eerder verstrekte vergunning en de verhoogde pompcapaciteit met inachtneming van de onder 5.2.1. vermelde minimum- en maximumtarieven.	
5.2.3	Artikel 5.2.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevings-vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	€ 0,00
5.2.4	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.2.1	€ 986,00
5.2.5	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 Omgevingswet wordt het tarief vermeerderd met 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen omgevingsvergunning bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel.	

5.2.6	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 Omgevingswet wordt het tarief vermeerderd met 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen omgevingsvergunning bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel.	
5.3	**Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem**	
5.3.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	€ 20,65
	- met een minimum per vergunning van	€ 710,00
	- met een maximum per vergunning van	€ 12.311,00
5.3.2	Een wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 5.3.1., indien deze wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit wordt de leges berekend over het verschil tussen de pompcapaciteit van de eerder verstrekte vergunning en de verhoogde pompcapaciteit met inachtneming van de onder 5.3.1. vermelde minimum- en maximum tarieven.	
5.3.3	Artikel 5.3.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	€ 0,00
5.3.4	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.3.1	€ 987,00
5.4	**Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie**	
5.4.1	Voor een aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in paragraaf 19.1.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem	€ 2.598,00
5.4.2	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.4.1	€ 987,00

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
6.1	Een aanvraag voor het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening Noord-Holland	€ 1.122,00
6.2	Een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	€ 1.122,00

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

Artikel	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
7.2	Een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:	
	a. ingeval geen oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	€ 9.529,00
	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	 € 0,15 € 125.281,00
7.3	Een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot	

	vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
7.4.	Een aanvraag tot intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	€ 3.894,00
7.5.	Een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
7.6	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor ontgrondingsactiviteiten bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	

7.6.1	De op grond van artikel 7.6 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Hoofdstuk 8 Wadlopen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
8.1	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4, lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.1.1	Rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	€ 280,00
8.1.2	Rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	€ 885,00
8.1.3	Rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	€1.475,00
8.1.4	Rechtspersonen die natuur-educatieve tochten organiseren	€ 292,00
8.1.5	Voor rechtspersonen die tochten op droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen organiseren	€ 292,00
8.2	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4, lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.2.1	Voor het organiseren van en het fungeren als wadloopgids bij wadlooptochten met maximaal 12 deelnemers	€ 146,00
8.2.2	voor het organiseren van en fungeren als begeleider bij tochten op droogvallende platen	€ 104,00
8.2.3	voor het organiseren van en fungeren als begeleider bij natuur educatieve tochten	€ 104,00
8.2.4	Voor het houden van solotochten	€ 65,00
8.2.5	voor een aanvraag tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	€ 146,00
8.2.6	Voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	€ 81,00
8.2.7	indien de aanvraag als bedoeld in 8.2.6 wordt ingediend door of namens een natuurlijk persoon die op vrijwillige basis als begeleider wil fungeren voor een non-profit organisatie	€ 38,00
8.2.8	indien in de aanvraag gelijktijdig een vergunning als genoemd onder 8.2.1 en een vergunning als genoemd onder 8.2.5 worden aangevraagd	€ 146,00

Hoofdstuk 9 Natuur activiteit

Artikel	Tegemoetkoming geleden schade	Tarief 2027
9.1	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in de geleden schade, aangericht door het in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet	€ 300,00
	b. De retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood **2.** door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; **3.** schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;	
	c. Er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag bedoeld in artikel 9.1.a, wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;	
	d. In afwijking van artikel 10 van de Legesverordening Noord- Holland 2026 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd	
	e. Geen leges worden geheven bij aanvraag voor een tegemoetkoming in de geleden schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt door diersoorten waar op grond van artikel 6, onder a tot en met d van de Beleidsregel tegemoetkoming Faunaschade Noord-Holland 2025 geen tegemoetkoming voor wordt verleend	
Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
	Natura- 2000 activiteiten	
9.2	Een aanvraag om omgevingsvergunning ten behoeve van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	

9.2.1	voor een particuliere initiatiefnemer (natuurlijk persoon)	€ 1.247,00
9.2.2	voor een commerciële initiatiefnemer als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 4.838,00
9.2.3	voor een commerciële initiatiefnemer als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 6.234,00
9.3.a	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	€ 0,00
9.3.b	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor een project waarop de ADC-toets van toepassing is	€ 24.936,00
9.4	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een natura 2000- gebied die wordt ingediend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 5.1 lid 1 onder e van de Omgevingswet.	
	Flora- en fauna- activiteiten	
9.5	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor aangewezen vergunning plichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** — **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn — 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn — 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn — 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn — 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn — 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn — 11.47 schadelijke handelingen andere soorten — 11.54 bijvoeren van specifieke soorten — 11.60 uitzetten van dieren of eieren van dieren — 11.61	
9.5.a	Voor een particuliere initiatiefnemer (natuurlijk persoon)	€ 1.247,00
9.5.b	Voor een commerciële initiatiefnemer	€ 3.990,00
9.5.c	Voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een soortenmanagementplan (SMP)	€ 11.221,00

9.5.d	Voor een gebiedsgerichte vergunning op basis van een pre-soortenmanagementplan	€ 1.870,00
9.5.1	Voor de beoordeling van aanvragen voor goedkeuringsbesluiten tot maatwerk in het kader van een eerder verleende gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een soortenmanagementplan (SMP)	€ 561,00
9.5.2	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en- fauna- activiteit die wordt ingediend: a. als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren	
	Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen	
9.5	Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift waarbij conform artikel 4.17 van de Omgevingsverordening Noord-Hollandtoestemming wordt verleend.	€ 524,00

	Stiltegebieden	
9.6	Op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.30 tot en met artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	1.945,00
9.6.1	Wanneer activiteiten en het gebruik van toestellen, voertuigen en/ of vaartuigen ten behoeve van een activiteit vallen onder de uitzonderingen zoals genoemd in afdeling 4.3 stiltegebieden van de Omgevingsverordening Noord-Holland, zijn geen leges verschuldigd.	
	Conceptverzoek	
9.7	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op één of meer activiteiten voor een Natura 2000- activiteit, een natura 2000-activiteit inclusief stikstof, of flora- en fauna activiteit, bedraagt het tarief:	
	a. conceptverzoek;	€ 1.247,00
	b. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 499,00

9.7.1	Indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 9.7 binnen één jaar voor hetzelfde besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken in behandeling wordt genomen, wordt het betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
	Positieve weigering	
9.8	Voor een aanvraag om een positieve weigering voor een natura 2000-activiteit of een flora- en- fauna activiteit	€ 0,00
	Wijzigen omgevingsvergunning	
9.9	a. Aanvraag tot geringe wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 eerste lid onder e en g van de Omgevingswet, als gevolg van, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 480,-
	b . Aanvraag tot verlenging van een vergunning als bedoeld in artikel 5.1 eerste lid onder e en g van de Omgevingswet	€ 270,00

Hoofdstuk 10 Wet Luchtvaart

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
10.1	Een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00

10.2	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00
10.3	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	€ 1.684,00
10.4	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00
10.5	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	€ 1.684,00
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de initiatiefnemer ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de omgevingsvergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de omgevingsvergunningsaanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, vierde 4 van de legesverordening is van toepassing.	
10.7	Een luchthavenregeling als bedoeld in art. 8.64, eerste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.8	Een wijziging van **een** luchthavenregeling als bedoeld in art. 8.64, eerste lid Wlv, op verzoek,	
10.9	Een luchthavenbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	

10.10	Een wijziging van **een** luchthavenbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 11 Grondwaterbeschermingsgebied

	Omgevingsvergunning grondwaterbeschermingsgebied	
11.1	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor activiteiten als bedoeld in artikel 4.45 tot en met 4.51 van de Omgevingsverordening NH2022	€ 9.741,00
11.2	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor een grondwaterbeschermingsgebied bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
11.2.1	De op grond van artikel 11.2 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Hoofdstuk 12 Overige diensten

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
12.1	Het in behandeling nemen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	€ 648,00
12.2	Een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 12.1	€ 648,00

Provincie
Noord-Holland

Bijlage bij kenmerk FIN170726KC1

Deze bijlage bevat een overzicht van de optimalisatiepunten die zijn doorgevoerd in de Legesverordening 2027 en de bijbehorende tarieventabel 2027. De aanpassingen zijn het resultaat van een grondige analyse gericht op actualisatie, vereenvoudiging en optimalisatie van de Legesverordening.
Via deze opsomming wordt op transparante wijze inzicht gegeven in de aard en omvang van de doorgevoerde wijzigingen, zonder de leesbaarheid van de voordracht als geheel te belasten.

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de Legesverordening 2027.

De volgende aanpassingen zijn noodzakelijk in de tarieventabel 2027:

1. Artikel 2.1.1.6 is NIEUW. De bouwsomcheck is aangepast van € 250.000 naar € 100.000.

2. Artikel 2.16.a is 2.16 geworden. Artikel is tekstueel aangepast. Er geldt heden een meldingsplicht en geen legesplicht meer, mits er een maatwerkvoorschrift wordt aangevraagd.

3. artikel 2.16.b is komen ter vervallen door de wijziging in artikel 2.16.

4. Hoofdstuk 3- milieubelastende activiteiten is volledig vernieuwd en vereenvoudigd.

5. Artikel 5.1, 5.1.1 en 5.1.2 zijn toegevoegd als nieuw artikel met betrekking tot een conceptverzoek.

6. Artikel 5.1 is verplaatst naar onder artikel 5.2 voor een logischere volgorde.

7. Artikel 5.1.1 is verplaatst naar onder artikel 5.2.1 voor een logischere volgorde.

8. Artikel 5.1.2 is verplaatst naar onder artikel 5.2.2 voor een logischere volgorde.

9. Artikel 5.1.3 is verplaatst naar onder artikel 5.2.3 voor een logischere volgorde.

10. Artikel 5.1.4 is verplaatst naar onder artikel 5.2.4 voor een logischere volgorde.

11. Artikel 5.1.6 is verplaatst naar onder artikel 5.2.6 voor een logischere volgorde.

12. Artikel 5.2 is verplaatst naar onder artikel 5.2 voor een logischere volgorde.

13. Artikel 5.2.1 is verplaatst naar onder artikel 5.3.1 voor een logischere volgorde.

14. Artikel 5.2.2 is verplaatst naar onder artikel 5.3.2 voor een logischere volgorde.

15. Artikel 5.2.3 is verplaatst naar onder artikel 5.3.3 voor een logischere volgorde.

16. Artikel 5.3 is verplaatst naar onder artikel 5.4 voor een logischere volgorde.

17. Artikel 5.3.1 is verplaatst naar onder artikel 5.4.1 voor een logischere volgorde.

18. Artikel 5.3.2 is verplaatst naar onder artikel 5.4.2 voor een logischere volgorde.

Provincie
Noord-Holland

Bijlage bij kenmerk FIN170726KC1

19. Artikelen 6.1 en 6.2 zijn de uren gewijzigd van 9 naar 14 uur voor vergunningverlening. hierdoor is het tarief gestegen van € 965,52 naar € 1.122,00.

20. Artikel 8.2.7 is nieuw toegevoegd.

21. Artikel (oud) 8.2.7 verplaatst naar 8.2.8 vanwege nieuw artikel 8.2.7.

22. Artikel 9.4 is verplaatst naar onder artikel 9.5.

23. Artikel 9.5.2 is vervangen door 9.7.1

24. Artikel 9.8.1. heeft betrekking op flora- en fauna- activiteiten en nu ook op natura 2000 activiteiten.

25. Artikelen 10.1 tot en met 10.6 zijn de uren gezakt van 22,6 naar 13 uur voor vergunningverlening. hierdoor is het tarief gezakt van € 2.823,00 naar € 1.684,00.

Verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland 2027 en de bijbehorende legestarieventabel 2027 (Legesverordening Noord-Holland 2027)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 22 september 2026;

gelet op artikelen 220, 220a, 223 1ste lid letter b en 225 van de Provinciewet en artikel 13.1a van de Omgevingswet;

overwegende dat de verordening en de daarbij behorende legestarieventabel dient te worden gewijzigd:

besluiten vast te stellen:

de verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland 2027 en de bijhorende Legestarieventabel 2027

Artikel 1 Begrippenkader
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. leges: de rechten die worden geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het Provinciebestuur verleende diensten bedoeld in deze verordening en de tarieventabel.
b. tarieventabel: de Leges tarieventabel 2027.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam "leges" worden rechten geheven voor:
a. het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit;
b. het verlenen van een dienst op aanvraag; of
c. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een document
een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel

Artikel 3 Belastingplichtig
Belastingplichtig is de aanvrager/ initiatiefnemer of degene voor wie de aanvraag is gedaan of ten behoeve van wie een dienst is verstrekt.

Artikel 4 Vrijstellingen
Leges worden niet geheven:
1. voor diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.
2. indien Gedeputeerde Staten een verleende omgevingsvergunning op verzoek van de vergunninghouder intrekken, waarvan de vrijgekomen stikstofruimte ten behoeve van natuurherstel na afroming gedeeltelijk ten gunste komt van een stikstofbank.

Artikel 5 Maatstaven van heffing en tarieven
1. De leges worden geheven naar de heffingsmaatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als volle eenheid aangemerkt.
3. Heeft de aanvraag betrekking op meerdere activiteiten, wordt het tarief opgebouwd uit de som van de tarieven behorende bij die activiteiten.
4. De tarieven in de tarieventabel gelden voor een besluit waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is. Als afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, geldt een toeslag.
5. Bijkomende door de provincie te maken kosten worden in rekening gebracht bij de Aanvrager/ initiatiefnemer, mits de aanvrager/ initiatiefnemer voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag
daarover wordt geïnformeerd.
6. Als het tarief of het verschuldigde bedrag is gebaseerd op een begroting van de kosten wordt:

a. die begroting van de kosten voorafgaand aan het in behandeling van de aanvraag aan de aanvrager/ initiatiefnemer medegedeeld;
b. de aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aan vrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk door de aanvrager/ initiatiefnemer is ingetrokken.

Artikel 6 Instemming

1. Als de voorgenomen beslissing op een aanvraag instemming behoeft van een ander bestuursorgaan op grond van artikel 16.16 van de wet, wordt het tarief verhoogd met het tarief dat dat bestuursorgaan voor het in behandeling nemen van de aanvraag om het besluit over instemming in rekening brengt.

Artikel 7 Wijze van heffing

1. De leges worden geheven door middel van een schriftelijke kennisgeving, of een kennisgeving langs elektronische weg.
2. Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van een schriftelijke kennisgeving of langs elektronische weg aan de belastingschuldige bekendgemaakt.
3. De leges kunnen worden geheven bij voorlopige aanslag tot ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 8 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, 1ste lid van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 7, schriftelijk dan wel elektronisch wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving dan wel in geval van toezending daarvan binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving;

Artikel 9 Kwijtschelding

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Teruggaaf

1. Indien Gedeputeerde Staten op grond van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning oordelen dat voor de voorgenomen activiteit geen vergunning is vereist, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de geheven leges plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het besluit dat geen vergunning is vereist.
2. Als na toepassing van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht een aanvraag buiten behandeling wordt gelaten, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de geheven leges plaats ter hoogte van 50% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het besluit tot buiten behandeling stellen van de aanvraag.
3. Als een aanvrager/ initiatiefnemer zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een reguliere aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit hebben genomen, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van een deel van de geheven leges plaats. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na dagtekening van het intrekkingsbesluit.
   De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 4 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 4 weken tot 6 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
4. Als een aanvrager/ initiatiefnemer zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een uitgebreide aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit hebben genomen, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van een deel van de geheven leges plaats. Een verzoek tot

teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na datum van het intrekkingsbesluit.
De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 6 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken tot 18 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 18 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;

5. Als Gedeputeerde Staten een verleende vergunning op verzoek van de vergunninghouder intrekken, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges plaats ter hoogte van 25%, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges. Een verzoek tot teruggaaf van de leges dient schriftelijk te worden ingediend binnen zes weken na datum van het intrekkingsbesluit.
6. a. Als Gedeputeerde Staten een vergunning weigeren, vindt op verzoek van de aanvrager/ initiatiefnemer teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de verschuldigde leges van de voor de activiteit waarvoor de vergunning is geweigerd.
   b. onder een weigering bedoeld in onderdeel a wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechtelijke uitspraak.
7. Teruggaaf vindt niet plaats als het verschuldigde leges minder bedragen dan € 300,00.
8. De teruggaafregeling bedoeld in de voorgaande leden heeft geen betrekking op de kosten zoals bedoeld in artikel 5, derde lid.
9. Een verzoek tot teruggaaf wordt ingediend bij de inspecteur der provinciale belastingen.

Artikel 11 Overdracht van bevoegdheden
Gedeputeerde Staten zijn bevoegd tot het wijzigen van deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel, als de wijzigingen:
   a. van zuiver redactionele aard zijn;
   b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving, die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant.

Artikel 12 Overgangsrecht
1. De Legesverordening 2026 en de daarbij behorende tarieventabel wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13 Inwerkingtreding
1. Deze verordening met de daarbij behorende tarieventabel 2027 treedt in werking met ingang van 1 januari 2027.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2027.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: “Legesverordening Noord-Holland 2027”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 9 november 2026.

, voorzitter

, griffier

Tarieventabel 2027

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
1.1	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**	
1.1.1	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is wordt het tarief vermeerderd met:	€ 2.979,00
1.2	**Coördinatieregeling**	
1.2.1	Als de initiatiefnemer verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, als bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in samenhang met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt wordt het tarief vermeerderd met:	€ 26.677,00
1.2.2	Als de initiatiefnemer verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in samenhang met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt wordt het tarief vermeerderd met::	€ 37.348,00

Artikel	Omschrijving
1.3	**Begripsbepalingen**
1.3.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	In de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	Bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving ;
c.	Bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	Bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	Bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	Bijlage 1 bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	het Omgevingsplan;
h.	Bijlage bij de Omgevingsregeling.
1.3.2.	Tenzij in de verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 2.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.

Hoofdstuk 2 Bouwactiviteiten

Artikel	Omschrijving
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt verstaan onder:
2.1.1.1	**Aanlegkosten**: de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
2.1.1.2	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
	Bovenbedoeld normblad NEN 2699 ligt ter inzage bij de provincie Noord-Holland, Houtplein 33 te Haarlem (provinciekantoor).
2.1.1.3	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.1.3.1	Indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2;
2.1.1.3.2	Indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het

	bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.1.3.3	Indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting.
2.1.1.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt, wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft.
2.1.1.5	**Conceptverzoek:** een voorlopige indiening van een aanvraag via het Omgevingsloket, waarmee initiatiefnemers/ aanvragers hun plan kunnen laten toetsen vóórdat een definitieve vergunningaanvraag of melding ingediend wordt.
2.1.1.6	**Bouwsomcheck:** Het college van Gedeputeerde Staten kan de opgegeven bouwkosten toetsen op juistheid en aannemelijkheid. Indien de opgegeven bouwkosten meer bedragen dan € 100.000 vindt in ieder geval een controle plaats op de juistheid en aannemelijkheid van de opgegeven bouwkosten doormiddel van een bouwsomcheck.

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
2.2	**Conceptverzoek**	
2.2.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én een van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00

	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.1.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
2.2.2	De op grond van artikel 2.2.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een bouwactiviteit:	
a.	Bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	€ 100,00 p/€ 1.000,-
b.	Bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	€ 5.000,00 + 3,00%
c.	Bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	€ 15.500,00 + 2,40%
d.	Bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	€ 29.000,00 + 1,35%
e.	Bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	€ 83.000,00 + 0,25%
f.	Bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	€ 133.000,00 + 0,05%
2.3.1	**Verlenging tijdelijke omgevingsvergunning bouwactiviteit**	
2.3.2	In afwijking van het bepaalde in artikel 2.3 bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, als bedoeld in artikel 10.23, tweede lid van het Omgevingsbesluit, zonder andere wijzigingen van de vergunning en voor zover de aanvraag in overeenstemming is met het omgevingsplan:	€ 1.036,00
	In afwijking van het bepaalde in 2.3 bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om het verlengen van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, als bedoeld in artikel 10.23, tweede lid, van het Omgevingsbesluit, zonder andere wijzigingen van de vergunning én voor zover de aanvraag in overeenstemming is met het omgevingsplan, 20% van het bedrag dat verschuldigd zou	

	zijn voor een vergunningaanvraag op grond van de tarieven in 2.3 geldend in het jaar van aanvraag van de verlenging. Bij de vaststelling van het verschuldigde bedrag wordt een minimum van € 100 en een maximum van € 25.000 gehanteerd.	
2.3.2	**(Deel)beoordeling van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**	
	Het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid ten behoeve van de bouwactiviteit (technische deel) bedoeld als artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet.	€ 777,00
2.4	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Voor een omgevingsoverleg of het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel omgevingsoverleg omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
2.5	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken bouwwerk (ruimtelijk deel)**	
2.5.1	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van, een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het (te bouwen) bouwwerk:	€ 777,00
2.5.2.	Als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale of gemeentelijke beleidsregels als bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.2.1	Voor de welstandcommissie wordt het tarief verhoogd per keer dat de commissie wordt geraadpleegd.	
2.5.3	Voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.4	Voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00

2.5.5	Als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld, wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.5.6	Als moet worden beoordeeld of de bouwactiviteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht, wordt het tarief in artikel 2.5.1 verhoogd met:	€ 648,00
2.6	**Beoordeling bodemrapport**	
2.6.1	Het tarief onder 2.5 wordt verhoogd, indien de omgevingsvergunningaanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:	
a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	€ 518,00
b.	een archeologisch bodemrapport wordt beoordeeld;	€ 518,00
2.7	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**	
2.7.1	Het tarief, onder 2.5 wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld:	€ 518,00
2.7.1.1	Voor de agrarische adviescommissie wordt het tarief verhoogd per keer dat de commissie wordt geraadpleegd.	
2.8	**Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten**	
2.8.1	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een verzoek om een of meer maatwerkvoorschriften die betrekking heeft op een bouwactiviteit:	
2.8.2	Voor een maatwerkvoorschrift dat betrekking heeft op: 1. Het in stand houden van een bestaand bouwwerk, als bedoeld in artikel 3.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 2. Bouwactiviteiten die het bouwen van nieuwe bouwwerken betreffen, als bedoeld in artikel 4.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 3. Het gebruiken van een bouwwerk, als bedoeld in artikel 6.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; of 4. het verrichten van bouw- of sloopwerkzaamheden, bedoeld in artikel 7.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; per maatwerkvoorschrift:	€ 130,00
2.8.3	In alle andere gevallen als bedoeld in onderdeel 2.8.2 per maatwerkvoorschrift:	€ 130,00
2.8.4	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningvoorschrift betrekking heeft op of onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	
2.9	**Gelijkwaardige maatregel bij bouwactiviteit**	

2.9.1	Bij een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een bouwactiviteit bedraagt het tarief:	€ 1.295,00
2.10	**Beoordeling aanvullende gegevens**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld als in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet (omgevingsplanactiviteit), artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet (rijksmonumentenactiviteit) of artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet (bouwactiviteit - technisch deel) , in behandeling is genomen:	€ 389,00
2.11.	**Omgevingsplanactiviteit: Gebruik gronden (afwijken omgevingsplan)**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:	
2.11.1	een omgevingsplan, als bedoeld in artikel 5.21., tweede lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0 a, tweede lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving:	€ 518,00
2.11.1.1	Als moet worden beoordeeld of de omgevingsplanactiviteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan of omgevingsverordening dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht, wordt het tarief in artikel 2.9.1 verhoogd met:	€ 518,00
2.11.2	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	€ 518,00
2.12	**Rijksmonumentenactiviteit/Omgevingsplanactiviteit: (beschermd) stads- of dorpsgezicht / Omgevingsplanactiviteit: monumenten**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van en omgevingsvergunning als bedoeld in:	
2.12.1	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	€ 3.497,00
2.12.2	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een (beschermd) stads- of dorpsgezicht;	€ 3.497,00
2.12.3	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen monument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht;	€ 3.497,00
2.12.4	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als (beschermd) stads- of dorpsgezicht:	€ 3.497,00

2.13	**Omgevingsplanactiviteit: Slopen van een bouwwerk**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	€ 3.497,00
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg:	€ 2.072,00
2.15	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit:	€ 518,00
2.16	**Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen**	
	Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift waarbij conform artikel 4.17 van de Omgevingsverordening Noord-Holland toestemming wordt verleend.	€ 389,00
2.17	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	€ 389,00
b.	artikel 5.1., eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	€ 389,00
2.18	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**	

	Onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren.	€ 389,00
2.19	**Niet genoemd besluit: op omgevingsvergunningaanvraag**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het verkrijgen van een vergunning, goedkeuring, verklaring, afwijking of een andere dienst die samenhangt met een project in de fysieke leefomgeving, waarbij tevens sprake is van een activiteit genoemd in dit hoofdstuk voor zover daarvoor niet elders in deze tarieventabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen:	€ 648,00

	Overige tarieven	
2.20	**Projectbesluit**	
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van: a. het vooroverleg; de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet	
2.21	**Wijzigen omgevingsvergunning**	
	Indien de aanvraag om het verkrijgen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in afwijking van een eerder ingediend bouwplan waarvoor reeds een vergunning is verleend en het gaat om een wijziging van een of enkele onderdelen van het bouwplan die op zichzelf beoordeeld kunnen worden, worden de leges geheven overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk, waarbij dan als bouwkosten gelden de bouwkosten van de gewijzigde onderdelen van het bouwplan, met dien verstande dat het te betalen legesbedrag nooit minder is dan € 562,-.	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de te wijzigen onderliggende vergunning waarop de aanvraag ziet met een minimum van € 562,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Artikel	Omschrijving
3.1	**Algemene bepalingen**
3.1.2	Begripsbepalingen die zijn opgenomen in de bijlage bedoeld in artikel 1.1 van de Omgevingswet, in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling en in de bijlagen bij de omgevingsverordening , zijn ook van toepassing op deze tarieventabel, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.
3.1.3	In deze tarieventabel voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan een in het eerste lid bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.
3.1.4	**Conceptverzoek**: het op verzoek van een initiatiefnemer door het bevoegd gezag verrichte overleg of de beoordeling van documenten voorafgaand aan een definitieve aanvraag om omgevingsvergunning
3.1.5	**Reguliere voorbereidingsprocedure:** de voorbereidingsprocedure voor besluiten op aanvragen om een omgevingsvergunning als bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Omgevingswet, waarbij het bevoegd gezag binnen een beslistermijn van 8 weken een besluit neemt, met de mogelijkheid deze termijn eenmalig met 6 weken te verlengen. Deze procedure is de standaardprocedure voor vergunningaanvragen, tenzij de wet bepaalt dat de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is.
3.1.6	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**: de voorbereidingsprocedure voor bepaalde aanvragen om een omgevingsvergunning waarbij afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, zoals aangewezen in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet. Deze procedure kent een langere doorlooptijd en omvat o.a. terinzagelegging van het ontwerpbesluit, de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen en een zorgvuldige uitgebreide beoordeling. De procedure wordt onder meer toegepast bij

	initiatieven met aanzienlijke milieugevolgen of wanneer Europese of internationaalrechtelijke verplichtingen dit voorschrijven.
3.1.7	**Milieuaspecten**: elk vakinhoudelijk domein waarvoor specifieke, inhoudelijke toetsing noodzakelijk is om te bepalen of de verandering van de milieubelastende activiteit kan worden toegestaan.
3.1.8	**Hoge drempelinrichting**: Seveso- inrichting waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage 1, deel 1, kolom 3, bij de Seveso- inrichtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage.
3.1.9	**Commissie voor de milieueffectrapportage:** de onafhankelijke commissie als bedoeld in artikel 17.5 van het Omgevingsbesluit.
3.1.10	**MER-beoordelingsbesluit:** het besluit van het bevoegd gezag als bedoeld in artikel 11.6 van het Omgevingsbesluit (en bijlage V bij het Omgevingsbesluit), waarin wordt beoordeeld of een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld.
3.1.11	**Onderzoeksrapporten**: onderzoeken en nadere onderbouwingen die door of namens de aanvrager worden overlegd ter ondersteuning van een MER-beoordeling of een MER, waaronder begrepen rapportages op het gebied van geluid, bodem, luchtkwaliteit, ecologie, stikstof, veiligheid en vergelijkbare milieuaspecten.

3.2	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
3.2.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor milieubelastende activiteiten, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00

	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2,, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
3.2.2	De op grond van artikel 3.2.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.3	**Oprichting milieubelastende activiteit (uitgebreide procedure)**	
3.3.1	Indien een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de oprichting van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, waarbij de uitgebreide voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	
3.3.2	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 31.080,00
3.3.3	Het tarief genoemd in artikel 3.3.2 wordt vermeerderd met een bedrag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving van:	€ 15.540,00
3.3.4	Het in artikel 3.3.2 genoemde tarief wordt vermeerderd met een aanvullend bedrag per IPPC-installatie die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	€ 15.540,00
Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**

3.4	**Verandering milieubelastende activiteit (uitgebreide procedure)**	
3.4.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een verandering van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet waarbij de uitgebreide voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.3 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	
3.4.2.	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 9.713,00
3.4.3.	Het tarief genoemd in artikel 3.4.2. wordt vermeerderd met een bedrag per inhoudelijk beoordeeld milieuaspect:	
	a. Afval	€ 3.238,00
	b. Afvalwater	€ 3.238,00
	c. Bodem	€ 3.238,00
	d. Geluid	€ 3.238,00
	e. Lucht	€ 3.238,00
	f. Veiligheid	€ 3.238,00

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.5	**Oprichting milieubelastende activiteit (reguliere procedure)**	
3.5.1	Indien een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de oprichting van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, waarbij de reguliere voorbereidingsprocedure zoals	€ 15.540,00

	bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
3.6	**Verandering milieubelastende activiteit (reguliere procedure)**	
3.6.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een verandering van een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet waarbij de reguliere voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Omgevingswet moet worden gevolgd, gelden de volgende tarieven.	
3.6.2	Het basistarief voor het in behandeling nemen van de aanvraag bedraagt:	€ 5.828,00
3.6.3.	Het tarief genoemd in artikel 3.6.2 wordt vermeerderd met een bedrag per inhoudelijk beoordeeld milieuaspect:	
	a. Afval	€ 1.943,00
	b. Afvalwater	€ 1.943,00
	c. Bodem	€ 1.943,00
	d. Geluid	€ 1.943,00
	e. Lucht	€ 1.943,00
	f. Veiligheid	€ 1.943,00

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.7	**Voorschriften of gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**	

3.7.1	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag die betrekking heeft op voorschriften of op een toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in de Omgevingswet gelden de volgende tarieven.	
3.7.2	Voor het vaststellen van voorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet:	€ 3.885,00
3.7.3	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot wijziging van reeds geldende voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde voorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet:	€ 3.885,00
3.7.4	Voor het verlenen van een toestemming voor één of meerdere gelijkwaardige maatregelen als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet, voor zover deze betrekking hebben op een milieubelastende activiteit:	€ 3.885,00
3.7.5	Het tarief bedoeld in de artikelen 3.7.1, 3.7.2 en 3.7.3 is niet van toepassing indien de aangevraagde voorschriften, de wijziging van voorschriften of de gelijkwaardige maatregel onderdeel uitmaakt van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor dezelfde activiteit.	

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.8	**Beoordeling onderzoeksrapporten**	
3.8.1	Onverminderd het bepaalde in de overige artikelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien op grond van wettelijk voorschrift voor de betreffende aanvraag van één of meerdere rapporten moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapport (MER):	€ 10.360,00

Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
3.9	**MER- beoordelingsbesluit**	
3.9.1	Indien een aanvraag leidt tot het nemen van een MER-beoordelingsbesluit, wordt een aanvullend tarief geheven van:	€ 5.180,00

	Dit tarief omvat: a. De toetsing aan de criteria zoals bedoeld in bijlage V van het Omgevingsbesluit; b. De beoordeling van de ingediende onderliggende stukken; c. De voorbereiding en besluitvorming van het MER- beoordelingsbesluit.	

Artikel	Omschrijving	
3.10	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**	
3.10.1	Indien voor de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning, of enig ander besluit op grond van de Omgevingswet, leidt tot het nemen van een MER-beoordelingsbesluit, advies wordt ingewonnen bij de Commissie voor de milieueffectrapportage, wordt een aanvullend tarief geheven gelijk aan het tarief dat deze Commissie in rekening brengt overeenkomstig de door de minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.	
3.10.2	Het op grond van artikel 3.10.1 verschuldigde bedrag wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag schriftelijk aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt vervolgens in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager is meegedeeld, tenzij de aanvrager de aanvraag vóór de vijfde werkdag schriftelijk intrekt.	

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
	Provinciale wegen	

	Wegenverkeerswet (WVW)	
4.1.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 148 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	€ 382,00
4.1.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.1.1	€ 382,00
	Regeling voertuigen	
4.2.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 9.1 van de Regeling voertuigen	€ 956,00
4.2.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.2.1.	€ 956,00
	Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	
4.3.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van artikel 87 van het Reglement verkeerregels en verkeerstekens 1990	€ 430,00
4.3.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.3.1.	€ 430,00
	Omgevingsverordening Noord-Holland	
4.4.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding - het verlagen of ophogen van een weg.	€ 2.294,00
4.4.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.4.1	€ 860,00

4.5.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	€ 478,00
4.5.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.5.1	€ 287,00
4.6.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., paden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van borden of palen; - het leggen of hebben of verwijderen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd; - het aanbrengen en hebben van andere zaken.	€ 573,00
4.6.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.6.1.	€ 478,00
4.7.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het in/nabij een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):	

	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	€ 669,00
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	€ 108,00
	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) vanaf 1.000 meter tot 10.000 meter	€ 96,00
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	€ 38,75
4.7.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.7.1 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	€ 669,00
4.8.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
	a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	€ 669,00
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen van een uitweg;	€ 669,00
4.8.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.8.1	€ 669,00

	Provinciale vaarwegen	
4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland**	
4.9.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
	a. een vaarweg op een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	€ 717,00
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	€ 1.434,00

4.9.2.1	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.9.1 sub a.	€ 717,00
4.9.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.9.1 sub b.	€ 860,00
4.10.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het maken/behouden/veranderen/verwijderen van:	
	a. kunstwerken;	€ 3.824,00
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	€ 669,00
	c. oeverwerken en havens, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	€ 956,00
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	€ 478,00
	e. kabels, buizen en leidingen.	€ 669,00
4.10.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.10.1	
	a. kunstwerken;	€ 860,00
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken;	€ 669,00
	c. oeverwerken en havens, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	€ 669,00
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	€ 287,00
	e. kabels, buizen en leidingen.	€ 669,00
4.11.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	€ 478,00

4.11.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.11.1	€ 287,00
4.12	**Overige regelgeving betreffende provinciale vaarwegen**	
4.12.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag :	
	a. in het kader van artikel 1.21, tweede lid, van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport;	€ 287,00
	b. in het kader van artikel 1.21. tweede lid, Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport voor meerdere transporten gedurende een periode van maximaal één jaar	€ 287,00
	c. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats;	€ 287,00
	d. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot;	€ 382,00
	e. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement anders dan de in artikel 4.12.1 a. genoemde activiteit.	€ 287,00
4.12.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.12.1	
	a. in het kader van artikel 1.21, tweede lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport;	€ 191,00
	b. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats;	€ 191,00
	c. in het kader van artikel 7 van de Scheepvaartverkeerswet voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot;	€ 287,00

	d. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement anders dan in de in artikel 4.12.1 a. genoemde activiteit.	€ 191,00
4.13.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, intrekking of verlenging van een besluit als bedoeld onder artikel 4.13.1	€ 191,00
4.14	**Begeleiden van schepen**	
4.14.1	Het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland per voertuig;	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan); in de uren van maandag tot en met vrijdag 08:00 uur tot 18:00 uur	€ 23,35
	b. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van maandag tot en met vrijdag 18:00 uur tot 08.00 uur	€ 32,70
	c. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zaterdag;	€ 40,80
	d. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zon- en feestdagen;	€ 46,70
4.14.2	Het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland per vaartuig;	
	a. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan); in de uren van maandag tot en met vrijdag 08:00 uur tot 18:00 uur	€ 35,00
	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van maandag tot en met vrijdag 18:00 uur tot 08.00 uur	€ 49,00
	c. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zaterdag;	€ 61,30
	d. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan) in de uren van zon- en feestdagen;	€ 70,00

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Artikel	Omschrijving	
5.1	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
5.1.1	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor milieubelastende activiteiten, bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00

	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1,7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
5.1.2	De op grond van artikel 5.1.1 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
5.2	**Wateronttrekkingsactiviteit**	
5.2.1	- Het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., tweede lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	€ 29,95
	- met een minimum per omgevingsvergunning van	€ 986,00
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	€ 17.075,00
5.2.2	Een aanvraag tot wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 5.2.1. Indien deze wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit wordt de leges berekend over het verschil tussen de pompcapaciteit van de eerder verstrekte vergunning en de verhoogde pompcapaciteit met inachtneming van de onder 5.2.1. vermelde minimum- en maximumtarieven.	
5.2.3	Artikel 5.2.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevings-vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	€ 0,00

5.2.4	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.2.1	€ 986,00
5.2.5	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 Omgevingswet wordt het tarief vermeerderd met 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen omgevingsvergunning bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel.	
5.2.6	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 Omgevingswet wordt het tarief vermeerderd met 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen omgevingsvergunning bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel.	
5.3	**Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem**	
5.3.1	Het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	€ 20,65
	- met een minimum per vergunning van	€ 710,00
	- met een maximum per vergunning van	€ 12.311,00
5.3.2	Een wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 5.3.1., indien deze wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit wordt de leges berekend over het verschil tussen de pompcapaciteit van de eerder verstrekte vergunning en de verhoogde pompcapaciteit met inachtneming van de onder 5.3.1. vermelde minimum- en maximum tarieven.	
5.3.3	Artikel 5.3.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	€ 0,00

5.3.4	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.3.1	€ 987,00
5.4	**Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie**	
5.4.1	Voor een aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in paragraaf 19.1.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem	€ 2.598,00
5.4.2	Voor overige aanvragen tot wijzigingen van een al verleende omgevingsvergunning als bedoeld onder 5.4.1	€ 987,00

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
6.1	Een aanvraag voor het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening Noord-Holland	€ 1.122,00
6.2	Een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	€ 1.122,00

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

Artikel	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
7.2	Een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., eerste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:	
	a. ingeval geen oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	€ 9.529,00
	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	 € 0,15 € 125.281,00
7.3	Een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
7.4.	Een aanvraag tot intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	€ 3.894,00
7.5.	Een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
7.6	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**

	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor ontgrondingsactiviteiten bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
7.6.1	De op grond van artikel 7.6 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Hoofdstuk 8 Wadlopen

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
8.1	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4, lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.1.1	Rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	€ 280,00
8.1.2	Rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	€ 885,00
8.1.3	Rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	€1.475,00
8.1.4	Rechtspersonen die natuur-educatieve tochten organiseren	€ 292,00
8.1.5	Voor rechtspersonen die tochten op droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen organiseren	€ 292,00
8.2	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4, lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.2.1	Voor het organiseren van en het fungeren als wadloopgids bij wadlooptochten met maximaal 12 deelnemers	€ 146,00
8.2.2	voor het organiseren van en fungeren als begeleider bij tochten op droogvallende platen	€ 104,00
8.2.3	voor het organiseren van en fungeren als begeleider bij natuur educatieve tochten	€ 104,00
8.2.4	Voor het houden van solotochten	€ 65,00
8.2.5	voor een aanvraag tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	€ 146,00
8.2.6	Voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	€ 81,00
8.2.7	indien de aanvraag als bedoeld in 8.2.6 wordt ingediend door of namens een natuurlijk persoon die op vrijwillige basis als begeleider wil fungeren voor een non-profit organisatie	€ 38,00
8.2.8	indien in de aanvraag gelijktijdig een vergunning als genoemd onder 8.2.1 en een vergunning als genoemd onder 8.2.5 worden aangevraagd	€ 146,00

Hoofdstuk 9 Natuur activiteit

Artikel	Tegemoetkoming geleden schade	Tarief 2027
9.1	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in de geleden schade, aangericht door het in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet	€ 300,00
	b. De retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood **2.** door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; **3.** schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;	
	c. Er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag bedoeld in artikel 9.1.a, wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;	
	d. In afwijking van artikel 10 van de Legesverordening Noord- Holland 2026 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd	
	e. Geen leges worden geheven bij aanvraag voor een tegemoetkoming in de geleden schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt door diersoorten waar op grond van artikel 6, onder a tot en met d van de Beleidsregel tegemoetkoming Faunaschade Noord-Holland 2025 geen tegemoetkoming voor wordt verleend	
Artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2027**
	Natura- 2000 activiteiten	
9.2	Een aanvraag om omgevingsvergunning ten behoeve van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	

9.2.1	voor een particuliere initiatiefnemer (natuurlijk persoon)	€ 1.247,00
9.2.2	voor een commerciële initiatiefnemer als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 4.838,00
9.2.3	voor een commerciële initiatiefnemer als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 6.234,00
9.3.a	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	€ 0,00
9.3.b	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor een project waarop de ADC-toets van toepassing is	€ 24.936,00
9.4	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een natura 2000- gebied die wordt ingediend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 5.1 lid 1 onder e van de Omgevingswet.	
	Flora- en fauna- activiteiten	
9.5	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor aangewezen vergunning plichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn 11.47 schadelijke handelingen andere soorten 11.54 bijvoeren van specifieke soorten 11.60	

	uitzetten van dieren of eieren van dieren 11.61	
9.5.a	Voor een particuliere initiatiefnemer (natuurlijk persoon)	€ 1.247,00
9.5.b	Voor een commerciële initiatiefnemer	€ 3.990,00
9.5.c	Voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een soortenmanagementplan (SMP)	€ 11.221,00
9.5.d	Voor een gebiedsgerichte vergunning op basis van een pre- soortenmanagementplan	€ 1.870,00
9.5.1	Voor de beoordeling van aanvragen voor goedkeuringsbesluiten tot maatwerk in het kader van een eerder verleende gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een soortenmanagementplan (SMP)	€ 561,00
9.5.2	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en- fauna- activiteit die wordt ingediend: a. als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren	
	Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen	
9.5	Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift waarbij conform artikel 4.17 van de Omgevingsverordening Noord-Hollandtoestemming wordt verleend.	€ 524,00

	Stiltegebieden	
9.6	Op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.30 tot en met artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	1.945,00
9.6.1	Wanneer activiteiten en het gebruik van toestellen, voertuigen en/ of vaartuigen ten behoeve van een activiteit vallen onder de uitzonderingen zoals genoemd in afdeling 4.3 stiltegebieden van de Omgevingsverordening Noord-Holland, zijn geen leges verschuldigd.	

	Conceptverzoek	
9.7	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op één of meer activiteiten voor een Natura 2000- activiteit, een natura 2000- activiteit inclusief stikstof, of flora- en fauna activiteit, bedraagt het tarief:	
	a. conceptverzoek;	€ 1.247,00
	b. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 499,00
9.7.1	Indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 9.7 binnen één jaar voor hetzelfde besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken in behandeling wordt genomen, wordt het betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	
	Positieve weigering	
9.8	Voor een aanvraag om een positieve weigering voor een natura 2000- activiteit of een flora- en- fauna activiteit	€ 0,00
	Wijzigen omgevingsvergunning	
9.9	a. Aanvraag tot geringe wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 eerste lid onder e en g van de Omgevingswet, als gevolg van, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met

		een minimum van € 480,-
	b . Aanvraag tot verlenging van een vergunning als bedoeld in artikel 5.1 eerste lid onder e en g van de Omgevingswet	€ 270,00

Hoofdstuk 10 Wet Luchtvaart

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
10.1	Een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00
10.2	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00
10.3	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	€ 1.684,00
10.4	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	€ 1.684,00

10.5	Een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	€ 1.684,00
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de initiatiefnemer ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de omgevingsvergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de omgevingsvergunningsaanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, vierde 4 van de legesverordening is van toepassing.	
10.7	Een luchthavenregeling als bedoeld in art. 8.64, eerste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.8	Een wijziging van **een** luchthavenregeling als bedoeld in art. 8.64, eerste lid Wlv, op verzoek,	
10.9	Een luchthavenbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.10	Een wijziging van **een** luchthavenbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 11 Grondwaterbeschermingsgebied

	Omgevingsvergunning grondwaterbeschermingsgebied	

11.1	Een aanvraag om omgevingsvergunning voor activiteiten als bedoeld in artikel 4.45 tot en met 4.51 van de Omgevingsverordening NH2022	€ 9.741,00
11.2	**Conceptverzoek**	**Tarief 2027**
	Als een (voorlopige) aanvraag om omgevingsvergunning, een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor een grondwaterbeschermingsgebied bedraagt het tarief:	
	a. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving én waarbij ten minste één van de activiteiten een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft, bedraagt:	€ 5.439,00
	b. Het tarief voor het in behandeling nemen van een conceptverzoek die betrekking heeft op een of meer activiteiten maatwerkvoorschriften of gelijkwaardigheden die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waarbij er geen sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bedraagt:	€ 324,00
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	€ 640,00
	d. indien sprake is van samenloop van een aanvraag voor een conceptverzoek als bedoeld in artikel 2.2.1, 3.2.1, 5.1.1, 7.6 en 11.2, wordt slechts één keer leges voor het conceptverzoek geheven.	
11.2.1	De op grond van artikel 11.2 verschuldigde leges worden eenmalig verrekend met de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit of activiteiten, maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen voor hetzelfde project worden vastgesteld, mits deze opvolgende aanvraag wordt ingediend binnen 26 weken na de verzending van de beoordeling uit het conceptverzoek. Het te verrekenen bedrag mag nooit meer zijn dan het dan op te leggen tarief aan leges, waarbij een minimumtarief van €100 wordt gehanteerd.	

Hoofdstuk 12 Overige diensten

Artikel	Omschrijving	Tarief 2027
12.1	Het in behandeling nemen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	€ 648,00
12.2	Een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 12.1	€ 648,00

Conversietabel 2026-2027	2026	2027	opmerkingen
VERORDENING	**VERORDENING**		
Begrippenkader	1		
Belastbaar feit	2		
Belastingplichtig	3		
Vrijstellingen	4		
Maatstaven van heffing en tarieven	5		
Instemming	6		
Wijze van heffing	7		
Termijnen van betaling	8		
Kwijtschelding	9		
Teruggaaf	10		-
Overdracht bevoegdheden	11		
Overgangsrecht	12		
Inwerkingtreding	13		
Citeerartikel	14		
TARIEVENTABEL	**TARIEVENTABEL**		
	Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen		
Enkel- en meervoudige aanvragen	1.1		
Reguliere en uitgebreide voorbereidingsprocedure			
	1.2.1		
Coördinatieregelen	1.3		
Aanvraag coördinatieregelen	1.3.1		
Aanvraag coördinatiebesluit	1.3.2		
	Hoofdstuk 2 Bouwactiviteiten		
Begripsbepalingen	2.1		
		2.1.1.6	NIEUW- bouwsomcheck Bouwsom check is aangepast van 250K- 100K
Omgevingsoverleg	2.2		
Conceptverzoek	2.2.1		
	2.2.1.a		
	2.2.1.b		
	2.2.1.c		

	2.2.1.d		
	2.2.1.e		
Verrekenen met	2.2.2		
Bouwactiviteit/Bouwtechnisch deel	2.3		
bij bouwkosten tot € 50.000,-	2.3.a		
bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,-	2.3.b		
bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,-	2.3.c		
bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000	2.3.d		
bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000	2.3.e		
bij bouwkosten meer dan €25.000.000,-	2.3.f		
Advies brandveiligheid	2.3.2		
Omgevingsplanactiviteit bouwwerk(ruimtelijke deel)	2.4.1		
Voor binnenplanse omgevingsplanactiviteit	2.4.2.1		
	2.4.2		
Voor buitenplanse omgevingsplanactiviteit	2.4.3		
	2.4.4		
	2.4.5		
	2.46		
Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	2.5.1.		
	2.5.2		
	2.5.2.1		
Gelijkwaardige maatregel bij bouwactiviteiten	2.6		
	2.6.1		
Beoordeling bodemrapport	2.7.1		
Milieukundig bodemrapport	2.7.1.1		
Beoordeling advies stichting agrarische beoordelingscommissie	2.7.2		
Beoordeling aanvullende gegevens			
Behandeling aanvullende gegevens	2.8		
Toetsing of ontheffing exploitatieplan			
Toetsing exploitatieplan			

Gebruik gronden	2.9		
	2.9.a		
	2.9.b		
	2.9.c		
	2.9.d		
Gebruik bouwwerken	2.10		
	2.10.a		
	2.10.b		
	2.10.c		
	2.10.d		
Monumenten/beschermd stads- of dorpsgezicht	2.12		
Slopen, verstoren, verplaatsen,	2.12.a		
Slopen van een bouwwerk	2.12.b		
Slopen, verstoren, verplaatsen krachtens provinciale of gemeentelijke verordening	2.12.c		
Slopen, verstoren, verplaatsen van een bouwwerk krachtens provinciale of gemeentelijke verordening	2.12.d		
Slopen	2.13		
Aanleggen of verandering brengen in een weg	2.14		
Uitweg/inrit	2.15		
Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen	2.16.a	2.16	Geldt heden een meldingsplicht en geen legesplicht meer mits er een maatwerkvoorschrift wordt aangevraagd. Tekst aangepast
	2.16.b	-	Verwijderd niet meer van toepassing door wijziging 2.16
Handelsreclame en overige uitingen	2.17		
Aanbrengen en doen aanbrengen van een zaak	2.17.a		
Aanbrengen en doen aanbrengen van een zaak(zakelijk gerechtigde)	2.17.b		
Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie	2.18		
Niet genoemd besluit op aanvraag	2.19		
Overige tarieven			
projectbesluit	2.20		
Wijzigen omgevingsvergunning	2.22		

	Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten		**Geheel nieuw herschreven hoofdstuk in de tarieventabel**
Algemene bepalingen	3.1	**3.1**	
Conceptverzoek	**3.1**	**3.2**	**Nummering gewijzigd door het nieuw geschreven hoofdstuk**
Oprichting milieu belastende activiteiten (uitgebreide procedure)		**3.3**	
Verandering milieu belastende activiteit (uitgebreide procedure)		**3.4**	
Oprichting milieu belastende activiteiten (reguliere procedure)		**3.5**	
Verandering milieubelastende activiteit (reguliere procedure)		**3.6**	
Voorschriften of gelijkwaardige maatregel bij milieu belastende activiteiten		**3.7**	
Beoordeling onderzoeksrapporten		**3.8**	
MER- beoordelingsbesluit		**3.9**	
Advies commissie voor de milieu effectrapportage		**3.10**	
	Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen		
Wegenverkeerswet			
Verkrijgen ontheffing	4.1.1		
Wijziging of verlenging	4.1.2		
Regeling voertuigen			
Verkrijgen ontheffing	4.2.1		
Wijziging of verlenging	4.2.2		
Reglement verkeersregels en verkeerstekens			
Verkrijgen ontheffing	4.3.1		
Wijziging of verlenging	4.3.2		
Provinciale wegen			
Verkrijgen vergunning o.a. kunstwerken, wegverhardingen	4.4.1		
Wijziging of verlenging o.a. kunstwerken, wegverhardingen	4.4.2		
Uitvoeren kleine graafwerkzaamheden	4.5.1		

Wijziging of verlenging	4.5.2		
Verkrijgen vergunning o.a. afdammen, dempen	4.6.1		
Wijziging of verlenging o.a. afdammen, dempen	4.6.2		
Verkrijgen vergunning gestuurde boringen	4.7.1.a		
	4.7.1.b		
	4.7.1.c		
	4.7.1.d		
Wijziging of verlenging gestuurde boringen	4.7.2		
Verkrijgen vergunning duiker	4.8.1 a		
Veranderen uitweg	4.8.1.b		
Wijziging of verlenging duiker	4.8.2		
Provinciale vaarwegen	4.9		
Aanvraag aansluiten vaarweg	4.9.1 a		
Aanvraag vaarweg verleggen	4.9.1.b		
Wijziging of verlenging aansluiten/ verleggen vaarweg	4.9.2.1		
	4.9.2.2		
Ontheffing voor kunstwerken e.d.	4.10.1.a		
	4.10.1.b		
	4.10.1.c		
	4.10.1.d		
	4.10.1.e		
Wijziging of verlenging kunstwerken e.d.	4.10.2.a		
	4.10.2.b		
	4.10.2.c		
	4.10.2.d		
	4.10.2.e		
Vergunning kleine graafwerkzaamheden	4.11.1		
Wijziging/verlenging	4.11.2		
Vergunning Binnenvaartpolitiereglement	4.12.1.a		
	4.12.1.b		
Vergunning woonboot	4.12.1.c		
Vergunning autonoom varen	4.12.1.d		
Wijziging vergunning Scheepvaartverkeerswet	4.12.2.a		
Vergunning Binnenvaartpolitiereglement	4.12.2.b		

Wijziging woonboot	4.12.2.c		
Wijziging autonoom varen	4.12.2.d		
Wijziging vergunning Binnenvaartpolitiereglement	4.13.2		
Begeleiden schepen	4.14		
	4.14.1		
	4.14.1. a		
	4.14.1. b		
	4.14.1. c		
	4.14.1, d		
	4.14.2		
	4.14.2. a		
	4.14.2. b		
	4.14.2. c		
	4.14.2. d		
	Hoofdstuk 5 Wateractiviteiten		
Waterontrekkingsactiviteit			
Conceptverzoek	5.1		Nieuw
	5.1.1		nieuw
	5.1.2		nieuw
wateronttrekkingsactiviteiten	5.2		Oud 5.1
	5.2.1		Oud 5.1.1
	5.2.2		Oud 5.1.2
	5.2.3		Oud 5.1.3
	5.2.4		Oud 5.1.4
	5.2.5		Oud 5.1.5
	5.2.6		Oud 5.1.6
Aanleg of gebruik van een OBES	5.3		Oud 5.2
MER-beoordelingsplicht	5.3.1		Oud 5.2.1
MER-plicht	5.3.2		Oud 5.2.2
Aanleg openbodemsysteem	5.3.3.		Oud 5.2.3
Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie	5.4		Oud 5.3
Wijziging tenaamstelling	5.4.1.		Oud 5.3.1
Overige wijzigingen	5.4.2.		Oud 5.3.2
	Hoofdstuk 6 Zwemmen en baden		
Ontheffing	6.1		Uren gewijzigd van 9 naar 14 uur voor vergunningverlening

Wijziging	6.2		Uren gewijzigd van 9 naar 14 uur voor vergunningverlening
	Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteiten		
Begripsomschrijvingen			
Toepassing	7.1		
oppervlaktedelfstoffen	7.1.1		
Vergunning Ontgrondingenwet	7.2		
Wijziging vergunning Ontgrondingenwet	7.3		
Wijziging vergunning Ontgrondingenwet/machtiging	7.4		
	7.5		
Conceptverzoek	7.6		
	Hoofdstuk 8 Wadlopen		
Vergunning wadloopverordening 2023 **rechtspersoon**	8.1		
Rechtspersoon tot 1.000 wadlopers	8.1.1		
Rechtspersoon 1.000 tot 5.000 wadlopers	8.1.2		
Rechtspersoon meer dan 5.000 wadlopers	8.1.3		
Rechtspersonen natuureducatieve tochten	8.1.4		
Tochten voor droogvallende platen groepen >50 personen	8.1.5		
Aanvraag door natuurlijk persoon	8.2		
Natuurlijke personen tot 12 personen	8.2.1		
Tochten op droogvallende platen	8.2.2		
natuureducatieve tochten	8.2.3		
sololopers	8.2.4		
Erkenning wadloopgids	8.2.5		
begeleiderspas	8.2.6		
Vrijwillige begeleider voor non- profit		8.2.7	NIEUW
Gelijktijdige aanvragen	8.2.7	8.2.8	Verplaatst vanwege nieuw artikel 8.2.7
	Hoofdstuk 9 Natuur activiteiten		
Tegemoetkoming schadevergoeding			
Tegemoetkoming schadevergoeding	9.1		
Natura 2000 activiteit			
Vergunning beheer Natura-2000 gebied			
Vergunning project uitsluitend stikstof			

Vergunning project niet uitsluitend stikstof			
Pasmelder			
Vergunning ADC			
Afgeven positieve weigering	9.3		
Geen leges verschuldigd natura- 2000 gebied		9.4	Omissie hersteld in wijzigingsbesluit legesverordening 2026 . Natura – 2000 gebied heeft nu weer de zelfde uitzondering als flora- en- fauna activiteit
Flora en fauna activiteit	9.4	9.5	Is verplaats vanwege nieuw artikel 9.4
Ontheffing			
Vergunning aan particulier	9.4.a	9.5.a	
Ontheffing commercieel	9.4.b	9.5.b	
Gebiedsgerichte soortenbenadering	9.4.c	9.5.c	
Gebiedsgerichte pre-soortenmanagementplan	9.4.d	9.5.d	
Goedkeuringsbesluiten tot maatwerk	9.4.1	9.5.1	
Behandelingsduur aanvraag	9.4.2	9.5.2	Is vervangen door 9.7.1
Uitzondering artikelen wanneer geen leges zijn verschuldigd	9.4.3	9.5.3	
Positieve weigering flora- en fauna-activiteiten	9.4.4	9.5.4	
Houtopstanden	9.5	9.6	
Stiltegebieden	9.6	9.7	
		9.7.1	Tekst stond al in de verordening. Artikel nummer ontbrak.
Voorfase/ Omgevingsoverleg	9.7	9.8	
Teruggaaf kosten vooroverleg	9.7.1	9.8.1	Nu voor flora en fauna en voor natura 2000 activiteiten
Positieve weigering			
Wijzigingen omgevingsvergunning	9.9.a	9.10.a	
	9.9.b	9.10.b	
	Hoofdstuk 10 Luchtvaartwet		
Ontheffing 2 starts/landingen	10.1		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.

Locatie gebonden ontheffing	10.2		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.
Locatie gebonden ontheffing	10.3		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.
Locatie gebonden ontheffing	10.4		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.
Locatie gebonden ontheffing	10.5		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.
Ingediende begroting met toerekenbare kosten	10.6		De gemiddelde tijdsbesteding is van 22,6 naar 13 uur gewijzigd. Dit sluit aan, aan de realiteit.
Aanvraag luchthavenregeling	10.7		
Wijziging luchthavenregeling	10.8		
Aanvraag luchthavenbesluit	10.9		
Wijziging luchthavenbesluit	10.10		
	Hoofdstuk 11 Grondwaterbescherming		
	11.1		
Conceptverzoek	**11.2**		
	Hoofdstuk 12 Overige		
Verstrekken vergunningen e.d.	12.1.a		
Wijzigen vergunningen e.d.	12.1.b		

1) **Seveso-inrichtingen** = bedrijven die hoeveelheden gevaarlijke stoffen op hun terrein aanwezig hebben die vastgelegde drempelwaarden overschrijden.
2) **Ippc-installaties** = grote industriële bedrijven die vallen onder de Richtlijn industriële emissies (2010/75/EU). IPPC staat voor Integrated Pollution Prevention and Control (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging).

Schriftelijke beantwoording n.a.v. commissie Bestuur 26102026

Begroting 2027:

Vraag JA21: Reserveontwikkeling provinciale infra: is 1,3 miljoen negatief. Hoe kan dat?
Antwoord:
De alinea in de begroting is opgenomen, maar met de kennis van nu weten we dat hierbij helaas niet de meest actuele cijfers zijn gebruikt.
De reserve wordt in 2026 beëindigd, waarbij het saldo dit jaar op 0 eindigt en er dus geen negatief saldo resteert. De lopende verplichtingen zijn (evenals de financiële middelen) omgezet.
Dit is voor een deel naar de unit studieprojecten en voor een ander deel naar de reserve uitvoeren mobiliteit gegaan.
In het algemeen geldt inderdaad dat een reserve niet negatief kan zijn.

Legesverordening:

Vraag PVV: De hogere dekkingsgraad leges betaald door bouwers. Kan gedeputeerde inzichtelijk maken welke activiteiten hiermee worden gecompenseerd? En is college bereid om te onderzoeken of bouwleges kunnen worden verlaagd, zonder totaal kostendekkendheid uit het oog te verliezen?
Antwoord:
De bouwleges kunnen worden verlaagd. Dit gaat echter ten koste van de totale kostendekkendheid van de legesverordening.
Als de leges voor bouwactiviteiten dalen, moeten de tarieven voor andere activiteiten, zoals milieu-, water- en ontgrondingsactiviteiten, waterwegen, wegen, tijdelijke en uitzonderlijke gebruiksvergunningen (TUG), grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden, mogelijk omhoog. Dit kan leiden tot onevenredige tariefstijgingen.
De kostendekkendheid wordt beoordeeld op het niveau van de volledige Legesverordening. Een afzonderlijke dienst of activiteit hoeft daarom niet zelfstandig kostendekkend te zijn.
Uit de kerngetallen van de Omgevingsdienst blijkt dat de geraamde opbrengsten voor bouwactiviteiten in de Begroting 2027 uitkomen boven 100 procent kostendekkendheid. Bij de realisatie moet blijken in hoeverre deze raming wordt behaald.
Een hogere kostendekkendheid van bouwactiviteiten betekent niet automatisch dat initiatiefnemers voor bouwactiviteiten meer leges betalen dan initiatiefnemers voor andere activiteiten. De tarieven zijn gebaseerd op de gemiddelde tijd die nodig is om een aanvraag te behandelen. Door de aangevraagde activiteiten en de gemiddelde tijdsbesteding beter in beeld te brengen, kunnen de tarieven verder worden aangescherpt. Daarmee sluiten zij beter aan op de daadwerkelijke uitvoeringskosten.

Vragen 50PLUS

1. Waarom wijzigen tarieven en hoe worden aanvragers geïnformeerd?

Antwoord: De tarieven worden jaarlijks vastgesteld op basis van de geraamde kosten van de Omgevingsdiensten en voortschrijdend inzicht. Door deze jaarlijkse actualisatie sluiten de tarieven steeds beter aan op de werkzaamheden die nodig zijn om een aanvraag te behandelen.

Inwoners en bedrijven kunnen de tarieventabel bij de Legesverordening vooraf raadplegen. Bij het indienen van een aanvraag via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) staat vermeld dat aan een vergunningaanvraag kosten kunnen zijn verbonden. Aanvragers worden daarbij verwezen naar de Legesverordening van het bevoegde gezag waar zij de aanvraag indienen.

2. De voordracht noemt een stijgende lijn zonder percentages bij paragraaf 2 en 3, wat is nu de kostendekkendheid per hoofdstuk? Wat is de verwachting voor 2027? En wanneer hebben we het volledige overzicht?

Antwoord: Deze informatie is voor 2027 opgenomen op pagina 148 van de Begroting 2027. Ook in de online gepubliceerde begrotingen van voorgaande jaren is de kostendekkendheid per hoofdstuk opgenomen. Deze informatie is daardoor altijd raadpleegbaar.

3. Na omissies vorige keer, is nu de hele tarieventabel gecontroleerd?

Antwoord: Naar aanleiding van de input van de Omgevingsdiensten en BIJ12 voert de provincie bij elke actualisatie van de Legesverordening en bijbehorende tarieventabel een interne controle uit.

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
commissiebestuur@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **26-10-2026**

5 november 2026

Onderwerp: advies voordracht Legesverordening 2027

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de voordracht Legesverordening 2027 als hamerstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- De kostendekkendheid van de leges was een belangrijk onderwerp, met name de hoge kostendekkendheid bij bouwvergunningen.
- De tarieventabel wordt gecorrigeerd voor PS behandeling.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw T. van Egmond
BU/BSP

Telefoonnummer +31611904598
egmondt@noord-holland.nl

Verzenddatum

02 JULI 2026

Kenmerk
BSP260616TvE1

Uw kenmerk

Betreft: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de voordracht van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034. In deze voordracht vragen wij onder andere een aantal maatregelen te promoveren naar de realisatiefase, waarvoor kredietaanvragen zijn opgenomen in de Voordracht van de Begroting 2027. Daarom verzoeken wij u het iMPI 2027-2034 voorafgaand aan de Begroting 2027 te behandelen in uw vergadering van 9 november a.s.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bijlage(n):
Voordracht
iMPI 2027-2034

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2026 | 47

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 juni 2026

Onderwerp: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034

Kenmerk: BSP260616TvE2

Bijlagen: iMPI 2027-2034

1. Inleiding

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) geeft inzicht in de geprogrammeerde vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering.

In deze voordracht vragen wij u:
- in te stemmen met de opname van een aantal investeringsmaatregelen in de studiefase;
- een aantal investeringsmaatregelen te promoveren naar de planfase;
- een aantal investeringsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase;
- een aantal investeringsmaatregelen te schrappen.

In deze voordracht geven wij nadere uitleg over de kredietaanvragen van maatregelen die naar de realisatiefase promoveren en de duurder wordende maatregelen, waarvoor een aanvullend krediet wordt aangevraagd. In overeenstemming met de Financiële Verordening zijn alle kredietaanvragen opgenomen in de voordracht van de Begroting 2027[1].

De kredieten, die in de voordracht van de Begroting 2027 (BG2027) beschikbaar worden gesteld, hebben financiële gevolgen. Om deze financiële gevolgen te dekken zijn in de begroting stelposten opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van investeringen. Als binnen deze stelposten voldoende ruimte is, is de financiële dekking geregeld. Voor de kredietaanvragen uit de voordracht van de BG2027 is voldoende ruimte binnen de stelposten (zie verder hoofdstuk Financiën van deze voordracht).

2. Opname en promotie van investeringsmaatregelen

Voor het iMPI 2027-2034 stellen wij voor:

2.1. de volgende investeringsmaatregelen op te nemen in de studiefase[2]:

- 19G34-01 Vervanging kunstwerk 19G34-01 (parallelbrug Beets)
- 25D03-01 Vervanging remmingwerken en wachtplaatsen Aalsmeerderbrug
- 25F05-03 Vervanging Hefbrug Monnickendam (Bernhardbrug)
- 25H04-01 Aansluiting Vechtbrug op bediencentrale Heerhugowaard
- 31B07-01 Vervanging remmingwerken en wachtplaatsen busbrug Uithoorn

[1] Conform de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland worden kredietaanvragen in de voordracht van de Begroting(-swijziging) opgenomen en niet in de voordracht (van de actualisering) van het iMPI. (De actualisering van) Het iMPI wordt voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde PS-vergadering behandeld.

[2] De meeste vervangingsmaatregelen waren al als initiatief in het iMPI opgenomen.

- 31B08-01 Vervanging remmingwerken en meerstoelen Tolhuissluis
- K19o-a-02 Vervanging vaarwegvak 32 Ringvaart Oost
- K19o-b-01 Vervanging vaarwegvak 33 Ringvaart Oost
- K19w-a-01 Vervanging vaarwegvak 27/28 Ringvaart West
- K20n-b-01 Vervanging vaarwegvak 3 Noordhollandsch Kanaal
- K20n-c-02 Vervanging vaarwegvak 2 Noordhollandsch Kanaal
- K20n-d-02 Vervanging vaarwegvak 1 Noordhollandsch Kanaal
- N206-07 Verbeteren verkeersveiligheid N206b
- N208-10 Trajectstudie N208a
- N232-21 Reconstructie kruispunt N232-N520 (Hoofdvaart)
- N241-15 Aanpassen rotonde N241-aansluiting A7 bij Wognum
- N242-32 Verleggen aansluiting Schoutenbosweg op de N242
- N242-33 Vervangen spoorviaduct N242 en BOL-brug kanaal Alkmaar-Kolhorn
- N242b-06 Rehabilitatie ter hoogte van spoorviaduct nabij Smuigelweg
- N509a-05 Rehabilitatie km 2,2-7,7
- N513-06 Verkeersveiligheidsmaatregelen N513

2.2. de volgende investeringsmaatregelen te promoveren naar de planfase:

- N203-20 Aanpassingen fietstunnel station Uitgeest (Zientunnel) en fietstunnel N203 (werken derden)
- N231b-06 Rehabilitatie km 22,54-25,20
- N232-15 Doorfietsroute Schiphol: fietspad N232
- N307-01 Veiligheid bij incidenten: bermverharding
- N502-05 Herinrichting N502 Burgervlotbrug-Groote Keeten en N503
- N524-01 Verbreden fietspaden langs de N524
- N527-07 Reconstructie kruispunten N527-Oud Blaricummerweg en N527-Museumlaan
- VRI-01 Vervanging VRI's, deel 2, fase 1

2.3. de volgende investeringsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase:

- 25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren
- K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis
- K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal
- K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal
- N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein
- N247-25 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, gedeelte A10-Het Schouw

2.4. de volgende investeringsmaatregelen te schrappen:

- alg-53 Kleinschalige infrastructurele maatregelen in VRA-gebied 2e tranche, *omdat de maatregel is opgesplitst in de maatregelen N247-27 en N522-08.*
- N518-04 Aanpassingen N518 en fietspad in verband met dijkversterking, *omdat de dijkversterking niet doorgaat en de N518 niet hoeft te worden aangepast. Het fietspad op de dijk is niet in beheer en eigendom van de provincie.*
- N521a-02 Rehabilitatie 0,05 km - 0,85 km*, omdat de weg wordt overgedragen en de gemeente de werkzaamheden uitvoert.*

De maatregelen, waarvoor krediet wordt aangevraagd, zijn in het hoofdstuk Kredietaanvragen nader omschreven. In de iMPI-viewer staat een uitgebreidere omschrijving en de stand van zaken van alle verbeter- en uitbreidingsmaatregelen en een aantal vervangingsmaatregelen.

In het nieuwe iMPI 2027-2034 hebben wij op uw verzoek extra aandacht besteed aan de provinciale fietsprojecten, zodat deze eenvoudiger te vinden zijn.

3. investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur

In de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) 2024-2028 is een lijst opgenomen met knelpunten op de provinciale wegen, waarvan de meeste inmiddels in het iMPI zijn opgenomen. In onderstaande tabel staan de knelpunten die nog niet zijn opgenomen. In de kolom "iMPI update" staat de stand van zaken en wordt toegelicht waarom deze nog niet zijn geprogrammeerd. Wel kan worden geconcludeerd dat alle knelpunten zijn opgepakt.

		Nieuwe maatregelen	iMPI update
	Smalle wegen	N246-2 Nauerna- Westzaan	Het CROW heeft in 2026 het afwegingskader GOW-60 opgesteld, waaraan niet alleen de 'smalle wegen' en 'duinrandwegen' uit de iNHi, maar alle provinciale wegen kunnen worden getoetst. Dit kader biedt een onderbouwde manier om snelheden van 80 naar 60 km/u te verlagen op risicovolle provinciale wegen, waardoor de verkeersveiligheid zonder ingrijpende maatregelen verbetert. Door alle provinciale wegen hieraan te toetsen ontstaat een volledig en transparant overzicht van kansrijke trajecten, die vanaf 2027 in de studiefase van het iMPI kunnen worden opgenomen.
		N240-3 Medemblik- Wieringerwerf	
		N520-1 en -2 Hoofdweg Haarlemmermeer	
		N247-4 Edam-Oosthuizen	
	Duinrandwegen	N511-1 Egmond-Bergen	
		N512-2 Castricum-Egmond	
	Bereikbaarheid verstedelijking	Ring Alkmaar: N242-1/-4, N245-1, N508-1 en Rijksweg N9	In de Bereikbaarheidsvisie NHN is de Ring Alkmaar opgenomen. Met de regio worden onderzoeken gedaan aan de multimodale Ring Alkmaar, waarna provinciale projecten in het iMPI worden opgenomen, zoals N242-32 en N242-33.

4. Kredietaanvragen

Zoals de Financiële Verordening voorschrijft, worden in de voordracht van de Begroting 2027 de kredieten (exclusief btw) voor de uitvoering van het iMPI aangevraagd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kredietaanvragen van maatregelen die promoveren naar de realisatiefase en kredietverhogingen van maatregelen die al in realisatie zijn.
In dit hoofdstuk geven wij een omschrijving van de maatregel, een korte financiële toelichting, de reden van de kredietaanvraag en de dekking van het krediet.
Bij projecten die bestaan uit meerdere maatregelen (bijvoorbeeld vervanging en verbetering/ uitbreiding) worden de kredieten separaat aangevraagd vanwege gescheiden dekkingsbronnen in de begroting. De toelichting van deze projecten is wel gebundeld.
De kredietbesluiten zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Vervangingsinvesteringen

project-nummer	Kredietbesluiten Vervangingsinvesteringen Begroting 2027	kredietsoort	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
25E16-02	Vervanging remmingwerken Willem-I-sluis en renovatie sluisdeuren	vaarwegen		3.500.000	3.500.000	2027	25
K18-05	Vervanging remmingwerken Westfriesesluis	vaarwegen		2.100.000	2.100.000	2028	50
K18a-01	(en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriesche Vaart	vaarwegen	8.764.000	410.000	9.174.000	2026	40
K18a-02	Aanschaf tweedehands damwanden	vaarwegen	484.000	-484.000	0	2025	40
K18b-02	Aanschaf tweedehands damwanden	vaarwegen	484.000	-484.000	0	2025	40
K20a-03	Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal	vaarwegen		2.600.000		2027	40
K20z-a-01	Vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal	vaarwegen		4.600.000	4.600.000	2028	40
N247a-06	Vervanging Slochterbrug/duikers	wegen	2.000.000	2.200.000	4.200.000	2029	50
	Totaal kredietbesluiten			**14.442.000**			

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

project-nummer	Kredietbesluiten Verbeter- en Uitbreidingsmaatregelen Begroting 2027	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	bijdragen derden	kapitaal-lasten	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
N247-25	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, ged A10-Het Schouw	5.000.000	66.800.000	39.050.000	27.750.000	71.800.000	2029	50
N240-17	Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein		1.100.000		1.100.000	1.100.000	2027	50
N515-02	Fietstunnel en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg (voorbereidingskrediet)		3.000.000	2.000.000	1.000.000	3.000.000	2030	50
	Totaal kredietbesluiten		**70.900.000**	**41.050.000**	**29.850.000**			

Kredietaanvragen

a. **25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluis en renovatie sluisdeuren** **€ 3.500.000**
Financieel: Krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen.
Uitvoering: 2027
Omschrijving maatregel: De sluisdeuren worden gerenoveerd en de remmingwerken vervangen. Metselwerk en voegwerk worden op de waterlijn hersteld. De aandrijving van de deuren van de kleine kolk wordt geëlektrificeerd en de kleine kolk wordt beschikbaar gemaakt voor gebruik.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en kan worden aanbesteed.

b. **K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis** **€ 2.100.000**
Financieel: Krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen.
Uitvoering: 2027-2028
Omschrijving maatregel: De remmingwerken, wachtplaatsen en ligplaatsen bij de Westfriesesluis worden vervangen.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en kan worden aanbesteed.

c. **K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart** **€ 410.000**
Financieel: Kredietverhoging komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen. Voor deze 2 maatregelen is al een krediet beschikbaar van € 8.764.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 9.174.000.
Uitvoering: gerealiseerd
Omschrijving maatregel: Op beide vaarwegvakken zijn de houten oeverconstructies vervangen.
Reden kredietaanvraag: Er zijn tweedehands damwanden gebruikt (zie intrekken krediet K18a-02/K18b-02), die niet in de begroting waren meegenomen en de planning is uitgelopen, waardoor de kosten hoger zijn.

d. **K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal** **€ 2.600.000**
Financieel: Krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
Uitvoering: 2027
Omschrijving maatregel: Het oevertraject K20A-L-091-094 is in zeer slechte staat en dient met spoed te worden vervangen.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en kan worden aanbesteed.

e. **K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal** **€ 4.600.000**
Financieel: Krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
Uitvoering: 2027-2028
Omschrijving maatregel: Vervanging van de oeverconstructie. Waar mogelijk wordt invulling gegeven aan noodzakelijke maatregelen ten behoeve van het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de provinciale ambitie voor natuurvriendelijke oevers.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en kan worden aanbesteed.

f. **N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein € 1.100.000**
Financieel: Krediet komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen.
Uitvoering: 2027
Omschrijving maatregel: De capaciteit op de rotonde N240-Marktweg/Zaadmarkt is tijdens de spits onvoldoende. Er worden maatregelen op de rotonde genomen, zodat deze het verkeer beter kan verwerken.
Reden kredietaanvraag: De rotonde moet zijn aangepast voordat de uitvoering start van 'N239-03 Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7' en 'N240-05 Aanleg rotonde kruispunt N240-N239 en parallelweg N240, gedeelte Almereweg-N239'. De rotonde wordt namelijk gebruikt als omleidingsroute.

g. **Bereikbaarheid Waterland**
De totale investeringskosten van het project worden geraamd op € 95.000.000 (N247-25: € 90.800.000 en N247a-06: € 4.200.000). Voor maatregel N247-25 wordt een krediet van 80% van de actuele raming[3] aangevraagd. Het resterende krediet wordt aangevraagd na afronding van de ontwerpfase.
maatregel N247-25 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, gedeelte A10-Het Schouw € 66.800.000
Financieel: Een bedrag van € 27.750.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. Het Rijk levert een bijdrage van € 20.850.000 en de VRA-bijdrage is voorlopig vastgesteld op € 18.200.000 (afgerond). Voor deze maatregel is al een voorbereidingskrediet beschikbaar van € 5.000.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 71.800.000.
maatregel N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers € 2.200.000
Financieel: Kredietverhoging komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen. Voor deze maatregel is al een krediet beschikbaar van € 2.000.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 4.200.000.
Uitvoering: 2027-2029
Omschrijving maatregel: Bereikbaarheid Waterland bestaat uit verschillende projectdelen. Het projectdeel N247-Zuid is het deel tussen de A10 en Het Schouw. Om de doorstroming te verbeteren worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast. Ook de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw worden ontvlochten. Daarnaast wordt bij Het Schouw een busoverstappunt, P+R en P+B aangelegd. Gelijktijdig wordt de Slochterbrug vervangen.
Reden kredietaanvraag: Het project komt in aanmerking voor een bijdrage van € 20.850.000 van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Belangrijke voorwaarde van I&W is dat de provincie zelf ook het uitvoeringskrediet beschikbaar heeft gesteld. Daarom wordt nu - zonder dat er een uitgewerkt ontwerp ligt – het uitvoeringskrediet aangevraagd. Omdat de raming nog onzeker is, wordt alleen het minimaal benodigde krediet aangevraagd, namelijk 80% van de raming. Daarmee is duidelijk dat het om een eerste kredietaanvraag gaat op basis van een onzekere kostenraming. Tot en met eind 2027 wordt het ontwerp opgesteld, de raming nader aangescherpt en de definitieve bijdrage van de Vervoerregio vastgesteld. Daarna zal de definitieve kredietaanvraag plaatsvinden voor het project.

h. **N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg € 3.000.000**
Financieel: Een bedrag van € 1.000.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. De VRA levert een bijdrage van € 2.000.000.
Uitvoering: 2029-2030
Omschrijving maatregel: Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt op het kruispunt N515-Zuiderweg een fietstunnel gerealiseerd, mede omdat de Zuiderweg onderdeel is van een snelfietsroute. Tevens wordt een faunapassage gerealiseerd en worden de looproute, de bocht Ramsbeek-Zuiderweg en de oversteek vanaf de Braakdijk over de N515 aangepast.

[3] 80% van € 95.000.000 = € 76.000.000 -/- € 5.000.000 beschikbaar voorbereidingskrediet -/- € 4.200.000 krediet Slochterbrug = € 66.800.000

Reden kredietaanvraag: Voor dit project wordt een apart voorbereidingskrediet aangevraagd, omdat dit bedrag een te groot beslag legt op het algemene voorbereidingskrediet. Het krediet is nodig voor de planvorming, ontwerpwerkzaamheden en conditionering.

i. **Intrekken krediet K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000**
Bij de EBW2022 is voor deze maatregel een krediet beschikbaar gesteld (ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen). Een deel van de damwanden is echter gebruikt bij K18a-01 en K18b-01 (fase 1) en bij de kredietaanvraag voor K18a-02/K18b-02 (fase 2) is geen rekening gehouden met dit beschikbare krediet. Het krediet wordt niet meer gebruikt en kan worden ingetrokken.

j. **Intrekken krediet K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000**
Bij de EBW2022 is voor deze maatregel een krediet beschikbaar gesteld (ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen). Een deel van de damwanden is echter gebruikt bij K18a-01 en K18b-01 (fase 1) en bij de kredietaanvraag voor K18a-02/K18b-02 (fase 2) is geen rekening gehouden met dit beschikbare krediet. Het krediet wordt niet meer gebruikt en kan worden ingetrokken.

5. Financiën

De kredieten die in de voordracht van de BG2027 beschikbaar worden gesteld, hebben financiële gevolgen. Om deze financiële gevolgen te dekken zijn in de begroting stelposten opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van de investeringen[4]. Als binnen deze stelposten voldoende ruimte is, is de financiële dekking van de voorgestelde kredietmutaties geregeld.

Op basis van de kredietbesluiten worden de stelposten na ingebruikname van de investeringsprojecten verlaagd, waarbij de kapitaallasten gelijktijdig worden verhoogd.
In de stelpost voor zowel de Vervangings- als de Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen is voldoende ruimte voor de huidige kredietaanvragen bij de Begroting 2027.
Het verloop van de stelposten wordt op basis van de voorgestelde kredietbesluiten én de geprogrammeerde vervangings- en verbeter- en uitbreidingsinvesteringen doorgerekend.

Stelpost Vervangingsinvesteringen
In onderstaande tabel is het verloop van de stelpost Vervangingsinvesteringen te zien. Hieruit blijkt dat er voldoende ruimte is voor de huidige kredietaanvragen. Vervolgens is gekeken naar het verloop van de stelpost voor de gehele programmering van vervangingen.

Verloop stelpost Vervangingsinvesteringen *bedragen x € 1 miljoen*	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
huidige stand stelpost	5,6	4,6	6,2	8,1	8,5	10,4	11,4	12,4	13,4
stand stelpost na vaststelling kredieten BG2027	5,6	4,4	5,8	7,7	8,1	10,0	11,0	12,0	13,0
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde vervangingsinvesteringen studie- en planfase iMPI 2027-2034	5,6	3,9	3,1	4,6	3,6	3,7	4,1	5,1	5,7
aframing stelpost ten behoeve van storting in de reserve Groot Onderhoud (vaar-)wegen (tussencontracten variabel onderhoud gebieden 2/3 en 7	-5,6	-3,5	-1,6	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
stand stelpost na aframing	0,0	0,4	1,5	2,6	3,6	3,7	4,1	5,1	5,7

[4] Voorbeeld: een reconstructie van een weg kost € 50 mln en wordt in 50 jaar afgeschreven. Dit betekent 50 jaar lang een afschrijvingslast van € 1 mln vermeerderd met de rentelasten over de boekwaarde.

Uit het verloop van de stelpost is te zien dat er voldoende ruimte is om het beoogde vervangingsprogramma uit te voeren. Een deel van de ruimte wordt ingezet voor de dekking van onderhoudslasten (totaal € 12,7 mln) voor de periode 2027-2030, indien Provinciale Staten dit bij de Begroting 2027 besluiten. Dit voorgenomen besluit is al in bovenstaande cijfers verwerkt. De begroting kijkt 4 jaar vooruit en daarom zijn alleen mutaties voorgesteld voor deze jaren.

Stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen
In onderstaande tabel is het verloop van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen te zien. Hieruit blijkt dat er voldoende ruimte is voor de huidige kredietaanvragen. Vervolgens is gekeken naar het verloop van de stelpost voor de gehele programmering van verbeter- en uitbreidingeninvesteringen.

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**
A: huidige stand stelpost	1,6	2,7	3,6	4,5	5,9	7,4	6,2	7,2	8,2
B: stand stelpost na vaststelling kredieten BG2027	1,6	2,5	3,5	4,4	5,8	7,2	6,0	7,0	8,0
C: kapitaallasten geprogrammeerde planfase iMPI 2027-2034	0,0	0,0	0,1	1,2	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
D: kapitaallasten geprogrammeerde studiefase iMPI 2027-2034	0,0	0,1	0,2	0,5	2,7	3,0	4,4	6,8	13,4
E (= B-C): stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidings-investeringen planfase iMPI 2027-2034	1,6	2,5	3,4	3,2	4,2	5,6	4,4	5,4	6,4
F (=B-C-D) stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidings-investeringen studie- en planfase iMPI 2027-2034	1,6	2,4	3,2	2,7	1,5	2,6	0,0	-1,4	-7,0

Uit het verloop van de stelpost is te zien dat er voldoende ruimte is voor de realisatie van projecten in de planfase en om eventuele kostenstijgingen op te vangen van projecten in de plan- en realisatiefase.

Voor de realisatie van studieprojecten is vanaf 2033 (en waarvan de afschrijving in 2034 start) geen dekking meer in de stelpost. Dit tekort loopt de daaropvolgende jaren op en wordt veroorzaakt door de grootte van de projectenportefeuille van de studieprojecten, die circa € 1,175 miljard bedraagt. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele bijdragen van derden.

De 5 omvangrijke studieprojecten:
- N203-17 Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen
- N203-19 Herinrichting N203 Krommenie
- N242-29 Maatregelen N242, gedeelte A9-N241
- N247-22 Onderdoorgang Broek in Waterland
- N250-06 Ravelijnbrug Den Helder

nemen het grootste deel van deze investeringsomvang voor hun rekening (€ 925 mln). De overige studieprojecten tellen op tot circa € 250 mln.

Ondanks de extra middelen die bij het Coalitieakkoord 2023-2027 beschikbaar zijn gesteld en die jaarlijks een extra investeringsruimte van € 50 mln opleveren, is dit niet voldoende om alle studieprojecten de komende jaren te kunnen realiseren. Binnen de looptijd van het iMPI 2027-2034 kan € 400 mln (8 jaar x € 50 mln) extra worden geïnvesteerd.

Er moeten zorgvuldige keuzes worden gemaakt over de realisatie van de studieprojecten qua prioritering, fasering en financiering. Hieruit blijkt ook dat onder andere bijdragen van derden essentieel blijven om omvangrijke projecten te kunnen financieren en dat samenwerking met partners belangrijk is om alle iMPI-projecten op langere termijn door de markt te kunnen laten realiseren, zoals bij SSRV (Samen Slimmer Renoveren en Vervangen).

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 47-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 juni 2026 over het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034;

besluiten:

1. in te stemmen met de opname in de studiefase van de in paragraaf 2.1 genoemde investeringsmaatregelen;

2. de in paragraaf 2.2 genoemde investeringsmaatregelen te promoveren naar de planfase;

3. de in paragraaf 2.3 genoemde investeringsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase;

4. de in paragraaf 2.4 genoemde investeringsmaatregelen te schrappen;

5. de volgende kredietbesluiten te behandelen bij de Begroting 2027:

a.	25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren	€ 3.500.000
b.	K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis	€ 2.100.000
c.	K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart	€ 410.000
d.	K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal	€ 2.600.000
e.	K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal	€ 4.600.000
f.	N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers	€ 2.200.000
g.	N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein	€ 1.100.000
h.	N247-25 Bereikbaarheid Waterland: N247 Zuid, ged. A10-Het Schouw	€ 66.800.000
i.	N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg	€ 3.000.000
j.	intrekken krediet K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden	-/- € 484.000
k.	intrekken krediet K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden	-/- € 484.000

6. en daartoe het iMPI 2027-2034 vast te stellen.

Haarlem,

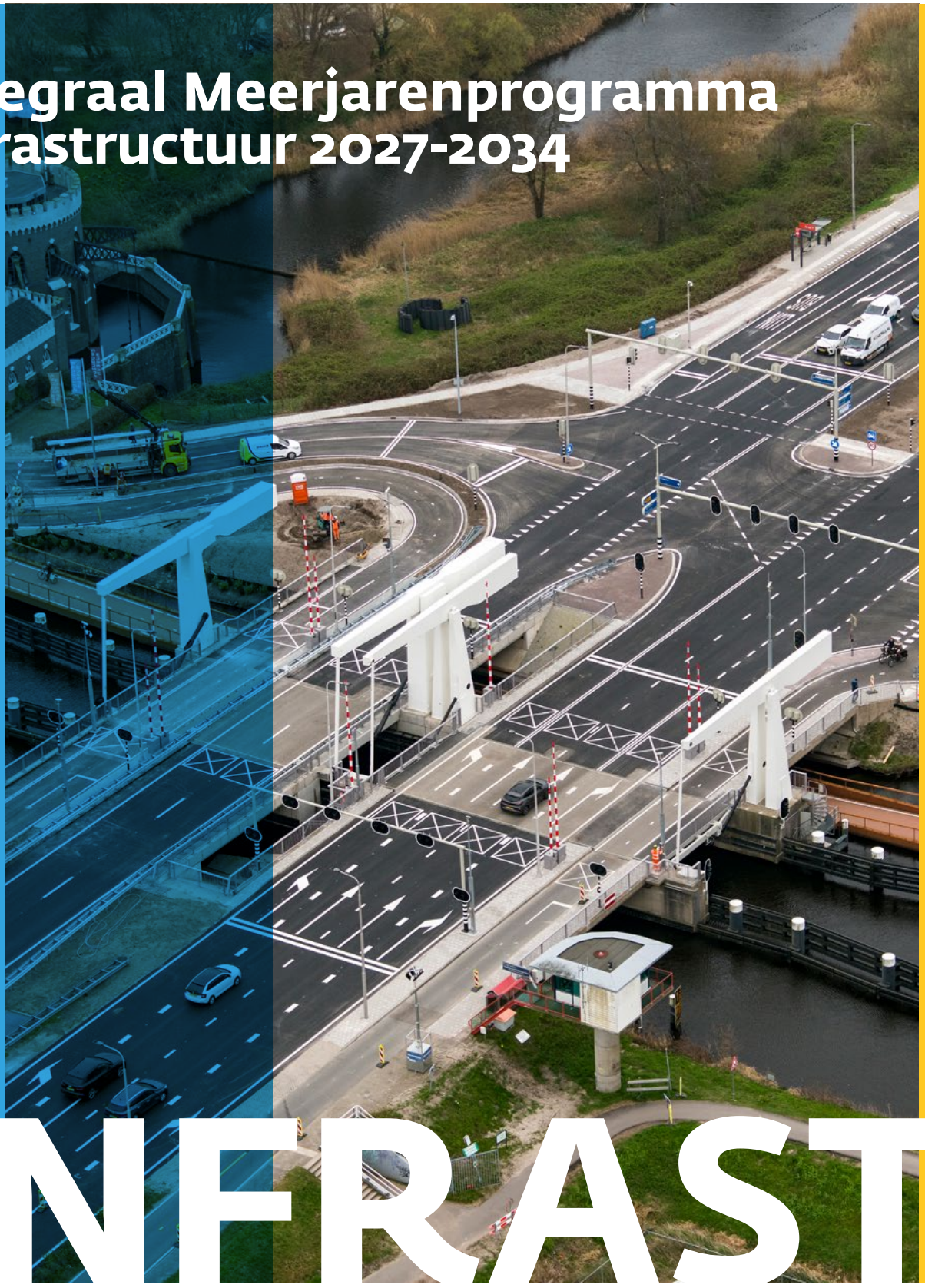
Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie
Noord-Holland

Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2027-2034

INFRASTR

INHOUD

3 1. Inleiding

4 1.1. Doel document

4 1.2. Provinciale infrastructuur

5 1.3. Provincie en Vervoerregio Amsterdam

6 2. Visie en beleidskaders

7 2.1. Beleidskaders

8 2.2. Strategie

10 3. Programmering infrastructuur

11 3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

12 3.2. Programmering en projecten

14 3.3. Dekking infrastructuurprojecten

15 3.4. Planning en control cyclus (P&C-cyclus)

16 4. Projecten en programmering

18 4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland

21 4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o.

23 4.3. Gebied 3 - West-Friesland

26 4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond

28 4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland

31 4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid

31 4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek

35 4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

37 4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding

38 4.10. Geschrapte projecten

39 5. Financieel overzicht programma infrastructuur

40 5.1. Vast en variabel onderhoud

41 5.2. Investeringen

42 5.3. Kapitaallasten

45 Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

47 Bijlage 2: Gebruikte afkortingen

1 INLEIDING

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034 geeft inzicht in de geprogrammeerde vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur. De investeringsmaatregelen worden per gebied weergegeven. In het iMPI wordt 8 jaar vooruitgekeken, waarvan de laatste jaren een doorkijk zijn; deze programmering is nog niet volledig.

1.1. Doel document

Het doel van dit document is inhoudelijk en financieel informeren over het meerjarenprogramma infrastructuur. Het programma is opgesteld binnen de geldende beleids- en financiële kaders. De financiële gegevens in het iMPI vormen de basis voor de Begroting.
Met de voordracht van het iMPI stemmen Provinciale Staten (PS) in met de opname van maatregelen in de studiefase en besluiten zij over de promotie van maatregelen naar de plan- en realisatiefase en het schrappen van maatregelen. In paragraaf 3.2 wordt de rol van Provinciale Staten bij het opnemen en promoveren van maatregelen nader uitgelegd.

De promotie van een maatregel naar de realisatiefase resulteert in een kredietaanvraag. Conform de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland worden kredieten in de voordracht van de Begroting(-swijziging) aangevraagd. Door (de actualisering van) het iMPI voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde PS vergadering te behandelen, wordt de verbinding tussen de inhoud van de projecten en de besluitvorming over de financiën behouden.

De uitvoering van vast en variabel onderhoud wordt georganiseerd binnen de financiële kaders van de begroting en kwalitatieve kaders van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Het budget voor vast onderhoud komt uit de exploitatie en het budget voor variabel onderhoud komt uit de reserves groot onderhoud wegen en vaarwegen. Voor deze werkzaamheden zijn geen kredietaanvragen nodig.

1.2. Provinciale infrastructuur

De provinciale infrastructuur bestaat uit drie netwerken: wegen, vaarwegen en vrijliggende busbanen, ook wel OV-banen genoemd. Langs een groot deel van onze wegen liggen parallelwegen, fietspaden en bermen, die ook eigendom van de provincie zijn. Figuur 1 geeft een overzicht van de drie netwerken; rood: weg, blauw: vaarweg, geel: OV-baan (oranje: rijksweg)

FIGUUR 1 - PROVINCIALE NETWERKEN

In de Wegenwet en de Scheepvaartverkeerswet staat dat de provincie verplicht is de provinciale infrastructuur in stand te houden. De provincie doet dit door de infrastructuur te onderhouden of te vervangen als het einde van de levensduur is bereikt. De provinciale infrastructuur is van groot maatschappelijk belang. Aanleg, verbetering en onderhoud van de infrastructuur is gericht op het op een duurzame manier bereiken van optimale prestaties wat betreft verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid.

In Tabel 1 is de totale omvang van de provinciale infrastructuur weergegeven.

TABEL 1 – HOEVEELHEDEN INFRASTRUCTUUR

Type areaal	Hoeveelheid
Wegen • inclusief OV-infrastructuur • exclusief OV-infrastructuur	 645 km 585 km
Parallelwegen	54 km
Vrijliggende busbanen, waarvan • HOV-baan	60 km 44 km
Fietspaden	427 km
Vaste kunstwerken • aquaducten • bruggen • ecoducten/natuurbruggen • onderdoorgangen • viaducten • tunnels	557 2 387 5 86 75 2
Beweegbare kunstwerken	53
Faunavoorzieningen	ca. 100
Vaarwegen, en tevens • natuurvriendelijke oevers • sluizen • pontjes	253 km 16 km 10 2
Bediencentrale	1
Verkeersregelinstallaties (VRI's)	267

1.3. Provincie en Vervoerregio Amsterdam

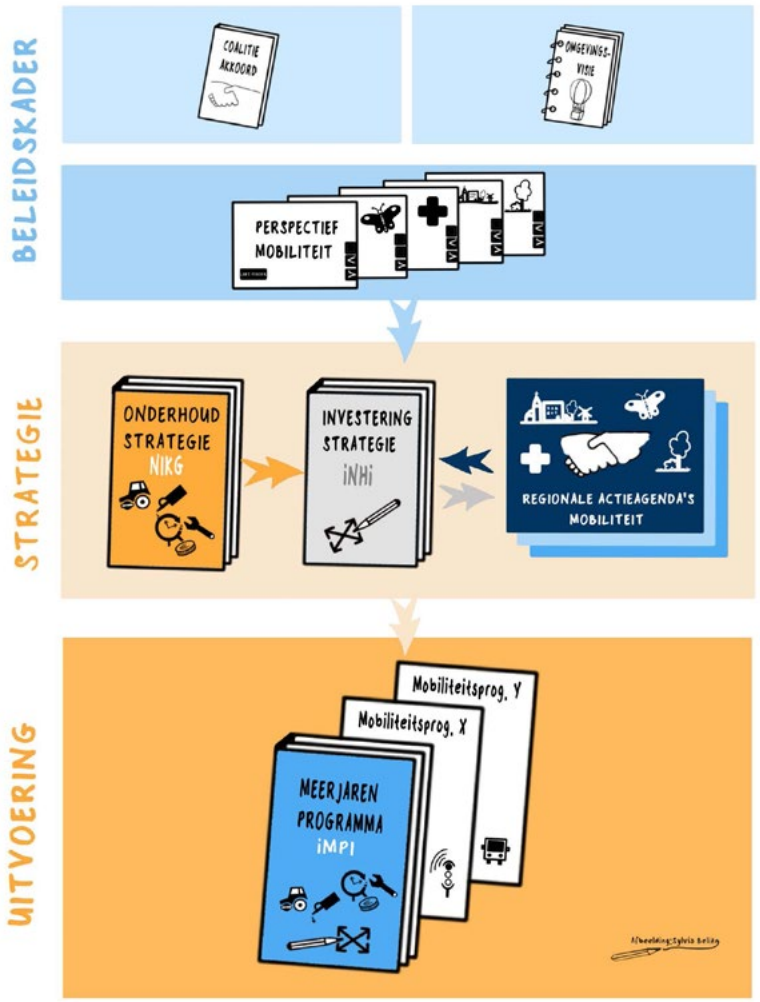
In het gebied van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) heeft de provincie op mobiliteitsgebied een beperktere rol dan in de rest van de provincie. De VRA stelt voor haar eigen gebied een mobiliteitsplan op. De vertaling van dit plan in projecten vindt plaats in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, waarvoor de VRA jaarlijks een financiële bijdrage van het Rijk ontvangt. De VRA is in haar eigen gebied onder andere opdrachtgever van het openbaar vervoer en initieert en financiert verbeteringen van de infrastructuur.

Bij veel provinciale infrastructuurprojecten in VRA-gebied werken de provincie en de VRA samen. Door gezamenlijk keuzes te maken, prioriteiten te stellen en te programmeren komen we tot efficiëntere oplossingen.

2 VISIE EN BELEIDSKADERS

Het iMPI heeft een relatie met andere documenten die door de provincie Noord-Holland worden opgesteld. In deze documenten staat haar visie en zijn beleidskaders en ontwikkelingen vastgelegd in relatie tot de infrastructuur. In onderstaande figuur is dit weergegeven.

FIGUUR 2 - RELATIE IMPI MET ANDERE DOCUMENTEN BINNEN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND

2.1. Beleidskaders

De provincie draagt haar langetermijnvisie uit door zich te verbinden aan landelijke akkoorden, convenanten en dergelijke. De nadere uitwerking vindt vervolgens plaats in beleidskaders.

Coalitieakkoord

In het Coalitieakoord 2023-2027 'Verbindend vooruit!' is aangeven waar de provincie zich de komende jaren voor gaat inzetten: Samen zorgen voor een sterke, schone, duurzame, leefbare en economisch krachtige provincie voor alle inwoners, in de stad en op het platteland.
Iedere dag zijn mensen in Noord-Holland op weg naar hun bestemming. Het is belangrijk dat ook in de toekomst personen en goederen de bestemming veilig en op tijd bereiken en dat hierbij zo min mogelijk overlast is voor de omgeving.
Een goede ontsluiting van de stad en het platteland is een basisvoorwaarde voor de leefbaarheid.
Wij zorgen ervoor dat het onderhoud van onze infrastructuur op orde is en investeren waar nodig in nieuwe infrastructuur en goede OV-voorzieningen. Om de groei van de mobiliteit de komende jaren op te vangen, zetten we daarnaast in op slimme en schone alternatieven, zoals snelle OV-oplossingen en doorfietsroutes.

Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 is het integrale beleid van de provincie opgenomen. De Omgevingsvisie laat de ontwikkelprincipes voor de hele provincie zien om een hoge kwaliteit van de leefomgeving te kunnen bieden. Hierbij komen de thema's gezondheid, veiligheid, klimaatadaptatie en landschap aan bod. Mobiliteit is een van de hoofdthema's in de Omgevingsvisie.

Perspectief Mobiliteit

De nadere uitwerking van het thema mobiliteit in het Perspectief Mobiliteit brengt alle inzichten en beleidskeuzes samen in relatie tot de andere hoofdthema's zoals verstedelijking, klimaat en energie. Met het Perspectief Mobiliteit richt Noord-Holland zich op de mobiliteitstransitie: het verminderen, veranderen en verbeteren van mobiliteit.

2.2. Strategie

De strategie voor de langere termijn voor de provinciale infrastructuur ligt vast in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). De NIKG en de iNHi worden elke 4 jaar herzien en vastgesteld door Provinciale Staten. Deze documenten vormen de kaders voor de programmering van vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten op onze infrastructuur en voor het uitvoeren van vast en variabel onderhoud.

Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2024-2028

De NIKG stelt kaders voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur. De NIKG legt de kwaliteitsniveaus vast waaraan de infrastructuur moet voldoen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de eisen voor verkeersveiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Met de NIKG is aangesloten op het landelijke ABCD-kwaliteitssysteem van de CROW. Hierin is het hoogste kwaliteitsniveau A, B het basisniveau en D het laagste niveau. De gehanteerde beeldkwaliteitsniveaus bij onze provincie zijn:

TABEL 2 | BEELDKWALITEITSNIVEAU AREAAL

Type areaal	Beeldkwaliteit
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrijliggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen/oevers	C/D

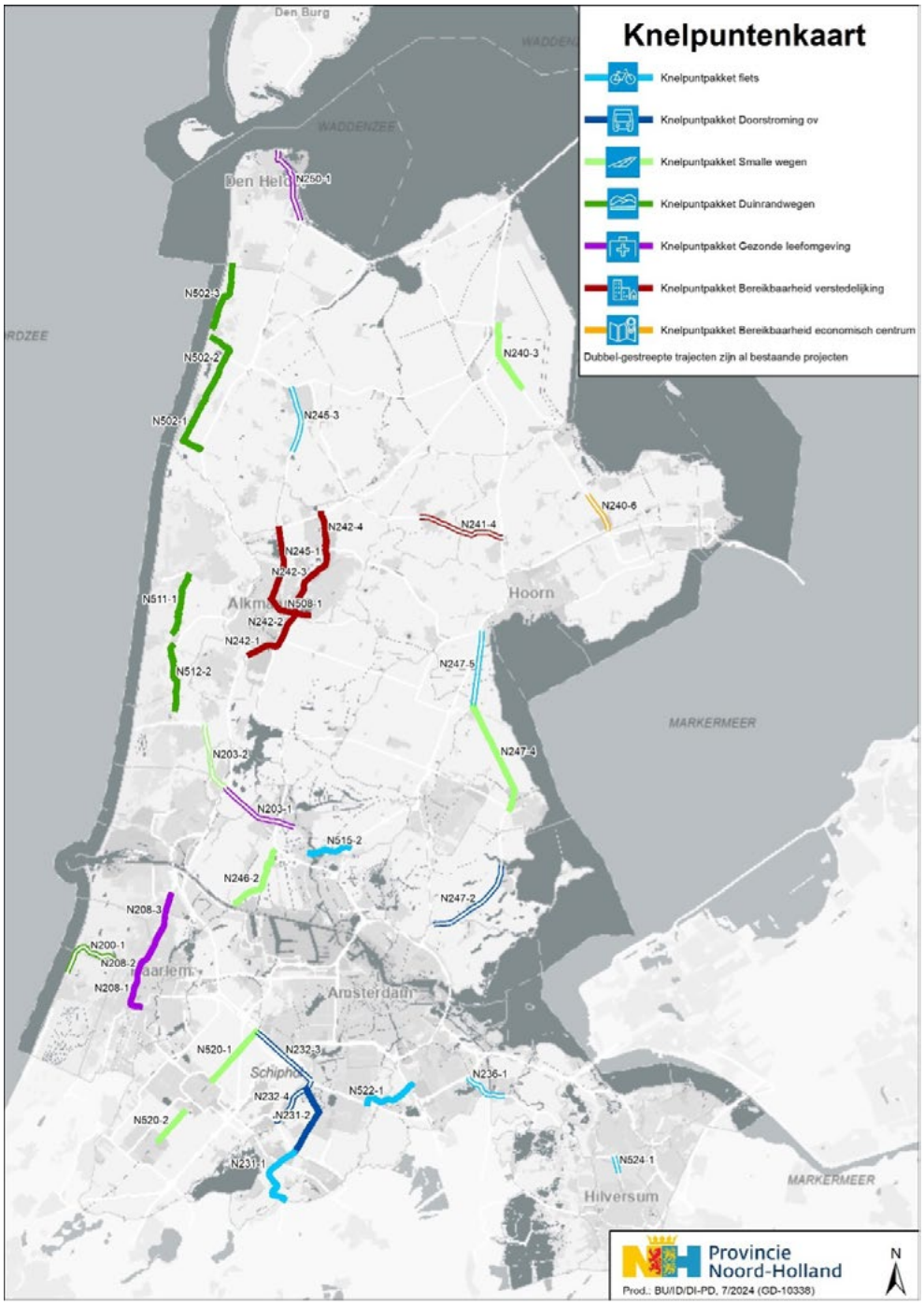
Beeldkwaliteitseisen alleen zijn niet altijd toereikend. De uiteindelijke uitvoering van het onderhoud wordt ook gevoed door richtlijnen, normen en de uitkomsten van inspecties.

investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) 2024-2028

De iNHi vertaalt het provinciale beleid naar een concrete belangenafweging voor verbeteringen aan en uitbreidingen van de provinciale weg- en fietsinfrastructuur. Alle wegtrajecten zijn geprioriteerd op de beleidsonderwerpen (indicatoren) verkeersveiligheid fiets- en wegverkeer, doorstroming OV en wegverkeer en gezonde leefomgeving. Daarnaast wordt rekening gehouden met de beïnvloedingsindicatoren 'ontsnippering natuur', 'verstedelijking' en 'stikstofdepositie door verkeer'.

In Figuur 3 - Knelpuntenkaart iNHi 2024-2028 staan de knelpunten op de provinciale wegen. Veel van deze knelpunten zijn al in het iMPI opgenomen. Alle overige knelpunten zijn opgepakt, waaronder de 'smalle wegen' en de 'duinrandwegen'.
Het Kennisplatform CROW heeft in 2026 het afwegingskader GOW-60 opgesteld, waaraan niet alleen de 'smalle wegen' en 'duinrandwegen' uit de iNHi, maar alle provinciale wegen kunnen worden getoetst. Dit kader biedt een onderbouwde manier om snelheden te verlagen van 80 naar 60 km/u op risicovolle provinciale wegen, waardoor de verkeersveiligheid zonder ingrijpende maatregelen verbetert. Door alle provinciale wegen hieraan te toetsen ontstaat een volledig en transparant overzicht van kansrijke trajecten, die vanaf 2027 in de studiefase van het iMPI kunnen worden opgenomen.

De actualisatie van de data voor de iNHi 2028-2032 is gestart, zodat na de Provinciale Staten-verkiezingen in maart 2027, de Staten een afweging tussen de mobiliteitsindicatoren kunnen maken voor de nieuwe coalitieperiode, op basis waarvan wordt geprioriteerd.

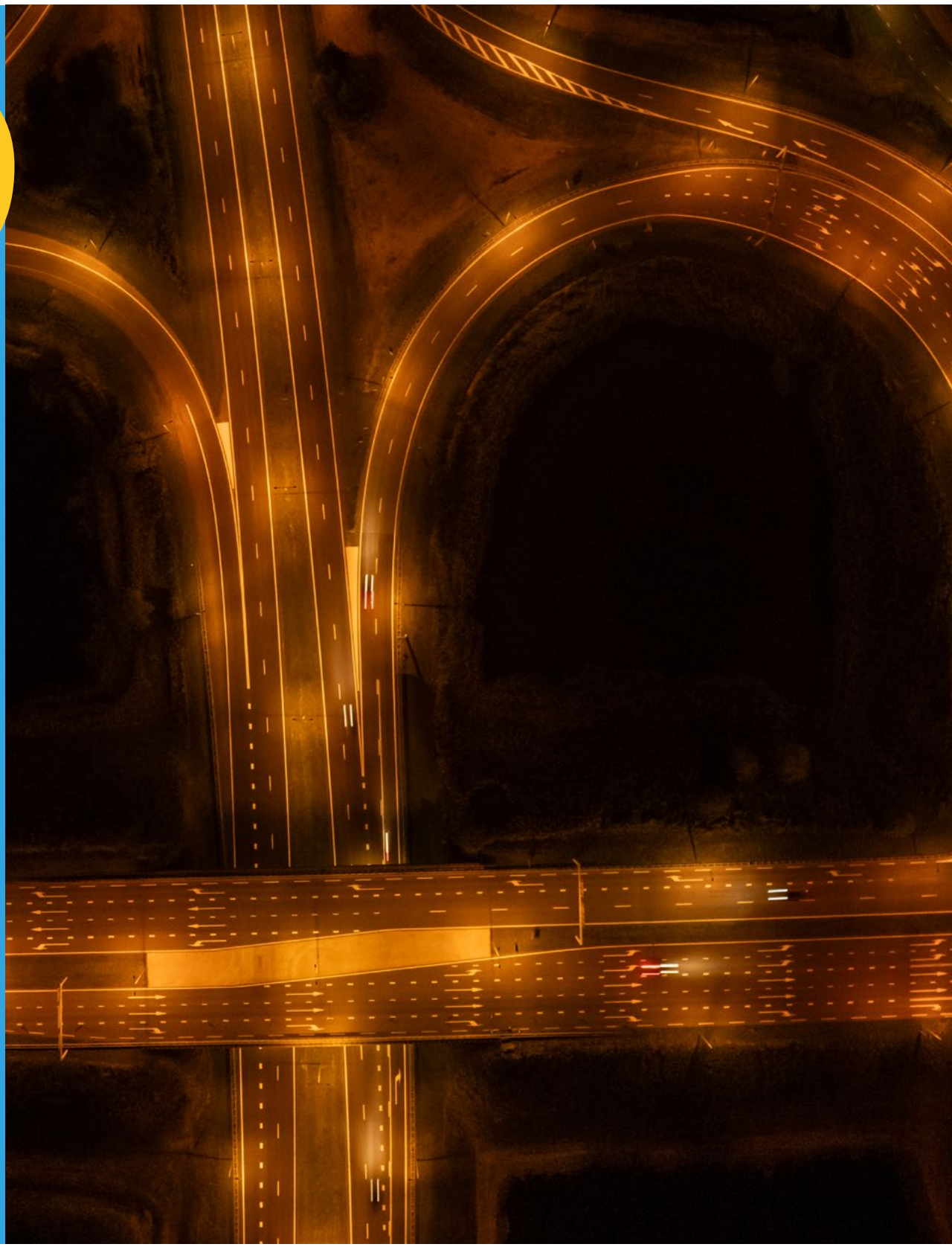

FIGUUR 3 - KNELPUNTENKAART INHI 2024-2028

Regionale Actieagenda's Mobiliteit

Per regio wordt met de partners een Regionale Agenda Mobiliteit (RAM) opgesteld. Deze agenda's beschrijven de opgaven en ontwikkelingen in de regio en formuleren de ambities voor mobiliteit. De hieraan gekoppelde acties variëren van meer gezamenlijk optrekken richting het Rijk tot het verder brengen van concrete projecten. De focus ligt op mobiliteit, maar de mobiliteitsbelangen zijn nadrukkelijk gekoppeld aan andere opgaven en het integraal benaderen hiervan. Deze RAM's kunnen maatregelen opleveren, die in het iMPI worden geprogrammeerd.

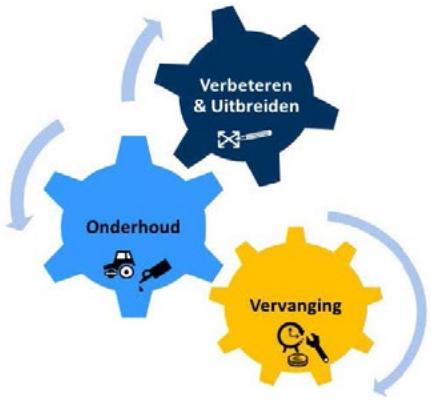
3 PROGRAMMERING INFRASTRUCTUUR

Voor de instandhouding en het behouden van de huidige functie van de provinciale infrastructuur voeren we verschillende maatregelen uit. Deze maatregelen worden geprogrammeerd en vervolgens als projecten in uitvoering gebracht, waarbij ze de verschillende projectfasen doorlopen. De projectfasen en het programmeren van projecten worden in dit hoofdstuk toegelicht. De dekking van de kosten van infrastructurele projecten wordt uitgelegd en tot slot wordt aandacht besteed aan de werkafspraken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over infrastructurele projecten.

3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Vast en variabel onderhoud wordt uitgevoerd om de beoogde levensduur van de infrastructuur te realiseren. Wanneer infrastructuur aan het einde van de levensduur is en deze redelijkerwijs niet door middel van renovatie kan worden verlengd, wordt de infrastructuur volledig vervangen. Indien sprake is van een verkeersveiligheids-, leefbaarheids- of doorstromingsknelpunt, kan worden besloten de bestaande infrastructuur te verbeteren en/of uit te breiden. De relatie tussen deze activiteiten is weergegeven in Figuur 4.

FIGUUR 4 - SAMENHANG ACTIVITEITEN INFRASTRUCTUUR

Vast onderhoud

Vast onderhoud, zoals ecologisch bermbeheer, snoeien, smeren en reinigen, is kleinschalig, preventief onderhoud dat met een vaste frequentie op de infrastructuur wordt uitgevoerd. Het is goed voorspelbaar en de kosten tussen de jaren fluctueren weinig. Vast onderhoud wordt daarom niet geprogrammeerd.

Variabel onderhoud

Variabel onderhoud, zoals het asfalteren van de bovenste laag van een weg, zijn correctieve, toestandsafhankelijke maatregelen die na een langere gebruiksperiode op een deel van de infrastructuur worden uitgevoerd. Het wordt ook wel ‘groot onderhoud’ genoemd. De maatregelen zijn nodig om de technische levensduur van de infrastructuur te behouden. Variabel onderhoud wordt met intervallen van meerdere jaren uitgevoerd en wordt geprogrammeerd.

Vervangingsprojecten (inclusief renovatieprojecten)

Een asset wordt vervangen wanneer deze aan het einde is van zijn levensduur, zoals de vervanging van een brug of de rehabilitatie van een weg. Hierbij wordt het object geheel vervangen door een nieuw object met dezelfde functionaliteit. Door middel van gedeeltelijke vervanging van de asset (renovatie) kan in sommige gevallen de levensduur worden verlengd zonder de hele asset te vervangen. Renovaties vallen ook onder de definitie van een vervangingsproject.

Verbeter- en uitbreidingsprojecten

Voorbeelden van projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de infrastructuur zijn de ombouw van een kruispunt naar een rotonde, de aanleg van een nieuwe (parallel)weg of fietstunnel.

Ter illustratie een voorbeeld van een beweegbare brug
In de levenscyclus van een asset komen alle soorten activiteiten voorbij. Het volgende voorbeeld illustreert het verschil tussen de verschillende activiteiten.
Het smeren van de lagers, het schilderen van de stalen onderdelen en het schoonmaken van de regenwaterafvoer is **vast onderhoud**. Het vervangen van lagers en hekwerken is **variabel onderhoud**. Bij vervanging en modernisering van de beweegbare klep (val), ophanging en bewegingswerken is sprake van **renovatie**, indien hiermee de technische levensduur (significant) wordt verlengd. Het vervangen van de volledige brug en de funderingen onder de grond door een nieuwe brug op dezelfde locatie, is een **vervangingsproject**.
Indien bij de vervanging ook een fietspad op de brug wordt gerealiseerd, is sprake van **uitbreiding**.
In sommige gevallen zijn de verschillen tussen de activiteiten niet zwart/wit te onderscheiden.

Gebiedscontracten

Het vast en variabel onderhoud aan de infrastructuur is tot op heden grotendeels ondergebracht in gebiedscontracten. Voor deze integrale onderhoudscontracten is destijds de keuze gemaakt om de regierol grotendeels bij de markt te beleggen. De rol van de provincie is hierbij hoofdzakelijk toetsend. In de praktijk is gebleken dat het beleggen van de regie bij de markt de mogelijkheden beperkt om tijdig bij te sturen wanneer omstandigheden, risico's of prioriteiten wijzigen. Juist wendbaarheid, het tijdig kunnen bijsturen, is nodig om het areaal toekomstbestendig te beheren.
Het aflopen van de gebiedscontracten (2025 en 2028) biedt de mogelijkheid om zowel een passende contractvorm te hanteren als de organisatie hier goed op te laten aansluiten. De financiële consequenties van deze overgang worden in kaart gebracht.

Om de periode te overbruggen tussen het aflopen van de huidige gebiedscontracten en het ingaan van de asset gerichte contracten zijn/worden tussentijdse gebiedscontracten afgesloten.

Niet al het beheer en onderhoud zit in het gebiedscontract, onder meer het beheer en onderhoud van tunnels en de bediencentrale Heerhugowaard zijn in andere contracten ondergebracht.

TABEL 3 | GEBIEDSCONTRACTEN EN BIJBEHORENDE GEBIEDSOPDRACHTNEMERS

Gebiedscontract	Gebiedsopdrachtnemer (combinatie)	Ingangsdatum	Looptijd
1. Kop van Noord-Holland	Dura Vermeer Divisie Infra, Ploegam, Van den Biggelaar Grond- en Waterbouw en Van Doorn Geldermalsen	1-12-2025	2 jaar
2. Alkmaar e.o. & 3. West-Friesland	BAM Infra, ENGIE Services en Krinkels	1-1-2017	10 jaar en 3 maanden
4. Zuid-Kennemerland / IJmond	BAM Infra en Krinkels	24-11-2017	10 jaar en 3 maanden
5. Zaanstreek-Waterland	KWS Infra Amsterdam-Heerhugowaard en Van Hattum en Blankevoort	30-3-2018	10 jaar en 3 maanden
6. Noord-Holland Zuid	Mobilis TBI, Aannemingsmaatschappij Van Gelder en De Jong Zuurmond	18-6-2018	10 jaar en 3 maanden
7. Gooi en Vechtstreek	KWS Infra Amsterdam-Heerhugowaard en Van Hattum en Blankevoort	2-5-2017	10 jaar

De gebiedsaannemers rapporteren periodiek over de staat van het areaal dat zij in opdracht van de provincie onderhouden. Dit wordt onder andere gedaan door het meten van het beeldkwaliteitsniveau zoals aangegeven in Tabel 2. De provincie heeft deze eisen contractueel vastgelegd en de gebiedsaannemer dient het vast en variabel onderhoud zodanig uit te voeren dat hieraan wordt voldaan. In het jaarverslag wordt over de beeldkwaliteit aan PS gerapporteerd. Deze rapportage geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau.

3.2. Programmering en projecten

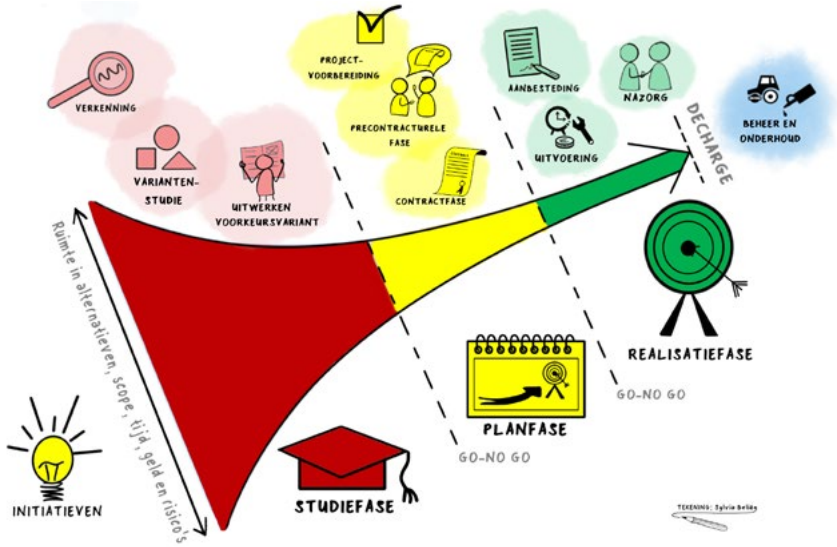
Programmering

Projecten beginnen met een initiatief. Dit is geen projectfase, maar een proces waarbij initiatieven, beleidskaders en analyses kunnen leiden tot een studieproject dat in het iMPI wordt opgenomen.
Het komt regelmatig voor dat een verbeter- en uitbreidingsinitiatief de studiefase niet bereikt. In de initiatieffase is het immers nog niet zeker of de oplossing wordt gevonden in het verbeteren of uitbreiden van de provinciale infrastructuur. De verbeter- en uitbreidingsinitiatieven zijn dan ook niet opgenomen in het iMPI.

Vervangingen worden wel als initiatief in het iMPI opgenomen op het moment dat het verwachte jaar van vervanging binnen de meerjarenprogrammering van het iMPI valt. Deze initiatieven komen in principe altijd tot uitvoering. Het exacte vervangingsmoment kan nog wijzigen op basis van onder andere inspectiegegevens. Een vervangingsinitiatief promoveert naar de studiefase wanneer het daadwerkelijke vervangingsmoment dichterbij komt en het project opgestart moet worden voor een tijdige uitvoering.
Variabel onderhoud, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsmaatregelen worden waar mogelijk samengevoegd in één project. Dit noemen we trajectbenadering. De gebiedsaannemers zijn grotendeels verantwoordelijk voor de planning van het variabel onderhoud, maar ook hun plannen worden betrokken bij deze afstemming. Het resultaat is een afgestemde programmering van projecten in het iMPI.
Wanneer bij een onderhouds- of vervangingsproject vertraging optreedt, worden eventuele risico's beperkt. Bijvoorbeeld door het tijdelijk verlagen van de maximumsnelheid, het instellen van een tijdelijke aslastbeperking of het uitvoeren van een levensduurverlengende maatregel.

Projecten

Alle vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten doorlopen drie hoofdfasen: studie-, plan- en realisatiefase. De hoofdfasen zijn opgedeeld in verschillende subfasen, die worden uitgevoerd door projectteams.

FIGUUR 5 - PROJECT HOOFDFASEN, SUBFASEN EN BEÏNVLOEDINGSRUIMTE AFHANKELIJK VAN PROJECTFASE

Opname in de studiefase

Gedeputeerde Staten (gemandateerd aan de portefeuillehouder) besluiten over de opname van een project in de studiefase. Bij de voordracht van (de actualisering van) het iMPI wordt de lijst met nieuw opgenomen studieprojecten ter instemming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Studiefase

In de studiefase worden, samen met de omgeving en partners, onderzoeken uitgevoerd naar het knelpunt en mogelijke varianten verkend. Zodra een integrale afweging heeft geleid tot een voorkeursvariant, wordt deze verder uitgewerkt.

Promotie naar planfase

Aan het einde van de studiefase leggen Gedeputeerde Staten een besluit aan Provinciale Staten voor over de oplossingsrichting en de promotie van het project naar de planfase. Het is mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld als een knelpunt toch acceptabel wordt geacht gezien de omstandigheden of er onvoldoende draagvlak is voor mogelijke oplossingen. In zo'n geval wordt het project geschrapt.
In de voordracht van (de actualisering van) het iMPI worden de te schrappen en te promoveren studieprojecten ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Planfase

In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt. Het (integraal projectmanagement) IPM-team gaat aan de slag met onder andere de technische uitwerking, inspraaktrajecten en participatie, vergunningen en contractdocumenten. Dit levert een uitvoeringsspecificatie op die nauwkeurig kan worden geraamd, op basis waarvan het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd. De realisatiekosten kunnen hoger of lager uitvallen dan bij de promotie naar de planfase bekend was.

Promotie naar realisatiefase

In de voordracht van (de actualisering van) het iMPI - die voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde vergadering wordt behandeld - wordt eerst het besluit genomen het project op inhoudelijke gronden te promoveren naar de realisatiefase. Daarna stellen Provinciale Staten bij de behandeling van de Begroting(-swijziging) het uitvoeringskrediet beschikbaar.

Realisatiefase

In de realisatiefase wordt het project aanbesteed en voert de aannemer de werkzaamheden uit. Wanneer het beschikbaar gestelde krediet onvoldoende is, wordt een kredietverhoging voorgelegd aan Provinciale Staten.

Nazorgfase

Nadat het project is opgeleverd en het areaal is opengesteld voor het verkeer, start de nazorgfase en wordt het project afgerond en overgedragen aan de beheerder.

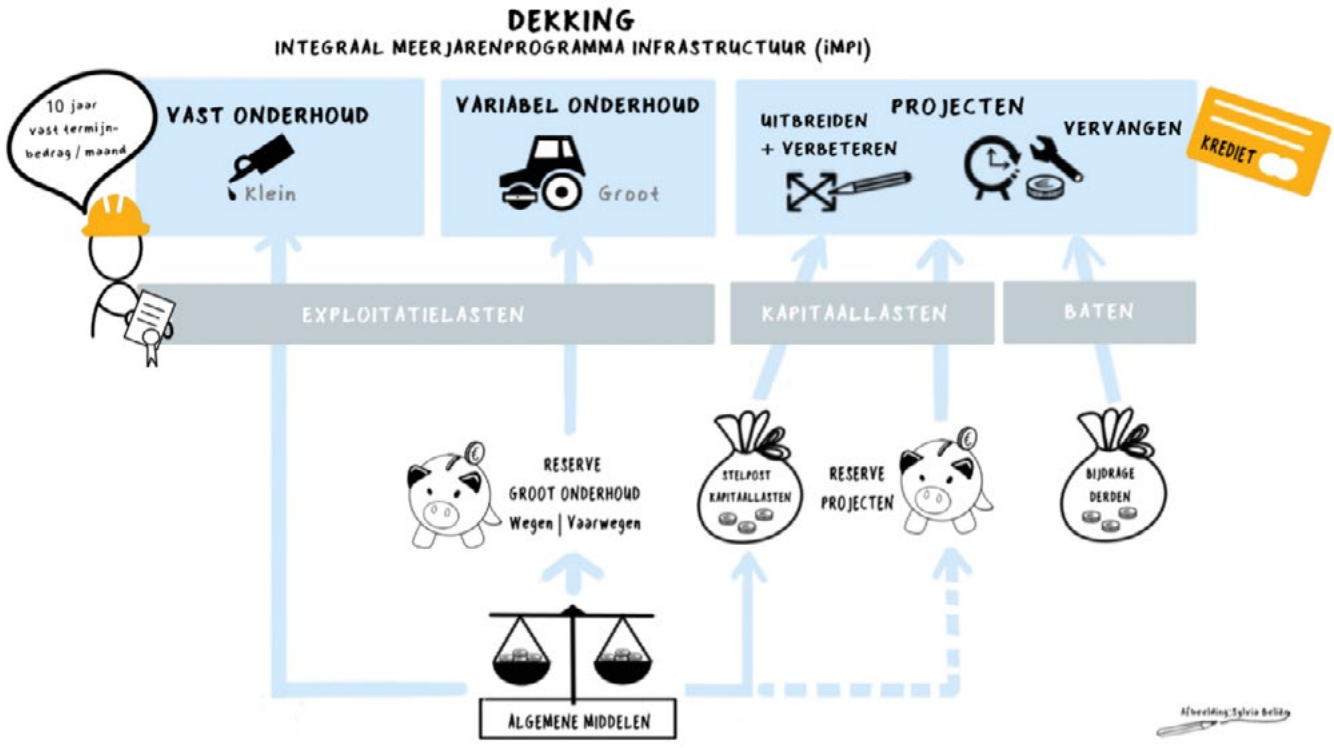
Schatting, prognose en raming uitvoeringskosten

Het benodigde budget voor een project wordt met het doorlopen van de verschillende fasen steeds nauwkeuriger. De uitvoeringskosten van de verbeter- en uitbreidingsprojecten in de studiefase zijn schattingen en met onzekerheden omgeven. Daarom zijn deze bedragen dan ook niet opgenomen in de tabellen in hoofdstuk 4. Voor vervangingen wordt vaak gebruik gemaakt van normkosten (eenheidsprijzen) en deze zijn wel terug te vinden in eerdergenoemde tabellen.
In de planfase is meer inzicht in de kosten en spreken we van een prognose. In de loop van de planfase wordt deze prognose steeds nauwkeuriger en op het eind van de planfase wordt het uitvoeringskrediet op basis van een raming bij Provinciale Staten aangevraagd. In de nazorgfase wordt het project financieel afgerond (decharge), waarna het krediet officieel wordt afgesloten bij de Jaarrekening.

3.3. Dekking infrastructuurprojecten

De dekking van de werkzaamheden aan infrastructuur vallen onder programma 4 - Bereikbaarheid van de Begroting.
De begrotingsprogramma's zijn opgedeeld in beleidsdoelen en daaronder in operationele doelen. De geprogrammeerde werkzaamheden in het iMPI zijn terug te vinden onder beleidsdoel 4.4. 'Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden'.

De verschillende activiteiten hebben hun eigen dekkingsbronnen, zoals in Figuur 6 is toegelicht.

FIGUUR 6 - DEKKING VAN HET IMPI

Vast onderhoud

Vast onderhoud wordt aan de hand van de gebiedscontracten door de gebiedsaannemers uitgevoerd, waarvoor zij gedurende de looptijd van het contract een vast bedrag per maand krijgen. Deze kosten zijn zeer constant en voorspelbaar en worden gedekt uit de exploitatie. Het risico van opvangen van fluctuaties in de bestedingen ligt met deze gebiedscontracten bij de aannemer. In de Begroting wordt jaarlijks een budget voor vast onderhoud opgenomen.

Variabel onderhoud

Variabel onderhoud wordt ook voor een belangrijk deel door de gebiedsaannemers uitgevoerd, waarvoor hetzelfde geldt zoals is toegelicht bij het vast onderhoud.
De jaarlijkse budgetbehoefte voor het variabel onderhoud dat niet in gebiedscontracten is ondergebracht, fluctueert. Om grote schommelingen in de exploitatie tegen te gaan, zijn hiervoor twee bestemmingsreserves ingesteld: Groot onderhoud wegen en Groot onderhoud vaarwegen. Deze worden jaarlijks met een storting gevoed. Onttrekking uit de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van werkelijke kosten.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten zijn investeringen waarvoor Provinciale Staten kredieten beschikbaar stellen. De kredieten leiden tot kapitaallasten, nadat de bijdragen van derden zijn afgetrokken van het bruto krediet, dit is het netto krediet. Na ingebruikname van het project wordt het netto krediet gekapitaliseerd. De afschrijvingskosten en de rentekosten van externe financiering vormen samen de kapitaallasten en worden over de toekomstige gebruiksduur als last genomen op de balans. Gaandeweg stijgt de leningenportefeuille van de provincie en als gevolg daarvan worden ook rentelasten toegerekend. De afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

TABEL 4 - AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN INVESTERINGEN[1]

Kredietsoort	Afschrijvingstermijn (jaren)
Krediet bruggen	50
Krediet sluizen	50
Krediet wegen	50
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	40 (houten damwand/staal koudgevormd)
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	80 (stalen damwand warmgewalst)
Krediet technische installaties	5 / 8 / 15

3.4. Planning en control cyclus (P&C-cyclus)

De aanvraag van financiële middelen volgt de bestaande P&C-cyclus. Bij de Kaderbrief worden voorstellen gedaan wanneer het huidige financiële kader ontoereikend is. Afweging van deze voorstellen vindt plaats op nut, noodzaak, haalbaarheid etc.
Na vaststelling van de Kaderbrief vormt deze de basis voor de nadere uitwerking van de meerjarenbegroting. Met de vaststelling van de begroting of een begrotingswijziging komen de financiële middelen beschikbaar. Kredieten noodzakelijk voor de realisatie van een iMPI-maatregel worden in principe bij de begroting en/of de eerste begrotingswijziging aangevraagd, maar hier kan gemotiveerd van worden afgeweken.

1) Bron: Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2023. De inhoud van de Financiële verordening gaat vóór hetgeen in dit IMPI is opgenomen.

4 PROJECTEN EN PROGRAMMERING

In dit hoofdstuk wordt per onderhoudsgebied een toelichting gegeven over de geprogrammeerde infrastructurele projecten. De grenzen van de onderhoudsgebieden komen grotendeels overeen met de grenzen van de bestuurlijke regio's. Afwijkingen zijn te vinden daar waar de regiogrenzen de provinciale infrastructuur op onlogische plekken doorkruisen, bijvoorbeeld een weg die in twee gebieden valt. Deze gebiedsindeling is ook gebruikt voor de gebiedscontracten.

De provincie Noord-Holland is opgedeeld in de volgende gebieden:

1. Kop van Noord-Holland
2. Alkmaar en omgeving
3. West-Friesland
4. Zuid-Kennemerland/IJmond
5. Zaanstreek-Waterland
6. Noord-Holland Zuid
7. Gooi en Vechtstreek

FIGUUR 7 - GEBIEDSINDELING

In de volgende paragrafen staat per gebied een tabel met alle vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten en de daarbij behorende brutobedragen (i.e. inclusief bijdragen van derden). Het betreft schattingen voor projecten in de initiatief- en studiefase, prognoses voor projecten in de planfase en kredieten voor projecten in de realisatiefase. De kostenschattingen in de studiefase zijn voor de vervangingsprojecten wel opgenomen; voor de verbeter- en uitbreidingsprojecten niet gezien de grote onzekerheden in de schattingen.

Per project is aangegeven waarom het wordt gerealiseerd: bij vervangingsprojecten 'einde levensduur' en bij verbeter- en uitbreidingsprojecten conform de prioritering van de iNHi (verkeersveiligheid fiets- en wegverkeer, doorstroming OV en wegverkeer, gezonde leefomgeving, ontsnippering natuur en verstedelijking).
De projecten ter verbetering van de verkeersveiligheid/bereikbaarheid van de fiets zijn rood geaccentueerd, zodat deze eenvoudiger te vinden zijn.

Verder is vermeld wanneer de uitvoering is gepland. Wanneer een project in meerdere gebieden plaatsvindt, wordt het benoemd in de tabel van het gebied waar het zwaartepunt van het werk ligt. Het variabel onderhoud is bij de gebiedsaannemers ondergebracht en niet in het iMPI opgenomen. De in 2026 gerealiseerde projecten worden aan het einde van het hoofdstuk genoemd. Deze projecten bevinden zich in de nazorgfase of zijn al geheel afgerond. Hierover wordt in het iMPI niet meer gerapporteerd.

Viewer

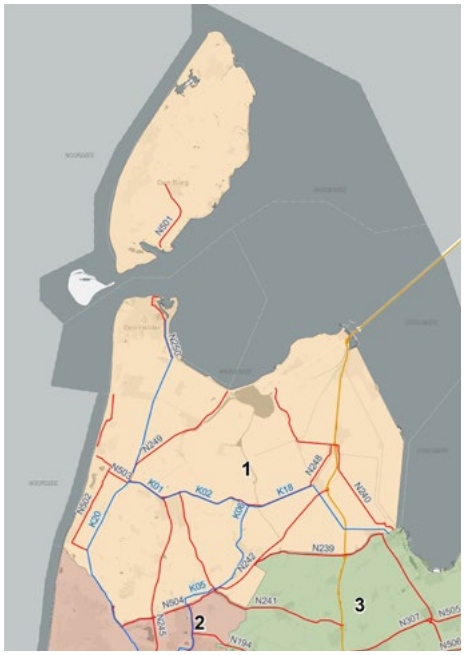
De maatregelen uit het iMPI staan ook op een viewer, die de volgende onderdelen bevat:

- vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten (Tabel 5 t/m Tabel 11 in hoofdstuk 4);
- gebiedsoverstijgende programma's (Tabel 12 in hoofdstuk 4);
- variabel onderhoud (het gedeelte dat buiten de gebiedscontracten valt).

4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland

Gebiedsgrens

De Kop van Noord-Holland bestaat uit de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Medemblik (gedeeltelijk), Schagen en Texel.

Gebiedskenmerken

De Kop van Noord-Holland kenmerkt zich door landelijk wonen, recreëren en landbouw, met enkele stedelijke (woon-werk)gebieden zoals Schagen en Den Helder. In de landelijke gebieden is vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden. De regio bezit met Agriport (Greenport Noord-Holland Noord) en de Koninklijke Marine een sterke werkgelegenheidsmotor met een eigen patroon aan verkeersbewegingen. Openbaar vervoer heeft een functie van en naar de knooppunten en op enkele sterke verbindingen.

In de mobiliteitsaanpak Texel en Den Helder worden drie ruimtelijke, economische proposities ontwikkeld om de regio aantrekkelijk te maken om te investeren, werken, wonen en bezoeken:

- Economisch sterk maritiem cluster
- Ultiem vakantie-eiland Texel
- Aantrekkelijke, complete stad Den Helder

In het programma Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder, een samenwerkingsverband met Defensie en de gemeente, worden de randvoorwaarden gecreëerd voor de groei van de Koninklijke Marine en de versterking van offshore activiteiten voor de energiecentrale van de toekomst op de Noordzee.
De kritieke schakel is de weginfrastructuur om Texel bereikbaar en Den Helder leefbaar te houden.

Vervangings- en verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 5 – GEBIED 1: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
09D01-02 - Vervanging - Burgemeester Visserbrug (N250a) - val en onderdelen. De brug is aangevaren. Om de schade te herstellen, worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd: vervanging of renovatie val, conserveren staal bovenbouw en remmingwerk, vervangen onderdelen bewegingswerk en eventueel versterken onderbouw.	Einde levensduur	Studie	2029	€5.000.000
09D06-01 - Vervanging - Koopvaardersschutsluis - noordelijke fuikwanden en deurwissel. Vervanging van de noordelijke fuikwanden van de Koopvaardersschutsluis. Tevens worden de sluisdeuren gewisseld.	Einde levensduur	Studie	2028-2030	€5.000.000
14B12-01 - Vervanging - Vlotbrug 't Zand & Sint Maartensvlotbrug (14C02) – onderdelen. De Sint Maartensvlotbrug en Vlotbrug 't Zand zijn belangrijke oeververbindingen en zijn grotendeels einde levensduur. Van zowel de beweegbare kunstwerken als op de oevers worden onderdelen vervangen, onderhouden of gerenoveerd, waarbij voorop staat dat het monumentale karakter van de brug behouden blijft.	Einde levensduur	Plan	2027-2028	€12.300.000
14D35-90 - Vervanging - Stolperbasculebrug (N248a). Zie N248-15.	Einde levensduur	Realisatie	2024-2028	€31.200.000
14G07-01 - Vervanging - Alkmaarsche brug - remmingwerken A (N242b).	Einde levensduur	Initiatief	2028-2029	€600.000
14G31-02 - Vervanging - Westfriesesluis – onderdelen. Scope omvat de aanpak betonrot in sluiswanden, vervanging van wachtplaatsen oost, wachtplaats west, meerstoelen, steigers en deel oeverconstructie voor de sluis (oeverconstructie was eerst separaat geprogrammeerd project K03-01).	Einde levensduur	Initiatief	2034	€13.000.000
K01-01 - Vervanging - 0 km - 4 km - Vaarwegvak 14 - Schagerkanaal - Noordhollandsch Kanaal – Schagerkoggekanaal (Schagen) en vaarwegvak 15 (kade Jan van Ketel). Vervanging circa 750 m stalen oever (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2027-2028	€4.100.000
K01-02 - Vervanging - Zijperbrug - brug en remmingwerk.	Einde levensduur	Initiatief	2031-2032	€7.800.000
K18-05 - Vervanging - Remmingwerken Westfriesesluis. De remmingwerken bij de Westfriesesluis worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2027-2028	€2.100.000
K18a-02 - Vervanging - 0 km - 7,8 km - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km 7,8 & K18b-02 Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart: zijsloot bij km 7,8 - Medemblik Vervangen van circa 4 km houten oeverconstructie voor 2 km hout en 2 km staal; beide met natuurvriendelijke oevers.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	€23.200.000
K20n-06 - Vervanging - Kooysluis – onderdelen. De aanschaf en plaatsing van 4 nieuwe deuren, waarna de uitkomende operationele deuren opgeknapt zullen worden om als 'nieuwe' reservedeuren te kunnen dienen. De nieuwe deuren worden (net als de huidige deuren) voorzien van spuivoorzieningen, waardoor ze volledig voldoen aan de vereisten voor een goed functionerende sluis. Tevens worden de remmingwerken aan de zijde van het Noordhollandsch Kanaal vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	€3.300.000

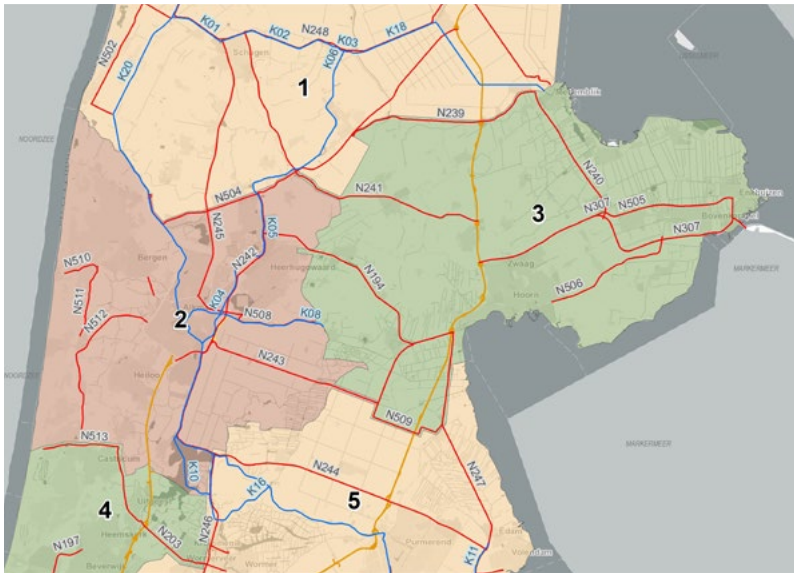
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
K20n-b-01 - Vervanging - 62,9 km - 71,3 km - Vaarwegvak 3 - Noordhollandsch Kanaal: Sint Maartensvlotbrug - Splitsing Schagerkanaal. Vervanging 1000 m houten oevers (verankerd) door staal (verankerd) met basalton oeververdediging (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2027-2028	€9.200.000
K20n-c-02 - Vervanging - 55,5 km - 62,9 km - Vaarwegvak 2 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Schagerkanaal - Pontveer Westeinde. Vervanging circa 600 meter houten oeverconstructie door staal. Vanuit het project 'Stolperbasculebrug' wordt de vervanging van 200 meter damwand, een nieuwe wachtplaats en baggerwerkzaamheden aan deze maatregel toegevoegd.	Einde levensduur	Studie	2027-2028	€8.800.000
K20n-d-02 - Vervanging - 71,3 km - 78,6 km - Vaarwegvak 1 - Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - Koopvaardersschutsluis. Vervanging 680 meter houten oeverconstructie voor hout.	Einde levensduur	Studie	2027-2028	€8.100.000
N241-14 - Verbetering - Maatregelen parallelwegen N241, gedeelte N242-N248. De parallelwegen langs de N241 worden oneigenlijk gebruikt en er wordt te hard gereden. Om de snelheid op de parallelwegen te verlagen worden chicanes aangelegd en wordt (extra) markering op de fietsstraat aangebracht.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2025-2026	€1.600.000
N242-24 - Verbetering - Noordelijke ontsluiting Agriport A7 op de N242 (werken derden). Aan de noordzijde van Agriport is een aansluiting op de A7 gewenst. De gemeente Hollands Kroon heeft de provincie gevraagd deze ontsluiting in de vorm van een rotonde uit te werken.	Verstedelijking	Realisatie	2026-2027	
N245-14 - Uitbreiding - Aanleg ontbrekend **fietspad N245**, gedeelte Ambachtsdijk (Dirkshorn)-Zuiderweg (Schagen). Langs de N245 tussen de Ambachtsdijk in Dirkshorn en de Zuiderweg in Schagen ligt geen fietspad. Dit traject is onderdeel van de doorfietsroute Schagen-Warmenhuizen. Door de aanleg van het fietspad ontstaat een kortere en veiligere route en hoeven fietsers niet om te fietsen over veelal onverlichte erftoegangswegen.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2029-2030	
N248-15 - Verbetering - Verbreding Stolperbrug. De Stolperbasculebrug wordt vervangen. Er wordt een nieuwe, bredere brug ten noorden van de huidige brug gerealiseerd met een gescheiden, **fietspad** op de brug. De nieuwe Stolperbrug wordt circulair, energieverbruik beperkend en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2024-2028	€6.800.000
N248b-03 - Vervanging - Schagerbrug A - 14G14. Schagerbrug A is einde levensduur en wordt vervangen.	Einde levensduur	Plan	2030-2032	€18.500.000
N248b-05 - Vervanging - Waardbrug -14G11. De Waardbrug is einde levensduur en wordt vervangen, inclusief aansluitende infrastructuur, remmingwerken en wachtplaatsen waarbij alle huidige functionaliteiten in stand worden gehouden. De nieuwe Waardbrug voldoet aan CEMT III klasse voor de beroepsvaart en aan klasse AM voor de recreatievaart.	Einde levensduur	Plan	2029-2031	€28.800.000
N248b-08 - Vervanging - 20,3 km - 22,4 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Initiatief	2028	€1.600.000
N250-06 - Uitbreiding - Realisatie Ravelijnbrug Den Helder Dit project is onderdeel van het programma Ontwikkeling Maritiem Cluster (OMC). Op de N250 in Den Helder rijdt niet alleen verkeer naar het centrum, maar ook verkeer naar de marinehaven, de civiele haven en de veerboot naar Texel. Dit levert steeds meer problemen op. Een brug over de Koopvaardersbinnenhaven (Ravelijnbrug) kan een doorgaande route vormen over het Nieuwe Diep/Nieuwe Werk, ongeveer ter hoogte van de Koopvaardersschutsluis. Met de Ravelijnbrug zal een deel van het verkeer eerder afslaan richting de haven, waardoor minder verkeer door het stadscentrum rijdt en minder opstoppingen ontstaan. Texel, de marine- en civiele haven worden beter bereikbaar. Door het terugbrengen van het aantal files verbetert de leefbaarheid voor de stad.	Gezonde leefomgeving	Studie	2029-2033	
N501-03 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg. Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt op de N501 een gesloten middengeleider gerealiseerd, zodat er geen kruisend verkeer van en naar de Keesomlaan/Westerweg mogelijk is. Het fietsverkeer kan in twee fasen oversteken.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Plan	2027	€130.000

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N502-05 - Verbetering – Herinrichting N502, gedeelte Burgervlotbrug-Groote Keeten en N503. Om de verkeersveiligheid te verbeteren worden de N502, gedeelte Burgervlotbrug en Groote Keeten, en de N503 buiten de bebouwde kom ingericht als erftoegangsweg met een maximumsnelheid van 60 km/uur en binnen de bebouwde kom als gebiedsontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 50 km/uur. Ook worden de komgrenzen aangepast en worden verkeersplateaus gerealiseerd om de snelheid te remmen. Door deze snelheidsverlaging neemt ook de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden licht af.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Plan	2028-2029	€8.700.000

4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o.

Gebiedsgrens

Het gebied Alkmaar e.o. bestaat uit de gemeenten Alkmaar (exclusief gebied van de voormalige gemeente Graft-De Rijp), Bergen, Castricum (gedeeltelijk), Dijk en Waard, Heiloo en Uitgeest (gedeeltelijk).

Gebiedskenmerken

Het gebied Alkmaar e.o. heeft een relatief hoge dichtheid van wonen en werken. Het ligt aan de rand van de Metropoolregio Amsterdam, waarmee het belangrijke relaties heeft. De kuststrook is een recreatieve trekpleister, net als de binnenstad van Alkmaar. De regio heeft een grote woningbouwopgave, waardoor naar verwachting de druk op de regionale infrastructuur van de auto, fiets en het spoor toeneemt. Het is een regio met een groeiende werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. In de landelijke gebieden is het vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden en het vrachtvervoer.

In een verkenning is gekeken welke knelpunten op de N242, gedeelte A9-N241, zijn en welke daar in de toekomst bij komen door de realisatie van de geplande woningbouw in de regio. Samen met het Rijk en de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard wordt nu onderzocht welke maatregelen op en rond de N242 moeten worden getroffen ten behoeve van de bereikbaarheid van alle modaliteiten, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 6 | GEBIED 2: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

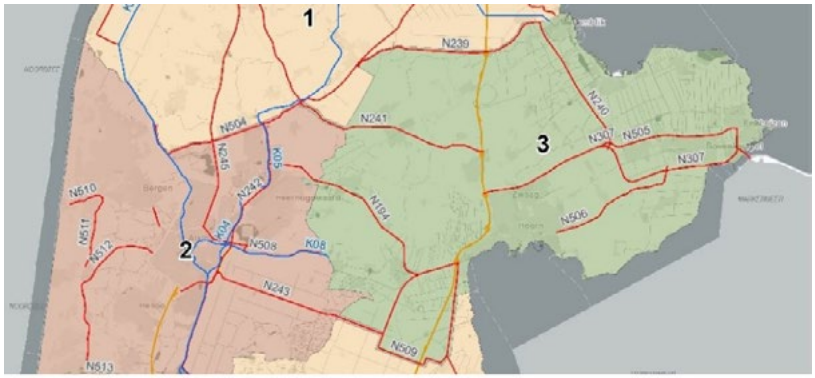
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
19B08-01 - Vervanging - Huygenbrug A - remming- en geleidewerken. De remming- en geleidewerken van de Huygenbruggen zijn einde levensduur en dienen te worden vervangen. De huidige remmingwerken ten westen van de brug N242 worden verwijderd en ten westen van de nieuwe **fietsbrug** worden nieuwe remmingwerken gerealiseerd. Op deze manier blijft er ruimte beschikbaar om in de toekomst een extra rechtsaf verbinding (N508/N242) te realiseren. Daarnaast is circa 75 meter koudgevormde stalen damwand aan de noord- en zuidzijde einde levensduur en dient te worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	Zie N242Ld-02
19B09-01 - Vervanging - Huygenbrug B - remming- en geleidewerken en damwanden. Zie 19B08-01.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	Zie N242Ld-02
alg-13 - Uitbreiding - Nieuwe aansluiting A9 Heiloo (werken derden). Er wordt een nieuwe aansluiting op de A9 ter hoogte van de Lagelaan in Heiloo gerealiseerd. Deze aansluiting maakt deel uit van het programma De Nieuwe Strandwal, dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het gebied. Naast de aansluiting bestaat het programma uit groenprojecten, bedrijventerrein Boekelermeer en woningbouw in Castricum/Limmen. De aansluiting is nodig om de ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, en levert daarnaast een bijdrage aan verbetering van knelpunten in de huidige situatie. Tevens wordt de aanleg van een **fietsverbinding** over de A9 meegenomen in dit project.	Verstedelijking	Realisatie	2030-2032	€45.899.331
BCHH-01 - Vervanging - SCADA-installaties Bediencentrale Heerhugowaard.	Einde levensduur	Initiatief	2028-2029	€4.500.000
K07/K08-02 - Vervanging - 0,00/0,00 km - 2,20/7,00 km - Vaarwegvak 21 - Hoornsevaart (K07) en Huigenvaart (K08). Vervanging 400 m oeverconstructie hout voor hout, met natuurvriendelijke oevers op verschillende locaties.	Einde levensduur	Plan	2027-2028	€4.600.000
K20a-01 - Vervanging - 38,4 km - 44,9 km - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval – Alkmaar Noord.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2028	€6.800.000
K20a-03 - Vervanging - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval – Alkmaar-Noord. Het oevertraject K20A-L-091-094 is in zeer slechte staat en dient met spoed te worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2027	€2.600.000
N242-26 - Verbetering - Poortconstructie overgang A9-N242. De overgang van de A9 (maximumsnelheid 100 km/uur) naar de N242 (maximumsnelheid 80 km/uur) is voor weggebruikers niet duidelijk merkbaar. Door het realiseren van een poortconstructie wordt de overgang van de A9 naar de N242 beter zichtbaar en zal de weggebruiker zijn snelheid sneller aanpassen.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Realisatie	2026-2027	€185.000
N242-27 - Verbetering - Ontbrekende schakel **fietsroute** Heerhugowaard-Noord/Noord-Scharwoude. Onderdeel Programma provinciale fietsknelpunten. Door de aanleg van een hellingbaan tussen het fietspad langs de N242 en de Langebalkbrug ontstaat een rechtstreekse fietsverbinding tussen Heerhugowaard-Noord en Broek op Langedijk/Noord-Scharwoude.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2028-2029	
N242-28 - Verbetering - **Fietsknelpunt** kruispunt N242-Smuigelweg inclusief vervangen VRI . Onderdeel Programma provinciale fietsknelpunten. Op het kruispunt N242-Smuigelweg steken fietsers gelijkvloers over. Daarnaast moeten fietsers vanuit het zuiden eerst de Smuigelweg oversteken om de opstelplaats van het kruispunt te bereiken. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen ter verbetering van de verkeersveiligheid en oversteekbaarheid voor fietsers.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2028	
N242-29 - Verbetering - Maatregelen N242, gedeelte A9-N241 (Kooimeerplein-Verlaat). In 2023 is een verkenning uitgevoerd om de knelpunten in beeld te brengen, die zich nu en in de toekomst op de N242 voordoen bij de realisatie van de geplande woningbouw in de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard. Nu wordt onderzocht welke maatregelen het meest effectief zijn en wat de risico's zijn.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2028-2030	

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N242-31 - Verbetering - Verplaatsen bushaltepaar naar fiets-/voetbrug De Krul (t.h.v. station Heerhugowaard). De huidige bushaltes voor de Qbuzz vanuit Alkmaar naar Friesland (Leeuwarden) liggen ter hoogte van het kruispunt N242-Zuidtangent. In het kader van de ketenreis, de ontwikkeling van het stationsgebied Heerhugowaard en de toename van het aantal bewoners in dit gebied, worden de bushaltes verplaatst naar de fiets-/voetbrug De Krul ter hoogte van het station Heerhugowaard.	Openbaar vervoer	Studie	2027	
N242-32 - Verbetering - Verleggen aansluiting Schoutenbosweg op de N242. Door de aansluiting van de Schoutenbosweg naar het zuiden te verplaatsen, waardoor de afstand met het kruispunt N242-N504 groter wordt, verbetert de verkeersveiligheid en doorstroming op de N242. Hiervoor dienen de bushaltes te worden verplaatst. Tegelijkertijd wordt voorgesorteerd op de woningbouwlocatie Oostrand (project gemeente Dijk en Waard) en te zijner tijd wordt een fiets-/voetgangersbrug richting dit gebied gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Studie	2029-2030	
N242-33 - Verbetering - Vervangen spoorviaduct N242 en BOL-brug kanaal Alkmaar-Kolhorn. In 2025 is in opdracht van de gemeente Dijk en Waard een verkenning gedaan naar de vervanging van het spoorviaduct over de N242 en de BOL-brug en de verbetering van de doorstroming op de N242 op dit knooppunt. Naast 1-op-1 vervanging worden twee varianten verder uitgewerkt.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2032-2034	
N242b-06 - Vervanging - 58,26 km - 58,36 km - Rehabilitatie t.h.v. spoorviaduct nabij Smuigelweg. Herstel gaten in wegdek ter hoogte van het spoorviaduct bij de Smuigelweg.	Einde levensduur	Studie	2028-2029	€300.000
N242Ld-02 - Vervanging - en verbreding Huygen**fietsbrug**. De Huygenfietsbrug wordt vervangen. Hierdoor ontstaat opnieuw een fietsverbinding tussen de Huygendijk en de Schermerdijk en een veilige doorvaart onder de N242 over de Ringvaart van de Heerhugowaard. Gelijktijdig met de vervanging wordt de fietsbrug verbreed naar 4 meter (zie N242-30).	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	€5.000.000
N510-09 - Verbetering - Wateroverlast op de N510, hmp 10,2-10,4. Op de N510, hmp. 10,0-10,4, is op sommige momenten sprake van wateroverlast door stijgende grondwaterstand. Vanuit verkeersveiligheidsoogpunt wordt dan een rijstrook afgesloten op de enige toegangsweg naar Bergen aan Zee. Er wordt een permanente maatregel tegen wateroverlast onderzocht.	Klimaatadaptatie	Studie	2028	
N510b-01 - Vervanging - 10 km - 10,2 km - Rehabilitatie. Een deel van het traject N510b heeft een (theoretische) End of Life in 2028.	Einde levensduur	Studie	2028	€200.000
N511a-05 - Vervanging - 2,6 km - 3,35 km - Paddentunnels 6 stuks. Het vervangen van 6 paddentunnels onder de N511 inclusief paddenschermen en actieve markeringsinstallatie. De paddentunnels zijn verzakt en zorgen voor schade aan het asfalt. De paddenschermen vertonen gebreken en zijn niet meer functioneel. De actieve markeringinstallatie is op een aantal locaties defect. De werkzaamheden worden gecombineerd met groot onderhoud aan de N511.	Einde levensduur	Realisatie	2024-2028	€1.400.000

4.3. Gebied 3 - West-Friesland

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik (gedeeltelijk), Opmeer en Stede Broec.

Gebiedskenmerken

West-Friesland kent zowel landelijke als stedelijke gebieden. Het is een regio met veel externe relaties, een sterke werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. Daarbij werken velen buiten West-Friesland. Ook hier geldt dat in de landelijke gebieden het vervoer per auto belangrijk is voor de langere afstanden en het vrachtvervoer. De noord-zuidverbinding (A7 en spoorverbinding Amsterdam/West-Friesland) is de belangrijkste (economische) verbinding voor de regio.
Voor toeristen is het een aantrekkelijke regio door de natuur, het water en de historische steden.

De komende jaren worden in West-Friesland veel woningen gebouwd. In de regio wordt ook gestuurd op het goed faciliteren van de fiets, naast de bereikbaarheid voor de auto. In Hoorn en Hoogkarspel (Drechterland) zijn zeer grote woningbouwontwikkelingen voorzien. Bij de reconstructie van de N307 in Hoogkarspel is hier rekening mee gehouden. Hoorn zet in op een meer hoogstedelijk karakter rond het OV-knooppunt De Poort van Hoorn.

Er wordt een verkenning uitgevoerd naar mogelijke oplossingen (veranderen, verminderen, verbeteren) voor de doorstromingsproblematiek op de N240, de rotonde en het WFO-terrein.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 7 | GEBIED 3: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

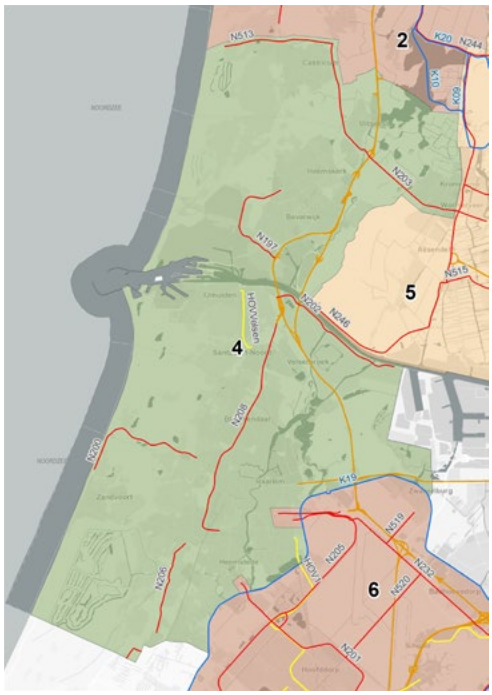
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-Periode	Totaal budget/ krediet
19G34-01 - Vervanging - Kunstwerk 19G34-01 (parallelbrug Beets).	Einde levensduur	Studie	2028-2030	€5.300.000
N023-05 - Verbetering - Restpunten Westfrisiaweg. De restwerkzaamheden waren niet gereed ten tijde van het afronden van het project Westfrisiaweg. De werkzaamheden zijn zeer divers van aard qua financiële omvang en uitvoeringswijze en de locaties van de werkzaamheden zijn verspreid over het gehele traject van het project Westfrisiaweg.	Doorstroming wegverkeer	Realisatie	2022-2026	€7.700.000
N194-01 - Uitbreiding - Aanleg turborotonde ontsluiting nieuwe woonwijk Tuindersweijde (werken derden). In verband met woningbouw Tuindersweijde in Obdam wordt er een turborotonde op de N194 gerealiseerd. Dit project wordt door de gemeente Koggenland gerealiseerd en betaald.	Verstedelijking	Plan	2028-2029	
N239-03 - Verbetering - Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7. De hoofdontsluiting van het Agriport A7-gebied is voorzien bij het kruispunt N239-Coppershorn. De op- en afritten van de A7 naar de N239 liggen op korte afstand van dit kruispunt. Om een goede doorstroming te verkrijgen en de verkeersveiligheid te waarborgen worden deze kruispunten met drie gekoppelde VRI's op elkaar aangesloten.	Doorstroming wegverkeer	Plan	2027-2029	€18.000.000
N240-05 - Verbetering –Herinrichting N240, gedeelte Almereweg-N239 en N239, gedeelte N240-Almersdorperweg. De N240, gedeelte Almereweg-N239, wordt heringericht, zodat agrarisch verkeer op dit deel van de N240 kan worden toegestaan en niet meer door de kernen van Opperdoes en Medemblik hoeft te rijden. Tegelijkertijd wordt de N239, gedeelte N240-Almersdorperweg aangepast, zodat agrarisch verkeer via deze route naar de Koggenrandweg richting Agriport kan rijden. Het kruispunt N239-N240 wordt gereconstrueerd. Tevens wordt de verkeersveiligheid bij de fietsoversteek N240-Opperdoezerpad (uit het Programma provinciale fietsknelpunten) verbeterd.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Plan	2027-2029	€15.200.000
N240-17 - Verbetering - Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein. De capaciteit op de rotonde N240-Marktweg/Zaadmarkt is tijdens de spits onvoldoende. Er worden maatregelen op de rotonde genomen, zodat deze het verkeer beter kan verwerken. Daarnaast verbetert de gemeente de verkeersveiligheid voor de fietsers op de gemeentelijke wegen en gaan de bedrijven op het WFO-terrein aan de slag met een werkgeversaanpak. Deze maatregelen helpen naar verwachting alleen voor de korte termijn en zijn grootschaligere maatregelen voor de toekomst nodig. Hiervoor wordt een verkenning uitgevoerd.	Doorstroming wegverkeer	Realisatie	2027	€1.100.000
N241-15 - Verbetering - Aanpassen rotonde N241-aansluiting A7 bij Wognum. De capaciteit op de rotonde N241-aansluiting A7 bij Wognum wordt uitgebreid. Door groei van het verkeer en nieuwe woningbouwprojecten neemt de drukte op de rotonde toe, met risico op meer filevorming op de A7.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2028-2029	

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-Periode	Totaal budget/ krediet
N247-17 - Verbetering - Verbeteren verkeersveiligheid kruispunten N247 bij Beets en Oudendijk. Ter verbetering van de verkeersveiligheid worden de vaste kunstwerken op de kruispunten bij Beets en Oudendijk (zie N247b-02) niet alleen vervangen, maar worden op beide kruispunten ovondes gerealiseerd.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Plan	2028-2030	€8.700.000
N247-23 - Verbetering - Aanpassingen parallelweg/**fietspad** N247, gedeelte Oosthuizen-Grosthuizen. Het upgraden van de fietsroute Hoorn - Purmerend tot een regionale fietsroute is onderdeel van het programma Fietsinfrastructuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen/fietspaden. De maatregelen aan de provinciale infrastructuur bestaan uit het verbreden van de fietsstroken op de parallelweg langs de N247, ged. Oosthuizen-Dorpsweg (Oudendijk), het aanpassen van de fietsoversteek bij de rotonde in Oosthuizen en het installeren van extra verlichting in de fietstunnel bij Scharwoude.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2028-2029	
N247b-02 - Vervanging - Kunstwerken 19G33 (Beets) en 19E20 (Oudendijk).	Einde levensduur	Realisatie	2027-2029	€10.400.000
N307-01 - Verbetering - Veiligheid bij incidenten: bermverharding. Door beperkt zicht op het verloop van de weg, de afwezigheid van een vluchtstrook en het ontbreken van signalering boven de weg in combinatie met de gereden snelheid, kunnen weginspecteurs op enkele locaties in geval van incidenten het verkeer onvoldoende veilig stilzetten en afschermen. Met de aanleg van bermverharding op strategische/risicovolle locaties wordt de verkeersveiligheid verbeterd.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Plan	2027	€1.350.000
N307-02 - Verbetering - Veiligheid bij incidenten: vluchthavens. Door beperkt zicht op het verloop van de weg, de afwezigheid van een vluchtstrook en het ontbreken van signalering boven de weg in combinatie met de gereden snelheid, kunnen weginspecteurs op enkele locaties in geval van incidenten het verkeer onvoldoende veilig stilzetten en afschermen. Met de aanleg van extra vluchthavens, vooraankondiging volgende vluchthavens en bebording vluchthavens wordt de verkeersveiligheid verbeterd.	Verkeersveiligheid	Studie	2028	
N307-03 - Verbetering - Veiligheid bij incidenten: DRIP's. Door beperkt zicht op het verloop van de weg, de afwezigheid van een vluchtstrook en het ontbreken van signalering boven de weg in combinatie met de gereden snelheid, kunnen weginspecteurs op enkele locaties in geval van incidenten het verkeer onvoldoende veilig stilzetten en afschermen. Met de plaatsing van dynamische waarschuwingsborden en/of dynamisch Route-informatiepanelen (DRIP's) wordt de verkeersveiligheid verbeterd.	Verkeersveiligheid	Studie	2029	
N505-02 - Uitbreiding - Ontsluiting nieuwe woonwijk Nijevoert (werken derden). De gemeenten Enkhuizen en Stede Broec ontwikkelen woningbouwlocatie Nijevoert van circa 950 woningen in de nabijheid van het OV-knooppunt Bovenkarspel Flora. Voor de ontsluiting wordt het huidige kruispunt N505-Westeinde aangepast en wordt een nieuw kruispunt ten zuiden hiervan gerealiseerd.	Verstedelijking	Plan	2028	
N509a-05 - Vervanging - 2,2 km - 7,7 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Studie	2028	€3.700.000

4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Castricum (gedeeltelijk), Haarlem, Haarlemmermeer (gedeeltelijk), Heemskerk, Heemstede, Uitgeest (gedeeltelijk), Velsen, Zaanstad (gedeeltelijk) en Zandvoort.

Gebiedskenmerken

Het gebied Zuid-Kennemerland/ IJmond is op te delen in een toeristisch kustgedeelte, de historische stad Haarlem en de industrie en bedrijven in de IJmond. Het gebied wordt doorsneden door het Noordzeekanaal. Zandvoort en Bloemendaal kenmerken zich door strand en natuurgebied en het circuit Zandvoort. De IJmond kenmerkt zich door Tata Steel dat een grote impact heeft op het omliggende gebied en de aanlanding van windenergie en verdere distributie het land in. Binnen dit gebied zijn geen vaarwegen in beheer of onderhoud.

Er wordt een verkenning gedaan naar de bereikbaarheid van de kust Bloemendaal/Zandvoort. Onderzocht wordt welke maatregelen genomen kunnen worden om de verkeersoverlast op piekdagen tegen te gaan. Het gebied en de netwerken worden vanuit een multimodaal perspectief beschouwd, zodat bezoekers en bewoners hun bestemming kunnen bereiken, bedrijven kunnen functioneren en de impact op de omgeving en leefbaarheid voor de inwoners van de regio acceptabel blijft.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 8 – GEBIED 4: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

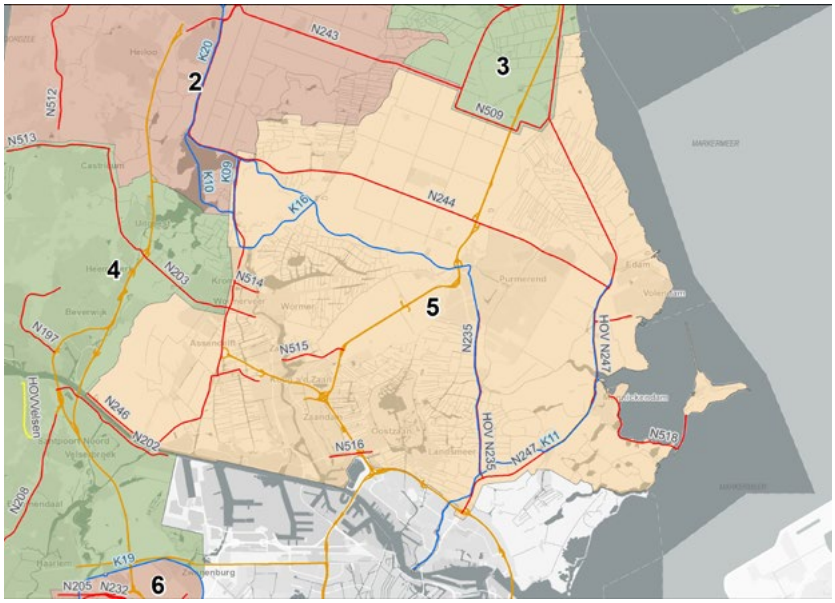
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N197-05 - Verbetering - Ontbrekende schakel **fietspad** N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg. Onderdeel Programma provinciale fietsknelpunten. Er wordt een eenzijdig, tweerichtingenfietspad aan de oostzijde van de N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg, gerealiseerd.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Plan	2028-2029	€2.500.000
N200-05 - Verbetering - Trajectstudie N200 Zeeweg Bloemendaal. Op de Zeeweg vinden relatief veel ongevallen plaats. Er wordt een trajectstudie uitgevoerd naar maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren. Ook wordt onderzocht hoe maatregelen kunnen bijdragen aan doelen op het gebied van stikstof, duurzaamheid en natuur. De impact op de doorstroming wordt meegenomen in de afweging van de oplossingen. De realisatie van de maatregelen is gekoppeld aan het groot onderhoud (na 2028). Ook wordt onderzocht of er (variant onafhankelijke) maatregelen zijn, die eerder kunnen worden uitgevoerd.	Verkeersveiligheid	Studie	2029-2031	

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N203-16 - Verbetering - Leefbaarheidsmaatregelen Krommenie. In de variantenstudie van project N203-19 Herinrichting N203 Krommenie is het merendeel van de leefbaarheidsmaatregelen uit dit project (N203-16) meegenomen. Het optimaliseren van de VRI's is meegenomen in het VRI-programma. De leefbaarheidsmaatregelen die al in een vergevorderd stadium zijn of buiten de scope van de variantenstudie vallen, worden wel binnen dit project afgerond. Het gaat om de luchtkwaliteitsmetingen, het plaatsen van een geluidscherm/ geluidwerende vangrails, het aanpassen van de bewegwijzering, het verbeteren van de doorfietsroute tussen Uitgeest en Krommenie en de maatregelen rondom stationsgebied Wormerveer (aanbrengen verlichting, verbeteren sociale veiligheid, mogelijk plaatsen kiosk).	Gezonde leefomgeving	Studie	2027-2028	
N203-17 - Verbetering - Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen. Om de verkeerveiligheid op de N203 tussen Uitgeest en Limmen te verbeteren wordt onderzocht of het profiel van de weg en het (brom-) **fietspad** kan worden verbreed.	Verkeersveiligheid	Studie	2032-2035	
N203-19 - Verbetering - Herinrichting N203 Krommenie (variantenstudie). In 2025 is het onderzoek naar een Verbinding A8-A9 afgerond. Uit het onderzoek blijkt dat nieuwe infrastructuur niet haalbaar is. Om de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft te waarborgen wordt de N203 heringericht. Door de nieuwe inrichting moet de overlast van het verkeer worden beperkt.	Gezonde leefomgeving	Studie	2031-2035	
N203-20 - Verbetering - Aanpassingen **fietstunnel** station Uitgeest (Zientunnel) en fietstunnel N203 (werken derden). De fietstunnel onder station Uitgeest wordt door ProRail opgeknapt, omdat het station een flinke opknapbeurt krijgt in het kader van Programma Hoogfrequent Spoor. Er komt voor treinreizigers een nieuwe toegang naar de perrons in de vorm van een traverse over de sporen. De fietstunnel moet daarom worden aangepast. In de tunnel wordt het fietspad verbreed en de sociale veiligheid wordt verbeterd door het aanbrengen van een kunstwerk. Onze eigen tunnel onder de N203 ligt in het verlengde van deze tunnel onder de sporen en wordt in dezelfde stijl aangepast: het fietspad wordt verbreed en er wordt kunst aangebracht. De gemeente laat ook het opknappen van de hellingbanen meenemen in de werkzaamheden van ProRail.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Plan	2028-2033	€750.000
N206-07 - Verbetering - Verbeteren verkeersveiligheid N206b. Er wordt gekeken welke maatregelen kunnen worden genomen om de **fietsveiligheid** te optimaliseren. Deze maatregelen zullen dan gelijktijdig met het groot onderhoud (N206b-02) worden uitgevoerd.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2028-2029	
N206b-02 - Vervanging - 38,2 km - 42,7 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Studie	2028-2029	€2.600.000
N208-05 - Verbetering - Aanleg **fietsverbinding** N208, gedeelte Leidsevaartweg-Wagenweg. Het oorspronkelijke project "N208-05 Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal" is opgedeeld in een oostelijk en een westelijk deel, die gefaseerd worden uitgevoerd. Het oostelijke deel bestaat uit de realisatie van een fietsverbinding tussen de Leidsevaartweg en de Wagenweg.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Realisatie	2025-2027	€8.750.000
N**208-08** - Verbetering - Aanleg **fietsverbinding** langs de N208, gedeelte Jan Gijzenkade-Hoofdstraat. Dit project is onderdeel van het traject Haarlem-Velsen van de doorfietsroute F9, Den Helder-Muiden. Tussen de Jan Gijzenkade (Santpoort-Zuid/Haarlem Delftwijk) en de Hoofdstraat (Santpoort-Noord) ontbreekt aan de westzijde van de N208 een fietspad, waardoor fietsers moeten omfietsen of de N208 twee keer moeten kruisen en gebruikmaken van oncomfortabele routes door Haarlem-Noord. Als onderdeel van de doorfietsroute is de aanleg van een fietspad wenselijk.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2029-2030	
N208-09 - Verbetering - Aanleg **fietsverbinding** N208, ged. Munterslaan-Leidsevaartweg. Het oorspronkelijke project "N208-05 Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal" is opgedeeld in twee aparte projecten: een oostelijk en een westelijk deel, die gefaseerd worden uitgevoerd. Het westelijke deel bestaat uit een fietsverbinding tussen de Munterslaan en de Leidsevaartweg.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2030-2031	
N208-10 - Verbetering - Trajectstudie N208a. In de trajectstudie wordt onderzoek gedaan welke maatregelen kunnen worden genomen om de leefbaarheid (geluid en uitstoot) te verbeteren, de verkeersveiligheid van het overstekende langzaam verkeer (fietser en voetganger) op de kruispunten te vergroten en de **doorfietsroute** langs de N208 te optimaliseren.	Gezonde leefomgeving	Studie	2033-2034	
N513-06 - Verbetering - Verkeersveiligheidsmaatregelen N513. Gelijktijdig met het onderhoud aan de N513 worden maatregelen getroffen ter verbetering van de **(fiets-)verkeersveiligheid**.	Verkeersveiligheid	Studie	2027	

4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland

Gebiedsgrens

Het gebied Zaanstreek-Waterland bestaat uit de gemeenten Amsterdam (gedeeltelijk), Alkmaar (v/h Graft-De Rijp), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad (gedeeltelijk).

Gebiedskenmerken

Zaanstreek-Waterland maakt deel uit van het gebied van de VRA. De druk op wonen en werken neemt - net als in Amsterdam - ook in deze gebieden sterk toe. Het gebied heeft een sterke (woon-werk) relatie met Amsterdam en de gebieden ten zuidwesten daarvan. Door doorgaand woon-werkverkeer richting Amsterdam worden de dorpen geconfronteerd met grote hoeveelheden verkeer in de ochtend- en avondspits. Het gebied kenmerkt zich door meerdere waterverbindingen, zoals het Noordhollandsch Kanaal, het Noordzeekanaal en de Zaan. Het gebied heeft ook een belangrijke toeristische functie, met historische steden en De Zaanse Schans. Maar ook De Beemster en Stelling van Amsterdam, die beide de status Unesco Werelderfgoed hebben, en de natuurgebieden Eilandspolder, het Markermeer en Polder Zeevang.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 9 – GEBIED 5: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
19D03A-90 - Vervanging - Bruggen Krommenie A (19D03) en B (19D04). De bruggen Krommenie zijn aan vervanging toe. De oudste brug (brug A) is niet meer beschikbaar voor de scheepvaart. Beide bruggen zouden worden vervangen door 1 brug. In 2022 is echter besloten 2 bruggen terug te plaatsen vanwege verkeersveiligheid, toename van verkeer door woningbouw en in geval van storingen en onderhoud (verkeer kan dan gebruikmaken van de andere brug). Tevens wordt de fundatie van beide bruggen vervangen, zodat de bruggen in lijn worden gebracht met de naastgelegen spoorbrug. De nieuwe bruggen worden aangesloten op de Bediencentrale Heerhugowaard.	Einde levensduur	Realisatie	2024-2030	€96.025.000
1**9G46-01** - Vervanging - Betonnen duiker (rond) in de N244c.	Einde levensduur	Initiatief	2027	€500.000
25E16-02 - Vervanging - Remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren. De sluisdeuren worden gerenoveerd en de remmingwerken vervangen. Metselwerk en voegwerk wordt op de waterlijn hersteld. De aandrijving van de deuren van de kleine kolk wordt geëlektrificeerd en de kleine kolk wordt beschikbaar gemaakt voor gebruik.	Einde levensduur	Realisatie	2027	€3.500.000
25E22-02 - Vervanging - Pontveer 't Schouw. De pont is einde levensduur en wordt vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	€3.800.000

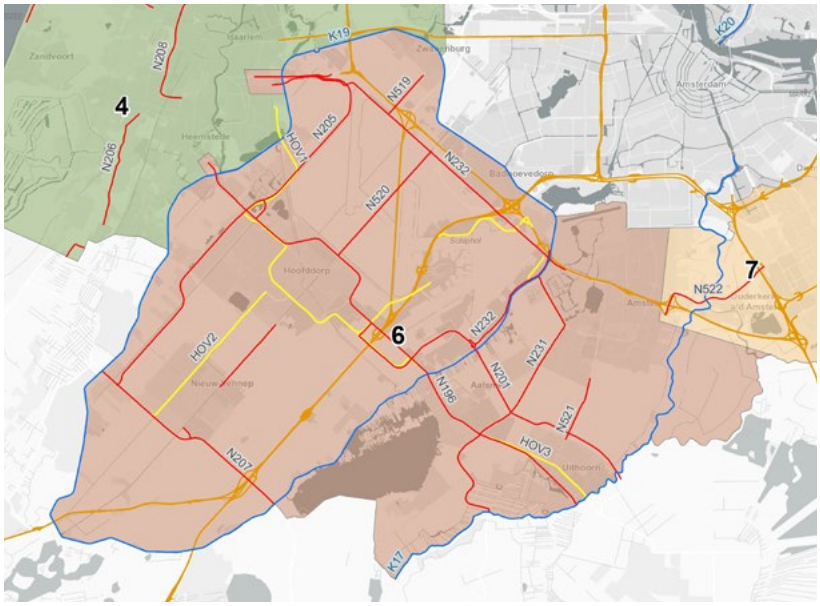
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
25F05-03 - Vervanging - Hefbrug Monnickendam (Bernhardbrug). De Bernhardbrug bij Monnickendam is einde levensduur en dient daarom vervangen te worden. Deze vervanging wordt gecombineerd met verbetering van het kunstwerk (reconstructie, aanleg hoogwaardige fietsverbinding).	Einde levensduur	Studie	2030-2031	€17.700.000
K20m-a-01 - Vervanging - 16 km - 24,8 km - Vaarwegvak 10 - Noordhollandsch Kanaal: Sluis Purmerend - Knollendammervaart. Vervangen houten oeverconstructie door staal (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2027-2028	€3.300.000
K20m-b-01 - Vervanging - 24,8 km - 32 km - Vaarwegvak 11 - Noordhollandsch kanaal: Knollendammervaart - Gat van de Meer (Akersloot). Vervangen houten oeverconstructie door staal (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2027-2028	€13.300.000
K20z-a-01 - Vervanging - 0 km - 8,15 km - Vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal: Amsterdam tot duiker onder busbaan Vervangen 840 m stalen oeverconstructie door natuurvriendelijke oevers.	Einde levensduur	Realisatie	2027-2028	€4.600.000
N235-04 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N235-Verzetslaan en realisatie HOV-halte (werken derden). Door de grote woningbouwopgave in Purmerend is een capaciteitsuitbreiding nodig van het kruispunt N235-Verzetslaan. Vanuit Bereikbaarheid Waterland ligt een verzoek hier ook een HOV-halte te realiseren.	Verstedelijking	Studie	2028	
N235a-04 - Vervanging - 0,03 km - 4,7 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Initiatief	2029-2030	€10.500.000
N244a-08 - Vervanging - 31 km - 33,7 km - Rehabilitatie (deel van N246 tussen A8 en Kerkstraat).	Einde levensduur	Initiatief	2029-2030	€11.500.000
N246a-03 - Vervanging - Kunstwerk 25B05.	Einde levensduur	Studie	2029-2030	€1.600.000
N247-18 - Verbetering - Reconstructie hefbrug Monnickendam. De Bernhardbrug bij Monnickendam vormt de hoofdontsluiting van zowel Monnickendam als Marken richting de N247. De brug is te smal om alle verkeersstromen gescheiden te kunnen verwerken, de vele **fietsers** zitten tussen het gemotoriseerd verkeer. Ook op de kruispunten aan beide zijden van de brug is een verwarrende verkeerssituatie aanwezig.	Verkeersveiligheid	Studie	2030-2031	
N247-22 - Verbetering - Bereikbaarheid Waterland: onderzoek N247, gedeelte Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug. De N247 is een drukke, provinciale weg en doorkruist het dorp Broek in Waterland. Om de leefbaarheid en doorstroming te verbeteren, heeft de provincie met de dorpsraad en haar samenwerkingspartners een studie uitgevoerd naar een verdiepte ligging van de N247 in Broek in Waterland. De studie is afgerond in februari 2023 met drie varianten van een onderdoorgang.	Openbaar vervoer	Studie	n.n.b.	
N247-24 - Verbetering - Bermmaatregelen N247, gedeelte rotonde Edam-rotonde Oosthuizen Ter verbetering van de verkeersveiligheid worden bermmaatregelen langs de N247, gedeelte rotonde Edam-rotonde Oosthuizen gerealiseerd.	Verkeersveiligheid wegverkeer	Studie	2027-2029	
N247-25 - Verbetering - Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, gedeelte A10-Het Schouw. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. De samenwerkende overheden willen de bereikbaarheid op de N247 voor fietsers, automobilisten en openbaar vervoerreizigers bevorderen. De verkeersveiligheid verbetert en de leefbaarheid en de natuur gaan er niet op achteruit. Bereikbaarheid Waterland bestaat uit verschillende projectdelen. Het projectdeel N247-Zuid is het deel tussen de A10 en Het Schouw. Om de doorstroming te verbeteren worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast. Ook de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw worden ontvlochten. Daarnaast wordt bij Het Schouw een bus overstappunt, een P+R en P+B aangelegd. Het brandstofverkooppunt bij Het Schouw is inmiddels verplaatst.	Doorstroming wegverkeer	Realisatie	2027-2029	€71.800.000

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N247-26 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N247-N517 en realisatie HOV-halte met **fietstunnel**. Vanuit het woningbouwplan Lange Weeren is een HOV-halte gewenst nabij de huidige rotonde N247-N517 en een langzaam verkeer-/fietstunnel, die een verbinding maakt naar de hoogwaardige fietsverbinding Edam/Volendam-Amsterdam Noord. De rotonde N247-N517 kan de verkeersgroei in de nabije toekomst niet meer verwerken. Door het mogelijk vervangen van deze rotonde door een kruispunt met VRI is er een mogelijkheid deze drie vraagstukken te combineren.	Verstedelijking	Studie	2029-2030	
N247-27 - Verbetering - Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam. Op de N247 bij Edam wordt een nieuwe R-nethalte gerealiseerd, zodat de bus in noordelijke richting niet meer op het busstation Edam hoeft te halteren, waardoor de reistijd ongeveer 2 minuten korter wordt.	Openbaar vervoer	Realisatie	2026-2027	€600.000
N247a-06 - Vervanging - Slochterbrug/duikers. Vervangen kunstwerk (25E12) in combinatie met maatregel N247a-05. Van kunstwerk 25E11 (Slochterbrug) alleen de westelijke helft vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2027-2029	€4.200.000
N515-02 - Verbetering - **Fietstunnel** en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg. Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt op het kruispunt N515-Zuiderweg een fietstunnel gerealiseerd, mede omdat de Zuiderweg onderdeel is van een snelfietsroute. Tevens wordt een faunapassage gerealiseerd en worden de looproute, de bocht Ramsbeek-Zuiderweg en de oversteek vanaf de Braakdijk over de N515 aangepast.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Plan	2029-2030	€9.400.000
N515-06 - Verbetering - Uitbreiding P+R Wijdewormer bij de op-/afrit A7. Het P+R-terrein wordt intensief gebruikt en heeft te weinig capaciteit. Om misbruik door forenzen te voorkomen, heeft het fastfood restaurant, dat op hetzelfde terrein gevestigd is, paaltjes geplaatst. Als gevolg hiervan word er geparkeerd in de nabijgelegen woonwijk. Gelijktijdig met het groot onderhoud van het P+R-terrein worden de parkeervakken heringericht en uitgebreid (45 extra parkeerplekken). Tevens wordt een hoogtebeperking aangebracht, zodat campers en touringcars geen gebruik kunnen maken van de P+R.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2028-2029	
N515-07 - Verbetering - **Fietspad** N515, gedeelte A7-De Zaan en looproute Zaanse Schans. Het upgraden van de fietsroute Purmerend - Zaanstad tot een metropolitane (snel)fietsroute is onderdeel van het programma Fietsinfrastructuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen; dit project betreft het provinciale fietspad langs de N515. Op dit fietspad wordt rood asfalt gerealiseerd. Daarnaast wordt gekeken naar verbetering van de routering voor voetgangers vanaf de bushalte Zaanse Schans naar de Zaanse Schans.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2028-2029	
N515-09 - Verbetering - Bushalte Zaanse Schans. Eind 2023 is een tijdelijke halte gerealiseerd. Als uit de evaluatie blijkt dat de tijdelijke halte niet voldoet, wordt naar de mogelijkheden van een definitieve halte gekeken. Daarnaast wordt de voetgangersoversteek ter hoogte van de Diederik Sonoyweg verbeterd.	Openbaar vervoer	Studie	2028-2029	
N515b-04 - Vervanging - 8,9 km - 9,1 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Initiatief	2028-2029	€200.000
N516-04 - Verbetering - Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT). De VRA werkt samen met de provincie en de gemeenten Zaanstad en Oostzaan aan AVANT (Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg). De N516 kan het verkeer op termijn niet meer verwerken. Er zijn knelpunten, zoals de kruising met de Wibautstraat die in beheer bij Zaanstad is. Er vinden ruimtelijke ontwikkelingen plaats (transitie van Achtersluispolder van bedrijventerrein naar deels woningbouw), waardoor de verkeersdruk op de N516 verder toeneemt. De scope van het project is in 2021 uitgebreid met de kruispunten (met de op-/afritten) van de A8, een **fietsbrug** over de N516 en een **fietstunnel** onder de Verlengde Stellingweg.	Doorstroming wegverkeer	Realisatie	2023-2027	€15.167.000

4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen (gedeeltelijk), Haarlemmermeer en Uithoorn.

Gebiedskenmerken

Noord-Holland Zuid maakt net als Zaanstreek-Waterland deel uit van het gebied van de VRA. Ook hier neemt de druk op wonen en werken sterk toe. De komende jaren worden veel woningen in de regio gebouwd. Door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Royal FloraHolland Aalsmeer is in dit gebied veel (internationale) bedrijvigheid gevestigd. Dit zorgt voor veel doorgaand en bestemmingsverkeer en specifiek veel vrachtverkeer, waardoor de infrastructuur in beide richtingen - zowel in de ochtend- als de avondspits -zwaar wordt belast. Het gebied heeft naast de weginfrastructuur ook een omvangrijk netwerk van HOV-banen.

De provincie heeft met de gemeente Haarlemmermeer en de VRA een netwerkstudie opgesteld, die is uitgewerkt tot de Adaptieve Agenda Haarlemmermeer 2040. Er wordt een verkenning Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek Haarlemmermeer uitgevoerd (met onder andere fietsverbindingen en een verkenning verbinding N208-A44). Als onderdeel van de NOVEX MRA[2] West werken partijen aan infrastructuur¬pakketten die met de gebiedsontwikkeling in Hoofddorp Centrum, Hoofddorp Stationsgebied en Westkant Haarlemmermeer samenhangen.

Met de gemeenten Amstelveen, Aalsmeer, Uithoorn en Ouder-Amstel en de VRA werkt de provincie de vastgestelde Bereikbaarheidsagenda Zuidlob uit in een prioritering van concrete voorstellen, gericht op opname in de meerjarenprogramma's van de afzonderlijke partijen. Daarnaast wordt een verkenning "Toekomstig functioneren provinciaal wegennet" uitgevoerd.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 10 – gebied 6: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
25C02A-01 - Vervanging - Verplaatsen wachtplaatsen Cruquiusbrug (25C02A en 25C02B). De wachtplaats ligt op een onveilige locatie en dient te worden verplaatst.	Einde levensduur	Initiatief	2027	€360.000
25D03-01 - Vervanging - Remmingwerken en wachtplaatsen Aalsmeerderbrug (25D03 en 25D04). De houten remmingwerken en meerstoelen zijn einde levensduur en worden vervangen. Uitgangspunt door staal.	Einde levensduur	Studie	2027	€600.000

2) Nationale Omgevingsvisie Extra Metropoolregio Amsterdam

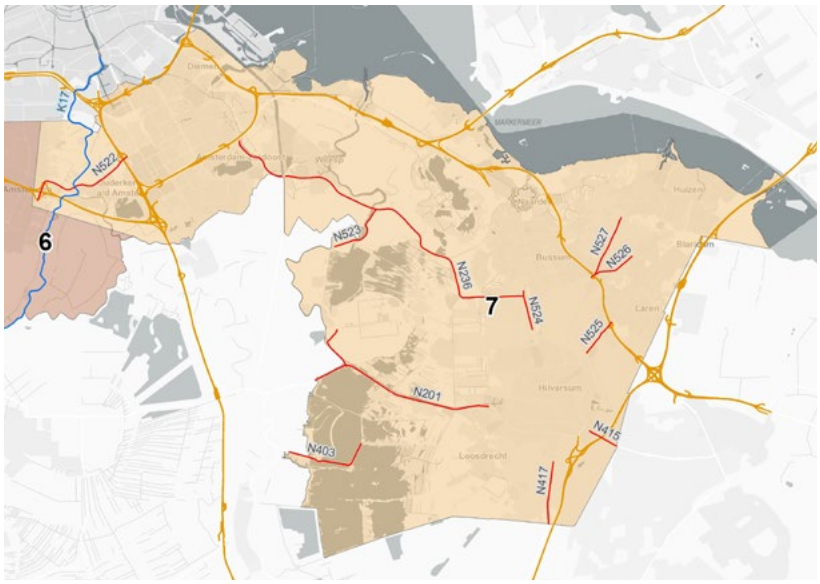
Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
25D50-01 - Vervanging - Waterwolftunnel - Brandwerende beplating (N201b).	Einde levensduur	Initiatief	2030	€22.000.000
31B07-01 - Vervanging - Remmingwerken en wachtplaatsen busbrug Uithoorn. De houten remmingwerken en meerstoelen zijn einde levensduur en worden vervangen. Uitgangspunt door staal.	Einde levensduur	Studie	2027	€2.500.000
31B08-01 - Vervanging - Remmingwerken en meerstoelen Tolhuissluis. De houten remmingwerken en wachtplaatsen zijn einde levensduur en worden vervangen. Uitgangspunt door staal.	Einde levensduur	Studie	2027	€2.400.000
alg-52 - Verbetering - Kleinschalige infrastructurele maatregelen in VRA-gebied 1e tranche. Op de volgende locaties worden kleinschalige, infrastructurele maatregelen gerealiseerd, die de verkeersveiligheid en de OV-haltes verbeteren: **fietsoversteek** N231-Achterweg, **fietsoversteek** N205-Vijfhuizerweg (Stelling), halte IJweg/Boesingheliede (N519) en de realisatie van een nieuwe R-NET halte SLP/Naritaweg (N201 Rozenburg) inclusief een langzaamverkeerbrug.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2025-2026	€750.000
HOV-12 - Uitbreiding - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Noordwijk-Schiphol. De provincie Noord-Holland werkt samen met de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Lisse en Haarlemmermeer, het samenwerkingsverband Holland Rijnland en de Vervoerregio Amsterdam aan een snelle, betrouwbare busverbinding tussen Noordwijk en Schiphol. Hiervoor wordt een nieuwe brug over de Ringvaart tussen Lisse en Lisserbroek gerealiseerd. Op de brug komt naast de busbaan ook een **fiets- en voetpad**.	Openbaar vervoer	Plan	2027-2030	€45.500.000
HOV-13 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Oude Meer-Schiphol Rijk (SOOMR). De provincie, VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Er wordt toegewerkt naar een vrijliggende busbaan over Schiphol Rijk (langs de Fokkerweg tussen de Boeingavenue en de Capronilaan). In de tussentijd werken partijen aan een verbinding die dit tracé volgt en zo goed mogelijk gebruik maakt van lokale infrastructuur.	Openbaar vervoer	Studie	2028-2029	
HOV-17 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Fokkerweg. De provincie, VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Als onderdeel van deze ringlijn is een busbaan gerealiseerd vanaf Schiphol Oost Stationsplein tot de Southern Crossstraat. De fly-over is nu alleen geschikt voor busverkeer in zuidelijke richting. De bedoeling is de fly-over in twee richtingen geschikt te maken.	Openbaar vervoer	Realisatie	2027-2028	€13.758.014
HOV-18 - Verbetering - Droogloop tussen haltes Kruisweg en Fokkerweg (Landmark). Binnen het project HOV-07 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ) zou een droogloop worden gerealiseerd tussen de haltes aan de Kruisweg en de Fokkerweg (Schiphol Zuid). Dit is echter niet gelukt en is daarom als aparte maatregel opgenomen.	Openbaar vervoer	Realisatie	2026-2027	€590.195
HOV-19 - Uitbreiding - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlemmermeer Zuidwest (Lisserbroek - Nieuw-Vennep west - Hoofddorp zuid). De provincie, VRA en gemeente Haarlemmermeer willen nieuwe grootschalige woningbouwlocaties in de westflank van de gemeente Haarlemmermeer, aan de zuidrand van Hoofddorp en in de spoorzone ontsluiten met hoogwaardig openbaar vervoer.	Verstedelijking	Studie	2032-2036	
K17-c-02 - Vervanging - 20,95 km - 21,2 km - Afmeervoorziening Amstel Op 5 locaties worden de afmeervoorzieningen aangepast. De afmeervoorziening bij Ouderkerk a/d Amstel en twee bij Uithoorn worden vernieuwd/ aangepast door middel van steigers. Bij de Vrouwenakkersebrug worden nieuwe bolders geplaatst en 1 locatie wordt opgeheven.	Einde levensduur	Realisatie	2025-2026	€3.400.000
K19o-a-02 - Vervanging - 35,3 km - 43,8 km - Vaarwegvak 32 - Ringvaart Oost: Nieuwe Meer - Aalsmeerderbrug. Delen van oorspronkelijke scope van K19o-a-01 en K19o-b-01 zijn geherprioriteerd. Deze delen worden onder deze maatregel geherprogrammeerd.	Einde levensduur	Studie	2028-2029	
K19o-b-01 - Vervanging - 45,49 km - 46,2 km - Vaarwegvak 33 - Ringvaart Oost: Aalsmeerderbrug - Nieuwe Wetering. Vervanging 710 m hout voor stalen damwand (gestaffeld).	Einde levensduur	Studie	2028-2029	€4.600.000
K19w-a-01 - Vervanging - 0 km - 8 km - Vaarwegvak 27 en 28 - Ringvaart West: Kagerplassen - Zuider Buiten Spaarne. Bij km 8,0 vervangen houten oeverconstructie voor de vaarwegvakken 27 en 28 in totaal 858 m door hout (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2028-2029	€4.300.000

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N201-36 - Verbetering - Verplaatsen aansluiting N201-N520 woningbouw Het Nieuwe Noord (werken derden). In verband met woningbouw Het Nieuwe Noord, waar circa 600 woningen worden gerealiseerd, moet de afrit Weg om de Noord (N201) naar de Hoofdweg worden verschoven/verlengd. Dit is een project dat op verzoek van de gemeente Haarlemmermeer wordt uitgevoerd en betaald.	Verstedelijking	Studie	2028	
N201-38 (v/h alg-47) - Verbetering - Reconstructie kruispunt N201-Koolhovenlaan (uit Kruisweg-corridor). Op het kruispunt wordt een vrije rechtsafstrook gerealiseerd.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2028-2029	
N231-15 - Verbetering - Legmeerdijk Zuid. Gelijktijdig met het variabel onderhoud (zie N231a-04) worden op verzoek van de gemeente Aalsmeer ter verbetering van de verkeersveiligheid en doorstroming aanpassingen aan de inrichting van de kruispunten met de Mijnsherenweg en Bachlaan gerealiseerd. Tevens worden de VRI's op deze kruispunten vervangen. Daarnaast wordt de kwaliteit van de **fietspaden** langs de N231 verbeterd tot regionale fietsroute.	Verstedelijking	Plan	2027-2028	€6.200.000
N231-19 - Verbetering - Aanpassingen Bosrandweg (N231). Uit de Verkenning Bosrandweg/Fokkerweg is een adaptief programma gekomen met korte, middellange en lange termijnoplossingen. Omdat de ruimte op de Bosrandweg (N231) beperkt is, dient eerst een studie plaats te vinden naar de toekomstige functie van deze weg. Op basis van die uitkomst kan een integraal ontwerp worden gemaakt, waarbij aandacht is voor de belangrijke **fietsroute**, de verkeersveiligheid (zoals uitritten maneges) en de doorstroming. De maatregelen N232-14 en N232-16 zijn in deze maatregel opgenomen en als aparte maatregel geschrapt.	Verkeersveiligheid	Studie	2029-2030	
N231b-06 - Vervanging - 22,54 km - 25,2 km - Rehabilitatie. Het vervangen van de deklaag, het versterken van tussenlagen van asfaltverhardingen. Tevens wordt kant- en asmarkering op het fietspad (hmp. 21,3 – 25,2) aangebracht en worden de R-NET fietsparkeer-voorzieningen bij bushalte Nieuw Oosteinde (hm 23,9) uitgebreid.	Einde levensduur	Plan	2029-2030	€10.500.000
N232-15 - Verbetering - **Doorfietsroute** Schiphol: fietspad N232. Het fietspad langs de Schipholweg wordt verbreed en opgewaardeerd tot doorfietsroute. Door het verbeteren van het fietsnetwerk wordt de verkeersveiligheid verbeterd en wordt het aantrekkelijker om per fiets te reizen. Het opwaarderen tot doorfietsroute leidt tot een stijging in het fietsgebruik en draagt bij aan de stedelijke bereikbaarheid in de regio.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Plan	2029-2030	€22.000.000
N232-17 - Verbetering - Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232. De realisatie van een zuidelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de Southern Crossstraat is één van de middellangetermijnmaatregelen van het adaptieve programma bereikbaarheid uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg. Met de zuidelijke ontsluiting wordt het kruispunt bij de Bosrandbrug ontlast. Tegelijkertijd voorziet deze ontsluiting in een betere bereikbaarheid van het toekomstige KLM-hoofdkantoor op Schiphol-Oost. Daarbij maakt het nieuwe kruispunt het gebruik van de noordelijke fly-over voor busverkeer vanaf de zuidkant mogelijk, omdat de bus over kan steken naar de westkant.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2028-2029	
N232-18 - Verbetering - Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232. De realisatie van een noordelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de A9 is één van de middellangetermijnmaatregelen van het adaptieve programma bereikbaarheid uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2030-2031	
N232-19 - Uitbreiding - Aanleg HOV-baan Fokkerweg (N232). Een onderzoek naar de haalbaarheid van een vrijliggende HOV-baan langs de Fokkerweg (N232) is één van de middellangetermijnmaatregelen van het adaptieve programma bereikbaarheid uit de Fokkerweg/Bosrandweg.	Openbaar vervoer	Studie	2029-2030	
N232-21 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N232-N520 (Hoofdvaart). De kunstwerken op het kruispunt N232-N250 (Hoofdvaart) worden vervangen. Om de doorstroming op dit kruispunt te verbeteren wordt tegelijkertijd met de vervanging van de kunstwerken een rotonde op het kruispunt gerealiseerd.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2030-2031	
N232b-03 - Vervanging - 23,33 km - 25,3 km - Kunstwerken 25C31, 25D10 Het vervangen van deze 2 kunstwerken door een grote duiker (Spirosol o.g.).	Einde levensduur	Studie	2029-2030	€2.100.000
N232b-06 - Vervanging - Kunstwerken 25D13, 25D14, 25D26 en 25D27 (kruispunt N232-N520). De kunstwerken op het kruispunt N232-N520 (Hoofdvaart) dienen te worden vervangen.	Einde levensduur	Studie	2030-2031	€3.800.000
N520b-04 - Vervanging - 9,47 km - 11,47 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Studie	2028-2030	€2.300.000

4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek

Gebiedsgrens

Het gebied Gooi en Vechtstreek bestaat uit de gemeenten Amstelveen (gedeeltelijk), Amsterdam (gedeeltelijk), Blaricum, Diemen, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Ouder-Amstel en Wijdemeren.

Gebiedskenmerken

Het Gooi en de Vechtstreek is strategisch gelegen tussen Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Het heeft een aantal verstedelijkte gebieden en een aantrekkelijk landschap om te recreëren, zoals de Heuvelrug, de Vechtstreek en de Randmeren. Hoewel de regio bestaat uit middelgrote en kleinere gemeenten, zijn de mobiliteitsopgaven groot vanwege de scharnierfunctie tussen Utrecht, Flevoland en Noord-Holland.
Het gebied wordt doorkruist door grote rijkswegen en spoorlijnen. Het Gooi en de Vechtstreek kenmerkt zich onder andere door een groene woonomgeving, een forse woningbouwopgave, met name in de omgeving van Amsterdam, veel natuurgebieden, een cluster van (digitale) creatieve bedrijven en Media Valley.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 11 – GEBIED 7: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Omschrijving maatregel	Thema	Status maatregel	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
25H04-01 - Vervanging - Aansluiting Vechtbrug op bediencentrale Heerhugowaard. De besturingsinstallaties van de Vechtbrug moet worden aangepast om te kunnen aansluiten op de Bediencentrale Heerhugowaard. Daarnaast heeft de huidige programmable logic controller (PLC) het einde van de serviceperiode bereikt.	Einde levensduur	Studie	2027	€1.500.000
N201-33 - Verbetering – Verbreden vaste bruggen. Gelijktijdig met het groot onderhoud (zie N201c-03) worden kleine verbetermaatregelen uitgevoerd en wordt vanuit het PMI een bijdrage geleverd aan de vervanging van 2 vaste bruggen voor het verbreden van het profiel op de bruggen, zodat er meer ruimte is tussen de rijbaan en het fietspad. Tevens worden fauna (otter-)passages gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2024-2027	€460.000
N201c-03 - Vervanging - 70 km - 77,5 km - Kunstwerken 31F01, 31F02 en 31F03 Zie N201-33.	Einde levensduur	Realisatie	2024-2027	€2.156.000
N201c-04 - Vervanging - 70 km - 77,48 km - Rehabilitatie. Rehabilitatie diverse wegvakken N201c: km 70,0-71,1; km 71,6-73,2; km 73,9-75,95; km 76,5-77,48.	Einde levensduur	Initiatief	2034	€9.800.000
N236-12 - Verbetering - Herinrichting N236 ter hoogte van het Hocras-terrein (werken derden). Op het Hocras-terrein (voormalig bedrijventerrein) worden woningen en een middelbare school gerealiseerd. Om te voorkomen dat fietsers twee keer de N236 moeten oversteken, wordt aan de noordkant van de N236 een **fietspad** gerealiseerd. Tevens wordt het kruispunt aangepast en worden snelheidsremmende maatregelen genomen. Dit project wordt door de gemeente Gooise Meren gerealiseerd en betaald.	Verstedelijking	Studie		

Omschrijving maatregel	Thema	Status maatregel	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N417-02 - Verbetering - Herinrichting N417. Op de N417 wordt te hard gereden en de oversteken voor het langzaam verkeer zijn onvoldoende zichtbaar. De weg wordt heringericht en aan de westzijde wordt een eenzijdig, in twee richtingen bereden **fietspad** aangelegd. Het fietspad aan de oostzijde komt te vervallen.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2026-2027	€7.800.000
N417a-01 - Vervanging - 8,9 km - 10,8 km. zie N417-02.	Einde levensduur	Realisatie	2026-2027	€1.200.000
N522-07 - Verbetering - **Fietspad** N522, gedeelte A2-A9. Het verbeteren van de verkeersveiligheid en het doorfietsroutewaardig maken van het fietspad langs de N522 tussen de opritten van de A2 en A9. Het huidige fietspad is te smal voor het aantal fietsers.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Studie	2031-2032	
N522-08 - Verbetering - Opwaarderen bushalte brug Ouderkerk a/d Amstel tot R-Nethalte. Op de N522 ter hoogte van de brug Ouderkerk a/d Amstel wordt de bestaande halte opgewaardeerd tot R-nethalte . De halte wordt verlengd zodat 3 bussen tegelijkertijd kunnen halteren.	Openbaar vervoer	Studie	2027-2028	
N524-01 - Verbetering - Verbreden **fietspaden** langs de N524. Onderdeel Programma provinciale fietsknelpunten. De smalle, tweezijdige, éénrichting fietspaden langs de N524 voldoen niet aan de eisen van een doorfietsroute. Er wordt een enkelzijdig, tweerichtingen fietspad aan de oostzijde van de N524 tussen de Nieuwe Crailoseweg en Bussummergrindweg gerealiseerd. Bij het kruispunt met de Bussummergrindweg steekt het fietsverkeer de N524 over naar het bestaande, enkelzijdige, tweerichtingen fietspad aan de westzijde van de N524. Tevens wordt het éénrichting fietspad aan de westzijde van de N524 verwijderd.	Verkeersveiligheid fietsverkeer	Plan	2028-2029	€4.300.000
N527-07 - Verbetering - Reconstructie kruispunten N527-Oud Blaricummerweg en N527-Museumlaan. Onderdeel Programma provinciale fietsknelpunten. De fietsoversteek op het kruispunt N527-Oud Blaricummerweg is niet optimaal. Daarnaast worden op het terrein van de Trappenberg circa 300 zorgwoningen gerealiseerd. Door de aanleg van een rotonde op het kruispunt verbetert de verkeersveiligheid voor de **fietsers** en krijgen de woningen een verkeersveilige ontsluiting op de N527. Op het kruispunt N527-Museumlaan, dat een belangrijke schakel is, worden de zichtlijnen verbeterd en wordt het middeneiland verbreed.	Verkeersveiligheid	Plan	2028-2029	€3.700.000
N527-08 - Verbetering - Ontsluiting nieuwe woonwijk Crailo (werken derden). Voor de ontsluiting van de nieuwe woonwijk Crailo (ca. 650 woningen) wordt het kruispunt N527-Amersfoortsestraatweg ten zuiden van de A1 heringericht. De kruispunten N527-Amersfoortsestraatweg ten noorden van de A1 en N527-N526 worden mogelijk ook aangepast. Een directere verbinding voor fietsers en voetgangers tussen Crailo en het aan de noordzijde van de A1 gelegen busstation is wenselijk. Door de verplaatsing van het **fietspad** van de west- naar de oostzijde onder het viaduct A1 wordt de wachttijd voor fietsers korter en is er een directere verbinding met te de ontwikkelen woonwijk Craibosch (ca. 600 woningen op voormalig ziekenhuisterrein).	Verstedelijking	Studie	2029-2030	
N527a-02 - Vervanging - 0 km - 0,5 km - Rehabilitatie.	Einde levensduur	Initiatief	2029-2030	€1.100.000

4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

In onderstaande tabel staan de maatregelen die in deelprogramma's op de provinciale infrastructuur worden uitgevoerd, verspreid over meerdere gebieden. Deze deelprogramma's zijn gericht op de aanpak van één opgave op verschillende locaties in de provincie.

TABEL 12 – GEBIEDSOVERSTIJGENDE DEELPROGRAMMA'S

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
24BB-95 - Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1. In de eerste fase is de Bediencentrale in Heerhugowaard gerealiseerd, is de glasvezelinfrastructuur aangelegd en zijn 12 bruggen aangesloten op de Bediencentrale. In de tweede fase worden nog eens 31 bruggen en sluizen aangesloten (totaal 43). Tevens worden derden gestimuleerd hun bruggen/ sluizen op de Bediencentrale aan te sluiten.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2027	€21.156.950
alg-48 - Verbetering - Voetgangersoversteken toevoegen bij vervangen VRI's. Bij de vervanging van 7 VRI's (zie VRI-programma) worden 8 voetgangersoversteken gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2025-2027	€250.000

Omschrijving maatregel	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
alg-49 - Verbetering - Kleinschalige verkeersveiligheidsmaatregelen. Er is een lijst met risicolocaties opgesteld (zowel kruispunten als wegvakken), waar met kleinschalige, infrastructurele maatregelen de verkeersveiligheid van **fietsers** en voetgangers kan worden verbeterd.	Verkeersveiligheid	Studie	doorlopend	
alg-50 - Verbetering - Toegankelijkheid Openbaar Vervoer. Eind 2022 is het landelijke Bestuursakkoord toegankelijkheid OV getekend. Het uitgangspunt is dat in 2040 het OV voor iedereen toegankelijk moet zijn. Het uitvoeringsprogramma toegankelijk openbaar vervoer, waar haltetoegankelijkheid onderdeel van is, is in 2024 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Bushaltes dienen aan bepaalde eisen te voldoen om voor mensen met een visuele dan wel motorische beperking toegankelijk te zijn. Van de haltes die eigendom zijn van de provincie voldoet slechts 34% binnen de eigen concessies en 47% binnen de VRA-concessies aan de gestelde eisen en is daarmee volledig toegankelijk. Circa 82 haltes worden toegankelijk gemaakt voor mensen met een motorische en/of visuele beperking.	Openbaar vervoer	Realisatie	2026-2027	€6.800.000
alg-54 - Vervanging - Dynamische reizigersinformatiesystemen (DRIS). De huidige DRIS-displays zijn einde levensduur en worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2025-2027	€7.500.000
alg-55 - Verbetering - Vrachtwagenprioriteit bij VRI's. Het realiseren van een oplossing voor het prioriteren van vrachtwagens bij verkeerslichten gebaseerd op detectielussen met/zonder signaalgevers op een aantal locaties in de provincie. Een eerste inventarisatie heeft 9 kruisingen geïdentificeerd en 13 mogelijke kruisingen.	Doorstroming wegverkeer	Studie	2027	
HOV-20 - Verbetering - Uitbreiding **fietsparkeerplekken** bij R-net bushaltes in de MRA. In navolging van de MRA-actie Metropolitane Fietsroutes worden de fietsparkeervoorzieningen bij R-nethaltes qua aantal en kwaliteit op niveau gebracht. Het gaat om 22 provinciale R-nethaltes met een fietsparkeerplekopgave.	Openbaar vervoer	Studie	2028-2029	
V**RI-01** - Vervanging - VRI's, deel 2, fase 1. De vervanging is onderverdeeld in 2 fasen. In fase 1 worden 25 VRI's vervangen: N207-Weteringweg, N232-Marshallsingel, N232-op-/afrit A9, N246-N514, N247-busbaan Broek in Waterland, N504-Westelijke Randweg, N505-Sluisweg, N505-Kerspelweg, N505-De Weed, N505-Verlengde Raadhuislaan, N505-Esdoornlaan, N505-Veilingweg, N505-Lindenlaan, N505-Westeinde, N514–Samsonweg, N526-op-/afrit A1, HOV3-busbrug Uithoorn, HOV1-A4-tunnel De Hoek, HOV2-Venneperhout, HOV2-Langemoor, HOV2-Zichtweg, HOV2-Eugenie Previnaireweg, HOV2-Venneperweg, HOV2-Hugo de Vriesstraat	Einde levensduur	Plan	2027-2028	€8.100.000
VRI-02 - Vervanging - VRI's, deel 2, fase 2. De vervanging is onderverdeeld in 2 fasen. In fase 2 worden 66 VRI's vervangen: N197-Wenckebachstraat, N200-VOP bezoekerscentrum, N201-Cruquiusdijk, N201-Spieringweg, N201-Spaarnepoort, N201-N196, N201-Taurusavenue, N201-A4 West, N201-A4 Oost, N201-Koolhovenlaan, N207-A4 Oost, N207-A4 West, N207-Valutaweg, N207-Getsewoudweg, N207-N205, N231-Bloemenveiling, N232-N519, N232-N520, N232-Loevesteinse Randweg, N232-Schiphol Noord, N232-Nieuwemeerdijk, N232-Poortstraat, N232-N231, N232-Schipholdijk, N232-Fokker Logistics Park, N232-Breguetlaan, N235-De Dollard, N235-Populierweg, N235-Tidal Flow, N235-bushalte Jaagweg, N235-Aalduikerweg, N236-Verlengde Rijnkade, N239-Coppershorn, N241-Verlaat, N241-Lindengracht, N241-Floris van Noordwijklaan, N242-Zuidtangent, N242-Edisonstraat, N244-Julianalaan, N244-A7 West, N244-A7 Oost, N245-Nauertogt, N245-Warmenhuizerweg, N245-Zuiderweg, N245-Havenstraat, N246-A8 Zuid, N246-A8 Noord, N246-Kerkstraat, N246-filemeetsysteem, N247-N235, N247-A7, N250-Molenplein, N503-Rijksweg, N504-Rijksweg, N506-Markerwaardweg, N512-Heilooerzeeweg, N515-Kerkbuurt, N520-Vijfhuizerweg, N522-A2 Oost, N525-A1 Oost, N525-A1 West , N525-Vredelaan, HOV3-Faunalaan, HOV1-Van Heuven Goedhartlaan West.	Einde levensduur	Studie	2028-2031	€20.300.000
VRI-programma - Vervanging - VRI's, deel 1. Binnen het programma worden 44 verkeersregelinstallaties, die einde levensduur zijn, vervangen door iVRI ready automaten. Tevens wordt de mogelijkheid tot het uitbreiden van voetgangersoversteken meegenomen (zie alg-48). De werkzaamheden vinden in alle gebieden plaats.	Einde levensduur	Realisatie	2025-2027	€17.150.000

4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding

In onderstaande tabel staan de projecten, die naar verwachting in 2026 zijn gerealiseerd. Het iMPI is medio 2026 opgesteld, waardoor mogelijk maatregelen zijn opgenomen, die nog niet volledig in 2026 zijn afgerond.

TABEL 13 – GEREALISEERDE PROJECTEN IN 2026 (ALLE GEBIEDEN)

Omschrijving maatregel	Thema
19D07-90 - Vervanging - Koopvaardersschutsluis - kolk en damwand. De Koopvaardersschutsluis is gerenoveerd. Een corrosie versnellende bacterie verzwakte de dragende constructie in de sluiskolk.	Einde levensduur
25C02A-91 - Vervanging - Cruquiusbrug A (N201a).	Einde levensduur
alg-42 - Verbetering - Busbaan Wijckermolen (busstation Beverwijk - Wijckermolen). Door de ligging van het nieuwe busstation Beverwijk moesten bussen omrijden (om de bioscoop heen). Daarom is een korte busbaan tussen het busstation van Beverwijk en de ontsluitingsweg Wijckermolen gerealiseerd. De busbaan is gesitueerd tussen het spoor en het stationsgebouw.	Openbaar vervoer
K11a-01 - Vervanging - 0 km - 8 km - Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't Schouw - splitsing Gouwe en Purmer Ee & Vaarwegvak 23 - Trekvaart 't Schouw - Edam. 1500 m hout is vervangen door hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers). En eerder aangeschafte tweedehandsdamwanden zijn waar mogelijk toegepast.	Einde levensduur
L**ED-02** - Vervanging - Openbare verlichting door LED in de gebieden - fase 2. De openbare verlichting is voorzien van ledlampen, wat een reductie van circa 20-30 % op het totale energieverbruik oplevert.	Einde levensduur
N197-04 - Verbetering - Busbaan Wijckerpoort (Velsertraverse-busstation Beverwijk). De bussen van Beverwijk naar Haarlem en IJmuiden liepen vertraging op op de route tussen het busstation Beverwijk en de Velsertunnel. Tijdens de spits ontstaat filevorming op de Velserweg en Velsertraverse, wat leidt tot oponthoud voor de bus en een onbetrouwbare dienstregeling. Het probleem wordt verergerd bij de passage van goederentreinen (soms ook in de spitsperiode) van Tata-Steel. Er is een vrijliggende busbaan aangelegd, inclusief halte voor Velsen Noord tussen het busstation Beverwijk en de Velsertraverse, die ook een kortere route kent. Tevens is een **voet-/fietsonderdoorgang** onder de Velsertraverse met een verbinding naar station Beverwijk gerealiseerd.	Openbaar vervoer
N197a-02 - Vervanging - 3,7 km - 3,8 km - VRI Wijkerstraatweg en LED-verlichting. De VRI is vervangen. Tevens is LED-verlichting aangebracht. De werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen project HOV Beverwijk (N197-04 busbaan Wijckerpoort en alg-42 Wijckermolen).	Einde levensduur
N201-29a - Verbetering - Verbreden Cruquiusbrug. Gelijktijdig met de vervanging is de Cruquiusbrug A verbreed en is een **onderdoorgang voor fietsers** aangelegd om een veiligere en betere doorstroming te realiseren. Tevens is het **fietspad** tussen Heemstede en Cruquius verbreed en zijn de bruggen faunapasseerbaar gemaakt.	Verkeersveiligheid fietsverkeer
N236-11 - Verbetering - Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind. De verkeersveiligheid op dit wegvak is verbeterd door een verbreding van de rijbaan en het fietspad en de uitritten zijn beter herkenbaar gemaakt.	Verkeersveiligheid
N240-14 - Verbetering - Trajectbenadering N240b, gedeelte A7-Medemblik. Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N240, gedeelte A7-Medemblik, is ter verbetering van de verkeersveiligheid bermverharding aangebracht. Tevens zijn de kruispunten voorzien van openbare verlichting en een middengeleider.	Verkeersveiligheid wegverkeer
N240b-01 - Vervanging - Kunstwerken 14H02 en 14H04.	Einde levensduur
N245-15 - Verbetering - Realisatie bushaltepaar t.h.v. aansluiting Muggenburg-Zuid (werken derden). Om de nieuwe woonwijk Muggenburg-Zuid ook te ontsluiten via het openbaar vervoer, is een bushalte gerealiseerd bij de nieuwe aansluiting op de N245.	Openbaar vervoer
N247-16 - Verbetering - Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Noord, gedeelte Monnickendam - Edam-Volendam (N244). Rond het kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam is de (aansluiting met de) parallelweg verplaatst, een P+R aangelegd en een bushalte verplaatst. De kruispunten Hoogedijk en Wagenweg zijn aangepast. Het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) is verbreed, zodat er meer ruimte is tussen de busbaan en de rijbaan.	Doorstroming wegverkeer
N247a-03 - Vervanging - Dijksbrug.	Einde levensduur

Areaaluitbreiding

Indien met een verbeter- of uitbreidingsproject extra infrastructuur is gerealiseerd, bijvoorbeeld omdat een weg breder is geworden of bermverharding is aangelegd, is sprake van areaaluitbreiding. Dit leidt tot hogere kosten voor het vast en variabel onderhoud.

Jaarlijks wordt gekeken of inderdaad sprake is van areaaluitbreiding en worden hiervoor de gemiddelde, jaarlijkse kosten voor het vast en variabel onderhoud berekend. Dit wordt vervolgens via de kaderbrief verwerkt in de meerjarenbegroting. In sommige gevallen wordt infrastructuur verwijderd en is sprake van areaalvermindering. Dit wordt eveneens meegenomen in de jaarlijkse evaluatie van het benodigde onderhoudsbudget.

Als een (deel van een) weg wordt overgedragen aan of overgenomen van een andere wegbeheerder wordt dit ook verwerkt in de berekening van de jaarlijkse onderhoudskosten.

TABEL 14 – AREAALUITBREIDING – JAARLIJKSE TOENAME KOSTEN VAST EN VARIABEL ONDERHOUD

(Bedragen x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Vast onderhoud - cumulatief	0,59	0,96	1,10	1,29	1,62	1,62	1,62	1,62	1,62
Variabel onderhoud - cumulatief	0,64	1,05	1,21	1,41	1,77	1,77	1,77	1,77	1,77
Totaal - cumulatief	**1,23**	**2,01**	**2,32**	**2,70**	**3,39**	**3,39**	**3,39**	**3,39**	**3,39**

4.10. Geschrapte projecten

In onderstaande tabel zijn de projecten opgenomen, die in 2026 zijn geschrapt.

TABEL 15 - GESCHRAPTE PROJECTEN IN 2026

Omschrijving maatregel	Thema
alg-53 Kleinschalige infrastructurele maatregelen in VRA-gebied 2e tranche. *De maatregel is opgesplitst in de maatregelen N247-27 en N522-08.*	Verkeersveiligheid
N518-04 Aanpassingen N518 en fietspad in verband met dijkversterking. *De dijkversterking gaat niet door en de N518 hoeft niet te worden aangepast. Het fietspad op de dijk is niet in beheer en eigendom van de provincie.*	Verkeersveiligheid
N521a-02 - Vervanging - Rehabilitatie 0,05 km - 0,85 km. *De weg wordt overgedragen en de gemeente voert de werkzaamheden uit.*	Einde levensduur

5 FINANCIEEL OVERZICHT PROGRAMMA INFRASTRUCTUUR

In dit hoofdstuk wordt nader inzicht gegeven in de kosten van het iMPI. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is in het financiële overzicht onderscheid gemaakt tussen de verschillende kapitaalgoederen, namelijk wegen (wegen en bruggen) en vaarwegen (oevers, vaarwegen en sluizen).
De bedragen in de tabellen in dit hoofdstuk zijn onderdeel van de Begroting 2027. Voor het iMPI 2027 wordt een doorsnede gemaakt van budgetten bestemd voor het beheren, onderhouden, vervangen en verbeteren en uitbreiden van het areaal. De Begroting 2027 kijkt 4 jaar vooruit (t/m 2030). De bedragen voor latere jaren zijn voorlopige cijfers, waarin verschuivingen zullen plaatsvinden op basis van meerjarige plannen die ieder jaar worden herzien en aangevuld.

5.1. Vast en variabel onderhoud

Ontwikkelingen

Tot op heden is het vast en variabel onderhoud aan de provinciale infrastructuur grotendeels ondergebracht in gebiedscontracten. Dit zijn integrale onderhoudscontracten, die tussen 2025 en 2028 aflopen. Destijds is voor deze 10 jaar lopende contracten gekozen om de regierol grotendeels bij de markt te beleggen, waarbij de rol van de provincie hoofdzakelijk toetsend is.
De provincie maakt momenteel de transitie door naar assetgerichte contracten. In de praktijk is gebleken dat het beleggen van de regie bij de markt de mogelijkheden beperkt om tijdig bij te sturen wanneer omstandigheden, risico's of prioriteiten wijzigen. Juist wendbaarheid en tijdig kunnen bijsturen, is nodig om het areaal toekomstbestendig te beheren. Het aflopen van de gebiedscontracten biedt de mogelijkheid om zowel een passende contractvorm te hanteren als de organisatie hier goed op te laten aansluiten. Concreet betekent dit dat het programmeren van variabel onderhoud grotendeels weer door de provincie zal worden gedaan en niet meer door de aannemer. Tijdens de overgang naar assetgerichte contracten worden voor de aflopende contracten zogeheten tussencontracten afgesloten, omdat de overgang naar assetcontracten geleidelijk zal gaan en enige tijd in beslag neemt. Voor gebied 1 is het tussencontract per 1 december 2025 ingegaan. Voor gebied 2/3 gaat het tussencontract per 31 maart 2027 in en voor gebied 7 per 1 augustus 2027.

De nieuwe contracten vallen duurder uit dan de huidige contracten. Een reden hiervoor is schaarste. Marktpartijen worden overvraagd gezien de renovatieopgave die er voor heel Nederland ligt. De markt heeft daarmee een heel andere dynamiek dan 10 jaar geleden. Er is veel werk voor de grote spelers vanwege de energietransitie, woningbouw etc. Verder is bij ingang van de huidige gebiedscontracten een structurele besparing ingeboekt op basis van een verwachte efficiencyslag.
De financiële consequenties zijn omvangrijk. Voor gebied 1 is voor 2026 en 2027 circa € 10 miljoen extra nodig voor het variabel onderhoud aan wegen. Dit is in het iMPI 2026-2033 opgenomen in de programmering en wordt gedekt uit de reserve groot onderhoud. Voor het voorziene werk voor de gebieden 2/3 en 7 is binnen de totale begrotingsruimte voor beheer en onderhoud gekeken waar ruimte is. Zowel binnen de exploitatiebudgetten voor beheer en onderhoud als in de stelpost Vervangingsinvesteringen is de komende jaren ruimte. Daarom wordt in de Begroting 2027 aan Provinciale Staten voorgesteld deze ruimte in te zetten voor het dekken van het variabel onderhoud wegen voor de gebieden 2/3 en 7 en deze te storten in de reserve Groot Onderhoud.

TABEL 16 - VOORGESTELDE STORTINGEN IN DE RESERVE GROOT ONDERHOUD

Begroting G2027 - voorgestelde stortingen in de reserve Groot Onderhoud vanuit:	2026	2027	2028	2029
Exploitatie beheer en onderhoud	5,1	6,2	6,6	9,3
Stelpost vervangingen	5,6	3,5	1,6	2,0
Totaal	**10,7**	**9,7**	**8,2**	**11,3**

De voorziene kostenverhoging is dus nog op te vangen binnen de huidige financiële kaders. In de getallen weergegeven in tabellen die verderop in dit hoofdstuk staan, is dit voorstel al verwerkt.
Voor de gebieden 4, 5 en 6, waarvan de gebiedscontracten aflopen in 2028, worden op dit moment de financiële consequenties in kaart gebracht. Hoe groot deze zijn en of dit past binnen de extra gecreëerde ruimte is nu nog niet aan te geven. De financiële consequenties van de overgang naar nieuwe onderhoudscontracten worden voor de nieuw te vormen coalitie in kaart gebracht.

Netto budgetten vast en variabel onderhoud

Jaarlijks worden de budgetten voor het vast en variabel onderhoud geactualiseerd. In de begroting worden de onderhoudsbudgetten gecorrigeerd met het indexatiepercentage gebaseerd op de GWW-index. De contractprijzen voor het vast en variabel onderhoud in de gebiedscontracten komen ten laste van de exploitatie. Het overige variabel onderhoud wordt ten laste gebracht van de bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen. De programmering van het variabel onderhoud is niet volledig voor de laatste jaren van het iMPI. Het zicht hierop volgt uit instandhoudingsinspecties die daartoe worden uitgevoerd.

TABEL 17 - NETTO BUDGETTEN VAST EN VARIABEL ONDERHOUD WEGEN/VAARWEGEN

Vast en variabel onderhoud wegen/ vaarwegen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031***	**2032***	**2033***	**2034***
A: Vast onderhoud wegen	**14,5**	**15,6**	**15,1**	**14,4**	**19,7**	**19,7**	**19,7**	**19,7**
B: Vast onderhoud vaarwegen	**6,4**	**5,6**	**3,8**	**3,4**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**
C: Variabel onderhoud wegen	**27,0**	**29,4**	**33,9**	**6,8**	**3,4**	**4,9**	**4,9**	**9,8**
D: Variabel onderhoud vaarwegen	**1,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,0**
E: Gebiedscontracten - contractprijzen	**39,3**	**39,7**	**40,2**	**40,6**	**44,4**	**44,4**	**44,4**	**44,4**
GBC vast onderhoud wegen	34,7	35,1	35,5	35,8	38,9	38,9	38,9	38,9
GBC vast onderhoud vaarwegen	4,6	4,7	4,7	4,8	5,5	5,5	5,5	5,5
F: Gebiedscontracten - variabel onderhoud	**11,0**	**11,0**	**11,0**	**11,0**	**11,0**	**11,0**	**11,0**	**11,0**
GBC variabel onderhoud wegen	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
GBC variabel onderhoud vaarwegen	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Totaal	**99,7**	**101,7**	**104,4**	**76,6**	**85,0**	**86,4**	**86,4**	**90,9**

*Bedragen voor de jaren 2030 t/m 2034 zijn voorlopig en niet volledig

Verloop bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen

Het verloop van de bestemmingsreserve volgt uit de jaarlijks verwachte uitgaven voor variabel onderhoud. Volgens het BBV mag het saldo van een reserve per ultimo boekjaar niet negatief zijn. Door de bestemmingsreserve is het mogelijk de fluctuerende uitgaven te egaliseren. Voor onderstaande doorrekening van de reserve groot onderhoud is uitgegaan van geprognosticeerde uitgaven van al in uitvoering zijnde projecten én geprogrammeerde variabel onderhoudsprojecten in het iMPI. Alle nu bekende plannen zijn meegenomen, maar de programmering van het variabel onderhoud is nog niet volledig voor de laatste jaren van de doorkijk van het iMPI. Mede hierdoor lopen de saldo's in de verdere toekomst op.

TABEL 18 - VERLOOPSTAAT RESERVE GROOT ONDERHOUD WEGEN

Verloopstaat reserve Groot onderhoud wegen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
Saldo per 1-1	**1,0**	**0,2**	**1,0**	**5,9**	**26,7**	**39,5**
Totale toename	34,8	38,7	47,3	36,1	24,7	24,7
Totale onttrekkingen	-35,5	-37,9	-42,4	-15,3	-11,9	-13,4
Saldo per 31-12	**0,2**	**1,0**	**5,9**	**26,7**	**39,5**	**50,9**

TABEL 19 - VERLOOPSTAAT RESERVE GROOT ONDERHOUD VAARWEGEN

Verloopstaat reserve Groot onderhoud vaarwegen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
Saldo per 1-1	**8,5**	**14,3**	**16,0**	**10,8**	**17,0**	**23,1**
Totale toename	7,2	7,2	7,3	6,6	6,6	6,6
Totale onttrekkingen	-1,5	-5,5	-12,5	-0,5	-0,5	-0,5
Saldo per 31-12	**14,3**	**16,0**	**10,8**	**17,0**	**23,1**	**29,2**

5.2. Investeringen

Het vervangen, verbeteren en uitbreiden van bestaande infrastructuur wordt in begrotingstermen gezien als investeringen; eenmalige uitgaven die gedurende de levensduur van de infrastructuur (maatschappelijke) baten opleveren. Om te kunnen investeren worden door Provinciale Staten kredieten verstrekt. In de Financiële verordening Provincie Noord-Holland is opgenomen dat de afschrijving van een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut start in het jaar volgend waarop het werk in gebruik is genomen. Dit leidt vervolgens tot kapitaallasten, waarbij de afschrijvingstermijnen - zoals vastgesteld in de Financiële verordening Provincie Noord-Holland en vermeld in hoofdstuk 3, Tabel 4 - worden toegepast.

Vervangingsinvesteringen

In de begroting is een stelpost opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van toekomstige vervangingsinvesteringen. Uit de normkostenberekening in de NIKG 2024-2028 volgt een verwacht, gemiddeld jaarlijks bedrag voor vervangingsinvesteringen van circa € 70 miljoen per jaar (prijspeil Q1 2023).
De kapitaallasten worden in de begroting geraamd in het jaar volgend op ingebruikname. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de investeringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten vervangingsinvesteringen met een gelijk bedrag wordt verhoogd. Het niet tot besteding komende budget in de stelpost valt bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen, tenzij een besluit wordt voorgelegd dit anders te bestemmen.

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Net als bij de vervangingsinvesteringen is voor de dekking van kapitaallasten van toekomstige verbeter- en uitbreidingsinvesteringen een stelpost opgenomen in de begroting.
De kapitaallasten worden in de begroting geraamd in het jaar volgend op ingebruikname. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de investeringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen met een gelijk bedrag wordt verhoogd. Ook hier valt het niet tot besteding komende budget in de stelpost bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen, tenzij Provinciale Staten besluiten dit anders te bestemmen.

Het is mogelijk dat derden (bijvoorbeeld de VRA, het Rijk of een gemeente) een bijdrage leveren aan een verbeter- of uitbreidingsinvestering. Deze bijdragen worden in mindering gebracht op het te kapitaliseren bedrag. Het bedrag dat na aftrek van bijdragen derden overblijft, wordt gekapitaliseerd en gedekt uit de stelpost.

5.3. Kapitaallasten

Vervangingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost vervangingsinvesteringen is te vinden in Tabel 19. Allereerst is de huidige stand van de stelpost gegeven. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2027 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor alle geprogrammeerde, toekomstige vervangingsprojecten in de studie- en planfase het verloop van de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze projecten volgens de huidige programmering promoveren naar de realisatiefase.

In Tabel 19 is het verloop van de stelpost Vervangingsinvesteringen in een aantal stappen te zien. Allereerst laat deze zien dat er voldoende ruimte is voor de huidige kredietaanvragen. Vervolgens is gekeken naar het verloop van de stelpost voor de gehele programmering van vervangingen.

TABEL 20 - VERLOOP STELPOST VERVANGINGSINVESTERINGEN

Verloop stelpost Vervangingsinvesteringen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**
Huidige stand stelpost	5,6	4,6	6,2	8,1	8,5	10,4	11,4	12,4	13,4
Stand stelpost na vaststelling kredieten BG2027	5,6	4,4	5,8	7,7	8,1	10,0	11,0	12,0	13,0
Stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde vervangingsinvesteringen studie- en planfase iMPI 2027-2034	5,6	3,9	3,1	4,6	3,6	3,7	4,1	5,1	5,7
Aframing stelpost ten behoeve van storting in de reserve Groot Onderhoud (vaar-)wegen (tussencontracten variabel onderhoud gebieden 2/3 en 7	-5,6	-3,5	-1,6	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand stelpost na aframing	0,0	0,4	1,5	2,6	3,6	3,7	4,1	5,1	5,7

Uit het verloop van de stelpost is te zien dat er voldoende ruimte is om het beoogde vervangingsprogramma uit te voeren. Een deel van de ruimte wordt ingezet voor de dekking van onderhoudslasten (totaal € 12,7 mln) voor de periode 2027-2030, indien Provinciale Staten dit bij de Begroting 2027 besluiten. Dit voorgenomen besluit is al in bovenstaande cijfers verwerkt. De begroting kijkt 4 jaar vooruit en daarom zijn alleen mutaties voorgesteld voor deze jaren.

Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen is te vinden in Tabel 20.
Allereerst is de huidige stand van zaken gegeven. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2027 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor de projecten in de studie- en planfase het verloop van de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze volgens de huidige programmering promoveren naar de realisatiefase. Hierbij de kanttekening dat met name de uitvoeringskosten van studieprojecten vaak nog grove schattingen zijn.

TABEL 21 – VERLOOP STELPOST VERBETER- EN UITBREIDINGSINVESTERINGEN

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen *bedragen x € 1 miljoen*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**
A: huidige stand stelpost	1,6	2,7	3,6	4,5	5,9	7,4	6,2	7,2	8,2
B: stand stelpost na vaststelling kredieten BG2027	1,6	2,5	3,5	4,4	5,8	7,2	6,0	7,0	8,0
C: kapitaallasten geprogrammeerde planfase iMPI 2027-2034	0,0	0,0	0,1	1,2	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
D: kapitaallasten geprogrammeerde studiefase iMPI 2027-2034	0,0	0,1	0,2	0,5	2,7	3,0	4,4	6,8	13,4
E (= B-C): stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidings-investeringen planfase iMPI 2027-2034	1,6	2,5	3,4	3,2	4,2	5,6	4,4	5,4	6,4
F (=B-C-D) stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidings-investeringen studie- en planfase iMPI 2027-2034	1,6	2,4	3,2	2,7	1,5	2,6	0,0	-1,4	-7,0

Dit overzicht laat zien dat na de kredietbesluiten, die bij de Begroting 2027 worden genomen, in de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen voldoende ruimte is voor de realisatie van projecten in de planfase en om eventuele kostenstijgingen op te vangen van projecten in de plan- en realisatiefase.

Voor de realisatie van de studieprojecten is vanaf 2033 (en waarvan de afschrijving in 2034 start) geen dekking meer in de stelpost. Dit tekort loopt de daaropvolgende jaren op en wordt veroorzaakt door de grootte van de projectenportefeuille van de studieprojecten, die circa € 1,175 miljard bedraagt. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele bijdragen van derden.
De 5 omvangrijke studieprojecten (N203-17 Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen, N203-19 Herinrichting N203 Krommenie, N242-29 Maatregelen N242, gedeelte A9-N241, N247-22 Onderdoorgang Broek in Waterland en N250-06 Ravelijnbrug Den Helder) nemen het grootste deel van deze investeringsomvang voor hun rekening (€ 925 mln).

In Tabel 21 zijn de huidige bedragen van de studieprojecten vergeleken met de bedragen, waarmee in het iMPI 2026 bij de doorrekening van de stelpost rekening is gehouden. Door voortschrijdend inzicht is de totale omvang van de studieprojecten met € 355 mln toegenomen.

TABEL 22 – VERSCHIL SCHATTING STUDIEPROJECTEN IMPI 2026 EN IMPI 2027

Studieprojecten *bedragen x € 1 miljoen*	**Geschatte investering iMPI 2026**	**Geschatte investering iMPI 2027**
N203-17 Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen	€ 45	€ 65
N203-19 Herinrichting N203 Krommenie*)	€ 200	€ 300
N242-29 Maatregelen N242, gedeelte A9-N241 inclusief N242-33 Vervanging spoorbrug N242 en BOL-brug kanaal Alkmaar-Kolhorn	€ 50	€ 160
N247-22 N247, Onderdoorgang Broek in Waterland	€ 235	€ 310
N250-06 Ravelijnbrug Den Helder **)	€ 90	€ 90
Overige verbeter-/uitbreidingsinvesteringen	€ 200	€ 250
Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studieprojecten	**€ 820**	**€ 1.175**

*) afhankelijk van de te kiezen voorkeursvariant
**) exclusief andere provinciale infrastructurele maatregelen binnen ontwikkeling maritiem cluster

Ondanks de extra middelen die bij het Coalitieakkoord 2023-2027 beschikbaar zijn gesteld en die jaarlijks een extra investeringsruimte van € 50 mln opleveren, is dit niet voldoende om alle studieprojecten de komende jaren te kunnen realiseren. Binnen de looptijd van het iMPI 2027-2034 kan € 400 mln (8 jaar x € 50 mln) extra worden geïnvesteerd.

Er moeten zorgvuldige keuzes worden gemaakt over de realisatie van de studieprojecten qua prioritering, fasering en financiering. Hieruit blijkt ook dat onder andere bijdragen van derden essentieel blijven om omvangrijke projecten te kunnen financieren.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

BIJLAGE 1

Projecten	Algemene term gebruikt in het iMPI voor infrastructurele werkzaamheden voor wat betreft onderhoud, vervanging, verbetering, en uitbreiding. Al deze projecten resulteren in een fysieke verandering in de infrastructuur. Een project kan bestaan uit meerdere infrastructurele maatregelen die mogelijk een verschillend financiële dekking hebben. Een voorbeeld hiervan is een project waarin groot onderhoud tegelijkertijd met een vervanging wordt uitgevoerd.
Dekking	Bij de jaarlijkse begroting worden de middelen voor de dekking van uitgaven aangewezen. Dit kunnen naast eigen middelen ook bijdragen derden zijn.
Exploitatie (begroting)	Een exploitatie(begroting) is het overzicht van uitgaven en inkomsten die worden verwacht in het lopende begrotingsjaar.
Financiering	De wijze waarop uitgaven worden betaald (vanuit eigen of vreemd vermogen).
Investeringen	Uitgaven om duurzame kapitaalgoederen aan te schaffen of te vervangen. Deze kapitaalgoederen hebben een levensduur van meerdere jaren.
Kaderbrief	In de kaderbrief geven Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hun visie op de te verwachten financiële ontwikkelingen en op het beleid in de komende jaren. Met deze brief vragen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten aan te geven wat de financiële kaders zijn voor de begroting en de meerjarenraming. De kaderbrief is daarmee de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus.
Kredieten	Budget beschikbaar voor een vervangings-, verbeter- of uitbreidingsinvestering. Voor de financiering van vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten worden kredieten aangevraagd bij Provinciale Staten. Na goedkeuring is het budget voor het investeringsgedeelte van het project beschikbaar. Het is dus niet altijd het totale budget van het project wanneer dit uit meerdere activiteiten bestaat. Ook geldt dat de dekking varieert, deze kan geheel door de provincie beschikbaar gesteld worden maar het kan ook derde partijen betreffen.
Rehabilitatie weg	Van rehabilitatie is sprake als de weg aan het einde van zijn levensduur is. Dit is afhankelijk van het soort verharding, de ondergrond, de belasting van de weg en het gekozen kwaliteitsniveau. Bij rehabilitatie worden niet alleen de verhardingsmaterialen vervangen, maar ook de constructie (of een groot gedeelte ervan) en wordt het profiel opnieuw aangebracht.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

BIJLAGE 2

BG	begroting
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
CEMT-klasse	Conférence Européenne des Ministres de Transport-klasse Klasses om de afmetingen van vaarwegen in West-Europa op elkaar af te stemmen.
HOV	hoogwaardig openbaar vervoer
iMPI	integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur
iNHi	investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur
IPM	integraal projectmanagement
iVRI	intelligente verkeersregelinstallatie
KW	kunstwerk
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MRA	Metropool Regio Amsterdam
NIKG	Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen
NOVEX MRA	Nationale Omgevingsvisie Extra Metropoolregio Amsterdam
OV	openbaar vervoer
P+B	Park + Bike
P+R	Park + Ride
PS	Provinciale Staten
SCADA	Supervisory Control And Data Acquisition
VRA	Vervoerregio Amsterdam
VRI	verkeersregelinstallatie

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Directie BU, Sector BSP

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, juli 2026

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering **19-10-2026**

Onderwerp: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034

Advies van de commissie Ruimte van 19 oktober 2026 aan Provinciale Staten

Betreft: **integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034**

Het agendapunt “integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034” is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 19 oktober 2026 en wordt als bespreekstuk doorgeleid naar PS van 9 november 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Financiële haalbaarheid, de kosten van studieprojecten zijn gestegen van € 820 miljoen naar circa € 1,2 miljard. Belangrijk is duidelijkheid over prioritering, aandacht voor risico’s, de betrouwbaarheid van ramingen en de gevolgen als rijks- of andere bijdragen wegvallen
- Effect van rijksbesluiten op projecten, belangrijk is inzicht in de gevolgen van recente rijksbesluiten voor de financiering en voortgang van projecten, waaronder de N247-Zuid en de onderdoorgang bij Broek in Waterland.
- Een brede afweging bij infrastructuurprioriteiten. Naast onderhoud, bereikbaarheid en verkeersveiligheid is er ook aandacht nodig voor sociale veiligheid, woningbouw, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, natuur en militaire bereikbaarheid.

Toezeggingen college:geen

Moties/amendementen aangekondigd: 3 moties in overweging aangekondigd door D66

Namens de commissie Ruimte
M. Poot
commissievoorzitter

M106/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: Koppelkansen pakken op militaire bereikbaarheid in het eerstvolgende iNHi

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter bespreking van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) en de Investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi);

Overwegende dat:

- De versterking van de militaire infrastructuur van toenemend belang is voor de nationale veiligheid en de weerbaarheid van Nederland;
- Noord-Holland met onder meer de marinehaven van Den Helder en de bijbehorende verbindingen een rol speelt in de militaire infrastructuur, terwijl verdere ontwikkeling en verbetering van de bereikbaarheid en ondersteuning daarvan aandacht vragen;
- Infrastructurele investeringen met een zogenoemde dual-usefunctie kansen bieden om de bereikbaarheid voor inwoners en bedrijven te verbeteren en tegelijkertijd de militaire mobiliteit en maatschappelijke weerbaarheid te versterken;
- Gedeputeerde Staten in de brief aan PS over het vervolg alle prioritaire projecten iNHi 2024-2028 en start iNHi 2028-2032 stelt een aantal nieuwe indicatoren te willen ontwikkelen, zoals sociale veiligheid en weerbaarheid, die van belang zijn voor onze investeringen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om in het onderzoek naar mogelijk nieuwe indicatoren voor het iNHi (te weten sociale veiligheid en weerbaarheid) ook militaire bereikbaarheid als indicator te onderzoeken, met daarbij expliciete aandacht voor dual-use;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik	Dennis Heijnen	Eric Jensen
D66 Noord-Holland	CDA Noord-Holland	JA21 Noord-Holland

M107/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: Woningbouwversnelling meewegen bij de prioritering van infrastructurele investeringen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter bespreking van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) en de Investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi);

Constaterende dat:

- De iNHi een afwegingskader is voor het bepalen van investeringsprioriteiten in de provinciale infrastructuur;
- In de huidige iNHi verstedelijking wordt meegenomen als beïnvloedingsindicator, waarbij de geplande woningbouwcapaciteit in kaart wordt gebracht en wordt gerelateerd aan de provinciale infrastructuur;
- Deze beïnvloedingsindicator daarmee vooral inzicht geeft in de invloed van geplande woningbouw op de infrastructuur, maar niet afzonderlijk inzichtelijk maakt hoeveel woningen door infrastructurele investeringen mogelijk worden gemaakt of versneld kunnen worden;
- Woningbouwversnelling geen afzonderlijke indicator is binnen het huidige gewogen afwegingskader van de iNHi;
- Provincie Noord-Holland voor een grote woningbouwopgave staat en infrastructurele maatregelen, zoals verbeteringen aan wegen, openbaar vervoer en fietsinfrastructuur, belangrijke voorwaarden zijn voor de ontwikkeling en versnelling van nieuwe woningbouwlocaties;

Overwegende dat:

- Het niet alleen van belang is om inzicht te hebben in de gevolgen van geplande woningbouw voor de infrastructuur, maar ook in de bijdrage die infrastructurele investeringen kunnen leveren aan het mogelijk maken en versnellen van woningbouw;
- Het expliciet meewegen van deze bijdrage kan helpen om infrastructurele projecten te prioriteren en kansen voor woningbouwversnelling beter te benutten;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken hoe er in de volgende iNHi een grotere prioritering gegeven kan worden aan infrastructurele projecten die ervoor zorgen dat er nieuwe woningbouw mogelijk wordt gemaakt;
- Dit onderzoek te rapporteren voor Q2 2027, zodat het meegenomen kan worden in de volgende coalitievorming;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik	Dennis Heijnen	Eric Jensen
D66 Noord-Holland	CDA Noord-Holland	JA21 Noord-Holland

M108/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie: nader onderzoek voorkeursvariant N203 Krommenie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 8: Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034.

Constaterende dat:

- dat GS niet verder gaat met de A8/A9-verbinding en nu inzet op de herinrichting van de N203 om de verkeersproblematiek in Krommenie en Assendelft aan te pakken;
- het verkeer op de N203 dagelijks vastloopt, wat grote gevolgen heeft voor de verkeersveiligheid en leefbaarheid;
- uit onderzoek is gebleken dat de verdiepte variant, waarin doorgaand en lokaal verkeer gescheiden worden, technisch niet haalbaar is;
- in de voorkeursvariant (variant 3, 2x2 rijstroken) doorgaand en lokaal verkeer niet van elkaar worden gescheiden, en de verkeersdoorstroming volgens de technische briefing niet verbetert;
- de rijbaan in variant 3 richting het spoor verschuift, waardoor ruimte ontstaat tussen de N203 en de bebouwing;

Overwegende dat:

- het verbeteren van de doorstroming en de leefbaarheid één van de doelen was van de herinrichting;
- de verkeersdruk door geplande woningbouw in de omgeving alleen maar zal toenemen;
- een investering van deze omvang een blijvende oplossing dient te zijn;

Verzoeken GS

- te onderzoeken of de vrijgekomen ruimte bij variant 3 beter benut kan worden om doorgaand en lokaal verkeer te scheiden en daarbij toevoeging van groen te behouden;
- de uitkomsten, inclusief verkeersprognoses bij geplande woningbouw, uiterlijk in Q2 van 2027 aan Provinciale Staten voor te leggen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen CDA

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

M109/PS09-11-2026
INGETROKKEN

MOTIE

Eerst onderhoud, dan prioriteren

Provinciale Staten van Noord-Holland | 9 november 2026 | iMPI 2027–2034 | Concept

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter bespreking van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2027–2034,

Constaterende dat:

De geraamde kosten van projecten in de studiefase van het iMPI zijn gestegen van circa € 820 miljoen naar circa € 1,175 miljard;

De financiële ruimte voor uitbreiding van infrastructuur na 2033 naar verwachting onvoldoende is om alle ambities ongewijzigd uit te voeren;

De gebiedsgerichte onderhoudscontracten 4, 5 en 6 in 2028 aflopen en de financiële gevolgen van de opvolgende contracten nog niet vaststaan.

Overwegende dat:

Goed onderhoud, vervanging en verkeersveiligheid kerntaken van de provincie zijn;

Financiële onzekerheden en mogelijke wijzigingen in de rijksplanning gevolgen kunnen hebben voor de uitvoerbaarheid van projecten;

Provinciale Staten voor een verantwoorde afweging inzicht nodig hebben in prioriteiten en financiering.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

Uiterlijk bij de Kaderbrief 2028 een geprioriteerd overzicht van de projecten in de studiefase aan Provinciale Staten voor te leggen;

Per project de actuele kostenraming, het voorziene provinciale aandeel en de toegezegde dan wel nog onzekere bijdragen van derden inzichtelijk te maken;

Eventuele wijzigingen in de planning en bijdragen van het Rijk expliciet te vermelden;

De financiële risico's van onderhouds- en vervangingsopgaven, waaronder de aflopende onderhoudscontracten, in dit overzicht te betrekken;

Bij de voorgestelde prioritering duidelijk te maken hoe onderhoud, vervanging en verkeersveiligheid worden gewogen ten opzichte van nieuwe investeringen.

En gaan over tot de orde van de dag.

D. de Moel
Partij voor de Vrijheid Noord-Holland

M110/PS09-11-2026
VERWORPEN

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

JA21

MOTIE

Geen generieke snelheidsverlaging zonder betrokkenheid van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland | 9 november 2026 | iMPI 2027–2034 | Concept

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter bespreking van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2027–2034,

Constaterende dat:

Het CROW-kader voor gebiedsontsluitingswegen met een maximumsnelheid van 60 km/u (GOW-60) wordt betrokken bij de beoordeling van provinciale wegen;

In de commissie is aangegeven dat mogelijke snelheidsverlagingen per weg worden beoordeeld en dat Provinciale Staten hierover worden geïnformeerd;

Een verlaging van de maximumsnelheid gevolgen kan hebben voor de bereikbaarheid en reistijden.

Overwegende dat:

Verkeersveiligheid een zwaarwegend belang is, maar maatregelen passend en aantoonbaar onderbouwd moeten zijn;

Een generieke verlaging van 80 naar 60 km/u zonder beoordeling van de specifieke situatie onwenselijk is;

Provinciale Staten tijdig moeten kunnen spreken over maatregelen met substantiële gevolgen voor de bereikbaarheid, met respect voor de wettelijke bevoegdheid van het college tot het nemen van verkeersbesluiten.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

Geen generieke snelheidsverlaging op provinciale wegen door te voeren uitsluitend op grond van de toepassing van het GOW-60-kader;

Bij iedere voorgenomen snelheidsverlaging per wegvak inzichtelijk te maken welk concreet verkeersveiligheidsprobleem wordt aangepakt, welke effecten op reistijd en bereikbaarheid worden verwacht en welke alternatieven, zoals weginrichting of handhaving, zijn onderzocht;

Provinciale Staten vóór het nemen van een definitief verkeersbesluit hierover te informeren en een reële gelegenheid te bieden om de voorgenomen maatregel te bespreken.

En gaan over tot de orde van de dag.

D. de Moel
Partij voor de Vrijheid Noord-Holland

Kelly Uiterwijk
JA21

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

T. Groenendijk

CZ/FIN

Telefoonnummer +31614545146

Tim.groenendijk@noord-holland.nl

Verzenddatum

03 SEP. 2026

Kenmerk

Begroting27-JZ/TG-001

Betreft: Begroting 2027

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit inclusief bijlagen, over de begroting 2027.

De Begroting 2027 vertaalt de financiële kaders uit de Kaderbrief 2027. Deze begroting laat over de komende jaren een positief begrotingssaldo zien. Dit staat in contrast met de langjarige doorkijk van de financiële kengetallen, waarin kapitaallasten (schulden) naar verwachting en grotere druk op de begroting zullen leggen en naar verwachting zal leiden tot een minder positief resultaat in de toekomst.

De ontwikkelingen die de grootste mutaties (zie financiële ontwikkelingen in tabel hieronder) veroorzaken t.o.v. Kaderbrief zijn:

- de verwerking van de meicirculaire 2026;
- de verwerking van de aangenomen moties bij de Kaderbriefbehandeling van 29 juni 2026.

Daarnaast worden technische mutaties en autonome ontwikkelingen in het financieel kader meegenomen. Na verwerking van hiervan komt de begroting 2027 uit op de onderstaande financieel meerjarenbeeld. De positieve begrotingssaldi worden volledig ingezet voor het versterken van het eigen vermogen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Financieel Kader

Bedragen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030
Saldo Kaderbrief 2027	**-11,5 (V)**	**-30,2 (V)**	**-20,7 (V)**	**-16,0 (V)**
Financiële bijstellingen	-2,6 (V)	2,9 (N)	-13,3 (V)	-10,7 (V)
Saldo Begroting 2027	**-14,2 (V)**	**-27,3 (V)**	**-34,0 (V)**	**-26,7 (V)**
Versterken eigen vermogen	*14,2 (N)*	*27,3 (N)*	*34,0 (N)*	*26,7 (N)*

In 2027 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Deze begroting legt daarom de focus op het voortzetten van de koers op provinciale opgaven. De komende jaren richten wij ons nadrukkelijk op die thema's waar voortgang noodzakelijk is. Voor 2027 betekent dit dat de nadruk ligt op:

- Stikstofaanpak;
- Aanpak netcongestie;
- Natuurontwikkeling;
- Water (beschikbaarheid, veiligheid en droogte);
- Ruimtelijke visie en omgevingsverordeningen;
- Duurzame economie;
- Woningbouw;
- Bereikbaarheid;
- Gezonde organisatie.

Met deze begroting worden ook de moties 118-2025 en 80-2026 afgehandeld.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
- Voordracht begroting 2027
- Begroting 2027
- Klimaatbijlage 2027

Provincie Noord-Holland

2026 | 57

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 september 2026

Onderwerp: Begroting 2027

Kenmerk nr.: END5ZVFTENNW-1076595607-9209

1. Inleiding

De Begroting 2027 vormt het financiële en beleidsmatige kader voor de uitvoering van de provinciale taken in 2027. Met deze begroting leggen Gedeputeerde Staten de voorgenomen activiteiten, de beschikbare middelen en de financiële kaders voor het komende jaar ter vaststelling voor aan Provinciale Staten.

2027 markeert een bijzonder moment. Het is de laatste begroting van de huidige bestuursperiode en vormt daarmee de brug naar een nieuwe bestuursperiode. De begroting bouwt voort op de koers die de afgelopen jaren is ingezet en richt zich nadrukkelijk op het realiseren van eerder gemaakte bestuurlijke keuzes. De nadruk ligt daarbij op uitvoering, uitvoerbaarheid en het behalen van concrete resultaten voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in Noord-Holland.

De provincie blijft investeren in de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, natuur, klimaat, economie en leefbaarheid. Tegelijkertijd vraagt de huidige maatschappelijke en financiële context om duidelijke prioriteiten en een realistische inzet van mensen en middelen. De begroting brengt deze afwegingen samen in een financieel gezonde en uitvoerbare meerjarenbegroting.

Gelijktijdig met deze begroting wordt de Klimaatbijlage aangeboden. Hierin wordt inzicht gegeven in de bijdrage van de provinciale middelen aan de klimaatdoelen van Noord-Holland. De Klimaatbijlage ondersteunt de bestuurlijke sturing op de klimaatopgave en maakt zichtbaar hoe maatregelen uit verschillende programma's gezamenlijk bijdragen aan de provinciale klimaatambities.

De maatregelen die wij genomen hebben om faunaschade de komende jaren terug te dringen hebben wij in deze begroting apart samengevat onder 5.2.b om de ontwikkelingen voor u duidelijk inzichtelijk te maken.

Leeswijzer

De begroting bevat veel termen die te maken hebben met de inrichting van de financiële administratie. Om de begroting beter te begrijpen staan de definities van verschillende termen toegevoegd in de leeswijzer. De belangrijkste term die hierin is opgenomen is de begrote lasten, deze worden aangeduid met een positief bedrag (+/+) voor de verduidelijking is daar op uw verzoek de toevoeging (N) van nadelig gedaan. Dit bedrag vertegenwoordigt in de begroting het budget dat in de begroting beschikbaar wordt gesteld voor het bereiken van de bijbehorende doelstellingen. De baten worden aangeduid als een negatief bedrag en hebben een -/- teken en een (V) van voordelig.

De begroting 2027 is per 3 september ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/. Tot slot zenden wij de begroting 2027 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 195 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. Voorstel

Wij stellen Provinciale Staten voor te besluiten overeenkomstig het bijgevoegde ontwerpbesluit:

1. De Begroting 2027 en de Meerjarenraming 2028-2030 vast te stellen;
2. De kredieten ter uitvoering van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2027-2034 beschikbaar te stellen;

3. Onderbouwing besluiten op de begroting 2027

Besluit 1: De Begroting 2027 en de Meerjarenraming 2028-2030 vast te stellen

Bestuurlijke koers
De Begroting 2027 vormt de laatste begroting van deze bestuursperiode en markeert daarmee een belangrijk moment. De begroting bouwt voort op de koers die de afgelopen jaren is ingezet en richt zich nadrukkelijk op de uitvoering van eerder gemaakte bestuurlijke keuzes. De focus ligt op het realiseren van concrete resultaten binnen de beschikbare capaciteit en financiële middelen en op het bieden van een solide uitgangspositie voor de volgende bestuursperiode.

Noord-Holland staat ook in 2027 voor omvangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, natuur, klimaat, economie en leefbaarheid. Tegelijkertijd wordt de provincie geconfronteerd met onzekerheden zoals netcongestie, stikstof, arbeidsmarktkrapte, geopolitieke ontwikkelingen en een blijvende druk op de beschikbare ruimte. Daarom is in deze begroting bewust gekozen voor focus, prioritering en uitvoerbaarheid. Niet alles kan tegelijkertijd worden gerealiseerd; beschikbare middelen worden gericht ingezet op die opgaven waar de provincie het grootste maatschappelijke verschil kan maken.

Begrotingsresultaat
Sinds de vaststelling van de Kaderbrief 2027 zijn de financiële uitgangspunten geactualiseerd en zijn diverse technische, autonome en beleidsmatige ontwikkelingen verwerkt. Per saldo leidt dit tot een verbetering van het begrotingsresultaat ten opzichte van de Kaderbrief.

De belangrijkste ontwikkelingen betreffen de verwerking van de meicirculaire 2026, actualisaties van diverse ramingen en de verwerking van de door Provinciale Staten aangenomen moties bij de behandeling van de Kaderbrief 2027.

Ontwikkeling begrotingsresultaat

Financieel Kader (Begrotingssaldo (x € 1 miljoen)

Bedragen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030
Kaderbrief 2027	-11,5 (V)	-30,2 (V)	-20,7 (V)	-16,0 (V)
Financiële bijstellingen	-2,6 (V)	2,9 (N)	-13,3 (V)	-10,7 (V)
Saldo Begroting 2027	**-14,2 (V)**	**-27,3 (V)**	**-34,0 (V)**	**-26,7 (V)**
Versterken eigen vermogen	*14,2 (N)*	*27,3 (N)*	*34,0 (N)*	*26,7 (N)*

De verbetering van het begrotingsresultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de verwerking van de meicirculaire 2026, de actualisatie van de afschrijvingslasten, de actualisatie van concessiegelden, diverse technische en autonome ontwikkelingen en de verwerking van de financiële gevolgen van de bij de Kaderbrief 2027 aangenomen moties. Het meerjarige begrotingsbeeld laat zien dat de provincie gedurende de gehele planperiode beschikt over een positief begrotingsresultaat.

Financiële hoofdlijnen

De Begroting 2027 laat zien dat de provincie beschikt over een solide financiële uitgangspositie. De afgelopen jaren is gewerkt aan een verdere versterking van de financiële sturing. Daarbij zijn structurele lasten zoveel mogelijk gedekt uit structurele baten, is de inzet van reserves verder aangescherpt en is de samenhang tussen beleidsdoelen, prestaties, capaciteit en financiële middelen verder verbeterd.

Tegelijkertijd blijven de maatschappelijke opgaven en investeringsbehoefte de komende jaren groot. Daarom kiest de provincie ervoor incidentele meevallers niet automatisch in te zetten voor nieuw structureel beleid, maar waar mogelijk te benutten voor het versterken van de financiële positie en het creëren van ruimte voor toekomstige investeringen. Hiermee blijft de provincie ook op langere termijn financieel wendbaar en voorbereid op toekomstige bestuurlijke keuzes.

Financiële ontwikkelingen

Sinds de vaststelling van de Kaderbrief 2027 zijn de financiële uitgangspunten geactualiseerd.
De belangrijkste ontwikkelingen betreffen onder meer:

- verwerking van de meicirculaire 2026;
- actualisatie van de ramingen voor het provinciefonds;
- actualisatie van de concessiegelden;
- actualisatie van afschrijvingslasten;
- verwerking van technische en autonome ontwikkelingen;
- verwerking van de financiële gevolgen van de door Provinciale Staten aangenomen moties bij de behandeling van de Kaderbrief 2027.

Een volledig overzicht van alle financiële ontwikkelingen is opgenomen in hoofdstuk 4 van de Begroting 2027.

Structureel evenwicht
De Begroting 2027 voldoet aan de wettelijke eis van een structureel en reëel sluitende begroting. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Hiermee blijft de provincie financieel gezond en wordt tegelijkertijd ruimte behouden om ook toekomstige maatschappelijke opgaven op een verantwoorde wijze te kunnen financieren.

Financiële positie
De provincie kiest nadrukkelijk voor een financieel behoedzame koers. Positieve begrotingssaldi worden waar mogelijk ingezet voor het versterken van de vermogenspositie en het beperken van toekomstige financieringslasten. Daarmee blijft voldoende financiële flexibiliteit beschikbaar om ook toekomstige investeringen en maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren.

Daarnaast wordt verder gewerkt aan het versterken van de samenhang tussen beleidsdoelen, prestaties, capaciteit en financiële middelen. Hierdoor ontstaat een begroting die niet alleen financieel sluitend is, maar ook beter ondersteunt bij de bestuurlijke afwegingen gedurende de uitvoering van de Planning & Control-cyclus.

Besluit 2: De kredieten ter uitvoering van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) beschikbaar te stellen.
In de financiële verordening is opgenomen dat kredieten (exclusief BTW) bij de begroting ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Per kredietaanvraag melden wij of voor de maatregelen een bijdrage van derden en/of dekking uit eigen reserves wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van welke kapitaallasten komen.

De kredietbesluiten zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Vervangingsinvesteringen

project-nummer	Kredietbesluiten Vervangingsinvesteringen Begroting 2027	kredietsoort	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
25E16-02	Vervanging remmingwerken Willem-I-sluis en renovatie sluisdeuren	vaarwegen		3.500.000	3.500.000	2027	25
K18-05	Vervanging remmingwerken Westfriesesluis	vaarwegen		2.100.000	2.100.000	2028	50
K18a-01	(en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriesche Vaart	vaarwegen	8.764.000	410.000	9.174.000	2026	40
K18a-02	Aanschaf tweedehands damwanden	vaarwegen	484.000	-484.000	0	2025	40
K18b-02	Aanschaf tweedehands damwanden	vaarwegen	484.000	-484.000	0	2025	40
K20a-03	Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal	vaarwegen		2.600.000		2027	40
K20z-a-01	Vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal	vaarwegen		4.600.000	4.600.000	2028	40
N247a-06	Vervanging Slochterbrug/duikers	wegen	2.000.000	2.200.000	4.200.000	2029	50
	Totaal kredietbesluiten			**14.442.000**			

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

project-nummer	Kredietbesluiten Verbeter- en Uitbreidingsmaatregelen Begroting 2027	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	bijdragen derden	kapitaal-lasten	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
N247-25	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, ged A10-Het Schouw	5.000.000	66.800.000	39.050.000	27.750.000	71.800.000	2029	50
N240-17	Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein		1.100.000		1.100.000	1.100.000	2027	50
N515-02	Fietstunnel en faunapassage kruispunt N515-Zuiderweg (voorbereidingskrediet)		3.000.000	2.000.000	1.000.000	3.000.000	2030	50
	Totaal kredietbesluiten		**70.900.000**	**41.050.000**	**29.850.000**			

Kredietaanvragen

a. **25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluis en renovatie sluisdeuren** **€ 3.500.000**
Het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen.
(jaar oplevering: 2027 / afschrijvingstermijn: 25 jaar)
Het project is uitvoeringsgereed.

b. **K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis** **€ 2.100.000**
Het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
(jaar oplevering: 2028 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Het project is uitvoeringsgereed.

c. **K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart** **€ 410.000**
De kredietverhoging komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
(jaar oplevering: 2026 / afschrijvingstermijn: 40 jaar)
Er zijn tweedehands damwanden gebruikt, die niet in de begroting waren meegenomen en de planning is uitgelopen, waardoor de kosten hoger zijn.

d. **K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal** **€ 2.600.000**
Het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
(jaar oplevering: 2027; afschrijvingstermijn: 40 jaar)
Het project is uitvoeringsgereed.

e. **K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal** **€ 4.600.000**
Het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen
(jaar oplevering: 2028; afschrijvingstermijn: 40 jaar)
Het project is uitvoeringsgereed.

f. **N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein** **€ 1.100.000**
Het krediet komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen.
(jaar oplevering: 2027 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De rotonde wordt aangepast, zodat deze het verkeer beter kan verwerken.

g. **N247-25 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 Zuid, ged. A10-Het Schouw** **€ 66.800.000**
Een bedrag van € 27.750.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen.
Het Rijk levert een bijdrage van € 20.850.000 en de voorlopige bijdrage van de VRA is € 18.200.000.
(jaar oplevering: 2029 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Het kruispunt N247-A10 wordt aangepast, de verkeersstromen bij Het Schouw worden ontvlochten en er wordt een busoverstappunt, P+R en P+B aangelegd. Om in aanmerking te komen voor de rijksbijdrage dient het uitvoeringskrediet beschikbaar te zijn. Omdat de raming nog onzeker is, wordt 80% van de totale raming aangevraagd,

h. **N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers** **€ 2.200.000**
De kredietverhoging komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen.
(jaar oplevering: 2029 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De vervanging wordt gelijktijdig met N247-25 uitgevoerd.

i. **N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage N515-Zuiderweg € 3.000.000**
Een bedrag van € 1.000.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. De VRA levert een bijdrage van € 2.000.000.
(jaar oplevering: 2030 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Voor de planvorming, ontwerpen en conditionering is een apart voorbereidingskrediet nodig.

j. Intrekken krediet K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000
Bij de EBW2022 is hiervoor een krediet beschikbaar gesteld (ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen). Een deel van de damwanden is echter gebruikt bij K18a-01 en K18b-01 (fase 1) en bij de kredietaanvraag voor K18a-02/K18b-02 (fase 2) is geen rekening gehouden met dit beschikbare krediet. Het krediet wordt ingetrokken.

k. **Intrekken krediet K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden -/- € 484.000**
Bij de EBW2022 is hiervoor een krediet beschikbaar gesteld (ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen). Een deel van de damwanden is echter gebruikt bij K18a-01 en K18b-01 (fase 1) en bij de kredietaanvraag voor K18a-02/K18b-02 (fase 2) is geen rekening gehouden met dit beschikbare krediet. Het krediet wordt ingetrokken.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 57-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 1 september 2026;

besluiten:

1. De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 vast te stellen;

2. Ter uitvoering van het iMPI 2027-2034 de volgende kredieten vast te stellen:

I. ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen:

a.	25E16-02 Vervanging remmingwerken Willem I-sluizen en renovatie sluisdeuren	€ 3.500.000
b.	K18-05 Vervanging remmingwerken Westfriesesluis	€ 2.100.000
c.	K18a-01 (en K18b-01) Vervanging vaarwegvak 16 (en 17) Westfriese Vaart	€ 410.000
d.	K20a-03 Vervanging vaarwegvak 5 Noordhollandsch Kanaal	€ 2.600.000
e.	K20z-a-01 Vervanging vaarwegvak 12 Noordhollandsch Kanaal	€ 4.600.000
f.	N247a-06 Vervanging Slochterbrug/duikers	€ 2.200.000

II. ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:

a.	N240-17 Kortetermijnmaatregelen rotonde N240-WFO terrein	€ 1.100.000
b.	N247-25 Bereikbaarheid Waterland: N247 Zuid, ged. A10-Het Schouw *€ 46.750.000 komt ten laste van de stelpost*	€ 66.800.000
c.	N515-02 Voorbereidingskrediet Fietstunnel en faunapassage N515-Zuiderweg *€ 1.000.000 komt ten laste van de stelpost*	€ 3.000.000

III. de volgende kredieten in te trekken:

a.	K18a-02 Aanschaf tweedehands damwanden	-/- € 484.000
b.	K18b-02 Aanschaf tweedehands damwanden	-/- € 484.000

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter, statengriffier,

Programmabegroting 2027

Provincie Noord-Holland

Versie 1 september

Bestuurlijk voorwoord

Voor u ligt de begroting 2027 van de provincie Noord-Holland. Dit is de laatste begroting van deze bestuursperiode. Daarmee is dit een natuurlijk moment om terug te kijken op wat we samen hebben bereikt, én vooruit te kijken naar de uitdagingen en kansen die voor ons liggen.

We hebben de afgelopen jaren bestuurd in een wereld die voortdurend in beweging was. Wisselingen op nationaal niveau, geopolitieke spanningen, inflatie, stijgende energie- en grondstofprijzen en aanhoudende druk op ruimte, stikstof, netcapaciteit en arbeidsmarkt vroegen om scherpe keuzes en ook om wendbaarheid. Die context van schaarste is geen tijdelijke fase, maar een realiteit waarmee we ook de komende jaren rekening moeten houden. Juist daarom hebben we ingezet op duidelijkheid: niet alles kan, maar wat we doen, doen we gericht en met bestuurlijke helderheid. Tegen deze achtergrond hebben we belangrijke resultaten geboekt. Op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, natuur, klimaat, economie en leefbaarheid zijn stappen gezet die bijdragen aan een toekomstbestendig Noord-Holland. Niet alles is afgerond, maar de koers is duidelijk en de uitvoering is in gang gezet.

Het jaar 2027 staat in het teken van afronden én doorbouwen. We leveren op wat we hebben afgesproken en richten ons op de uitvoering van bestaand beleid. In deze begroting staat daarom beperkt nieuw beleid. Wij willen de nadruk leggen op het realiseren van concrete resultaten waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in hun dagelijkse praktijk echt iets van merken.

Ook blijft verantwoord financieel beleid een belangrijke pijler. In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het versterken van onze financiële positie. We hebben structurele dekking voor structurele uitgaven als uitgangspunt genomen, financiële kaders aangescherpt en onze inkomsten beter in balans gebracht met stijgende kosten. De recente aanpassing van het provinciefonds, waarbij een langjarige scheefgroei is gecorrigeerd, draagt bij aan een steviger financieel perspectief.

Tegelijkertijd blijven de opgaven groot en vragen zij om zorgvuldige keuzes. Daarom: een terughoudende begrotingslijn. Incidentele meevallers worden niet automatisch omgezet in uitgaven, maar ingezet om risico's te beheersen, ons eigen vermogen te versterken en ruimte te creëren voor toekomstige investeringen, onder andere in bereikbaarheid en groen.

De provincie staat ook in 2027 voor complexe en samenhangende vraagstukken, op gebied van woningbouw, energietransitie, netcongestie, natuurherstel, landbouw, economie en bereikbaarheid. De recente Impactanalyse stikstof en netcongestie laat helder zien dat de beperkte stikstofruimte en het volle stroomnet grenzen stellen aan de ambities van de provincie. Deze opgaven vragen om integrale oplossingen en dwingt tot heldere en uitlegbare afwegingen van belangen en keuzes. Als provincie Noord-Holland pakken we hiermee meer de regierol. Tegelijkertijd vraagt dit om realistische ambities en een sterke uitvoeringskracht. Niet alles kan tegelijk; prioriteren en soms ook temporiseren is noodzakelijk om daadwerkelijk voortgang te boeken.

Uiteindelijk gaat het niet om plannen op papier. Het gaat erom dat projecten worden afgerond, dat woningen worden gebouwd, dat de bereikbaarheid verbetert en dat natuur en leefomgeving worden versterkt. Als provincie nemen wij daarin onze verantwoordelijkheid als stabiele en verbindende schakel tussen gemeenten en het Rijk.

Met deze begroting leggen we een solide fundament voor de volgende bestuursperiode. We dragen een provincie over met gezonde financiën, lopende investeringen en een duidelijke koers. Tegelijkertijd bouwen we verder aan organisatie die wendbaar, resultaatgericht en uitvoeringskrachtig is.

Tot slot spreken wij onze waardering uit voor iedereen die hieraan bijdraagt: inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, gemeenten, waterschappen en onze medewerkers. De resultaten van de afgelopen jaren zijn alleen mogelijk geweest door samenwerking. Die samenwerking blijft ook in de toekomst onmisbaar.

Esther Rommel

Gedeputeerde Financiën

Foto: Loek Buter

Samenvatting

De Begroting 2027 vertaalt de financiële kaders uit de Kaderbrief 2027. De begroting laat over de komende jaren een positief begrotingssaldo zien. Dit staat in contrast met de langjarige doorkijk van de financiële kengetallen, waarin kapitaallasten (schulden) naar verwachting en grotere druk op de begroting zullen leggen en naar verwachting zal leiden tot een negatief resultaat in de toekomst.

De ontwikkelingen die de grootste mutaties (zie financiële ontwikkelingen in tabel hieronder) veroorzaken t.o.v. Kaderbrief zijn:

- de verwerking van de meicirculaire 2026;
- de verwerking van de aangenomen moties bij de Kaderbriefbehandeling van 29 juni 2026.

Daarnaast worden technische mutaties en autonome ontwikkelingen in het financieel kader meegenomen. Na verwerking van hiervan komt de begroting 2027 uit op de onderstaande financieel meerjarenbeeld. De positieve begrotingssaldi worden volledig ingezet voor het versterken van het eigen vermogen.

Bedragen x € 1 miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo Kaderbrief 2027	**–11,5 (V)**	**–30,2 (V)**	**–20,7 (V)**	**–16,0 (V)**
Financiële bijstellingen	–2,6 (V)	2,9 (N)	–13,3 (V)	–10,7 (V)
Saldo Begroting 2027	**–14,2 (V)**	**–27,3 (V)**	**–34,0 (V)**	**–26,7 (V)**
Versterken eigen vermogen	*14,2 (N)*	*27,3 (N)*	*34,0 (N)*	*26,7 (N)*

In 2027 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Deze begroting legt daarom de focus op het voortzetten van de koers op provinciale opgaven. De komende jaren richten wij ons nadrukkelijk op die thema's waar voortgang noodzakelijk is. Voor 2027 betekent dit dat de nadruk ligt op:

- Stikstofaanpak;
- Aanpak netcongestie;
- Natuurontwikkeling;
- Water (beschikbaarheid, veiligheid en droogte);
- Ruimtelijke visie en omgevingsverordeningen;
- Duurzame economie;
- Woningbouw;
- Bereikbaarheid;
- Gezonde organisatie.

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2027 1
Inhoudsopgave 5
1 Inleiding 8
2 Programma's 19
Programma 1 Bestuur 22
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving 30
Programma 3 Ruimte en Wonen 38
Programma 4 Bereikbaarheid 49
Programma 5 Natuur en landelijk gebied 64
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur 82
Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie 91
3 Paragrafen 97
3.1 Financiering 98
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 103
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 113
3.4 Bedrijfsvoering 116
3.5 Wet open overheid 120
3.6 Verbonden partijen 121
3.7 Grondbeleid 138
3.8 Provinciale heffingen 142
4 Financiële begroting 150
5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 215
Bijlagen 231

Leeswijzer

Inleiding

In het eerste inleidende hoofdstuk worden het meerjarig begrotingssaldo, structureel evenwicht, grootste beleidsmatige uitdagingen en de ontwikkelingen met een effect op het begrotingssaldo toegelicht.

Programmabegroting

In hoofdstuk 2 staat de uitwerking per programma. Deze begint met een samenvatting per programma en de financiële begroting per programma in één oogopslag. In ieder programma staat welk maatschappelijk doel de provincie nastreeft. Dit is verder uitgesplitst per beleidsdoel met een toelichting op de rol van de provincie.

In de begrotingsopzet is een koppeling aangebracht tussen de ambities en de beschikbare middelen. Dit is gedaan aan de hand van de 'W-vragen':

- Wat mag het kosten?
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?

In de beschrijving van de te bereiken doelen is een nummering aangehouden. Deze nummering komt terug in 'Wat gaan we ervoor doen?'. Het eerste nummer verwijst naar het doel, het tweede nummer naar de actie.

Onder de tabel 'Wat mag het kosten?' staan de financiële ontwikkelingen. Alle fluctuaties in de budgettabel groter dan € 1 miljoen euro of groter dan 10 procent worden hier toegelicht.

Per beleidsdoel wordt (waar mogelijk) een koppeling gemaakt met de Brede Basismonitor. Dit is weergegeven met een link naar de actuele indicatorpagina van de Brede Basismonitor.

Verder is in deze begroting de volgorde van de begrotingsopzet aangepast, met betrekking tot de koppeling tussen ambities en beschikbare middelen, aan de hand van de zogenoemde ‘W-vragen’. Per beleidsdoel worden eerst de beschikbare middelen gepresenteerd, waarna de koppeling met de bijbehorende ambities volgt. Deze aangepaste volgorde legt de nadruk explicieter op het beschikbare budget en biedt meer inzicht in de financiële kaders waarbinnen het beleid wordt uitgevoerd.

Paragrafen

In hoofdstuk 3 staan de verplichte paragrafen. De paragrafen vormen een andere doorsnede van de begroting en geven inzicht in aspecten die door de hele begroting heen kunnen lopen. Zo worden in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ de financiële kengetallen toegelicht. In de paragraaf ‘Lokale heffingen’ leest u hoe de opcenten worden berekend en in de paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ gaan we in op het onderhoud van onze wegen en kunstwerken.

Financiële begroting

Hoofdstuk 4 bestaat uit de financiële begroting en de meerjarenraming en geeft inzicht in de financiële positie van de provincie. Dit omvat onder andere de meerjarenramingen, degeprognosticeerde balans en de toelichtingen op de bestemmingsreserves.

Hoofdstuk 5 bevat de lijst subsidies buiten uitvoeringsregelingen. Tot slot is er een aantal bijlagen.

Toelichting op de tabellen bij de programma's

In de 'Budgettabel 2027' staan de lasten en baten van de beleidsdoelen en het bijbehorende saldo. Daarnaast staat het totaal aan onttrekkingen van en stortingen in de beschikbare reserves van het beleidsdoel. In de laatste kolom staat het totaal aan lasten en baten en onttrekkingen en stortingen per beleidsdoel. Een bedrag met het minteken ervoor is een 'overschot'. Er zijn dan meer baten dan lasten.

In de tabel 'Wat mag het kosten?' staat per beleidsdoel een meerjarig overzicht. In dit overzicht is het resultaat 2025, begroting 2026, begroting 2027 en de meerjarenraming 2028 t/m 2030 opgenomen. Dit is uitgesplitst in lasten, baten en onttrekkingen van en stortingen in de verschillende reserves. Een bedrag met het minteken ervoor is een 'overschot' (-/- bedrag is voordelig (V)). Er zijn dan meer baten dan lasten.

Financiële terminologie

In de begroting staan veel woorden die te maken hebben met de inrichting van de financiële administratie. Om dit document beter te begrijpen, staan hieronder definities van verschillende termen. De weergave van de cijfers sluit aan bij de inrichting van het financiële systeem.

Lasten: de begrote kosten of uitgaven. Een bedrag voor uitgaven is nadelig (N). Als lasten zijn begroot, betekent het dat de bedragen beschikbaar zijn voor dat doel in dat jaar.
Baten: de begrote opbrengsten van de provincie Noord-Holland (-/- bedrag is voordelig (V)).
Stortingen: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N)).
Onttrekkingen: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V)).
Incidenteel: als er een duidelijke einddatum is gegeven van de baten of lasten door Provinciale Staten, of het project is geen onderdeel van een doorlopend beleid.
Structureel: als er geen duidelijke einddatum is gegeven van de baten of lasten door Provinciale Staten, of het is onderdeel van een doorlopend beleid.
Bestemmingsreserves: incidentele reserves voor een specifiek doel.
Beleidsdoel: een programma kent beleidsdoelen. Vanaf 2024 is besloten dat er op beleidsdoelen wordt gestuurd. Een beleidsdoel bestaat uit verschillende operationele doelen.

Alle financiële stukken en de webversie van deze begroting staan op het financiële portaal en op de website van de provincie Noord-Holland.

1 Inleiding

Voor u ligt de Begroting 2027 en de Meerjarenraming 2027-2030 van de provincie Noord-Holland. Met deze begroting geven Provinciale Staten invulling aan de financiële en beleidsmatige kaders voor 2027. De begroting bouwt voort op de koers die is uitgezet in de Kaderbrief 2027 en vertaalt deze naar concrete uitvoering en financiële keuzes voor het komende jaar.

2027 wordt een verkiezingsjaar en markeert daarmee een belangrijk kantelpunt. Na de Statenverkiezingen van maart 2027 zal een nieuw coalitieakkoord geschreven worden met nieuwe ambities voor de komende jaren. Tot die tijd draait het om het afronden van lopende opgaven en het leggen van een solide basis voor de volgende bestuursperiode. De provincie Noord-Holland kiest nadrukkelijk voor focus, uitvoerbaarheid en duidelijkheid. Niet alles kan tegelijk; daarom maken wij bewuste keuzes over waar wij onze inzet, capaciteit en financiële middelen op richten. Deze lijn sluit aan bij de koers uit de Kaderbrief 2027 waarin prioritering, realisme en een toekomstbestendige financiële positie centraal staan.

Noord-Holland ondervindt de invloed van externe ontwikkelingen en van de uitvoeringskracht van gemeenten en de markt. Ook is de provincie afhankelijk van bestuurlijke keuzes die in Brussel en Den Haag gemaakt worden. De bestuurlijke en maatschappelijke context waarin onze provinciale begroting tot stand komt vraagt om scherpe keuzes en realisme. Noord-Holland staat voor grote en samenhangende opgaven op het gebied van woningbouw, natuurherstel, bereikbaarheid, energietransitie en economische ontwikkeling. Niet alles kan binnen de beperkte ruimte die Noord-Holland beschikbaar heeft. Schaarste aan stikstofruimte, netcapaciteit, uitvoeringskracht en financiële middelen bepaalt in toenemende mate de mogelijkheden om maatschappelijke ambities daadwerkelijk te realiseren. Daarnaast vragen actuele ontwikkelingen, zoals de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie, geopolitieke ontwikkelingen, digitalisering en klimaatverandering, om een provincie die wendbaar is en haar keuzes voortdurend afweegt in samenhang.

Juist daarom brengt deze begroting meer focus aan in de provinciale opgaven. De komende jaren richten wij ons nadrukkelijk op die thema's waar de provincie het verschil kan maken en waar voortgang noodzakelijk is. Ondermeer omdat de oplossing van bepaalde knelpunten (stikstof en netcongestie) voorwaardelijk is aan de uitvoering van onze ambities (woninbouw, bereikbaarheid). Voor 2027 betekent dit dat de nadruk ligt op:

- Stikstofaanpak;
- Aanpak netcongestie;
- Natuurontwikkeling;
- Water (beschikbaarheid, veiligheid en droogte);
- Ruimtelijke visie en omgevingsverordeningen;
- Duurzame economie;
- Woningbouw;
- Bereikbaarheid;
- Gezonde organisatie.

Naast deze inhoudelijke focus blijven ook de slagkracht van de ambtelijke organisatie en de financiële houdbaarheid van de provincie belangrijke uitgangspunten. Er wordt gewerkt aan de organisatie van een nieuwe directie om de ambtelijke inzet rond natuurherstel en stikstofreductie slagvaardiger te maken. Daarnaast zijn in de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om de financiële positie van de provincie structureel te versterken. De treasuryfunctie is verder geprofessionaliseerd, het uitgangspunt 'structurele lasten worden gedekt door structurele baten' is verankerd, de inzet van reserves is aangescherpt en

financiële kengetallen zijn geïntroduceerd om beter te kunnen sturen op de ontwikkeling van de begroting en de balans.

Hoewel de financiële positie op korte termijn is verbeterd, onder meer door het herstel van de weeffout in het provinciefonds, laten de financiële kengetallen op langere termijn een oplopende druk zien als gevolg van de omvangrijke investeringsopgaven. Daarom kiezen wij ervoor incidentele meevallers niet automatisch om te zetten in nieuwe structurele verplichtingen. Positieve begrotingssaldi worden waar mogelijk benut voor het versterken van het eigen vermogen en het reserveren voor toekomstige investeringen. Daarmee beperken wij toekomstige rentelasten, behouden wij financiële flexibiliteit en creëren wij ruimte voor de grote maatschappelijke investeringen die ook na 2030 noodzakelijk blijven.

Ook investeren wij in de verdere ontwikkeling van onze eigen organisatie. Een sterke provincie vraagt om voldoende uitvoeringskracht, goede informatievoorziening, digitale weerbaarheid, vakmanschap en een organisatie die effectief kan inspelen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Alleen met een financieel robuuste, resultaatgerichte en wendbare organisatie kunnen wij de provinciale ambities daadwerkelijk realiseren.

Met deze begroting kiezen wij voor een heldere koers. Een koers waarin focus, uitvoering en financieel verantwoord bestuur centraal staan. Wij werken aan een provincie die keuzes durft te maken, betrouwbaar is in haar uitvoering en voorbereid is op de uitdagingen van vandaag én morgen.

Ook de opzet van de planning- en control cyclus, en daarmee de begrotingsdocumenten, zal in 2027 veranderen. Tegelijk met deze begroting worden de eerste contouren afgesproken om te komen tot een herijkte cyclus. Hierin zal in fases worden gewerkt naar kwalitatief betere documenten die integraal een beeld geven van de ontwikkelingen op beleidsdoelstellingen in relatie tot de middelen die hiertegenover staan.

Naast deze begroting, wordt ook de klimaatbijlage 2027 als bijlage meegestuurd met nadere duiding van de klimaatdoelstellingen van de provincie voor 2027 en verder.

Financiële begroting

Financieel kader begrotingssaldo (x € 1 miljoen)

Bedragen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030
Saldo Kaderbrief 2027	**-11,5 (V)**	**-30,2 (V)**	**-20,7 (V)**	**-16,0 (V)**
Financiële bijstellingen	-2,6 (V)	2,9 (N)	-13,3 (V)	-10,7 (V)
Saldo Begroting 2027	**-14,2 (V)**	**-27,3 (V)**	**-34,0 (V)**	**-26,7 (V)**
Versterken eigen vermogen	*14,2 (N)*	*27,3 (N)*	*34,0 (N)*	*26,7 (N)*

Financieel kader Lasten en Baten (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	868.589 N	835.059 N	815.718 N	807.608 N
Baten	-766.599 V	-765.920 V	-783.273 V	-798.551 V
Saldo van baten en lasten	101.990 N	69.140 N	32.445 N	9.057 N
Stortingen reserves	104.731 N	86.739 N	93.298 N	90.821 N
Onttrekkingen reserves	-220.873 V	-183.179 V	-159.759 V	-126.587 V
Resultaat	**-14.152 V**	**-27.301 V**	**-34.015 V**	**-26.709 V**

Toelichting op het begrotingsresultaat

De Begroting 2027 vormt de laatste begroting van deze bestuursperiode. Daarmee loopt ook het coalitieakkoord af. In de bovengenoemde cijfers zie je dit ook terug. Incidentele uitgaven lopen in de komende jaren af. Daarnaast kunnen door netcongestie en stikstof niet direct alle investeringen gedaan worden. Deze noodzakelijk investeringen zullen later nog wel gedaan moeten worden en ook daarom is het nu urgent om te sparen.

Door de inzet van de provincie voor de Kaderbrief 2026, waarin besluiten zijn genomen over bezuinigingen en het verhogen van de opcenten, is het meerjarenbeeld stabiel positief. Daarnaast is deze positie versterkt door verbetering van de algemene dekkingsmiddelen (provinciefonds) en de inzet van eerder gevormde bestemmingsreserves voor de uitvoering van provinciale opgaven. Tegelijkertijd blijft sprake van onzekerheden die van invloed kunnen zijn op het financieel perspectief, waaronder ontwikkelingen rondom de economische groei, inflatie en renteontwikkelingen.

De provincie blijft daarom sturen op realistische ramingen, een beheerste inzet van reserves en een structureel sluitende begroting. Daarbij wordt gewerkt aan een verdere versterking van de samenhang tussen beleidsdoelen, capaciteit, prestaties en financiële middelen.

Versterken van het eigen vermogen

In de Kaderbrief 2027 is voorgesteld om positieve begrotingssaldi van de komende jaren volledig in te zetten voor het versterken van het eigen vermogen. In deze begroting worden technische bijstellingen, autonome ontwikkelingen en de aangenomen moties bij de Kaderbrief met financieel effect verwerkt. Na verwerking van deze ontwikkelingen wordt in onderstaande tabel weergegeven welke bedragen worden gebruikt voor het versterken van het eigen vermogen.

Deze maatregel wordt gebruikt om de verslechtering van de meerjarige kengetallen te dempen. Daarbij is deze maatregel nodig om in de toekomst te kunnen blijven investeren.

Versterken eigen vermogen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030
Kaderbrief 2027	11,6	30,2	20,7	16,0
Mutaties op verwacht resultaat bij Begroting 2027	2,6	-2,9	13,3	10,7
Versterken eigen vermogen Begroting 2027	**14,2**	**27,3**	**34,0**	**26,7**

Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten	101.990 N	69.140 N	32.445 N	9.057 N
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-116.142 V	-96.440 V	-66.461 V	-35.766 V
Begrotingssaldo na bestemming	**-14.152 V**	**-27.301 V**	**-34.015 V**	**-26.709 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	6.444 N	-1.472 V	-13.506 V	10.494 N
Structureel begrotingssaldo	**-20.596 V**	**-25.829 V**	**-20.510 V**	**-37.203 V**

Structureel evenwicht

De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Dat betekent dat structurele lasten door structurele baten gedekt moeten worden. De begroting van de provincie laat een positief resultaat zien in 2027. Gezien de onzekere economische verwachtingen, uitdagingen op het gebied van toenemende schulden en grote maatschappelijke uitdagingen zoals het stikstofdossier dient hier voorzichtig mee omgegaan te worden. In de financiële begroting (hoofdstuk 4) wordt een nadere toelichting gegeven op de incidentele baten en lasten.

Ontwikkeling financiële positie en kengetallen

De provincie wil grip houden op haar financiële positie, met als uitgangspunt een gezonde balans tussen stabiliteit en flexibiliteit. Om effectief te kunnen sturen op onze begroting en vermogenspositie gebruiken we zogeheten financiële kengetallen. Deze geven inzicht in: de betaalbaarheid van investeringen, de schuldenlast en de financiële veerkracht van de provincie. Voor de kengetallen hanteren we signaalwaarden. Bij een gezonde waarde is er weinig reden voor zorg. Wanneer de waarde van een kengetal in de fase alert zit, kijken we naar de trend en bekijken we of er reden is om bij te sturen. Wanneer een kengetal een risicovolle waarde heeft, geven we expliciet aan wat er aan de hand is en welke

maatregelen we nemen om de waarde terug te brengen naar alert of gezond. Wanneer één of meer kengetallen bij de jaarrekening de signaalwaarde 'risicovol' bereiken, maken Gedeputeerde Staten een nadere analyse. Hierin wordt de ontwikkeling van de kengetallen toegelicht en worden handelingsperspectieven geschetst om deze weer binnen de neutrale of gezonde bandbreedte te brengen.

Geprognotiseerde balans

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Activa						
	Immateriële activa	–	–	–	–	–
	Materiële activa (investeringen)	1.355.609	1.453.806	1.547.459	1.636.436	1.719.203
	Financiële vaste activa	360.509	361.179	361.179	327.979	327.979
	Vlottende activa	151.538	152.082	152.021	152.329	152.236
	Activa	**1.867.656**	**1.967.067**	**2.060.659**	**2.116.744**	**2.199.418**
Passiva						
	Algemene reserves	211.838	238.099	248.901	276.270	308.524
	Begroot resultaat (cumulatief)	31.413	14.152	27.301	34.015	26.709
	Bestemmingsreserves	780.238	669.248	576.157	509.628	475.623
	Voorzieningen	33.899	35.580	37.261	38.942	40.623
	Vaste Schuld (looptijd> dan 1 jaar)	182.396	382.868	547.474	668.369	759.110
	Netto-vlottende schulden	134.604	133.132	129.526	128.631	127.890
	Overlopende passiva	493.268	493.988	494.039	460.889	460.939
	Passiva	**1.867.656**	**1.967.067**	**2.060.659**	**2.116.744**	**2.199.418**

De uitsplitsingen en toelichtingen op deze balans is te vinden in de financiële begroting, hoofdstuk 4.

Overzicht financiële ontwikkelingen

Financieel kader (x € 1.000)	Saldo 2027		Saldo 2028		Saldo 2029		Saldo 2030	
Saldo voor begroting 2027	**-11.500**	**V**	**-30.349**	**V**	**-20.764**	**V**	**-16.162**	**V**
Technische bijstellingen	-4.150	V	2.359	N	-13.926	V	-10.554	V
Autonome ontwikkelingen	297	N	-461	V	-476	V	-643	V
Beleidsvoorstellen	1.200	N	1.150	N	1.150	N	650	N
Eindstand Begroting 2027	**-14.152**	**V**	**-27.301**	**V**	**-34.015**	**V**	**-26.709**	**V**

	Financieel kader (x € 1.000)	Saldo 2027		Saldo 2028		Saldo 2029		Saldo 2030	
	Saldo voor begroting 2027	**-11.500**	**V**	**-30.349**	**V**	**-20.764**	**V**	**-16.162**	**V**
	Technische bijstellingen								
1	Technische bijstellingen bereikbaarheid	-889	V	-800	V	-639	V	-7.425	V
2	Bijstelling Concessiegelden	5.068	N	-2.508	V	-30	V	52	N
3	Actualisatie afschrijvingslasten	-2.919	V	-2.508	V	-5.094	V	333	N
4	Renteresultaat	13	N	23	N	33	N	166	N
5	Omzetten Reserve Monumenten naar exploitatie	738	N	-15	V	-70	V	586	N
6	Correcties reserves Mobiliteit	3.935	N	8.828	N	-4.145	V	117	N
7	Provinciefonds: uitwerking meicirculaire 2026	-10.492	V	-2.693	V	-6.751	V	-8.090	V
8	Omgevingsdiensten DU	1.000	N	0	V	0	V	0	V
9	Overige mutaties <€100.000	-45	V	-45	V	-45	V	-45	V
10	Raming opcenten o.b.v. meicirculaire 2026	3.641	N	3.677	N	3.715	N	3.752	N
11	Europese landbouwprojecten	-4.200	V	-1.600	V	-900	V	0	V
	Subtotaal Technische bijstellingen	*-4.150*	*V*	*2.359*	*N*	*-13.926*	*V*	*-10.554*	*V*
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**-15.649**	**V**	**-27.990**	**V**	**-34.689**	**V**	**-26.716**	**V**
	Autonome ontwikkelingen								
1	IPO BIJ12 centralisatie	197	N	197	N	197	N	197	N
2	Randstedelijke Rekenkamer	15	N	15	N	15	N	15	N
3	Doorschuif BTW	-400	V	-400	V	-400	V	-550	V
4	Verschuiving last vennootschapsbelasting	551	N	0	V	0	V	0	V
5	Beëindiging verhuur aan Elan Wonen	42	N	27	N	12	N	-5	V
6	Pachten en Huren	-300	V	-300	V	-300	V	-300	V
7	Bijstelling kosten PS-verkiezingen 2027	192	N	0	V	0	V	0	V
	Subtotaal Autonome ontwikkelingen	*297*	*N*	*-461*	*V*	*-476*	*V*	*-643*	*V*

Saldo meerjarenraming na Autonome ontwikkelingen		**-15.352**	**V**	**-28.451**	**V**	**-35.165**	**V**	**-27.359**	**V**
Beleidsvoorstellen									
1	Aangenomen moties bij de Kaderbrief 2027	1.200	N	1.150	N	1.150	N	650	N
Subtotaal Beleidsvoorstellen		*1.200*	*N*	*1.150*	*N*	*1.150*	*N*	*650*	*N*
Saldo meerjarenraming na Beleidsvoorstellen		**-14.152**	**V**	**-27.301**	**V**	**-34.015**	**V**	**-26.709**	**V**

Toelichting Technische bijstellingen

1 **Technische bijstellingen bereikbaarheid**

- Het betreft een aantal aanpassingen in beleidsdoel 4.1 gerelateerd aan:
  Voor de structurele activiteiten die gerelateerd waren aan de reserve mobiliteitsbeleid geldt dat de exploitatiebudgetten verplaatst zijn.
- Aanpassing budget verkeerseducatie in lijn met nieuwe aanpak met een meerjarige aanbesteding in plaats van een subsidieregeling.
- De stortingen in de reserve 'uitvoeren mobiliteit' voor de uitvoeringsregeling verkeersveiligheid en doorfietsroutes zijn voor de periode 2029 en verder omgezet naar de exploitatie.
- Correctie van een enkele budgetten waar geen besteding meer tegenover stond.

2 **Bijstelling Concessiegelden**

Het betreft een aantal aanpassingen in beleidsdoel 4.2 gerelateerd aan:

- Concessiekosten, in de afgelopen jaren zijn kostenstijgingen reeds doorgevoerd in de begroting, maar voor 2027 was dit niet geheel opgenomen.
- Ook voor de concessiekosten in 2028 heeft dit geleid tot een neerwaartse bijstelling. Hierin was een verhoging doorgevoerd die niet in lijn is met de meest recente voorschotten aan de vervoerder.

3 **Actualisatie afschrijvingslasten**

In deze begroting zijn de afschrijvingslasten op de materiele vaste activa geactualiseerd. De mutaties ten opzichte van de Begroting 2026 komen voort uit:
- De afschrijvingen zijn berekend op basis van gerealiseerde investeringen t/m 2025;
- Gedurende het jaar zijn nieuwe kredieten toegekend en deze zijn meegenomen in de berekening;
- De verwachte datum van gereedkomen van projecten is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

4 **Renteresultaat**

De rentebaten van de verstrekte langlopende leningen en de rentebaten op de rekening courant zijn geactualiseerd.

5 **Omzetten Reserve Monumenten naar exploitatie**

Conform GS-besluit bij begroting 2026 wordt het monumentenbeleid voortaan gefinancierd vanuit de exploitatie i.p.v. de reserve Monumenten. De stortingen in en onttrekkingen uit de reserve vervallen hiermee en de beschikbare middelen worden per 2027 rechtstreeks op de exploitatie geplaatst. Dit geldt ook voor het restant van de reserve eind 2026.

6. **Correcties reserves Mobiliteit**

Met deze wijzigingen worden de standen van een tweetal reserves in het bereikbaarheidsdomein rechtgezet, zodat de stortingen en onttrekkingen aansluiten op het actuele bestedingsplan.

7. **Provinciefonds: uitwerking meicirculaire 2026**

De verwerking van de meicirculaire 2026 zorgt voor de volgende mutaties in het provinciefonds:
- Mutaties algemene uitkering als gevolg van wijzigingen in accressen
- Nieuwe decentralisatie uitkeringen

Mutaties decentralisatie uitkeringen uit de septembercirculaire 2025:
- Storting in de algemene reserve van de DU Versterking vergunningverlening maatwerk ad €2,07 miljoen uit de septembercirculaire 2025 in 2027 t/m 2029;
- Storting in de algemene reserve van de DU Vogelhabitatrichtlijn ad € 127.000 uit de septembercirculaire 2025 in 2027;
- Storting in de algemene reserve van de DU Versterking omgevingsveiligheidsdiensten ad € 176.000 uit de septembercirculaire 2025 in 2027 en 2028;

8 **Omgevingsdiensten DU**

Aan de hand van het bestedingsplan wordt de decentralisatie uitkering Versterking vergunningsverlening maatwerk voor de omgevingsdiensten verdeeld over de jaren.

9 **Overige mutaties <€100.000**

De post onvoorzien valt vrij.

10 **Raming opcenten o.b.v. meicirculaire 2026**

De raming van de opcenten wordt geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2026 van het provinciefonds.

11 **Europese landbouwprojecten**

Aangevraagde subsidies bij het RVO worden in hetzelfde jaar als last verantwoord. Hierop wordt de raming voor de Europese landbouwprojecten aangepast.

Toelichting Autonome ontwikkelingen

1 **IPO BIJ12 centralisatie**

De budgetten voor het Interprovinciaal Overleg (IPO) worden met ingang van 2027 centraal begroot. In dat kader worden de bestaande budgetten op de verschillende beleidsdoelen overgeheveld naar dit centrale budget voor de jaren 2027 en verder, met uitzondering van de budgetten voor het Faunafonds, Grondwater en het budget voor de Nationale Databank Flora en Fauna. Daarbij wordt het IPO-budget structureel bijgesteld op basis van de meest actuele IPO-raming.

2 **Randstedelijke Rekenkamer**

Conform de Begroting 2027 van de Randstedelijke rekenkamer wordt de bijdrage van de provincie Noord-Holland verhoogd naar € 690.000,-.

3 **Doorschuif BTW**

Op basis van de cijfers over 2024 en 2025 mag verwacht worden dat de doorschuif BTW naar boven kan worden bijgesteld. Doorschuif BTW ontstaat doordat de provincie deelneemt in gemeenschappelijke regelingen die zelf niet de BTW over hun kosten kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Deze BTW kan dan worden doorgeschoven naar de provincie.

4 **Verschuiving last vennootschapsbelasting**

De uitgifte van gronden door CV Polananpark gaat niet meer in 2026 plaatsvinden, maar verschuift naar 2027. Daardoor verschuift ook de VPB-last naar 2027.

5 **Beëindiging verhuur aan Elan Wonen**

Per 1 juli beëindigt Elan Wonen de huur van de 1e etage van het pand Houtplein 33.

6 **Pachten en Huren**

Bijstelling begrote baten pacht en huur op basis van realisatie 2025 en verwachting 2026.

7 **Bijstelling kosten PS-verkiezingen 2027**

Het budget wordt verhoogd naar € 382.000 in 2027 zodat er voldoende middelen zijn voor de PS-verkiezingen in maart 2027.

Toelichting Beleidsvoorstellen

1 **Aangenomen moties bij de Kaderbrief 2027**

Bij de behandeling van de Kaderbrief 2027 in PS zijn een aantal moties aangenomen. Het gaat hierbij om de volgende moties met een financieel effect op de begroting:

- Motie 75 (BD 3.2): Wonen voor en boven winkels;
- Motie 77 (BD 6.1): Economische verbindingszones;
- Motie 79 (BD 5.6): Regiocertificering t.b.v. verduurzaming bollensector;
- Motie 80 (BD 5.2): Taskforce t.b.v. toerismespreiding en veiligheid versterken
- Motie 81 (BD 2.1): Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed
- Motie 83 (BD 2.1): Stimulans geothermie gebouwde omgeving
- Motie 87 (BD 3.1): Regie op arbeidsmigratie
- Motie 88 (BD 5.2): Natuurtoiletten

Het gaat om beleidsintensiveringen voor een periode van maximaal 4 jaar incidenteel.

Trends uit de brede basismonitor

Brede ontwikkelingen provincie

De Brede Basismonitor Noord-Holland geeft inzicht in de ontwikkeling van de brede welvaart in onze provincie. Naast materiële welvaart gaat het over onder meer welzijn, gezondheid, werkgelegenheid, bereikbaarheid, ruimte, wonen, samenleving, natuur, milieu en klimaat. Deze brede welvaartsbenadering sluit aan bij de ambitie om economische groei en leefbaarheid goed in balans te krijgen en te houden

De Brede Basismonitor brengt de belangrijkste trends overzichtelijk in beeld. Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en provinciemedewerkers kunnen rekenen op actuele en feitelijke informatie op basis van data. De monitor signaleert aandachtspunten en ondersteunt het gesprek over de grotere beleidsvraagstukken in de provincie.

Trends Brede Basismonitor

De Brede Basismonitor 2026 laat een gemengd beeld zien van Noord-Holland: van de tien hoofdthema's scoren er vijf licht positief en vijf licht negatief. Werk, welzijn, samenleving, gezondheid en bereikbaarheid ontwikkelen zich overwegend gunstig: meer mensen zijn aan het werk, de gezondheid is relatief goed en het openbaar vervoer is goed bereikbaar en wordt veel gebruikt. Tegelijk zijn er aandachtspunten, zoals de verkeersveiligheid en doorstroming. Op andere thema's is het beeld soms minder positief. Op het gebied van ruimte en wonen is de woningmarkt gespannen en zijn de huizenprijzen hoog. Het aanbod aan bedrijventerreinen is krap, terwijl bij kantoren een overschot aan locaties bestaat. Bij detailhandel is het aanbod goed in balans. De natuur blijft achter bij het landelijk gemiddelde en ook milieutrends ontwikkelen zich ongunstig. Economisch blijft Noord-Holland sterk, met hoge inkomens en groei, maar het vertrouwen

is laag en veel huishoudens hebben schulden. Investeringen in innovatie nemen toe, maar niet sneller dan de economie als geheel.

2 Programma's

Samenvatting per programma

De provincie Noord-Holland staat voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, klimaat, natuur, economie en leefbaarheid. Het bereiken van deze doelen staat sterk onder druk van de congestie op het elektriciteitsnet en het stikstofprobleem die aan veel gewenste ontwikkelingen in de weg staan. Tegelijkertijd blijven we investeren in een sterk openbaar bestuur en een toekomstbestendige organisatie. Met deze begroting zetten we de beschikbare middelen gericht in om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren en werken we aan een provincie die ook op de lange termijn aantrekkelijk, bereikbaar, gezond en economisch sterk blijft.

Bestuur

De provincie werkt aan een sterk, betrouwbaar en weerbaar openbaar bestuur. We ondersteunen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning bij hun taken en versterken de samenwerking tussen gemeenten, regio's en andere overheden. Daarbij hebben we aandacht voor integriteit, participatie, veiligheid en de kwaliteit van het lokaal bestuur. Ook behartigen we de belangen van Noord-Holland in Den Haag en Brussel en benutten we kansen die voortkomen uit rijks- en Europees beleid. In 2027 staan bovendien de verkiezingen voor Provinciale Staten centraal.

Klimaat en gezonde leefomgeving

De provincie draagt bij aan het behalen van de klimaatdoelen en werkt aan een duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem. Op een aantal van onze ambities is het pas mogelijk hier voortgang op te boeken als het probleem van congestie op het elektriciteitsnet, grotendeels is opgelost. Ook het stikstofprobleem staat vaak in de weg van het kunnen realiseren van het versterken van de elektriciteitsinfrastructuur die nodig is. We stimuleren energiebesparing, duurzame energieopwekking en innovatieve oplossingen, zoals waterstof en energieopslag, die zowel effect hebben op de energietransitie als op het verzachten van de congestieproblematiek.. Ook werken we aan een gezonde en veilige leefomgeving door toezicht en handhaving, het terugdringen van schadelijke uitstoot en het beschermen van inwoners tegen gezondheidsrisico's in hun leefomgeving.

Ruimte en Wonen

Noord-Holland staat voor een grote ruimtelijke opgave. De vraag naar woningen, ruimte voor economische ontwikkeling, energietransitie, natuur en klimaatadaptatie neemt toe, terwijl de beschikbare ruimte beperkt is. Met de actualisatie van de Omgevingsvisie NH2050 maken we integrale keuzes over de inrichting van de provincie. Daarnaast zetten we ons actief in voor het versnellen van de woningbouw, met bijzondere aandacht voor betaalbare woningen, leefbare woonomgevingen en goed bereikbare locaties. Door netcongestie en stikstof is het echter onvermijdelijk dat het woningtekort eerst verder zal toenemen voordat het verder kan worden ingelopen. Daarom heeft oplossing van beide problemen prioriteit bij ruimtelijke afwegingen.

Bereikbaarheid

De provincie zorgt ervoor dat inwoners en bedrijven zich veilig, duurzaam en efficiënt kunnen verplaatsen. We verleggen de focus van het faciliteren van verkeersgroei naar het waarborgen van bereikbaarheid, waarbij investeringen in toenemende mate worden gericht op openbaar vervoer, OV-mobiliteitshubs en fietsverbindingen in plaats van uitbreiding van wegcapaciteit, omdat nieuwe infrastructuur onder de huidige stikstofbeperkingen nauwelijks vergunbaar is. We investeren in het beheer en onderhoud van wegen, vaarwegen, bruggen en sluizen en werken aan een robuust mobiliteitsnetwerk voor de toekomst. Samen met onze partners verbeteren we het openbaar vervoer en stimuleren we duurzame vormen van mobiliteit. Zo houden we Noord-Holland bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

Natuur en landelijk gebied

De provincie werkt aan het versterken van natuur, biodiversiteit en waterkwaliteit.. We zullen dit jaar een uitgewerkte stikstofaanpak presenteren die voortbouwt op het kabinetsbeleid, en die tot doel heeft om op basis van geborgde reductie van stikstofuitstoot en geborgd natuurherstel het verlenen van natuurvergunningen weer op gang te krijgen. Onderdeel daarvan is de afronding van het NNN en ondersteuning van de transitie naar een toekomstbestendige landbouw. Samen met agrariërs, natuurorganisaties, gemeenten en andere partners bouwen we aan een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied.

Economie, leefbaarheid en cultuur

De provincie zet zich in voor een sterke, duurzame en innovatieve economie. Binnen de randvoorwaarden die er in dit drukke deel van Nederland zijn creëren we de condities voor een productieve, innovatieve en zoveel mogelijk circulaire economie. Daarnaast investeren we in cultuur, erfgoed en recreatie; al deze kwaliteiten dragen bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Noord-Holland. Zo werken we aan een provincie waar het prettig wonen, werken en verblijven is.

Algemene middelen en organisatie

De provincie beschikt over inkomsten uit het provinciefonds, opcenten, dividend en rente. Deze middelen vormen de financiële basis voor de uitvoering van onze taken. Binnen de organisatie investeren we in digitalisering, informatievoorziening, bedrijfsvoering en huisvesting. Ook blijven we werken aan een wendbare en toekomstbestendige organisatie die beschikt over voldoende deskundige medewerkers om de maatschappelijke opgaven van Noord-Holland effectief uit te voeren.

Programmabegroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
1 Bestuur	30.481 N	29.853 N	29.796 N	29.619 N
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	73.326 N	78.639 N	67.908 N	66.993 N
3 Ruimte en Wonen	26.682 N	21.274 N	16.988 N	12.784 N
4 Bereikbaarheid	289.031 N	281.076 N	293.932 N	274.668 N
5 Natuur en landelijk gebied	199.200 N	195.093 N	160.745 N	159.883 N
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	53.902 N	40.694 N	39.261 N	40.078 N
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-570.632 V	-577.488 V	-576.184 V	-574.967 V
Totaal saldo van baten en lasten	**101.990 N**	**69.140 N**	**32.445 N**	**9.057 N**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Stortingen	104.731 N	86.739 N	93.298 N	90.821 N
Onttrekkingen	-220.873 V	-183.179 V	-159.759 V	-126.587 V
Totaal mutaties reserves	**-116.142 V**	**-96.440 V**	**-66.461 V**	**-35.766 V**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**-14.152 V**	**-27.301 V**	**-34.015 V**	**-26.709 V**

Programma 1 Bestuur

Doelen

1. Bestuur
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur
1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's
1.3 Verzekeren van openbare orde en veiligheid
1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Maatschappelijk doel

Overheden zijn steeds meer verweven. Gemeenten werken veel samen in regionaal verband, terwijl regio's en lidstaten meer te maken krijgen met Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet de provincie Noord-Holland aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen.

Het streven is om van Noord-Holland, samen met inwoners en partners, een nog mooiere provincie te maken en de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. De provincie Noord-Holland werkt als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, dat oog heeft voor iedereen, inbreng van buiten waardeert en de verbinding legt tussen de verschillende overheidslagen.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel
(Min is voordelig)

1.1	Faciliteren van het provinciaal bestuur	16.206	N
1.2	Werken aan gemeenten en sterke regio's	4.212	N
1.3	Verzekeren van openbare orde en veiligheid	1.105	N
1.4	Belangen van de provincie behartigen	9.017	N
	Totaal lasten	**30.540**	**N**
1.1	Faciliteren van het provinciaal bestuur	-59	V
1.2	Werken aan gemeenten en sterke regio's	0	V
1.3	Verzekeren van openbare orde en veiligheid	0	V
1.4	Belangen van de provincie behartigen	0	V
	Totaal baten	**-59**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**30.481**	**N**
	Stortingen	0	V
	Onttrekkingen	0	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**30.481**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

Provinciale rol

Provinciale Staten vervullen een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol richting het college van Gedeputeerde Staten. De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten bij de uitvoering van hun taken.

De commissaris van de Koning heeft een coördinerende rol in Noord-Holland met betrekking tot de opvang en de huisvesting van vluchtelingen.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Faciliteren van het provinciaal bestuur	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	16.753 N	18.147 N	16.206 N	15.502 N	15.448 N	15.488 N
Totaal baten	-66 V	-59 V	-59 V	-59 V	-59 V	-59 V
Saldo van baten en lasten	16.687 N	18.088 N	16.147 N	15.443 N	15.389 N	15.429 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**16.687 N**	**18.088 N**	**16.147 N**	**15.443 N**	**15.389 N**	**15.429 N**

Financiële ontwikkelingen

De lagere lasten in 2027 hangen samen met het aflopen van incidentele rijksmiddelen voor het asielbeleid, die via de septembercirculaire 2025 beschikbaar zijn gesteld. Deze middelen zijn niet structureel van aard. Hierdoor vallen de baten en lasten in 2027 lager uit.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie beschermt de integriteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland.
2. De provincie versterkt het vertrouwen en draagvlak door duidelijke, effectieve en betrouwbare communicatie.
3. De provincie betrekt Noord-Hollanders op een actieve manier bij beleidsvorming en besluitvorming.
4. De provincie biedt adequate ondersteuning van het provinciaal bestuur.
5. De provincie draagt bij aan een systeem van voldoende goede opvang en huisvesting van vluchtelingen in de provincie Noord-Holland.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie voert integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Wet Bibob). Deze onderzoeken richten zich bijvoorbeeld op aanvragers, houders van omgevingsvergunningen, inschrijvers op een aanbesteding en subsidieaanvragers.

1.2 De provincie werkt op basis van het 'Beleidsplan Integere en Weerbare Overheid 2026–2029'. Zo werken we aan een organisatie die transparant, eerlijk en integer handelt en waar mensen veilig hun ambt kunnen vervullen. De provincie gaat niet-integer en anderszins grensoverschrijdend of ongewenst gedrag tegen en stimuleert professionele tegenspraak.

1.3 De provincie voert de doelen en afspraken uit zoals die zijn overeengekomen op dit punt in de 'Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid'.

2.1 Bij de start van deze coalitieperiode zijn de nieuwe communicatiestrategie en het nieuwe sponsorbeleid vastgesteld. Deze vormen de kaders voor de communicatie tot het aantreden van een nieuwe coalitie na de verkiezingen van 2027.

2.2 De provincie zette extra middelen in voor communicatie, participatie en sponsoring. Deze middelen worden besteed aan activiteiten op het gebied van inwonersparticipatie, het scholierenprogramma, grote communicatiecampagnes, de deelname aan Pride, activiteiten om het koloniale verleden onder de aandacht te brengen (Keti Koti) en aan de sponsoring van diverse sportieve en culturele evenementen.

3.1 Op basis van de uitgangspunten voor inwonersparticipatie betrekken we inwoners beter bij de plannen van de provincie. De resultaten van de participatiecampagne 'Jouw Noord-Holland, jouw ruimte' verwerken we in de nieuwe omgevingsvisie. De participatieverordening wordt eind 2026 voltooid en op basis hiervan komt er een vernieuwde werkwijze voor de organisatie.

4.1 De vergaderingen van Provinciale Staten en commissies worden gefaciliteerd; er wordt ondersteuning geboden aan de agendacommissie en het presidium en er wordt zorggedragen voor de vergoedingen en presentiegelden. De activiteiten van Provinciale Staten zijn zichtbaar via live-uitzendingen en via de website, persberichten en sociale media. Denk aan het afleggen van werkbezoeken, het geven van jongerenvoorlichting, participatie in de breedste zin van het woord en aan de Staten- en commissievergaderingen

4.2 De provincie organiseert de Willem Arondéuslezing.

4.3 De provincie faciliteert Gedeputeerde Staten door het bieden van secretariële ondersteuning, het regelen van vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

4.4 Noord-Holland kiest in 2027 nieuwe leden voor Provinciale Staten. Het eerste kwartaal van 2027 maken wij een voorlichtingscampagne en een stemwijzer voor de inwoners, zodat inwoners geïnformeerd naar de stembus kunnen gaan. Daarnaast verzorgt de Statengriffie de overgang van de oude naar de nieuwe statenperiode en organiseert een startprogramma.

5.1 De provincie zorgt voor goed functionerende provinciale en regionale structuren voor het overleg over de opvang van vluchtelingen in Noord-Holland.

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

Provinciale rol

De provincie heeft als taak om de kwaliteit van het openbaar bestuur te verbeteren. Dat doen we door het functioneren van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen, te versterken en te borgen voor onze inwoners. De invulling van de provinciale rol is uitgewerkt in de 'Agenda 'Kwaliteit openbaar bestuur Noord-Holland'. Deze agenda verbindt de verschillende beleidsvelden en brengt samenhang in de ondersteuning van gemeenten. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. De provincie is daarmee medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur en de regionale samenwerking.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Werken aan gemeenten en sterke regio's	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	4.483 N	5.109 N	4.212 N	4.402 N	4.401 N	4.401 N
Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	4.483 N	5.109 N	4.212 N	4.402 N	4.401 N	4.401 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**4.483 N**	**5.109 N**	**4.212 N**	**4.402 N**	**4.401 N**	**4.401 N**

Financiële ontwikkelingen

1. Vanaf 2027 dalen de structurele lasten voor dit beleidsdoel door de centralisatie van de budgetten van het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Wat willen we bereiken?

1. De provincie bevordert de bestuurskracht van gemeenten en regio's en de kwaliteit van het openbaar bestuur.

2. De provincie voert effectief beleid om de provinciale opgaven te realiseren, tussentijds bij te sturen en zich te verantwoorden op basis van actuele informatie en data.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 In alle Noord-Hollandse bestuurlijke regio's zet de provincie regiomanagement in.

1.2 De provincie draagt actief bij aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA) door ambtelijke en bestuurlijke inzet. De MRA-agenda (2025–2028) vormt hiervoor de basis. Daarnaast draagt de provincie bij aan de ontwikkeling van de regionale samenwerking op Noord-Holland-Noord niveau.

1.3 De provincie voert de 'Agenda Kwaliteit openbaar bestuur Noord-Holland' uit.

1.4 De provincie houdt toezicht op andere overheden conform de beleidsnota 'Interbestuurlijk toezicht 2026-2029'. De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten en waterschappen publiceert de provincie in een Jaarverslag IBT.

2.1 De provincie voert (vraaggestuurde) beleidsevaluaties uit voor robuuste besluitvorming over nieuw beleid en bijsturing van bestaand beleid. Provinciale subsidieregelingen worden eens per vier jaar op doeltreffendheid geëvalueerd, volgens het 'Evaluatiekader Subsidies' dat Provinciale Staten heeft vastgesteld.

2.2 De provincie zet actuele (geo)data in voor een goed onderbouwde besluitvorming. We verzamelen en analyseren data en maken beleidsdata en -informatie inzichtelijk, zowel geografisch als via dashboards. Dat gebeurt onder meer via het 'Portaal Kaart en Data'.

2.3 De provincie monitort beleid en ontwikkelt dashboards, zoals de 'Brede Basismonitor Profieltaart'.

1.3 Verzekeren van Openbare orde en veiligheid

Provinciale rol

De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met een aantal taken waarover hij verantwoording verschuldigd is aan de regering: de zogenaamde rijkstaken. De uitvoering van deze taken draagt bij aan de kwaliteit en de integriteit van het bestuur in Noord-Holland.

Voor de aanpak van ondermijning en het stimuleren van een weerbaar openbaar bestuur is de commissaris bestuurlijk opdrachtgever.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Verzekeren van openbare orde en veiligheid	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	1.057 N	1.208 N	1.105 N	1.063 N	1.063 N	846 N
Totaal baten	−5 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	1.052 N	1.208 N	1.105 N	1.063 N	1.063 N	846 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**1.052 N**	**1.208 N**	**1.105 N**	**1.063 N**	**1.063 N**	**846 N**

Financiële ontwikkelingen

- De uitgaven binnen dit beleidsdoel zijn in de periode van 2024 tot en met 2027 hoger dan in andere jaren als gevolg van de ontvangen decentralisatie-uitkering 'Weerbaar bestuur kleine gemeenten' die de provincie bovenop het structurele provinciale budget voor de weerbaarheid inzet.
- In de capaciteitskosten zijn verwerkt: de kaderbriefmutatie als gevolg van een wettelijke wijziging van de definitie van overhead, het effect van de nieuwe provincie-cao en een actualisatie van de verdeelsleutel. Omdat deze wijzigingen beter in samenhang te beoordelen zijn, is in de paragraaf

'Bedrijfsvoering' een nadere toelichting capaciteitskosten opgenomen. Om deze redenen zijn de lasten voor beleidsdoel 1.3 hoger dan in eerdere ramingen.

Wat willen we bereiken?

Voor dit beleidsdoel staan de volgende doelstellingen in 2027 centraal:

1. De provincie leidt het proces rondom het selecteren van burgemeesters in goede banen.
2. De provincie houdt toezicht op en bevordert de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.
3. De provincie geeft inwoners inzicht in de risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen.
4. De provincie onderhoudt goede bestuurlijke contacten met andere overheden.
5. De provincie gaat ondermijning tegen en stimuleert de eigen en de lokale weerbaarheid.
6. De provincie voert taken uit voor het Koninklijk Huis inclusief de uitreiking van koninklijke onderscheidingen.
7. De provincie verzekert de veiligheid van de provinciale tunnels, onafhankelijk van het regulier beheer. In onze provincie gaat het om de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De commissaris van de Koning is verantwoordelijk voor goede en zorgvuldige benoemingsprocedures voor burgemeesters. Daarnaast benoemt en ontslaat hij waarnemend burgemeesters. Samen met de burgemeesters draagt hij een bijzondere verantwoordelijkheid als hoeder van een integer bestuur.

2.1 De provincie werkt samen met veiligheidsregio's en gemeenten. Hierin is bijzondere aandacht voor de burgemeester die een wettelijke taak heeft op het gebied van openbare orde en veiligheid.

2.2 De commissaris van de Koning organiseert jaarlijks netwerkbijeenkomsten over veiligheidsthema's.

2.3 De provincie volgt de vergaderingen van de algemene besturen van de veiligheidsregio's.

3.1 Voor het actueel houden van de gegevens op de risicokaart werkt de provincie nauw samen met gemeenten en omgevingsdiensten. De risicokaart is afhankelijk van de input van deze organisaties. De productie gebeurt in IPO-verband.

4.1 De commissaris van de Koning legt reguliere bezoeken aan gemeenten af, bemiddelt, adviseert en intervenieert bij bestuurlijke problemen, en verbindt publieke partijen. Hij organiseert bestuurlijke bijeenkomsten, rapporteert over bestuurlijke problematiek en gaat in gesprek met publieke partijen.

5.1 De provincie streeft de doelen na en voert de afspraken uit die op dit punt zijn overeengekomen in de 'Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid'.

5.2 In de strijd tegen ondermijning zet de provincie het lopende weerbaarheidsprogramma voort, aangevuld met maatschappelijke weerbaarheid en veiligheid van ambtenaren en politieke ambtsdragers.

5.3 Met de inzet van een Coördinator Veilige Publieke taak werken we aan de ambtelijke weerbaarheid (zowel de weerbaarheid van onze eigen organisatie, als die van gemeenten en waterschappen in Noord-Holland). Dit doen we via trainingen, het delen van expertise en door in gesprek te gaan met melders en overlastgevers.

6.1 De koning en leden van het Koninklijk Huis worden in de provincie begeleid door de commissaris. Hij adviseert over organisaties en initiatieven die koninklijke aandacht verdienen en draagt bij aan de organisatie van bezoeken. Hij adviseert over voordrachten voor onderscheidingen en predicaten.

7.1 Jaarlijks doen externe deskundigen onderzoek naar de veiligheid van de tunnels in onze provincie.

1.4 Belangen van de provincie behartigen

Provinciale rol

Veel provinciale taken komen voort of worden sterk beïnvloed door wet- en regelgeving van het Rijk of de Europese Unie (EU). De provincie volgt daarom relevante Europese en landelijke (beleids)ontwikkelingen en signaleert de kansen en belemmeringen die daaruit voortkomen. Samen met partners behartigt de provincie de provinciale belangen in Den Haag en Brussel en stimuleert partijen om de kansen te benutten.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Belangen van de provincie behartigen	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	5.222 N	4.545 N	9.017 N	8.945 N	8.943 N	8.943 N
	Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	5.222 N	4.545 N	9.017 N	8.945 N	8.943 N	8.943 N
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
1.4	Reserve Cofinanciering Europese projecten	−1.415 V	−1.262 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**3.807 N**	**3.283 N**	**9.017 N**	**8.945 N**	**8.943 N**	**8.943 N**

Financiële ontwikkelingen

1. Vanaf 2027 worden de budgetten van het Interprovinciaal Overleg (IPO) centraal samengevoegd op basis van de geactualiseerde cijfers uit 2026, met uitzondering van het Faunafonds, Grondwater en het budget voor de Nationale Databank Flora en Fauna. Als gevolg hiervan nemen de lasten toe.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie is voorbereid op de gevolgen van wet- en regelgeving van het Rijk en de EU.
2. De provincie maakt het Rijk en de EU bewust van provinciale belangen, zodat hun wet- en regelgeving bijdraagt aan het bereiken van de doelen van ons coalitieakkoord.
3. De provincie benut kansen die voortkomen uit Europees of rijksbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 In Brussel werkt de provincie samen in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) om op de hoogte te zijn van actuele voorstellen en wijzigingen van Europees beleid.

2.1 De provincie is lid van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en werkt daarin samen om de belangen van de twaalf provincies bij het Rijk te behartigen.

2.2 De provincie werkt samen met diverse Europese organisaties en netwerken om de belangen in Brussel te vertegenwoordigen. De focus van de inzet van Noord-Holland voor het beïnvloeden van Europees beleid staat in de Europastrategie 2022–2030 Noord-Holland, die in 2026 is geactualiseerd.

3.1 De provincie stimuleert aanvragen voor regionaal beheerde Europese fondsen en is draagt financieel bij aan de uitvoering van de fondsen Kansen voor West en Just Transition Fund IJmond door het Programmabureau Kansen voor West.

Verbonden partijen

Programma 1 Bestuur

Verbonden partij	Doel
Huis van de Nederlandse Provincies	Belangenbehartiging provincies
Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Doelen

2. Klimaat en gezonde leefomgeving
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland werkt samen met gemeenten, het Rijk, netbeheerders, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het versterken van een duurzame energievoorziening. De provincie committeert zich aan de nationale en Europese klimaatdoelen: ten minste 55 procent reductie van CO_2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale samenleving in 2050. De energietransitie vormt hierbij een belangrijke, randvoorwaardelijke opgave.

De energietransitie vraagt om een ingrijpende verandering van het energiesysteem. Dit betekent een verschuiving van fossiele energiebronnen naar duurzame energie, zoals wind en zon, en een toenemende elektrificatie van mobiliteit, industrie en gebouwde omgeving. De provincie draagt hieraan bij door duurzame energieproductie te stimuleren, de energie-infrastructuur te versterken en samen met partners te werken aan oplossingen voor netcongestie en ruimtelijke inpassing van energievoorzieningen.

De veranderende geopolitieke en economische context vraagt daarbij om een energiesysteem dat robuust, betaalbaar en minder afhankelijk is van fossiele energie uit het buitenland. Daarom werkt de provincie samen met partners aan de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem. Een systeem dat ervoor zorgt dat energie dichter bij de plek van gebruik wordt opgewekt of opgeslagen.

Tegelijkertijd komen er nieuwe energieoplossingen, zoals waterstof, energieopslag en duurzame warmte, en verandert het landelijke beleidskader, bijvoorbeeld met nieuwe warmtewetgeving. Deze ontwikkelingen vragen om een actieve rol van de provincie bij regionale samenwerking, ruimtelijke afwegingen, het versnellen van innovatieve energieoplossingen en het ontwikkelen van data- en monitoringsystemen. Het belang van het energiesysteem neemt toe. De samenhang tussen opwek, opslag, infrastructuur en energiegebruik wordt steeds bepalender voor een betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem dat zich steeds meer ontwikkelt richting een meer decentraal en flexibel systeem.

Naast CO2-reductie werkt de provincie Noord-Holland aan een gezondere fysieke en veilige leefomgeving voor de inwoners. De provincie vindt dit een belangrijke opgave, omdat de uitstoot (onder meer door de zware industrie, drukke verkeerswegen en Schiphol) in een aantal gebieden plaatsvindt nabij (nieuwe) woonwijken. Inwoners staan hierdoor bloot aan schadelijke stoffen en/of ervaren hinder.

Daarnaast wil de provincie dat er ook (milieu)ruimte is voor bedrijvigheid en allerlei maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie en een circulaire economie. De provincie zet zich in voor een goede balans tussen de aanwezigheid van de verschillende functies. De bescherming van de gezondheid weegt volwaardig mee bij het maken van ruimtelijke afwegingen. De uitstoot van schadelijke stoffen en de aanwezigheid van hinderfactoren worden teruggedrongen.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel
(Min is voordelig)

2.1	Bijdragen aan de energietransitie	23.017	N
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	63.077	N
	Totaal lasten	**86.094**	**N**
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	-8.024	V
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	-4.744	V
	Totaal baten	**-12.768**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**73.326**	**N**
	Stortingen	2.126	N
	Onttrekkingen	-4.077	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**71.375**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Provinciale rol

De provincie heeft in de energietransitie meerdere rollen:

- Regisserend en verbindend: de provincie brengt overheden, netbeheerders, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen en ondersteunt de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en).
- Ruimtelijk kaderstellend: de provincie zorgt voor ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur, duurzame energie-opwek en warmtevoorzieningen via de omgevingsvisie en omgevingsverordening. Bovendien is zij het bevoegd gezag voor grotere windprojecten (15–100 MW) en grondgebonden zonneparken van 50 MW tot 100 MW.
- Versnellend en faciliterend: de provincie ondersteunt gemeenten en partners met kennis, data- en monitoringssystemen, subsidies en programma's voor onder meer warmtetransitie, energie-opwek en energie-infrastructuur.
- Regionale coördinator energie-infrastructuur: via het 'provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat' (pMIEK) werkt de provincie samen met netbeheerders aan oplossingen voor netcongestie en toekomstige energie-infrastructuur. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de samenhang tussen energie-infrastructuur, energie-opwek, -opslag en -gebruik.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Bijdragen aan de energietransitie	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming

	Totaal lasten	19.761 N	27.374 N	23.017 N	23.348 N	13.921 N	13.321 N
	Totaal baten	-9.206 V	-9.858 V	-8.024 V	-175 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	10.555 N	17.516 N	14.993 N	23.173 N	13.921 N	13.321 N
	Stortingen						
2.1	Reserve Duurzame elektriciteit	-900 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
2.1	Reserve Energietransitie	100 N	840 N	2.000 N	0 V	0 V	0 V
2.1	Reserve Subsidie Warmtetransitie	0 V	2.000 N	0 V	0 V	0 V	0 V
2.1	Reserve Warmtetransitie	702 N	1.000 N	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
2.1	Reserve Energietransitie	451 N	-946 V	-2.000 V	-1.500 V	0 V	0 V
2.1	Reserve Warmtetransitie	-750 V	-4.136 V	-720 V	-262 V	0 V	0 V
2.1	Reserve Subsidie Warmtetransitie	-1.577 V	-2.610 V	-307 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**8.581 N**	**13.664 N**	**13.966 N**	**21.411 N**	**13.921 N**	**13.321 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten

- Het grootste deel van dit budget bestaat uit structurele middelen (€ 13,7 miljoen per jaar vanaf 2029). De middelen zetten we grotendeels in voor subsidieregelingen voor verduurzaming op verschillende terreinen, zoals de warmtetransitie.
- De lasten zijn in de jaren 2027 en 2028 hoger dan dit bedrag. Dat komt doordat hier ook uitgaven in zitten vanuit de verschillende SPUK's (specifieke uitkeringen) die de provincie ontvangt van het Rijk en die in 2027 of 2028 aflopen. Bovendien wordt in 2027 nog € 2 miljoen in de reserve Energietransitie gestort (volgens afspraken uit het coalitieakkoord). Op basis van de Kaderbrief wordt over de periode 2027 tot en met 2030 cumulatief € 4 miljoen beschikbaar gesteld voor het Energiebesparingsakkoord.
- Ook zijn er incidentele uitgaven in 2027 en 2028 voor verduurzaming van het Paviljoen Welgelegen, gedekt vanuit de reserve Energietransitie.
- Het budget wordt in 2027 t/m 2029 verhoogd met € 300.000 per jaar voor uitvoering van motie M81-2026 voor het Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed, en met € 200.000 per jaar voor uitvoering van motie M83-2026 voor het stimuleren van geothermie in de gebouwde omgeving.

Baten

- De baten die de provincie ontvangt zijn verschillende SPUK's (specifieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk) en Decentralisatieuitkeringen (DU's) vanuit het Rijk.
- De bijdragen van het Rijk die zeker zijn, zijn in deze begroting opgenomen. In toekomstige begrotingen worden de baten (en daaraan gekoppelde lasten) opgenomen zodra deze bijdragen van het Rijk zijn opgenomen in de provinciecirculaire of als een SPUK wordt toegekend (specifieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk).

Wat willen we bereiken?

1. Minder uitstoot van broeikasgassen en een duurzaam energiesysteem vormen de kern van de klimaatopgave voor Noord-Holland. De provincie werkt daarom aan een forse verlaging van de uitstoot van koolstofdioxide (CO2) en aan een energiesysteem dat klaar is voor de toekomst.

2. De provincie zet in op een reductie van broeikasgassen van 55 procent ten opzichte van 1990. Tegelijk bouwt de provincie samen met haar partners aan een robuust en flexibel energiesysteem, waarin elektriciteit, warmte, waterstof, groen gas en andere duurzame energiebronnen elkaar aanvullen. Dit systeem ontwikkelt zich steeds meer richting een decentraal energiesysteem, waarin energie dichter bij de plek van gebruik wordt opgewekt, opgeslagen en uitgewisseld.

3. Daarnaast stimuleert de provincie een verdere groei van de duurzame energieproductie. Dit gebeurt onder meer via het transitiepad voor duurzame opwek.

4. Binnen het transitiepad voor de gebouwde omgeving draagt de provincie bij aan de warmtetransitie. De provincie ondersteunt de ontwikkeling en toepassing van duurzame warmtebronnen, zodat deze een groter aandeel krijgen in de energievoorziening.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Met de integrale klimaatbeleidscyclus houden we scherp in de gaten of we voldoende bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit de Noord-Hollandse Klimaataanpak.

1.2 Het behalen van de klimaatdoelen wordt ondersteund in de relevante transitiepaden en sectoren, waaronder de glastuinbouw, het energiebesparingsakkoord en de verduurzaming van de eigen organisatie.

1.3 De provincie stimuleert en verbindt dwarsdoorsnijdende thema's op het gebied van klimaat.

2.1 De provincie draagt bij aan een robuust energiesysteem dat de groeiende vraag naar elektriciteit kan faciliteren en oplossingen biedt voor netcongestie. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de samenhang tussen opwek, opslag, infrastructuur en energiegebruik.

2.2 Samen met netbeheerders en het Rijk werken we aan de uitvoering van het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Om actuele ontwikkelingen hierin mee te nemen, gaan we de pMIEK actualiseren.

2.3 De provincie maakt ruimtelijke reserveringen voor energie-infrastructuur mogelijk, bijvoorbeeld voor hoogspanningsstations en kabeltracés.

2.4 De provincie stimuleert oplossingen voor netcongestie, zoals energiehubs, opslag en vraagsturing. Deze oplossingen dragen bij aan een flexibeler en meer decentraal energiesysteem.

2.5 De provincie stimuleert innovatie en toepassing van nieuwe energiedragers, zoals waterstof en energieopslag, om het energiesysteem flexibel en toekomstbestendig te maken. Hiervoor ondersteunt de provincie pilotprojecten voor waterstofproductie, transport en toepassing van waterstof en nieuwe energiedragers in industrie en mobiliteit.

2.6 Projecten voor energieopslag en systeemintegratie krijgen ondersteuning van de provincie.

2.7 De provincie werkt samen met kennisinstellingen en bedrijven aan innovatieprogramma's voor nieuwe energiesystemen.

3.1 De provincie ondersteunt en draagt bij aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en) en monitort jaarlijks de voortgang van de afgesproken opwekdoelen.

3.2 De ontwikkeling van grootschalige duurzame energieprojecten, waaronder wind- en zonne-energie, worden met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en participatie gefaciliteerd. Daarbij blijft 50 procent lokaal eigendom het doel.

3.3 De provincie ondersteunt lokale energie-initiatieven en participatie van inwoners en bedrijven in energieprojecten.

3.4 De provincie stimuleert de ontwikkeling van duurzame energie, waaronder wind- en zonne-energie, in samenhang met de beschikbare netcapaciteit en de ontwikkeling van het energiesysteem. Zo bereiken we dat Noord-Holland bijdraagt aan de nationale klimaatdoelen en netcongestie beperken we netcongestie zoveel mogelijk.

4.1 De provincie ondersteunt gemeenten en partners bij de ontwikkeling van duurzame warmteoplossingen voor de gebouwde omgeving, in lijn met landelijke wetgeving en regionale warmteprogramma's.

4.2 Gemeenten krijgen via het Servicepunt Duurzame Energie ondersteuning bij het ontwikkelen en uitvoeren van warmteprogramma's.

4.3 De provincie ondersteunt de realisatie van duurzame warmtebronnen, zoals geothermie, aquathermie en restwarmte.

4.4 Regionale samenwerking rondom warmtenetten en warmte-infrastructuur worden door de provincie gefaciliteerd.

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Provinciale rol

Op een aantal terreinen is de provincie voor bedrijven het bevoegd gezag. Op die terreinen is de provincie verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Denk aan de naleving van wet- en regelgeving in het fysieke domein (onder andere milieu, bodem, energie en natuur).

De provincie heeft ook een aantal andere formele taken. Zo is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidsbelasting die provinciale wegen en industrieterreinen van regionaal belang veroorzaken. De provincie is het bevoegd gezag voor het vaststellen en goedkeuren van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een milieueffectrapport (MER) nodig is. De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening het bevoegd gezag voor een MER zijn. Bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel bij de verduurzaming naar groen staal en voor windparken. Gezondheidseffecten hebben hierin nadrukkelijk een plek.

Daarnaast is de provincie beleidsmaker. Op basis van de Omgevingswet heeft de provincie ruimte om eigen regels te stellen die zijn opgenomen in de omgevingsverordening, en om een programma onder de Omgevingswet te maken.

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de bodemkwaliteit en de provincie voor het grondwater. Daarnaast is de provincie het bevoegd gezag voor overgangsrechtlocaties en voor bodemkwaliteit bij complexe bedrijven.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Bevorderen gezonde leefomgeving	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming

	Totaal lasten	49.382 N	67.000 N	63.077 N	61.479 N	60.101 N	59.897 N
	Totaal baten	−14.850 V	−18.345 V	−4.744 V	−6.013 V	−6.114 V	−6.225 V
	Saldo van baten en lasten	34.531 N	48.656 N	58.333 N	55.466 N	53.987 N	53.672 N
	Stortingen						
2.2	Reserve Bodemsanering	126 N	126 N	126 N	126 N	126 N	126 N
	Onttrekkingen						
2.2	Reserve Bodemsanering	−607 V	−1.942 V	−1.050 V	−1.901 V	−525 V	−560 V
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	−33 V	−1.586 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**34.017 N**	**45.254 N**	**57.409 N**	**53.691 N**	**53.588 N**	**53.238 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten

De lasten nemen in 2027 af ten opzichte van 2026 vanwege de SPUK E94 Cluster 1 en 2 Bosa 2022 waaruit in 2026 nog € 5,8 miljoen aan lasten zijn opgenomen.

Daarnaast is er in de Kaderbrief 2026 een bezuiniging geweest bij de omgevingsdiensten, deze loopt op van € 1 miljoen in 2027 naar € 2 miljoen in 2028 en verder.

Baten

De verschillen ten opzichte van de eerdere raming worden voornamelijk verklaard door bijstellingen in de legesopbrengsten en ontwikkelingen binnen het budget voor bodemsanering

Reserves

De onttrekkingen uit de reserves nemen in 2027 af ten opzichte van 2026, doordat de reserve Gezonde leefomgeving is opgeheven. De onttrekking die zichtbaar is in 2026, is een vrijval vanuit de reserve Gezonde leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

1. Het behalen van gezondheidswinst voor onze inwoners, waarbij we onze aandacht met name richten op die gebieden waar inwoners het meest worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder.

2. Een gezonde en veilige fysieke leefomgeving in Noord-Holland die voldoet aan de wettelijke normen, waarin de bescherming hiervan op basis van vergunningverlening, toezicht en handhaving geborgd is.

3. Instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de bodem en ondergrond in Noord-Holland.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Vanaf 2027 loopt de uitvoering van het Programma Gezonde Leefomgeving, op basis van het beleidskader Gezonde Leefomgeving, dat in maart 2026 is vastgesteld. In dit programma staan de concrete

activiteiten die we de komende jaren uitvoeren en de maatregelen die de provincie treft om de gezonde leefomgeving beter te beschermen.

1.2 De provincie werkt verder aan het uitvoeren van de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord, het in stand houden van het regionaal luchtmeetnet en het uitvoeren van het project Hollandse Luchten. In 2027 moet de apparatuur voor het meten van koolmonoxide en zwaveldioxide vervangen worden.

1.3 De provincie maakte afspraken met de Omgevingsdienst NZKG over het toepassen van de regels op het gebied van zeer zorgwekkende stoffen. Bijvoorbeeld voor het beoordelen van vermijdings- en reductieprogramma's van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is. In 2027 vindt de verdere uitvoering plaats. Daarnaast heeft de provincie het voornemen om in 2027 vervolgonderzoek te doen naar de effecten van PFAS in natuur, milieu en de leefomgeving.

1.3 In 2027 implementeert de provincie nieuwe geluidregelgeving (SWUNG-2) voor provinciale wegen en industrieterreinen van regionaal belang.

1.4 In samenwerking met de gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam werkt de provincie aan beleid voor omgevingsveiligheid in Westpoort. Daarnaast stelt de provincie in 2027 groepsrisicobeleid vast.

1.6 Ook in 2027 zet de provincie in op het meten en monitoren rond Tata Steel. De exacte (onderzoeks)invulling is nu echter nog niet bekend. Het onderzoek naar de beleving van de leefomgeving rond Tata Steel door inwoners wordt in 2027 in elk geval opnieuw uitgevoerd.

1.7 De provincie werkt in 2027 verder aan het projectbesluit Heracless-Groen Staal. Hiervoor is met Tata Steel een anterieure overeenkomst gesloten waarbij Tata Steel de kosten die de provincie maakt bij het opstellen van het projectbesluit vergoedt. Deze anterieure overeenkomst wordt automatisch verlengd als het proces om tot een projectbesluit te komen langer duurt. Dit is het geval; de aanvullende kosten die daardoor voor de provincie ontstaan, worden door Tata Steel vergoedt.

2.1 In 2027 financiert de provincie de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland, zodat zij hun VTH-taken slagvaardig kunnen uitvoeren en daarmee bijdragen aan een veilige, schone en gezonde leefomgeving. In de uitvoeringsprogramma’s wordt vastgelegd welke concrete activiteiten de omgevingsdiensten dat jaar uitvoeren.

2.2 In 2027 bouwen we verder aan een sterker VTH-stelsel. We zetten de implementatie van de uitkomsten van het ‘Interbestuurlijk Programma versterking VTH-stelsel’ voort en actualiseren de ‘Beleidsnota uitvoering en handhaving’. Ook versterken we de samenwerking tussen de omgevingsdiensten, met nadrukkelijke aandacht voor hun robuustheid en toekomstbestendigheid.

2.3 We gaan verder met de uitvoering van het ’Programma Tata Steel 2024–2030’, dat al loopt sinds 2020, waarbij we de inzet op VTH-taken intensiveren. Het programma Tata Steel 2024–2030 wordt in 2027 geactualiseerd. De Omgevingsdienst NZKG geeft in opdracht van de provincie in 2027 uitvoering aan de VTH-taken voor Tata Steel en krijgt hiervoor ook extra middelen. De provincie Noord-Holland beoordeelt samen met deze omgevingsdienst onder andere de vergunning voor de kooks- en gasfabrieken van Tata Steel. De uitwerking hiervan loopt ook in 2027 door. In 2027 vindt er ook veel VTH inzet van de Omgevingsdienst NZKG plaats voor het project Heracless-Groen Staal van Tata Steel.

3.1 Vanuit haar adviesrol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning van gas en aardwarmte (geothermie) voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

3.2 De provincie voert ook in 2027 taken uit voor het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen (inclusief het beschermen van de drinkwatervoorziening en Natura 2000-gebieden). De bedoeling is het gebiedsbeheerplan hiervoor in 2027 te actualiseren.

3.3 Ook in 2027 loopt bodemsanering van spoedlocaties en nazorg en beheer van restverontreinigingen na sanering door. Ook start de provincie vervolgonderzoek naar locaties die mogelijk met PFAS verontreinigd zijn om na te gaan of sanering nodig is.

3.4 De provincie voert ook in 2027 op twee gesloten stortplaatsen nazorg uit. Twee open stortplaatsen worden in 2027 gesloten (Schoteroog en Hollandse Brug). Daarna voert de provincie ook op deze stortplaatsen nazorg uit.

Verbonden partijen

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Verbonden partij	Doel
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen
Alliander N.V.	Energievoorziening
N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 3 Ruimte en Wonen

Doelen

3. Ruimte en Wonen
3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening
3.2 Versnellen en programmeren woningbouw
3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie

Maatschappelijk doel

De Omgevingsvisie vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland.

De druk op de ruimte is groot en de ruimte is schaars. Alle opgaven vragen om plek, zoals wonen, werken, water en energie. Tegelijkertijd spelen er uitdagingen zoals klimaatverandering, bodemdaling en de beschikbaarheid van zoetwater. . Dit vraagt om samenhangende en zorgvuldige keuzes in de inrichting van de ruimte en dus het voeren van regie op de ruimte

Als woningmarktregisseur zet de provincie zich actief in om de woonopgave te realiseren. Dit doen we via actualisatie van woondeals en provinciale en gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's (vaststelling in 2027). Hierin worden afspraken gemaakt over voldoende plancapaciteit, bouwlocaties, betaalbare huizen en doorstroming. Daarnaast stimuleert de provincie woningbouw op goed bereikbare locaties, zoals ov-knooppunten.

Met de actualisatie van de omgevingsvisie brengen we de verschillende opgaven in samenhang. Het gaat onder meer om woningbouw, energie-infrastructuur en de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), maar ook om klimaatadaptatie en de belangen van landbouw, natuur en bedrijvigheid.

De provincie werkt samen met partners aan een veilige en klimaatbestendige leefomgeving en houdt bij ruimtelijke keuzes rekening met de kwaliteit en draagkracht van water en bodem. Op provinciale schaal maken we de integrale afweging: wat kan waar, en onder welke voorwaarden.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel (Min is voordelig)			
3.1	Regie voeren ruimtelijke ordening	8.200	N
3.2	Versnellen en programmeren woningbouw	14.486	N
3.3	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	4.013	N
	Totaal lasten	**26.699**	**N**
3.1	Regie voeren ruimtelijke ordening	-17	V
3.2	Versnellen en programmeren woningbouw	0	V
3.3	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	0	V
	Totaal baten	**-17**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**26.682**	**N**
	Stortingen	0	V
	Onttrekkingen	-10.901	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**15.781**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening

Provinciale rol

De rol van de provincies in de ruimtelijke ordening wordt steeds groter als het gaat om bovenlokale ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en de consequenties daarvan. De provincie is verantwoordelijk voor het maken van integrale afwegingen bij het nemen van beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie voert op regionaal niveau de regie in de verdeling van de ruimte. De provincie maakt beleid, stelt kaders, stimuleert en regisseert via provinciale instrumenten, zoals de omgevingsvisie, de Omgevingsverordening NH2022, regionale samenwerkingsagenda's en (integrale) programma's. De rol van de provincie ligt op het bovenlokale en provinciale schaalniveau en richt zich op het provinciaal belang. Gemeenten zijn er zelf voor verantwoordelijk dat hun ruimtelijke plannen in overeenstemming zijn met de Omgevingsverordening NH2022. Ook zijn ze verantwoordelijk voor een goede omgevingskwaliteit. Dat neemt niet weg dat de provincie de doorwerking en borging van haar belangen in de gemeentelijke ruimtelijke plannen monitort, gemeenten ondersteunt en adviseert en juridisch instrumentarium inzet als dat nodig is.

De provincie is bevoegd gezag voor de regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Regionale luchthavens bereiden zich voor op de komst van innovatieve luchtvaarttoepassingen (elektrisch vliegen en drones). De provincie is voorzitter van de Bestuurlijke Regie Schiphol, een samenwerkingsverband van lokale en regionale overheden waarin ontwikkelingen aan de orde komen die hen raken met betrekking tot Schiphol.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Regie voeren ruimtelijke ordening	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	8.349 N	8.696 N	8.200 N	7.995 N	7.989 N	7.989 N
Totaal baten	-310 V	-678 V	-17 V	-17 V	-18 V	-18 V
Saldo van baten en lasten	8.040 N	8.018 N	8.183 N	7.978 N	7.971 N	7.971 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**8.040 N**	**8.018 N**	**8.183 N**	**7.978 N**	**7.971 N**	**7.971 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten en baten

De lasten nemen in 2027 af ten opzichte van 2026. Dat komt doordat de 'Uitvoeringsagenda Novex' en de samenwerkingsovereenkomst 'Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord' eind 2026 aflopen. Voor beide ontvangt de provincie een bijdrage van externe partijen, waardoor de lasten en baten hoger zijn in het jaar 2026.

Daarnaast ontvangt de provincie een SPUK (specifieke uitkering van het Rijk) voor luchtvaart die in 2026 voor het laatst gebruikt kan worden. Bovendien is in dit beleidsdoel in 2026 nog budget opgenomen voor de IPO-bijdrage. Deze bijdrage wordt vanaf 2027 centraal betaald en is dan niet meer zichtbaar in dit beleidsdoel.

Voor de uitvoering van motie M87-2026 (Arbeidsmigranten in Noord-Holland) wordt van 2027 t/m 2030 € 175.000 per jaar toegevoegd om een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie wil regie nemen in de ruimtelijke ordening, door het volgende na te streven:

- De provincie maakt keuzes als het gaat om de ruimtelijke inrichting in Noord-Holland, waarin de grote opgaven een plek krijgen. De gevolgen voor onder meer leefbaarheid, gezonde leefomgeving, water, energievoorziening en landschap weegt de provincie mee. Bij het verbinden van deze opgaven is het creëren van een betere omgevingskwaliteit het uitgangspunt. Bij grote ruimtelijke ingrepen is er oog voor de gevolgen en draagt de provincie zorg voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en de lokale leefbaarheid. We zetten onze omgevingsverordening in om aan te geven wat we waar willen en onder welke voorwaarden.

- Onder voorwaarden biedt de provincie ruimte aan initiatieven – zoals woningbouw – aan de randen van de bebouwing, onder meer bij dorpen en kernen. Op deze manier wil de provincie de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau in de dorpen versterken.

- De provincie speelt in op veranderingen in het landelijk gebied en stimuleert nieuwe (passende) functies die bijdragen aan onze provinciale opgaven en die passend zijn in de omgeving. Zo versterkt de provincie de ruimtelijke kwaliteit en voorkomt zij leegstand van voormalige bedrijfsgebouwen.

2. Voor de luchtvaart streeft de provincie het volgende na:

- Het bereiken van een evenwicht tussen duurzame (internationale) bereikbaarheid én een gezonde leefomgeving in de regio Schiphol.
- Het zorgvuldig vervullen van de provinciale rol als bevoegd gezag voor de regionale luchthavens. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden.
- Kennis opbouwen over en experimenteerruimte bieden voor nieuwe technologische ontwikkelingen in de luchtvaart, waarbij in het bijzonder aandacht is voor de maatschappelijk toegevoegde waarde (schoner, stiller, efficiënter, veiliger) van ons mobiliteitssysteem en andere maatschappelijke functies.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie werkt aan de uitwerking van de omgevingsvisie in programma's, een ‘Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord’ en aan de uitvoering van het ‘Ruimtelijk Arrangement’ met het Rijk.

1.2 De uitvoeringsagenda’s voor de NOVEX-gebieden Schipholregio, MRA, Noordzeekanaalgebied (NZKG) en het Groene Hart voeren we uit.

1.3 De provincie geeft invulling aan de verbeterdoelen van de Omgevingswet en draagt bij aan het beheer en het doorontwikkelen van het ‘Digitaal Stelsel Omgevingswet’ (DSO) en het instrumentarium dat daarbij hoort.

1.4 De provincie actualiseert de inhoud van de Omgevingsverordening NH2022 volgens een vast, cyclisch proces. Dit proces en de inhoud van de omgevingsverordening worden in 2027 verbeterd naar aanleiding van evaluatie en monitoring. Als het nodig is, zet de provincie aanvullend (Omgevingswet-)instrumentarium in voor het veiligstellen van de provinciale belangen.

1.5 Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact stelt de provincie adviezen op. De provincie voert daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland.

1.6 De provincie adviseert desgevraagd gemeenten over de toepassing van provinciaal beleid en de Instructieregels in de Omgevingsverordening NH2022.

1.7 De provincie werkt aan het versterken en creëren van de omgevingskwaliteit, onder andere door de inzet van het ontwerpteam.

1.8 De provincie werkt in bijzondere gevallen mee aan de uitvoering van maatwerkoplossingen voor woningbouw in beschermd landschap die bijdragen aan de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau in kernen en dorpslinten.

1.9 De provincie monitort de werking van de regels in de Omgevingsverordening NH2022, bedoeld om meer ruimte voor wonen mogelijk te maken in beschermd landschap. Mocht deze monitoring daartoe aanleiding geven, dan nemen we actie.

1.10 De provincie brengt de ruimtelijke keuzes en consequenties voor de grote wateropgaven in beeld, zoals waterberging, waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid. Dit dient onder andere voor onze deelname in deltaprogramma's, zoals het 'Deltaprogramma Centraal Holland'.

2.1 De provincie werkt via de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) samen met het Rijk aan het versterken van de leefomgevingskwaliteit in de NOVEX-Schipholregio.

2.2 We werken samen met het Rijk aan een betere aansluiting tussen de Wet luchtvaart en de Omgevingswet. Daarbij betrekken we de belangen rond luchthaven Schiphol, regionale luchthavens en de opkomst van nieuwe vormen van luchtvaart.

2.3 De provincie herziet het provinciale luchtvaartbeleid om te kunnen inspelen op innovaties en nieuwe ontwikkelingen in de regionale luchtvaart.

2.4 De provincie is organisator van het provinciaal luchthavenoverleg. Hierin worden de regionale luchthavens uitgedaagd om na te denken over een duurzame toekomst.

2.5 De provincie werkt samen met de gebiedspartners van het Maritieme cluster Den Helder. Het doel is het versterken van de samenwerking tussen het civiel militaire ecosysteem van Vliegkamp en Luchthaven. En om onderwijs, kennis en maakindustrie te betrekken bij het maken van een toekomstbestendige haven en een leefbare stad.

2.6 Voor het vervullen van onze taak als bevoegd gezag voor burgerluchthavens van regionale betekenis beoordelen wij in voorkomende gevallen aanvragen voor nieuwe of aangepaste luchthavenbesluiten en -regelingen.

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

Provinciale rol

De provincie treedt vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting op als regisseur van de woningmarkt. Daarnaast vervullen wij een aanjagende en helpende rol, zodat er sneller woningen worden gebouwd en ov-knooppunten sneller tot ontwikkeling komen. Ook zorgen wij voor actuele informatie over woningbehoeftes, plancapaciteit, woonzorggegevens en woon-mobiliteitsgegevens in Noord-Holland.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Versnellen en programmeren woningbouw	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	10.219 N	14.676 N	14.486 N	11.400 N	7.122 N	2.918 N
	Totaal baten	-615 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	9.604 N	14.676 N	14.486 N	11.400 N	7.122 N	2.918 N
	Stortingen						
3.2	Reserve Verleende subsidies Woningbouw	25.000 N	5.750 N	0 V	0 V	0 V	0 V
3.2	Reserve Woningbouw	50 N	50 N	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
3.2	Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	-8.213 V	-350 V	0 V	0 V	0 V	0 V
3.2	Reserve Woningbouw	-19.398 V	-6.775 V	-1.769 V	0 V	0 V	0 V
3.2	Reserve Verleende subsidies Woningbouw	-1.328 V	-3.298 V	-5.994 V	-6.450 V	-4.098 V	0 V
3.2	Reserve subs. OD 3.4.1	-1.051 V	-1.811 V	-1.138 V	-853 V	-106 V	0 V
	Resultaat	**4.664 N**	**8.242 N**	**5.585 N**	**4.097 N**	**2.918 N**	**2.918 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten

In het coalitieakkoord 2023–2027 is budget toegekend voor Wonen. Tot en met 2027 zijn hiervoor uitgaven vanuit de reserve opgenomen in de begroting. De lasten die in 2028 en 2029 zijn opgenomen, zijn de lasten van subsidies die verleend zijn boven de € 1,5 miljoen. Het gaat om lasten die genomen moeten worden in het jaar dat de prestatie is geleverd en om de capaciteitskosten.

Daarnaast is een afname zichtbaar van de lasten door de bezuiniging die is opgenomen in de Kaderbrief 2026. In 2028 is dat € 1,5 miljoen en vanaf 2029 gaat het om € 3 miljoen. Deze bezuiniging heeft geen effect op ons beleid doordat gemeenten deze kosten kunnen verrekenen in de leges.

Voor de uitvoering van motie M75-2026 (Wonen boven winkels) wordt van 2027 t/m 2029 € 200.000 per jaar gereserveerd om bij te dragen aan het realiseren van meer woningen boven winkels. Dit wordt gedekt binnen dezelfde begrotingspost, waardoor het totale budget gelijk blijft.

Onttrekkingen reserves

In 2028 worden er alleen nog maar onttrekkingen gedaan vanuit de Reserve subsidie voor lastneming reserves boven de € 1,5 miljoen.

Wat willen we bereiken?

1. De prioriteit van de provincie in het wonen betreft het oplossen van de woningnood in Noord-Holland. De provincie maakt afspraken over voldoende plancapaciteit, concrete bouwlocaties en voldoende betaalbare woningen, conform de woondeals en de Wet versterking regie op de Volkshuisvesting.

2. De provincie helpt gemeenten waar nodig bij de uitvoering van de bouwplannen en gebiedsontwikkelingen. De provincie geeft een extra impuls aan kleinere woningbouwprojecten voor leefbare kernen.

3. De provincie ondersteunt gemeentelijke organisaties in capaciteit bij het versnellen van woningbouw. Nu zetten wij flexpoolmiddelen voor externe inhuur. De provincie heeft sinds juli 2026 een projectmanagementbureau (PMB) dat deze ondersteuning structureler zal maken en zorgen dat kennis behouden blijft.

4. De provincie geeft een impuls aan ov-knooppuntontwikkelingen die nodig zijn voor het behalen en bespoedigen van de woonopgave.

5. De provincie monitort woondoelstellingen en zorgt voor kennisuitwisseling tussen overheden, marktpartijen, corporaties en andere stakeholders.

6. De provincie stimuleert industrieel en toekomstbestendig bouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie voert de ‘Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024–2028’ uit die Provinciale Staten hebben vastgesteld.

1.2 De provincie werkt samen met partners woondeals uit die geactualiseerd worden. Deze deals gaan onder meer over thema’s als betaalbaarheid, aandachtsgroepen en woningen voor jongeren, starters en ouderen. Het uitwerken van de woondeals gebeurt in provinciale, deel-regionale en lokale volkshuisvestingsprogramma’s die in 2027 worden vastgesteld.

1.3 Op basis van de actieagenda en de woondeals kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten en onderzoek, met als doel het opstellen van een regionale woonzorgvisie of een regionaal volkshuisvestingsprogramma.

1.4 De provincie maakt via maatwerk – onder voorwaarden – woningbouw in beschermd landschap mogelijk ter versterking van de leefbaarheid van kleine dorpskernen.

2.1 De provincie stelt subsidie beschikbaar vanuit het ‘Investeringskader Versnellen Woningbouw en Duurzame Bereikbaarheid’ voor gebiedsontwikkelingen, projecten en innovaties die ertoe bijdragen dat er sneller meer woningen worden gebouwd.

2.2 De provincie organiseert samen met marktpartijen, woningcorporaties en gemeenten regionale versnellingstafels. Met als doel knelpunten bij woningbouwprojecten vroegtijdig te signaleren, zo nodig te bespreken met het Rijk en ze (helpen) op te lossen.

2.3 De provincie beschikt over een team gebiedsontwikkelaars en een bouwambassadeur, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Verder verstrekken we extra financiële middelen (€ 3 miljoen), bovenop

de rijksregeling voor de zogenoemde flexibele schil. Gemeenten kunnen op kosten van de flexibele schil ontbrekende capaciteit voor het realiseren van woningbouwlocaties inhuren.

2.4 De provincie introduceert bij een aantal gemeenten zogeheten parallelplannen als nieuw instrument voor de versnelling van de woningbouw.

3.1 De provincie is gestart met een projectmanagementbureau dat gemeenten kan ondersteunen die problemen hebben met de ambtelijke capaciteit om voldoende woningbouwprojecten te realiseren. Meerdere gemeenten hebbem aangegeven hier graag gebruik van te maken. Na de opzet en inrichting van dit projectbureau zullen de middelen voor de flexibele schil afgebouwd worden. Doordat de gemeenten deze extra inzet van het projectmanagementbureau kunnen verrekenen met projectontwikkelaars heeft deze afbouw geen effect op de effectieviteit van het beleid.

4.1 De provincie werkt samen met partners aan de doorontwikkeling van bestaande ov-knooppunten in stedelijke gebieden; door de bereikbaarheid met het ov en de ketenmobiliteit (de overstap van de ene vervoersvorm op de andere) te verbeteren, worden woon- en werkomgevingen aantrekkelijker.

4.2 De provincie actualiseert waar nodig de data en bijbehorende duiding in de kennisproducten van ov-knooppunten (storymap, viewer en kennisportaal). Ook delen we kennis over onderwerpen, zoals parkeernormen, om in gebiedsontwikkelingen meer (betaalbare) woningen mogelijk te maken.

5.1 De provincie zorgt voor een actuele informatievoorziening over onder andere de woningbehoefte, de plancapaciteit en de woonzorggegevens. Deze informatie is op het dashboard te vinden. Ook werkt de provincie aan een betere aansluiting van de marktpartijen en corporaties door in de nieuwe monitor plancapaciteit de mogelijkheden voor publiek-private monitoring te implementeren.

5.2 Minimaal twee keer per jaar organiseert de provincie een klankbordbijeenkomst met marktpartijen in het woondomein.

6.1 De provincie werkt samen met gemeenten en corporaties aan de toepassing van industrieel bouwen om de woningbouw te kunnen versnellen.

6.2 De provincie stimuleert toekomstbestendig bouwen door kennisdelen over circulair en biobased bouwen.

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Provinciale rol

Het 'Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027' (met de deelprogramma's overstromingsrisico's, oppervlaktewater en grondwater) beschrijft het provinciale beleid voor water en de maatregelen die de provincie zelf gaat uitvoeren. Het nieuwe 'Regionaal Water en Bodemprogramma 2028–2033' wordt eind 2027 ter besluitvorming behandeld door Provinciale staten.

De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van een projectbesluit 'Omgevingswet bij dijkversterkingsplannen' van waterschappen. Ook is de provincie bevoegd gezag voor het bijbehorende milieueffectrapport (mer-beoordeling) en de verlening van een natuur- en omgevingsvergunning bij dijkversterkingen. Het dijkversterkingsplan (projectbesluit) met de vergunningen wordt door de provincie gecoördineerd ter visie gelegd.

Daarnaast is de provincie bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen, door het stellen van de omgevingswaarden voor de veiligheid. Ook stelt de provincie de omgevingswaarden voor wateroverlast vast in de omgevingsverordening. Deze omgevingswaarden bepalen de gemiddelde kans op overstroming per jaar. Aan de hand daarvan moeten de waterschappen specifieke gebieden waterstaatkundig beheren. De provincie houdt toezicht op waterschappen op basis van jaarlijkse voortgangsrapportages. Deze gaan over de toetsing en verbetering van regionale waterkeringen en over de omgevingswaarden voor wateroverlast door waterschappen.
De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) verplicht de provincie om data te verzamelen over overstromingsrisico's en om eens in de zes jaar overstromingsrisico- en gevaarkaarten vast te stellen en deze aan te leveren aan de Europese Commissie. Dit doet de provincie in samenwerking met de waterbeheerders en het Rijk.

Naast de wettelijke taken, heeft de provincie ook een rol bij klimaatadaptatie en 'Water en Bodem Sturend', twee opgaven die nauw verbonden zijn.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	4.032 N	4.018 N	4.013 N	1.896 N	1.895 N	1.895 N
	Totaal baten	−1.330 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	2.702 N	4.018 N	4.013 N	1.896 N	1.895 N	1.895 N
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	−669 V	−2.000 V	−2.000 V	0 V	0 V	0 V
3.3	Reserve Klimaatadaptie	−892 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**1.142 N**	**2.018 N**	**2.013 N**	**1.896 N**	**1.895 N**	**1.895 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten

De lasten in 2026 en 2027 zijn de lasten voor afkoop voor het beheer van de dijkplaatsen en de realisatie van de uitvoeringskosten.

Onttrekking reserve

In 2026 en 2027 worden onttrekkingen gedaan vanuit de Reserve Meekoppelkansen voor afkoop voor het beheer van de dijkplaatsen en de realisatie van de uitvoeringskosten.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie staat voor de uitdaging om samen met de waterbeheerders de waterveiligheid te waarborgen. Dat vraagt soms om aanpassingen, omdat het klimaat verandert. De provincie koppelt deze opgave zoveel als mogelijk aan (andere) ruimtelijke opgaven. Ons doel is dat de

primaire waterkeringen in 2050 voldoen aan de wettelijke normen én een hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit hebben.

2. Klimaatverandering leidt steeds vaker tot extreme weersomstandigheden met gevolgen voor water en bodem. Door in te zetten op klimaatadaptatie, zorgt de provincie ervoor dat we voldoende zijn voorbereid op wateroverlast, hittestress, verdroging, verzilting en de gevolgen van een overstroming. De provincie streeft naar een klimaatbestendig en waterrobuust Noord-Holland, waarin iedereen ook in 2050 veilig kan blijven wonen en werken.

3. De provincie zet zich er voor in om ons beter voor te bereiden op wateroverlast. Specifiek richten we onze aandacht op het beter voorbereid zijn op toenemende weersextremen, zoals die zich in 2021 in Limburgvoordeden. Zo willen we maatschappelijke ontwrichting zoveel mogelijk voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Om als Noord-Hollanders droge voeten te houden, moeten we steeds opnieuw bepalen waar dijken moeten worden versterkt. Het werken aan de waterveiligheid van primaire waterkringen is een permanent proces. In 2027 bereiden de waterbeheersers en de provincie nieuwe rondes voor de versterking van primaire keringen voor.

1.2 Bij dijkversterkingen kiest de provincie voor een gebiedsgerichte aanpak. In 2027 ziet de provincie erop toe dat bij het opstellen van projectbesluiten voor primaire dijkversterkingen waterveiligheid wordt gecombineerd met andere functies.

1.4 In 2026 zal de provincie samen met Zuid-Holland en Utrecht nieuwe regels voor de inliggende waterschappen overeenkomen voor het toetsen en versterken van regionale waterkeringen en de jaarlijkse rapportage daarover. In 2027 nemen de provincies deze regels mee in de trajecten voor aanpassing van hun omgevingsverordeningen.

1.5 De provincie neemt ook in 2027 deel aan en behartigt ons belang in de thematische en gebiedsgerichte deltaprogramma's (Hollandse Kust, Wadden, IJsselmeergebied, Centraal Holland, Waterveiligheid, Zoetwater, Ruimtelijke Adaptatie) en het 'Kennisprogramma Zeespiegelstijging' (KPZSS).

1.6 De provincie voert de maatregelen (deelprogramma's overstromingsrisico's, oppervlaktewater en grondwater) uit die in het 'Regionaal Waterprogramma 2022–2027' zijn vastgesteld.

2.1 De provincie geeft uitvoering aan de 'Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025–2027'. We werken daarbij samen met onze waterpartners en volgen de route die is vastgelegd in het 'Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie' (DPRA).

2.2 We geven uitvoering aan principes van 'Water en Bodem Sturend'. Dit gedachtengoed en onze rol daarbij staan beschreven in de omgevingsvisie van de provincie. Concreter en meer gebiedsgericht gebeurt dat in het 'Regionaal Water- en Bodemprogramma 2028–2033'. De provincie werkt hierbij samen met alle betrokken partners.

3.1 De provincie Noord-Holland is bij extreme weersomstandigheden gevoelig voor wateroverlast. In 2027 werken we aan nieuwe inzichten en handelingsperspectieven. Dat doen we in het 'Deltaprogramma Centraal-Holland' en in het kader van de bovenregionale stresstest, en met de impactanalyse wateroverlast. Zo zorgen we ervoor dat we op extreme weersomstandigheden zijn voorbereid.

Verbonden partijen

Programma 3 Ruimte en Wonen

Verbonden partij	Doel
Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelen

4. Bereikbaarheid
4.1 Realiseren perspectief mobiliteit
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken
4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Maatschappelijk doel

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen en goederen op weg naar hun bestemming. De provincie helpt ze die bestemming slim, schoon en veilig te bereiken. Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid zijn een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Tot 2030 moeten in Noord-Holland ruim 174.000 woningen (waar dat kan) dicht bij voorzieningen worden gerealiseerd. Daarnaast moet ook groei van werkgelegenheid worden gefaciliteerd. De toename van het aantal inwoners, woningen en banen leidt tot groei van mobiliteit. Een goede ontsluiting van de stad en het platteland is een basisvoorwaarde voor de leefbaarheid. De provincie zorgt daarom dat het onderhoud van onze infrastructuur op orde is en investeert waar nodig in nieuwe infrastructuur, in het verbeteren van de verkeersveiligheid, in slimme en schone alternatieven, zoals doorfietsroutes en in goede openbaar vervoer voorzieningen.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel (Min is voordelig)			
4.1	Realiseren perspectief mobiliteit	30.139	N
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	87.234	N
4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	38.582	N
4.4	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	139.667	N
	Totaal lasten	**295.622**	**N**
4.1	Realiseren perspectief mobiliteit	100	N
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	-325	V
4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	-1.963	V
4.4	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	-4.403	V
	Totaal baten	**-6.591**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**289.031**	**N**
	Stortingen	55.935	N
	Onttrekkingen	-63.486	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**281.480**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

Provinciale rol

In de rol van initiatiefnemer ontwikkelt de provincie beleid en investeert zij in kennisontwikkeling, innovatie, gedrag en infrastructuur. Om te beginnenbeheert en onderhoudt de provincie haar infrastructuur en optimaliseert zij het gebruik daarvan, onder meer door gebruik te maken van beschikbare innovaties (zoals smart mobility). Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, als dit haalbaar is. Vanuit een regierol stimuleert de provincie daarnaast andere wegbeheerders te werken aan bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgaven in hun gebied. Bijvoorbeeld door kennisdeling en subsidies voor onder andere doorfietsroutes, verkeersveiligheid en ov-knooppunten. Ook heeft de provincie via de ov-concessies een belangrijke rol in (het stimuleren van) het regionale ov. De provincie stimuleert slim en duurzaam reizen en zet gemeenten aan om duurzame mobiliteitsmaatregelen te nemen.

Tenslotte geeft de provincie ruimte aan innovaties en past die waar mogelijk toe. Denk bijvoorbeeld aan het inzetten van slim verkeersmanagement of het inzetten van nieuwe vervoersvormen in het kader van publieke mobiliteit.

Investeringen in de infrastructuur volgen uit de 'investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur' (iNHi) 2024–2028. Daarbij zet de provincie onder andere in op het verbeteren van de doorstroming voor het wegverkeer in Noord-Holland-Noord en op de doorstroming van het (HOV-)busverkeer in Noord-Holland-Zuid. Deze investeringen worden geprogrammeerd in het 'integraal Meerjarenprogramma infrastructuur' (iMPI).

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Realiseren perspectief mobiliteit	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	32.846 N	50.883 N	30.139 N	17.449 N	22.593 N	24.025 N
	Totaal baten	−5.939 V	−4.315 V	100 N	100 N	100 N	100 N
	Saldo van baten en lasten	26.908 N	46.568 N	30.239 N	17.549 N	22.693 N	24.125 N
	Stortingen						
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
4.1	Reserve Uitvoeren mobiliteit	23.712 N	4.304 N	6.149 N	5.708 N	5.920 N	7.136 N
4.1	Reserve verleende subsidies	70.723 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	−1.512 V	−490 V	0 V	0 V	0 V	0 V
4.1	Reserve Uitvoeren mobiliteit	−16.412 V	−9.717 V	−875 V	−375 V	−16.415 V	−17.847 V
4.1	Reserve verleende subsidies	−11.349 V	−26.272 V	−9.421 V	−1.005 V	−550 V	0 V
	Resultaat	**92.274 N**	**14.393 N**	**26.092 N**	**21.877 N**	**11.648 N**	**13.414 N**

Financiële ontwikkelingen

Een groot deel van de lasten in zijn gerelateerd aan projecten die onder mobiliteitsbeleid infrastructuur en onder verleende subsidies weg- en fietsinfra vallen. In 2026 zijn er veel projecten die verwacht worden opgeleverd te zijn, danwel significante bijdragen te hebben geleverd. Deze worden veelal zichtbaar op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling.

We verwachten dat we in 2027 een aanzienlijk deel van de investering in 'Weg om de Zuid' in Hoofddorp hebben gedaan (€ 9,4 miljoen). Voor overige investeringen die impact hebben op de begroting geldt dat ze opgenomen worden, zodra de uitgaven ook met een grote mate van zekerheid vast staan. Dit maakt dat er een duidelijk verschil zichtbaar is tussen 2026–2027 en verdere jaren.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie verdiept de samenwerking met het Rijk, gemeenten, regio en overige partijen, met het oog op de hoofdopgaven voor mobiliteit in Noord-Holland die zijn opgenomen in het 'Perspectief Mobiliteit Noord-Holland', dat in 2026 is geactualiseerd.

2. De provincie zet zich in voor een CO2 reductie veroorzaakt door mobiliteit in onze provincie van 55 procent in 2030, vergeleken met referentiejaar 1990. Zonder bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid, circulariteit, inclusiviteit en gezondheid uit het oog te verliezen.

3. De provincie wil het aandeel fiets- en voetgangersverplaatsingen vergroten en zet in op een (grote) vermindering van het aantal verkeersslachtoffers.

4. De provincie zet zich middels de modal shiftaanpak in voor een verplaatsing van goederenvervoer over de weg naar het water en het spoor, en draagt hiermee bij aan CO_2-reductie, de leefbaarheid en het ontlasten van wegcorridors en andere mobiliteitsnetwerken.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie geeft nader invulling aan het geactualiseerde 'Perspectief Mobiliteit Noord-Holland', waarin geactualiseerde doelstellingen zijn bepaald en onder andere de onderwerpen publieke mobiliteit, deelmobiliteit en mobiliteitsrechtvaardigheid extra aandacht krijgen.

1.2 De provincie voert de 'investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur 2024–2028' (iNHi) uit, bereidt de iNHi 2028–2032 voor en gebruikt nieuwe inzichten uit onder andere vaarwegen, sociale veiligheid en weerbaarheid van het netwerk.

1.3 Samen met de regio's actualiseert de provincie de 'Regionale Agenda's Mobiliteit' (RAM's) en geeft uitvoering aan de prioritaire acties die hierin staan.

1.4 De provincie neemt deel aan samenwerkingsverbanden, zoals het Platform Mobiliteit MRA, het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord, het programma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid' (SBaB), de Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden (PVVB-en) op deelregio-niveau, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van duurzame mobiliteit.

1.5 De provincie geeft samen met partners nadere invulling aan een handelingsperspectief voor gebiedsontwikkeling en mobiliteit, met de focus op alle modaliteiten. Hiermee geven wij invulling aan de bereikbaarheidsdoelstelling uit het geactualiseerde 'Perspectief Mobiliteit' (2026) en willen wij de doorstroming op het provinciale wegennet zo optimaal mogelijk houden.

1.6 De provincie neemt (bestuurlijk en ambtelijk) deel aan het project 'Openbaar Vervoer Verbinding Amsterdam Hoofddorp' (OVAH). Hierin wordt aan het einde van 2027 een besluit genomen over het voorkeurstracé van deze verbinding. Ook neemt de provincie (bestuurlijk) deel aan het project 'Zuidasdok'.

1.7 De provincie geeft verdere invulling aan de afspraken over woningbouw en infrastructuur (waaronder ov) die de afgelopen jaren zijn gemaakt met Rijk en regio. Dit in nauwe samenwerking met gemeenten, zowel binnen Noord-Holland Noord als binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Het gaat vooral om afspraken die zijn gemaakt tijdens de bestuurlijke overleggen 'Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport' (MIRT) in 2022 en 2025 en die in 2026 de prioritering van het Rijk (een bezuinigingsronde) hebben doorstaan.

1.8 Om de provincie boven het Noordzeekanaal in de toekomst bereikbaar te houden, is het noodzakelijk om gezamenlijke studies uit te voeren én keuzes te maken met regionale partners en het Rijk. Het 'Perspectief Mobiliteit Noord-Holland' is daarvoor de leidraad. Daarin staat onder andere, dat wij voor gebieden met een lagere verstedelijking inzetten op álle vormen van vervoer. Alle modaliteiten (inclusief de auto) blijven in de hele provincie nodig.

1.9 De provincie houdt zich bezig met de ontwikkeling, implementatie en uitvoering van het 'Actieplan Geluid 2025–2029' en SWUNG II (samenwerken aan de uitvoering van nieuw geluidbeleid).

2.1 De provincie geeft uitvoering aan het transitiepad Mobiliteit uit de Noord-Hollandse Klimaataanpak met onder andere de volgende activiteiten:

- Het uitvoeren van het 'Regionaal Mobiliteitsprogramma' (RMP). Dat doen we onder andere door vijf regionale uitvoeringsagenda's (duurzame) mobiliteit op te stellen, samen met de gemeenten.
- Het ontwikkelen van een monitor (RMP monitor) die het effect van maatregelen in beeld brengt.
- Het uitvoeren van de Werkgeversaanpak en Bewonersaanpak (project onder 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid') bij bedrijven en instellingen in Noord-Holland en Flevoland.
- De uitvoering van de landelijke strategie 'Clean Energy Hubs Binnenvaart'.
- De uitvoering van de 'Agenda Slimme en Schone Logistiek'.

2.2 Binnen het project 'MRA-Elektrisch' werkt de provincie samen met Flevoland, gemeente Almere en de Vervoerregio Amsterdam en Utrecht om elektrisch vervoer te stimuleren en een netwerk van publieke oplaadpunten te realiseren.

3.1 De provincie geeft uitvoering aan de actielijnen uit de 'Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027' en actualiseert deze voor de periode daarna. De prioriteit ligt bij de realisatie van de doorfietsroutes. Zowel op eigen areaal, als bij de gemeenten. Dit laatste stimuleren we via onze regierol, kennisdeling en subsidies. Vanaf 2025 subsidiëren we aan de hand van een meerjarige, geprioriteerde projectenlijst, in combinatie met verkeersveiligheidsprojecten. Om samen met de gemeenten vooruit te kunnen kijken, is in deze begroting vanaf 2028 structureel geld opgenomen voor doorfietsroutes.

3.2 De provincie voert het 'Regionale Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid' uit, samen met gemeenten en andere belangrijke partners, zoals de politie. Dit programma richt zich zowel op infrastructuur als op verkeersveilig gedrag en de handhaving daarvan. Door gevaarlijke locaties en gedragingen met data en risicoanalyses in kaart te brengen, investeren we zo effectief mogelijk in veiligheid. Dit doen we zowel op onze eigen wegen als (via subsidies) op de infrastructuur van gemeenten. Daarnaast zorgt de provincie voor verkeerseducatie op basis- en middelbare

scholen, ondersteunen we landelijke verkeersveiligheidscampagnes en subsidiëren we voorlichting aan ouderen over veilig fietsen met het project ‘Doortrappen’.

4.1 De provincie neemt deel in programma's waarin we samenwerken met regionale, nationale en internationale partijen. Zoals, ‘Versterken binnenvaart’, ‘Vervoer gevaarlijke stoffen MRA’ en ‘Autonoom varen en rijden op goederenvervoercorridors’.

4.2 De provincie wil meer inzicht verkrijgen in logistieke stromen. Dat doen we door verrijkte datasets te genereren en visualisaties te maken om het inzicht in de logistieke stromen te vergroten. Dit vormt een onderdeel van het ‘Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026–2030’.

4.3 De provincie voert onderzoek uit naar mogelijkheden waarmee bedrijven en gemeenten transport van de weg naar water en spoor kunnen verplaatsen (modal shift). Dit gebeurt samen met partners, zoals in het samenwerkingsprogramma ‘Noord West Connect’.

4.4 De provincie zet samen met partners een realisatiepact op in de MIRT ‘Goederenvervoercorridor Zuid’, voor het Knooppunt Amsterdam en omstreken. Verschillende projectvoorstellen voor een betere, duurzame bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer, Schiphol en de haven van Amsterdam maken daar deel van uit. Dit doen we samen met onder andere het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Havenbedrijf Amsterdam.

4.5 De provincie geeft uitvoering aan projecten van het samenwerkingsverband Amsterdam Logistics en stelt een plan op voor de toekomst van dit samenwerkingsverband.

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Provinciale rol

De provincie heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor de regionale mobiliteit. Daaronder valt onder meer haar wettelijke taak als verlener van openbaarvervoerconcessies. Daarnaast treedt de provincie op als belangenbehartiger en regisseur van regionale samenwerking op het gebied van bereikbaarheid, verstedelijking en klimaatdoelstellingen. Openbaar vervoer speelt daarin een belangrijke rol. De provincie zet zich daarom samen met de Vervoerregio Amsterdam, andere ov-autoriteiten en regionale partners in voor beter en betaalbaar openbaar vervoer. De basis voor het ov-beleid in de komende jaren is de 'Visie Publieke Mobiliteit 2024–2034'.

Deze visie is een nadere uitwerking van het 'Perspectief Mobiliteit' en vormt het kader voor verschillende mobiliteitsvraagstukken. Binnen publieke mobiliteit schetsen we een helder beeld van de ambities van de provincie voor openbaar vervoer in verschillende vormen. Daarbij kijken we naar de volledige reis van inwoners: van deur tot deur. Publieke mobiliteit gaat over al het vervoer waarvoor reizigers geen eigen vervoermiddel gebruiken. Een uitwerking van de visie Publieke Mobiliteit 2024-2034 is de door GS vastgestelde Agenda Publieke Mobiliteit 2026 Structuur voor actie: Anders en beter reizen voor iedereen (Agenda Publieke Mobiliteit Noord-Holland 2026.pdf).

Pilots en onderzoeken worden binnen dit kader uitgevoerd. De financiële dekking voor de daadwerkelijke uitvoering van publieke mobiliteit op de langere termijn valt niet binnen onze bestaande ov-concessies.

Vanuit verschillende beleidsvelden werkt de provincie aan publieke mobiliteit. Als concessiebeheerder en opdrachtgever borgt de provincie de inzet van het regionale openbaar vervoer per bus in drie concessiegebieden: Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. De Vervoerregio Amsterdam is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in de overige delen van Noord-Holland.

Voor de concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord werkt de provincie aan de nieuwe ov-concessie NoordWest Noord-Holland (NWNH). Deze concessie gaat in op 16 juli 2028. In het eerste kwartaal van 2027 begint de implementatie.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Openbaar vervoer waarborgen	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	71.158 N	82.608 N	87.234 N	87.033 N	86.726 N	86.741 N
Totaal baten	0 V	-325 V	-325 V	-325 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	71.158 N	82.283 N	86.909 N	86.708 N	86.726 N	86.741 N
Stortingen						
4.2 Reserve Openbaar Vervoer projecten	2.758 N	7.843 N	7.845 N	67 N	0 V	0 V
Onttrekkingen						
4.2 Reserve Openbaar Vervoer projecten	-4.100 V	-14.615 V	-8.559 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	**69.816 N**	**75.511 N**	**86.195 N**	**86.775 N**	**86.726 N**	**86.741 N**

Financiële ontwikkelingen

Financieel vormen alle initiatieven die verbonden zijn aan de drie concessies de grootste lasten. Er zijn ontwikkelingen die mogelijk nog impact hebben op deze cijfers: de uitvoering van de Grinwis-motie en de bijbehorende besteding van middelen om verschraling van het openbaar vervoer te voorkomen. Ook de aanbesteding van de nieuw te vormen concessie NoordWest Noord-Holland is een grote ontwikkeling die impact op de cijfers kan hebben.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie borgt een betrouwbaar en toekomstbestendig openbaar vervoer en voert goed concessiebeheer uit als onderdeel van de publieke mobiliteit.
2. De provincie zet vervolgstappen in de aanbesteding en implementatie van de toekomstbestendige ov-concessie NoordWest Noord-Holland.
3. De provincie onderzoekt en ontwikkelt maatregelen om het ov-lijnennet in de komende jaren stabiel en toekomstvast te houden.
4. De provincie versterkt ov-knooppunten en verbetert de aansluiting tussen verschillende vormen van mobiliteit.
5. De provincie houdt het openbaar vervoer betaalbaar en toegankelijk voor reizigers.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie besteedt ov-concessies aan met als doel beter ov voor inwoners. Daarnaast beheert de provincie de afgesloten contracten na een aanbesteding.

1.2 De provincie geeft uitvoering aan de Agenda Publieke Mobiliteit.

1.3 De provincie stelt een plan op voor de duurzame inrichting van vraag gestuurd openbaar vervoer binnen haar concessies.

1.4 De provincie zet Bikkergelden in om de bereikbaarheid van Noord-Holland zoveel mogelijk op peil te houden, in lijn met de uitgangspunten van publieke mobiliteit.

1.5 De provincie werkt de samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam verder uit om het openbaar vervoer slimmer en efficiënter te organiseren, onder meer op het gebied van lijnvoering rond de concessie Haarlem-IJmond, de inkoop van reizigersinformatiesystemen, tarifering en toegankelijkheid.

1.6 De provincie geeft uitvoering aan het landelijke opgestelde convenant circulariteit.

2.1 De provincie start samen met de nieuwe concessiehouder de implementatie van de nieuwe ov-concessie NoordWest Noord-Holland.

2.2 De provincie treft voorbereidingen voor de aanschaf van nieuwe buurtbussen voor de concessie NoordWest Noord-Holland.

2.3 De provincie werkt verder aan het vastleggen van strategische activa binnen de concessies, zoals stallingen, aansluitingen voor zero-emissie-infrastructuur en pauzelocaties.

3.1 De provincie stelt ov-vervoerplannen vast, met als uitgangspunt het borgen van een toekomstvast ov-netwerk (rekening houdend met chauffeurstekorten).

3.2 De provincie werkt samen met andere overheden aan het Toekomstbeeld OV.

3.3 De provincie levert samen met de Vervoerregio Amsterdam een vervolg op het onderzoek naar Bus Rapid Transit/Metrobus op de corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam, gericht op pilots en quick wins.

3.4 De provincie werkt verder aan innovaties in het openbaar vervoer vanuit het programma Innovatie Verkeer en Vervoer.

3.5 De provincie verkent welke stappen nodig zijn om de samenhang tussen bus en spoor verder te versterken.

4.1 De provincie gaat verder met de uitvoering van de Hubstrategie Noord-Holland en met de ontwikkeling van mobipunten in de Noordkop als netwerk voor hubs en deelmobiliteit.

4.2 De provincie biedt in de Noordkop met Nabogo een carpoolsysteem aan als aanvulling op het ov-systeem.

4.3 De provincie biedt als concessieverlener, in samenwerking met de regio Gooi en Vechtstreek en Amersfoort, een deelfietssysteem aan in deze gebieden.

4.4 De provincie stelt een handelingsperspectief op voor deelmobiliteit in Noord-Holland.

5.1 De provincie geeft uitvoering aan het convenant landelijke ov-toegankelijkheid door acties op te pakken uit het Uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord Toegankelijkheid Openbaar Vervoer 2024–2028.

6.1 De provincie zet de uitvoering van de Tarievenvisie OV voort, gericht op de betaalbaarheid van het openbaar vervoer, in samenhang met de invoering van het nieuwe ov-betalen (EMV), samen met de Vervoerregio Amsterdam.

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Provinciale rol

De provincie draagt zorg voor het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur en zorgt er daarnaast voor dat deze infrastructuur ook zo optimaal mogelijk gebruikt kan worden. Dat doen we bijvoorbeeld door de instellingen van verkeerslichten te optimaliseren, een snelle afhandeling van ongevallen en incidenten te organiseren en gebruikers goed te informeren over knelpunten en vertragingen. Dat geldt ook voor de vaarwegen. Dit betekent dat dagelijks vaarweg-inspecteurs op het water toezien op het goede en veilige gebruik van de vaarwegen. Het overgrote deel (42) van de vaarwegobjecten wordt bediend op afstand, vanuit de bediencentrale in Heerhugowaard. Op enkele plekken worden de sluizen en bruggen nog lokaal bediend.

Op de provinciale wegen worden de doorstroming en veiligheid vanuit de verkeerscentrale op afstand gemonitord (VMaaS). Weginspecteurs zorgen ervoor dat er bij knelpunten, evenementen, incidenten en ongevallen direct en adequaat kan worden gehandeld en het verkeer veilig zijn weg kan vervolgen. Daarnaast worden evenementen en werkzaamheden afgestemd met andere (weg)beheerders en zetten we (verkeers)scenario's in om overlast tot een minimum te beperken. Dit draagt bij aan een betere toegang tot mobiliteit, een robuuste en betrouwbare (digitale) infrastructuur en een grotere effectiviteit van de provinciale organisatie.

De provincie kent een groot aantal opgaven op het gebied van bereikbaarheid, veiligheid en een gezonde leefomgeving, waarbij een andere, innovatieve benadering noodzakelijk is. Ook wil de provincie goed voorbereid zijn op ontwikkelingen van buitenaf die bijvoorbeeld invloed hebben op infrastructuur, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Denk hierbij aan verdergaande digitalisering, de opkomst van deelmobiliteit, klimaatverandering en geopolitieke ontwikkelingen. In het ‘Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026-2030’ onderzoeken we deze ontwikkelingen en kijken we welke effecten deze hebben op het provinciale mobiliteitssysteem. Ook beproeven we nieuwe technologische mogelijkheden om mobiliteit slimmer, schoner en veiliger te maken. Dit doet de provincie niet alleen. We werken op dit gebied samen met overheden, bedrijven en kennisinstellingen in de regio, in Nederland en internationaal.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel						(Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)
Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	44.251 N	45.319 N	38.582 N	37.114 N	35.883 N	35.787 N
Totaal baten	-1.877 V	-2.269 V	-1.963 V	-1.978 V	-1.993 V	-2.008 V
Saldo van baten en lasten	42.374 N	43.050 N	36.619 N	35.136 N	33.890 N	33.779 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**42.374 N**	**43.050 N**	**36.619 N**	**35.136 N**	**33.890 N**	**33.779 N**

Financiële ontwikkelingen

Het structurele budget binnen dit beleidsdoel besteden we hoofdzakelijk aan verkeersmanagement, het vaste onderhoud van wegen en vaarwegen en de kapitaallasten van bestaande infrastructuur.

Lasten

De lasten dalen in 2027 met circa € 3,9 miljoen ten opzichte van 2026. Dit komt vooral door de overheveling van het VMaas-budget naar beleidsdoel 4.4 en de bijstelling van de onderhoudsbudgetten op basis van de aangescherpte meerjarige bestedingsplannen. Daarnaast leveren de geactualiseerde afschrijvingslasten op de materiële vaste activa een beperkt voordeel op van circa € 168 duizend, dat ook in latere jaren terug te zien is.

In 2028 en 2029 dalen de lasten verder met respectievelijk € 1,5 miljoen en € 1,2 miljoen als gevolg van de geactualiseerde bestedingsplannen. Hierin is voor die jaren minder werk geraamd. In 2030 blijven de lasten op vrijwel hetzelfde niveau als 2029.

Baten

De baten dalen in 2027 met circa € 0,3 miljoen door lager geraamde inkomsten uit verkeersmanagement en leges. Vanaf 2028 lopen de baten weer geleidelijk op.

Wat willen we bereiken?

De provincie wil zo effectief mogelijk gebruikmaken van het provinciaal netwerk. Nu en in de toekomst. Hierbij staan bereikbaarheid en veiligheid voor de gebruiker voorop. Naast het zo slim mogelijk beheer en onderhoud, zetten we incidentmanagement in om bij calamiteiten snel en veilig verstoring op het netwerk te verhelpen. Hiermee willen wij bereiken dat de bereikbaarheid van de regio voor weg- en vaarweggebruikers veilig is en de reistijden betrouwbaar. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt in de vorm van prestatie-eisen. Deze afspraken vormen de basis voor de benodigde inzet van de medewerkers op weg en vaarweg. Met het 'Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026-2030' kijken we naar de bijdragen van innovaties aan ons mobiliteitssysteem.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo goed mogelijk. We streven naar een optimale beschikbaarheid van de provinciale infrastructuur. We voeren onder meer de volgende activiteiten uit:

1. Verkeersmanagement op de (vaar)weg

1.1. De provincie zet verkeersmanagement in bij incidenten, zoals ongevallen of storingen. En bij geplande werkzaamheden aan de weg of vaarweg. Met regelscenario's en verkeersmaatregelen wordt het verkeer dan zo veilig mogelijk geleid en blijft de infrastructuur zo goed als mogelijk beschikbaar.

1.2. Gladheidsbestrijding

De provincie zorgt in de winterperiode voor een veilige en betrouwbare bereikbaarheid van de provinciale wegen door tijdige en doelmatige gladheidsbestrijding. Bij kans op gladheid worden preventief en curatief maatregelen ingezet, zoals strooien en sneeuwruimen. Hiermee beperken we risico's voor weggebruikers en dragen we bij aan de verkeersveiligheid en doorstroming.

2. Brug- en sluisbediening

2.1. Bruggen en sluizen bedienen we op afstand vanuit de bediencentrale in Heerhugowaard.

2.2. Daar waar het nog nodig is, kiezen we in de zomermaanden voor lokale bediening van bruggen en sluizen, vanwege de veiligheid en om veiligheidsmaatregelen goed af te stemmen bij werkzaamheden en evenementen.

3. De provincie geeft uitvoering aan het 'Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026–2030'

3.1. De provincie voert onderzoeken en verkenningen uit en houdt pilots.

We zoeken en testen slimme toepassingen, technologie en data: kansrijke innovaties die bijdragen aan ons doel om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verbeteren en te zorgen voor een gezonde leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van data uit voertuigen waarmee we kunnen detecteren kan waar onderhoud aan de weg nodig is. Of aan innovaties die reizigers helpen om een goede en gezonde keuze voor een vervoermiddel te maken, bijvoorbeeld door te organiseren dat er adequate reisinformatie beschikbaar is voor het openbaar vervoer en deelmobiliteit.

Verder onderzoeken we innovaties die elders worden ontwikkeld die impact kunnen hebben op onze infrastructuur, zoals de ontwikkeling van automatische voertuigen en het gebruik van drones. Als provincie hebben we niet altijd invloed op deze ontwikkelingen, maar we kunnen als beleidsmaker, wegbeheerder of concessieverlener wel in overleg gaan of zelf maatregelen treffen om negatieve effecten te beperken.

3.2. Valideren en opschalen van beproefde innovaties

Het innovatieprogramma zorgt ervoor dat kansrijke innovaties zodanig getest en beproefd worden zijn dat de betreffende uitvoeringsorganisatie (zoals de provincie, gemeenten en bedrijven) ze kan oppakken en uitrollen. Het valideren van kansrijke innovaties gebeurt aan de hand van een aantal criteria. De belangrijkste zijn de mate waarin de innovatie bijdraagt aan de provinciale doelen, de uitvoerbaarheid en de kosten. De kennis van beproefde innovaties delen we met gemeenten en regionale en nationale samenwerkingsverbanden.

4. Vergunningverlening. De provincie verleent vergunningen en ontheffingen voor werkzaamheden, activiteiten of aanpassingen op, aan of langs (vaar)wegen. Naar verwachting neemt het aantal aanvragen verder toe, met name door de uitbreidingen en aanpassingen van het elektranetwerk. Het aantal beroep- en bezwaarprocedures stijgt naar verwachting, doordat burgers en bedrijven steeds sneller een juridische oplossing zoeken bij een conflict.

5. De provincie gaat verder met het doorvoeren van cybersecurity voor bruggen en sluizen, wegkantsystemen en bediencentrales. Hiervoor worden naast de sturingsactiviteiten (zoals pentesten, leren en ontwikkelen, rapportage en compliance, configuratiemanagement en monitoring) de maatregelen en ontwerpen bepaald voor alle provinciale assets met automatiseringscomponenten. Op de assetgroepen verkeersregelinstallaties, pompen en gemalen, bediencentrales, en tunnels intensiveren we het doorvoeren van beheersmaatregelen.

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Provinciale rol

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Hiertoe wordt vast en variabel onderhoud uitgevoerd. Verder ontwikkelt en verbetert de provincie waar nodig de infrastructuur om de bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid te behouden dan wel te bevorderen.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	116.893 N	142.964 N	139.667 N	144.152 N	157.697 N	147.048 N
	Totaal baten	-4.702 V	-5.921 V	-4.403 V	-2.470 V	-7.075 V	-17.025 V
	Saldo van baten en lasten	112.191 N	137.043 N	135.264 N	141.682 N	150.622 N	130.023 N
	Stortingen						
4.4	Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras	-819 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
4.4	Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras	5.172 N	193 N	0 V	0 V	0 V	0 V
4.4	Reserve Groot Onderhoud vaarwegen	7.154 N	7.340 N	7.190 N	7.190 N	7.272 N	6.577 N
4.4	Reserve Groot onderhoud wegen	20.074 N	23.690 N	34.751 N	38.684 N	47.292 N	36.076 N
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	0 V	1.594 N	0 V	0 V	0 V	0 V
4.4	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	7 N	9 N	0 V	0 V	0 V	0 V
4.4	Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	1.200 N	5.025 N	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
4.4	Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras	-589 V	-5.648 V	-637 V	-676 V	-676 V	-676 V
4.4	Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras	-68 V	-1.597 V	-1.680 V	-1.680 V	-1.680 V	-1.680 V
4.4	Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	-72.445 V	-37.526 V	0 V	0 V	0 V	0 V
4.4	Reserve Groot onderhoud wegen	-27.145 V	-35.089 V	-35.514 V	-37.914 V	-42.385 V	-15.264 V

4.4	Reserve Groot Onderhoud vaarwegen	−6.216 V	−5.769 V	−3.950 V	−7.950 V	−14.950 V	−2.950 V
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	−1.498 V	−338 V	−2.177 V	−2.107 V	−2.000 V	−2.500 V
4.4	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	−674 V	−672 V	−673 V	−673 V	−390 V	−390 V
	Resultaat	**36.344 N**	**88.254 N**	**132.574 N**	**136.556 N**	**143.106 N**	**149.216 N**

Financiële ontwikkelingen

Het structurele budget binnen dit beleidsdoel besteedt de provincie voornamelijk aan het groot onderhoud van wegen en vaarwegen, de gebiedscontracten, dynamisch verkeersmanagement en aan de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves voor groot onderhoud en kapitaallasten.

Lasten

De lasten dalen in 2027 met circa € 19,0 miljoen ten opzichte van 2026. In 2026 stonden hoge bedragen geraamd voor werken door derden en grote infrastructuurprojecten waarvan een belangrijk deel pas later — vooral in 2030 — tot uitvoering komt; de ramingen voor 2027 zijn aangepast aan wat dat jaar daadwerkelijk wordt uitgevoerd. In de Kaderbrief 2027 is € 3,6 miljoen aanvullende dekking beschikbaar gesteld voor het project A9 Aansluiting Heiloo; de totale provinciale bijdrage komt daarmee op bijna € 20 miljoen.

Ook in 2028 en 2029 blijven de lasten lager dan in 2026. De lagere ramingen voor werken door derden en grote projecten werken in die jaren door. Daarnaast wordt de structurele onderbesteding op het exploitatiebudget voor beheer en onderhoud niet langer in de exploitatie verwerkt, maar in de reserve Groot Onderhoud gestort (zie Stortingen). De geactualiseerde afschrijvingslasten leveren in 2027 een voordeel op van circa € 2,2 miljoen. Dat zien we ook in latere jaren terug.

In 2030 lopen de lasten op met circa € 16,2 miljoen ten opzichte van 2029. Het zwaartepunt van een aantal grote infrastructuurprojecten en van het variabel wegonderhoud (onder de nieuwe tussencontracten gebied 2, 3 en 7) ligt in dat jaar. Kortom, er is geen sprake van meer projecten, maar van een concentratie van eerder geplande werkzaamheden in 2030.

Baten

De baten dalen in 2027 met circa € 1,5 miljoen ten opzichte van 2026, door minder bijdragen van gemeenten voor werken door derden. In 2029 en vooral 2030 lopen de baten weer op, aansluitend bij de uitvoering van die werken.

Stortingen

De storting in de reserve Groot Onderhoud wegen wordt in 2027 verhoogd met circa € 11,1 miljoen. Achtergrond is dat de huidige gebiedscontracten aflopen en worden vervangen door tussencontracten voor gebied 2, 3 en 7. De kosten daarvan vallen beduidend hoger uit door een krappere markt en een uitgebreider variabel onderhoud. Omdat het zwaartepunt van de uitgaven onder deze contracten in 2030 ligt, wordt in 2027–2029 binnen de bestaande financiële kaders ruimte gevonden en in de reserve gestort. Zo zorgen we ervoor dat de financiering op het moment van uitvoering beschikbaar is. De storting wordt gedekt uit de aframing van de stelpost ‘Vervangingen’ en uit onderbesteding op het B&U-exploitatiebudget voor beheer en onderhoud, in lijn met het structurele patroon van voorgaande jaren. Het betreft geen vrije ruimte en geen nieuwe projecten, maar een meerjarige financieringsopbouw binnen de bestaande kaders.

Onttrekkingen en vrijval

De totale onttrekkingen aan en vrijval uit de reserves nemen in 2027 met circa € 57,6 miljoen af ten opzichte van 2026. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door twee incidentele effecten in 2026. Ten eerste vond in dat jaar een vrijval plaats van circa € 38,8 miljoen uit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur. Daarnaast werd in 2026 incidenteel meer onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud Wegen ter dekking van hogere onderhoudsuitgaven.

Een aandachtspunt betreft de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur. Op basis van de huidige meerjarige prognose komt de stand van deze reserve ultimo 2030 uit op circa € 1,3 miljoen negatief. Bij de verdere uitwerking van de begroting en het meerjarenperspectief wordt bezien op welke wijze dit financieel wordt verwerkt en opgelost.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie vervangt en verbetert de provinciale infrastructuur en breidt deze uit. We lossen verkeersveiligheidsknelpunten op en verbeteren openbaarvervoerhaltes. Dit binnen de opgestelde beleidskaders en kwaliteitseisen die zijn vastgelegd in de 'Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2024–2027' en de investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) 2024–2028.

2. De provincie onderhoudt en beheert de provinciale infrastructuur op basis van een afweging (kosten, prestaties en risico's). Wij zijn daarbij een goede samenwerkingspartner die efficiënt omgaat met maatschappelijk geld.

3. We committeren ons aan het landelijke klimaatakkoord en de gemaakte afspraken voor het tegengaan van klimaatverandering. Gedurende de levenscyclus van onze assets bouwen we klimaatadaptief, dragen we bij aan het verminderen van CO2-uitstoot en het beperken van hinder, zoals stank- en geluidsoverlast.

4. De provincie werkt aan een efficiënter gebruik van het wegennet door innovatieprojecten, waaronder smart mobility-toepassingen in samenwerking met partners. Dit naast de lopende maatregelen, zoals incidentmanagement, verkeersmanagement en het optimaal bedienen van de (vaar)wegen.

5. Door goed beheer en onderhoud van ons areaal dragen we bij aan bereikbaarheid, verkeersveiligheid en een veilige leefomgeving.

6. Als provincie hebben we veiligheid hoog in het vaandel staan. Naast het constant streven naar de optimale veiligheid op onze weg- en vaarwegnetwerk, besteden we ook veel aandacht aan het veilig werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

De provincie geeft uitvoering aan het 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2025–2029' (iMPI). Een actueel overzicht van de infraprojecten in studie-, plan- en realisatiefase staat in het iMPI, dat jaarlijks wordt opgesteld en halverwege de looptijd wordt geactualiseerd. Hieronder valt het uitvoeren van projecten in studie- en realisatiefase. Voor de komende jaren zijn in ieder geval enkele oevertrajecten, kunstwerken en remmingswerken voorzien voor het doorlopen van de studiefase. In 2027 bevinden zich meerdere projecten in de realisatiefase, waaronder diverse kunstwerken, oevertrajecten, HOV-verbindingen en wegreconstructies.

1.2. De beschikbaarheid van de provinciale infrastructuur hangt ook af van de beschikbaarheid van de infrastructuur van de omliggende wegbeheerders. Hierover voert de provincie dan ook met verschillende partijen gesprekken, met als doel deze beschikbaarheid te optimaliseren en te borgen.

2.1. Bij de uitvoering van projecten hanteert de provincie duurzaamheid en natuurinclusief bouwen als belangrijk criterium. Ook bevorderen we de biodiversiteit langs oevers en in bermen. Bijvoorbeeld door natuurvriendelijk maaibeheer en de aanleg en het beheer van natuurvriendelijke oevers.

2.2. Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden, wordt vast en variabel onderhoud uitgevoerd. Dit werk besteden we uit aan aannemerscombinaties. In de periode 2027–2030 wordt geleidelijk overgegaan naar contracten per assetgroep. Hierbij kan nog worden gediversifieerd naar contracten voor vast en voor variabel onderhoud. Het programmeren en plannen van werkzaamheden wordt dan weer binnen de eigen organisatie uitgevoerd.

Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en de lopende variabele onderhoudsprojecten naar nieuwe onderhoudscontracten is opgenomen in het iMPI.

3.1. Om te kunnen voldoen aan de klimaat opgave zullen er projecten worden ingericht die op basis van Industrieel Flexibel en Demontabel (IFD) worden uitgevraagd. Daarvoor zal de regelgeving worden aangepast en met de markt gekeken worden op welke wijze dit in uitvoering kan worden opgenomen.

3.2. Bij onderhoud en vervanging streven we bij het opdragen van werkzaamheden naar een zo groot mogelijke bijdrage in het behalen van de klimaatdoelstellingen.

4.1. Voor slimme logistiek stimuleert de provincie goederenvervoer over water door de principes van het ‘metropolitaan hubsysteem’ toe te passen. Met inzet van data maken we de impact ervan zichtbaar.

4.2. Met een proef wil de provincie het in- en uitstappen in het ov versnellen. Dat doen we met slimme technieken en het verkennen van verdere automatisering voor zowel drukke lijnen als ontsluitingsgebieden.

4.3. De provincie stimuleert actieve mobiliteit en het eenvoudig overstappen op andere vervoersvormen door uitwerking te geven aan de hubstrategie. Dat doen we door het voorzieningenniveau van hubs aan te passen, gebruikersonderzoek te doen en samen met gemeenten pilots uit te voeren.

4.4. De provincie stimuleert duurzaam reizen door bij wegwerkzaamheden en bij evenementen maatregelen uit de toolbox ‘Smart Mobility in te zetten. We geven hier bekendheid aan, met als doel dat er gebruik wordt gemaakt van deze maatregelen.

4.5. In samenwerking met marktpartijen en wegbeheerders gebruikt de provincie data uit voertuigen om de verkeersveiligheid te verhogen.

4.6. De provincie toetst de toekomstvastheid van mobiliteitsontwikkelingen op basis van omgevingsscenario’s.

In omgeving scenario's zal met samenwerkende partijen gekekenn worden op welke wijze de toekomstvastheid kan worden vormgegeven. Hiervoor zal er overleg gevoerd worden om te komen tot langjarige oplossingen.

4.7. Met deelname aan het Nationale Groeifonds-project TBL (‘Toekomstbestendige Leefomgeving’) stimuleert de provincie innovaties op het gebied van standaardisatie, levensduurverlenging en datagedreven werken. We passen deze innovaties toe binnen verschillende projecten.

5.1. Het vast en variabel onderhoud is belegd bij gebiedscontractanten via Gebiedscontracten.

5.2. Onderhoudsaspecten die moeilijk passen in een gebiedscontract zijn omwille van efficiency centraal belegd. Denk aan de centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement en gladheidscoördinatie.

5.3. In 2027 gaat de provincie verder met het aanbestedingstraject voor de nieuwe onderhoudscontracten die de huidige gebiedscontracten gaan vervangen. Voor de nieuwe onderhoudscontracten gaan we bekijken of het variabel onderhoud past binnen de nieuwe contracten.

6.1. Om de veiligheid te verbeteren en veilig werken te stimuleren is gedragsverandering nodig. Om die reden zetten we de Safety Culture Ladder (SCL) in. Ons doel is het behalen van de volgende stap op de veiligheidsladder binnen B&U: trede 3 (SCL3). Dat doen we in een periode van 3 jaar.

Om deze volgende stap te kunnen zetten, zijn trainingen, interne campagnes en begeleiding bij gedrags- en cultuurverandering nodig. Het aanpassen en borgen van de werkwijzen in de organisatie, het versterken van kennis en eigenaarschap binnen teams en de voorbereiding op en uitvoering van de certificeringsaudit zijn trajecten waar wij het komende jaar aandacht aan besteden. Op deze manier wordt niet alleen de invoering van SCL3 mogelijk, maar is er ook aandacht voor een zorgvuldige toetsing en duurzame verankering in de dagelijkse praktijk van B&U.

Verbonden partijen

Programma 4 Bereikbaarheid

Verbonden partij	Doel
Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.
Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Doelen

5. Natuur en landelijk gebied
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur
5.2 Beheren van natuur
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water
5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied
5.6 Versterken kansrijke landbouw

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland bouwt aan een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief. In dit landelijk gebied zijn natuur, bodem, water en landbouw in balans en kunnen mensen prettig wonen, werken en recreëren. De provincie zorgt voor voldoende en kwalitatief goed en gezond water, versterkt de biodiversiteit en draagt zorg voor de kwaliteit van het landschap. Dat doen we samen met de waterschappen, natuurbeheerders, agrariërs en andere partijen. Daar waar nodig maken we keuzes, in afstemming met de landelijke aanpak ‘Ruimte voor landbouw en natuur’.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel
(Min is voordelig)

5.1	Beschermen en ontwikkelen van natuur	93.967	N
5.2	Beheren van natuur	90.000	N
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	7.164	N
5.4	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water	2.294	N
5.5	Regisseren Programma Landelijk Gebied	26.964	N
5.6	Versterken kansrijke landbouw	7.520	N
	Totaal lasten	**227.909**	**N**
5.1	Beschermen en ontwikkelen van natuur	-14.460	V
5.2	Beheren van natuur	-1.513	V
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	0	V
5.4	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water	-1.446	V
5.5	Regisseren Programma Landelijk Gebied	-11.290	V
5.6	Versterken kansrijke landbouw	0	V
	Totaal baten	**-28.709**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**199.200**	**N**
	Stortingen	19.373	N
	Onttrekkingen	-107.536	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**111.037**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

Provinciale rol

De provincie beschermt natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doen we op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Omgevingswet en de Noord-Hollandse omgevingsvisie met bijbehorende omgevingsverordening. De provincie draagt bij aan de doelen voor natuur, water en klimaat. We hebben hierbij de taak natuurgebieden te ontwikkelen, te herstellen en te beheren, evenals het stimuleren van recreatieve mogelijkheden voor bewoners en bezoekers.

De provincie werkt al actief aan een eigen Programmamatische aanpak Natuurherstel en Stikstofreductie (wordt nog overwogen om een programma van te maken). Samen met sectoren en gebiedspartners werken we aan geborgd natuurherstel, geborgde vermindering van stikstofemissies, juridisch houdbare vergunningverlening en monitoring. Aan de basis van deze aanpak ligt een overeenkomst die de provincie Noord-Holland heeft gesloten met vier agrarische organisaties. Uiterlijk in 2035 moet de stikstofuitstoot uit de landbouw met 30 procent zijn verminderd. De overeenkomst is gericht op natuurherstel én op het behoud van toekomstperspectief voor boeren. De provinciale aanpak wordt verder uitgewerkt en

vastgesteld. De landelijke kaders en maatregelen sluiten aan op deze provinciale aanpak, waaronder de ‘Samenhangende aanpak Landbouw, Natuur en Stikstof’ (Kamerbrief 27 maart 2026) en ‘Weer ruimte voor boer, natuur en bouw' (Kamerbrief 26 juni 2026). We werken landelijke regelingen en beleidsontwikkeling nader uit, gericht op de doelen zoals genoemd in de Vogel- en Habitatrichtlijnen, de Natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn Water en de klimaatafspraken.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Beschermen en ontwikkelen van natuur	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	43.307 N	65.527 N	93.967 N	99.355 N	76.590 N	73.968 N
Totaal baten	−7.741 V	−18.591 V	−14.460 V	−14.001 V	−16.678 V	−13.448 V
Saldo van baten en lasten	35.566 N	46.936 N	79.507 N	85.354 N	59.912 N	60.520 N
Stortingen						
5.1 Reserve Groen	122.522 N	115.337 N	13.215 N	12.961 N	12.961 N	12.961 N
5.1 Reserve Groene Uitweg	3.797 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve Kapitaallasten Groen	−32 V	199 N	0 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058 N	3.099 N	58 N	58 N	58 N	58 N
5.1 Reserve Subsidies Groene Uitweg	1.730 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve verleende subsidies 5.1.1	3.273 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Onttrekkingen						
5.1 Reserve Groen	−37.238 V	−42.036 V	−77.414 V	−89.484 V	−64.499 V	−74.734 V
5.1 Reserve Kapitaallasten Groen	−79 V	−69 V	−75 V	−75 V	−75 V	−75 V
5.1 Reserve Groene Uitweg	−6.397 V	−864 V	−2.862 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve Oostelijke Vechtplassen	−4.848 V	−2.798 V	−4.248 V	−3.876 V	−1.745 V	−2.174 V
5.1 Reserve Laag Holland	−97 V	−438 V	0 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve verleende subsidies 5.1.1	−6.392 V	−4.549 V	−2.968 V	0 V	0 V	0 V
5.1 Reserve Subsidies Groene Uitweg	−1.243 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	**114.620 N**	**114.817 N**	**5.213 N**	**4.938 N**	**6.612 N**	**−3.445 V**

Financiële ontwikkelingen

Lasten:

De begrote lasten voor dit beleidsdoel volgen de programmering en de planning, zoals die zijn uitgewerkt voor het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2027. Dit verklaart de verschillen tussen de jaren van de lasten en de begrote onttrekkingen aan de reserve Groen, de reserve Oostelijke Vechtplassen en de reserve Groene Uitweg.

Baten:

De grootste verschillen tussen de jaren aan de batenkant komen voor rekening van de SPUK's (specifieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk) voor het Programma Natuur (L16 en L33). Ze hangen samen met de geraamde bestedingsritmes van de aangevraagde subsidies uit de uitvoeringsregelingen die voor deze SPUK's zijn opengesteld. Deze baten lopen gelijk op met de geraamde lasten voor deze SPUK's.

Stortingen:

Bij de Kaderbrief 2026 is besloten om € 200 miljoen te storten in de Reserve Groen. Deze extra stortingen zijn terug te zien in de jaren 2025 en 2026. Daartegenover zien we hogere uitgaven en onttrekkingen in de jaren daarna.

Wat willen we bereiken?

1. Het doel van de provincie is volledige realisatie van het Noord-Hollandse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in 2040, ter versterking van ecosystemen en biodiversiteit.

2. De provincie werkt aan het herstel van de natuur in de veertien Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden, waarbij de effecten van drukfactoren zoals stikstofneerslag, invasieve exoten, bemesting en ongunstige hydrologische condities waaronder lage waterpeilen zijn verminderd. De twaalf meest stikstofgevoelige gebieden hebben prioriteit.

3. Met het Programmamatische aanpak Natuurherstel en Stikstofreductie werkt de provincie samen met landbouwpartijen, , natuurbeheerders, gemeenten, waterschappen , bouw en industrie aan een duurzame en aantoonbaar, geborgde vermindering van de stikstofuitstoot. Zo versterken we het natuurherstel En creëren we ruimte voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen, zoals woningbouw en verduurzaming van bedrijven.

4. In veengebieden streeft de provincie naar een verminderde uitstoot van broeikasgassen, afgeremde bodemdaling en een klimaatbestendige en robuuste inrichting van het water- en bodemsysteem. Veenoxidatie is beperkt door vernatting, waardoor ook de biodiversiteit is verbeterd en het systeem beter aansluit bij de natuurlijke omstandigheden. Deze ontwikkeling draagt bij aan een duurzaam en toekomstbestendig landelijk gebied, waarin landbouw, natuur en water in balans zijn.

5. Het doel van de provincie is een toename van bomen en bos in Noord-Holland, waardoor de koolstofvastlegging is versterkt en wordt bijgedragen aan het tegengaan van klimaatverandering, een grotere biodiversiteit en meer recreatieruimte.

6. De provincie streeft naar voldoende ruimte voor recreatie in Noord-Holland, met een beleefbaar en toegankelijk landschap. Dit draagt bij aan een gezond en aantrekkelijk leefklimaat, een sterke natuur en een duurzame economie. De vrijetijdssector is vitaal en duurzaam, en agrotoerisme versterkt zowel het platteland als de landbouwsector.

7. Agrarisch natuurbeheer draagt bij aan ecologisch herstel in het landbouwgebied. Het doel van de provincie is een toename van het areaal en de effectiviteit van het beheer, waardoor overgangszones zijn versterkt, landschapselementen zijn gerealiseerd en de leefgebieden van weide- en akkervogels zijn verbeterd. Hiermee wordt ook bijgedragen aan het behalen van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR)-doelen buiten natuurgebieden.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. De provincie realiseert het Natuurnetwerk Nederland (NNN) volgens de geactualiseerde Realisatiestrategie NNN (2025). We maken onderscheid tussen focusgebieden en buiten-focusgebieden. In de focusgebieden nemen we een actieve regierol en zetten we extra capaciteit en middelen in voor natuurrealisatie. In de buiten-focusgebieden faciliteren en stimuleren we andere partijen, onder andere door het benutten van kansen en het openstellen van subsidieregelingen.

2. Rond de Natura 2000-gebieden zorgt de provincie samen met beheerders en andere overheden voor de uitvoering van maatregelen voor natuurherstel, met prioriteit voor stikstofgevoelige natuur. Onderdeel daarvan zijn overlevingsmaatregelen om verslechtering te voorkomen, zoals maaien en plaggen. Dit gebeurt naast de systeemherstelmaatregelen, om de ecologische condities structureel te verbeteren, zoals ingrepen in de waterhuishouding en het graven van kerven in de duinen. Hiermee verminderen we de stikstofdepositie op kwetsbare natuur. De uitvoering sluit aan bij de Natura 2000-beheerplannen en natuurdoelanalyses. Zie verder paragraaf 5.6.

3. De provincie werkt de stikstofaanpak verder uit zoals beschreven in paragraaf 5.6. We realiseren de NNN-opgaven en zorgen voor uitvoering van natuurherstelmaatregelen zoals benoemd onder 1 en 2. Daarnaast verbeteren we de natuurkwaliteit in brede zin, onder andere via het stelsel Agrarisch Natuurbeheer.

4. De provincie streeft naar vermindering van de uitstoot van de broeikasgassen en remmen van de bodemdaling door maatregelen in veengebieden, zoals vernatting en aanpassing van het beheer. We combineren deze maatregelen met andere opgaven in het landelijk gebied, zoals versterking van weidevogelgebieden, verbetering van waterkwaliteit, aanleg van groenblauwe dooradering, vermindering van stikstofuitstoot en versterking van biodiversiteit. We werken gebiedsgericht en houden rekening met randvoorwaarden zoals zoetwaterbeschikbaarheid en wateroverlast. Daarbij ondersteunen we de transitie naar een duurzaam, water- en bodemrobuust en toekomstbestendig landelijk gebied en agrarische bedrijfsvoering.

5. Om de koolstofvastlegging in bomen en bos te bevorderen, voert de provincie ons aandeel in de landelijke Bossenstrategie uit. We werken samen met partners aan uitbreiding en versterking van bos en bomen. Met behulp van SPUK's vanuit het Rijk geven we subsidies voor boscompensatie en bosrevitalisering aan gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. We zetten in op bosaanleg, boscompensatie, bosrevitalisering en het vergroten van het aantal bomen buiten het bos, bijvoorbeeld via agroforestry. Hiermee vergroten we de koolstofvastlegging en dragen we bij aan biodiversiteit en recreatieve waarde.

6. De provincie houdt natuurgebieden zo veel mogelijk toegankelijk voor recreatie, zoals wandelen en fietsen. Tegelijk beschermen we kwetsbare natuur door waar nodig maatregelen te nemen tegen overbelasting, bijvoorbeeld door voorzieningen elders te faciliteren. We stimuleren recreatieve toegankelijkheid en spreiding van bezoekers, onder andere via informatievoorziening over bestemmingen en routes, ondersteuning van agrotoerisme en onderhoud van het netwerk aan boerenlandpaden.

De provincie werkt het stelsel Agrarisch Natuurbeheer (ANB) uit in samenhang met het rijksbeleid. We combineren beheermaatregelen met inrichting, zodat het grondgebruik beter aansluit bij de natuurdoelen. Waar nodig zetten we herwaardering en ruiling van gronden in om dit financieel mogelijk te maken. Specifieke aandachtsgebieden zijn de leefgebieden voor de grutto en gebieden in en rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

5.2 Beheren van natuur

Provinciale rol

De provincie is op grond van de Omgevingswet verantwoordelijk voor de instandhouding en het herstel van in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden. Ook het treffen van maatregelen voor Natura 2000-gebieden is een wettelijke verantwoordelijkheid. Door goed beheer van gebieden, creëren we gunstige condities voor biodiversiteit en natuurbeleving, gaan we de ontwikkeling van ongewenste soorten tegen en voorkomen we schade.

De provincie voert hierbij de regie door koersbepaling en kaderstelling, De uitvoering ligt bij (gecertificeerde) beheerders, zoals terreinbeherende organisaties, natuur- en agrarische collectieven, recreatieschappen en wildbeheereenheden. Bij dit alles houdt de provincie rekening met ontwikkelingen van factoren zoals recreatie en beheer van de natuurgebieden.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Beheren van natuur	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	78.633 N	100.516 N	90.000 N	90.302 N	86.601 N	87.130 N
Totaal baten	-2.867 V	-1.373 V	-1.513 V	-1.523 V	-1.035 V	-1.045 V
Saldo van baten en lasten	75.766 N	99.143 N	88.487 N	88.779 N	85.566 N	86.085 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**75.766 N**	**99.143 N**	**88.487 N**	**88.779 N**	**85.566 N**	**86.085 N**

Financiële ontwikkelingen

De grootste uitgaven binnen dit budget betreffen de kosten voor faunaschade, natuurbeheer en de recreatieschappen.

Ten opzichte van 2026 stijgen de lasten vanaf 2027 structureel met € 1 miljoen per jaar door de overheveling van het budget van Waterrecreatie (BD 5.4) naar het budget voor de Recreatievoorziening. Zodat alle middelen voor recreatie voortaan onder het beleidsdoel 5.2 vallen.

Ten opzichte van 2026 dalen de lasten vanaf 2027 structureel met € 2,3 miljoen per jaar. De budgetten voor het Interprovinciaal Overleg (IPO) worden met ingang van 2027 centraal begroot in beleidsdoel 1.4.

Voor het budget voor Natuurbeheer is bij de Kaderbrief 2025 (Tabel 5.2 regel L) budget beschikbaar gesteld voor het oplossen van het tekort (agrarisch) natuurbeheer. Voor de jaren vanaf 2029 wordt een hoger bedrag dan de jaren daarvoor voorzien. Voor de jaren 2026 t/m 2028 hebben we via de Meicirculaire 2026 een Decentralisatie uitkering ontvangen van € 6,6 miljoen per jaar voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer.

Voor uitvoering van motie M80-2026 aangenomen bij de Kaderbrief 2027 (Taskforce tbv toerismespreiding en veiligheid versterken) wordt voor de jaren 2027 t/m 2030 een bedrag van € 100.000 per jaar toegevoegd aan het budget voor Recreatie.

Voor uitvoering van motie M88-2026 aangenomen bij de Kaderbrief 2027 (Natuurtoiletten) wordt voor 2027 een bedrag van € 50.000 toegevoegd aan het budget voor Recreatie.

In de Kaderbrief 2027 is vanaf het jaar 2027 extra budget beschikbaar gesteld voor 'Faunaschade op prijspeil 2026 brengen' (KB 2027, Tabel 4, regel Ta).

In de Kaderbrief 2027 is vanaf het jaar 2027 minder budget beschikbaar gesteld in verband met het 'niet vergoeden houtduiven' (KB 2027, Tabel 4, regel Tb). In 2026 is hiermee nog geen rekening gehouden. Dat is de voornaamste oorzaak van de hogere lasten in 2026 ten opzichte van 2027.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie faciliteert het beheer van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en agrarische natuurgebieden volgens de beleidsdoelen en criteria die landelijk zijn opgesteld.

2. We streven naar behoud en versterking van de weidevogelpopulatie zoals die van oudsher in Noord-Holland voorkomt.

3. De provincie stelt de beheerders van de Natura 2000-gebieden in staat om te voldoen aan de landelijke beleidsdoelen, volgens de afspraken die Rijk en provincies maken.

4. De provincie streeft naar de versterking van de biodiversiteit door bescherming en het herstel van bedreigde dier- en plantsoorten in Noord-Holland.

5. We streven naar de beperking van de negatieve effecten van invasieve exoten in Noord-Holland, ter bescherming van inheemse soorten en ecosystemen.

6. De provincie werkt samen met andere overheden en beheerders aan een gedragen aanpak voor het beperken van de risico's van natuurbranden.

7. De provincie draagt bij aan het beheer van voldoende passende en aantrekkelijke recreatiegebieden en recreatieve routes.

8. De waterrijke provincie Noord-Holland biedt veel mogelijkheden voor recreatie op of rondom het water, die goed benut worden.

9. Faunaschade in de provincie is zoveel mogelijk voorkomen en beperkt. Tegemoetkomingen voor resterende schade worden zorgvuldig en volgens geldend beleid afgehandeld. Faunabeheer vindt plaats met inachtneming van dierenwelzijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. De provincie stelt het 'Natuurbeheerplan (NBP)' vast en verstrekt subsidies via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Dit betreft zowel beheersubsidies voor natuurgebieden als subsidies voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb).

2. De provincie voert het landelijke 'Aanvalsplan Grutto' uit en zorgt voor provinciale doorwerking hiervan, met een breed pakket aan maatregelen om de populaties van boerenlandvogels (weide- en akkervogels) stabiel te houden.

3. De provincie Noord-Holland stelt de beheerplannen vast voor veertien Natura 2000-gebieden. Samen met belanghebbenden uit de omgeving, zoals (agrarische) ondernemers, gemeenten en natuur-, recreatie- en waterbeheerders, monitoren we de kwaliteit van de natuur en de staat van instandhouding voor alle doelen van de beheerplannen.

4. Als het gaat om passieve soortenbescherming kunnen gemeenten in afstemming met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord werken aan een soortenmanagementplan, als onderbouwing voor een gebiedsgerichte ontheffing. Voor de actieve soortenbescherming voeren we projecten uit om specifieke, kwetsbare soorten te beschermen. Dit doen we in samenwerking met onder meer natuurbeheerders en soortenorganisaties.

5. De provincie werkt samen met partners aan de aanpak van invasieve exoten, met inzet op bestrijding en beheersing van invasieve planten en dieren, samenwerking, monitoring, kennisuitwisseling en de ontwikkeling van handelingsperspectieven. De bestrijding van invasieve exoten focust op natuurgebieden en wordt gestimuleerd door jaarlijks een subsidieregeling voor invasieve exotische planten open te stellen en is onderdeel van de lopende subsidies voor natuurherstel. Voor beheer van invasieve vogelsoorten zoals de rosse stekelstaart en Nijlgans subsidieert de provincie de Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE).

6. De provincie stelt een Provinciaal Natuurbrandbeheersingsplan op en werkt samen met veiligheidsregio's, gemeenten en terreinbeheerders beheer- en inrichtingsmaatregelen uit voor gebieden met een verhoogd natuurbrandrisico. De maatregelen zijn gericht op preventie en mitigatie van natuurbranden.

7. De provincie neemt deel aan vijf recreatieschappen en draagt zo bij aan het beheer van natuurgebieden. Daarnaast zetten we ons in om vanuit de ‘Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030’ en de ‘Visie Waterrecreatie Noord-Holland 2030’ inwoners en bezoekers optimaal te faciliteren.

8. De provincie stimuleert de ontwikkeling van waterrecreatie, ontwikkelt het vaarnetwerk voor de kleinere recreatievaart, ondersteunt voorzieningen en diensten (zoals cleanup-acties) en neemt deel aan het convenant ‘Varen doe je samen’, voor voorlichting over veiligheid op het water.

9. De provincie komt faunaschade tegemoet: de provincie heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te geven voor schade aan gewassen door beschermde diersoorten. Dit geldt wanneer ondernemers de schade niet voldoende kunnen voorkomen of beperken, bijvoorbeeld omdat beschermde soorten niet mogen worden verjaagd of bestreden.

   De provincie faciliteert de uitvoering van het nieuwe 'Faunabeheerplan Ganzen 2025–2031', zoals is vastgesteld door de 'Faunabeheereenheid Noord-Holland' (FBE). We stellen extra middelen beschikbaar voor ganzenbeheer, versterken de regionale samenwerking en stimuleren en faciliteren gecoördineerd populatiebeheer en ondersteuning in het veld. In 2026 is de nieuwe werkwijze provinciebreed van start gegaan. In de eerste helft van het jaar is de beoogde aanpak van de populatie grauwe ganzen succesvol in uitvoering gebracht. Op Texel waar dit nieuwe beheer al langer in uitvoering is, is in de eerste helft van 2026 een reductie van de omvang van de faunaschade te zien. Zoals in het faunabeheerplan is aangegeven loopt deze aanpak door in 2027 en 2028. Naast de extra beheerinspanning wordt ook onderzoek uitgevoerd, onder andere naar schade veroorzaakt in de winter. Bij de uitvoering van het beheer en bij de onderbouwing van faunabeheerplannen borgen we dat rekening wordt gehouden met dierenwelzijn.

5.2.b Faunaschade

Faunaschade is onderdeel van beleidsdoel 5.2 en de doelstellingen zijn hierboven toegelicht. Om een goed beeld te geven van dit onderdeel van de begroting wordt in deze paragraaf duiding gegeven aan dit specifieke onderdeel van beleidsdoel ‘beheren van natuur’.

Wat willen we bereiken?

Faunaschade in de provincie is zoveel mogelijk voorkomen en beperkt. Tegemoetkomingen voor resterende schade worden zorgvuldig en volgens geldend beleid afgehandeld. Faunabeheer vindt plaats met inachtneming van dierenwelzijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

De provincie komt faunaschade tegemoet: de provincie heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te geven voor schade aan gewassen door beschermde diersoorten. Dit geldt wanneer ondernemers de schade niet voldoende kunnen voorkomen of beperken, bijvoorbeeld omdat beschermde soorten niet mogen worden verjaagd of bestreden.

De provincie faciliteert de uitvoering van het nieuwe 'Faunabeheerplan Ganzen 2025–2031', zoals is vastgesteld door de 'Faunabeheereenheid Noord-Holland' (FBE). We stellen extra middelen beschikbaar voor ganzenbeheer, versterken de regionale samenwerking en stimuleren en faciliteren gecoördineerd populatiebeheer en ondersteuning in het veld. In 2026 is de nieuwe werkwijze provinciebreed van start gegaan. In de eerste helft van het jaar is de beoogde aanpak van de populatie grauwe ganzen succesvol in uitvoering gebracht. Op Texel waar dit nieuwe beheer al langer in uitvoering is, is in de eerste helft van 2026 een reductie van de omvang van de faunaschade te zien. Zoals in het faunabeheerplan is aangegeven loopt deze aanpak door in 2027 en 2028. Naast de extra beheerinspanning wordt ook onderzoek uitgevoerd, onder andere naar schade veroorzaakt in de winter. Bij de uitvoering van het beheer en bij de onderbouwing van faunabeheerplannen borgen we dat rekening wordt gehouden met dierenwelzijn.

Wat gaat dat kosten?

Binnen de totale lasten van € 90 miljoen in 2027 voor beleidsdoel 5.2, is € 39 miljoen gereserveerd voor faunabeheer en faunaschade. Naast de vergoedingen voor schade, zit hier ook budget in voor aanvullend beheer. De verwachting is dat door de huidige maatregelen om schade te verminderen, de lasten de komende jaren gaan dalen. Indien er mee- of tegenvallers zijn binnen de posten voor faunabeheer en faunaschade heeft dit geen invloed op de andere taken en doelstellingen binnen beleidsdoel 5.2.

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Provinciale rol

De provincie werkt in de regio’s samen met partners aan de integrale uitvoering van meerdere doelen. Daarbij vervult de provincie verschillende rollen, afhankelijk van de opgaven die voorliggen.
Als middenbestuur is de provincie toegerust om partijen te verbinden, kennis te genereren en te delen, en verschillende doelen en programma’s te integreren.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	14.705 N	21.616 N	7.164 N	3.306 N	3.182 N	2.715 N
	Totaal baten	−515 V	−2.567 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	14.190 N	19.049 N	7.164 N	3.306 N	3.182 N	2.715 N
	Stortingen						
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.000 N	1.000 N	1.000 N	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	−2.180 V	−4.455 V	−755 V	−300 V	−130 V	0 V
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	−253 V	−3.413 V	−3.857 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**12.756 N**	**12.181 N**	**3.552 N**	**3.006 N**	**3.052 N**	**2.715 N**

Financiële ontwikkelingen

- De begrote lasten vanaf 2027 zijn lager dan in 2026, omdat 2026 het laatste jaar is van de Decentralisatie Uitkering Waddengebied (€ 9,6 miljoen).
- De storting in de reserve Cofinanciering Waddenzee is geraamd tot en met 2027, dit is gebaseerd op het 'Investeringskader Waddengebied 2017–2026' (Kaderbrief 2020, 5.2.1 regel R).
- De onttrekking uit de reserve Cofinanciering Waddenzee is in 2026 hoger ten opzichte van 2027. Deze onttrekking is vooral gebaseerd op het in 2026 opengestelde bedrag van € 3,1 miljoen voor de 'Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Waddenfonds'.
- Ten opzichte van 2027 dalen de lasten vanaf 2028 met € 3,9 miljoen. Dit komt door lagere uitgaven en doordat er minder uit de reserve Cofinanciering Waddenzee wordt gehaald. In de jaren daarna nemen de onttrekkingen verder af, onder andere omdat het Waddenfonds per 1 januari 2030 stopt. In de aanloop daarnaartoe worden naar verwachting minder en kleinere projecten gestart. Tegelijk kan er juist behoefte zijn aan extra cofinanciering voor een beperkt aantal grotere gebiedsontwikkelingsprojecten. Dat kan er tijdelijk voor zorgen dat er meer middelen nodig zijn, ondanks de dalende trend op de langere termijn.
- Ten opzichte van 2026 dalen de lasten en baten vanaf 2027 met € 2,6 miljoen, dit heeft betrekking op de SPUK Impuls Veenweiden (L10) (SPUK staat voor: specifieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk).
- In de Kaderbrief 2027 is vanaf het jaar 2026 extra budget beschikbaar gesteld voor 'Waddengebied' (Tabel 3.3 regel Y).

De grootste uitgaven betreffen de kosten voor het waddengebied en de subsidie voor de vrijwilligers in het groen.

Wat willen we bereiken?

1. Via de aanpak Groen Kapitaal streeft de provincie naar structurele versterking van natuur en biodiversiteit, door deze te integreren in ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Dit gaat

bijvoorbeeld om natuurinclusief bouwen en meer aandacht voor natuur bij de inpassing van zonnevelden en windparken.

2. Via het programma 'Betrekken bij Groen' worden zoveel mogelijk vrijwilligers actief betrokken bij natuur en landschapsbeheer. Deze vrijwilligers leveren een grote bijdrage aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap.

3. Het gebied Groene Hart kent dusdanige complexe opgaven, dat het de status van NOVEX-gebied heeft. In een NOVEX-gebied werken Rijk en regio, waaronder de provincie, samen aan grote, complexe ruimtelijke opgaven en ontwikkelingen. Het streven is vermindering van broeikasgasuitstoot, vermindering van de bodemdaling, een toekomstbestendige agrarische sector, bescherming van landschap en een goed woon- en werkgebied.

4. De nationale parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland richten zich op natuurbescherming en -ontwikkeling, landschappelijke beleving, recreatie (inclusief het beheersen van de recreatiedruk in natuurgebieden), educatie, promotie en onderzoek. De provincie heeft belang bij de ontwikkeling van de nationale parken tot robuuste, kwalitatief hoogstaande natuur- en recreatiegebieden.

5. Samen met de provincies Groningen en Fryslân streeft Noord-Holland naar een Waddengebied dat in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is. De Waddenzee is duurzaam beschermd en ontwikkeld als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap. Er is een goede balans tussen ecologie en economie, waarbij natuurherstel, leefbaarheid en duurzame economische ontwikkeling elkaar versterken. Het Waddenecosysteem is hersteld en versterkt, en de kennis over klimaatverandering en natuur is vergroot.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. De provincie investeert in het netwerk van Groen Kapitaal om de doelen van natuurinclusieve ontwikkeling te bereiken. We sluiten hiermee aan op de landelijke 'Agenda natuurinclusief'. We zetten in op vergroening van buiten naar binnen met inwoners, overheden en bedrijven om de leefomgeving te vergroenen. Concreet hebben we hiervoor projecten als de toekomstacademie, de toekomstmakers en het platform Groen Kapitaal opgezet.

2. De provincie subsidieert de uitvoering van het 'Meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen 2025–2029'. Dit leidt tot kennisuitwisseling en vrijwilligersinzet bij projecten op het gebied van monitoring (bijv. weidevogels), landschapsbeheer en natuureducatie.

3. De provincie draagt bij aan de doelstellingen van NOVEX-gebied Groene Hart door de uitvoering van sleutelprojecten uit de vastgestelde ‘Regionale Investeringsagenda NOVEX Groene Hart’.

4. De provincie ondersteunt beide nationale parken bij de uitvoering van het nationale 'Beleidsprogramma Nationale Parken 2023-2030'.

5. De provincie stimuleert met de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied projecten en programma’s die de natuur en duurzame economie in het Waddengebied versterken. Initiatiefnemers kunnen samenhangende en kansrijke projecten indienen bij het Waddenfonds. De provincie ondersteunt dit indien mogelijk met cofinanciering.

   In 2027 ligt de focus op de verdere uitwerking van een programmaplan voor het Noord-Hollandse Waddengebied, met initiatieven zoals Mee met de Zee in Den Helder en het recreatieve Rondje Waddenbaai. Daarnaast investeert de provincie in kennisontwikkeling en integraal beheer, en

versterken we onze samenwerking met partners om tot een duurzame balans tussen ecologie en economie te komen.

5.4 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water

Provinciale rol

De provincie zorgt er – samen met de waterpartners – voor dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor onder andere (drink)waterbereiding, landbouw, natuur en recreatie. De provincie heeft daarbij kaderstellende en uitvoerende taken.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	4.770 N	4.219 N	2.294 N	1.582 N	1.581 N	1.581 N
Totaal baten	-2.635 V	-2.441 V	-1.446 V	-846 V	-846 V	-846 V
Saldo van baten en lasten	2.135 N	1.778 N	848 N	736 N	735 N	735 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**2.135 N**	**1.778 N**	**848 N**	**736 N**	**735 N**	**735 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten en baten

Ten opzichte van 2026 dalen de lasten vanaf 2027 structureel met € 1 miljoen per jaar door de overheveling van het budget van Waterrecreatie naar het budget voor de Recreatievoorziening. Daarmee vallen alle middelen voor recreatie voortaan onder het beleidsdoel 5.2.

Van het Rijk ontvangt de provincie een specifieke uitkering voor de subsidie op de lijst buiten uitvoeringsregeling PWN, ondergrondse drinkwaterberging. De lasten en baten opgenomen in de begroting zijn in 2026 en 2027 daardoor € 600 duizend hoger dan in de latere jaren.

De 'Uitvoeringsregeling Kennisontwikkeling Bodem en water 2017' wordt jaarlijks opengesteld. Deze regeling wordt bekostigd door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (90 procent) en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (10 procent) voor een totaal bedrag van € 495 duizend. In 2026 wordt een deel van SPUK L35 (specifieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk) als dekking toegevoegd (€ 500 duizend). De lasten en baten opgenomen in de begroting van 2026 zijn hierdoor in totaal € 995 duizend hoger ten opzichte van de lasten en baten vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

1. Doel van de provincie is schoon en voldoende grondwater. De ondergrond wordt duurzaam gebruikt, onder andere voor de drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast is het grondwaterbeheer afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verontreiniging van

grondwatervoorraden, en verdroging en verzilting van gebieden worden voorkomen. In 2027 voldoen de Noord-Hollandse grondwaterlichamen aan de doelen van de KRW.

2. De provincie streeft naar schoon oppervlaktewater. In 2027 moeten de oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland aan de doelen van de KRW voldoen.

3. Noord-Holland is in 2050 weerbaar als er een tekort aan water dreigt. Dit betekent dat bij verminderde waterbeschikbaarheid geen crisissituatie ontstaat waarbij de verdringingsreeks ingezet moet worden. De verdringingsreeks is een rangorde voor de verdeling van drinkwater bij schaarste.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie zorgt via vergunningverlening, toezicht en handhaving voor duurzaam gebruik van de ondergrond. We verlenen vergunningen voor grondwateronttrekking, voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. Het beleid en de maatregelen voor grondwater zijn vastgelegd in het deelprogramma 'Grondwater' van het 'Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027'. Hiermee geven we invulling aan Europese verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.

1.2 De provincie ondersteunt drinkwaterbedrijven bij het ontwikkelen en beschermen van nieuwe wingebieden in de Duinen, Gooi, Hoorn en de Horstermeerpolder, onder andere met subsidie. Verder stimuleren we het toepassen van nieuwe technologieën, zoals ondergrondse opslag van (drink)water en winning van brak water en zetten we in op drinkwaterbesparing, binnen onze bevoegdheden.

1.3 De provincie monitort de toestand van de kwaliteit van het grondwater met een provinciaal grondwatermeetnet en rapporteert hier één keer in de drie jaar over aan Provinciale Staten. In 2027 vindt een nieuwe meetronde plaats. Daarnaast voert de provincie verdiepend onderzoek uit naar de herkomst van de overschrijding van fosfaat in het grondwaterlichaam Deklaag Rijn West.

1.4 De provincie legt in 2027 de acties en maatregelen voor de planperiode 2028–2033 ter inzage als onderdeel van het Stroomgebiedbeheerplan 4. Ook leggen we de verantwoording over de realisatie van de KRW-doelen voor grondwater per 2027 ter inzage. Eind 2027 stellen Gedeputeerde Staten het KRW-deel voor grondwater vast als onderdeel van het Regionaal Waterbeheerprogramma (RWBP) 2028–2033.

2.1 De provincie stelt ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast in het kader van de KRW. Ook voeren we maatregelen uit van het Regionaal Waterprogramma (RWP), het deelprogramma Oppervlaktewater en de Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland. Daarnaast houden we toezicht op het behalen en behouden van een goede kwaliteit van het oppervlaktewater. In 2027 leggen we de acties en maatregelen voor de planperiode 2028–2033 ter inzage als onderdeel van het Stroomgebiedbeheerplan 4. Ook ligt de verantwoording over de realisatie van de KRW-doelen per 2027 ter inzage. Eind 2027 stellen Gedeputeerde Staten het KRW-deel over oppervlaktewater vast als onderdeel van het RWBP 2028–2033. 2.2 De provincie wijst officiële zwemlocaties aan, beoordeelt de veiligheid en informeert het publiek. Daarnaast stimuleren we het ontwikkelen van nieuwe zwemlocaties en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling. In 2027 ronden we de vervanging van de zwemwaterborden af.

3.1 De provincie draagt bij aan de beschikbaarheid van voldoende zoetwater voor industrie, landbouw, natuur, recreatie en consumptie. Dit doen we via onze inbreng in het 'Deltaprogramma Zoetwater, IJsselmeergebied en Centraal Holland'. Daarnaast dragen we in 2027 bij aan onderzoek naar het omgaan met verzilting in landbouw en natuur.

5.5 Regisseren Programma Landelijk Gebied

Provinciale rol

De provincie geeft in haar rol van gebiedsregisseur de ontwikkeling naar een toekomstbestendig landelijk gebied vorm, samen met andere partijen. Hierbij gaat het vooral om die gebieden waar de opgaven het grootst zijn en er middelen en mogelijkheden zijn om gebiedsgericht samen te werken.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Regisseren Programma Landelijk Gebied	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	6.387 N	19.714 N	26.964 N	15.344 N	13.167 N	7.765 N
	Totaal baten	−885 V	−7.746 V	−11.290 V	−5.140 V	−6.393 V	−1.550 V
	Saldo van baten en lasten	5.502 N	11.968 N	15.674 N	10.204 N	6.774 N	6.215 N
	Stortingen						
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen	4.900 N	19.200 N	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen	−758 V	−5.907 V	−11.579 V	−5.255 V	−829 V	−270 V
	Resultaat	**9.643 N**	**25.261 N**	**4.095 N**	**4.949 N**	**5.945 N**	**5.945 N**

Financiële ontwikkelingen

- De projecten en maatregelen uit de 'Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied 2025-2027' (KTA) zijn meerjarig in de begroting verwerkt. Ongeveer de helft van de KTA-projecten wordt gefinancierd uit rijksmiddelen (SPUK L35). Tegenover deze lasten is hetzelfde bedrag aan baten geraamd.

De KTA-projecten die uit de reserve PPLG worden gefinancierd, zijn meerjarig geraamd. Hier tegenover staan onttrekkingen aan de reserve begroot.

De begrote lasten van de KTA-projecten volgen de programmering en de planning zoals die zijn uitgewerkt in de Voortgangsrapportage 2026 Korte termijn agenda Landelijk Gebied Noord-Holland 2025-2027. Dit verklaart de verschillen tussen de jaren van de lasten, baten en de begrote onttrekkingen.

- Stortingen: in 2026 wordt het laatste deel van de € 35 miljoen uit de reserve Coalitieakkoord overgeheveld naar de reserve PPLG.

Wat willen we bereiken?

In het landelijk gebied van Noord-Holland worden opgaven voor natuur, stikstof, water en bodem, klimaat, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie in samenhang gerealiseerd. Dit leidt tot natuurherstel, een gerealiseerd Natuurnetwerk Nederland (NNN), vermindering van stikstofuitstoot, een klimaatbestendig en robuust water- en bodemsysteem, toekomstbestendige kringlooplandbouw, versterkte biodiversiteit en een sociaaleconomisch vitaal landelijk gebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Gezien de samenhang en complexiteit van de opgaven is een brede blik en een integrale aanpak nodig. De provincie voorziet hierin met het 'Programma Landelijk Gebied' (PLG). Het PLG is een vrijwillig

programma dat als uitwerking van de Noord-Hollandse omgevingsvisie is opgesteld. De omgevingsvisie bevat de strategisch beleidskeuzes van de provincie, ook voor het landelijk gebied. Het PLG scherpt deze keuzes aan en geeft een doorkijk naar de inzet van maatregelen door de provincie. In het PLG kiest de provincie waar zij zelf het voortouw neemt, waar er met partners wordt opgetrokken en waar partners leidend zijn. Deze prioritering zorgt ervoor dat de provincie haar inzet primair richt op die doelen waarvoor de provincie zowel hoofdverantwoordelijk is als waar sprake is van hoge urgentie. We voeren het PLG uit tot en met 2035 en actualiseren dit programma periodiek, afhankelijk van ontwikkelingen in het rijksbeleid.

1.2 De provincie voert de 'Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied Noord-Holland 2025–2027' (KTA) uit. Dit is een onderdeel van het PLG. We realiseren uitvoeringsprojecten en -trajecten die bijdragen aan de PLG-doelen. Per thema bepalen we de inzet op basis van actuele beleidskaders en beschikbare middelen.

5.6 Versterken kansrijke landbouw

Provinciale rol

De provincie ondersteunt de ontwikkeling naar kringlooplandbouw en biedt ruimte voor een sterke en kansrijke sector. Wij stemmen af met het IPO, het Rijk en Europa, en ondersteunen het gemeenschappelijk (Europees) landbouwbeleid. Verder werken we aan ruimtelijke kaders en formuleren we binnen het 'Programma Landelijk Gebied' beleid om de ontwikkeling naar kringlooplandbouw mogelijk te maken. We werken een systematiek van gebiedsgerichte doelsturing uit om samen met de landbouw en andere partijen inhoud te geven aan alle doelen en kaders die op het boerenerf hun weerslag hebben.

De provincie levert met de 'Programmatische aanpak natuurherstel en stikstof in ontwikkeling' een stikstofaanpak die een structurele bijdrage levert aan geborgde stikstofreductie en geborgd natuurherstel in onze provincie. 'Geborgd' wil zeggen structureel, meetbaar, resultaatgericht, en zowel financieel als juridisch verankerd. Zowel stikstofreductie als natuurherstel zijn noodzakelijk: voor de natuur zelf, maar ook om vergunningverlening voor onder andere de woningbouw en economische activiteiten weer op gang te helpen. De nieuwe stikstofaanpak bouwt voort op de geleerde lessen uit de vorige stikstofaanpak van 2019.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Versterken kansrijke landbouw	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	12.656 N	10.455 N	7.520 N	6.714 N	4.576 N	3.613 N
	Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	12.656 N	10.455 N	7.520 N	6.714 N	4.576 N	3.613 N
	Stortingen						
5.6	Reserve Europese projecten Landbouwsubsidies	2.900 N	10.400 N	5.100 N	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
5.6	Reserve Europese projecten Landbouwsubsidies	-8.152 V	-6.705 V	-3.778 V	-3.035 V	-900 V	0 V
	Resultaat	**7.404 N**	**14.150 N**	**8.842 N**	**3.679 N**	**3.676 N**	**3.613 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten en onttrekking reserve

De landbouwsubsidies worden verstrekt voor de provincie door de RVO. Zodra de subsidie wordt aangevraagd vinden de volledige lasten van de subsidie in het jaar van de aanvraag. De meeste subsidies worden in 2025 tot en met 2027 aangevraagd, waardoor deze lasten hoger zijn dan in latere jaren. In de latere jaren zien de lasten vooral op de uitvoeringskosten van de RVO.

Voor de uitvoering van motie M79-2026 (Regiocertificering/verduurzaming bollenteelt) wordt van 2027 t/m 2030 € 200.000 per jaar toegevoegd om via regiocertificering bij te dragen aan de verdere verduurzaming van de bollensector.

Storting reserve

Verwachte uitgaven voor 2026 zijn hoger dan het beschikbare budget in de reserve. Daarom worden de stortingen in de reserve voor 2027 tot en met 2029 naar voren gehaald.

Kaderbrief

In de Kaderbrief 2027 is €5,1 miljoen extra budget begroot voor de landbouwsubsidies.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie biedt toekomstperspectief aan agrariërs en zet zich in voor de omslag naar kringlooplandbouw. Kringlooplandbouw kent zeven ontwikkelingssporen: hightech gesloten systemen, hightech open systemen, extensivering, biologische landbouw, natuurbeheer en -ontwikkeling, multifunctionele landbouw en stoppen Daarbij ontwikkelen en behouden we sterke, duurzame agroclusters.

2. De provincie realiseert een structurele bijdrage aan stikstofreductie en natuurherstel, in lijn met gemaakte afspraken met de industrie en de landbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie zorgt voor de uitvoering van het 'Nationaal Strategisch Plan 2023–2027' en de afronding van het derde Plattelandsontwikkelingsprogramma (2015–2025) in het kader van het gemeenschappelijk (Europees) landbouwbeleid. Met het openstellen van subsidieregelingen ondersteunen we projecten en investeringen. Het gaat om regelingen die bijdragen aan onder meer innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht in de landbouw, jonge boeren, LEADER (versterken landelijk gebied), klimaat, biodiversiteit en het verduurzamen van het watersysteem. De provincie doet de openstelling samen met het Rijk en de waterschappen. In IPO-verband werken we aan de voorbereidingen van het 'Gemeenschappelijke Landbouwbeleid 2028–2032'. Dat doen we onder andere via gebiedsgerichte doelsturing en het hanteren van prestatie-indicatoren. Hiervoor ontwikkelen we een ondersteunend pakket (we belonen prestaties, delen kennis, geven advies en bieden coaching en transitieondersteuning aan).

1.2 De provincie ondersteunt agrariërs met coaching en meerjarige projecten, onder andere gericht op doelsturing en key performance-indicatoren (KPI's), emissiereductie veehouderij, nutriëntenkringloop en mestverwerking. We zorgen voor afstemming met het IPO (interprovinciaal overleg), het Rijk en Europa over onder andere voedselzekerheid, ruimtelijk instrumentarium, kringlooplandbouw en doelsturing. Een duurzame, sterke en kansrijke landbouw in overgangszones en zoetwateropslag wordt nader vormgegeven. We zetten in op pilots, onder andere met gebieds-KPI's.

1.3 De uitvoering van de Voedselvisie richt zich dit jaar op het voortzetten van de deelname aan de Bean Deal 2.0 (eiwittransitie) in samenwerking met het Provinciaal Eiwitnetwerk NL. Daarnaast zet de provincie zich in IPO-verband in om de uitvoering van de Nationale Voedselagenda mede te faciliteren en de biologische productie én afzet te versterken. Ook in dit jaar wordt er een provinciaal streekdiner georganiseerd om banden tussen politici, boeren en burgers aan te halen. Daarnaast werkt de provincie in de Metropoolregio Amsterdam samen met het platform Voedsel Verbindt aan robuuste korte ketens en de verbinding tussen stad en platteland.

1.4 De provincie blijft zich inzetten voor samenwerking, het stimuleren van kennisdeling, data(deling) en innovatie in samenwerking met partners. Met subsidie aan de Greenports werken we aan klimaatdoelen via projecten gericht op duurzame en circulaire glastuinbouw met hergebruik van water en inzet van duurzame energie.

2.1 De provincie participeert samen met alle provincies en andere partijen in het 'Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij' en continueert de samenwerking met de gebiedspartners in het Fieldlab Groene Hart (toegekend koplopersproject).

2.2 De provincie werkt aan de 'Programmatische Aanpak Natuurherstel en Stikstofreductie'. Het gaat om reductiemaatregelen in alle sectoren.

Verbonden partijen

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Verbonden partij	Doel
Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Doelen

6. Economie, leefbaarheid en cultuur
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie
6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed
6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Maatschappelijk doel

De provincie streeft onder meer naar een goede balans tussen economie en ruimtelijke en sociale opgaven en draagt zo bij aan de brede welvaart, de kwaliteit van leven van haar inwoners nu en in de toekomst. Het provinciaal beleid bevordert brede welvaart door de transitie naar een duurzame, circulaire economie te versnellen en zorg te dragen voor goede omgevingskwaliteit door o.a. in te zetten op vitale dorpen en steden, met een veelzijdig en bereikbaar aanbod van sport-, culturele en maatschappelijke voorzieningen.

De provincie heeft de kerntaak om de regionale economie te stimuleren door het creëren van een gunstig vestigingsklimaat en wil de sterke economische positie van Noord-Holland behouden. De provincie streeft daarom naar een toekomstbestendige economie die weerbaar, duurzaam en circulair en concurrerend is. Zo'n economie draagt bij aan strategische autonomie en cruciale schakels in nationale en Europese (waarde)ketens en netwerken, werkt aan schone productie, is klimaatneutraal en benut grondstoffen optimaal. Ook versterkt zo'n economie de innovatiekracht van onze regio's wat bijdraagt aan de verhoging van de arbeidsproductiviteit. Deze economische activiteiten zijn op langere termijn houdbaar, gegeven de bestaande en verder verwachte schaarste aan (fysieke en milieu-) ruimte, energie, zoetwater en arbeid. Op die manier kunnen we er het beste voor zorgen dat mensen in Noord-Holland ook in de toekomst een goed inkomen kunnen blijven verwerven.

Tegelijkertijd heeft de provincie de wettelijke verplichting vanuit de Omgevingswet om zorg te dragen voor een goede Omgevingskwaliteit. De provincie zet hiervoor in op het behouden, verduurzamen en versterken van haar cultureel erfgoed en draagt bij aan een goed aanbod en samenhangend netwerk van culturele en maatschappelijke voorzieningen (cultuur, bibliotheken, sport en dorpshuizen). Zo versterken we de identiteit en leefkwaliteit van de regio's en dragen we bij aan het welzijn van onze inwoners.

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel (Min is voordelig)			
6.1	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	33.326	N
6.2	Behouden kwaliteit van erfgoed	13.051	N
6.3	Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit voor sport, cultuur en voorzieningen	8.092	N
	Totaal lasten	**54.469**	**N**
6.1	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	-267	V
6.2	Behouden kwaliteit van erfgoed	-300	V
6.3	Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit voor sport, cultuur en voorzieningen	0	V
	Totaal baten	**-567**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**53.902**	**N**
	Stortingen	4.925	N
	Onttrekkingen	-15.945	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**42.882**	**N**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

Provinciale rol

De provincie heeft zowel een opdrachtgevende, financiële als beleidsontwikkelende rol. De opdrachtgevende rol komt onder meer tot uitdrukking in het versterken van het innovatie-ecosysteem als opdrachtgever van het versnellingsprogramma voor ondernemers ‘GO!-NH’, het ‘Programma Investeringsgereed innovatief MKB’ (PIM Noord-Holland), maar ook van het programma voor verduurzaming van bedrijfsvastgoed. Daarnaast is de provincie aandeelhouder van onder ROM InWest en het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord.

De financiële rol komt onder andere terug in het aandeelhouderschap van de regionale ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest, maar bijvoorbeeld ook als aandeelhouder van het Innovatiefonds Noord-Holland. De beleidsontwikkelende rol wordt vooral zichtbaar in het ontwikkelen van een toekomstbeeld van de economie en het datacenterbeleid.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	30.374 N	31.114 N	33.326 N	20.883 N	19.457 N	19.539 N
	Totaal baten	-4.339 V	-4.516 V	-267 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	26.035 N	26.598 N	33.059 N	20.883 N	19.457 N	19.539 N
	Stortingen						
6.1	Reserve Circulaire economie	1.255 N	25 N	25 N	0 V	0 V	0 V
6.1	Reserve MKB	4.971 N	5.275 N	4.900 N	4.900 N	4.900 N	4.900 N
6.1	Reserve subsidies regionale economie	1.550 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
6.1	Reserve Circulaire economie	-611 V	-1.477 V	0 V	0 V	0 V	0 V
6.1	Reserve ontwikkeling Havencomplexen	-162 V	-1.276 V	-10.388 V	0 V	0 V	0 V
6.1	Reserve MKB	-4.041 V	-19.033 V	-5.330 V	-5.076 V	-4.924 V	-4.924 V
6.1	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	-43 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
6.1	Reserve subsidies regionale economie	0 V	-678 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**28.955 N**	**9.434 N**	**22.266 N**	**20.707 N**	**19.433 N**	**19.515 N**

Financiële ontwikkelingen

- In 2025, 2026 en 2027 is sprake van extra lasten voor havencomplexen van respectievelijk € 1,3 miljoen, € 1,1 miljoen en € 10,4 miljoen. Voor 2027 gaat het om kosten voor de Boerenverdrietsluis in Den Helder. Al deze lasten worden gedekt door onttrekkingen uit de reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
- Afgelopen jaren maakten we ook gebruik van de SPUK Herstructurering bedrijventerreinen en SPUK-MKB. Daarnaast zijn lasten opgenomen voor de regiodeal Waddeneilanden. Daardoor is er in die jaren sprake van extra lasten en baten.
- In het kader van de doorlichting van de reserves zijn er in 2026 meer onttrekkingen dan in de jaren 2027 en verder.
- Na uitvoering van de laatste werkzaamheden in 2026 en een uitloop naar 2027 vinden er geen stortingen en onttrekkingen meer plaats na 2027.
- Het budget wordt voor 2027 t/m 2030 verhoogd met € 175.000 per jaar voor uitvoering van motie 77 voor economische verbindingszones.

Wat willen we bereiken?

De provincie helpt de juiste randvoorwaarden te creëren voor bedrijven en andere partijen om te kunnen ondernemen en verduurzamen. De provincie werkt aan vier speerpunten.

1. Duurzame en circulaire bedrijvigheid: de provincie stimuleert, faciliteert en ondersteunt bedrijven om te verduurzamen en de omschakeling naar een circulaire economie te maken.

2. Ruimte voor economie: de provincie werkt aan toekomstbestendige werklocaties met behoud van de bestaande ruimte voor bedrijven en industrie in de zware-milieucategorieën, zodat er ook voldoende ruimte blijft voor de energietransitie en de omschakeling naar een circulaire economie.

3. Innovatie: de provincie bevordert een missiegedreven, innovatief mkb en bevordert een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor het mkb.

4. Arbeidsmarkt en onderwijs: de provincie draagt bij aan het verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de (toekomstige) regionale vraag naar arbeidskrachten in de techniek en technologie.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 In samenwerking met het (internationale) bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners stimuleert de provincie circulair ondernemerschap en het circulair maken van grondstofketens. Dat gebeurt via de 'Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN en MRA', een aanpak 'Biobased Bouwen' en een aanpak gericht op het aanjagen van circulariteit in de maakindustrie. Ook zetten we in op de verduurzaming van de industrie. Met het Programmabureau Noordzeekanaalgebied werkt de provincie aan de uitvoering van de circulaire grondstoffenstrategie.

2.1 Om het (internationale) vestigingsklimaat te versterken, stuurt de provincie op een goede balans tussen vraag naar en aanbod van werklocaties. Dat doen we via de omgevingsverordening en het maken van regionale afspraken over planning en programmering.

2.2 De provincie stimuleert het verduurzamen en toekomstbestendig maken van werklocaties, waaronder ruimte voor circulaire economie. Daarvoor zetten we subsidieregelingen in voor het versterken van de organisatiegraad en het uitvoeren van fysieke maatregelen. Ook ondersteunen we ondernemers via ontzorgingsprogramma's bij het verduurzamen van hun vastgoed. Daarnaast werken we aan het opstellen van een ruimtelijke strategie voor een circulaire economie.

2.3 Het Rijk en de regio werken gezamenlijk aan een actualisatie van het 'Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied'. Daarnaast wordt op basis van de nieuwe omgevingsvisie bekeken of in het Noordzeekanaalgebied uitbreiding van het Industrieterrein van Provinciaal Belang aan de orde is.

2.4 Het programma om het Maritiem Cluster in Den Helder te ontwikkelen, zet de provincie in 2026 voort. Dit programma is gericht op het versterken van de regionale economie en de economische kansen voor Den Helder en de Kop van Noord-Holland, de energietransitie en de versterkte focus op nationale veiligheid. De provincie Noord-Holland, de gemeente Den Helder en het ministerie van Defensie werken in deze fase gezamenlijk aan de realisatie van bereikbaarheidsmaatregelen die hieraan bijdragen. Daartoe wordt de gezamenlijke programma-organisatie versterkt.

3.1 De provincie ondersteunt (duurzame) innovatie in het mkb. Dat gebeurt via investeringsfondsen (bijvoorbeeld via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest en het Innovatiefonds Noord-Holland), via subsidieregelingen (zoals de 'MKB Innovatiestimulering Topsectoren') en via programma's ter ondersteuning van het innovatief mkb, zoals 'PIM' en 'GO!-NH'.

3.2 De provincie ondersteunt via de MRA de Amsterdam Economic Board, om zo de samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven (grootbedrijf en mkb) en overheden in de Metropoolregio

Amsterdam te versterken. De focus ligt op drie thema's tech & AI, life sciences & health, en circulair gebruik van grondstoffen en hernieuwbare energie.

3.3 De provincie geeft het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord opdracht om activiteiten uit te voeren voor de versterking van de economische structuur in Noord-Holland Noord. Onder meer door het collectief van ondernemers op bedrijventerreinen te begeleiden bij verduurzaming en het mkb te ondersteunen.

4.1 De provincie versterkt de publiek-private samenwerking tussen het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven en coördineert het 'Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 NH 2.0', inclusief het organiseren van een arbeidsmarktdashboard.

4.2 De provincie verstrekt subsidie aan het netwerk van twaalf regionale techniek- en technologie samenwerkingen van onderwijs, overheid en bedrijfsleven en drie bovenregionale samenwerkingen. Het gaat hier om de thema's agrifoodketen, bouw en mobiliteit en maak- en havenindustrie.

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

Provinciale rol

De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven. De provincie heeft als site-houder een zorgtaak voor het behoud van het Noord-Hollandse deel van het UNESCO Werelderfgoed. Ook hebben we een wettelijke taak om een toegankelijk archeologisch depot te beheren. In het Archeologiemuseum Huis van Hilde worden de provinciale archeologische collecties beheerd.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Behouden kwaliteit van erfgoed	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	14.873 N	14.357 N	13.051 N	12.057 N	12.054 N	12.789 N
	Totaal baten	−360 V	−300 V	−300 V	−300 V	−300 V	−300 V
	Saldo van baten en lasten	14.513 N	14.057 N	12.751 N	11.757 N	11.754 N	12.489 N
	Stortingen						
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenborgfonds)	9.080 N	5.135 N	0 V	0 V	0 V	0 V
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	25 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenborgfonds)	−5.121 V	−11.436 V	0 V	0 V	0 V	0 V
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	−1.782 V	−1.835 V	0 V	0 V	0 V	0 V
6.2	Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam/ NHW Werelderfgoed	−880 V	−1.033 V	−227 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**15.835 N**	**4.888 N**	**12.524 N**	**11.757 N**	**11.754 N**	**12.489 N**

Financiële ontwikkelingen

- De lasten nemen na 2026 af door het beëindigen van de reserve SvA/NHW Werelderfgoed. De reserve is per jaareinde 2025 beëindigd, maar een aantal subsidies buiten de uitvoeringsregeling loopt nog door.

- De grootste uitgavenpost binnen dit beleidsdoel is het monumentenbeleid. Conform het besluit van Gedeputeerde Staten bij de begroting over 2026 wordt het monumentenbeleid voortaan via de structurele begroting gefinancierd. Daarvoor wordt vanaf 1 januari 2027 de reserve Monumenten opgeheven. De beschikbare middelen worden vanaf dat moment direct beschikbaar gesteld aan het budget voor monumentenbeleid, in plaats van via de reserve. Op dit moment bekijken we wat de gevolgen zijn van de opheffing van de reserve op de uitvoering van de uitvoeringsregeling Rijksmonumenten. Voor de jaren 2027 tot en met 2030 neemt het monumentenbudget toe met € 1,1 miljoen per jaar als gevolg van de Kaderbrief 2027.

- De baten geven een stabiel beeld weer ten opzichte van 2026 en betreffen de inkomsten van Huis van Hilde.

Wat willen we bereiken?

1. Het versterken van de cultuurhistorische waarden van het landschap.

2. Het behoud en toegankelijk maken van archeologisch erfgoed.

3. Behouden, herbestemmen en verduurzamen van onze monumenten. Voor rijks- en provinciale monumenten streeft de provincie naar een restauratievolume van 10 procent in 2030.

4. Het behouden van de ‘Outstanding Universal Value’ van het Noord-Hollandse deel van het het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en het uitdragen van de waarde en betekenis van dit werelderfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie geeft het Steunpunt Cultureel Erfgoed opdracht om gemeenten te ondersteunen op het gebied van erfgoedbeleid en de Omgevingswet. En ook bij het onder de aandacht brengen van de cultuurhistorie in relatie tot ruimtelijke opgaven en beleidsvisies. Daarnaast ondersteunt de provincie activiteiten rond ruimtelijke opgaven in relatie tot archeologie en herbestemming. Zoals het organiseren van bijeenkomsten en het uitbrengen van publicaties voor kennisoverdracht.

1.2 De provincie versterkt de cultuurhistorische waarden van het landschap door het actualiseren van de 'Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018'. Deze leidraad geeft aan hoe initiatiefnemers van concrete ruimtelijke plannen in het landelijk gebied kunnen omgaan met het borgen en versterken van de cultuurhistorische waarden. Ook worden hiervoor bijeenkomsten georganiseerd en adviezen gegeven. De ruimtelijke kwaliteit, waaronder de cultuurhistorische waarden, is gewaarborgd in de omgevingsverordening.

2.1 Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In tien geselecteerde gebieden met een bovengemeentelijk archeologisch belang bieden we informatie en inspiratie aan gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen. Met als doel ze aan te zetten tot een zorgvuldige omgang met deze waarden.

2.2 De provincie is eigenaar en beheerder van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot. Via Huis van Hilde (depot en museum) maakt de provincie dit erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor een breed publiek en bevordert zij kennis

3.2 De provincie ondersteunt eigenaren en initiatiefnemers van herbestemmingsopgaven van niet-rendabele monumenten.

4.1 Als mede site-houder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies coördineert de provincie het behoud van dit werelderfgoed binnen Noord-Holland, en draagt zij de betekenis ervan uit.

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit voor sport, cultuur en voorzieningen

Provinciale rol

De provincie zet in op versterking van de culturele en sportinfrastructuur in Noord-Holland. De provincie heeft een wettelijke taak om via de provinciale ondersteuningsinstelling Probiblio het bibliotheeknetwerk in Noord-Holland te ondersteunen op de gebieden collectie-uitwisseling, innovatie en kennisontwikkeling. Daarnaast stimuleert de provincie cultuureducatie op scholen in Noord-Holland. Voor een toekomstbestendige Noord-Hollandse cultuursector is daarnaast talentontwikkeling van belang. Ook faciliteert de provincie talentontwikkeling in de sport, om zo een brug te slaan tussen top- en breedtesport. Op het gebied van cultuur en voorzieningen (sport, cultuur en dorpshuizen) vervult de provincie een verbindende rol voor gemeenten door regionale samenwerking en kennisuitwisseling te stimuleren.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit voor sport, cultuur en voorzieningen	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	8.088 N	7.015 N	8.092 N	8.054 N	8.050 N	8.050 N
	Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Saldo van baten en lasten	8.088 N	7.015 N	8.092 N	8.054 N	8.050 N	8.050 N
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
6.3	Reserve Verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	−2.540 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**5.548 N**	**7.015 N**	**8.092 N**	**8.054 N**	**8.050 N**	**8.050 N**

Financiële ontwikkelingen

- De lasten zijn in 2027 en de jaren daarna stabiel. Ze komen voor een belangrijk deel ten goede aan het ondersteunen van culturele samenwerking, het verbeteren van sportvoorzieningen en de leefbaarheid in kleine kernen.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie ondersteunt bibliotheken in hun ontwikkeling naar een bredere maatschappelijke en educatieve functie.

2. De provincie werkt aan goede cultuureducatie op zoveel mogelijk Noord-Hollandse scholen.

3. De provincie versterkt de regionale samenwerking in de cultuurregio's Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord.

4. De provincie versterkt de regionale samenwerking in de bestuurlijke regio's van Noord-Holland op het gebied van culturele voorzieningen, sportvoorzieningen en dorpshuizen.

5. De provincie stimuleert regionaal cultuur- en sporttalent.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie verleent Probiblio subsidie om de Noord-Hollandse bibliotheken te ondersteunen en bij te staan op het gebied van de vijf opgaven: Geletterdheid, Meedoen met de Maatschappij, Digitale Geletterdheid, Strategie & Beleid en Effectieve Bibliotheek.

2.1 De provincie subsidieert (cofinanciering) het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025–2028'.

3.1 De provincie draagt bij aan het MRA-programma 'Kunst, cultuur en erfgoed' en het programma vanuit het Cultuurprofiel Noord-Holland Noord.

4.1 De provincie gaat met gemeenten in gesprek om de onderlinge samenwerking en kennisdeling over voorzieningen te stimuleren, met de focus op sport, cultuur en dorpshuizen.

5.1 De provincie slaat een brug naar topcultuur via de ondersteuning van jonge professionals in het programma 'Startende Makers'.

5.2 De provincie ondersteunt talentontwikkeling in de brede basis van cultuur door de matchingsregeling (cofinanciering) 'Versterking Infrastructuur Amateurkunst'.

5.3 De provincie ondersteunt talentontwikkelingsactiviteiten cultuur via de subsidieregeling 'Bovenregionale Talentontwikkeling'.

5.4 De provincie ondersteunt talentontwikkeling cultuur via het crowdfundingsplatform 'Voordekunst'.

5.5 De provincie ondersteunt talentontwikkeling van Noord-Hollandse sporters via het crowdfundingsplatform 'Talentboek' van het Yvonne van Gennip Talent Fonds.

Verbonden partijen

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Verbonden partij	Doel
Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.
Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling economie
PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen om (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit. Dit doet deze vennootschap onder andere door het beschikbaar stellen van financiering, het adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.
ROM InWest B.V.	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland, en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.

*Verdere informatie vindt u in de paragraaf Verbonden partijen

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Doelen

7. Overzicht Algemene middelen en organisatie
7.1 Algemene dekkingsmiddelen
7.2 Overhead
7.3 Vennootschapsbelasting
7.4 Onvoorzien
7.5 Overige

Budgettabel

Budgettabel 2027 (x € 1.000)

Beleidsdoel Min is voordelig

7.1	Algemene dekkingsmiddelen	11.132	N
7.2	Overhead	118.163	N
7.3	Vennootschapsbelasting	2.519	N
7.4	Onvoorzien	0	N
7.5	Overige	15.443	N
	Totaal lasten	**147.256**	**N**
7.1	Algemene dekkingsmiddelen	-711.683	V
7.2	Overhead	-105	V
7.3	Vennootschapsbelasting	0	V
7.4	Onvoorzien	0	V
7.5	Overige	-6.100	V
	Totaal baten	**-717.888**	**V**
	Saldo van baten en lasten	**-570.632**	**V**
	Stortingen	22.372	N
	Onttrekkingen	-18.928	V
	Saldo t.l.v. algemene middelen	**-567.188**	**V**

Toelichting

Elk programma heeft in de begroting naast lasten ook baten die direct tot dat programma behoren, zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten zijn meestal niet toereikend om de

lasten van het programma te dekken. Tegenover de nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen. Onder 7.1 zijn deze opgenomen. De algemene dekkingsmiddelen dragen bij aan het sluitend maken van de begroting.

De begroting kent naast de zes programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien. Deze zijn opgenomen onder 7.2 tot en met 7.4.

Het opnemen van de hierboven genoemde posten in een apart overzicht is een verplicht onderdeel van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Hierna volgt een korte toelichting bij de verschillende onderwerpen.

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

Onder de algemene dekkingsmiddelen zijn de volgende posten opgenomen:

- Provinciale heffingen
- Uitkering uit het provinciefonds
- Dividenduitkeringen
- Financieringsfunctie (renteresultaat)
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Provinciale heffingen

De provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting vormen na de uitkering uit het provinciefonds de grootste post binnen de structurele algemene dekkingsmiddelen. Een nadere toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting vindt u in de paragraaf 'Lokale heffingen' van deze begroting.

Uitkering provinciefonds

De uitkering uit het provinciefonds is bij deze begroting aangepast op basis van de meicirculaire 2026.

Dividend

De dividenden worden behoedzaam geraamd. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf 'Verbonden partijen' in deze begroting.

Financieringsfunctie

Onder de post financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie begroot. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf 'Financiering' van deze begroting.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder 'overige algemene dekkingsmiddelen' worden middelen verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma's horen, maar wel dienen ter algemene dekking. Voorbeelden zijn het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef. De begroting houdt geen rekening met het extern detacheren van provinciepersoneel. De incidentele middelen die beschikbaar zijn gesteld in het

coalitieakkoord, zijn opgenomen in de ‘reserve Coalitieakkoord’. Deze reserve is onder de ‘overige algemene dekkingsmiddelen’ geplaatst. De gelden worden bij de komende planning- & control-momenten toebedeeld aan de juiste beleidsdoelen en bestemmingsreserves.

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Algemene dekkingsmiddelen	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	9.987 N	7.591 N	11.132 N	13.129 N	14.259 N	14.247 N
	Totaal baten	−674.442 V	−709.761 V	−711.683 V	−726.965 V	−736.652 V	−749.914 V
	Saldo van baten en lasten	−664.454 V	−702.170 V	−700.551 V	−713.836 V	−722.393 V	−735.667 V
	Stortingen						
7.1	Reserve Coalitieakkoord	14.177 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
7.1	Reserve Coalitieakkoord	−20.900 V	−20.794 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**−671.177 V**	**−722.964 V**	**−700.551 V**	**−713.836 V**	**−722.393 V**	**−735.667 V**

Financiële ontwikkelingen

Lasten:

- De stijging van de lasten wordt vooral veroorzaakt door het renteresultaat. Het gaat hierbij om een toename van de verwachte rentelasten van het vreemd vermogen. Dit komt vooral door toename van de schuld.

Baten:

- Het stijgende verloop van de baten wordt veroorzaakt door een verwachte jaarlijkse stijging van zowel de opbrengst aan opcenten als de provinciefonds uitkering. De toename van de opbrengst aan opcenten wordt verklaard door een verwachte jaarlijkse groei van 1% van de opbrengst. Het provinciefonds neemt toe door hogere verwachte accressen in de komende jaren.

Stortingen:

- Niet van toepassing

Onttrekkingen:

- De onttrekkingen in 2026 betreffen de laatste overheveling vanuit de reserve Coalitieakkoord. Deze worden in 2026 overgeheveld naar de reserve PPLG en de reserve Innovatieve Projecten Mobiliteit.

7.2 Overhead

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Overhead	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	101.856 N	114.558 N	118.163 N	112.681 N	106.923 N	107.914 N
	Totaal baten	-278 V	-205 V	-105 V	-108 V	-110 V	-113 V
	Saldo van baten en lasten	101.577 N	114.353 N	118.058 N	112.573 N	106.813 N	107.801 N
	Stortingen						
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	5.045 N	5.500 N	7.300 N	2.100 N	0 V	0 V
	Onttrekkingen						
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	-4.598 V	-10.796 V	-10.622 V	-6.355 V	-100 V	0 V
7.2	Reserve Huisvesting	-762 V	-782 V	-782 V	-782 V	-782 V	-782 V
	Resultaat	**101.262 N**	**108.275 N**	**113.954 N**	**107.536 N**	**105.931 N**	**107.019 N**

Financiële ontwikkelingen

De lasten stijgen in 2027 structureel ten opzichte van 2025 in verband met drie Kaderbrief-voorstellen:

- stijgende ICT-kosten € 1,0 miljoen,

- stijgende huisvestingskosten € 0,4 miljoen voor 2027 en € 0,8 miljoen structureel vanaf 2028,

- extra kosten NH Archief € 0,3 miljoen.

In de begroting 2026 zijn eenmalige kosten opgenomen voor I-projecten (€ 2,1 miljoen) en huisvestingsprojecten (€ 0,9 miljoen) die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering.

Daarnaast zijn er voor de jaren 2026 tot en met 2028 incidentele kosten voor de uitvoering van programma BVS (het programma voor de vervanging van de belangrijkste bedrijfsvoeringssytemen): € 4,1 miljoen in 2026, € 7,5 miljoen in 2027 en € 3,6 miljoen in 2028.

De ICT-kosten die vanuit het IPO worden doorbelast (€ 1,2 miljoen) worden met ingang van 2027 niet meer onder Beleidsdoel 7.2 verantwoord, maar onder Beleidsdoel 1.1.

In 2026 en 2027 vallen bedragen vrij uit de reserve bedrijfsvoering, respectievelijk € 3,0 miljoen en € 2,0 miljoen.

7.3 Vennootschapsbelasting

Beleidsdoel

(Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Vennootschapsbelasting	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	52 N	40 N	2.519 N	-15 V	-15 V	-15 V
Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	52 N	40 N	2.519 N	-15 V	-15 V	-15 V
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**52 N**	**40 N**	**2.519 N**	**-15 V**	**-15 V**	**-15 V**

Financiële ontwikkelingen

Lasten:

De hogere lasten in 2027 worden verklaard door afdracht van vennootschapsbelasting in verband met de verwachte fiscale winst van de CV Polanenpark. In de jaren na 2027 is sprake van een fiscaal compensabel verlies, waardoor sprake is van negatieve belasting.

7.4 Onvoorzien

Beleidsdoel

(Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

Onvoorzien	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Totaal lasten	0 V	0 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Totaal baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	0 V	0 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Stortingen						
	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**0 V**	**0 V**	**0 N**	**0 N**	**0 N**	**0 N**

7.5 Overige

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

	Overige	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
	Totaal lasten	-3.306 V	6.024 N	15.443 N	29.889 N	45.511 N	59.013 N
	Totaal baten	-9.608 V	-13.512 V	-6.100 V	-6.100 V	-6.100 V	-6.100 V
	Saldo van baten en lasten	-12.914 V	-7.488 V	9.343 N	23.789 N	39.411 N	52.913 N
	Stortingen						
7.5	Algemene reserve	13.017 N	10.413 N	2.372 N	2.245 N	2.069 N	0 V
7.5	Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	7.777 N	3.878 N	12.700 N	12.700 N	12.700 N	22.987 N
	Onttrekkingen						
7.5	Algemene reserve	-118.207 V	-36.036 V	-7.524 V	-5.595 V	-2.000 V	-1.761 V
7.5	Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	-66 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
	Resultaat	**-110.393 V**	**-29.233 V**	**16.891 N**	**33.139 N**	**52.180 N**	**74.139 N**

Financiële ontwikkelingen

Lasten:

- De toename van de lasten wordt met name verklaard door de stelpost 'Indexeringen'. In de begroting zijn de budgetten vanuit de stelpost opgehoogd tot het prijspeil van het lopende jaar. Met deze stelpost wordt ook al rekening gehouden met toekomstige prijsstijgingen.

Baten:

- Het saldo van de baten bestaat vooral uit verkoopopbrengsten van gronden, huuropbrengsten en pachtopbrengsten. De hogere opbrengst in 2026 komt door een hogere verwachte opbrengst van grondverkopen.

Stortingen:

- De stortingen in de algemene reserve betreffen een aantal decentralisatie-uitkeringen uit de septembercirculaire 2025.

Onttrekkingen:

- De onttrekkingen aan de algemene reserve betreft vooral onttrekkingen die volgen uit de doorlichting van de bestemmingsreserves, zoals die bij de begroting in 2026 zijn verwerkt. Daarnaast worden middelen uit de algemene reserve onttrokken met betrekking tot decentralisatie-uitkeringen. Deze middelen zijn eerder gestort in de algemene reserve. Ze mogen aan de algemene reserve worden onttrokken als verwacht wordt dat deze middelen ook uitgegeven worden in het betreffende jaar.

3 Paragrafen

3.1 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2023;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2024;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

De provincie moet altijd over voldoende geld beschikken om aan haar verplichtingen te voldoen zoals het betalen van facturen en subsidies. Omdat uitgaven en inkomsten, op de korte en lange termijn, niet synchroon lopen, is financiering als werkveld binnen de treasuryfunctie van groot belang. De wettelijke kaders van de treasuryfunctie worden bepaald door de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de onderliggende wetgeving. Belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat voorzichtig omgegaan moet worden met publieke middelen. In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook, gezien de financieringsbehoefte, in 2027 niet verwacht.

Om dit te bereiken dient de provincie Noord-Holland zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving te houden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Hierbij worden de overtollige liquide middelen ondergebracht bij het Rijk waardoor het debiteurenrisico nihil is.

Uit bovenstaande wettelijk kaders vloeien onderstaande kwantitatieve normen voort:

Wettelijke normen	Norm	Prognose 2027
Kasgeldlimiet	7%	€ 68,1 miljoen
Renterisiconorm	20%	€ 194 miljoen
Drempelbedrag Schatkistbankieren	*	€ 10 miljoen

De wettelijk norm over de kasgeldlimiet en renterisiconorm worden berekend over het totale begrotingstotaal aan lasten inclusief toevoegingen reserves. Het drempelbedrag Schatkistbankieren wordt berekend op basis van een staffel. Het streven is erop gericht om binnen deze normen te opereren.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Daarmee draagt Treasury bij aan de financiële continuïteit van de provincie op korte en lange termijn.

Liquiditeitsprognose en financieringstekort

Op basis van de actuele liquiditeitsprognoses verwacht de provincie in 2027 structureel nieuwe geldleningen te moeten aantrekken om de benodigde liquiditeit op peil te houden.

De provincie gaat pas over tot het daadwerkelijk aantrekken van langlopende geldleningen gedurende het jaar als het 100% zeker is dat deze ook nodig zijn. De omvang van de behoefte aan nieuwe (langlopende)leningen en het tijdstip van aantrekken worden daarom bepaald aan de hand van de regelmatig geactualiseerde liquiditeitsprognoses op korte, middellange en lange termijn. Met name de daadwerkelijke realisatie van de geraamde investeringen is daarbij bepalend. Dit om overliquiditeit en onnodige rentekosten te voorkomen. Naast de liquiditeitsprognoses die nodig zijn voor het bepalen van de omvang van de geldleningen is het ook van belang om de verwachtingen rondom de renteontwikkelingen te betrekken bij de besluitvorming over het aantrekken van langlopende geldleningen. Hierbij maakt de provincie gebruik van maandelijks actuele marktinformatie en verwachte ontwikkeling van de markt.

De provincie hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en de rentelasten voor een afgesloten lening. De rentekosten worden aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend. Hierdoor is er inzicht in de volledige kosten van de taakvelden.
Deze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de Wet fido en het Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2024. De bevoegdheid voor het aantrekken van geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar ligt bij Gedeputeerde Staten. De bevoegdheid voor het afsluiten van geldleningen korter dan 1 jaar ligt bij de sectormanager financiën. In de paragraaf Financiering van de begroting en de jaarstukken worden Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen in het financieringsbeleid.

Voor het begrotingsjaar 2027 gaat de provincie op basis van de actuele liquiditeitsprognoses uit van het aantrekken van middelen. Deze liquiditeitsprognoses zijn gebaseerd op de voorliggende begroting. De rentelast is gebaseerd op het huidige inzicht van de financieringsbehoefte en is met terughoudendheid begroot voor de jaren 2029 en verder. Dit gezien de onvoorspelbaarheid van de renteontwikkelingen en het verloop van onze lening portefeuille.

Voor het jaar 2027 en verder zal de liquiditeitsbehoefte toenemen. Er zal een concreet voorstel gedaan worden om in haar financieringsbehoefte te voorzien. Een tekort wordt in eerste instantie met

kasgeldleningen en waar dit structureel is met langlopende financiering gedekt. In de aanloop van het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut gehandeld worden. De liquiditeitsprognose 2026-2030 resulteert in onderstaande kasstroomoverzicht:

Bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Stand schatkistbankieren 1-1	+ 123.820	+ 19.816	+ 20.310	+ 20.199	+ 20.457
Kasstroom uit exploitatie	-/- 46.004	-/- 68.506	-/- 31.112	+ 10.259	+ 39.857
Kasstroom uit investeringen	-/- 130.000	-/- 130.000	-/- 130.000	-/- 130.000	-/- 130.000
Kasstroom financiering	+ 72.000	+ 199.000	+ 161.000	+ 120.000	+ 90.000
Stand schatkistbankieren 31-12	+ 19.816	+ 20.310	+ 20.199	+ 20.457	+ 20.314

In de komende jaren verwachten wij dat onze schuldpositie op zal lopen van 180 miljoen tot 822 miljoen in 2030. Door de stijgende schuld zal de rentelast toenemen in de komende jaren, deze hogere structurele lasten hebben we verwerkt in deze begroting. De stijgende schuldpositie heeft ook invloed op de diverse kengetallen en zijn verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Lening verloop (bedragen * € 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Stand leningen 01-01	180.000	252.000	451.000	612.000	733.000
Aflossing	- 90.000	- 45.000		- 45.000	
Nieuwe langlopende leningen	92.396	175.868	96.474	101.369	27.110
Kasgeldleningen (kort)	69.604	68.132	64.526	63.631	62.890
Stand leningen 31-12	252.000	451.000	612.000	732.000	822.000

Bovenstaande verloop van vreemd vermogen is gebaseerd op de voorliggende begroting. Bij het werkelijk aantrekken van vreemd vermogen wordt er gekeken naar de realisatie van de begroting en de investeringsraming om onze financieringsbehoefte te bepalen.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de 2 volgende hoofdactiviteiten:

Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie wordt gedaan door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.

Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de naar verwachting aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Kasgeldlimiet / Renterisiconorm

Kasgeldlimiet

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid blijft de provincie in 2027 binnen deze normen. Overschrijding van de kasgeldlimiet wordt beheerst door het aantrekken van langlopende leningen. De renterisiconorm is bedoeld om

(her)financiering en aflossing van die meerjarige leningen over de jaren te spreiden. De kasgeldlimiet bedraagt 7% van de lasten inclusief toevoegingen reserves vanuit de primaire begroting. Dit geeft het volgende financieringsoverzicht. Voor 2027 bedraagt de kasgeldlimiet € 68,1 miljoen

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de provincie rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de voorliggende begroting. De omvang van de begroting 2027 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren.

Bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	994.357	973.320	973.320	973.320	973.320
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	198.871	194.664	194.664	194.664	194.664
Renteherzieningen	-	-	-	-	
Aflossing	90.000	45.000	-	45.000	
Risicobedrag	90.000	45.000	-	45.000	
In % van de begroting	9,1%	4,6%	0%	4,6%	0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	+ 108.871	+ 149.664	+ 194.664	+ 149.664	+ 194.664

Renteverwachting

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting en de daaruit voortkomende renteramingen in de begroting voor de nieuwe financieringsbehoefte en herfinanciering van leningen. Dit wordt iedere maand bijgesteld op basis van 2 rentevisies van verschillende banken. Volgens de renteverwachting verwacht de provincie dat de rente in 2027 nog licht zal stijgen. Voor de begroting 2027 gaan we uit van een verwachte rente van:

- 2,23 procent voor de nog aan te trekken kortlopende schuld.
- 3,5 procent voor de nog aan te trekken langlopende schuld

Deze rentes zijn gebaseerd op de marktrente van 3-maands kasgeldleningen (kort) en 10-jaarsleningen (lang) voor gemeenten.

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. Het rente resultaat voor 2027 - 2030 geeft het volgende beeld:

	Renteresultaat (x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				
A.	Financiering	7.096 N	9.211 N	10.348 N	10.341 N
B.	De externe rentebaten	-1.190 V	-1.190 V	-1.190 V	-1.057 V
	Totaal door te rekenen externe rente	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
C.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N

De provincie Noord-Holland zal, op basis van de Financiële verordening Noord-Holland 2024, rente intern doorberekenen aan taakvelden. Voor 2027 zal deze omslagrente naar verwachting 0,35% zijn oplopend naar 0,45% in 2030. Bij de jaarrekening zal deze, op basis van de begroting, doorberekende rente herberekend worden op basis van het gerealiseerde renteresultaat en indien nodig gecorrigeerd worden. Het renteresultaat zal bij de 1e begrotingswijziging van 2027 worden doorbelast aan de taakvelden.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met de uitwerking van de door Provinciale Staten vastgestelde kengetallen, waaronder de verplichte BBV-kengetallen. Daarna worden de provinciale visie en het beleid op risicomanagement benoemd, gevolgd door een uitwerking van de relevante risico's. Het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor één en vier jaar worden weergegeven en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen')

	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Netto schuldquote	68%	82%	112%	133%	141%	150%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	63%	99%	121%	133%	142%
3. Solvabiliteitsratio	58%	55%	47%	41%	39%	37%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	14%	2%	8%	9%	8%	10%
6. Belastingcapaciteit	88,6%	92,5%	91,4%	91,4%	91,4%	91,4%

**2026 t/m tweede begrotingswijziging 2026*

1. Netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

2. Gecorrigeerde netto schuldquote

Om te weten te komen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto-schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto-schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto-schuldquote. Met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie van de financiële positie van de provincie.

4. Grondexploitatie

De provincie beschikt niet over gronden die in exploitatie zijn genomen. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot een bepaald maximaal. Dit wordt door het Rijk bepaald. De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde als het gaat om de heffing van opcenten; de provincie heeft het laagste opcententarief van alle provincies.

Signaleringswaarden

Voor een beoordeling van de kengetallen is het belangrijk om deze in relatie tot elkaar te bekijken en tegen een norm te houden. Bij de Kaderbrief 2026 zijn vrijwillige kengetallen en signaalwaarden door Provinciale Staten vastgesteld.

	Waarderingscijfer	Minst risicovol	Alert	Meest risicovol	JR 2024	JR 2025	BGR 2026*	BGR 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1a	NSQ	< 150%	150 - 200%	> 200%	62%	68%	82%	112%	133%	141%	150%
1b	NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 150%	150 - 200%	> 200%	48%	47%	63%	99%	121%	133%	142%
2	Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	61%	58%	55%	47%	41%	39%	37%
3	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4	Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	< 0%	6%	14%	2%	8%	9%	8%	10%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	89%	89%	93%	91%	91%	91%	91%
6	Weerstandsratio 1 jaar	> 2,0	1,0 - 2,0	< 1	3,8	2,3	2,7	3,6	3,6	3,6	3,6
7	25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	27%	27%	37%	39%	40%	43%	47%
8	Kapitaalslastenratio	< 10%	10 - 15%	> 15%	4%	4%	6%	7%	8%	10%	11%
9	Rente risiconorm	< 20%	20%	> 20%	0%	8%	9%	5%	0%	5%	0%
10	Kasgeldlimiet	< 7%	7%	> 7%	< 7%	< 7%	< 7%	< 7%	< 7%	< 7%	< 7%

**2026 t/m tweede begrotingswijziging 2026*

Voor de begroting 2027 zien we met uitzondering van de solvabiliteit dat alle cijfers positief zijn. Over de hele linie bezien stijgen de netto- schuldquote en de kapitaalslastenratio en daalt de solvabiliteit. Dit is te verklaren door de gewenste investeringen die de provincie de komende jaren voornemens is te doen met behulp van externe middelen. Doordat niet alle gewenste investeringen tot realisatie komen, blijkt bij de jaarrekening dat deze trend zich minder snel doorzet.

De norm voor de hoogte van de algemene reserve, zoals die is vastgelegd in de Financiële verordening, is 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen, zoals die zijn verantwoord in de laatst vastgestelde jaarrekening. De berekening van de norm in 2027 is dus gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2025. Het kengetal neemt in 2026 significant toe als gevolg van het hoge gerealiseerd resultaat bij de jaarrekening 2025 welke is toegevoegd aan de algemene reserve. Hiermee wordt een negatievere trend voor de NSQ en solvabiliteit voorkomen doordat de provincie minder hoeft te lenen.

Concluderend kan worden gesteld dat er voor de begroting 2027 sprake is van een gezonde financiële positie op basis van de door Provinciale Staten vastgestelde signaleringswaarden. Bij bovenstaande cijfers past de kanttekening dat als uitgangspunt geldt een volledige realisatie van de provinciale ambities.

Visie risicomanagement

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: de provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's draagt bij aan het 'in control zijn' van de organisatie. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022–2025' en in de Financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De Financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve (minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen) en de hierin aan te houden risicoreservering (zie berekening weerstandsvermogen).

Risico's

De provincie doet continu aan risicomanagement. Twee keer per jaar worden de risico's geïnventariseerd en tegen de weerstandscapaciteit gehouden.

Alleen risico's met een risicoscore (gevolgklasse x kansklasse) van 4 of hoger staan in de risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

	Risico's	Risicobedrag	Risicoscore		Dekking
			Rekening 2025	Begroting 2027	
	Strategische risico's				
1.	Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	8	Weerstandsvermogen
2.	UAV-GC 2025 aansprakelijkheid 'overige indirecte schade'	€ 5.000.000	8	8	Weerstandsvermogen
3.	Verkeerde procedures en/of fouten in uitvoering omgevingswet	€ 3.000.000	6	6	Weerstandsvermogen
4.	Lening Pallas	€ 43.984.173	4	4	Weerstandsvermogen
5.	Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	4	Weerstandsvermogen
6.	Deelneming PDENH	€ 6.600.000	4	4	Weerstandsvermogen
7.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	4	Weerstandsvermogen
8.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	4	Weerstandsvermogen
	Externe risico's				
9.	Dividenduitkering	€ 1.825.000	6	4	Weerstandsvermogen

Gekwantificeerde risico's

Strategische risico's

1. Deelneming ROM
ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is voor € 40 miljoen aandeelhouder in ROM InWest. Het totaalkapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30 procent opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

2. UAV-GC 2025 aansprakelijkheid 'overige indirecte schade'
Voor aannemingsovereenkomsten waarbij de provincie Noord-Holland de uitvoering en het ontwerp van het werk geïntegreerd uitvraagt, hanteert de provincie de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC). In januari 2025 is de herziene UAV-GC (UAV-GC 2025) door het kenniscentrum CROW gepubliceerd. Op 1 oktober 2025 heeft de directie van de provincie besloten de UAV-GC 2025 te implementeren in de provinciale contractstandaard. Onder UAV-GC 2025 is de provincie als opdrachtgever aan te spreken voor ‘overige indirecte schade’ die door een opdrachtnemer is veroorzaakt en wordt geleden door een derde, als die schade de drempel van 10 procent van de aanneemsom overschrijdt.
Om dit risico zoveel mogelijk te beheersen, is in de provinciale contractstandaard een aanvullende verduidelijking opgenomen. Die verduidelijking beschrijft onder welke voorwaarden de provincie in haar rol als opdrachtgever van projecten onder de UAV-GC 2025 kan worden aangesproken voor dergelijke ‘overige indirecte schade’. Verder volgt de provincie de jurisprudentie en casuïstiek bij andere opdrachtgevers. Bovendien zal zij indien nodig gespecialiseerde capaciteit inschakelen om verweer te kunnen voeren tegen eventuele vorderingen.
Het risico van overige indirecte schade kan doorlopend optreden, terwijl de kans dat dit gebeurt en het risicobedrag lastig vooraf zijn in te schatten. Daarom gaat de provincie ervan uit dat dit risico eens in de vijf jaar optreedt, waarbij de overige indirecte schade € 5 miljoen per keer bedraagt.

3. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure
De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die deze diensten namens de provincie nemen. Fouten in de procedures kunnen leiden tot schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht.

4. Lening Pallas
De provincie Noord-Holland heeft in 2015 een lening verstrekt aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor. De rechtsopvolger van deze stichting is vanaf medio 2025 de besloten vennootschap NRG Pallas B.V., een 100 procent staatsdeelneming. In een nog af te sluiten nieuwe leningovereenkomst wordt opgenomen dat de provincie in 2035 als eerste schuldeiser wordt afgelost. Er bestaat een risico dat de lening niet kan worden afgelost; dan wordt het openstaande bedrag niet terugbetaald.

De kans dat dit eenmalige risico optreedt, wordt gedurende de looptijd van de lening ingeschat op 20 procent. De beheersmaatregelen voor dit risico zijn:

- De provincie heeft een preferentie ten opzichte van andere schuldeisers.
- De Rijksoverheid heeft de financiering van de B.V. verzorgd.
- Er vindt periodiek overleg plaats met de enig aandeelhouder van de B.V., de minister van VWS.

5. Lening Nationaal Restauratiefonds
De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

6. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)
Het PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat het PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door het PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor het PDENH uitgegaan van 10 procent van het geïnvesteerde vermogen. Dit bedrag dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Waardering van participatie aan dit fonds verloopt in de jaarrekening via de post 'Financiële vaste activa'.

7. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel
Wateroverlast in polder Waalenburg heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten. De provincie blijft het waterpeil in polder Waalenburg tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen. Treedt er ondanks alle onderzoeken en maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat daarvan de oorzaak is. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

8. Kosten opruimen afvalinrichting
De provincie is het bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. Als dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, dan is het denkbaar dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Deze problemen kunnen bijvoorbeeld ontstaan door brand of wijzigingen in regelgeving, mogelijk met faillissement als gevolg. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke risicobedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

Externe risico's

9. Dividenduitkeringen
Jaarlijks ramen we de dividendinkomsten van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald. De dividendinkomsten maken deel uit van de structurele dekkingsmiddelen. Daarom reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de inkomsten die voor dat jaar zijn geraamd als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie, wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet wordt uitgekeerd. De impact van het risico beperkt de provincie door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierbij worden de mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken. Eventueel worden maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen de keuze worden gemaakt om dividend uit te keren uit winsten die in het verleden zijn behaald.

Niet–gekwantificeerde risico's

De hierboven genoemde risico's zijn inherent aan het type instrument dat de provincie toepast om doelen te realiseren. Denk hierbij aan leningen, deelnemingen en fondsen. Daarnaast zijn er financiële afspraken gemaakt en/of geldt wet- en regeling rondom aansprakelijkheid. Deze risico's zijn goed kwantificeerbaar.

De provincie heeft ook te maken met risico's rondom het te voeren beleid en risico's die van buiten komen. Deze risico's zijn minder goed definieerbaar en daardoor lastiger te kwantificeren. Toch is het de moeite waard om hier kort bij stil te staan.

Extreme weersomstandigheden
Het ontwerp van onze infrastructuur is gebaseerd op uitgangspunten voor een klimaat dat minder extreme situaties kent. Deze extreme situaties kunnen gevolgen hebben voor onze (water)wegen, bruggen, viaducten en dijken. Door het monitoren van het provinciaal areaal houden we deze risico's in beeld.

Cybersecurity & Informatiebeveiliging
Het aantal informatiebeveiligingsincidenten neemt wereldwijd elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat zij getroffen wordt. Daarom richt de organisatie zich zowel op het voorkomen van beveiligingsincidenten als op het beperken van de impact wanneer deze zich voordoen. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op en mogelijke impact van digitale incidenten. Als een incident zich voordoet, kan dit leiden tot verstoring van bedrijfsprocessen, hoge (herstel)kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Hogere kwaliteitseisen assets
Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

Indexering bijdragen gemeenschappelijke regelingen
De provincie neemt deel aan verschillende gemeenschappelijke regelingen. Wanneer de indexering van de bijdragen aan deze regelingen hoger uitvalt dan eerder in de begroting is opgenomen, kan dit leiden tot hogere kosten. Deze indexering is vaak gebaseerd op ontwikkelingen zoals loonstijgingen (bijvoorbeeld cao-ontwikkelingen) en prijsinflatie van materiële kosten.

De timing en hoogte van deze indexeringen sluiten niet altijd aan op de provinciale planning- en controlcyclus, waardoor onverwachte stijgingen kunnen optreden. Daarnaast hebben ook andere deelnemende partijen binnen de gemeenschappelijke regeling instemmingsrecht over de begroting. Hierdoor is de provincie ook van andere deelnemers in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling afhankelijk bij de besluitvorming over de hoogte van de deelnemersbijdragen.

Gevaarlijke stoffen in de bodem
Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, zoals PFAS en andere verontreinigingen. Als de bodem meer schadelijke stoffen bevat dan de geldende normen toestaan, kan dit leiden tot extra maatregelen en vertraging in de uitvoering van projecten.

Verloop risico's

Om het verloop van de risico's inzichtelijk te maken, wordt het bruto-risicobedrag per categorie weergegeven in de volgorde van de begroting en jaarrekening.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2025	Rekening 2024	Begroting 2026	Rekening 2025	Begroting 2027	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 46.465	€ 90.171	€ 86.661	€ 89.799	€ 88.804	Afname
Externe risico's	€ 1.725	€ 4.642	€ 2.150	€ 3.375	€ 1.825	Afname
Overig niet-gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 48.190	€ 94.813	€ 88.811	€ 93.174	€ 90.629	Afname

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Jaarrekening 2025*

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 (stand januari 2026) is het risicoprofiel bij de begroting 2027 (stand mei 2026) gedaald. Dit is met name toe te wijzen aan lagere geraamde dividendopbrengsten.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van vier jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van één jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit vergeleken met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 90,6 miljoen (exclusief PM-posten). Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, wordt een risicobedrag berekend waar de gevolgschade voor de termijn van één en vier jaar met 99 procent zekerheid onder zal vallen. Bij de begroting 2027 betreft dit risicobedrag € 66,4 miljoen (één jaar) en € 74,4 miljoen (vier jaar).

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit kan de provincie eenmalig inzetten om financiële tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale (huidige) weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van één jaar (incidentele

weerstandsvermogen) of vier jaar (structureel weerstandsvermogen). De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Als ondanks genomen beheersmaatregelen het totale of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen om het weerstandsvermogen weer terug te brengen tot het minimale niveau. Daarnaast kent de Financiële verordening de norm om de algemene reserve op minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening incidentele weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2027
Algemene reserve	238
Onvoorzien (huidig boekjaar)	–
Totaal incidentele capaciteit	**238**
Berekende risico's voor 1 jaar	66,4
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar	**3,6**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Totaal
Algemene reserve	238				238
Onvoorzien (huidig boekjaar)	–				–
Totaal incidentele capaciteit	238	–	–	–	238
Onbenutte belastingcapaciteit		300,1	303,1	306,1	909,3
Onvoorzien (komend boekjaar)		–	–	–	–
Meerjarenbegrotingsruimte		–	–	–	–
Totale structurele capaciteit	–	**300,1**	**303,1**	**306,1**	**909,3**
Totale weerstandscapaciteit					1147,3
Berekende risico's voor 4 jaar					74,4
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**15,4**

Uit voorgaand overzicht blijkt dat het berekende weerstandsvermogen op basis van de incidentele capaciteit 3,6 bedraagt (dit was 2,7 bij de jaarrekening 2025). Voor een periode van vier jaar bedraagt het weerstandsvermogen 15,4 (dit was 15,0 bij de jaarrekening 2025). Deze toename komt door de stortingen in de Algemene reserve. Zowel het incidentele als structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen het totale weerstandsvermogen groter is dan de hoogte van de risico's.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie. De provincie is eigenaar en wegbeheerder van ongeveer 607 km wegen, 60 km busbanen en 253 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (circa 351 km) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie een groot deel van haar (ongeveer) 630 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten, DVM-systemen (dynamisch verkeersmanagement), een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en dertien gebouwen (waarvan vier huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door onderhoud en vervanging. Hiermee houdt de provincie de functionaliteit en de kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2027 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de provinciale assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema's die aandacht blijven krijgen, zijn duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering, stikstofproblematiek, energieverbruik, digitalisering en innovatie. Voor deze thema's wordt via pilotprojecten geleerd, bijgestuurd en gehandeld op basis van de opgedane ervaringen. We maken altijd een afweging tussen de prestaties, risico's en kosten.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit alles is vastgelegd in de 'Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen' (NIKG).

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen, zoals omschreven in de NIKG, wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	D

Programmering Onderhoud

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in de 'Provinciale Programmaplanning Infrastructuur' opgenomen, zodat gestuurd kan worden op de voortgang in de studiefase. Bestuurlijk wordt een doorkijk van het infrastructurele programma vastgelegd in het 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI).

Het iMPI geeft onder andere aan welke (vervangings)investeringen noodzakelijk zijn. De kredieten hiervan worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door Provinciale Staten beschikbaar gesteld.

Het vast en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze gebiedscontractant is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs.

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie.

In 2027 gaat de provincie verder met het aanbestedingstraject voor de nieuwe onderhoudscontracten die de huidige gebiedscontracten vervangen. Voor de nieuwe onderhoudscontracten wordt in de toekomst gekeken of het variabel onderhoud past binnen de nieuwe contracten. Naar verwachting zullen de kosten van het onderhoud (door veroudering van het areaal) in totaal duurder worden. Hiervoor zal in de toekomst ruimte in de begroting moeten worden gezocht om aan het kwaliteitsniveau te kunnen blijven handhaven.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. Het onderhoud aan de panden voor 2027 kan als volgt worden ingedeeld.|

- Vast onderhoud; het contractueel afgesproken onderhoud
- Variabel onderhoud; niet geplande onderhoudswerkzaamheden
- Storingen; de kosten die samenhangen met het oplossen van storingen (niet gepland).

Voor al het onderhoud aan de panden Houtplein 33, Dreef 1 & 3, Paviljoen Welgelegen, huis van Hilde en de fractiehuizen is in 2023 een nieuw 'maincontract' afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. De scoop van het contract is ook uitgebreid met keukentechniek en legionella beheer.

Vast onderhoud

Voor het vast onderhoud werken wij met contractuele afspraken en een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig onderhoud van de panden en het contractueel afgesproken onderhoud om de panden in stand te houden.

In 2027 zal onder andere onderhoud worden uitgevoerd aan de lucht behandelkasten, het schilderwerk aan Paviljoen Welgelegen in combinatie met de verduurzaming van het pand en de beveiligingsinstallatie Dreef 3.

Variabel onderhoud

Het variabel onderhoud beslaat het noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden die niet vooraf gepland zijn of contractueel zijn vastgelegd.

Storingen

Onder storingen vallen alle werkzaamheden voor het oplossen van storingen. Deze zijn niet gepland en worden opgelost binnen het maincontract. De kosten van storingen vallen onder het variabel onderhoud.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (x € 1 miljoen)

Beheer en onderhoud meerjarig (wegen)	2027	2028	2029	2030
A. Groot onderhoud gepland	€ 22.552.000	€ 22.258.000	€ 18.526.000	€ 18.302.000
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 4.230.000	€ 4.589.000	€ 5.028.000	€ 5.031.000
C. Vast onderhoud wegen	€ 1.648.000	€ 1.648.000	€ 1.648.000	€ 1.648.000
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 36.464.000	€ 36.805.750	€ 37.235.750	€ 37.621.500
E. Tunnels	€ 7.142.000	€ 7.142.000	€ 7.142.000	€ 7.443.000
F. DVM-areaal wegen	-€ 2.636.000	-€ 2.636.000	-€ 2.636.000	-€ 2.636.000
G. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.067.386	€ 1.110.505	€ 1.155.780	€ 1.203.319
H. Correctief onderhoud gebouwen	€ 1.410.000	€ 2.668.000	€ 3.525.000	€ 1.725.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 71.877.386**	**€ 73.585.255**	**€ 71.624.530**	**€ 70.337.819**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	2027	2028	2029	2030
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 2.600.000	€ 2.500.000	€ 2.500.000	€ 2.500.000
B. Beheer vaarwegen	€ 90.000	€ 1.060.000	€ 60.000	€ 60.000
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 1.211.000	€ 454.000	€ 554.000	€ 554.000
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 4.600.000	€ 4.650.000	€ 4.700.000	€ 4.750.000
E. DVM areaal vaarwegen	€ 5.066.849	€ 4.070.063	€ 3.223.372	€ 2.817.344
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 13.567.849**	**€ 12.734.063**	**€ 11.037.372**	**€ 10.681.344**

3.4 Bedrijfsvoering

Personeel

De geraamde kosten voor capaciteit zijn gebaseerd op ramingen van de personele capaciteit (eigen personeel en inhuur) die nodig is om de opgaven uit te voeren, inclusief persoonsgebonden kosten, zoals reis- en opleidingskosten. De capaciteitskosten worden via een verdeelsleutel op basis van werkprogramma's toegerekend aan de programma's en aan de investeringskredieten.

Bedrijfsvoeringsprocessen

Het programma 'Bedrijfsvoeringssysteem' (BVS) vervangt SAP ECC en realiseert uiterlijk per 1 januari 2028 een modern, toekomstbestendig systeem voor onder andere HR, financiën en inkoop, gebaseerd op zoveel mogelijk standaard SaaS-oplossingen (software as a service).

De uitvoering ligt op koers. In 2027 staat de livegang van het HR- en salarissysteem centraal, evenals de verdere implementatie van de oplossingen voor financiën en inkoop richting de geplande livegang in 2028. Tegelijk vragen met name de realisatie van koppelingen en procesvernieuwing blijvende aandacht.

Het programma heeft grote impact op de organisatie en raakt kritieke processen, zoals salarisbetaling en factuurafhandeling. Daarom wordt strak gestuurd op continuïteit, standaardisatie en risicobeheersing.

De totale investeringskosten voor het programma bedragen circa € 17,6 miljoen (2025–2028) en zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Het programma ligt financieel op koers; uitgangspunt is dat de structurele kosten na implementatie niet toenemen, met tijdelijke dubbele kosten in de overgangsfase.

ICT

In de afgelopen jaren heeft de provincie Noord-Holland haar ICT-basisdiensten, waaronder de digitale werkplek, telefonie, samenwerkingsdiensten en het onderliggende ICT-beheer, vernieuwd en toekomstbestendig ingericht. In 2027 ligt de focus op het verder optimaliseren van deze dienstverlening en het borgen van een stabiele, veilige en betrouwbare digitale infrastructuur. De migratie van applicaties naar de nieuwe beheeromgeving is afgerond en de nieuwe beheer- en netwerkcontracten zijn volledig operationeel.

Daarnaast werkt de provincie verder aan het versterken van haar digitale autonomie. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan de strategie om stapsgewijs minder afhankelijk te worden van individuele ICT-leveranciers en in het bijzonder van grote buitenlandse technologiebedrijven. Daarbij wordt ingezet op het vergroten van de regie op data, systemen en dienstverlening, zodat de provincie haar digitale weerbaarheid versterkt en meer flexibiliteit behoudt bij toekomstige keuzes in de ICT-voorziening.

E-dienstverlening

Vanuit Nederland en Europa komt er steeds meer wetgeving over digitale dienstverlening, waaraan de provincie moet voldoen. Bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering, security en toegankelijkheid. Vanuit een programma e-Dienstverlening dragen we er zorg voor dat de provincie Noord-Holland voldoet aan deze wetgeving. In 2027 zal een aantal wetten verder worden geïmplementeerd.

AI- en datastrategie

Het document 'Werk maken van data en AI' benoemt de uitgangspunten voor verantwoorde inzet van data en artificiële intelligentie (AI) door de provincie Noord-Holland voor de periode 2026–2027. Het beschrijft

de waarden en wet- en regelgeving die richting geven aan de keuzes van de provincie, maakt duidelijk waarvoor data en AI wel en niet worden ingezet en schetst het fundament van mensen, data en IT dat daarvoor wordt gebouwd.

Concrete onderwerpen voor 2027 zijn onder meer de bouw van een veilige en flexibele data- en AI-infrastructuur, aansluiting op nationale datastandaarden en -initiatieven, de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van medewerkers en het verminderen van leveranciersafhankelijkheid.

Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging en privacy blijven onverminderd essentieel voor een veilige, betrouwbare en weerbare organisatie. Door de groeiende afhankelijkheid van digitale systemen en gegevens neemt ook het belang van digitale weerbaarheid verder toe. Technologische en geopolitieke ontwikkelingen, een veranderend dreigingsbeeld en strengere eisen aan informatiebeheer vragen om een organisatie die informatiebeveiliging en privacy aantoonbaar op orde heeft.

In 2027 ligt de nadruk daarom op het verder versterken van het fundament van informatiebeveiliging en privacy. We investeren in de implementatie en doorontwikkeling van het Information Security Management System (ISMS), zodat risico's, beheersmaatregelen en opvolging structureel en organisatie breed inzichtelijk worden. Hiermee werken we aan een duurzaam en aantoonbaar volwassen beveiligingsniveau en brengen we ons digitale 'huis' op orde.

Daarnaast blijven we inzetten op bewustwording en preventieve maatregelen, zoals trainingen voor alle medewerkers en bestuur, en het versterken van basisbeveiliging. Tegelijkertijd besteden we nadrukkelijk aandacht aan de situatie waarin ondanks alle maatregelen toch incidenten ontstaan. We versterken daarom de inrichting van processen rondom incidentmanagement, continuïteit en herstel, zodat de organisatie ook in geval van verstoringen snel en beheerst kan handelen en de continuïteit van dienstverlening geborgd blijft.

Rechtmatigheidsverklaring

Sinds de jaarstukken 2023 geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. De organisatie is hiervoor toegerust met een goed ingerichte en werkende (verbijzonderde) interne controlefunctie. Naast deze interne controle voor de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken, vinden in 2027 ook tussentijdse planmatige periodieke controle plaats.

Het afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording door het college bij de jaarstukken is conform landelijke regelgeving. Deze rechtmatigheidsverantwoording geeft aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de door de Provinciale Staten vastgestelde kaders, zoals de begroting en provinciale verordeningen, en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. De externe accountant controleert de jaarrekening en geeft daar door de controleverklaring een oordeel over. Op 8 december 2025 hebben Provinciale Staten de 'Beleidsnota rechtmatigheid 2023–2026', inclusief tweede wijziging, vastgesteld.

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient het college ook een uitspraak te doen in hoeverre misbruik en oneigenlijk gebruik wordt voorkomen en bestreden en of de getroffen maatregelen werken.

Sturing en beheersing

De provincie Noord-Holland werkt continu aan een effectieve en transparante sturing en beheersing van haar organisatie. Door middel van de Planning- en Controlcyclus, risicomanagement, capaciteitssturing en periodieke monitoring van prestaties en middelen wordt gestuurd op het realiseren van bestuurlijke doelen

binnen de beschikbare financiële en personele kaders. In 2027 wordt verder gewerkt aan het versterken van de samenhang tussen beleidsdoelen, capaciteit, financiën en resultaten, zodat de organisatie beter in staat is om tijdig bij te sturen en verantwoording af te leggen over de bereikte maatschappelijke effecten.

Kosten bedrijfsvoering en actualisatie capaciteitskosten

De kosten voor bedrijfsvoering bestaan uit capaciteitskosten voor bedrijfsvoering (personele kosten van eigen medewerkers en externe inhuur) en materiële kosten zoals huisvesting en ICT.

Voor de bepaling van personele overhead gaan we uit van de functies zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV, aangevuld met een aantal interne uitgangspunten. Hierin is voor specifieke functies in lijn met de uitgangspunten van de BBV-notitie vastgelegd, of deze tot overhead of tot programmakosten behoren.

Materiële kosten voor bedrijfsvoering worden voor het overgrote deel gerekend tot de overhead. Dit zijn bijvoorbeeld het onderhoud aan de panden, schoonmaak, beveiliging, catering en kosten van informatisering.

Er worden geen overheadkosten aan investeringen toegerekend. Dat geldt zowel voor personele kosten als voor materiële kosten.

Een deel van de materiële en personele kosten wordt gedekt uit reserves. Het betreft de reserves Huisvesting en Bedrijfsvoering.

Deze kosten worden toegelicht in de programmabegroting onder programma 7, onderdeel overhead. Daar zijn ook de kosten die gerekend worden tot overhead toegelicht.

Kosten van overhead

Bedragen * € 1 miljoen	2026	2027	2028	2029	2030
Capaciteit	70,3	72,8	68,8	68,9	68,9
Materiële kosten	44,5	45,4	43,8	38,1	39,0
Totaal	114,8	118,2	112,7	106,9	107,9

Van deze kosten wordt een deel gedekt uit de reserves bedrijfsvoering en huisvesting. Zie hiervoor ook de toelichting onder programma 7.2.

Toerekening van capaciteitskosten aan programma's en investeringen

Bedragen in € miljoen	2026		2027		2028		2029		2030	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
1. Bestuur	11,2	6,4%	12,0	6,9%	11,4	6,8%	11,4	6,8%	11,4	6,8%
2. Klimaat en gezonde leefomgeving	9,9	5,7%	7,5	4,3%	7,3	4,4%	7,3	4,4%	7,3	4,4%
3. Ruimte en Wonen	10,2	5,8%	10,5	6,1%	10,1	6,1%	10,1	6,1%	10,1	6,1%
4. Bereikbaarheid	34,6	19,8%	33,5	19,4%	33,2	19,9%	33,2	19,9%	33,2	19,9%
5. Natuur en landelijk gebied	15,2	8,7%	15,0	8,7%	14,7	8,8%	14,7	8,8%	14,7	8,8%
6. Economie, leefbaarheid en cultuur	6,0	3,4%	6,5	3,8%	6,3	3,8%	6,3	3,8%	6,3	3,8%
7. Algemene middelen en organisatie	74,8	42,8%	76,3	44,2%	72,3	43,4%	72,3	43,4%	72,3	43,4%
Investeringen (kredieten)	13,0	7,4%	11,5	6,7%	11,4	6,8%	11,4	6,8%	11,4	6,8%
Totaal capaciteitskosten	**174,9**	**100%**	**172,8**	**100%**	**166,7**	**100%**	**166,7**	**100%**	**166,7**	**100%**

Verschilverklaring met de begroting 2025, jaarschijf 2026

Bedragen in € 1.000	Jaarschijf 2027 in de begroting 2026	Indexering (cao)	Verhoging capaciteit uit programmabudget	Kaderbrief	Actualisatie toerekening	Begroting 2027
1. Bestuur	10.696	0	248	81	975	12.000
2. Klimaat en gezonde leefomgeving	7.592	0	2137	117	-2.313	7.533
3. Ruimte en Wonen	9.669	0	0	79	713	10.461
4. Bereikbaarheid	33.248	0	0	1.264	-1.068	33.444
5. Natuur en landelijk gebied	12.853	0	1398	1.659	-864	15.046
6. Economie, leefbaarheid en cultuur	5.810	0	0	48	655	6.513
7. Algemene middelen en organisatie	67.659	2.973	340	3.472	1902	76.346
Investeringen (kredieten)	12.982	0		0	-1513	11.469
Eindtotaal	160.509	2.973	4.123	6.720	-1.513	172.812

3.5 Wet open overheid

Algemeen

De provincie zet in 2027 de verdere implementatie en borging van de Wet open overheid (Woo) voort. De processen voor actieve en passieve openbaarmaking zijn in de afgelopen jaren verder ontwikkeld en worden in 2027 bestendigd en waar nodig geoptimaliseerd. De uitvoering van de Woo vraagt blijvende aandacht voor een robuuste informatievoorziening, juridische zorgvuldigheid en digitale toegankelijkheid.

In 2027 blijft de capaciteit gelijk en wordt kennis op peil gehouden via trainingen, met blijvende focus op goed contact met verzoekers voor een passende, waar mogelijk een informele afhandeling.

De gefaseerde invoering van de verplichte openbaarmaking van Woo-informatiecategorieën (in tranches) staat onder druk door technische uitdagingen bij de generieke Woo-voorziening (GWV), de landelijke voorziening. Deze hebben invloed op de planning van tweede tranche en de volgende tranches. Omdat de GWV nog niet gereed is en er een vertraging is in de ontwikkeling, is de inwerkingtreding van de volgende tranche van de Woo uitgesteld. Ondanks de vertraging blijft de provincie zich in 2027 inzetten om zoveel mogelijk verplichte documenten en informatie uit eigen beweging actief openbaar te maken via de eigen kanalen. Het Rijk stelt hiervoor voorlopig middelen beschikbaar.

Om informatie voor iedereen digitaal toegankelijk te maken, werkt het Woo-team samen met de adviseur digitale toegankelijkheid. Dit is belangrijk voor mensen met een visuele, auditieve, motorische of cognitieve beperking, maar ook voor mensen met een tijdelijke beperking, zoals een gebroken arm of slecht internet.

Daarnaast blijft de provincie investeren in goed informatiebeheer als randvoorwaarde voor een transparante overheid. In 2027 ligt de focus op het verder verbeteren van de kwaliteit van dossiervorming en archivering, onder andere binnen SharePoint-omgevingen. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de kwaliteit van metadata op documenten en trainingen over informatiebeheer. Informatie wordt hierdoor beter vindbaar, volledig, betrouwbaar en toegankelijk.

Ter ondersteuning van de uitvoering van de Woo zet de provincie in op de verdere toepassing van slimme technologieën, zoals het geautomatiseerd doorzoeken en analyseren van documentverzamelingen. Dit draagt bij aan een efficiëntere afhandeling van Woo-verzoeken en een verdere verlaging van de doorlooptijden.

3.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit een bedrag dat de provincie ter beschikking heeft gesteld en niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook gaan om een bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan de provincie deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën: (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn historisch ontstaan. Regelmatig beoordeelt de provincie of aanhouding ervan nog een provinciaal belang dient.

Voor de participaties in ontwikkelingsvennootschappen (SADC en PolanenPark) gelden sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening. Zolang de doelstelling van de betreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in vier fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel in vier omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en

Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking optimaliseert de condities waaronder provincies werken en stimuleert provinciale vernieuwingsprocessen.

De provincie is lid van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een tweetal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied,
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden.

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Hiermee betalen we de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Dit gebeurt zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen maakt de provincie periodiek de beleidsmatige afweging om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Informatie over de overige aspecten van de invulling van de aandeelhoudersrol vindt u in de ‘Kadernota Verbonden partijen 2020’.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Bij het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vond in 2019 een duikongeval plaats. Hieruit volgde een schadeclaim. Bij de jaarrekening 2025 van de provincie is er een voorziening opgenomen om de provinciale bijdrage verplichting bij eventuele tekorten als gevolg van deze claim te kunnen voldoen. De afhandeling van de schadeclaim loopt nog door.

- Daarnaast heeft het bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 16 april 2025 besloten te onderzoeken wat de effecten zijn van het opheffen van het recreatieschap. Wanneer het bestuur daadwerkelijk het voorgenomen besluit neemt tot opheffing, worden de raden en staten van haar deelnemers gevraagd om een zienswijze.

- De evaluatie van de verbonden partijen is afgerond en wordt er gewerkt aan een nieuwe 'Kadernota Verbonden Partijen' waarin de voorgestelde aanpassingen uit de evaluatie worden overgenomen die in het najaar van 2026 worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen staan in de verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten staan onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2025 heeft de provincie Noord-Holland tot op heden € 11,2 miljoen aan dividend ontvangen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. In 2026 verwacht de provincie € 10,8 miljoen aan dividenden. Voor 2027 raamt de provincie de te ontvangen dividenden op circa € 7,3 miljoen. De ontvangen dividenden gebruikt de provincie als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen heeft de provincie bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt. Hier volgt een overzicht:

- Voor het Polanenpark staat de provincie garant voor het rekeningcourantsaldo bij de BNG (€ 0,3 miljoen). De provincie is 50 procent aandeelhouder, hetgeen betekent een garantstelling van afgerond maximaal € 0,2 miljoen. In 2025 is hier geen aanspraak op gemaakt.

- Aan Zeehaven IJmuiden heeft de provincie in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.

- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor verleende de provincie een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.

- De provincie verstrekte in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen aan Alliander voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

- De provincie verstrekte in december 2023 een lening van € 5 miljoen aan Het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. voor de uitvoering van de Vroege Fase Financiering Noord-Holland. In 2025 is de derde en laatste tranche verstrekt aan het fonds.

- In maart 2026 heeft de provincie een lening van € 2,5 miljoen verstrekt aan het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. voor de uitvoering van de Vroege Fase Financiering Noord-Holland deel II.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winst behaalt, kan een deel ervan als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze dividenden zijn onzeker, doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25 procent van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd. Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als ‘risico’s verbonden partijen’.

Overzicht verbonden partijen

Deelneming

1	Alliander N.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 6.038.000.000	€ 6.203.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.908.000.000	€ 7.960.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 976.000.000	€ 289.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 15.872.000	€ 8.717.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander.			

2	N.V. Afvalzorg Holding			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 73.717.000	€ 55.465.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 171.425.000	€ 200.935.000
% belang	90	Resultaat	-€ 2.779.000	-€ 16.758.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€1.350.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De solvabiliteit van Afvalzorg bedraagt over 2025 22%, dit is minder dan de vereiste ondergrens van 30% voor het uitkeren van dividend waardoor er over 2025 geen dividend wordt uitgekeerd.			

3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 289.548.000	€ 328.748.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 643.859.000	€ 700.842.000
% belang	100	Resultaat	€ 3.887.000	€ 39.199.000
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd in 2026 over het boekjaar 2025, het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, die nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater. De verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft.

4	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 3.275.939	€ 3.658.003
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.576.087	€ 1.661.734
% belang	100	Resultaat	€ 577.873	€ 382.063
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 129.288.000	€ 144.474.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 21.018.000	€ 8.012.000
% belang	25	Resultaat	€ 6.080.000	€ 2.410.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

6	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)			
			2024	**2025**
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.225.055	€1.621.755
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 4.252.334	€2.751.133
% belang	49	Resultaat	€ 21.432	€396.700
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

7	PolanenPark B.V.			
			2024	**2025**
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 461.300	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 1.321.390	
% belang	50	Resultaat	€ 35.894	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8	PolanenPark C.V.			
			2024	**2025**
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.724.072	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 5.497.774	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9	Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 34.672.000	€ 36.740.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 32.805.000	€ 32.283.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 2.600.000	€ 2.248.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€4.777.000.000	€4.863.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€123.164.000.000	€110.701.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 294.000.000	€172.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.318.356	€ 1.531.978
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€2.094.000.000	€2.157.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€76.674.000.000	€70.711.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€94.000.000	€113.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 106.591	€ 88.826
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

14	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 5.445.516	€ 6.544.518
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 46.040	€ 32.001
% belang	20	Resultaat	-€ 204.871	€ 7.810.615
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 243.026	€ 1.819.793
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

15	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 65.031.600	€ 65.031.600
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 278.852	€ 278.852
% belang	100	Resultaat	-€ 1.381.939	-€ 1.381.939
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €85 miljoen In 2023 is de beheerfase van het fonds ingegaan. Er worden geen nieuwe participaties/leningen aangegaan. In 2025 is het door de provincie Noord-Holland ter beschikking gestelde fondsvermogen (€ 85 miljoen) volledig gebruikt voor investeringen in de portefeuille. Vervolginvesteringen worden sinds het derde kwartaal 2025 gefinancierd met de opbrengsten uit rente, aflossingen en verkoopopbrengsten.			

16	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 12.613.863	€ 14.375.751
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 7.016.406	€ 9.937.458
% belang	50	Resultaat	€ 296.591	-€ 363.112
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen om (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

17	InWest Regio B.V. (ROM)			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 41.579.147	€ 53.574.979
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 386.742	€ 141.293
% belang	33,25	Resultaat	-€ 1.853.809	-€ 1.239.062
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit. Dit doet deze vennootschap onder andere door het beschikbaar stellen van financiering, het adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

18	ROM InWest B.V.			
			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 37.202.572	€ 56.851.097
Nominale waarde aandelen	€ 9.996	Vreemd vermogen	€ 2.800.255	€ 5.561.344
% belang	16,66	Resultaat	-€ 2.070.777	€ 796.235
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland, en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regelingen

1	Recreatieschap Spaarnwoude			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 3.582.770	€ 3.698.852
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 14.033.832	€ 15.024.466
		Vreemd vermogen	€ 5.660.195	€ 9.295.995
		Resultaat	€ 305.794	€ 990.635
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Eén lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en is deze conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.			

2	Recreatieschap Groengebied Amstelland			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 1.213.020	€ 1.252.322
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 2.303.402	€ 2.699.561
		Vreemd vermogen	€ 3.092.551	€ 3.669.507
		Resultaat	€ 148.769	€ 396.159
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	Recreatieschap Twiske-Waterland			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.757.461	€ 1.821.635
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 5.417.155	€ 5.365.672
		Vreemd vermogen	€ 755.886	€ 676.376
		Resultaat	€ 213.370	-€ 51.483
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.			

4	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.273.702	€ 1.367.908
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 1.452.448	€ 1.505.764
		Vreemd vermogen	€ 1.634.332	€ 6.174.910
		Resultaat	€ 26.345	€ 53.315
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Op maandag 15 april 2025 heeft het algemeen bestuur besloten voornemens te zijn het recreatieschap op te heffen.			

5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 817.968	€ 892.918
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 1.465.886	€ 1.916.491
		Vreemd vermogen	€ 4.963.578	€ 7.330.776
		Resultaat	€ 428.864	€ 453.850
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6	Beheersregeling Amstel			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2024**	**2025**
Programma	Bereikbaarheid	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
		Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij één provincie belegd: de provincie Noord-Holland.			
Publiek doel	Het beheer van de Amstel			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

7 Randstedelijke Rekenkamer

			2026	2027
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 513.945	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25		**2024**	**2025**
Programma	Bestuur	Eigen vermogen	€ 416.433	€ 230.151
		Vreemd vermogen	€ 685.287	€ 1.093.352
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 Openbaar lichaam Waddenfonds

			2026	2027
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33		**2024**	**2025**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 51.917.239	€ 66.448.021
		Vreemd vermogen	€ 159.202.222	€ 138.737.515
		Resultaat	-€ 78.557.738	€ 763.882
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Twee leden van Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

			2026	2027
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 289.696	€ 306.210
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24		**2024**	**2025**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 2.781.502	€ 2.014.893
		Vreemd vermogen	€ 3.695.465	€ 3.078.795
		Resultaat	€ 144.369	€ 15.579
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

10	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 38.775.000	€ 40.428.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20		**2024**	**2025**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 9.357.000	€ 5.056.000
		Vreemd vermogen	€ 40.341.000	€ 35.260.000
		Resultaat	€ 4.486.000	€ 412.000
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Milieu is lid van het algemeen bestuur. De gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 12.080.000	€ 15.180.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30		**2024**	**2025**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 3.566.000	€ 2.461.000
		Vreemd vermogen	€ 6.759.000	€ 5.133.000
		Resultaat	€ 1.690.000	€ 184.000
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12	Omgevingsdienst IJmond			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 529.000	€ 581.718
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13		**2024**	**2025**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 742.091	€ 1.604.528
		Vreemd vermogen	€ 13.348.423	€ 13.447.364
		Resultaat	€ 124.232	€ -7.305
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30		**2024**	**2025**
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Eigen vermogen	€ 613.000	
		Vreemd vermogen	€ 0	
		Resultaat	-€ 219.543	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Cultureel erfgoed is lid van het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan.			
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022			

Privaatrechtelijke rechtspersonen

14	Interprovinciaal Overleg (IPO)			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 7.108.000	€ 7.338.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33		**2024**	**2025**
Programma	Bestuur	Eigen vermogen	€ 2.808.088	€ 3.34.237
		Vreemd vermogen	€ 53.222.050	€ 45.463.034
		Resultaat	€ 1.472.000	€ 2.314.237
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. Twee leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 290.576	€ 260.462
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2024**	**2025**
Programma	Bereikbaarheid	Eigen vermogen	€ 1.114.496	€ 2.144.312
		Vreemd vermogen	€ 3.688.950	€ 6.738.212
		Resultaat	€ 288.777	€ 1.029.816
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

18	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2024**	**2025**
Programma	Ruimte en Wonen	Eigen vermogen	€ 541.412	
		Vreemd vermogen	€ 2.260.263	
		Resultaat	€ 225.215	
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Havens is voorzitter van het Bestuursplatform NZKG.			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

19	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2024**	**2025**
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Eigen vermogen	€ 34.672.000	€ 36.740.000
		Vreemd vermogen	€ 32.805.000	€ 32.283.000
		Resultaat	€ 2.600.000	€ 2.248.000
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van het bestuur van de Stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

22	Huis van de Nederlandse Provincies			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Brussel	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	7,69%		**2024**	**2025**
Programma	Bestuur	Eigen vermogen		
		Vreemd vermogen		
		Resultaat		
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Esther Rommel neemt deel aan het bestuur.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijk rechtspersoon

21	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland			
			2026	**2027**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2024**	**2025**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 59.143.288	
		Vreemd vermogen	€ 252.384	
		Resultaat	€ 2.588.298	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Staten zijn beheerder van het Fonds.			
Publiek doel	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 'Vijfde Nota Grondbeleid'. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. De aankoop van gronden gebeurt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties. De verkoop van gronden is in beginsel openbaar. Hiermee voldoen we aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam) en waarborgen we de marktconformiteit. Als overheid mag de provincie namelijk geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en geen onrechtmatige staatssteun verlenen. Ook moet zij als overheid iedereen gelijk behandelen. Bij de verhuur, verpachting en verkoop van gronden heeft dan ook iedereen dezelfde positie. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging met inachtneming van het zorgvuldigheidsbeginsel, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is. Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied, in bijzonder de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor die transitie zetten we verschillende instrumenten in, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen en kavelruilen. Ook wordt grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten aangekocht om in te zetten als ruilgrond. Het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: de provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering.

In 2025 heeft Provinciale Staten de werkwijze uit de realisatiestrategie NNN 2020 herbevestigd en besloten om voor de NNN-realisatie in focusgebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk om op basis van volledige schadeloosstelling de benodigde gronden minnelijk aan te kopen. Het onteigeningsproces wordt pas opgestart als de minnelijke verwerving niet gelukt is na een zorgvuldig doorlopen proces.

Conform het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) worden de aankopen voor het NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). De aankoop van (meestal) agrarische gronden voor het NNN leidt tot een forse waardedaling. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden fors hoger dan de daadwerkelijke waarde. Dit vormt een risico voor het moment dat deze grond, zijnde natuurgrond, weer verkocht wordt. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserve Groen, steeds bij de tweede begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de NNN-gronden die in het vorige jaar zijn aangekocht en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden. Dit is gestandaardiseerd op € 1 per vierkante meter.

Een bijzondere vorm van activering zijn aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen (specieke uitkeringen; geld afkomstig van het Rijk). Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de verwerving van gronden, om deze vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave.

Gronden die we in dit kader aankopen, komen voor de verwervingsprijs op de balans. En direct daarna met de SPUK-rijksbijdrage (zijnde: bijdrage derde) afgewaardeerd tot € 1. Hiermee blijven deze aankopen wel zichtbaar op de balans.

De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille gekregen van het Rijk voor de afronding van het NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Voor de Strategische Gronden Groen is in 2025 een nadere analyse uitgevoerd en hieruit komt naar voren dat een deel van de gronden overtollig is. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede kwam van de reserve Groen. De ervaring leert dat grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied.

Infrastructuur

Projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Grootschalige, projectmatige verwervingen zijn niet aan de orde. Het gaat om diverse kleinere projecten, waarbij bijvoorbeeld sprake is van verwerving voor onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en de aanleg van rotondes. Deze taakgebonden verwervingen vallen onder het budget dat Provinciale Staten beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet in het kader van het ‘integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur’ (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders in de ‘Vijfde Nota Grondbeleid’ worden bewaakt.

Grondbanken

Niet van toepassing.

Strategische grondaankopen

Met het krediet Strategische grondaankopen hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen voor provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Met de PS-voordracht 2023-12 (6 maart 2023) is het krediet € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2025 circa € 39,2 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5 procent van de gehele provincie Noord-Holland. Circa 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.250 hectare grond is in beheer gegeven aan het Waterleidingbedrijf Noord-Holland en 100 hectare grond aan Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.050 hectare grond wordt circa 2.300 hectare verpacht aan in totaal circa 300 agrariërs. Het overige deel van 750 hectare bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt meer dan 1.005 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd, in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

De percelen binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen voor natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit. Eind 2025 bedroeg het areaal NNN-eigendommen circa 525 ha.

De afgelopen jaren is het in eigen bezit houden van grond een belangrijke schakel geweest in de prioritaire gebieden voor het realiseren van de opgave en dat zal zo blijven, wel zal er goed afgewogen worden of buiten deze gebieden het eigen grondbezit nog wel een provinciaal doel dient. Gronden die geen beleidsdoel meer dienen en om strategische redenen niet behouden hoeven te worden, kunnen worden verkocht. Het vestigen van het aantal opstalrechten of het verkopen van grond voor de energietransitie is gestegen. Deze trend zet zich de komende jaren voort.

Verantwoording GS aan PS

De provincie streeft naar maximale transparantie als het gaat om grondtransacties. In de begroting worden kosten en opbrengsten in enig jaar zo goed mogelijk geraamd. Hierbij gelden enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie. Het is dan ook niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daarom wijkt de realisatie altijd af van de raming. Dit verschil wordt achteraf altijd verklaard.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld over taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er wordt daarom zo nodig een beroep gedaan op geheimhouding.

Overzicht provinciale gronden op balans

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2025	Oppervlakte (m2)
1. Zonneweide Jaagweg, Koggenland	€7.300.000,00	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)	€ 4.717.894	1.009.723
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhout	€ 4.626.281	48.050
7. Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek	€ 5.075.985	149.208
8. perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht	€ 170.000	705
9. Grasland Parallelweg, Burgerbrug	€ 981.492	170.077
10. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen	€ 1.071.708	67.880
11. Percelen kavelruil Zonnevanck, Starnmeer/Bergen	€ 2.112.405	378.839
12. Percelen fietspad Wierdijk, Wieringen	€ 390.846	72.875
13. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl	€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland	€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef	€ 1.671.920	232.872
16. Balgweg 105 te Breezand	€ 6.704.724	277.665
17. Aankopen Strategische Grond Weesp, Keverdijk	€ 198	166
18. Aankopen Strategische Grond Overschenseweg 3b, Naarden	€ 316.768	13.385
Subtotaal	**€ 39.192.316**	**3.825.786**
19. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 4.703.504	2.182.570
20. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland	€ 936.040	859.265
21. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)	€ 22.080.096	11.653.407
22. NNN eigendom	€ 47.208.870	6.175.073
23. Ronde Hoep Bodemdaling	€ 1	4.720.879
24. Renovatie Houtplein Grond	€ 7.700.000	
25. Grond archeoligisch depot te Casticum	€ 1.308.715	
Subtotaal	**€ 83.937.226**	**25.591.194**
Totalen	**€ 123.129.542**	**29.416.980**

VOORRAAD jaarrekening 2025

Omschrijving	Categorie	Boekwaarde per 31-12-2025	Oppervlakte (m2)
Voorraad gronden		€ 0	0

3.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Algemeen

De provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten van de provincie. Ze worden betaald door de inwoners en ondernemers in Noord-Holland. Met de provinciale belastingen en heffingen, aangevuld met onder meer de uitkering uit het provinciefonds, financiert de provincie collectieve voorzieningen. Deze zijn in de verschillende programma's opgenomen. Bij het heffen gaat de provincie uit van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel doet zich sterker voor bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de beleidslijnen die Provinciale Staten hebben vastgesteld en de te realiseren belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen houden we rekening met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (artikel 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk. Zij zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen van de inwoners van Noord-Holland. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgen burgers en bedrijven terug voor de belastingen en heffingen die zij betalen aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen de mate waarin burgers en bedrijven het optreden door de provincie ervaren en de hoogte van de bijdrage die ze betalen. De Provinciewet stelt een grens aan de hoogte van de provinciale opcenten. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar- en/of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Structurele uitgaven moeten structureel gedekt worden. Voor een aanpassing van de leges- en belastingtarieven 2026 moest Provinciale Staten vóór 31 december 2025 een besluit nemen. Een wijziging van het tarief opcenten motorrijtuigenbelastingen moet eveneens door Provinciale Staten worden vastgesteld. De wijziging van het tarief opcenten 2027 moet vóór 1 december 2026 kenbaar worden gemaakt bij het ministerie van Financiën.

Kwijtscheldingsbeleid (artikel 10 BBV)

Gezien het karakter van de heffingen past de provincie Noord-Holland geen kwijtschelding toe.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor het uitvoeren van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland is dit de grondwateronttrekkingsheffing.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.
- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

Onderbouwing per heffing

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren provinciale opcenten. De provincies stellen het opcententarief vast. Zij zijn daarbij gehouden aan een wettelijk maximum dat het Rijk bepaalt. Het huidige wettelijk maximum bedraagt voor 2026 144,0% (Provinciewet artikel 222, tweede lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Het maximum opcententarief voor 2027 wordt in september van dit jaar bekendgemaakt

De provincie Noord-Holland heeft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven per provincie. Let wel, de tarieven voor 2027 zijn voorlopig en gebaseerd op de beschikbare informatie per ultimo juni 2026. In het onderstaand overzicht is ervan uitgegaan dat de provincie Noord-Holland de opcenten in 2027 ongewijzigd laat.

Provincie	2027	2026
Noord-Holland	82,1	82,1
Overijssel	82,2	82,2
Flevoland	85,5	84,7
Utrecht	86,4	86,4
Zeeland	84,4	84,4
Limburg	88,5	88,5
Noord-Brabant	89,2	87,0
Drenthe	92,0	92,0
Friesland	92,1	92,1
Groningen	95,7	95,7
Gelderland	101,5	98,3
Zuid-Holland	104,4	104,4
Gemiddeld	90,3	89,8

Maximum tarief	-	144,0

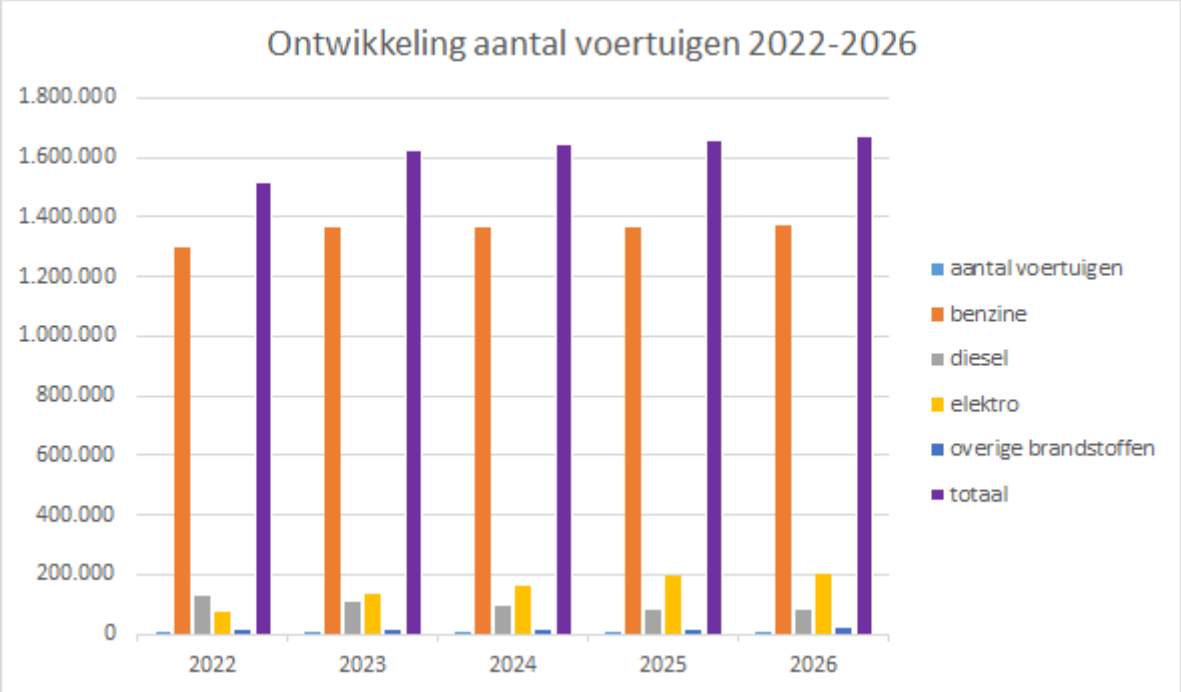
Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

De tabellen hieronder tonen voor de jaren 2022 tot en met 2026* de samenstelling van de voertuigen die in Noord-Holland zijn geregistreerd. Ze laten een jaarlijks stijgende trend zien. Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine- als elektrische voertuigen blijft stijgen. Het aantal dieselvoertuigen daalt de laatste jaren.

*2026 naar de stand van 01-04-2026

Aantal voertuigen	2022	2023	2024	2025	2026*
Benzine	1.300.845	1.364.231	1.367.942	1.368.923	1.372.570
Diesel	128.338	111.306	94.683	83.235	79.444
Elektro	73.488	133.801	163.643	192.260	202.794
Overige brandstoffen	17.141	17.030	15.989	15.588	18.995
Totaal	**1.519.812**	**1.626.368**	**1.642.257**	**1.660.006**	**1.673.803**

% Brandstofverbruik	2022	2023	2024	2025	2026*
Benzine	85,6%	83,9%	83,3%	82,5%	82,0%
Diesel	8,4%	6,8%	5,8%	5,0%	4,7%
Elektro	4,8%	8,2%	10,0%	11,6%	12,1%
Overige brandstoffen	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%	1,1%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit de meicirculaire 2026 van het provinciefonds blijkt dat de verwachting van de opbrengst aan opcenten in 2026 €367,9 miljoen bedraagt. Voor 2027 en verder houden we rekening met een jaarlijkse stijging van 1%. We volgen hierbij de groeipercentages van de opcenten zoals ze ook zijn verwerkt in het

provinciefonds. Op deze wijze wordt bereikt dat de raming van de opcenten meerjarig gelijk is aan het bedrag aan opcenten waarmee meerjarig gerekend wordt voor aftrek in het provinciefonds.

Voorgesteld wordt om voor 2026 tot en met 2030 rekening te houden met een structurele opbrengst, zoals in de tabel hieronder is opgenomen.

De huidige meerjarenraming van de opcenten is structureel ongeveer €3,8 miljoen lager dan eerder werd verwacht. Dit wordt vooral verklaard door het feit dat de opcenten vanaf 2026 zijn gewijzigd in 2026. Een dergelijke wijziging geldt niet meteen voor alle auto's op 1 januari maar is afhankelijk van moment van betalen. Hier was geen rekening mee gehouden in de voorgaande raming.

Opbrengsten opcenten MRB	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Jaarrekening	-272,1 V	-297,4 V	-	-	-	-	-
Begroting	-	-	-367,9 V	-371,7 V	-375,4 V	-379,1 V	-382,9 V

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2026 ligt het maximum op 144 opcenten. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2026 van € 367,9 miljoen en het huidige opcententarief (82,1) is de opbrengst per opcent €4,48 miljoen. Uitgaande van het maximumtarief opcenten 2026 (144) zijn 61,9 opcenten onbenut. De theoretische (meer)opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond € 277,2 miljoen.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	Opcenten tarief 2026	Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2026	Maximale opbrengst 2026 (*€ 1 mln.	Onbenutte belastingcapaciteit 2026 (*€1 mln.)
-367,9 V	82,10	-4,48 V	144,00	-645,12 V	-277,2 V

Grondwater(ontrekkings)heffing

Sinds 1 januari 2010 werd de grondwaterheffing geregeld via de Waterwet. Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is de grondslag van deze heffing opgenomen in de nieuwe wetgeving. Vanaf dat moment wordt de heffing aangeduid als grondwateronttrekkingsheffing. De opbrengsten van deze heffing zijn bedoeld voor het bekostigen van het grondwaterbeheer waarvoor de provincie verantwoordelijk is. In 2025 bedroeg de opbrengst € 818.203 (afgerond). Om grote schommelingen in het tarief te voorkomen, is een financiële voorziening getroffen. Deze voorziening kan worden gebruikt bij onverwachte en niet-verhaalbare schade. De heffing geldt voor gebruikers die jaarlijks 25.000 m³ of meer grondwater onttrekken. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per onttrokken kubieke meter grondwater. Voor het jaar 2027 wordt een opbrengst van € 846.000 geraamd.

Leges

Provincies hebben een aantal taken die leiden tot de afname van individuele diensten door bewoners of bedrijven. De afnemers van zo'n dienst betalen leges om de kosten te dekken (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel die hoort bij de legesverordening zijn de provinciale legestarieven opgenomen voor onder andere het verstrekken van vergunningen in het kader van de bouwactiviteiten, wateractiviteiten, ontgrondingsactiviteiten, flora- en fauna-activiteiten en milieubelastende activiteiten.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Dat wordt in eerste instantie bereikt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, -beheersing en -toerekening. Om te berekenen of de leges de kosten dekken, gaan we uit van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Deze wordt jaarlijks met de vergunningverlenende organisaties (waaronder de omgevingsdiensten) afgestemd. Het uurtarief van de omgevingsdienst en provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. De legesverordening 2027 (met de daarbij behorende legestabel 2027) wordt gelijktijdig met de behandeling van de begroting 2027 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Kostendekkendheid leges in 2027

De uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH- taken) is gemandateerd aan de omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond) en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV). De integrale kosten voor de uitvoering van de VTH- taken worden per omgevingsdienst, op basis van hun eigen opgestelde dienstverleningsovereenkomst, betaald.

Bij de berekening van de leges en de kostendekkendheid mogen alleen de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend. Toezicht en handhaving worden dus niet doorberekend in de kostendekkendheid.

Het onderstaande overzicht geeft enig inzicht in de mate waarin de leges de kosten dekken. De te realiseren opbrengsten voor 2027 zijn gebaseerd op de kostendekkende tarieven en het aantal vergunningsaanvragen dat naar verwachting het komende jaar wordt ingediend.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen, maken we gebruik van de Activity Based Costing method (ABC-methode). Deze methode wordt beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC-methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Met ingang van 2020 maakt de provincie gebruik van de Rijkstarieven. Voor het uurtarief van de provincie wordt gerekend met schaal 9.

Volgens artikel 10 van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV) mogen de geraamde baten niet de geraamde lasten overschrijven. De kostendekkendheid mag maximaal 100 procent zijn. Eventueel kruis subsidiëren is wel toegestaan.

De geraamde baten, zoals zijn opgenomen in de begroting 2027, zijn al volgt berekend:
'het aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de tarieventabel 2027 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de vergunningsaanvraag'.

De geraamde lasten, zoals zijn opgenomen in de begroting 2027, zijn als volgt berekend:
'het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal verwachte aanvragen in 2027'.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2027	Lasten begroot 2027	Kostendekkendheid begroot 2027
Bouw activiteiten	OD NZKG	€ 2.300.000	€ 1.067.857	215,4%
Milieubelastende activiteiten	OD NZKG ODIJ	€ 1.500.000	€ 3.620.302	41,4%
Wegen/waterwegen	PNH	€ 736.000	€ 726.000	101,4%
Wateractiviteiten	OD NZKG	€ 200.000	€ 534.706	37,4%
Baden en zwemmen	OD NHN	€ 10.000	€ 26.183	38,2%
Ontgrondingswet	OD NZKG	€ 32.000	€ 158.767	19,0%
Natura 2000 activiteiten	OD NHN	€ 660.000	€ 2.494.847	26,5%
Luchtvaartwet	OD NZKG en PNH	€ 17.000	€ 18.648	91,2%
Overige	PNH	€ 5.000	€ 9.712	51,5%
Grondwaterbeschermingsgebied	OD NZKG	€ 20.000	€ 21.109	94,7%
Wadlopen*	Provincie Friesland	€ 3.882	€ 28.663	13,6%
Schadevergoeding*	BIJ12/ Faunaschade	€ 408.000	€ 1.070.000	38,1%
Totaal provinciale heffingen		**€ 5.891.882**	**€ 9.776.794**	**60,3%**

* De leges voor faunaschade (BIJ12) en het wadlopen (provincie Friesland) worden geïnd door de uitvoerende organisaties zelf. Deze opbrengsten worden verrekend met de bijdragen die de provincie Noord-Holland verschuldigd is aan BIJ12 en de provincie Friesland. De betreffende legesbaten lopen daarom niet via de begroting van de provincie.

Ontwikkelingen met betrekking tot leges

De verruimde reikwijdte van de Omgevingswet en de ervaringen in 2024 en 2025 hebben ertoe geleid dat in 2025 en 2026, in IPO-verband, een werkgroep is ingesteld om de tarieventabel voor milieubelastende activiteiten te vereenvoudigen. Het streven is om deze aangepaste tarieventabel met ingang van de legesverordening 2027 in werking te laten treden.

Als gevolg van achterstanden bij het opleggen van legesaanslagen door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, in 2025, zijn de eerste ervaringen met milieuleges nog beperkt. Op basis van de voorlopige inzichten bestaat het beeld dat de huidige tarieven nog niet volledig kostendekkend zijn en dat er ruimte is om de legesinkomsten de komende jaren te verhogen door meer kostendekkende tarieven te hanteren.

Voor een gedegen onderbouwing is echter aanvullende informatie nodig, die naar verwachting in de periode 2026–2027 beschikbaar komt. De aanpassingen in de legesverordening en de tarieventabel 2027 (en de berekening van de legestarieven) worden aan Provinciale Staten ter besluitvorming voorgelegd.

In aansluiting op het in de kaderbrief 2026 opgenomen voorstel tot verhoging van de legesopbrengsten, zijn deze opbrengsten verwerkt als een ophoging van de milieuleges in de begroting 2027. Dit verklaart het verschil in opbrengsten tussen 2027 en de voorgaande jaren.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

De nazorgregeling Wet milieubeheer geldt sinds 1 april 1998. Deze geldt voor stortplaatsen waarop of na 1 september 1996 afval is gestort.
De stortplaatsen mogen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe moet

eeuwigdurende nazorg plaatsvinden waarvoor de provincie verantwoordelijk is.
De provincie moet maatregelen nemen om bode beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Ook moeten deze voorzieningen regelmatig worden geïnspecteerd en moet de bodem onder de stortplaats worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In dit fonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

Voor het begrotingsjaar 2027 wordt vooralsnog geen opbrengst geraamd. In het derde kwartaal van 2026 wordt het voorstel tot vaststelling van de tarieventabel 2027 (nazorgheffing) van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland en het besluit tot het vaststellen van de begroting 2027 van dit Fonds voorgelegd aan Provinciale Staten.

Opbrengst belastingen en lokale heffingen x € 1 mln.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025		Begroot 2026		Begroot 2027	
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-€ 272,1	-€ 297,4	V	-€ 367,9	V	-€ 371,7	V
Grondwaterheffing	-€ 0,8	-€ 0,8	V	-€ 0,8	V	-€ 0,9	V
Leges							
* Bouwactiviteiten	-€ 2,4	-€ 2,1	V	€ 2,2	V	€ 2,3	V
* Overige leges	-€ 1,8	-€ 2,6	V	€ 1,8	V	€ 3,1	V
Totaal	**-€ 277,1**	**-€ 302,9**	**V**	**-€ 364,7**	**V**	**-€ 367,2**	**V**

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan diverse uitsplitsingen van de meerjarenraming. De uitsplitsingen zijn op exploitatiekosten als op opbrengstenniveau en geven een overzicht van de meerjarige ontwikkeling van de begrotingssaldo's van de provincie. Het hoofdstuk is conform de wettelijke eisen zoals opgenomen in artikel 3 en de artikelen 17 tot en met 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, is gekozen om de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2027 en de meerjarenraming 2027-2030 te integreren in 1 hoofdstuk. Daarnaast is er op programmaniveau, in hoofdstuk 2, ook een uitsplitsing van de financiën. Hierdoor ontstaat een compleet meerjarig beeld.

4.2 Meerjarenraming

4.2.1 Meerjarenraming 2027-2030

Bestuur (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	27.514 N	29.009 N	30.540 N	29.912 N	29.855 N	29.678 N
Baten	-71 V	-59 V	-59 V	-59 V	-59 V	-59 V
Saldo van baten en lasten	27.443 N	28.950 N	30.481 N	29.853 N	29.796 N	29.619 N
Stortingen						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	-1.415 V	-1.262 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	**26.029 N**	**27.688 N**	**30.481 N**	**29.853 N**	**29.796 N**	**29.619 N**

Klimaat en gezonde leefomgeving (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	69.143 N	94.374 N	86.094 N	84.827 N	74.022 N	73.218 N
Baten	-24.057 V	-28.203 V	-12.768 V	-6.188 V	-6.114 V	-6.225 V
Saldo van baten en lasten	45.087 N	66.172 N	73.326 N	78.639 N	67.908 N	66.993 N
Stortingen						
Storting reserves	28 N	3.966 N	2.126 N	126 N	126 N	126 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	-2.516 V	-11.220 V	-4.077 V	-3.663 V	-525 V	-560 V
Resultaat	**42.599 N**	**58.918 N**	**71.375 N**	**75.102 N**	**67.509 N**	**66.559 N**

Ruimte en Wonen (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	22.601 N	27.390 N	26.699 N	21.291 N	17.006 N	12.802 N
Baten	-2.255 V	-678 V	-17 V	-17 V	-18 V	-18 V
Saldo van baten en lasten	20.346 N	26.712 N	26.682 N	21.274 N	16.988 N	12.784 N
Stortingen						
Storting reserves	25.050 N	5.800 N	0 V	0 V	0 V	0 V
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	-31.550 V	-14.234 V	-10.901 V	-7.303 V	-4.204 V	0 V

Resultaat	**13.846 N**	**18.278 N**	**15.781 N**	**13.971 N**	**12.784 N**	**12.784 N**

Bereikbaarheid (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	265.149 N	321.774 N	295.622 N	285.749 N	302.900 N	293.601 N
Baten	−12.517 V	−12.830 V	−6.591 V	−4.673 V	−8.968 V	−18.933 V
Saldo van baten en lasten	252.631 N	308.944 N	289.031 N	281.076 N	293.932 N	274.668 N
Stortingen						
Storting reserves	130.187 N	49.998 N	55.935 N	51.649 N	60.484 N	49.789 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	−142.009 V	−137.733 V	−63.486 V	−52.380 V	−79.046 V	−41.307 V
Resultaat	**240.809 N**	**221.208 N**	**281.480 N**	**280.344 N**	**275.370 N**	**283.150 N**

Natuur en landelijk gebied (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	160.457 N	222.047 N	227.909 N	216.603 N	185.697 N	176.772 N
Baten	−14.643 V	−32.718 V	−28.709 V	−21.510 V	−24.952 V	−16.889 V
Saldo van baten en lasten	145.814 N	189.329 N	199.200 N	195.093 N	160.745 N	159.883 N
Stortingen						
Storting reserves	144.148 N	149.235 N	19.373 N	13.019 N	13.019 N	13.019 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	−67.638 V	−71.234 V	−107.536 V	−102.025 V	−68.178 V	−77.253 V
Resultaat	**222.324 N**	**267.330 N**	**111.037 N**	**106.087 N**	**105.586 N**	**95.649 N**

Economie, leefbaarheid en cultuur (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	53.335 N	52.486 N	54.469 N	40.994 N	39.561 N	40.378 N
Baten	−4.698 V	−4.816 V	−567 V	−300 V	−300 V	−300 V
Saldo van baten en lasten	48.636 N	47.670 N	53.902 N	40.694 N	39.261 N	40.078 N
Stortingen						
Storting reserves	16.881 N	10.435 N	4.925 N	4.900 N	4.900 N	4.900 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	−15.180 V	−36.768 V	−15.945 V	−5.076 V	−4.924 V	−4.924 V
Resultaat	**50.338 N**	**21.337 N**	**42.882 N**	**40.518 N**	**39.237 N**	**40.054 N**

Overzicht Algemene middelen en organisatie (x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	108.588 N	128.213 N	147.256 N	155.684 N	166.678 N	181.159 N
Baten	-684.328 V	-723.478 V	-717.888 V	-733.173 V	-742.862 V	-756.127 V
Saldo van baten en lasten	-575.740 V	-595.265 V	-570.632 V	-577.488 V	-576.184 V	-574.967 V
Stortingen						
Storting reserves	42.016 N	19.791 N	22.372 N	17.045 N	14.769 N	22.987 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	-146.465 V	-70.698 V	-18.928 V	-12.732 V	-2.882 V	-2.543 V
Resultaat	**-680.189 V**	**-646.172 V**	**-567.188 V**	**-573.175 V**	**-564.297 V**	**-554.523 V**

Totaal 2027 tot en met 2030 (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	2025 Rekening	2026 t/m TBW	2027 Begroting	2028 Raming	2029 Raming	2030 Raming
Lasten	706.787 N	875.292 N	868.589 N	835.059 N	815.718 N	807.608 N
Baten	-742.569 V	-802.781 V	-766.599 V	-765.920 V	-783.273 V	-798.551 V
Saldo van baten en lasten	-35.782 V	72.511 N	101.990 N	69.140 N	32.445 N	9.057 N
Stortingen						
Storting reserves	358.310 N	239.225 N	104.731 N	86.739 N	93.298 N	90.821 N
Onttrekkingen						
Onttrekking reserves	-406.773 V	-343.149 V	-220.873 V	-183.179 V	-159.759 V	-126.587 V
Resultaat	**-84.246 V**	**-31.413 V**	**-14.152 V**	**-27.301 V**	**-34.015 V**	**-26.709 V**

4.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De begroting is opgesteld met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens het BBV is het gemodificeerd stelsel van lasten en baten van toepassing. In overeenstemming met de BBV-regelgeving is het autorisatieniveau bepaald op het totaal van de lasten en het totaal van de baten per programma. De begroting geeft in overeenstemming met de normen van het BBV een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. De baten en lasten worden – tenzij anders vermeld – toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Basis voor de ramingen in de begroting

De begroting 2027 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de effecten van de door Provinciale Staten vastgestelde kaderbrief 2027 en de onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Daarnaast zijn in de begroting 2027 de ambities uit het coalitieakkoord 'Verbindend voorruit!' verwerkt.

Verantwoording subsidies

Subsidies worden geraamd in het jaar dat deze worden toegekend. Voor meerjarige lopende projectsubsidies zijn binnen IPO-verband afspraken gemaakt met BBV en de accountants. Deze afspraken houden in dat wanneer de subsidies niet voor het eind van het jaar zijn afgerond, het restantbedrag in een reserve 'Subsidieverplichtingen' beschikbaar blijft voor de restant uitbetalingen de komende jaren. Omdat de provincie werkt met één doel per reserve, worden daarvoor zo nodig meerdere reserves ingesteld. Op die manier blijven per doel de lopende subsidieverplichtingen inzichtelijk.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze activa worden lineair afgeschreven met inachtneming van de volgende afschrijvingstermijnen (in jaren):

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals de aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden lineair afgeschreven in maximaal (in jaren):

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen worden –tenzij anders wordt vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig wordt een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen worden tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij blijkt dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken wordt gewaardeerd.

Rente

De kapitaallasten van investeringen komen ten laste van de exploitatie en maken daarmee onderdeel uit van de uitgaven in de begroting. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De doorbelasting van de totale rentelasten gebeurt op basis van een (voorcalculatorisch) omslagpercentage. Dit omslagpercentage wordt berekend door de totale rentelast te delen door de totale boekwaarde van de vaste activa op 1 januari.

Dividenduitkering

De provincie ontvangt dividend vanuit de deelnemingen waarin zij een aandeel heeft. De hoogte van de dividenduitkering wordt gebaseerd op berichtgeving vanuit de deelnemingen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Salariskosten en toerekening van organisatiekosten

De geraamde kosten voor capaciteit zijn gebaseerd op ramingen van de personele capaciteit die nodig is om de opgaven uit te voeren. De personele capaciteit bestaat uit zowel het eigen personeel als ingehuurde capaciteit. De kosten worden verantwoord in de jaarrekening op de operationele doelen en taakvelden en investeringen op basis van de bij de begroting (inclusief begrotingswijzigingen) vermelde verdeelsleutel.

Algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen van het provinciefonds

De raming van de inkomsten uit het provinciefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2026.

4.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x 1.000 euro/ Min is voordelig)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Verschil t.o.v. jaarrekening 2025	Verschil t.o.v. begroting 2026
1	Bestuur	27.514 N	29.009 N	30.540 N	3.025 N	1.531 N
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	69.143 N	94.374 N	86.094 N	16.951 N	-8.280 V
3	Ruimte en Wonen	22.601 N	27.390 N	26.699 N	4.098 N	-691 V
4	Bereikbaarheid	265.149 N	321.774 N	295.622 N	30.473 N	-26.151 V
5	Natuur en landelijk gebied	160.457 N	222.047 N	227.909 N	67.451 N	5.862 N
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	53.335 N	52.486 N	54.469 N	1.134 N	1.983 N
7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	108.588 N	128.213 N	147.256 N	38.668 N	19.043 N
	Totaal van de lasten	706.787 N	875.292 N	868.589 N	161.802 N	-6.703 V

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x 1.000 euro/ Min is voordelig)

Nr	Baten per programma	Rekening 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Verschil t.o.v. jaarrekening 2025	Verschil t.o.v. begroting 2026
1	Bestuur	-71 V	-59 V	-59 V	12 N	N
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-24.057 V	-28.203 V	-12.768 V	11.289 N	15.435 N
3	Ruimte en Wonen	-2.255 V	-678 V	-17 V	2.238 N	661 N
4	Bereikbaarheid	-12.517 V	-12.830 V	-6.591 V	5.926 N	6.239 N
5	Natuur en landelijk gebied	-14.643 V	-32.718 V	-28.709 V	-14.066 V	4.009 N
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-4.698 V	-4.816 V	-567 V	4.131 N	4.249 N
7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-684.328 V	-723.478 V	-717.888 V	-33.560 V	5.590 N
	Totaal van de baten	-742.569 V	-802.781 V	-766.599 V	-24.030 V	36.182 N

Algemene oorzaken van verschillen

Veel verschillen tussen de jaarschijven heeft als oorzaak de variaties in uitvoering van projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt een voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat. Veel van deze projecten dekt de provincie vanuit de reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen in de financiële tabellen geeft hier op hoofdlijnen een inzicht. De afspraken uit de kaderbrief 2027 is een andere belangrijke verklaring voor de veranderingen in de jaarschijven. in hoofdstuk 1 is dit in 'Overzicht financiële ontwikkelingen' in de tabel 'Totaaloverzicht nieuwe niet begrotingsneutrale mutaties begroting' weergegeven en in het kort verklaard. De belangrijkste

verschillen worden hieronder per programma weergegeven. In hoofdstuk 2 staat per programma een nadere verklaring op beleidsdoelniveau.

4.2.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten	101.990 N	69.140 N	32.445 N	9.057 N
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-116.142 V	-96.440 V	-66.461 V	-35.766 V
Begrotingssaldo na bestemming	**-14.152 V**	**-27.301 V**	**-34.015 V**	**-26.709 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	6.444 N	-1.472 V	-13.506 V	10.494 N
Structureel begrotingssaldo	**-20.596 V**	**-25.829 V**	**-20.510 V**	**-37.203 V**

4.2.5 Structureel en reëel evenwicht

Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig

2027	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**144.154**	**-42.164**	**101.990**
Baten		-35.557	-731.042	-766.599
	1 Bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-3.987	-8.781	-12.768
	3 Ruimte en Wonen	0	-17	-17
	4 Bereikbaarheid	-3.098	-3.493	-6.591
	5 Natuur en landelijk gebied	-26.715	-1.994	-28.709
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	-157	-410	-567
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-716.288	-717.888
Lasten		179.711	688.878	868.589
	1 Bestuur	-473	31.013	30.540
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	8.848	77.246	86.094
	3 Ruimte en Wonen	10.987	15.712	26.699
	4 Bereikbaarheid	19.305	276.317	295.622
	5 Natuur en landelijk gebied	119.192	108.717	227.909
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	12.846	41.623	54.469
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	9.006	138.250	147.256

Totaal Reserves		**-137.710**	**21.568**	**-116.142**
Baten		-217.026	-3.847	-220.873
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-4.077	0	-4.077
	3 Ruimte en Wonen	-10.901	0	-10.901
	4 Bereikbaarheid	-60.496	-2.990	-63.486
	5 Natuur en landelijk gebied	-107.461	-75	-107.536
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	-15.945	0	-15.945
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-18.146	-782	-18.928
Lasten		79.316	25.415	104.731
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	2.126	0	2.126
	3 Ruimte en Wonen	0	0	0
	4 Bereikbaarheid	55.935	0	55.935
	5 Natuur en landelijk gebied	6.158	13.215	19.373
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	25	4.900	4.925
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	15.072	7.300	22.372
Eindtotaal		**6.444**	**-20.596**	**-14.152**

Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig

2028	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**111.043**	**-41.904**	**69.140**
Baten		-22.416	-743.504	-765.920
	1 Bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-145	-6.043	-6.188
	3 Ruimte en Wonen	0	-17	-17
	4 Bereikbaarheid	-1.165	-3.508	-4.673
	5 Natuur en landelijk gebied	-19.506	-2.004	-21.510
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	-300	-300
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-731.573	-733.173
Lasten		133.459	701.600	835.059
	1 Bestuur	-473	30.385	29.912
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	4.796	80.031	84.827
	3 Ruimte en Wonen	7.414	13.877	21.291
	4 Bereikbaarheid	8.203	277.545	285.749
	5 Natuur en landelijk gebied	106.520	110.083	216.603

	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	40.994	40.994
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	6.999	148.685	155.684
Totaal Reserves		**-112.515**	**16.075**	**-96.440**
Baten		-179.293	-3.886	-183.179
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-3.663	0	-3.663
	3 Ruimte en Wonen	-7.303	0	-7.303
	4 Bereikbaarheid	-49.351	-3.029	-52.380
	5 Natuur en landelijk gebied	-101.950	-75	-102.025
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	-5.076	0	-5.076
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-11.950	-782	-12.732
Lasten		66.778	19.961	86.739
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	126	0	126
	3 Ruimte en Wonen	0	0	0
	4 Bereikbaarheid	51.649	0	51.649
	5 Natuur en landelijk gebied	58	12.961	13.019
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	4.900	4.900
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	14.945	2.100	17.045
Eindtotaal		**-1.472**	**-25.829**	**-27.301**

Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig

2029	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**67.213**	**-34.768**	**32.445**
Baten		-30.481	-752.792	-783.273
	1 Bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	0	-6.114	-6.114
	3 Ruimte en Wonen	0	-18	-18
	4 Bereikbaarheid	-5.445	-3.523	-8.968
	5 Natuur en landelijk gebied	-23.436	-1.516	-24.952
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	-300	-300
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-741.262	-742.862
Lasten		97.694	718.024	815.718
	1 Bestuur	-473	30.328	29.855
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	1.575	72.447	74.022
	3 Ruimte en Wonen	4.315	12.691	17.006

	4	Bereikbaarheid	13.146	289.754	302.900
	5	Natuur en landelijk gebied	78.281	107.416	185.697
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	39.561	39.561
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	850	165.828	166.678
Totaal Reserves			**-80.719**	**14.258**	**-66.461**
Baten			-156.156	-3.603	-159.759
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-525	0	-525
	3	Ruimte en Wonen	-4.204	0	-4.204
	4	Bereikbaarheid	-76.300	-2.746	-79.046
	5	Natuur en landelijk gebied	-68.103	-75	-68.178
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-4.924	0	-4.924
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-2.100	-782	-2.882
Lasten			75.437	17.861	93.298
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	126	0	126
	3	Ruimte en Wonen	0	0	0
	4	Bereikbaarheid	60.484	0	60.484
	5	Natuur en landelijk gebied	58	12.961	13.019
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	4.900	4.900
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	14.769	0	14.769
Eindtotaal			**-13.506**	**-20.510**	**-34.015**

Bedragen x € 1.000/ Min is voordelig

2030		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**60.518**	**-51.461**	**9.057**
Baten			-32.358	-766.193	-798.551
	1	Bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	0	-6.225	-6.225
	3	Ruimte en Wonen	0	-18	-18
	4	Bereikbaarheid	-15.395	-3.538	-18.933
	5	Natuur en landelijk gebied	-15.363	-1.526	-16.889
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	-300	-300
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-754.527	-756.127
Lasten			92.876	714.732	807.608
	1	Bestuur	-473	30.151	29.678

	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	1.010	72.208	73.218
	3 Ruimte en Wonen	111	12.691	12.802
	4 Bereikbaarheid	22.251	271.350	293.601
	5 Natuur en landelijk gebied	69.227	107.545	176.772
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	40.378	40.378
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	750	180.409	181.159
Totaal Reserves		**-50.024**	**14.258**	**-35.766**
Baten		-122.984	-3.603	-126.587
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-560	0	-560
	3 Ruimte en Wonen	0	0	0
	4 Bereikbaarheid	-38.561	-2.746	-41.307
	5 Natuur en landelijk gebied	-77.178	-75	-77.253
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	-4.924	0	-4.924
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.761	-782	-2.543
Lasten		72.960	17.861	90.821
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	126	0	126
	3 Ruimte en Wonen	0	0	0
	4 Bereikbaarheid	49.789	0	49.789
	5 Natuur en landelijk gebied	58	12.961	13.019
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	4.900	4.900
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	22.987	0	22.987
Eindtotaal		**10.494**	**-37.203**	**-26.709**

Incidentele baten (bedragen x € 1.000 / Min is voordelig)

BD	Toelichting	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029	Saldo 2030
2.1	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. verduurzamen Paviljoen Welgelegen	-500 V	0 V	0 V	0 V
2.1	Onttrekking aan de reserve Energietransitie t.b.v. verduurzamen Paviljoen Welgelegen	-1.746 V	-1.500 V	0 V	0 V
2.1	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. CDOKE-regeling	-2.824 V	0 V	0 V	0 V
2.2	Onttrekking aan de reserve Bodemsanering t.b.v. dekking capaciteit en div. projectlasten	-927 V	-1.778 V	0 V	0 V
3.2	Onttrekking aan de reserve Woningbouw voor (subsidies) versnellen woningbouw en duurzame bereikbaarheid	-1.000 V	0 V	0 V	0 V

3.2	Onttrekkingen aan de reserve Woningbouw subsidies voor de verleende subsidie aan de Poort van Hoorn	-1.138 V	-938 V	0 V	0 V
3.2	Onttrekkingen aan de reserve subsidie OV-fonds voor de verleende subsidie Haarlem knooppunt Nieuw-Zuid	-5.730 V	-6.300 V	-3.820 V	0 V
3.3	Onttrekkingen aan de reserve Meekoppelkansen t.b.v. diverse projecten cf. samenwerkingsovereenkomst	-2.000 V	0 V	0 V	0 V
4.1	Onttrekking aan reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden voor o.a. lasten kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals voor de subsidieregeling fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer	-360 V	100 N	-15.940 V	-17.372 V
4.1	Onttrekking aan reserve verleende subsidies OD 4.1 t.b.v. subsidie Weg om Zuid	-8.600 V	-1.005 V	-550 V	0 V
4.2	Onttrekking aan de reserve OV projecten ter dekking van activiteiten vallend onder Bikkergelden en voor OV concessies	-8.559 V	134 N	0 V	0 V
4.4	Onttrekking aan de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur t.b.v. studiekosten voor het aanleggen en verbeteren van infrastructurele projecten	950 N	950 N	200 N	0 V
4.4	Onttrekking aan de reserve Groot onderhoud wegen ter dekking van lopende projecten	-35.634 V	-38.167 V	-42.894 V	-15.012 V
4.4	Baten uit bijdragen van derden t.b.v. project verbinding A9 Heiloo	-1.740 V	-628 V	-5.445 V	-15.395 V
4.4	Onttrekking aan de reserve Groot onderhoud vaarwegen i.v.m. indexatie voor invulling taakstelling	-4.343 V	-7.965 V	-14.965 V	-2.500 V
4.4	Onttrekking aan de reserve Innovatieprojecten Mobiliteit t.b.v. de lasten voor uitvoeren Innovatieprogramma verkeer- en vervoer 2026-2030	-2.000 V	-2.000 V	-2.000 V	-2.500 V
5.1	Onttrekking aan reserve Groen voor diverse projecten zoals Programma Natuurnetwerk Nederland, Kaderrichtlijn Water en Masterplan Biodiversiteit en overhevelen van middelen i.v.m. waardevermindering NNN gronden	-77.038 V	-89.326 V	-64.400 V	-74.734 V
5.1	Onttrekking aan de reserve Groene Uitweg t.b.v. lasten van uitvoeringsprogramma	-2.862 V	0 V	0 V	0 V
5.1	Onttrekking aan de reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP) t.b.v. lasten projecten Natuurnetwerk en natuurontwikkeling OVP	-4.000 V	-3.628 V	-1.555 V	-2.116 V
5.1	Baten uit bijdragen derden t.b.v. groenprojecten B&U	0 V	-805 V	0 V	0 V
5.1	Onttrekking aan reserve verleende subsidies Groen voor het programma natuurnetwerk	-2.968 V	0 V	0 V	0 V
5.1	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. SPUK L33 Programma Natuur fase II	-14.365 V	-13.196 V	-16.583 V	-13.448 V
5.3	Onttrekking aan de reserve Cofinanciering Waddenzee t.b.v. project- en proceskosInveteringskader Waddengebied	-755 V	0 V	0 V	0 V

5.3	Onttrekking aan de reserve subsidies Cofinanciering Waddenzee o.a. voor dekking van de kosten project Ruim baan voor Vissen II	-3.857 V	0 V	0 V	0 V
5.4	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. projecten BUVR PWN - ondergrondse drinkwaterberging	-600 V	0 V	0 V	0 V
5.5	Onttrekking aan de reserve PPLG t.b.v. lasten KTA recreatiemaatregelen	-11.440 V	-4.420 V	0 V	0 V
5.5	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - uitvoering koplopers	-8.776 V	-3.610 V	-5.093 V	0 V
5.5	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - verleggen fietspad Blijdensteinsweg	-788 V	0 V	0 V	0 V
5.5	Baten uit bijdragen van het Rijk t.b.v. SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - SPA pachtafkoop Laag Holland	-1.000 V	-1.250 V	-1.250 V	-1.500 V
5.6	Onttrekking aan de reserve Europese landbouwprojecten voor t.b.v. cofinanciering en uitvoeringskosten RVO van landbouwsubsidies cf. convenant	-3.725 V	-3.035 V	-900 V	0 V
6.1	Onttrekking aan de reserve Ontwikkeling havencomplexen ter dekking van de lasten projecten toekomstbestendige ontwikkeling	-10.388 V	0 V	0 V	0 V
6.1	Onttrekking aan de reserve MKB voor haalbaarheid en uitvoeringskosten i.h.k.v. MIT regelingen R&D	-4.462 V	-4.462 V	-4.462 V	-4.462 V
7.2	Onttrekking aan de reserve Bedrijfsvoering ter dekking van kosten aanschaf ICT-apparatuur, voor het Programma Bedrijfsvoeringssysteem en voor diverse huisvestingsprojecten	-9.468 V	-6.218 V	-412 V	-512 V
7.5	Baten uit grondverkopen	-1.500 V	-1.500 V	-1.500 V	-1.500 V
7.5	Baten specifiek uit verkoop BBL- en PASO-gronden	-25 V	-25 V	-25 V	-25 V
7.5	Onttrekking aan de Algemene reserve ter dekking van lasten vallend onder DU uitkeringen zoals Toekomstige bedrijfsterreinen, CDOKE-regeling en Versterking vergunningverlening maatwerk	-5.928 V	-4.448 V	-2.000 V	-1.761 V
	Overige mutaties <€500.000	-12.487 V	-6.689 V	-3.043 V	-2.505 V
Eindtotaal		**-252.583 V**	**-201.709 V**	**-186.637 V**	**-155.342 V**

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000 / Min is voordelig)

BD	Toelichting	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029	Saldo 2030
2.1	Lasten i.h.k.v. verduurzamen Paviljoen Welgelegen	2.246 N	1.500 N	0 V	0 V
2.1	Lasten i.h.k.v. energiebesparingsakkoord	1.200 N	1.100 N	900 N	800 N
2.1	Lasten i.h.k.v. CDOKE-regeling	2.678 N	0 V	0 V	0 V
2.1	Storting aan de reserve Energietransitie t.b.v. project Energieneutraal Paviljoen Welgelegen	1.900 N	0 V	0 V	0 V

2.2	Lasten a.g.v. aanpassing kasritme projecten voor bodemsanering B&U	927 N	1.778 N	0 V	0 V
3.2	Lasten i.h.k.v. subsidie Haarlem knooppunt Nieuw-Zuid	6.730 N	6.300 N	3.820 N	0 V
3.2	Lasten i.h.k.v. subsidie Poort van Hoorn voor versnellen woningbouw en duurzame bereikbaarheid	1.138 N	938 N	0 V	0 V
3.3	Lasten i.h.k.v. Meekoppelkansen o.a. voor fiets-/wandelverbinding	2.000 N	0 V	0 V	0 V
4.1	Lasten i.h.k.v. subsidie Weg om Zuid	7.595 N	0 V	0 V	0 V
4.1	Storting aan de reserve Mobiliteitsbeleid i.h.k.v. verkeersveiligheid, voor projecten doorfietsroutes, verbinding A9 Heiloo en lasten i.v.m. correctie budget	5.019 N	4.373 N	4.585 N	5.801 N
4.2	Storting aan de reserve OV projecten i.v.m. indexering budgetten Bikkergelden en voor OV concessies	7.845 N	67 N	67 N	0 V
4.4	Uitgaven voor ontwikkeling en studiekosten van provinciale infrastructuur	2.600 N	2.600 N	3.350 N	4.100 N
4.4	Lasten i.v.m. project verbinding A9 Heiloo en voor het beheer en in stand houden infrastructuur	3.622 N	1.519 N	6.658 N	16.658 N
4.4	Lasten i.h.k.v. Innovatieprogramma verkeer- en vervoer 2026-2030	2.000 N	2.000 N	2.000 N	2.500 N
4.4	Storting aan de reserve Groot onderhoud wegen i.v.m. indexering en voor areaaluitbreiding variabele onderhoud	34.351 N	38.562 N	46.664 N	36.186 N
4.4	Storting aan de reserve Groot onderhoud vaarwegen i.v.m. indexatie voor invulling taakstelling	7.025 N	7.025 N	7.152 N	5.112 N
5.1	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor opdrachten en subsidies binnen Programma Natuurnetwerk Nederland incl. Masterplan Biodiversiteit	52.571 N	69.984 N	49.394 N	50.542 N
5.1	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor Kaderrichtlijn Water	2.580 N	0 V	0 V	0 V
5.1	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor herprogrammering en maatregelen groenprojecten B&U	7.721 N	5.746 N	2.401 N	1.205 N
5.1	Uitgaven i.v.m. verleende subsidies Programma Natuurnetwerk Nederland	2.968 N	0 V	0 V	0 V
5.1	Lasten i.v.m. SPUK L33 Programma Natuur fase II	14.365 N	13.196 N	16.583 N	13.448 N
5.1	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor maatregelen Programma Groene Uitweg	2.862 N	0 V	0 V	0 V

5.1	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme Programma Natuurnetwerk en Natuurontwikkeling OVP	4.000 N	3.628 N	1.555 N	2.116 N
5.3	Storting aan de reserve Cofinanciering Waddenzee i.v.m. Investeringskader Waddengebied	1.000 N	0 V	0 V	0 V
5.3	Lasten i.v.m. verleende subsidies Waddenzee o.a. voor project Ruim baan voor Vissen II	755 N	0 V	0 V	0 V
5.3	Lasten i.h.k.v. UVR Cofinanciering Waddenfonds NH en voor het Investeringskader Waddengebied incl. proceskosten	3.857 N	0 V	0 V	0 V
5.4	Storting aan de reserve Waterrecreatie i.v.m. indexering budgetten	600 N	0 V	0 V	0 V
5.5	Uitgaven voor SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - uitvoering koplopers	8.776 N	3.610 N	5.093 N	0 V
5.5	Uitgaven voor SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - verleggen fietspad Blijdensteinsweg	788 N	0 V	0 V	0 V
5.5	Uitgaven voor SPUK L35 Provinciale maatregelen landelijk gebied - SPA pachtafkoop Laag Holland	1.000 N	1.250 N	1.250 N	1.500 N
5.5	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor projectmaatregelen landbouw en stikstof cf. KTA Landelijk Gebied	2.673 N	0 V	0 V	0 V
5.5	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor projectmaatregelen water en klimaat cf. KTA Landelijk Gebied	3.750 N	0 V	0 V	0 V
5.5	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor projectmaatregelen recreatieve voorzieningen cf. KTA Landelijk Gebied	711 N	647 N	0 V	0 V
5.5	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme m.b.t. KTA NNN Binnenduinrand	2.550 N	3.100 N	0 V	0 V
5.5	Lasten i.v.m. bijstelling kasritme voor stikstofreductie	665 N	623 N	0 V	0 V
5.6	Storting aan de reserve Europese landbouwprojecten voor uitvoeringskosten RVO landbouwsubsidies	5.100 N	0 V	0 V	0 V
5.6	Lasten i.h.k.v. Cofinanciering NSP en Uitvoeringskosten RVO	3.725 N	3.035 N	900 N	0 V
6.1	Lasten i.h.k.v. bijstellen kasritme toekomstbestendig ontwikkelen van havencomplexen	10.262 N	0 V	0 V	0 V
6.1	Uitgaven voor diverse projecten i.v.m. toekomstbestendig ontwikkelen van bedrijfsterreinen	2.200 N	0 V	0 V	0 V
7.2	Uitgaven voor Programma Bedrijfsvoeringssysteem en diverse huisvestingsprojecten binnen de ambtelijke organisatie	7.029 N	5.777 N	0 V	0 V

7.5	Storting aan de Algemene reserve i.h.k.v. DU Versterking vergunningverlening maatwerk cf. septembercirculaire 2025	2.069 N	2.069 N	2.069 N	0 V
7.5	Lasten i.h.k.v. de meerjarige afwaardering van de verkoop gronden	500 N	500 N	500 N	500 N
7.5	Overheveling de reserve Waardevermindering grond Groen i.v.m. NNN gronden	12.700 N	12.700 N	12.700 N	22.987 N
	Overige mutaties <€500.000	12.374 N	6.610 N	5.490 N	2.381 N
Eindtotaal		**259.027 N**	**200.237 N**	**173.131 N**	**165.836 N**

Structurele stortingen aan de reserves (bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

BD	Onderwerp	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
5.1	Resv. Groen	13.215 N	12.961 N	12.961 N	12.961 N
6.1	Resv. MKB	4.900 N	4.900 N	4.900 N	4.900 N
7.2	Resv. Bedrijfsvoering	7.300 N	2.100 N	0 V	0 V
Eindtotaal		**25.415 N**	**19.961 N**	**17.861 N**	**17.861 N**

Structurele onttrekkingen aan de reserves (bedragen x € 1.000/ Min is voordelig)

BD	Onderwerp	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-637 V	-676 V	-676 V	-676 V
4.4	Resv. Kaplst. OV	-1.680 V	-1.680 V	-1.680 V	-1.680 V
4.4	Resv. Kaplst. Innov	-673 V	-673 V	-390 V	-390 V
5.1	Resv. Kaplst. Groen	-75 V	-75 V	-75 V	-75 V
7.2	Resv. huisvesting	-782 V	-782 V	-782 V	-782 V
Eindtotaal		**-3.847 V**	**-3.886 V**	**-3.603 V**	**-3.603 V**

4.2.6 EMU-saldo

	Omschrijving	Begroting 2026*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Min is nadelig	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-72.511 N	-101.990 N	-69.140 N	-32.445 N	-9.057 N
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	105.104	98.197	93.653	88.977	82.767
(2)	Mutatie voorzieningen	1.681	1.681	1.681	1.681	1.681
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-	-	-
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-	-
(0-1+2-3-4)	**EMU-saldo**	**-175.934**	**-198.506**	**-161.112**	**-119.741**	**-90.143**

* t/m tweede begrotingswijziging 2026

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Opbouw exploitatie

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de Kaderbrief 2027. Deze begroting bevat echter ook een aantal nieuwe ontwikkelingen. De mutaties die nieuw zijn, worden hieronder gespecificeerd en kort toegelicht.

Opbouw exploitatie

Financieel kader (x € 1.000)	Saldo 2027		Saldo 2028		Saldo 2029		Saldo 2030	
Saldo voor begroting 2027	-11.500	V	-30.349	V	-20.764	V	-16.162	V
Technische bijstellingen	-4.150	V	2.359	N	-13.926	V	-10.554	V
Autonome ontwikkelingen	297	N	-461	V	-476	V	-643	V
Beleidsvoorstellen	1.200	N	1.150	N	1.150	N	650	N
Eindstand Begroting 2027	**-14.152**	**V**	**-27.301**	**V**	**-34.015**	**V**	**-26.709**	**V**

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Activa						
	Immateriële activa	–	–	–	–	–
	Materiële activa (investeringen)	1.355.609	1.453.806	1.547.459	1.636.436	1.719.203
	Economisch nut	*178.112*	*174.926*	*170.853*	*166.780*	*162.707*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.177.497*	*1.278.880*	*1.376.606*	*1.469.656*	*1.556.496*
	Financiële vaste activa	360.509	361.179	361.179	327.979	327.979
	Kapitaalverstrekkingen	*210.181*	*265.135*	*265.135*	*265.135*	*265.135*
	Verstrekte langlopende leningen	*150.328*	*96.044*	*94.044*	*62.844*	*62.844*
	Vlottende activa					
	Voorraden	40	40	40	40	40
	Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	125.544	126.038	125.927	126.185	126.042
	Liquide middelen	954	1.004	1.054	1.104	1.154
	Overlopende activa	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
	Activa	**1.867.656**	**1.967.067**	**2.060.659**	**2.116.744**	**2.199.418**
Passiva						
	Algemene reserves	211.838	238.099	248.901	276.270	308.524
	Begroot resultaat (cumulatief)	31.413	14.152	27.301	34.015	26.709
	Bestemmingsreserves	780.238	669.248	576.157	509.628	475.623
	Voorzieningen	33.899	35.580	37.261	38.942	40.623
	Vaste Schuld (looptijd> dan 1 jaar)	182.396	382.868	547.474	668.369	759.110
	Netto-vlottende schulden	134.604	133.132	129.526	128.631	127.890
	Overlopende passiva	493.268	493.988	494.039	460.889	460.939
	Passiva	**1.867.656**	**1.967.067**	**2.060.659**	**2.116.744**	**2.199.418**

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029
Vakantiedagen	–	–	–	–
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	–	–	–	–
Werkloosheidsuitkeringen				
* Overige werkloosheidsuitkeringen	€ 200	€ 180	€ 175	€ 175
Totaal	**€ 200**	**€ 180**	**€ 175**	**€ 175**

4.3.3 Investeringen

Bedragen x € 1.000	Overzicht van netto investeringen per programma	2027	2028	2029	2030
Programma	**Lopende investeringen:**				
	Materiële vaste activa				
	Investeringen met een economisch nut				
	nvt	500	–	–	–
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
4	Investeringen provinciale infrastructuur	19.156	37.378	52.231	577
4	Groenprojecten	943	885	–	–
4	Investeringen Openbaar Vervoer	13.684	9.146	15.562	5.705
4	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	29.954	32.583	28.596	15.186
4	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	16.430			
4	PMO kunstwerken	16.238	6.951	1.244	25.673
	netto investeringen studie- en planfase	33.095	43.057	32.367	82.859
	Totaal materiële vaste activa	**130.000**	**130.000**	**130.000**	**130.000**
	Financiële vaste activa				
6	Begrote investeringen in financiele vaste activa*	54.954	–	–	–
	Totaal financiële vaste activa	**54.954**	**–**	**–**	**–**
	Totaal netto investeringen	**184.954**	**130.000**	**130.000**	**130.000**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 een 52)

Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2027	Netto investeringen 2027	Desinvesteringen 2027	Afwaarderingen 2027	Afschrijving 2027		Boekwaarde per 31-12-2027
1. Immateriële activa							
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-		-
Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-		-
2. materiële vaste activa							
A. Investeringen met een economisch nut	**178.111**	**500**	**-**	**-**	**3.686**	**N**	**174.925**
- Gronden en terreinen	123.130		-	-	-		123.130
- Bedrijfsgebouwen	52.453		-	-	3.686	N	48.767
- Machines en gebouwen	2.528	500	-	-	-		3.028
B. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**1.177.497**	**129.500**	**-**	**-**	**28.117**	**N**	**1.278.880**
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.177.497	129.500	-	-	28.117	N	1.278.880
Totaal materiële vaste activa	**1.355.608**	**130.000**	**-**	**-**	**31.803**	**N**	**1.453.805**
Totaal geactiveerde investeringen	**1.355.608**	**130.000**	**-**	**-**	**31.803**	**N**	**1.453.805**

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

	Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2027	Investeringen in 2027	Desinvesteringen in 2027	Herwaarderingen in 2027	Afschrijvingen in 2027	Boekwaarde per 31-12-2027
A.	**Kapitaalverstrekkingen aan:**						
	- Deelnemingen	210.181	54.954	-	-	-	265.135
B.	**Leningen aan:**						
	- Openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
	- Deelnemingen	59.897	-	-54.954	-		4.943
C.	**Overige langlopende leningen**	57.231	670,00	-	-		57.901
	Totaal financiële vaste activa	**360.509**	**55.624**	**54.954-**	**-**	**0**	**361.179**

4.3.5 Kapitaallasten

Omschrijving	2027		2028		2029		2030	
A. Capaciteitskosten								
Grond Houtplein	–		–		–		–	
Renovatie Houtplein	1.643	N	1.643	N	1.643	N	1.643	N
Nieuwbouw Dreef	557	N	557	N	557	N	557	N
Totaal A	2.200	N	2.200	N	2.200	N	2.200	N
B. Directe kosten								
Parkeergarage Dreef	407	N	407	N	407	N	407	N
Aanleg van provinciale wegen	10.884	N	11.168	N	11.250	N	12.047	N
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	637	N	676	N	676	N	676	N
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	3.952	N	3.993	N	3.994	N	6.204	N
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	4.230	N	4.589	N	5.028	N	5.031	N
DVM (intelligente verkeerslichten)	35	N	35	N	35	N	35	N
Duurzame infrastructuur	673	N	673	N	390	N	390	N
Steunpunten B&U	800	N	800	N	800	N	800	N
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	2.782	N	3.583	N	3.608	N	3.608	N
Investeringen OV	1.085	N	1.865	N	1.872	N	2.666	N
Vast onderhoud wegen	28	N	28	N	28	N	28	N
Onderhoud tunnels/aquaducten	113	N	113	N	113	N	113	N
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten OV	1.680	N	1.680	N	1.680	N	1.680	N
Investeringen groen (reserve kapitaallasten)	75	N	75	N	75	N	75	N
CIO - I-portfolio	305	N	305	N	305	N	305	N
Vervanging en onderhoud zwemwaterborden	30	N	63	N	63	N	63	N
Archeologie opdrachten	279	N	279	N	279	N	279	N
Totaal B	27.995	N	30.332	N	30.603	N	34.407	N
C. Stelposten								
Stelpost Vervangingsinvesteringen	0	N	1.100	N	4.600	N	6.100	N
Stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen	1.608	N	2.715	N	3.620	N	4.526	N
Totaal C	1.608	N	3.815	N	8.220	N	10.626	N
Totaal A + B + C	**31.803**	**N**	**36.347**	**N**	**41.023**	**N**	**47.233**	**N**

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

	Renteresultaat (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				
A.	Financiering	7.096 N	9.211 N	10.348 N	10.341 N
B.	De externe rentebaten	-1.190 V	-1.190 V	-1.190 V	-1.057 V
	Totaal door te rekenen externe rente	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
C.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	5.906 N	8.021 N	9.158 N	9.284 N

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

Bedragen x € 1.000		Begin 2027	Vermeerderingen 2027	Verminderingen 2027	Afschrijvingen 2027		Eind 2027
Activa							
	Immateriële activa	–	–	–	–		–
	Materiële activa (investeringen)						
	Economisch nut	*178.112*	*500*	–	*3.686*	*N*	*174.926*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.177.497*	*129.500*	–	*28.117*	*N*	*1.278.880*
	Financiële vaste activa						
	Deelnemingen	*210.181*	*54.954*	–	–		*265.135*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	–	–	–	–		–
	Verstrekte langlopende leningen	150.293	–	54.954		N	*95.339*
	Activa	**1.716.083**	**184.954**	**54.954**	**31.803**	**N**	**1.814.280**
Passiva							
	Algemene reserves	211.838	33.785	7.524	–		238.099
	Bestemmingsreserves	780.238	102.359	213.348	–		669.249
	Voorzieningen	33.899	1.681		–		35.580
	Vreemd vermogen	182.396	200.472	–	–		382.868
	Passiva	**1.208.371**	**338.297**	**220.872**	**–**		**1.325.796**
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-507.712**					**-488.484**

Bedragen x € 1.000		Begin 2028	Vermeerderingen 2028	Verminderingen 2028	Afschrijvingen 2028		Eind 2028
Activa							
	Immateriële activa	–	–	–	–		–
	Materiële activa (investeringen)						
	Economisch nut	*174.926*	–	–	*4.073*	*N*	*170.853*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.278.880*	*130.000*	–	*32.274*	*N*	*1.376.606*
	Financiële vaste activa						
	Deelnemingen	*265.135*	–	–	–		*265.135*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	–	–	–	–		–
	Verstrekte langlopende leningen	95.339	–	–	–		*95.339*
	Activa	1.814.280	130.000	–	36.347	N	1.907.933
Passiva							
	Algemene reserves	238.099	16.397	5.595	–		248.901
	Bestemmingsreserves	669.249	84.494	177.584	–		576.159
	Voorzieningen	35.580	1.681		–		37.261
	Vreemd vermogen	382.868	164.606		–		547.474
	Passiva	1.325.796	267.178	183.179	–		1.409.795
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-488.484**					**-498.138**

Bedragen x € 1.000		Begin 2029	Vermeerderingen 2029	Verminderingen 2029	Afschrijvingen 2029		Eind 2029
Activa							
	Immateriële activa	–	–	–	–		–
	Materiële activa (investeringen)						
	Economisch nut	*170.853*		–	*4.073*	*N*	166.780
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.376.606*	*130.000*	–	*36.950*	*N*	1.469.656
	Financiële vaste activa						
	Deelnemingen	*265.135*	–	–	–		265.135
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	–					–
	Verstrekte langlopende leningen	95.339	–	33.200	–		62.139
	Activa	1.907.933	130.000	33.200	41.023	N	1.963.710
Passiva							
	Algemene reserves	248.901	29.369	2.000	–		276.270
	Bestemmingsreserves	576.159	91.229	157.759	–		509.629
	Voorzieningen	37.261	1681		0		38.942
	Vreemd vermogen	547.474	120.895		–		668.369
	Passiva	1.409.795	243.174	159.759	–		1.493.210
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-498.138**	**113.174**	**126.559**	**-41.023**	**N**	**-470.500**

Bedragen x € 1.000		Begin 2030	Vermeerderingen 2030	Verminderingen 2030	Afschrijvingen 2030		Eind 2030
Activa							
	Immateriële activa	–	–	–	–		–
	Materiële activa (investeringen)						
	Economisch nut	*166.780*			*4.073*	*N*	162.707
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.469.656*	*130.000*		*43.160*	*N*	1.556.496
	Financiële vaste activa						
	Deelnemingen	*265.135*	–	–	–		265.135
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	–	–	–	–		–
	Verstrekte langlopende leningen	62.139			–		62.139
	Activa	1.963.710	130.000	–	47.233	N	2.046.477
Passiva							
	Algemene reserves	276.270	34.015	1.761	–		308.524
	Bestemmingsreserves	509.629	90.821	124.826	–		475.624
	Voorzieningen	38.942	1.681		–		40.623
	Vreemd Vermogen	668.369	90.741		–		759.110
	Passiva	1.493.210	217.258	126.587	–		1.583.881
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-470.500**					**-462.596**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

2027

BD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaat bestemming 2026	Storting	Over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	211.838	31.413	2.372	–	-7.524	–	–	238.099
	Totaal algemene reserves	**211.838**	**31.413**	**2.372**	**–**	**-7.524**	**–**	**–**	**238.099**
	Programma 1 Bestuur								
	nvt	–	–	–	–	–	–	–	–
	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving								
2.2	Reserve Bodemsanering	18.564		126		-1.050	–	–	17.640
2.1	Reserve energietransitie	4.369		2.000		-2.000	–	–	4.369
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	677	–	–	–	–	–	–	677
2.1	Reserve Warmtetransitie	1.064				-720			344
2.1	Reserve Subsidie warmtetransitie	356	–	–	–	-307	–	–	49
									–
	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	3.152	–	–	–	-2.000	–	–	1.152
3.2	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	7.104	–	–	–	–	–	–	7.104
3.2	Reserve woningbouw	55.175	–	–	–	-1.744	-25	–	53.406
3.2	Reserve Subsidie OV-fonds	2.097	–	–	–	-1.138	–	–	959
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	29.118	–	–	–	-5.994	–	–	23.124
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve Uitvoeren mobiliteit	73.399	–	6.149	–	-875	–	–	78.673

4.4	Reserve Groot onderhoud wegen	1.565		34.751		-35.514			802
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	8.937	-	7.190		-3.950	-	-	12.177
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	10.353	-	-	-	-2.177	-	-	8.176
4.2	Reserve Openbaar vervoer projecten	9.697	-	7.845	-	-8.559	-	-	8.983
4.1	Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	37.692	-	-	-	-9.421	-	-	28.271
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								-
5.1	Reserve Groen	254.309	-	13.215	-	-64.714	-12.700	-	190.110
5.1	Reserve Groene Uitweg	4.418	-	-	-	-2.862	-	-	1.556
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	19.169	-	58	-	-4.248	-	-	14.979
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	185	-	1.000	-	-755	-	-	430
5.1	Reserve Subsidies >1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	5.241	-	-	-	-2.968	-	-	2.273
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	3.856	-	-	-	-3.856	-	-	-
5.1	Reserve Subsidies Groene Uitweg	1.684	-	-	-	-	-	-	1.684
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen Coalitieakkoord 2023	27.926	-	-	-	-11.579	-	-	16.347
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	3.695	-	5.100	-	-3.778	-	-	5.017
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
	Reserve Circulaire economie	53	-	0	25	0	-	-	78
6.1	Reserve Ontwikkeling havencomplexen	11.379	-	-	-	-10.388	-	-	991
6.1	Reserve MKB	1.952	-	4.900	-	-5.330	-	-	1.522
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	658	-	-	-	-	-	-	658
6.2	Reserve subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	227	-	-	-	-227	-	-	-
6.1	Reserve subsidie Regionale economie	872	-	-	-	-	-	-	872
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								

7.1	Reserve Waardevermindering grond groen	41.703	–	–	12.700	–	–	–	54.403
7.2	Reserve huisvesting	9.128	–	–	–	–782	–	–	8.346
7.2	Reserve bedrijfsvoering	8.251	–	7.300	–	–8.599	–	–2.023	4.929
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma: 4)	29.634	–	–	–	–637	–	–	28.997
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma: 4)	83.839	–	–	–	–1.680	–	–	82.159
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	4.865	–	–	–	–673			4.192
5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma: 5)	3.875	–	–	–	–75	–	–	3.800
	Totaal bestemmingsreserves	**780.238**	**–**	**89.634**	**12.725**	**–198.600**	**–12.725**	**–2.023**	**669.249**
	Totaal reserves	**992.076**	**31.413**	**92.006**	**12.725**	**–206.124**	**–12.725**	**–2.023**	**907.348**

2028

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2027	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	238.099	14.152	2.245	–	–5.595	–	–	248.901
	Totaal algemene reserves	**238.099**	**14.152**	**2.245**	**–**	**–5.595**	**–**	**–**	**248.901**
	Programma 1 Bestuur								
	nvt	–	–	–	–	–	–	–	–
	Programma 2 Klimaat en gezonde leegomgeving								
2.2	Reserve Bodemsanering	17.640	–	126	–	–1.901	–	–	15.865
2.1	Rerserve energietransitie	4.369	–	–	–	–1.500	–	–	2.869
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	677	–	–	–	–	–	–	677
2.1	Reserve warmtetransitie	344	–	–	–	–262	–	–	82
2.1	Reserve Subsidie warmtetransitie	49	–	–	–	–	–	–	49

	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	1.152	–	–	–	–	–	0	1.152
3.2	Reserve OV-fonds, inclusief OV-knooppunten	7.104	–	–	–	–	–	–	7.104
3.2	Reserve woningbouw	53.406	–	–	–	–	–	–	53.406
3.2	Reserve Subsidie OV-fonds	959	–	–	–	-853	–	–	106
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	23.124	–	–	–	-6.450	–	–	16.674
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve Uitvoeren mobiliteit	78.673	–	5.708	–	-375	–	–	84.006
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	802	–	33.684	5.000	-37.914	–	–	1.572
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	12.177	–	7.190	–	-2.950	-5.000	–	11.417
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	8.176	–	–	–	-2.107	–	–	6.069
4.2	Reserve openbaarvervoerprojecten	8.983	–	67	–	–	–	–	9.050
4.1	Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	28.271	–	–	–	-1.005	–	–	27.266
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
5.1	Reserve groen	190.110	–	12.961	–	-76.784	-12.700		113.587
5.1	Reserve Groene Uitweg	1.556	–	–	–	–	–	–	1.556
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	14.979	–	58	–	-3.876	–	–	11.161
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	430	–	–	–	-300	–	–	130
5.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen groen, OD 5.1.1	2.273	–	–	–	–	–	–	2.273
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.684	–	–	–	–	–	–	1.684
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen CA2023	16.347	–	–	–	-5.255	–	–	11.092
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	5.017	–	–	–	-3.035	–	–	1.982
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
6.1	Reserve circulaire economie	78	–	–	–	–	–	0	78
6.1	Reserve Ontwikkeling havencomplexen	991	–	–	–	–	–	–	991

6.1	Reserve MKB	1.522	–	4.900	–	–5.076	–	–	1.346
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	658	–	–	–	–	–	–	658
6.1	Reserve subsidie Regionale economie	872	–	–	–	–	–	–	872
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								
7.2	Reserve huisvesting	8.346	–	–	–	–782	–	–	7.564
7.2	Reserve bedrijfsvoering	4.929	–	2.100	–	–6.355	–	–	674
7.1	Reserve waardevermindering grond groen	54.403	–	–	12.700	–	–	–	67.103
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten Wegen (programma 4)	28.997	–	–	–	–676	–	–	28.321
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	82.159	–	–	–	–1.680	–	–	80.479
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	4.192	–	–	–	–673	–	–	3.519
5.1	Reserve Kapitaallasten groen (programma 5)	3.800	–	–	–	–75	–	–	3.725
	Totaal bestemmingsreserves	**669.249**	**–**	**66.794**	**17.700**	**–159.884**	**–17.700**	**–**	**576.159**
	Totaal reserves	**907.348**	**14.152**	**69.039**	**17.700**	**–165.479**	**–17.700**	**–**	**825.060**

2029

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaat bestemming 2028	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	248.901	27.300	2.069	–	–2.000	–	–	276.270
	Totaal algemene reserves	**248.901**	**27.300**	**2.069**	**–**	**–2.000**	**–**	**–**	**276.270**
	Programma 1 Bestuur								
	nvt	–	–	–	–	–	–	–	0

	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving								
2.2	Reserve bodemsanering	15.868	–	126	–	-525	–	0	15.469
2.1	Reserve energietransitie	2.869	–	–	–	–	–	0	2.869
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	677	–	–	–	–	–	0	677
2.1	Reserve warmtetransitie	82	–	–	–	–	–	0	82
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	49	–	–	–	–	–	–	49
	Programma 3 Ruimte en Wonen								
	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterking en Kustontw	1.152	–	–	–	–	–	0	1.152
3.2	Reserve OV-fonds, inclusief OV-knooppunten	7.104	–	–	–	–	–	–	7.104
3.2	Reserve woningbouw	53.406	–	–	–	–	–	–	53.406
3.2	Reserve Subsidie OV-fonds	106	–	–	–	-106	–	–	0
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	16.674	–	–	–	-4.098	–	–	12.576
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve Uitvoeren van mobiliteit	84.006	–	5.920	–	-16.415	–	–	73.511
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	1.572	–	35.292	12.000	-42.385			6.479
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	11.417	–	7.272	–	-2.950	-12.000	–	3.739
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	6.069	–	–	–	-2.000	–	–	4.069
4.2	Reserve openbaarvervoerprojecten	9.050	–	–	–	–	–	–	9.050
4.1	Reserve verleende subsidies 4.1.2	27.266	–	–	–	-550	–	–	26.716
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
5.1	Reserve groen	113.584	–	12.961	–	-51.799	-12.700	–	62.046
5.1	Reserve Groene Uitweg	1.556	–	–	–	–	–	–	1.556
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	11.161	–	58	–	-1.745	–	–	9.474
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	130	–	–	–	-130	–	–	0
5.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	2.273	–	–	–	–	–	–	2.273

5.1	Reserve subs. Groene Uitweg	1.684	–	–	–	–	–	–	1.684
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen CA2023	11.092	–	–	–	-829	–	–	10.263
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	1.982	–	–	–	-900	–	–	1.082
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
6.1	Reserve Circulaire economie	78	–	–	–	–	–	0	78
6.1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	991	–	–	–	–	–	0	991
6.1	Reserve MKB	1.346	–	4.900	–	-4.924	–	–	1.322
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	658	–	–	–	–	–	–	658
6.1	Resv. subs. regionale economie	872	–	–	–	–	–	–	872
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								
7.1	Reserve coalitieakkoord								0
7.1	Reserve waardevermindering grond groen	67.103	–	–	12.700	–	–	–	79.803
7.2	Reserve huisvesting	7.564	–	–	–	-782	–	–	6.782
7.2	Reserve bedrijfsvoering	674	–	–	–	-100	–	0	574
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma 4)	28.321	–	–	–	-676	–	–	27.645
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	80.479	–	–	–	-1.680	–	–	78.799
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	3.519	–	–	–	-390	–	–	3.129
5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma 5)	3.725	–	–	–	-75	–	–	3.650
	Totaal bestemmingsreserves	**576.159**		**66.529**	**24.700**	**-133.059**	**-24.700**	**–**	**509.629**
	Totaal reserves	**825.060**		**68.598**	**24.700**	**-135.059**	**-24.700**	**–**	**785.899**

2030

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaat bestemming 2029	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	276.270	34.015	–	–	1.761–	–	–	308.524
	Totaal algemene reserves	**276.270**	**34.015**	**–**	**–**	**–1.761**	**–**	**–**	**308.524**
	Programma 1 Bestuur								
	nvt	–	–	–	–	–	–	–	0
	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving								
2.2	Reserve bodemsanering	15.466	–	126	–	–560	–	–	15.032
2.1	Reserve energietransitie	2.869	–	–	–	–	–	–	2.869
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	677	–	–	–	–	–	–	677
2.1	Reserve warmtetransitie	82	–	–	–	–	–	–	82
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	49	–	–	–	–	–	–	49
	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	1.152	–	–	–	–	–	0	1.152
3.2	Reserve OV-fonds, inclusief OV-knooppunten	7.104	–	–	–	–	–	–	7.104
3.2	Reserve woningbouw	53.406	–	–	–	–	–	–	53.406
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	12.576	–	–	–	–	–	–	12.576
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve Uitvoeren mobiliteit	73.511	–	7.136	–	–17.847	–	–	62.800
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	6.479	–	36.076	–	–15.264	–	–	27.291
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	3.739	–	6.577	–	–2.950	–	–	7.366
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	4.069	–	–	–	–2.500	–	–	1.569
4.2	Reserve Openbaar Vervoer projecten	9.050	–	–	–	–	–	–	9.050

4.1	Reserve verleende subsidies 4.1	26.716	–	–	–	–	–	–	26.716
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
5.1	Reserve groen	62.049	–	12.961	–	-51.747	-22.987	–	276
5.1	Reserve Groene Uitweg	1.556	–	–	–	–	–	–	1.556
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	9.474	–	58	–	-2.174	–	–	7.358
5.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	2.273	–	–	–	–	–	–	2.273
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.684	–	–	–	–	–	–	1.684
5.5	Reserve PPLG incidentele middelen CA2023	10.263	–	–	–	-270	–	–	9.993
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	1.082	–	–	–	–	–	–	1.082
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
6.1	Reserve Circulaire economie	78	–	–	–	–	–	0	78
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	991	–	–	–	–	–	–	991
6.1	Reserve MKB	1.322	–	4.900	–	-4.924	–	–	1.298
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	658	–	–	–	–	–	–	658
6.1	Resv. subs. regionale economie	872	–	–	–	–	–	–	872
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								
7.1	Reserve waardevermindering grond Groen	79.803	–	–	22.987	–	–	–	102.790
7.2	Reserve huisvesting	6.782	–	–	–	-782	–	–	6.000
7.2	Reserve bedrijfsvoering	574	–	–	–	–	–	–	574
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma 4)	27.645	–	–	–	-676	–	–	26.969
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	78.799	–	–	–	-1.680	–	–	77.119
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	3.129	–	–	–	-390	–	–	2.739

5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma 5)	3.650	–	–	–	–75	–	–	3.575
	Totaal bestemmingsreserves	**509.629**	**–**	**67.834**	**22.987**	**–101.839**	**–22.987**	**–**	**475.624**
	Totaal reserves	**785.899**		**67.834**	**22.987**	**–103.600**	**–22.987**	**–**	**784.148**

4.3.7.2 Toelichting op de reserves

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van de landelijke Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023–2030, die aansluiten op het bodemconvenant 2016–2020 en de afspraken voor de tussenjaren 2021 en 2022. Deze afspraken beschrijven de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland realiseert en de rijksmiddelen die het Rijk daarvoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, is een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Momenteel is er geen bestedingsplan meer bij deze reserve.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	2030

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2027. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de ov-bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein) stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	t/m 2031

	Reserve Subsidie OV-fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de OV terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI), binnen de kwalitatieve kaders van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI), binnen de kwalitatieve kaders van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48. Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel: • het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), inclusief de daarvoor benodigde natuurverbindingen, • het uitvoeren van natuurcompensatieprojecten, • het uitvoeren van Natura2000 Herstelmaatregelen, • het uitvoeren van maatregelen in het kader van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering en • het realiseren van recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Programma Natuurnetwerk (PNN), dat mogelijk per begrotingsjaar 2024 wordt geïntegreerd in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.

Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard/Waterberging Horstermeer/Recreatieve vaarverbindingen/Fietspaden en -bruggen/Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie/Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: eind 2027

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de uitgaven voor uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Afronding van de opgaven uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen is vooralsnog voorzien in 2027.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.

Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Subsidies Groene Uitweg
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Onbepaald

	Reserve PPLG
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve is het doorontwikkelen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) en het opstarten van de uitvoering. De nieuwe coalitie heeft € 35 miljoen beschikbaar gesteld om te voorkomen dat de voortgang wordt vertraagd of beperkt door externe of financiële factoren. De reserve kan worden ingezet voor extra capaciteit, voor voorfinanciering van maatregelen waarvoor Rijksmiddelen worden verwacht, om in cofinancieringsconstructies te kunnen deelnemen en voor andere incidentele initiatieven. Voor deze bestemmingsreserve zijn kaders vastgesteld waar binnen bestedingsvoorstellen door GS kunnen worden goedgekeurd. Overige bestedingen worden ter goedkeuring aan PS voorgelegd.
Instellingsbesluit	Eerste begrotingswijziging 2024
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2027

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2029 is vastgesteld in Doorlichting bestemmingsreserves

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	2019 t/m 2027

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2028

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	Onbepaald

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Subsidies regionale economie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2025
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	4 Bereikbaarheid

Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.

Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	1 Bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2027 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2026. De resterende middelen worden bij de begroting 2027 overgeheveld naar het programmabudget. Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	t/m 2026 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk. De reserve bevat eind 2026 geen middelen meer.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	t/m 2026 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid. De reserve bevat eind 2026 geen middelen meer.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2026 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten. De reserve bevat eind 2026 geen middelen meer.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2026 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

	Reserve Coalitieakkoord
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve coalitieakkoord is het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Wanneer in het akkoord incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld voor een specifieke ambitie worden deze in de reserve coalitieakkoord gereserveerd voor deze ambitie. Wanneer voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is vastgesteld worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen plaatsvinden.
Instellingsbesluit	Begroting 2024
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	t/m 2027 Deze reserve zal waarschijnlijk worden opgeheven na 2026; hiertoe zal dan bij Jaarrekening 2026 een formeel voorstel worden gedaan. Daarom is deze reserve niet in de tabel van de verloopstaat opgenomen, maar wel in dit overzicht.

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

2027

2027	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	3.400	0	0	0	3.400
2. Pensioenen leden GS	12.604	586 N	0	0	13.190
3. Grondwaterheffing	2.338	0	0	0	2.338
4. Bodembeheertaken	636	0	0	0	636
6. Voorziening Agriport	5.000	0	0	0	5.000
7. Voorziening bovenwettelijk verlof	9.921	1095 N	0	0	11.016
Totaal voorzieningen	**33.899**	**1.681 N**	**0**	**0**	**35.580**

2028

2028	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	3.400	–	–	–	3.400
2. Pensioenen leden GS	13.190	586 N	–	–	13.776
3. Grondwaterheffing	2.338	–	–	–	2.338
4. Bodembeheertaken	636	–	0	–	636
6. Voorziening Agriport	5.000	–	0	–	5.000
7. Voorziening bovenwettelijk verlof	11.016	1.095 N	0	–	12.111
Totaal voorzieningen	**35.580**	**1.681 N**	**0**	**0**	**37.261**

2029

2029	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	3.400		–	–	3.400
2. Pensioenen leden GS	13.776	586 N	–	–	14.362
3. Grondwaterheffing	2.338		–	–	2.338
4. Bodembeheertaken	636		0	–	636
6. Voorziening Agriport	5.000		0	–	5.000
7. Voorziening bovenwettelijk verlof	12.111	1.095 N			13.206
Totaal voorzieningen	**37.261**	**1.681 N**	**0**	**0**	**38.942**

2030

2030	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	3.400	–	–	–	3.400
2. Pensioenen leden GS	14.362	586 N	0	–	14.948
3. Grondwaterheffing	2.338	–	0	–	2.338
4. Bodembeheertaken	636	–	0	–	636
6. Voorziening Agriport	5.000	–	–	–	5.000

7. Voorziening bovenwettelijk verlof	13.206	1.095	N	–	–	14.301
Totaal voorzieningen	**38.942**	**1.681**	**N**	**0**	**0**	**40.623**

4.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen. Hierna zijn er twee opvolgende convenanten getekend te weten 2014-2020 en het huidig geldende 2021-2030.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.

Programma	1 Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restant bedrag per 01-01-2027	Te verstrekken leningen in 2027	Totaal van de rente in 2027	Aflossing in 2027	Restant schuld per 31-12-2027	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen								
Gemeente Hilversum (1)	18.681	variabel	16.081	-	-64	-	16.081	2029
Gemeente Laren (1)	10.011	variabel	8.617	-	-35	-	8.617	2029
Gemeente Gooische Meren (1)	9.877	variabel	8.502	-	-34	-	8.502	2029
Leningen aan openbare lichamen	38.569	-	33.200	-	-133	-	33.200	
Leningen aan deelnemingen								
Alliander (3)	54.954	1,98%	54.954	-	-369	54.954,00	-	2081
Innovatiefonds Noord-Holland B.V. (4)	3.400		4.943	-	-4	-	4.943	2036
Leningen aan deelnemingen	58.354		59.897	-	-373	54.954	4.943	
Overige langlopende leningen								
Nationaal Restauratiefonds (5)	9.100		9.100	-	-	-	9.100	2060
CPO (Collectief Particuloer Opdrachtgeverschap) (6)	1.380		220				220	
Villa Nieuwland (9)	123		97				97	2030
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	40.000	1,50%	45.314	670	-670	-	45.984	2035
Stichting Cultuur + ondernemen (8)	3.000		2.500				2.500	2035
Overige langlopende leningen	53.603		57.231	670	-670	-	57.901	
Totaal	**150.526**		**150.328**	**670**	**-1.176**	**54.954**	**96.044**	

Organisatie/instelling	Datum & nummer besluit PS of GS
Gemeente Hilversum (1)	976112/1013313
Gemeente Laren (1)	976112/1013313
Gemeente Gooische Meren (1)	976112/1013313
Alliander (3)	GS 30-11-2021/1553143
Innovatiefonds Noord-Holland B.V. (4)	2131983
Nationaal Restauratiefonds (5)	21-06-2011;27350
CPO (6)	GS 2012-6149 20-03-2012
Stichting voorbereiding Pallas reactor (7)	GS 309599/340912
Villa Nieuwland (9)	226465/561131
Stichting Cultuur + ondernemen (8)	GS 1753324/1753428

4.4.2 Investeringskredieten

Voor een overzicht van de nieuw aangevraagde kredieten verwijzen we naar de voordracht van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Voor nadere informatie over alle lopende en voorziene projecten wordt verwezen naar het iMPI zelf.

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000,-)	% of deel gewaarborgd provincie	Verwachte boekwaarde 1-1-2026	Verwachte boekwaarde 31-12-2026
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal		**nvt**		**nvt**	**nvt**

#	Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2027 (x € 1.000)
	BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark CV	2.000
	Totaal		**2.000**

4.5 Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakvelden (x € 1.000)		Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	**Algemene dekkingsmiddelen**	**246.149**	**-932.645**	**-686.496 V**	**236.699**	**-910.235**	**-673.536 V**	**254.256**	**-896.504**	**-642.248 V**	**266.259**	**-876.596**	**-610.337 V**
0.1	Uitkering provinciefonds	0	-330.563	-330.563 V	0	-343.114	-343.114 V	0	-349.035	-349.035 V	0	-358.624	-358.624 V
0.2	Opbrengst Provinciale belastingen	0	-371.652	-371.652 V	0	-375.369	-375.369 V	0	-379.122	-379.122 V	0	-382.913	-382.913 V
0.3	Geldleningen en uitzettingen	7.096	-1.190	5.906 N	9.211	-1.190	8.021 V	10.348	-1.190	9.158 V	10.341	-1.057	9.284 V
0.4	Deelnemingen	0	-7.325	-7.325 V	0	-6.325	-6.325 V	0	-6.325	-6.325 V	0	-6.325	-6.325 V
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b	13.641	-937	12.704 N	28.083	-950	27.133 V	43.701	-963	42.738 V	57.198	-977	56.221 V
0.6	Overhead	118.163	-105	118.058 N	112.681	-108	112.573 V	106.923	-110	106.813 V	107.914	-113	107.801 V
0.7	Vennootschapsbelasting	2.519	0	2.519 N	-15	0	-15 V	-15	0	-15 V	-15	0	-15 V
0.8	Mutaties reserves	104.731	-220.873	-116.142 V	86.739	-183.179	-96.440 V	93.298	-159.759	-66.461 V	90.821	-126.587	-35.766 V
1	**Bestuur**	**31.890**	**-75**	**31.815 N**	**31.219**	**-76**	**31.143 N**	**31.161**	**-76**	**31.085 N**	**30.984**	**-77**	**30.907 N**
1.1	Provinciale Staten	5.929	0	5.929 N	5.727	0	5.727 N	5.637	0	5.637 N	5.677	0	5.677 N
1.2	Gedeputeerde Staten	5.015	0	5.015 N	4.647	0	4.647 N	4.686	0	4.686 N	4.686	0	4.686 N
1.3	Kabinetszaken	1.859	-43	1.816 N	2.055	-43	2.012 N	2.055	-43	2.012 N	2.055	-43	2.012 N
1.4	Bestuurlijke organisatie	7.950	0	7.950 N	7.799	0	7.799 N	7.795	0	7.795 N	7.795	0	7.795 N
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regi	1.814	0	1.814 N	1.761	0	1.761 N	1.760	0	1.760 N	1.760	0	1.760 N
1.6	Openbare orde en veiligheid	1.149	-16	1.133 N	1.107	-16	1.091 N	1.107	-16	1.091 N	890	-16	874 N
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	8.174	-16	8.158 N	8.123	-17	8.107 N	8.121	-17	8.104 N	8.121	-18	8.104 N
2	**Verkeer en vervoer**	**296.109**	**-6.591**	**289.518 N**	**286.235**	**-4.673**	**281.562 N**	**303.386**	**-8.968**	**294.418 N**	**294.088**	**-18.933**	**275.155 N**

2.1	Landwegen	174.259	-4.998	169.261 N	165.410	-3.075	162.335 N	180.039	-7.690	172.349 N	168.788	-17.650	151.138 N
2.2	Waterwegen	28.268	-1.268	27.000 N	26.366	-1.273	25.093 N	25.694	-1.278	24.416 N	25.338	-1.283	24.055 N
2.3	Openbaar vervoer	90.256	-325	89.931 N	90.084	-325	89.759 N	89.778	0	89.778 N	90.587	0	90.587 N
2.9	Verkeer en vervoer, overige baten en	3.326	0	3.326 N	4.375	0	4.375 N	7.874	0	7.874 N	9.374	0	9.374 N
3	**Water**	**12.170**	**-1.931**	**10.239 N**	**6.907**	**-1.341**	**5.566 N**	**6.765**	**-1.341**	**5.424 N**	**6.765**	**-1.351**	**5.414 N**
3.1	Waterkeringen	3.188	0	3.188 N	1.097	0	1.097 N	1.097	0	1.097 N	1.097	0	1.097 N
3.2	Kwantiteit oppervlaktewater	336	0	336 N	336	0	336 N	336	0	336 N	336	0	336 N
3.3	Kwantiteit grondwater	2.288	-1.046	1.242 N	2.288	-1.056	1.232 N	2.288	-1.056	1.232 N	2.288	-1.066	1.222 N
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater	4.826	-600	4.226 N	1.686	0	1.686 N	1.546	0	1.546 N	1.546	0	1.546 N
3.5	Kwaliteit grondwater	722	-285	437 N	716	-285	431 N	715	-285	430 N	715	-285	430 N
3.9	Water, overige baten en lasten	810	0	810 N	784	0	784 N	783	0	783 N	783	0	783 N
4	**Milieu**	**73.733**	**-12.283**	**61.450 N**	**72.453**	**-5.693**	**66.760 N**	**61.644**	**-5.619**	**56.025 N**	**60.840**	**-5.720**	**55.120 N**
4.1	Bodembescherming	1.983	0	1.983 N	2.821	0	2.821 N	1.445	0	1.445 N	1.480	0	1.480 N
4.2	Luchtverontreiniging	145	0	145 N	142	0	142 N	142	0	142 N	142	0	142 N
4.3	Geluidhinder	408	0	408 N	402	0	402 N	402	0	402 N	402	0	402 N
4.4	Vergunningverlening en handhaving	43.268	-3.885	39.383 N	41.218	-5.486	35.732 N	41.217	-5.587	35.630 N	40.978	-5.688	35.290 N
4.5	Ontgrondingen	0	-32	-32 V	0	-32	-32 N	0	-32	-32 N	0	-32	-32 N
4.6	Duurzaamheid	25.111	-8.366	16.745 N	25.087	-175	24.912 N	15.656	0	15.656 N	15.056	0	15.056 N
4.9	Milieu, overige baten en lasten	2.818	0	2.818 N	2.783	0	2.783 N	2.782	0	2.782 N	2.782	0	2.782 N
5	**Natuur**	**209.847**	**-27.263**	**182.584 N**	**202.384**	**-20.664**	**181.720 N**	**173.165**	**-24.106**	**149.059 N**	**165.237**	**-16.043**	**149.194 N**
5.1	Natuurontwikkeling	106.832	-15.460	91.372 N	110.597	-15.251	95.346 N	87.802	-17.928	69.874 N	85.300	-14.948	70.352 N
5.2	Beheer natuurgebieden	59.882	-10.542	49.340 N	48.703	-4.258	44.445 N	44.353	-5.143	39.210 N	38.927	-50	38.877 N
5.3	Beheer flora en fauna	42.789	-1.015	41.774 N	42.859	-1.025	41.834 N	40.915	-1.035	39.880 N	40.915	-1.045	39.870 N

5.9	Natuur, overige baten en lasten	344	−246	98 N	225	−130	95 N	95	0	95 N	95	0	95 N
6	**Regionale economie**	**51.413**	**−284**	**51.129 N**	**38.407**	**−17**	**38.390 N**	**35.424**	**−18**	**35.406 N**	**34.846**	**−18**	**34.828 N**
6.1	Agrarische aangelegenheden	6.536	0	6.536 N	5.762	0	5.762 N	3.625	0	3.625 N	2.662	0	2.662 N
6.2	Logistiek	19.718	−284	19.434 N	7.028	−17	7.011 N	7.099	−18	7.081 N	7.174	−18	7.156 N
6.3	Kennis en innovatie	10.234	0	10.234 N	10.646	0	10.646 N	9.152	0	9.152 N	9.159	0	9.159 N
6.4	Recreatie en toerisme	12.172	0	12.172 N	12.384	0	12.384 N	12.962	0	12.962 N	13.265	0	13.265 N
6.9	Regionale economie, overige baten en	2.753	0	2.753 N	2.587	0	2.587 N	2.586	0	2.586 N	2.586	0	2.586 N
7	**Cultuur en maatschappij**	**20.605**	**−300**	**20.305 N**	**19.587**	**−300**	**19.287 N**	**19.582**	**−300**	**19.282 N**	**20.317**	**−300**	**20.017 N**
7.1	Cultuur	14.307	−300	14.007 N	13.306	−300	13.006 N	13.302	−300	13.002 N	14.037	−300	13.737 N
7.2	Maatschappij	6.298	0	6.298 N	6.281	0	6.281 N	6.280	0	6.280 N	6.280	0	6.280 N
8	**Ruimte**	**31.405**	**−6.100**	**25.305 N**	**27.908**	**−6.100**	**21.808 N**	**23.635**	**−6.100**	**17.535 N**	**19.094**	**−6.100**	**12.994 N**
8.1	Ruimtelijke ordening	16.919	−6.100	10.819 N	16.508	−6.100	10.408 N	16.513	−6.100	10.413 N	16.176	−6.100	10.076 N
8.2	Volkshuisvesting	13.237	0	13.237 N	10.436	0	10.436 N	6.905	0	6.905 N	2.807	0	2.807 N
8.3	Stedelijke vernieuwing	1.249	0	1.249 N	964	0	964 N	217	0	217 N	111	0	111 N
	Totaal taakvelden	**973.320**	**−987.472**	**−14.152 V**	**921.798**	**−949.099**	**−27.301 V**	**909.017**	**−943.032**	**−34.015 V**	**898.429**	**−925.138**	**−26.709 V**

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Bestuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027
1.1	Gemeente Schagen (voor regio Noord-Holland Noord). Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 100.000
1.1	Gemeente Zaanstad (voor regio Zaanstreek). Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 100.000
1.1	Gemeente Haarlem (voor regio Kennemerland). Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 170.000
1.1	Regio Gooi en Vechtstreek. Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 100.000
1.1	Gemeente Amstelveen (voor regio Amsterdam-Amstelland). Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 50.000

1.1	Gemeente Amsterdam (voor regio Amsterdam-Amstelland). Toelichting: In de septembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor het uitvoeren van de provinciale regie asielzaken (PRT-gelden Spreidingswet). Dit budget wordt deels door middel van een subsidie doorgezet ten behoeve van de regionale regietafels en thematische plannen in dit kader.	€ 50.000
1.2	Amsterdam InChange (voormalig Amsterdam SmartCity) onder Amsterdam Economic Board Toelichting: Subsidie om als grote partner deel te kunnen nemen aan het kennisnetwerk Amsterdam InChange).	€ 80.000
1.3	Ondermijningscentrum Midden Nederland (RIEC Midden Nederland) Toelichting: Oprichting van een gezamenlijke trainingslocatie waar de expertise op de aanpak van ondermijning vergroot kan worden.	€ 75.000
1.3	Bestuurlijk Interventie Team West-Friesland (Gem.Hoorn) Toelichting: Oprichting van een bestuurlijk interventie team (BIT). In dit team werken de 6 West-Friese gemeenten samen aan complex integraal toezicht en handhaving op ondermijnende criminaliteit en complexe handhavingsvraagstukken.	€ 100.000

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027
2.1	Greenport Aalsmeer Energieconsultant Greenport.	€ 150.000
2.1	Natuur en milieufederatie Noord-Holland, Participatie coalitie, energieregio's.	€ 150.000
2.1	New Energy Coalition (NEC), Aanjagen waterstofontwikkelingen in Noord-Holland	€ 150.000
2.1	Energie Samen Noord-Holland (ESNH), Verbinden en kennis ontwikkelen voor energiegemeenschappen en gemeenten.	€ 120.000
2.1	Staatsbosbeheer, Project Bokashi.	€ 315.000
2.1	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Impuls toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven in Noord-Holland 2027. Toelichting:	€ 855.000

	In het kader van de verlenging van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven geven provincie en gemeenten een impuls aan toezicht en handhaving energiebesparingsplicht Noord-Hollandse bedrijven. De vier omgevingsdiensten voeren deze taak uit. De Provincie heeft in de Kaderbrief 2027 hiervoor extra middelen vrijgemaakt. Beleidsregel toetsingscriteria begrotingssubsidies Noord-Holland 2026: artikel 2, lid 2, onder a en c (i en v) De taak 'toezicht en handhaving bij energiebesparingsplichtige bedrijven' is een wettelijke basistaak die in Nederland is belegd bij de omgevingsdiensten. De bevoegde gezagen hebben deze taak aan de omgevingsdiensten gemandateerd. Hierdoor kan de uitvoering op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde specialistische kennis, deskundigheid en een passende governancestructuur om deze taak effectief en consistent uit te voeren.	
2.1	Omgevingsdienst IJmond, Impuls toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven in Noord-Holland 2027. Toelichting: In het kader van de verlenging van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven geven provincie en gemeenten een impuls aan toezicht en handhaving energiebesparingsplicht Noord-Hollandse bedrijven. De vier omgevingsdiensten voeren deze taak uit. De Provincie heeft in de Kaderbrief 2027 hiervoor extra middelen vrijgemaakt. Beleidsregel toetsingscriteria begrotingssubsidies Noord-Holland 2026: artikel 2, lid 2, onder a en c (i en v) De taak 'toezicht en handhaving bij energiebesparingsplichtige bedrijven' is een wettelijke basistaak die in Nederland is belegd bij de omgevingsdiensten. De bevoegde gezagen hebben deze taak aan de omgevingsdiensten gemandateerd. Hierdoor kan de uitvoering op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde specialistische kennis, deskundigheid en een passende governancestructuur om deze taak effectief en consistent uit te voeren.	€ 240.000
2.1	Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord, Impuls toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven in Noord-Holland 2027. Toelichting:	€ 315.000

	In het kader van de verlenging van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven geven provincie en gemeenten een impuls aan toezicht en handhaving energiebesparingsplicht Noord-Hollandse bedrijven. De vier omgevingsdiensten voeren deze taak uit. De Provincie heeft in de Kaderbrief 2027 hiervoor extra middelen vrijgemaakt. Beleidsregel toetsingscriteria begrotingssubsidies Noord-Holland 2026: artikel 2, lid 2, onder a en c (i en v) De taak 'toezicht en handhaving bij energiebesparingsplichtige bedrijven' is een wettelijke basistaak die in Nederland is belegd bij de omgevingsdiensten. De bevoegde gezagen hebben deze taak aan de omgevingsdiensten gemandateerd. Hierdoor kan de uitvoering op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde specialistische kennis, deskundigheid en een passende governancestructuur om deze taak effectief en consistent uit te voeren.	
2.1	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek, Impuls toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven in Noord-Holland 2027. Toelichting: In het kader van de verlenging van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven geven provincie en gemeenten een impuls aan toezicht en handhaving energiebesparingsplicht Noord-Hollandse bedrijven. De vier omgevingsdiensten voeren deze taak uit. De Provincie heeft in de Kaderbrief 2027 hiervoor extra middelen vrijgemaakt. Beleidsregel toetsingscriteria begrotingssubsidies Noord-Holland 2026: artikel 2, lid 2, onder a en c (i en v) De taak 'toezicht en handhaving bij energiebesparingsplichtige bedrijven' is een wettelijke basistaak die in Nederland is belegd bij de omgevingsdiensten. De bevoegde gezagen hebben deze taak aan de omgevingsdiensten gemandateerd. Hierdoor kan de uitvoering op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde specialistische kennis, deskundigheid en een passende governancestructuur om deze taak effectief en consistent uit te voeren.	€ 90.000
2.2	Gemeente Hilversum – Huydecopersweg, aanleg pijpleiding voor afvoer van overtollig water bij piekbelasting. Vanwege tegenvallers in de uitvoering is met samenwerkingspartners afgesproken de kosten naar rato te verdelen. Toelichting:	€ 235.000

In het kader van de verlenging van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven geven provincie en gemeenten een impuls aan toezicht en handhaving energiebesparingsplicht Noord-Hollandse bedrijven. De vier omgevingsdiensten voeren deze taak uit. De Provincie heeft in de Kaderbrief 2027 hiervoor extra middelen vrijgemaakt.

Beleidsregel toetsingscriteria begrotingssubsidies Noord-Holland 2026:

artikel 2, lid 2, onder a en c (i en v)

De taak 'toezicht en handhaving bij energiebesparingsplichtige bedrijven' is een wettelijke basistaak die in Nederland is belegd bij de omgevingsdiensten. De bevoegde gezagen hebben deze taak aan de omgevingsdiensten gemandateerd. Hierdoor kan de uitvoering op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde specialistische kennis, deskundigheid en een passende governancestructuur om deze taak effectief en consistent uit te voeren.

2.2	Hoogheemraadschap Rijnland, - Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout fase 2.	€ 2.195.600

Programma 3 Ruimte en Wonen

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027
3.2	Gemeente Dijk en Waard Investeringskader, OV knooppunt Heerhugowaard	€ 12.000.000
3.2	Gemeente Drechterland, Hoogkaspel Zuid	€ 2.750.000
3.2	Schagen, ketenreismiddelen.	€ 75.000
3.2	Gemeente Amsterdam namens MRA, huisvesting aandachtsgroepen.	€65.000
3.2	Gemeente Velsen, inhuur versnelling woningbouw	€ 240.000
3.2	Gemeente Hilversum, inhuur versnelling woningbouw	€ 350.000
3.2	Uitvoeringsorganisatie Building Balance, biobased bouwmateriaal	€ 100.000
3.2	C-creators bouwprogramma	€ 100.000
3.2	Vervoerregio, planuitwerkingsfase Guisweg	€ 510.000
3.3	HHNK, programmaplan ruimtelijke adaptatie NK.	€ 44.000

3.3	Wageningen University & Research, WWW.veiligheidslandschappen (Waarderijke, Waterrijke en Waterveiligheidslandschappen).	€ 120.000

Programma 4 Bereikbaarheid

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027
4.1	Cosun Beet company: Bijdrage modal shift van weg naar water Toelichting: Subsidie als bijdrage voor het mogelijk maken van modal shift bietentransport over water ipv weg door Cosun Beet Company van Noord-Holland naar de fabriek in Groningen. Motivatie: Cosun Beet Company is de enige opdrachtgever in het gebied, met werkzaamheden, op- en overslaglocaties en verwerking in de fabriek in het gebied. Zij zijn de enige partij die bietenverwerking en -transport in de regio organiseren. De modalshift van bietentransport over water ipv over de weg, past bij het beleid van PNH. Criteria: 2ci, 2cii, 2ciii en 2cv, 2fi en 2fii, 2g.	€ 100.000
4.1	Vervoerregio Amsterdam: Doorbeschikken van rijkssubsidie t.b.v. werkgeversaanpak Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) Toelichting: In 2025 heeft de provincie een SPUK vanuit het Ministerie van I&W ontvangen voor de uitvoering van de werkgeversaanpak, hierin was een reservebedrag opgenomen. Dit reservebedrag wordt in 2027 doorbeschikt aan de Vervoerregio, penvoerder van de nieuwe werkgeversaanpak organisatie in naam van SBaB Motivatie: Het Rijk heeft bepaald dat de VRA de subsidieontvanger is, als penvoerder van de nieuwe werkgeversaanpak Criteria: 2.e	€ 300.000
4.1	Gemeente Hollands Kroon: Stimuleren om op duurzame wijze richting het dierenpark Hoenderdaell te reizen Toelichting: Subsidie aan gemeente voor de inzet van een pendelbus van station Anna Paulowna naar het dierenpark Hoenderdaell Motivatie: De provincie werkt al meerdere jaren met betrokken gemeenten samen aan de besteding van hiervoor beschikbaar gestelde middelen. In regionaal verband is een projectenlijst opgesteld en is ingestemd met het project voor promotie van dierenpark Hoenderdaell (i.e. stimuleren om per OV in plaats van de auto naar het dierenpark te reizen). Gelet op deze bestuurlijke inbedding, de regionale afstemming en de bijzondere binding van gemeente Hollands Kroon met dit project en het betrokken gebied, is gemeente Hollands Kroon de enige serieuze gegadigde. Criteria: 2.f sub II	€ 100.000

4.1	Gemeente Landsmeer: Bijdrage Pont Ilpendam 2027 Toelichting: Subsidie aan gemeente voor het expoiteren van de pont bij Ilpendam volgens bestuurlijke afspraken uit 2023. Motivatie: Alleen de gemeenten Landmeer en Waterland zijn bevoegd deze pont aan te besteden. Waterland en Landsmeer hebben afspraken gemaakt dat Landsmeer de penvoerder is Criteria: 2b	€ 102.000
4.1	Gemeente Uitgeest: Fietsonderdoorgang Station Uitgeest Toelichting: Opknappen en op doorfietsroute kwaliteit brengen van de fietstunnel onder station Uitgeest. Motivatie: Gemeente Uitgeest is beheerder van de openbare ruimte hier Criteria: 2b	€ 1.641.000
4.2	Gemeente Gooise Meren: Kortetermijnmaatregelen P+R Muiden Toelichting: fietsenstallingen, (sociale)veiligheid, ruimtelijke kwaliteit Motivatie: Gemeente Gooise Meren is uitvoerende partij en beheerder Criteria: 2b	€ 300.000
4.2	Gemeente Schagen: Kustbus Toelichting: Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van de kustbus in de zomervakantie Motivatie: Gemeente Schagen is al vele jaren opdrachtgever van deze activiteit. Bij deze activiteit wordt nauw samengewerkt met regionale partners. Criteria: 2.f sub II	€ 40.000
4.2	Gemeente Bergen: Kustbus Toelichting: Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van de kustbus in de zomervakantie Motivatie: Gemeente Bergen is al vele jaren opdrachtgever van deze activiteit. Bij deze activiteit wordt nauw samengewerkt met regionale partners. Criteria 2.f sub II	€ 40.000

4.2	Gemeente Castricum: Kustbus Toelichting: Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van de kustbus in de zomervakantie Motivatie: Gemeente Castricum is al vele jaren opdrachtgever van deze activiteit. Bij deze activiteit wordt nauw samengewerkt met regionale partners. Criteria: 2.f sub II	€ 40.000
4.1	Gemeente Haarlem: Fiets Filevrij - Stimuleren gebruik fietsroute F200 (Amsterdam-Haarlem) Toelichting: Subsidie voor evaluatie, monitoring en/of fietsstimulering van de F200, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam. Motivatie: Specifiek wordt gedacht aan het aanbrengen van bebording en andere attenties op het fietspad dat in eigendom is van de gemeente Haarlem, Haarlemmermeer en Amsterdam. Criteria: Artikel 2, tweede lid, sub b	€ 159.441
4.2	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer (ROCOV): Bijdrage 2027 Toelichting: Inhuur van een onafhankelijk voorzitter en secretaris. Motivatie: ROCOV is de officiele adviesraad voor consumentenorganisaties welke opkomt voor reizigersbelangen Criteria: 2c1, 2fii	€ 60.000
4.2	Gemeente Hilversum: Bijdrage Vechtplasexpress Toelichting: Subsidie aan gemeenten voor het laten rijden van een busje naar de vechtplassen. Motivatie: Gemeente Hilversum is opdrachtgever van deze activiteit Criteria: 2c, 2f	€ 50.000
4.4	Stichting CROW, Kennisprogramma Beheer en Bouw Infrastructuur (KpBBI).	€ 95.000

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027

5.1	Gemeente Gooise Meren, ontsnippering 't Gooi (GV53) Toelichting: Ontsnipperingsmaatregelen en faunapassages in de vrijgevallen schootsvelden bij de A1.	€ 150.000
5.1	Gemeente Den Helder, Streepjesberg (NHN14) Toelichting: Realisatie NNN	€ 235.000
5.1	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving.	€ 63.910
5.1	Gemeente Diemen: Strandje tweede Diem	€ 188.000
5.1	Regio Gooi en Vechtstreek, strategie veenweidegebied. Toelichting: Opstellen van een strategie die leidraad vormt voor de diverse opgaven in het veengebied, zoals vitale landbouw, bodemdaling, natuurontwikkeling	€ 80.000
5.1	Staatsbosbeheer, Opperwoud-Zuid (Waterland Oost/project PON) Toelichting: Het project Opperwoud-Zuid betreft de eerste fase van de uitvoering van het Inrichtingsplan Peereboom-Opperwoud-De Nes. Het project behelst een kwaliteitsverbetering van het bestaande NNN/weidevogelgebied in Waterland-Oost. De maatregelen bestaan uit het verbeteren van het watersysteem, het aanleggen van een beheerpad en het verbreden van de greppels op de percelen van Staatsbosbeheer om het functioneren van het gebied voor de weidevogels te verbeteren.	€ 3.000.000
5.1	Landschap Noord-Holland:Project ‘Innovatie Programma Veen’, terugbrengen van de onderzoekslocatie in de oorspronkelijke staat. Toelichting: Het ontmantelen van de onderzoekslocatie en het terugbrengen van het onderzoeksterrein naar zijn oorspronkelijke staat (natuurfunctie).	€ 50.000
5.1	Stichting Waternet, Bosrevitalisering Amsterdamse Waterleidingduinen. Toelichting: Het gaat om 100 ha bosrevitalisering op basis van een decentralisatie uitkering van het Rijk gericht op dit project. Het draagt bij aan het doel bosrevitalisering van de Bossenstrategie en natuurherstel in dit N2000 gebied.	€ 50.000
5.1	Gebiedscoorperatie de Hoge Berg Texel, Resterende NNN realiseren op de Hoge Berg. Toelichting: Subsidie aan de Gebiedscoöperatie De Hoge Berg Texel, ten behoeve van de realisatie van de resterende NNN	€ 500.000

	Motivering: Er is voor gekozen de subsidie te verlenen aan Gebiedscoöperatie De Hoge Berg Texel, omdat deze organisatie is opgericht ter vertegenwoordiging van de agrariërs op de Hoge Berg, de betrokken partijen bijeenbrengt en daarmee de meest aangewezen partij is voor de uitvoering en coördinatie van het initiatief.	
5.2	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 10.000
5.2	Unie van Bosgroepen, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 10.000
5.2	Natuurcollectief Water, Land en Dijken, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 10.000
5.2	Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging De Lieuw, beheer tuinwallen Texel Toelichting: In afwachting van een toegesneden Anlb-pakket wordt het tuinwallenbeheer tijdelijk via de BUVR vergoed.	€ 221.000
5.2	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de Provincie Noord-Holland. Toelichting: Uitvoering Faunabeleid van de Provincie Noord-Holland.	€ 2.270.000
5.2	Faunabeheereenheid, uitvoering gecoördineerd beheer, door de FBE Noord-Holland Toelichting: : Uitvoering en voorbereiding gecoördineerd beheer, en uitvoering ganzenplan.	€ 2.000.000
5.2	Stichting Wandelnet, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2026-2027	€ 51.000
5.2	Stichting Fietsplatform, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2026-2027	€ 49.000
5.2	LTO, Pilot houtduiven verjaging Toelichting: De subsidie is bedoeld voor een project van de LTO in Noord-Holland waarmee boeren schade veroorzaakt door fauna in het algemeen en houtduiven in het bijzonder kunnen bestrijden. Het project heeft als doel dat de bestrijding door de grondgebruikers op een efficiënte en effectieve manier uitgevoerd kan worden door een goede samenwerking tussen telers en jagers.	€ 300.000
5.3	Veenweide innovatiecentrum, JUMP; Innovatie voor nieuwe business concepten voor veen (aanvulling)	€ 312.000
5.3	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren jaarlijks activiteitenplan	€ 160.789
5.3	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, project Beleidsprogramma Nationale Parken	€ 214.500

5.3	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren jaarlijks activiteitenplan	€ 166.530
5.3	Nationaal Park Duinen van Texel, project Beleidsprogramma Nationale Parken	€ 214.500
5.3	Landschap Noord-Holland, Betrekken bij Groen	€ 658.000
5.3	Landschap Noord-Holland Natuurlijke Zaken. Veenweiden Innovatie Programma Nederland. Toelichting: Project 'Veen aan Zee'	€ 440.000
5.3	Stichting FieldLab Bol, FieldLab Bol op klei. Toelichting: Stichting FieldLab Bol is de aanjager van verduurzaming in de bollensector met groepen telers en experimenten op verschillende locaties. Onder meer leren van biologische teeltwijzen en praktijktoepassingen in gangbare teelt. Focus op bodem, water, biodiversiteit. De projectleider zorgt voor begeleiding en delen van best practices en benchmarking. Het FieldLab Bol uit het Noordelijk zandgebied gaat uitbreiden met nieuwe groepen telers. De subsidie ondersteunt deze uitbreiding. Motivering: FieldLab Bol is een stichting zonder winstoogmerk die ondermeer is opgericht om met name kennis van biologische teelt toe te passen in gangbare teelt en meerjarige proeven opzet en begeleidt. De kracht van FieldLab Bol is open source, transparantie over proeven, delen van successen en mislukkingen. Praktijkproeven bij deelnemers worden na het FieldLab opgeschaald naar andere telers. Daarmee is FieldLab Bol een belangrijke schakel in innovatie en verduurzaming, verbinden van koplopers met het peloton. Het is van belang de werkwijze die de afgelopen drie jaar is ontwikkeld door te zetten en meer telers en meer hectares bollengrond te bereiken. Daardoor komen er ook meer data beschikbaar voor benchmarking. FieldLab Bol heeft een groot draagvalk bij telers en in het FieldLab Bol werken ketenpartijen samen. Het FieldLab Bol met experimenteerlocaties en op individuele bedrijven proeven, is een belangrijk voorportaal voor groepen telers die meedoen aan regiocertificering, de innovaties van Het FieldLab Bol worden benut in de regiocerticering, waar in gebied telers samenwerken. Het Fieldlab is gevestigd en gericht op bollenteelt in Noord-Holland met deelnemers in Noord-Holland.	€ 250.000
5.4	Gemeente Hollands Kroon, Versterking belevingsroute IJsselmeerdijk Oude Zeug - Wieringen.	€ 100.000
5.5	Natuurcollectief Water, Land en Dijken, Coaches en Studiegroepen (PPLG10) Toelichting: In de stikstofaanpak van de provincie Noord-Holland staat het vakmanschap van de boer centraal. Met dit project worden 200 boeren ondersteund om in studiegroepen gezamenlijk aan de slag te gaan, gericht op het opbouwen van kennis en het zetten van verdere stappen richting een emissiearme bedrijfsvoering.	€ 200.000
5.5	Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid, Versnellingsproject De Ronde Hoep (VRSN01)	€ 129.512

	Toelichting: De maatregel en het verbonden gebiedsproces hebben de doelen: vitale landbouw, stikstofreductie, verminderen bodemdaling en CO2-uitstoot, verbeteren waterkwaliteit-, en kwantiteit en versterken biodiversiteit.	
5.5	WUR of Wing, Pilot KPI-vorming op gebiedsniveau. Toelichting: In dit project werken we gebiedskpi's uit voor een pilotgebied in Noord-Holland. We willen gebiedskpi's ontwikkelen om tussentijds inzicht te geven in de voortgang richting natuurherstel en andere gebiedsdoelen.	€ 178.000
5.5	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Landbouwportaal, onderdeel investeringen. Toelichting: Vervolg van de samenwerking met het waterschap HHNK in het kader van het landbouwportaal Noord-Holland. Financiering o.a. ten behoeve van investeringen die bijdragen aan het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit op agrarische bedrijven. Het volledige bedrag wordt gedekt uit de Koplopersgelden (SPUK L35).	€ 1.400.000
5.6	Greenport Aalsmeer/programmabureau. Samenwerkingsverband glastuinbouw regio Aalsmeer.	€ 177.000
5.6	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma. Projecten op gebied van ruimtelijke clustering, versterking en verduurzaming glastuinbouw.	€ 100.000
5.6	Greenport Noord-Holland Noord /programmabureau. Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord.	€ 165.000
5.6	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000
5.6	Greenports Nederland/programma, landelijk samenwerkingsverband agrosector. Toelichting: bedrag verlaagd	~~€ 95.000~~ € 75.000
5.6	KAVB (Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur) Toelichting: Regioaanpak zorgt voor een leerproces waarbij kwekers hun maatregelen in de bedrijfsvoering én hun gemeten emissies spiegelen aan hun collega's en daarbij worden begeleid door adviseurs uit de praktijk. Op deze wijze maken de kwekers voortdurend stappen in de verduurzaming via een meerjarige aanpak.	€ 250.000
5.6	Stichting Voedsel Verbindt, bijdrage aan het programmabureau. Toelichting: Bijdrage aan het programmabureau op het faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken.	€ 75.000

5.6	Stivas, Gebiedsproces Noordelijke Vechtstreek (GV13) Toelichting: Grootschalige Kavelruil in het kader van Agrarische structuurverbetering en versterking natuur bij het Naardermeer ten behoeve van behoud open veenweidelandschap.	€ 266.589
5.6	Stichting Vertify, Digitalisering en AI in de groenteteelt in Noord-Holland. Toelichting: Digitalisering en A in de groenteteelt gaan helpen om met minder arbeidskrachten en minder bestrijdingsmiddelen groente te telen. De vollegrondsgroenteteelt in Noord-Holland is toonaangevend en innovatief, vanwege gunstige condities bodem en klimaat en ondernemerschap. Digitalisering en AI draagt bij aan verduurzaming. Motivering: Stichting Vertify is een regionaal onderzoekscentrum in Noord-Holland, met ervaring om meerjarige innovatieve projecten te zetten en uit te voeren op locaties in Noord-Holland in samenwerking met telers. Vertify beschikt over specialistische kennis, certificaten, eigen onderzoekslocaties in Noord-Holland en langdurige samenwerkingsverbanden met o.a. InHolland en Greenport Noord-Holland Noord en groentetelers en het samenwerkingsverband van groentetelers in Noord-Holland.	€ 100.000

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2027
6.1	Greenport NHN / HIP Greenchain: versterking bovenregionale samenwerking Toelichting: t.b.v. veerkrachtige arbeidsmarkt rondom agrifoodsector	€ 270.000
6.1	Techlands, Restauratie Opleiding Projecten Toelichting: t.b.v. restauratie-opleidingen en vakmanschapsbevordering regio midden west	€ 17.000
6.1	Gemeente Ameland / Regio Deal De Waddeneilanden 2023-2027 Toelichting: Bijdrage aan de uitvoering van de Regio Deal De Waddeneilanden “Waardevol leven in een kwetsbare omgeving”.	€ 2.325.000
6.1	Gemeente Den-Helder, regionale detailhandelsvisie Kop van NH Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Kop van NH.	€ 10.000
6.1	Gemeente Alkmaar, regionale detailhandelsvisie omgeving Alkmaar Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie omgeving Alkmaar.	€ 10.000

6.1	Gemeente Haarlem, regionale detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland. Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland.	€ 10.000
6.1	Gemeente Hilversum, regionale detailhandelsvisie omgeving Hilversum Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie omgeving Hilversum.	€10.000
6.1	Gemeente Velsen, binnenvaartkade Grote Hout vervangen door Zeekade Toelichting: de Grote Hout is een havengebonden en deels kadegebonden bedrijventerrein in Velsen Noord met 2 kades: een zeekade en een binnenvaartkade. De binnenvaartkade is in slechte staat en buiten gebruik gesteld. De gemeente Velsen is voornemens de binnenvaartkade te vervangen door een zeekade zodat kan worden ingespeeld worden op de vraag naar kaderuimte voor het onderhouden van windparken op zee.	€ 1.000.000
6.1	Gemeente Den Helder, Boerenverdrietsluis Subsidie aan de gemeente Den Helder voor het renoveren van de Boerenverdrietsluit, voortkomend uit een Overeenkomst met de gemeente van 11 juli 2023.	€ 10.262.000
6.1	Innovatiefonds Noord-Holland VFFNH BV Toelichting: deze subsidie is voor opzetten van het VFF fonds-NR2 eenmalig voor de jaren 2026-2027-2028	€ 2.500.000
6.1	Gemeente Alkmaar: namens Regio Alkmaar, Toelichting: actualisatie regionale strategie en convenant werklocaties	€ 30.000
6.1	Gemeente Hoorn: namens Westfriesland, Toelichting: actualisatie regionale strategie en convenant werklocaties	€ 30.000
6.1	Gemeente Den Helder: namens de Kop van NH, Toelichting: actualisatie regionale strategie en convenant werklocaties	€ 30.000
6.1	Stichting Centrum voor Verduurzaming Regio Alkmaar Toelichting: Nadere opstartwerkzaamheden	€ 80.000
6.1	Route Circulair: Circulaire Routekaart Toelichting: Uitvoering van het programma Circulaire Routekaart in 2026 tot en met 2028 gericht op ondersteunen van MKB bij Circulair ondernemen	€ 300.000
6.1	Impact Hub Amsterdam: Ketenincubator Toelichting: Uitvoering Ketenincubator Maak-NH Circulair gericht op ketensamenwerking in de maakindustrie	€ 165.000

6.1	Circular Plastics Foundation: Circulair Plastic Toelichting: Samenwerking stimuleren circulair plastic voor periode 2026-2028	€ 150.000
6.1	Groene Chemie, Nieuwe Economie Toelichting: deelname provincie aan het netwerk Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE) en financiële bijdrage aan het programma 2027 Het platform GCNE richt zich op het versnellen van de duurzame en circulaire transitie in de chemische maakindustrie Onderbouwing: GCNE is een onafhankelijke stichting die de afgelopen jaren is ondersteund door 7 provincies, Investnl, ROMS, wetenschapsinstituut TNO en het bedrijfsleven. Het platform GCNE richt zich op het versnellen van de duurzame transitie in de chemische-, recycling- en bio-based industrie. Het platform wil bijdragen aan het verbeteren van het innovatie- en ondernemersklimaat in samenwerking met de regio's. De missie van GCNE is om barrières rondom opschaling weg te nemen. GCNE is uniek in haar expertise, de focus op gamechangers en de rol in samenwerking met de regio’s. Het voorkomt dat de regio’s en andere partners zelfstandig en versnippert gaan werken op dit belangrijke dossier. Criteria: C-i	€37.500 Nieuw
6.1	Projectbureau NZKG, Novex Toelichting: het projectbureau NZKG ondersteunt activiteiten binnen NOVEX die bijdragen aan een veerkrachtige en circulaire economie in de havencomplexen.	€ 30.000
6.2	Recreatieschap Spaarnwoude, Fort benoorden Spaarndam Voor restauratie en herontwikkeling van het Fort.	€ 1.000.000
6.2	Fort Pampus, nieuw entreegebouw/paviljoen Pampus Een reservering van extra € 250.000 voor de bouw van een duurzaam nieuw entreegebouw van Pampus.	€ 250.000
6.2	Gemeente Haarlemmermeer, Geniepark Toelichting: doelstelling is deze groepsschuilplaats en kazemat zichtbaar te maken en een unieke beleving te geven voor bezoekers aan Haarlemmermeer.	€ 829.000
6.2	Molenfederatie Toelichting: projectsubsidie voor het organiseren van onder andere Molencontactdag.	€ 15.000
6.3	Plein C Toelichting: uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028.	€ 800.000

6.3	Probiblio Toelichting: uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel.	€ 4.273.000
6.3	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland Toelichting: De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang.	€ 110.000
6.3	Plein C Toelichting: De Provincie stimuleert talent-ontwikkeling binnen cultuur. Via Plein C worden bovenregionale activiteiten in NH ondersteund voor versterking van de infrastructuur en kennisdeling rond cultuurbeoefening.	€ 350.000
6.3	ST. Sportservice Noord-Holland Toelichting: De Provincie gestimuleerd kennisdeling binnen Sport tussen gemeente.	€ 300.000
6.3	Stichting Voor de Kunst, Crowdfundingsplatform Toelichting: ia crowdfundingsplatform voordekunst.nl kunnen makers en instellingen hun cultuurprojecten realiseren door een crowdfundingscampagr in te zamelen bij het publiek en bij fondsen. Stichting Voordekunst adviseert en begeleidt de campagnetrajecten en koppelt via een matchfunding-syste fondsen en overheden, wat de kans op succes aanzienlijk vergroot en een breder publiek betrekt bij kunst en culturele initiatieven. Onderbouwing: Stichting voordekunst is een bewezen en gespecialiseerde organisatie voor crowdfunding voor makers en instellingen binnen de kunst- oprichting in 2010, waarbij de provincie Noord-Holland betrokken was, zijn via het platform meer dan 9.100 campagnes gerealiseerd en ruim 66 miljoe opgehaald voor meer dan 8.200 makers en culturele initiatieven door heel Nederland. Stichting voordekunst begeleidt startende initiatieven, kunstena diverse kunstdisciplines en biedt middelen aan om het ondernemerschap in gang te zetten door hen een podium te bieden, hun projecten te realiseren publiek aan zich te verbinden. Criteria: 2ci; 2fii	€70.000 Nieuw
6.3	Stichting Veilig Sportklimaat, Nu Niet Nooit Niet Toelichting: Stichting Veilig Sportklimaat biedt met het programma Nu Niet Nooit Niet! een concreet en effectief programma om bij te dragen aan een veilig sportklimaat voor ieder kind, ongeacht achtergrond, identiteit of persoonlijke ontwikkeling. Onderbouwing: De Stichting Veilig Sportklimaat heeft met Nu Niet Nooit Niet een programma ontwikkeld dat ondersteund wordt door de lokale adviseurs sport van NOC*NSF en de KNVB. De methodiek sluit aan bij de landelijke richtlijnen en voldoet aan de kwaliteitseisen voor sociale veiligheid in de sport, zoals de 4 V's voor Veiligheid van NOC*NSF. Zij begeleiden sportverenigingen om een sociaal veilige sportomgeving te creëren zodat iedereen zich veilig en welkom voelt. Criteria: 2Ci, 2f ii	€100.000 Nieuw

Bijlagen

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Programma 1. Bestuur

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA-agenda 2025-2028
- Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Programma 2. Klimaat en gezonde leefomgeving

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Plan van aanpak waterstof
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Programma 3. Ruimte en Wonen

Wettelijk beleidskader

- Woningwet
- Wet versterking regie op de Volkshuisvesting
- Omgevingswet
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wijzigingswet Wet luchtvaart (regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML))
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water
- (Ontwerpbesluit) versterking regie volkshuisvesting

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland
- Actieagenda Wonen 2024-2028
- Actieagenda Wonen
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie publieke mobiliteit (2024-2034)
- Regionaal waterprogramma 2022–2027

Programma 4. Bereikbaarheid

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (in werking januari 2024)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieagenda Actieve Mobiliteit
- Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2024-2030
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Programma 5. Natuur en landelijk gebied

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet

Provinciaal beleidskader

- Programma Natuurnetwerk 2025
- Masterplan Biodiversiteit
- Visie Recreatie & Toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Agenda Natuurinclusief

Programma 6. Economie, leefbaarheid en cultuur

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Besluit Kwaliteit Leefomgeving
- Omgevingswet
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH2022
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

Brede basismonitor

De Brede Basismonitor geeft inzicht in de ontwikkeling van de brede welvaart in de provincie Noord-Holland. Hierbij wordt welvaart opgevat in brede zin: naast materiële welvaart (zoals economie) omvat dit onder meer welzijn, gezondheid, werkgelegenheid, bereikbaarheid, ruimte, wonen, samenleving, natuur, milieu en klimaat. Deze brede welvaartsbenadering sluit aan bij de provinciale ambitie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid in de toekomst te versterken.

Met de Brede Basismonitor Noord-Holland worden belangrijke trends in de provincie op overzichtelijke en systematische wijze gevolgd. De monitor voorziet Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de provinciale organisatie van actuele en feitelijke, datagedreven informatie. De Brede Basismonitor vervult een signalerende en agenderende functie en ondersteunt zo de integrale bespreking van grotere beleidsvraagstukken binnen de provincie.

De sector Onderzoek & Informatie van de provincie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke invulling, visuele presentatie en actualisatie van de monitor. Hierbij wordt samengewerkt met ABF Research, dat het databeheer verzorgt. Het onderzoeksbureau PON & Telos was betrokken bij de initiële ontwikkeling van de monitor.

Aanleiding voor de ontwikkeling van deze monitor waren meerdere trendmonitoringvragen vanuit het provinciaal bestuur en vanuit de politiek. Deze vragen vertoonden veel onderlinge samenhang. In de Brede Basismonitor zijn deze trendmonitoringvragen daarom samengevoegd tot één samenhangend geheel.

Deze toelichting beschrijft de zesde editie van de Brede Basismonitor Noord-Holland. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Opzet en gebruik van de Brede Basismonitor
- Belangrijkste trends in de provincie Noord-Holland
- Koppeling tussen de begroting en de Brede Basismonitor
- Beschrijving en ontwikkeling van indicatoren
- Samenhang met landelijke monitoring van brede welvaart

De Brede Basismonitor Noord-Holland is hier te bekijken:

https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

Bestuur en directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
VVD	9
BBB	7
GroenLinks	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
Volt	1
ChristenUnie	1
Fractie De Weerdt	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Miriam van Kuijk	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Saskia van der Haagen	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

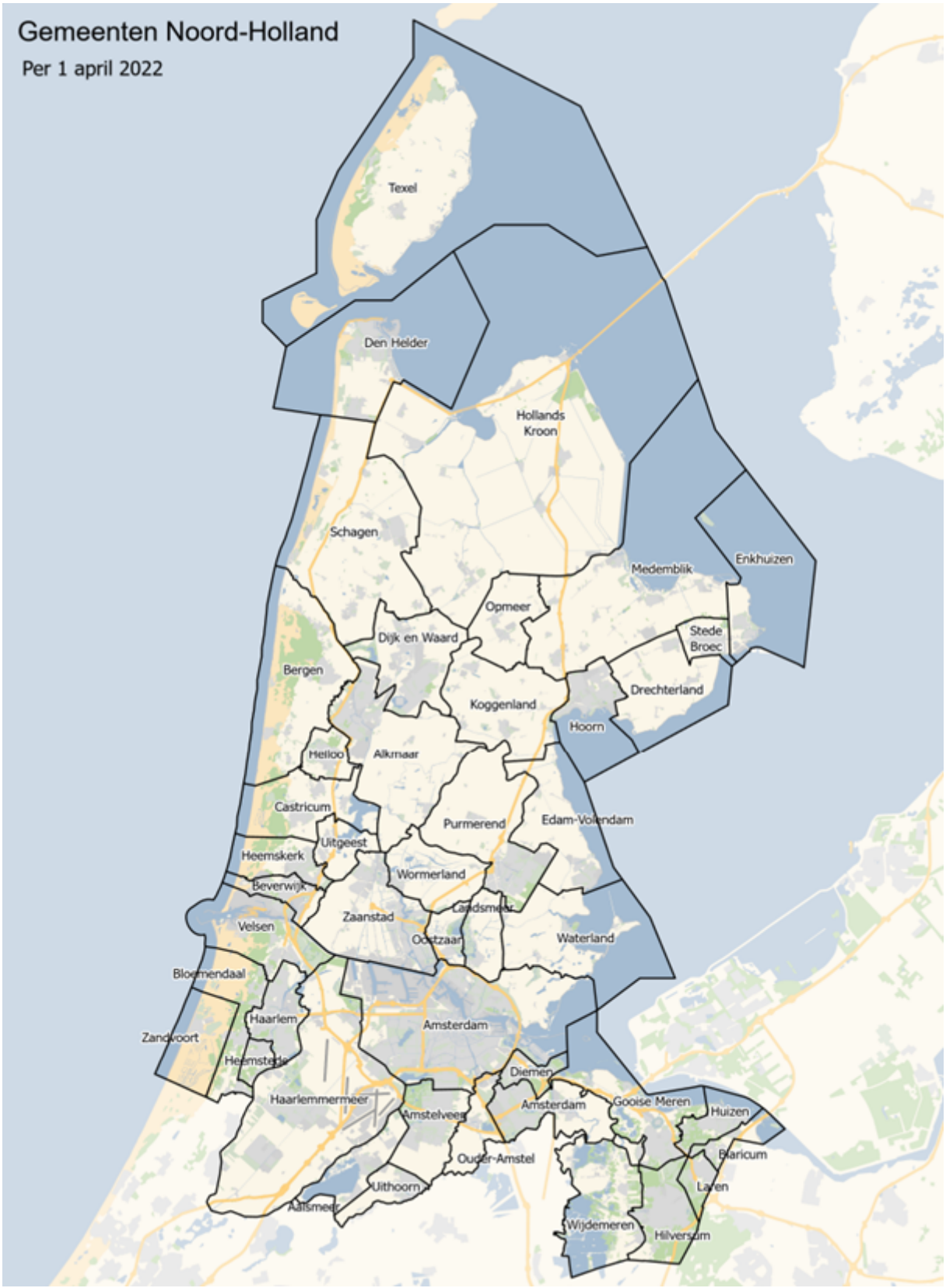
Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

Lijst met gemeenten

A	**K**
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	**L**
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Laren
B	**M**
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	**O**
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	**P**
D	Purmerend
Den Helder	**S**
Diemen	Schagen
Dijk en Waard	Stede Broec
Drechterland	**T**
E	Texel
Edam-Volendam	**U**
Enkhuizen	Uitgeest
G	Uithoorn
Gooise Meren	**V**
H	Velsen
Haarlem	**W**
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Wijdemeren
Heemstede	Wormerland
Heiloo	**Z**
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	

Klimaatbijlage bij de begroting 2027

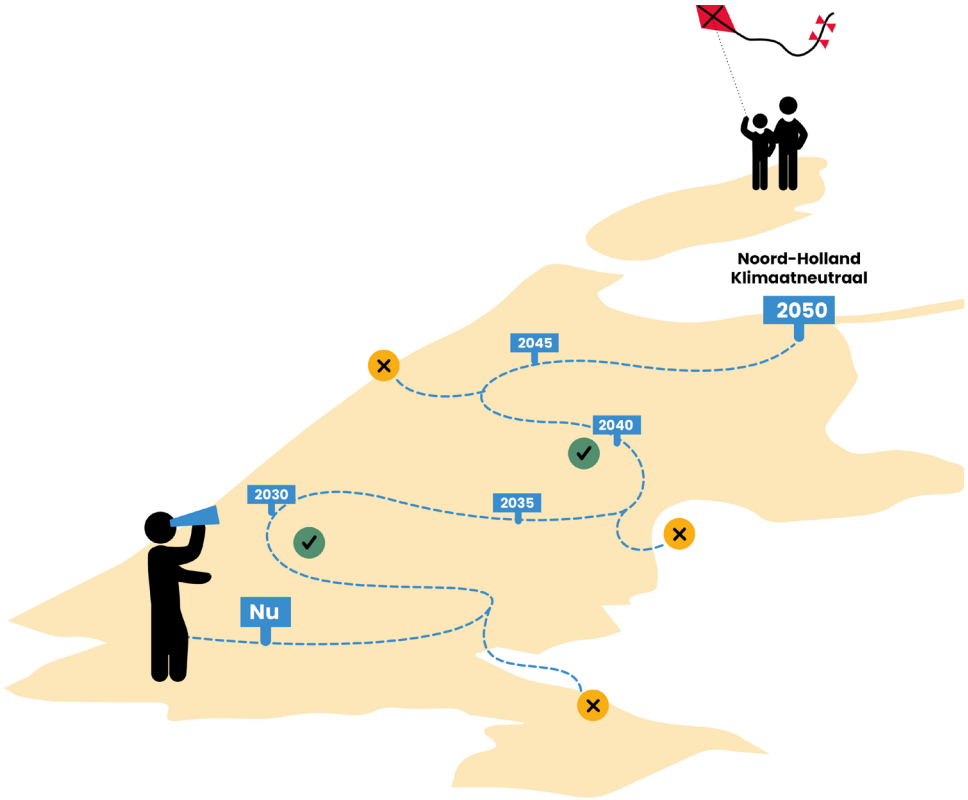
Provincie Noord-Holland

Provincie
Noord-Holland

Inhoud

1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Klimaatbeleidcyclus**	**4**
3.	**Opgavegericht werken**	**5**
4.	**Monitoring & indicatoren**	**6**
5.	**Verantwoordelijkheden**	**8**
6.	**Maatregelen en activiteiten per transitiepad**	**9**
	Leeswijzer	10
	Klimaatdoelen en acties	11
	Coördinatie en sturing	12
	Energie-infrastructuur	14
	Duurzame opwek	17
	Gebouwde omgeving	20
	Industrie en bedrijven	23
	Landbouw en landgebruik	26
	Mobiliteit	29
	Eigen organisatie	35

1. Inleiding

Klimaatambitie

Eén van de speerpunten van het coalitieakkoord *Verbindend Vooruit! 2023-2027* is het tegengaan van klimaatverandering. De provincie committeert zich aan het landelijke Klimaatakkoord van 2019 en de daarna gemaakte afspraken. In de Noord-Hollandse Klimaataanpak (NHK) heeft de provincie haar klimaatbeleid vastgelegd: in 2030 moet de uitstoot van broeikasgassen 55% lager zijn dan in 1990, en de provincie streeft ernaar om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn.

Klimaatbijlage bij de begroting 2027

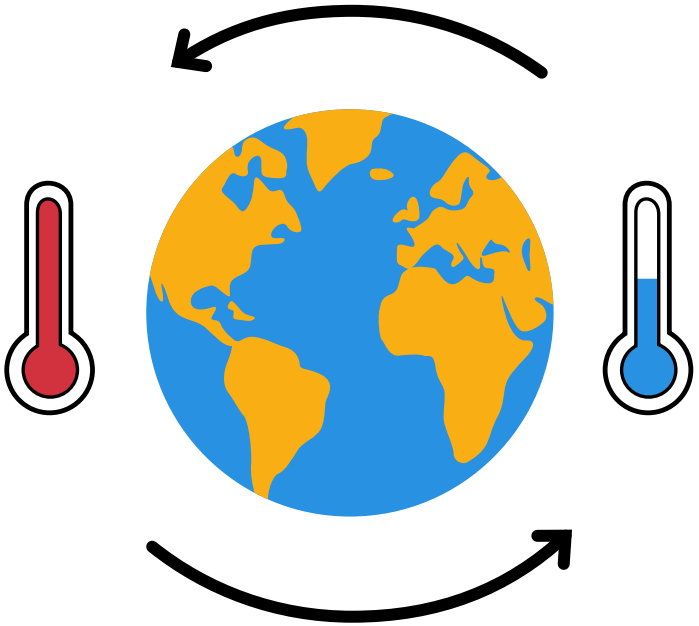
Met de Klimaatbijlage bij de begroting sturen we strategisch op CO2-reductie. De Klimaatbijlage dient om klimaatbeleid te benaderen als integraal onderdeel van breder beleid, en niet als een opzichzelfstaande opgave. We beoordelen systematisch of en hoe uitgaven bijdragen aan broeikasgasreductie en andere klimaatdoelen. De Klimaatbijlage bij de begroting is verweven met de provinciale beleidscyclus en wordt jaarlijks up-to-date gemaakt. Daarnaast geeft de bijlage inzicht in de voortgang per transitiepad, en is klimaatbeleid onderdeel van beleid en uitvoering in alle portefeuilles. De aanleiding om de Klimaatbijlage te ontwikkelen en de invulling ervan in de Klimaatbegroting, is motie 200-2022.

Verdieping ten opzichte van vorig jaar

Vergeleken met de vorige Klimaatbijlage koppelen we voor meer transitiepaden de uitgaven en middelen aan doelen. Zo wordt de Klimaatbijlage een beter instrument om te sturen, transparanter te zijn, prioriteiten te stellen en verantwoording af te leggen.

Realistische keuzes

Om de klimaatdoelen te bereiken hebben we een datagedreven, cyclisch proces ingericht van plannen, uitvoeren, controleren en bijsturen. Zo ontstaat een steeds completer en effectiever instrument. Tegelijkertijd hebben we te maken met beperkte middelen, bevoegdheden en ruimte. Om onze klimaatdoelen te halen zijn we grotendeels afhankelijk van het Rijk en andere partners. De uitvoering staat onder druk door onder meer inconsistent Rijksbeleid, forse bezuinigingen op de Rijksmiddelen voor medeoverheden en het volle stroomnet. Dit alles vraagt om realistische keuzes en inzet.

2. Klimaatbeleidcyclus

Doel

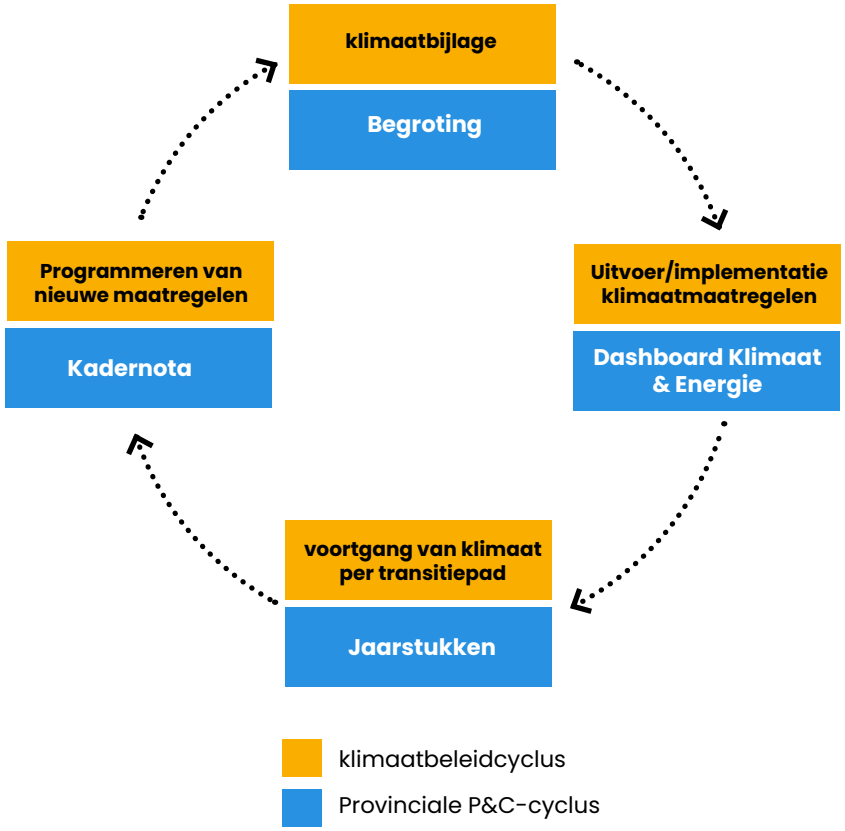
De Klimaatbijlage koppelt klimaatdoelstellingen aan de financiële planning en besluitvorming. Onderstaand figuur laat zien hoe de klimaatopgave structureel is verweven met de provinciale Planning & Control (P&C)-cyclus. Zo wordt de opgave integraal onderdeel van ons bredere beleid. Plan-Do-Check-Act is een cyclische aanpak voor sturing en monitoring.

Sturing

In de planfase is de Klimaatbijlage het vertrekpunt: we koppelen beschikbare middelen en doelstellingen expliciet aan klimaatmaatregelen. Naast de bestaande inzet zijn er aanvullende maatregelen uit de Voortgangsrapportage Klimaat.

Monitoring

Jaarlijks monitoren we de effecten van de maatregelen in de transitiepaden. De indicatoren komen uit de interbestuurlijke kerndataset Klimaat & Energie en de Handreiking duurzaamheidsrapportage van de Coalition of the Willing, bestaande uit onder andere een groot aantal (decentrale) overheden (zie hoofdstuk 4). De uitkomsten verwerken we in de jaarstukken en zijn basis om nieuwe activiteiten te programmeren. Zo ontstaat een cyclisch proces van Plan-Do-Check-Act: plannen, uitvoeren, controleren en bijsturen.

3. Opgavegericht werken & sturen

Verschil overbruggen

Voor 2030 is een helder klimaatdoel vastgesteld. Daartegenover staat een prognose van de broeikasgasuitstoot op basis van het huidige beleid. Het verschil daartussen is de resterende opgave. De Klimaatbegroting helpt om dit verschil te overbruggen: we kunnen doelgericht sturen op aanvullende maatregelen die aantoonbaar broeikasgassen verminderen.

Integraal en samenhangend

We werken dan ook opgavegericht: we beginnen bij het doel en bepalen daarna welke acties, inzet en middelen nodig zijn om dat doel te bereiken. Dit betekent dat we middelen, maatregelen, resultaten én risico's in samenhang en integraal afwegen. Zo is de Klimaatbijlage niet alleen een financieel document, maar ook een strategisch sturingsinstrument dat richting geeft aan complexe transities, zoals de weg naar klimaatneutraliteit.

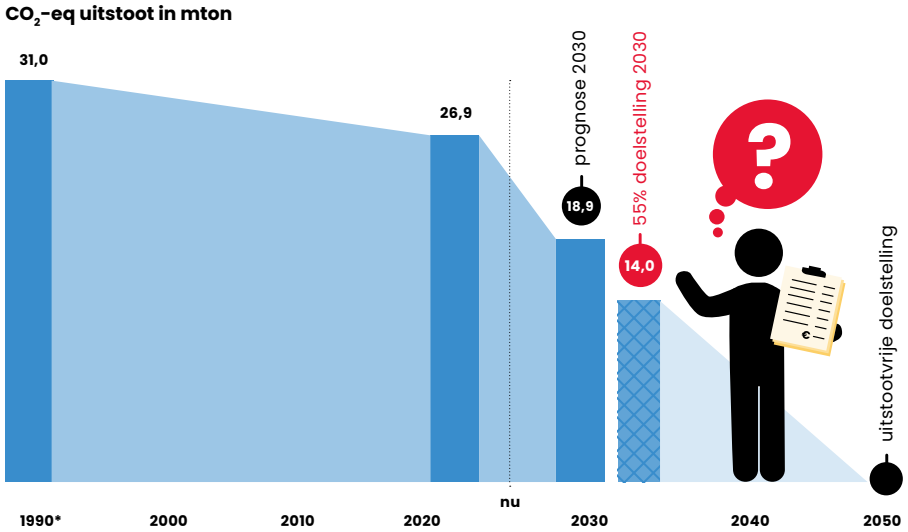
Inzicht per transitiepad

Opgavegericht werken betekent ook: kunnen bijsturen als omstandigheden veranderen of doelen niet haalbaar blijken. In dit document vertaalt zich dat naar tabellen per transitiepad: daarin maken we de samenhang tussen doelen, inzet, voortgang en verwachte effecten inzichtelijk.

Extra reductie nodig

Het doel is dat in Noord-Holland in 2030, vergeleken met 1990, 55% minder CO_2-eq wordt uitgestoten en om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

In 1990 werd in Noord-Holland 31 megaton CO_2-eq uitgestoten. Om het doel van 55% reductie te halen, mag de uitstoot in 2030 niet hoger zijn dan 14 megaton CO_2-eq. Met het huidige beleid komt Noord-Holland uit op een reductie van zo'n 40% in 2030. Er is nog een extra reductie van 4,9 megaton CO_2-eq nodig om de doelen te halen.

4. Monitoring & indicatoren

Combinatie van indicatoren

Om op onze klimaatdoelen te sturen en de Klimaatbijlage verder te ontwikkelen, gebruiken we een combinatie van indicatoren. Deze zijn gebaseerd op de kerndataset Klimaat & Energie van gezamenlijke overheden en de Handreiking Duurzaamheidsrapportage en -verantwoording voor decentrale overheden (2024).

De kerndataset bevat per transitiepad actuele informatie over doelen, maatregelen, middelen en verwachte CO_2-effecten. De set is ontwikkeld op basis van het Gemeenschappelijk Functioneel Ontwerp Monitoring Klimaatbeleid (2022).

Met de handreiking kunnen decentrale overheden op een vergelijkbare manier monitoren en rapporteren binnen hun P&C-cyclus. Het kader is opgesteld door een brede coalitie en sluit aan bij de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Per transitiepad

Per transitiepad kijken we primair naar de afname van de broeikasgasuitstoot en het energieverbruik (plus de bronnen). Aanvullende indicatoren geven inzicht in activiteiten die hieraan bijdragen. We kiezen bewust voor een beperkte, bestuurlijk relevante set indicatoren. Binnen de transitiepaden monitoren we meer gedetailleerd.

Brede Basismonitor

De Brede Basismonitor Noord-Holland (BBM) volgt en presenteert indicatoren over thema's als economie, werk, welzijn, milieu en klimaat. De Klimaatbijlage en de BBM versterken elkaar: deze bijlage maakt keuzes transparant en stuurbaar, de BBM legt de focus op monitoring.

In de BBM scoren de klimaatindicatoren voor energieverbruik, hernieuwbare energie en CO_2-uitstoot (licht) negatief: de gestelde doelen nog niet zijn bereikt. Wel is er een positieve trend bij hernieuwbare energie en de daling van de CO_2-eq-uitstoot.

Transitiepad/onderdeel	Primaire indicatoren	Aanvullend
Klimaat algemeen	· Uitstoot · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie	
Energie-infrastructuur		· X procedures voor netuitbreidingen · X energiehubs zijn gerealiseerd
Duurzame opwek	· Totale hernieuwbare elektriciteitsproductie	· % lokaal eigendom bij energieprojecten
Gebouwde omgeving	· Uitstoot gebouwde omgeving NH · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie gebouwde omgeving NH	· Isolatie koopwoningen (uitfasering E, F, G-labels) · Isolatie huurwoningen · Isolatie utiliteitsbouw · Aansluiting op duurzame warmtebron
Industrie en bedrijven	· Uitstoot Industrie en bedrijven · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie Industrie en bedrijven	· % Energie-efficiëntie datacenters
Mobiliteit	· Uitstoot Mobiliteit · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie Mobiliteit	· Aantal kilometer auto/fiets/trein/bus · % toename elektrische auto’s
Landbouw en landgebruik	· Uitstoot Landbouw en landgebruik · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie Landbouw en landgebruik	· % uitstoot uit veengebied · % kringlooplandbouw
Eigen organisatie	· Uitstoot eigen organisatie · Energieverbruik + % verbruik duurzame energie	· % gebruik secundaire materialen

5. Verantwoordelijkheden

Klimaatverandering tegengaan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Elke gedeputeerde van de provincie Noord-Holland levert een bijdrage vanuit het eigen beleidsterrein. De uitvoering gebeurt via bestaande programma's en wordt gefinancierd uit reguliere provinciale budgetten, vaak aangevuld met rijksmiddelen.

Programma 2.1 'Bijdragen aan de energietransitie' vormt het kader voor het coördinerende klimaatbeleid. Het is gericht op energie-infrastructuur en de transitiepaden duurzame opwek en gebouwde omgeving.

De coördinerend gedeputeerde Klimaat en Energie stuurt op samenhang, CO_2-reductie, monitoring, rapportage, innovatie en onderzoek. De basis hiervoor is de Noord-Hollandse Klimaataanpak.

De Klimaatbijlage bij de begroting laat zien hoe alle portefeuilles gezamenlijk bijdragen aan de klimaatopgave. Binnen de bestaande middelen en bevoegdheden gebeurt al veel. Tegelijkertijd vraagt het behalen van de doelstellingen om een gezamenlijke inspanning. Veel maatregelen binnen de transitiepaden kunnen alleen samen met partners zoals het Rijk, gemeenten en netbeheerders worden uitgevoerd. Daarom gaat het om inspanningsverplichtingen en niet om resultaatsverplichtingen

Onderwerp	Relevante portefeuilleonderdelen	Verantwoordelijke GS-lid
Klimaat en Energie	Coördinatie Noord-Hollandse Klimaataanpak	A. Gielen
Transitiepaden		
Duurzame opwek	Energietransitie	A. Gielen
Gebouwde omgeving	Energietransitie	A. Gielen
	Bestaande bouw	J.C.J. Beemsterboer
	Nieuwbouw	
Mobiliteit	Mobiliteit	J. Olthof
	(Regionale) Luchtvaart (excl. Schiphol)	J. Olthof
Industrie en bedrijven (incl. datacenters)	Industrie en circulaire economie NZKG	E.A.S. Rommel & A. Gielen (besparing) J. Olthof
	Tata Steel	
Landbouw en Landgebruik	Landbouw	J.C.J. Beemsterboer
	Landgebruik	J.C.J. Beemsterboer
Energie-infrastructuur	Energietransitie	A. Gielen
Eigen organisatie	Verduurzamen eigen organisatie	E.A.S. Rommel & A.Th.H van Dijk
Klimaat en Ruimte	Ruimtelijke ordening	E.A.S. Rommel

6. Maatregelen en activiteiten per transitiepad

De klimaatdoelen in de Noord-Hollandse Klimaataanpak zijn uitgewerkt in transitiepaden: energie-infrastructuur, duurzame opwek, gebouwde omgeving, industrie en bedrijven, landbouw en landgebruik, mobiliteit en de eigen organisatie. Energie-infrastructuur is voor alle paden een randvoorwaarde. Voor de eigen organisatie committeren we ons expliciet aan het behalen van het resultaat.

De Klimaatbijlage bij de begroting geeft een integraal overzicht van wat de provincie doet om de klimaatdoelen te halen en hoe de voortgang per transitiepad verloopt.

Leeswijzer

Een korte uitleg om de tabellen en toelichtingen makkelijker te lezen en te interpreteren

- Elk transitiepad heeft een eigen hoofdstuk met een inleiding waarin onder meer doelen, voortgang, trends en concrete maatregelen staan.
- Per transitiepad is een tabel opgenomen met: de provinciale doelen voor 2030 en de bijbehorende beleidsmaatregelen, gekoppeld aan de provinciale activiteiten en een indicatie van de jaarlijkse inzet van middelen.
- Waar mogelijk is de beoogde reductie van CO_2-eq geschat met behulp van het EnergyTransition-Model (ETM) en bijbehorende indicatoren, gebaseerd op actuele data en prognoses.

Generieke maatregel
Categorieën van interventies die in de hele provincie worden uitgevoerd door gezamenlijke inspanningen van diverse stakeholders

Indicatoren en vermeden CO_2
Elementen die de voortgang en effectiviteit van maatregelen meten en de hoeveelheid CO_2-uitstoot die door gezamenlijke inspanningen in de provincie is vermeden als de maatregel is uitgevoerd.

IN de provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1 en 3.2	Generieke maatregel in de provincie	Operationaliserings-doel 2030	Vermeden CO_2 in 2030	Hoofdstuk programma-begroting	Hoofdactiviteiten van de provincie	Begroting 2027*

Maatschappelijk doel
Het overkoepelende doel dat de hele provincie nastreeft, gericht op het verminderen van CO_2-uitstoot in de regio.

Operationaliseringsdoel
Specifieke, meetbare doelstellingen die in de gehele provincie zijn vastgesteld om de voortgang naar het maatschappelijk doel te evalueren en sturen.

Hoofdactiviteiten
Wijze waarop de provincie zelf haar middelen aanwendt om bij te dragen aan het maatschappelijke doel en operationaliseringsdoel

Budgetten
De geplande uitgaven die de provincie als organisatie nodig heeft voor de uitvoering van haar activiteiten en maatregelen, gericht op het behalen van het maatschappelijke doel en operationaliseringsdoel

!

De Klimaatbijlage is een groeimodel. Dit betekent dat de inhoud gaandeweg meegroeit. In deze versie is – vergeleken met de vorige versie - een verdiepingsslag gemaakt met landbouw en landgebruik en mobiliteit, naast de transitiepaden voor de energiesector. Voor deze onderdelen zijn de doelen en maatregelen uitgewerkt, onder meer door de middelen te koppelen aan het begrotingsonderdeel en waar mogelijk de CO_2-reductie in te schatten. **Voor industrie en bedrijven is dit nog niet op deze manier uitgewerkt.** De komende jaren doen we dit stapsgewijs voor alle transitiepaden. Zo ontstaat een steeds completer en effectiever instrument dat inzicht geeft in de bijdrage aan onze klimaatdoelen.

Klimaatdoelen en acties

Ambitie 2050

In 2050 is Noord-Holland een klimaatneutrale, gezonde en schone provincie, waarin we leven binnen de grenzen van de planeet, met duurzame gebouwen, een rechtvaardige energievoorziening en groene, leefbare steden en dorpen. Industrie, landbouw en mobiliteit zijn vrijwel emissievrij en circulair ingericht, met aandacht voor natuurherstel, biodiversiteit en sociale rechtvaardigheid. **Noord-Holland streeft ernaar om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn: netto nul uitstoot van CO_2-eq**.

Doelen voor 2030

De provincie Noord-Holland streeft naar **55% minder uitstoot van CO_2-eq** in 2030, vergeleken met 1990.

Trends en ontwikkelingen

- De tijdelijke SPUK-regeling CDOKE is vervangen door een decentralisatie-uitkering, en met structureel 10% minder geld.
- De Raad voor het Openbaar Bestuur berekende dat er € 68.000.000,- nodig is voor provinciale capaciteit – landelijk wordt er slechts € 37.300.000,- beschikbaar gesteld.
- Noord-Holland kreeg via de SPUK CDOKE in totaal € 17.300.000,- voor klimaat- en energie-uitvoering. Een vol stroomnet zet alle provinciale opgaven onder druk.

Prognose 2030

Volgens de meest recente prognose wordt een reductie van circa 40% verwacht in 2030, wat resulteert in een uitstoot van 18,9 Mton CO_2-eq in 2030. Om het doel van 55% reductie te behalen in 2030 moet de provincie naar een maximale uitstoot van 14 Mton CO_2-eq. Er is dus nog een gat te dichten van 4,9 Mton CO_2-eq tot 2030. Dit betekent extra inspanningen per transitiepad.

Welke indicatoren gebruiken wij hier onder meer voor?

- Totaal emissies Noord-Holland
- Totaal energieverbruik Noord-Holland

Een greep uit onze maatregelen

- De integrale klimaatbeleidscyclus wordt gemonitord op het bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit de Noord-Hollandse Klimaataanpak.
- Het behalen van de klimaatdoelen wordt ondersteund in de relevante transitiepaden en sectoren, waaronder de glastuinbouw, het energiebesparingsakkoord en de verduurzaming van de eigen organisatie.
- De provincie stimuleert en verbindt dwarsdoorsnijdende thema's op het gebied van klimaat.

Coördinatie en sturing

De overkoepelende coördinatie van het klimaatbeleid is erop gericht doelen, maatregelen en middelen te verbinden, voortgang te monitoren en klimaatdoelen in beleid, uitvoering en besluitvorming te borgen.

Nu is het nog niet altijd mogelijk om maatregelen één-op-één te vergelijken op effectiviteit (zoals CO_2-reductie per euro).

De Klimaatbijlage helpt om gerichter het gesprek te voeren over welke middelen waar het meeste effectief zijn en waar het nodig is om bij te sturen, andere prioriteiten te stellen of andere keuzes te maken.

> Programmabegroting Programmadoel 2 > Klimaat en gezonde leefomgeving en Beleidsdoel 2.1 > Bijdragen aan de energietransitie

IN provincie			ALS provincie	
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie 2026**	**Begroting 2027***
55% reductie in 2030	Effectieve beleidscyclus	2.1	· Doorontwikkeling van het dashboard Klimaat & Energie · Doorontwikkeling Klimaatbijlage bij de begroting · Provinciale Klimaat- en Energieverkenning CO_2-eq 2027 opstellen · pKEV beschikbaar maken voor (pilot)gemeenten	€ 200.000
	Integratie van de klimaardoelen in de transitiepaden	2.1	· Verdere ontwikkeling van de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV) om klimaatmaatregelen uit te werken, nieuwe reductiekansen te verkennen en broeikasgassen af te vangen en op te slaan · Doorontwikkeling van de klimaatmonitor en strategische onderzoeks- en evaluatieagenda · Inventarisatie van belemmerend provinciaal beleid voor klimaatdoelen in 2030	€ 300.000
	De dwarsdoorsnijdende thema's stimuleren	2.1	· TNO-aanbevelingen vertalen naar beleid en inzet provinciale sectoren · Inzet van SPDE op energierechtvaardigheid · Rechtvaardigheid binnen provinciale trajecten borgen · Expertpanel en klimaatburgemeesters betrekken · Uitwerken van een multi-criteria analyse voor klimaatbeleid · Samenwerken met hogescholen en universiteiten · Met andere provincies een gezamenlijke aanpak op koolstofverwijdering	€ 500.000

Door klimaatdoelen te integreren in de P&C-cyclus sturen we in het klimaatbeleid structureel op voortgang. Onze rapportages zijn jaarlijks via de Klimaatbijlage en het dashboard maakt trendanalyse en gerichte bijsturing mogelijk. Daarnaast actualiseren we de prognoses voor 2030 elke twee jaar in de provinciale Klimaat- en Energieverkenningen (pKEV).

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Een greep uit onze maatregelen

- Binnen de klimaatbeleidscyclus wordt de voortgang van de doelen uit de Noord-Hollandse Klimaataanpak gemonitord o.a. door updaten van data, dashboards en de pKEV en wordt dit waar mogelijk op gemeentelijk niveau beschikbaar gesteld.
- De provincie stimuleert en verbindt dwarsdoorsnijdende thema's in klimaat zoals rechtvaardigheid en koolstofverwijdering.

Trends en ontwikkelingen

- De tijdelijke SPUK-regeling CDOKE is vervangen door een decentralisatie-uitkering, met structureel 10% minder geld. Dit vraagt om een scherpe en gerichte inzet op middelen.
- De Raad voor het Openbaar Bestuur berekende dat er € 68.000.000,- nodig is voor provinciale capaciteit – landelijk wordt er slechts € 37.300.000,- beschikbaar gesteld. Dit betekent dat er realistisch moet worden bijgestuurd. De nationale kaders en financiële kaders bepalen de speelruimte, maar niet de ambitie.
- De opgave voor 2030 vraagt om blijvende focus op continuïteit in de uitvoering binnen de bevoegdheden en afhankelijkheden. Daarbij ligt de prioriteit op netcongestie en de programmering in alle transitiepaden.

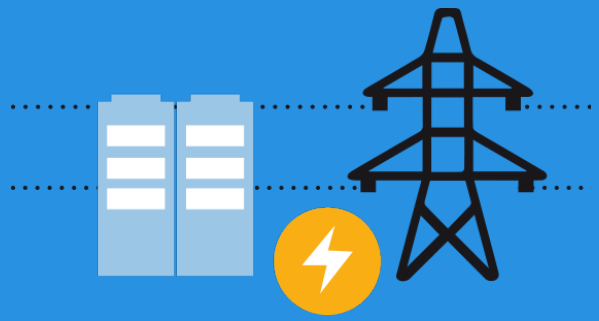
Energie-infrastructuur

Het transitiepad energie-infrastructuur omvat de aanleg, uitbreiding en verduurzaming van infrastructuur voor elektriciteit, warmte, gas en waterstof. De energie-infrastructuur voor mobiliteit, zoals laadinfrastructuur voor vervoer, valt hier niet onder en wordt binnen het transitiepad mobiliteit ontwikkeld.

Randvoorwaarde – De infrastructuur is geen directe bron van CO_2-reductie, maar is sterk randvoorwaardelijk om de doelen in de andere transitiepaden te halen.

Focus – Dankzij een robuust en toekomstbestendig netwerk kunnen woningen, bedrijven en mobiliteit overstappen op schone energie. Het transitiepad is erop gericht om de netcongestie op te lossen, energiehubs te ontwikkelen en een toekomstbestendig energiesysteem te realiseren dat vraag en aanbod betrouwbaar verbindt.

Duurzaam – De energie-infrastructuur in Noord-Holland is in 2050 volledig toegerust op een klimaatneutraal energiesysteem. Alle energiestromen worden duurzaam opgewekt, efficiënt vervoerd en flexibel opgeslagen. Met deze toekomstbestendige infrastructuur komen vraag en aanbod van duurzame energie in balans, ook wanneer deze sterk schommelen.

Voortgang en prognose

De uitbreiding van de energie-infrastructuur houdt de ambities om te verduurzamen in Noord-Holland niet bij. De vraag naar en aanbod van duurzame energie is groter dan de infrastructuur kan voorzien. Met netcongestie tot gevolg. Netcongestie zet de verduurzaming, economische ontwikkeling en woningbouw onder druk.

Trends en ontwikkelingen

- Snellere ruimtelijke procedures zijn nodig voor netuitbreidingen.
- Het sneller vinden van geschikte locaties voor netuitbreidingen zijn nodig om te kunnen versnellen.
- De AmvB bij de Energiewet is cruciaal om te kunnen sturen en vraag en aanbod van energie bij elkaar te kunnen brengen.
- TenneT en Liander kunnen de groeiende vraag naar en aanbod van energie niet bijhouden met de netuitbreidingen.
- Goede data en samenwerking zijn nodig om netcongestie aan te pakken, en om energiehubs en waterstofinfrastructuur versneld te realiseren.

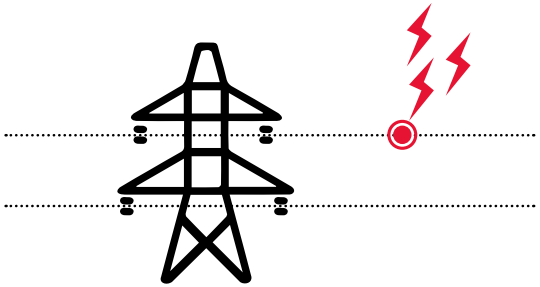
2050
klimaatneutraal

Ambitie 2050

In 2050 is een betrouwbaar en duurzaam energiesysteem nodig dat bijdraagt aan het behalen van de klimaatdoelstellingen in Noord-Holland

Doelen voor 2030

Noord-Holland streeft naar een geïntegreerd, hybride energiesysteem waarin elektriciteit, warmte, waterstof, groen gas en overige duurzame brandstoffen elkaar aanvullen en deels kunnen vervangen.

IN provincie				ALS provincie	
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten 2026 van de provincie**	**Begroting 2027***
Een geïntegreerd, hybride energiesysteem waarin elektriciteit, warmte, waterstof, groen gas en overige duurzame brandstoffen elkaar aanvullen en deels kunnen vervangen	(Sneller) bouwen van nieuwe energie-infrastructuur	Procedures voor netuitbreidingen zijn samen met netbeheerders en gemeenten goed georganiseerd	2.1	· Versnelling geplande energie-infrastructuur in investeringsplannen van TenneT en Liander · Afspraken Rijk en gemeenten over bevoegd gezag van de aanleg van energie-infrastructuur (A9 Zuid, regionale waterstofinfra) · Gemeenten ondersteunen bij ruimtelijke procedures voor energie-infrastructuur en onderstations · Versnelling vergunningsprocedures door overnemen bevoegd gezag en grondbeleid	€1.900.000
	Samenwerken aan het energiesysteem van de toekomst	Een integrale visie op een hybride regionaal energiesysteem is ontwikkeld		· Grootschalige warmtenetten en energieopslag onderzoeken en stimuleren (zoals batterijen), inclusief beleidsontwikkeling · Regionale energieschetsen maken en lokale energyhubs en slimme netoplossingen ondersteunen · Energiebeleid verankeren in de Omgevingsvisie en datatools verder ontwikkelen, zoals de pMIEK-tool	€1.700.000
	Bestaande net efficiënter benutten	30 energiehubs zijn gerealiseerd		· Slimme netoplossingen sneller opschalen door kennisontwikkeling en kennisdeling · Subsidieregeling voor het verkrijgen van inzicht in energieverbruik · Verkennen ondersteuning kleine MKB'ers die vanaf 1 juli geen aansluiting meer krijgen · Energiehubs stimuleren	€1.000.000
	Aanlanding wind op zee ondersteunen	Aanlanding van 2,1 GW wind op zee bij Wijk aan Zee is gerealiseerd		· Het Rijksprogramma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) 2031 – 2040 is opgesteld en wordt vastgesteld door de ministerraad	-
	Waterstof-infrastructuur aanleggen	NZKG en Den Helder zijn aangehaakt op het nationale waterstofnetwerk		· Investeren in regionale waterstofinfrastructuur / Aansluiten focusgebieden op landelijk waterstofnetwerk · Bijdragen aan de realisatie van elektrolysecapaciteit in de Amsterdamse haven · Ontwikkeling Clean Energy Hubs met tanklocaties voor zwaar transport op waterstof · Voorbereiden vergunningskaders voor veilige opslag, productie en toepassing van waterstof(-dragers) · De subsidieregeling voor duurzame waterstofprojecten is in 2025 opengesteld en staat tot oktober 2026 open · Ondersteunen van pilots en demonstratieprojecten · Versterken van H2-hub Noord-Holland voor kennisdeling en samenwerking · Internationale lobby en samenwerking gericht op Europese wetgeving en grensoverschrijdende infrastructuur	€350.000

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Duurzame opwek

Het transitiepad duurzame opwek omvat de grootschalige productie van hernieuwbare energie uit bronnen als zon, wind, aardwarmte en (duurzame) biomassa, in samenhang met energie-infrastructuur, opslag en gebruik binnen het bredere energiesysteem.

Cruciaal – De opwek van hernieuwbare energie vormt de kern van het toekomstige energiesysteem en is cruciaal om de klimaatdoelen in alle sectoren te behalen. Wel staat het doel van 6,3TWh in 2030 onder druk. Zonder versnelling wordt hoogstens driekwart van het doel behaald.

Focus – De provincie werkt aan een forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen als zon en wind, in balans met beschikbare ruimte, natuur en netcapaciteit. Dit doen we in nauwe samenhang met energie-infrastructuur, opslag en flexibiliteit in vraag en aanbod. De focus ligt op maatregelen met relatief veel potentie binnen bestaand ruimtebeslag: zoals windprojecten versnellen, grote daken en eigen gronden benutten, innovaties in opwek toepassen zoals Agri-PV. Daarnaast stimuleren we lokale initiatieven en beter gebruik van bestaande netcapaciteit en combinaties van opwek met opslag en slimme energiesystemen (zoals energiehubs). Zo dragen we bij aan een schone, betaalbare en betrouwbare energievoorziening voor inwoners, bedrijven en toekomstige generaties.

Uitstootvrij – In 2050 is de energievoorziening in Noord-Holland volledig CO_2-neutraal. Al in 2035 is de elektriciteitsproductie uitstootvrij, aangedreven door een robuuste mix van zonne- en windenergie, aangevuld met opslag, conversie (zoals waterstof) en andere duurzame technologieën.

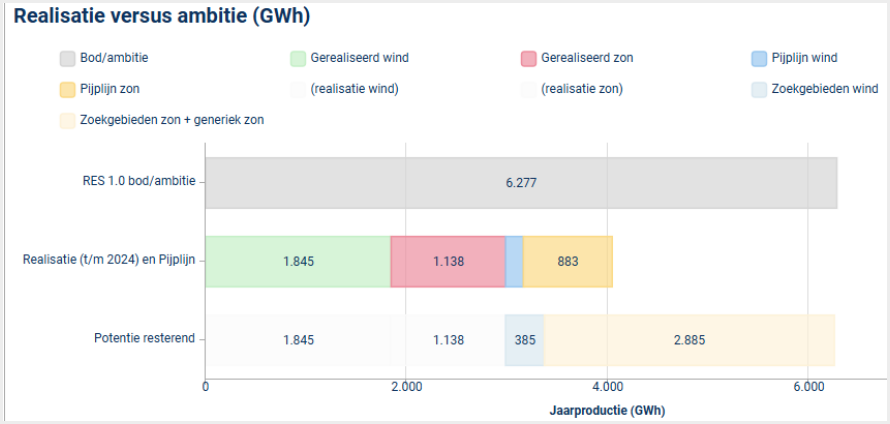

Doelen voor 2030

Voor 2030 is het doel om in totaal 6,3 TWh duurzame energie op te wekken: 3,6 TWh in Noord-Holland Noord en 2,7 TWh in Noord-Holland Zuid.

Voortgang en prognose

Het doel van 6,3 TWh in 2030 staat onder druk; zonder versnelling, met name bij windenergie, wordt hoogstens driekwart van het doel gehaald. 2050 als moment van behalen van de doelen blijft haalbaar bij tijdige structurele keuzes. Stimulering van lokale initiatieven, investeringen in innovatieve technieken, zoals Agri-PV, en het daadwerkelijk ontwikkelen van de herijkte RES-zoekgebieden zijn cruciaal om het opwekkingspotentieel te versterken.

Trends en ontwikkelingen

- Toenemende druk op energie-infrastructuur door groei hernieuwbare energie.
- Netcongestie belemmert de realisatie van duurzame opwek en vraagt om slimme oplossingen zoals opslag, vraagsturing en energiehubs.
- Urgentie neemt toe voor waterstofinfrastructuur en energiehubs.
- Focus op maatregelen met relatief veel potentie binnen bestaand ruimtebeslag.
- De provincie heeft gewerkt aan een escalatieproces om partners aan hun bod te houden en uitvoering te versnellen.
- De provinciale handelingsruimte wordt in belangrijke mate bepaald door het Rijk.
- De uitvoerbaarheid hangt daarbij sterk af van netcapaciteit, ruimtelijke inpassing en bestuurlijke samenwerking.
- Toenemende noodzaak tot integrale afstemming tussen opwek, opslag, infrastructuur en energiegebruik.

Ambitie 2050

In 2050 is de energievoorziening (bijna) volledig duurzaam en CO_2-neutraal. Het energiesysteem is robuust, weerbaar en betaalbaar en draait volledig op duurzaam opgewekte energie, met een mix van zonne- en windenergie en andere technologieën. Het systeem is ingericht op opwekking, gebruik, transport en opslag van energie, waarbij vraag en aanbod flexibel op elkaar worden afgestemd.

De energievoorziening is rechtvaardig, met een eerlijke verdeling van lasten en lusten tussen arm en rijk, bedrijven en burgers, stad en platteland, en tussen huidige en toekomstige generaties.

IN provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Vermeden CO_2-eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten 2026 van de provincie**	**Begroting 2027***
6,3 TWh, waarvan 3,6 TWh in Noord-Holland Noord en 2,7 TWh in Noord-Holland Zuid	Zonne-energie op land (incl. parkeerplaatsen, geluidschermen)	NHZ 1005 GWh extra (672 hectare) NHN 456 GWh extra (453 hectare)	0,75 Mton	2.1	· UVR Agri-PV Regeling. Agri-Pv is een nieuwe vorm van meervoudig ruimtegebruik. Om agrariërs hiermee ervaring op te laten doen zijn we pilotprojecten gestart · De provincie stimuleert meervoudig ruimtegebruik via een subsidieregeling voor de ontwkkeling van o.a. solar carports · De provincie stimuleert via bovenstaande subsidieregeling en onderzoek ook het gebruik van circulaire zonnepanelen	€1.000.000
	Zonne-energie op dak	NHZ 1043 GWh extra (899 hectare) NHN 716 GWh extra (617 hectare)	0,90 Mton		· Nog lang niet alle geschikte daken zijn voorzien van zonnepanelen. De provincie wil erop inzetten om zo veel mogelijk daken van zonnepanelen te voorzien. We zetten daarom in op een subsdie voor de ontwikkeling van grote zonnedaken op bedrijventerreinen	€300.000
	Windenergie	NHZ 260 GWh extra (13 windturbines) NHN 120 GWh extra (13 windturbines)	0,15 Mton		· De provincie is bevoegd gezag voor windturbineprojecten boven de 15 MW. Voor windturbineprojecten moeten sinds de invoering van de Omgevingswet projectbesluiten worden verleend. Er is een aantal projectbesluiten in voorbereiding · Repoweren van windturbines is onder bepaalde voorwaarden mogelijk, maar beperkt uitvoerbaar we onderzoeken of de voorwaarden verruimd kunnen worden	€500.000
	Uitvoer van de Regionale Energie Strategieën	-	Niet uit te drukken in CO_2		· Voor de ondersteuningsregeling bij uitvoering RES: De provincie ondersteunt gemeenten, waterschappen en initiatiefnemers bij de verdere uitwerking van RES-zoekgebieden via verschillende ondersteuningsregelingen gericht op onder meer haalbaarheidsstudies, ruimtelijke inpassing, participatieprocessen en tijdelijke projectcapaciteit · 2027 ligt de focus op de uitvoering van de RES-afspraken, in samenhang met de Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA). De provincie werkt samen met partners aan het realiseren van projecten, het oplossen van knelpunten en het versterken van de samenhang tussen opwek en energie-infrastructuur	€1.800.000
	Draagvlak	Stimuleren 50% lokaal eigendom bij energieprojecten	Narratief		· Voor het stimuleren van 50% lokaal eigendom ondersteunt de provincie lokale initiatieven voor duurzaamheid en energie van burgercollectieven met een financiële ondersteuningsregeling · De provincie Noord-Holland draagt bij aan het landelijke Ontwikkelfonds voor energiecooperaties en ondersteunt daarmee lokaal eigendom door energiecoöperaties financieel te helpen bij de ontwikkeling van grootschalige wind- en zonneprojecten, met als uitgangspunt dat zij minimaal 50% eigenaar worden van het project. Dit is een revolverend fonds	€500.000
	Opwek Energie op Rijksgronden (OER)	NHZ 145 GWh extra (92 hectare) NHN 18 GWh extra (11 hectare)	0,05 Mton		· Alle rijkswegen in Noord-Holland zijn aangemeld voor het OER. De OER-projecten bevinden zich in verschillende fasen van uitvoering. Onderzocht wordt of ook provinciale wegen in het OER-traject ingebracht kunnen worden. Een proef is gestart bij de N307	€500.000

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Gebouwde omgeving

Het transitiepad gebouwde omgeving omvat de verduurzaming van woningen, kantoren en maatschappelijk vastgoed.

Cruciaal – De doelen voor 2030 worden met het huidige beleid niet gehaald. De realistische reductie ligt rond 40%. De resterende 0,4 Mton CO_2-eq vereist forse versnelling in isolatie en verduurzaming van de warmtevoorziening.

Focus – De focus bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving ligt op isolatie, energiebesparing en gebouwen aardgasvrij maken door alternatieve warmtebronnen zoals warmtepompen, warmtenetten. Dit doen we door gemeenten, bedrijven en particulieren te stimuleren via het Servicepunt Duurzame Energie, het Energiebesparingsakkoord en diverse regelingen voor isolatie en elektrische warmtepompen. De provincie ziet via gemeenten toe op de energiebesparingsplichten van bedrijven. Ook brengt de provincie kansen over nieuwe warmtebronnen, zoals geothermie en restwarmte uit datacenters, in beeld via de Warmteviewer.

Klimaatneutraal – De provincie, een mix van landelijke en dichte stedelijke gebieden, is in 2050 volledig klimaatneutraal, met volledig uitstootvrije gebouwde omgevingen met een CO_2-arme vastgoedportefeuille. In de steden en de landelijke gebieden wordt er uitsluitend uitstootvrij gebouwd en met betaalbare, duurzame warmte worden huizen en kantoren en andere utiliteiten verwarmd.

Trends en ontwikkelingen

- Wegens netcongestie is er beperkte ruimte voor elektrificatie en warmtepompen.
- Toename gebruik warmtepompen en focus op isolatie en warmtenetten dankzij stimulerende regelingen.
- Samenwerking met gemeenten essentieel om warmtetransitie te versnellen en projecten van de grond te krijgen. Gemeenten kampen met beperkte capaciteit en het ontbreekt hen aan de benodigde kennis/middelen/aandacht voor vlotte implementatie van warmtenetten
- Afhankelijk van politiek draagvlak binnen GS/PS en voldoende gemeenten die aansluiten bij het warmtebedrijf.
- Juridische spanning tussen isolatie en soortenbescherming.
- Inconsistent en onduidelijk Rijksbeleid, bijvoorbeeld een duidelijk omschrijving van een klimaatneutrale gebouwde omgeving ontbreekt.

Ambitie 2050

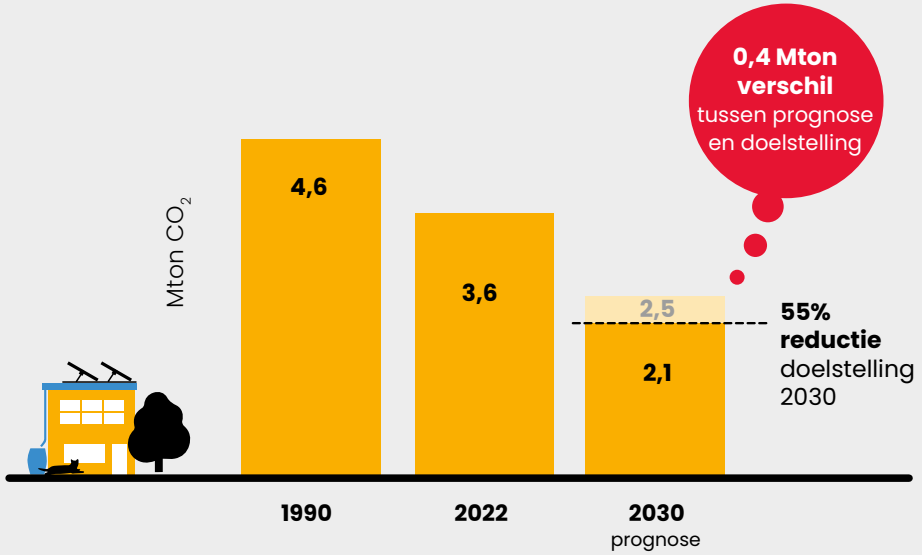
De provincie, een mix van landelijke- en dichte stedelijke gebieden, is in 2050 volledig klimaatneutraal, met volledig uitstootvrije gebouwde omgevingen met een CO_2-arme vastgoedportefeuille. In de steden en de landelijke gebieden wordt er uitsluitend uitstootvrij gebouwd en met betaalbare, duurzame warmte worden huizen en kantoren en andere utiliteiten verwarmd.

Doelen voor 2030

De gebouwde omgeving veroorzaakt in Noord-Holland circa 3,6 Mton CO_2-eq (2022) aan uitstoot. Met het huidige beleid wordt verwacht dat de gebouwde omgeving in Noord-Holland 2,5 Mton CO_2-eq uitstoot in 2030. Om in dit transitiepad dezelfde 55% reductie op uitstoot te bereiken, mag deze maximaal 2,1 Mton CO_2-eq zijn. Dit betekent een extra reductie van 0,4 Mton CO_2-eq.

Voortgang en prognose

De gebouwde omgeving veroorzaakt in Noord-Holland circa 3,6 Mton CO_2-eq (2022) aan uitstoot. Met het huidige beleid wordt verwacht dat de gebouwde omgeving in Noord-Holland 2,5 Mton CO_2-eq uitstoot in 2030. Om in dit transitiepad 55% reductie op uitstoot te bereiken, mag deze maximaal 2,1 Mton CO_2-eq zijn. Dit betekent een extra reductie van 0,4 Mton CO_2-eq.

IN provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1 en 3.2	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Vermeden CO_2-eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten 2026 van de provincie**	**Begroting 2027***
Uitstoot van CO_2-eq terugbrengen tot maximaal 3,7 Mton CO_2-eq	Samenwerking en ondersteuning warmtetransitie in NH	Geen	-	2.1	· Servicepunt Duurzame Energie ondersteunt gemeenten bij versnellen warmtetransitie door kennisontwikkeling en advisering · Gemeenten ondersteunen bij de aanleg van warmtenetten (bronzijde, transport en afnamezijde) met regionaal warmtebedrijf	€3.100.000
	Provinciale invulling en rol t.a.v. effectieve uitvoering transitievisie warmte	Aansluiting van 172.000 bestaande woningen op een (hybride) warmtepomp Aansluiting 86.000 woningequivalenten op een warmtenet	0,1 - 0,3 Mton		· Aansluitingen op warmtenetten sneller realiseren · Snellere groei individuele warmtepompen (t.o.v. cv-ketels) · Uitrol en verduurzaming van de warmtenetten versnellen · Energieloketten	€600.000
	Duurzame opwek/ warmtebronnen.	Geen	-		· Onder meer data verzamelen van duurzame warmtebronnen zoals geothermie en datathermie (restwarmte uit datacenters). Dit onder de aandacht brengen en actief promoten via de warmteviewer · Met subsidie aanvullend onderzoek naar de potentie van geothermie ondersteunen · Toetsen en adviseren warmtekavels en onderzoek naar potentie van warmtebronnen · Inzet op verduurzaming warmtebronnen Diemercentrale	€300.000
	Isolatie woningbouw en gebouwen	Isolatie van 226.000 koopwoningen (uitfasering van E-, F- en G-labels) 128.000 sociale huurwoningen, 72.000 particuliere huurwoningen en utiliteitsbouw (label C verplichting kantoren (> 100 m²) per 1 januari, 10.600 utiliteit in 2027 naar label C en 10.600 utiliteit in 2030 naar label C)	0,1 - 0,5 Mton		· Subsidieprogramma energiebesparing woningen · Ontwikkelen pilot contigentenaanpak · Stimuleren natuurinclusief isoleren · Provinciale inzet Inzet verduurzaming van het mkb ·	€400.000
	Energiebesparings-akkoord	Nader te bepalen	-		· Samen met gemeenten en Omgevingsdiensten wordt er ingezet op energiebesparing bij bedrijven	€1.200.000

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Industrie & Bedrijven

Het transitiepad Industrie & Bedrijven omvat de verduurzaming van industriële productieprocessen en bedrijventerreinen.

Focus – De provincie stimuleert innovatieve technieken om de industrie te verduurzamen: CO_2-afvang en -opslag (CCS) en waterstofproductie via elektrolyse. Daarnaast ziet ze toe op de naleving van de energiebesparingsplicht bij bedrijven. Hier ligt 4,18 Mton CO_2-eq aan potentiële besparing. Met grote industriële uitstoters zoals Tata Steel maakt de provincie specifieke klimaatafspraken. Ook heeft bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam maatwerkafspraken gemaakt met sleutelbedrijven als het Afval Energie Bedrijf in Amsterdam (AEB). Veel van de gemaakte afspraken met bedrijven zullen pas na 2030 hun volledige effect hebben. Daarnaast zorgen netcongestie, stikstofregels en ontbrekende cruciale infrastructuur voor vertraging. Het is daarom realistischer om dit transitiepad voorbij 2030 te trekken.

Klimaatneutraal en circulair – Industrie en bedrijven zijn in 2050 klimaatneutraal (netto nul CO_2-uitstoot) en dragen bij aan een volledig circulaire economie. Onder meer door zuinig energiegebruik, hergebruik van grondstoffen en groene waterstof in plaats van fossiele brandstoffen. Ook hebben de industrie en bedrijven fors minder negatieve impact op de leefomgeving. De provinciale warmtevoorziening komt deels van industriële restwarmte. Een flexibele vraag naar elektriciteit helpt vraag en aanbod van hernieuwbare elektriciteit op het net in balans te houden. Kritieke industriële functies kunnen de gevolgen van klimaatverandering aan. En het zoetwaterverbruik is tot een minimum beperkt.

Trends en ontwikkelingen

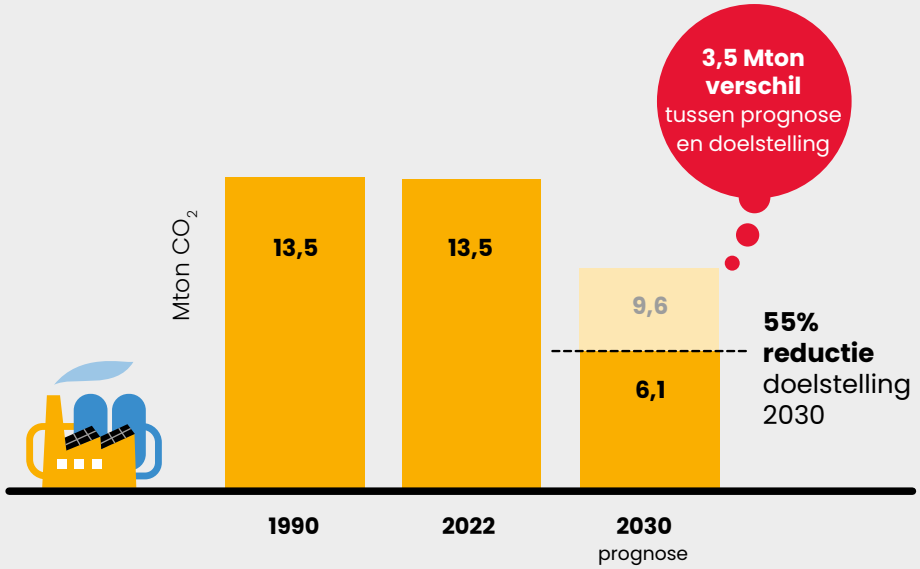
- Netcongestie remt elektrificatie en vertraagt investeringen in verduurzaming van de industrie. Partijen wachten op elkaar met investeringen.
- Toenemende focus op circulariteit, maar barrières zoals lage vraag en verouderde wetgeving belemmeren opschaling.
- Belang van maatwerkafspraken met sleutelbedrijven zoals Tata Steel en AEB voor CO_2-reductie.
- Nieuwe technologieën zoals CCS en elektrolyse vragen om stevige financiële ondersteuning en beleid (Rijksoverheid). Ook ontbreekt cruciale infrastructuur.
- Toezicht en handhaving onder druk, door gebrek aan capaciteit bij omgevingsdiensten.

Ambitie 2050

Industrie en bedrijven zijn in 2050 klimaatneutraal (netto nul CO_2-uitstoot) en dragen bij aan een volledig circulaire economie. Onder meer door zuinig energiegebruik, hergebruik van grondstoffen en groene waterstof in plaats van fossiele brandstoffen. Ook hebben de industrie en bedrijven fors minder negatieve impact op de leefomgeving. De provinciale warmtevoorziening komt deels van industriële restwarmte. Een flexibele vraag naar elektriciteit helpt vraag en aanbod van hernieuwbare elektriciteit op het net in balans te houden. Kritieke industriële functies kunnen de gevolgen van klimaatverandering aan. En het zoetwaterverbruik is tot een minimum beperkt.

Voortgang en prognose

In 2022 was de uitstoot van de industrie en bedrijven 13,5 Mton CO_2-eq. De prognose voor 2030 verwacht een reductie naar 9,6 Mton CO_2-eq, een vermindering van ongeveer 29%. Maatregelen voor industrie en bedrijven zijn vooral indirecte maatregelen. Bovendien zullen veel gemaakte afspraken met bedrijven pas na 2030 hun volledige effect hebben. De volledige impact hiervan is op de langere termijn (na 2030) zichtbaar.

Doelen voor 2030

Tegen 2030 moet de CO_2-uitstoot in Noord-Holland met 55% zijn verminderd. Dit betekent dat de uitstoot maximaal 6,1 Mton CO_2-eq mag bedragen, terwijl de huidige prognose (inclusief Tata Steel) op 9,6 Mton ligt. Dit creëert een aanvullende reductieopgave van 3,5 Mton voor 2030.

IN provincie			ALS provincie	
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Vermeden CO2eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**
CO_2-uitstoot terugbrengen tot maximaal 6,7 Mton CO_2-eq	Verduurzamen Industrie	6,8 Mton CO_2-eq reductie voor NZKG en 40% CO_2-reductie voor CES6	2.1	· DIVIT · CO_2-afvang AEB · Inzet elektrolyser · Gebruik restwarmte, waterstof en elektrificatie · Onderzoeken knelpunten verspreide industrie
	Verduurzamen bedrijventerreinen	In de Uitvoerings-agenda Duurzame en Circulaire Economie staat hoe we bedrij-venterreinen helpen verduurzamen, met nadruk op de ener-gietransitie	6.1	· De subsidie Toekomstbestendige Bedrijventerreinen ondersteunt gemeenten bij de realisatie van fysieke maat-regelen ten behoeve van de verduurzaming van bedrijventerreinen · Subsidie OTW stimuleert onderzoek, procesbegeleiding en samenwerking voor verduurzaming van werklocaties · Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB) zet 'aanjagers' in die samenwerking stimuleren en be-drijven begeleiden bij energiemaatregelen. Looptijd van het programma wordt verlengd van medio 2027 naar medio 2028 (zonder extra financiële middelen) · Ondersteuning via kennisbijeenkomsten en hulp bij subsidieaanvragen · Het Ontzorgingsprogramma Verduurzaming MKB (OMKB) heeft als doel om tot mei 2028 1130 ondernemers te helpen bij het verduurzamen van hun bedrijfspand of -proces
	Stimuleren circu-laire economie	De transitie naar een circulaire econo-mie draagt bij aan CO_2-reductie door grondstofgebruik te beperken	6.1	· Stimuleren circulair bouwen: uitvoering van de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen in Noord-Holland Noord en de MRA · Stimulering circulariteit MKB: uitvoering van 2 programma's (Circulaire Routekaart en Ketenincubator) gericht op ondersteuning van MKB bij ontwikkelen van circulaire producten en innovaties · Aanpak Biobased Bouwen: stimuleren van vraag naar biobased materialen · Circulaire grondstoffenstrategie NZKG: in samenwerking met het programmabureau NZKG is een strategie opgesteld om het grondstofgebruik te verminderen. In 2026 wordt een uitvoeringsagenda voor de strategie opgesteld
	Energiebesparing	4,18 Mton CO_2-eq besparing	2.2	· Het Energiebesparingsakkoord versterkt tijdelijk het toezicht op bedrijven, onder zowel gemeentelijk als pro-vinciaal bevoegd gezag, op de energiebesparings- en informatieplicht, en biedt ondersteuning via energiescans en dataloggers (zie Gebouwde Omgeving) · Bijna 70% van de gecontroleerde bedrijven voldoet inmiddels aan de wettelijke verplichtingen, boven het lande-lijk gemiddelde · Omgevingsdiensten stellen dan een plan op om uiterlijk in 2030 nagenoeg volledige naleving te bereiken. · Van de 112 provinciale bedrijven zijn 46 rapportages ingediend, goed voor 4,18 Mton CO_2-besparing
	Groenstaal Tata	5,4 Mton CO_2-eq reductie	2.2	· Voor het project HeraCless-Groen Staal (onderdeel CES NZKG, zie ook hierboven) zijn wij bevoegd gezag en faciliteren we een zorgvuldige en versnelde vergunningprocedure · Volgens de planning stellen GS in 2027 het benodigde projectbesluit op en stelt de Omgevingsdienst NZKG namens provincie de eerste vergunningen op. Deze worden in ontwerp ter inzage gelegd voor eenieder om zienswijzen in te dienen. De zienswijzen worden betrokken voor de definitieve besluitvorming · Conform Joint Letter of Intent van september 2025 (en brief aan PS erover) is de CO_2-reductie niet 5 Mton maar 5,4. En deze loopt verder op tot 7,2 Mton in 2037
	Datacenterstra-tegie	Geen	6.1	· Datacenters >500 kW moeten energiebesparingsmaatregelen onderzoeken en rapporteren. Toezicht hierop ligt bij de Omgevingsdienst via de meerjarenafspraken energie-efficiëntie · Er is op dit moment geen nieuwe groei mogelijk van datacenters in de bestaande clusters. Onder strenge voorwaarden is solitaire datacenterontwikkeling mogelijk buiten de bestaande clusters. De toename van AI en rekenkracht kan leiden tot extra CO_2

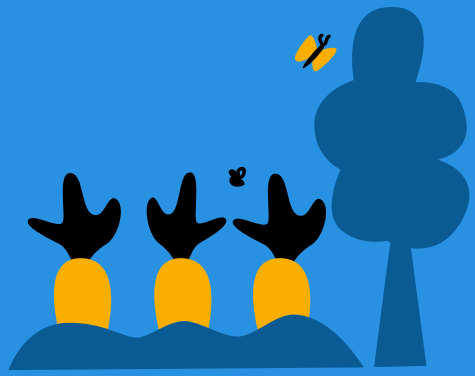
* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Landbouw & landgebruik

Het transitiepad Landbouw & Landgebruik omvat alle activiteiten in landbouw, veehouderij en landgebruik voor bijvoorbeeld natuur, bos en veenweiden.

Kansen – Deze sector is verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de landelijke broeikasgasuitstoot (zoals methaan en lachgas). maar biedt ook kansen voor CO_2-opslag (bijvoorbeeld via bodembeheer, bosaanplant en veenherstel).

Circulair en productief – In 2050 levert de landbouw in Noord-Holland gezond voedsel met respect voor klimaat, natuur en landschap. Het systeem van landbouw en landgebruik is klimaatneutraal. Boeren werken circulair, natuurvriendelijk en toekomstgericht, met zorg voor bodemkwaliteit, waterbeheer en biodiversiteit. Het landelijk gebied is productief, leefbaar en veerkrachtig – een groene long voor de provincie en een belangrijke schakel in de klimaatopgave.

Trends en ontwikkelingen

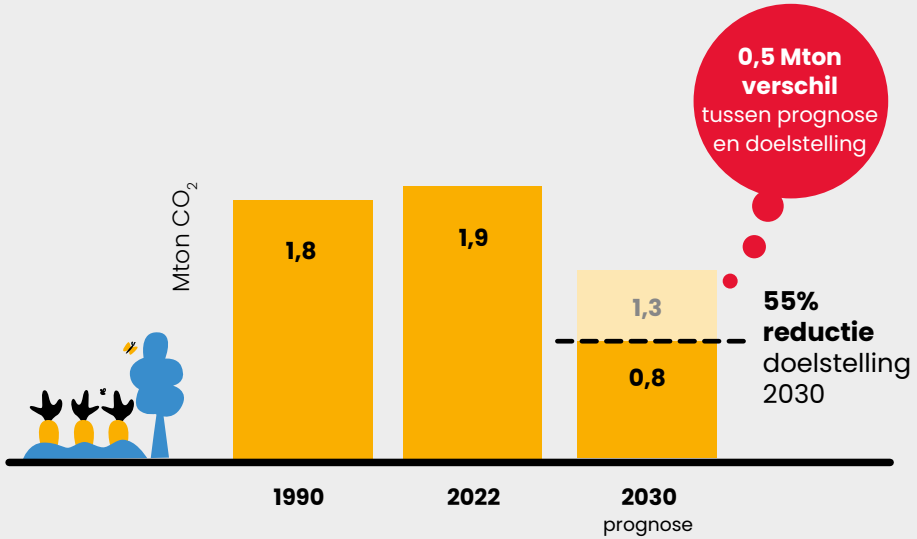
- Gebrekkige datatoegang en monitoring belemmeren sturing op CO_2-reductie in glastuinbouw.
- Onzekerheid over nationale veehouderij- en mestregelgeving
- Financieringstekort voor wettelijke doelen landelijk gebied, ondanks brandbrief aan het Rijk.
- Toenemende aandacht voor kringlooplandbouw en agroforestry, maar uitvoering stuit op ruimte- en financieringsproblemen.
- Onzekerheid over het nieuwe landbouwbudget vanaf 2028 (GLB).
- Ruimtelijke beperkingen en trage vergunningprocedures voor warmtenetten, mestverwerking en bosaanplant.
- Verkenning en herprioritering binnen bossenstrategie, met focus op revitalisering en koppelkansen in de ruimte.
- Uitvoeringscapaciteit bij gemeenten en agrarische ondernemers is beperkt.
- (Collectieve) mestverwerking biedt kansen maar ruimtelijke inpassing is nog niet uitgewerkt.
- Onderzoeken naar de effecten van lopend beleid en verkenning behoefte aanvullende maatregelen.

Doelen voor 2030

Tegen 2030 streeft Noord-Holland ernaar de landbouwsector en het landgebruik aanzienlijk te verduurzamen. Dit omvat een jaarlijkse reductie van 0,35 Mton CO_2-eq voor de glastuinbouw en een totale reductie van 0,3 Mton CO_2-eq voor de bredere landbouwsector. Daarnaast hebben we volledige kringlooplandbouw in 2040 als doelstelling. Voor landgebruik streeft de provincie naar een reductie van 0,09 Mton CO_2-eq uit veenweidegebieden en een koolstofopslag van 0,049 Mton CO_2-eq in minerale landbouwbodems.

Voortgang en prognose

In 2022 was de uitstoot van landbouw en landgebruik 1,9 Mton CO_2-eq. De prognose voor 2030 voorziet een reductie naar 1,3 Mton CO_2-eq, wat een vermindering van ongeveer 32% betekent. Om de 55% reductiedoelstelling te behalen, moet de uitstoot verder dalen naar 0,8 Mton CO_2-eq, wat inhoudt dat er nog een extra reductie van 0,5 Mton CO_2-eq nodig is.

Ambitie 2050

In 2050 moet het systeem van landbouw en landgebruik netto klimaatneutraal zijn. Dit houdt in dat de landbouwsector en landgebruik geen netto broeikasgassen meer produceren, dankzij duurzame landbouwmethoden, verbeterd bodemgebruik en toegenomen koolstofvastlegging.

> Programmabegroting Beleidsdoel: 5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur, Beleidsdoel: 5.2 Beheren van natuur, Beleidsdoel: 5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen, Beleidsdoel: 5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water, Beleidsdoel: 5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied en Beleidsdoel: 5.6 Versterken kansrijke landbouw

IN provincie			ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Vermeden CO_2eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**	**Begroting 2027***
Landbouw: 0,35 Mton CO2-eq reductie voor glastuinbouw; 0,3 Mton CO2-eq reductie in de bredere landbouw. Landgebruik: 0,09 Mton CO2-eq reductie in veen-weidegebieden; 0,053 Mton CO2-eq koolstofop-slag in minerale land-bouwbodems.	Verduurzamen glastuinbouw	0,35 Mton CO_2-eq	5.6	· Uitrol van geothermie · Gebiedsgerichte energiecoöperaties en warmtenetten · Ruimtelijke clustering en verduurzaming van glastuinbouwbedrijven · Actieve rol in Netwerken Greenports	€150.000 €100.000
	Verduurzamen landbouw	0,3 Mton CO_2-eq	5.6	· Pilots (KPI-Kringlooplandbouw en REMAS) · Voedselvisie · LandbouwPortaal & Ondernemerscoaches · GLB:NSP · Versnellingsproject de Ronde Hoep	€75.000 €275.000 €129.512
	Verduurzamen veenweide	0,09 Mton CO_2-eq	5.1 & 5.3	· Gebiedsgerichte verhoging grondwaterpeil · Subsidiëring van innovatieve drainagesystemen · Regionale Veenweide Strategie · Natte Teelten · Jump, Base programma's	€100.000 €100.000 €150.000 €312.000
	Melkveehouderij	Mton CO_2-eq : N.T.B. 30% van drijfmest bewerkt 15% reductie veestapel	5.6	· FieldLab Groene Hart en andere experimenteerlocaties · ActiePlanMest · Stimulering van mestbewerking middels kwartermaker mest en aan-passing van de omgevingsverordening · Extensivering via NNN-realisatie en stikstofaanpak · Onderzoek Effecten Lopend Beleid · Handreiking Mestverwerking	€900.000 €125.000 €100.000
	Innovatie & Onderzoek	Geen	5.6	· Aeres Hogeschool samenwerking · Experimenteerlocaties (Assendelft) · Pilot KringloopLandbouw · VIP-NL samenwerking	€30.000 €500.000 €75.000 €500.000
	Koolstof-Opslag	0,053 Mton CO_2-eq Vergroten Bosareaal 10%	2.1	· Stimulering koolstof-opslag in minerale landbouwbodems · Pilot Koolstofvastlegging op Veen · Pilot Bokashi Waterland	 €10.000 €30.000
	Bossenstrategie	Landelijke doelstellingen	5.1	· Stimuleren Agroforestry · Compensatie SubsidieRegeling · Stimuleren groenstroken · Duurzaam Bosbeheer · Biobased Bouwmateriaal gebruik stimuleren	

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Mobiliteit

Het transitiepad Mobiliteit omvat het verduurzamen van vervoer van mensen en goederen.

Focus - Het transitiepad is erop gericht om duurzame modaliteiten (zoals OV, fietsen en elektrisch rijden) en logistieke efficiëntie te bevorderen, en fossiele brandstoffen in de transportsector terug te dringen. Daarbij is het besef van belang dat er grenzen zijn aan wat de provincie wel en niet kan doen. De provincie kan aanvullende inspanningen leveren om de klimaatdoelen te realiseren, maar deze inzet is begrensd. Daar waar andere partijen primair verantwoordelijk zijn, wordt van hen verwacht dat zij verantwoordelijkheid volledig nemen en hun bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen.

Schoon en toegankelijk - In 2050 is mobiliteit in Noord-Holland schoon, efficiënt en voor iedereen toegankelijk. Vervoer stoot dan geen CO_2 of andere broeikasgassen meer uit, met uitzondering van zee- en luchtvaart. In stedelijke gebieden ligt de nadruk op lopen, fietsen en openbaar vervoer. In het landelijk gebied gaat het om een slimme mix van auto, fiets en ov. Tussen steden zorgen trein, bus en auto met hoge bezettingsgraad voor verbinding. Zo benutten we ruimte, energie en grondstoffen optimaal en verbeteren we de bereikbaarheid.

De opgave in Mobiliteit is aanzienlijk. Vooral omdat publieke en private actoren wederzijds sterk afhankelijk zijn. De provincie richt zich vooral op coördinatie en samenwerking, vanuit een sturende en ondersteunende rol. We sturen op maatregelen die CO2-reductie realiseren. We realiseren randvoorwaarden voor de mobiliteitstransitie.

Speerpunten

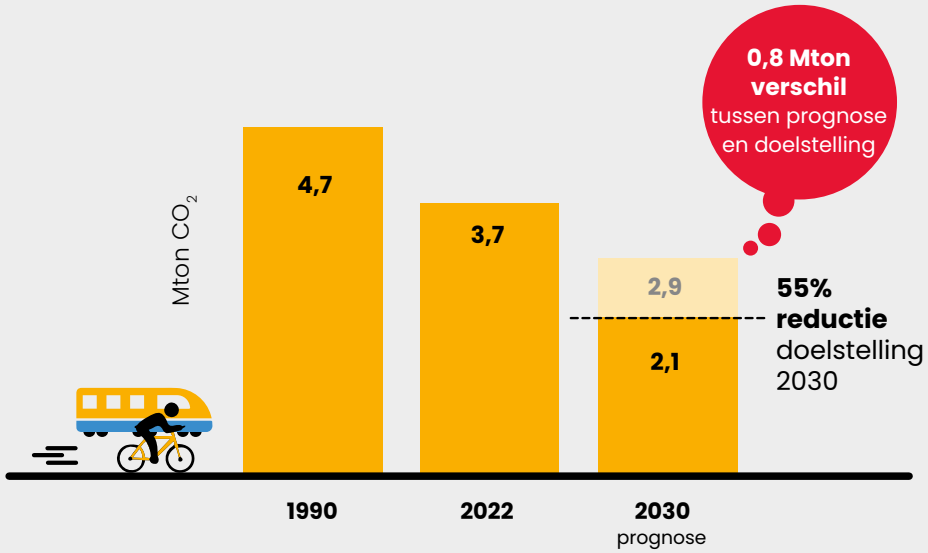
- Alle bussen in 2030 emissievrij.
- Dekkend netwerk van laad- en tankinfrastructuur voor voer- en vaartuigen realiseren met aantrekkelijk prijspeil, conform de Nationale Agenda Laadinfrastructuur en Clean Energy Hubs.
- Werkgeversaanpak uitvoeren en ontwikkelen naar gedragsaanpak.
- Uitvoeren visie Publieke Mobiliteit 2024-2034.
- Opstellen regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit binnen Regionaal Mobiliteitsprogramma.
- Verbeteren (door)fiets- en wandelinfrastructuur en uitvoeren Actieagenda Actieve Mobiliteit.
- Stimuleren bundelen goederentransport via spoor, water en hubs.
- Stimuleren mobiliteitstransitie door nabijheid, passende infrastructuur en OV-Knooppunten.

Trends en ontwikkelingen

- Totale levensduurkosten van elektrische voertuigen regelmatig al lager dan van fossiele brandstofvoertuigen. Trend is dat voor 2030 in de meeste segmenten elektrisch het goedkoopst is.
- Uitstoot mobiliteit groeit door de groei van de bevolking, het aantal huishoudens en de welvaart.
- Fietsgebruik en wandelen in aandeel vervoersbewegingen groeit.
- Elektrificatie groeit, maar netcongestie vormt een knelpunt.
- Beperkte capaciteit en middelen bij overheden remmen uitvoering.
- Draagvlak voor effectieve regulerende maatregelen als ZE-zones staat onder druk.
- De uitdaging ligt niet alleen in het bedenken van extra maatregelen, maar vooral om binnen de gegeven situatie maatregelen tot uitvoering laten komen.
- Innovatie via Smart Mobility en deelmobiliteit biedt kansen. Opschaling is een uitdaging.
- Nationale Agenda Laadinfrastructuur beweegt naar vraaggestuurd aanleggen laadinfrastructuur.
- Ontwikkeling Duurzame Stedelijke Mobiliteitsplannen (SUMP) vanuit Europees beleid.
- Terugtrekkende beweging beleid vanuit de Rijksoverheid m.b.t. duurzame mobiliteit.

Voortgang en prognose

De uitstoot van de mobilteitssector bedroeg in 2022 3,7 Mton CO_2-eq . Met het huidige beleid wordt verwacht dat de mobiliteit in Noord-Holland 2,9 Mton CO_2-eq uitstoot in 2030. Om 55% reductie te bereiken, mag de uitstoot maximaal 2,1 Mton CO_2-eq zijn. Dit betekent een extra reductie van 0,8 Mton CO_2-eq. Ondanks de verhoogde inzet van de provincie worden de 2030 doelen met het huidige beleid niet gehaald. De reductie voor mobiliteit in de provincie blijft steken rond 40%.

Inzet 2027

- Voortzetten beleid openbaar vervoer, deelvervoer, werkgeversaanpak, OV-Knooppunten, actieve mobiliteit, duurzame mobiliteit en logistiek.
- Behouden en versterken laadinfrastructuur voor elektrisch busvervoer in de concessiegebieden.
- Vraaggestuurd publieke laadinfrastructuur toevoegen aan het dekkende netwerk.
- Laadwerk faciliteert en stimuleert het plaatsen van laadinfrastructuur. Verder ontwikkelen inzet aanpak bedrijventerreinen. Daarnaast wordt met overheden, netbeheerders en brancheorganisaties gewerkt aan mitigerende maatregelen tbv netcongestie zoals netbewust laden.
- Versterken regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit met additionele maatregelpakketten.
- Ondersteunen gemeenten met kleinschalige maar (bestuurlijk) zichtbare klimaatmaatregelen.
- Subsidieregelingen Clean Energy Hubs, buurtbussen, OV-Knooppunten, doorfietsroutes en verkeersveiligheid, doortrappen, deelfietshubs, en toegankelijke bushaltes.
- Start modal shift programma Noordwest Connect 3.0.
- Ontwikkelen actualisatie Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 en voortzetten ontwikkeling doorfietsroutes en verkeersveiligheidsverbetering.
- Ontwikkelen pilot besloten autonoom busvervoer.
- Verbeteren doorstroming op kruispunten op logistieke corridors.
- Onderzoeken en bepalen vervolginzet verduurzaming regionale luchthavens en regionale luchtvaart, incl. totale kosten en onderverdeling van de kosten.

IN provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Vermeden CO2-eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**	**Begroting 2027***
2,3 Mton CO_2-eq reductie (55% minder uitstoot t.o.v. 1990)	Samen met gemeenten regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit opstellen aan de hand van drie maatregelpakketten	· Streven naar 2,2 megaton uitstoot in Noord--Holland en Flevoland in 2030 · Alle regio's in Noord-Holland hebben een Uitvoeringsagenda Duurzame Mobiliteit met meerdere maatregelenpakketten	· Kan bij maximale inzet op alle maatregel- · pakketten in alle regio's de reductieopgave voor 2030 nagenoeg behalen. Dat is echter niet de verwachting. Inzet van gemeenten is bekend in 2e helft 2026 en zal geringer zijn dan rond 1 megaton (doorrekening 2024)	4.1.B1	· Aanjagen, ondersteunen en stimuleren van de uitvoering van duurzame mobiliteitsmaatregelen bij gemeenten door samen met de gemeenten regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit op te stellen en tot uitvoering te brengen · In 2027 wordt de aanpak versterkt met regionale doorontwikkeling van extra maatregelpakketten · Aanvullen van gemeentelijke maatregelen binnen de uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit met provinciale maatregelen	€ 390.000
	Verduurzamen woonwerk verkeer en zakelijk verkeer door inzet op: Modal shift Personenvervoer & Verminderen personenvervoer	· Werkgeversaanpak in heel Noord-Holland · Aanvulling werkgeversaanpak met algemene gedragsaanpak bewoners · Maatregelen Coalitie Anders Reizen · Samen Reizen NHN	· Bandbreedte 0 tot 0,3 megaton reductie	4.1.B1	· Werkgeversaanpak MRA en Noord-Holland Noord uitvoeren · Maatregelen Coalitie Anders Reizen uitvoeren · Deelnemen aan Samen Reizen NHN	€ 200.000
	Clean Energy Hubs	· Dekkend netwerk Clean Energy Hubs · Succesvolle uitvoering subsidieregeling Clean Energy Hubs	· Randvoorwaarde voor verduurzaming	4.1.B1	· Uitvoering geven aan de landelijke strategie Clean Energy Hubs via Learning Community samenwerking van alle provincies · Identificatie van gewenste locaties voor Clean Energy Hubs (CEH) · Uitvoeren subsidieregeling Clean Energy Hubs voor wegtransport en binnenvaart	€35.000 €300.000
	Modal shift en bundelen goederenstromen	· 300 TEU per dag verplaatst van weg naar water en spoor	· 4,34 kiloton reductie voor modal shift	4.1.B1	· Uitvoeren Agenda Slimme en Schone Logistiek · Uitvoeren Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek (RUAS) incl. uitrollen Mobiliteitsprogramma van Eisen voor bedrijventerreinen en uitvoeringsplan logistieke hubs · Uitvoeren modal shiftprogramma Noord West Connect incl. ondersteunen gemeentelijke havenontwikkeling t.b.v. overslag van weg naar water · Samenwerkingsprojecten MIRT Goederenvervoercorridors	€60.000 €20,000 €400,000 €100,000
	Verduurzamen binnenvaart	· Voldoen aan vereisten AFIR voor waterstof · Realisatie basisnetwerk waterstof en walstroom in havens en bij ligplaatsen	· Randvoorwaarde voor verduurzaming	4.1.B2 en 2.1	· Continueren deelname aan de programma's RH2INE en CONDOR voor technische ontwikkeling en standaardisatie waterstofgebruik in binnenvaart · Uitrol walstroom via Regionale Agenda Laadinfrastructuur	Zie energie-infrastructuur
	Verschonen personenvervoer en goederenvervoer	· Laadwerk probeert te voorzien in de verwachtte groeiende behoefte aan meer laadpalen. · Er worden maximaal 600 snellaadlocaties gerealiseerd door Laadwerk. · Geprofessionaliseerd concessiebeheer laadinfrastructuur	· Randvoorwaarde voor verduurzaming	4.1.B3	· Binnen het Laadwerk werken we met Flevoland en Utrecht samen om elektrisch vervoer te stimuleren en een netwerk van publieke oplaadpunten te realiseren · Advisering laadinfrastructuur bij vve's en deelvervoer door Laadwerk · Uitvoeren door Laadwerk van de Regionale Agenda Laadinfrastructuur met daaronder Concessie publieke laadinfrastructuur en Concessie snellaadinfrastructuur · Uitrollen Programma Slim Laden door Laadwerk	€5.600.000

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

IN provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Vermeden CO2-eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**	**Begroting 2027***
2,3 Mton CO_2-eq reductie (55% minder uitstoot t.o.v. 1990)	Meer actieve mobiliteit en verminderen behoefte autogebruik	· 75% actieve verplaatsingen tot 7,5 km in 2027 · 25% actieve verplaatsingen tot 15 km in 2027	· Realisatie ambitie kan leiden tot 0,2 tot 0,4 megaton reductie	4.1	· Uitvoeren Actieagenda Actieve Mobiliteit · (Financieel) ondersteunen van gemeenten in de aanleg van fietsinfrastructuur incl. realiseren van doorfietsroutes · Verbeteren verkeersveiligheid fiets- en wandelnetwerken · Verbeteren van de fietsinfrastructuur langs provinciale infrastructuur	€200.000 €4 miljoen €5.100.000 (dit is 50% van de verkeersveiligheidsmiddelen In verschillende verkeersprojecten worden ook fietsmaatregelen genomen. Informatie daarover is te vinden in het iMPi en voert te ver voor deze bijlage
	Studietrajecten naar verkeersknelpunten op provinciale infrastructuur	· Identificeren oplossingen voor de knelpunten door het uitvoeren van de mobiliteitstransitie via 3V's (Verminderen, Veranderen, Verbeteren)	· Randvoorwaarde, kan uitstoot verhogen	4.1	· In opdrachtverlening voor studieprojecten ten behoeve van een knelpunt op provinciale infrastructuur wordt verkend welke maatregelen een oplossend vermogen hebben waarbij de 3V's uitgangspunt zijn	€400.000
	Bouwen extra mobiliteitsnetwerken in Noord-Holland	· Versterken bereikbaarheid Noord-Holland door o.a.: · Afspraken over doortrekken Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp · Financiële dekking Zuidasdok en Amsterdam-Hoorn · Afspraken onderhoudsproblemen Rijksinfrastructuur · Afspraken woningbouw en bereikbaarheid, o.a. ring Alkmaar	· Randvoorwaarde, kan uitstoot verhogen	4.1	· Het organiseren en mede-investeren in grootschalige (Rijks)-infrastructuur om de duurzame bereikbaarheid van de provincie te verbeteren	Afhankelijk van onderhandelingen met het Rijk en besluitvorming in het BO-MIRT

* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

IN provincie				ALS provincie		
Doelen 2030 OP 2.1	**Generieke maatregel in de provincie**	**Operationaliseringsdoel 2030**	**Vermeden CO2-eq in 2030**	**Programma**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**	**Begroting 2027***
2,3 Mton CO_2-eq reductie (55% minder uitstoot t.o.v. 1990)	Concessieverlening openbaar vervoer en verduurzamen concessies openbaar vervoer	· Zero-emissie busvervoer in 2030 · Basisbereikbaarheid via openbaar vervoer en P&R netwerk in 2030 · Convenant circulair openbaar vervoer	Randvoorwaarde. 0,1 megaton met huidig reizigersaantal	4.2	· Uitvoeren concessiebeheer openbaar vervoer · Verduurzamen openbaar vervoer waaronder aanbesteding zero-emissie concessies · Organiseren van laadvoorzieningen openbaar vervoer · Deelfietsen Gooicorridor	€67.300.000 (prijspeil 2026) *Dit is het totale bedrag. Verduurzaming is een indirect resultaat Overige OV lasten: €8.300.000 waarvan €300.000 voor deelfietsen Gooicorridor
	OV-Knooppunten, realiseren van nabijheid en deelmobiliteit met als doel het realiseren van wonen, werken en voorzieningen rondom of in de nabijheid van OV-Knooppunten	· Verminderde behoefte aan autogebruik door goede alternatieven en nabijheid van voorzieningen · Verhoging van het aandeel lopen, fietsen en openbaar vervoer in de modal split van het aantal vervoersbewegingen en de afgelegde reizigersafstand	Randvoorwaarde Rond 0,1-0,5 megaton potentie in Noord-Holland	3.2	· Het optimaliseren van de deur-tot deur reis (de ketenreis) · Het beter benutten van de ruimte rond stationsgebieden voor wonen, werken en voorzieningen · Het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving rond bus- en treinstations · Versterken van bewust mobiliteitsgedrag en verminderen van autobezit door het uitvoeren van het OV-knooppuntenbeleid, het stimuleren van deelmobiliteit, en het ondersteunen van mobiliteitshubs · Versterken van de P&R structuur in de provincie	€850.000 (Ketenreis, specifiek voor kleinere projecten € 600.000 (ondersteunen mobiliteitshubs € 12 miljoen (OV-knooppuntontwikkeling, indicatief bedrag)
	De markt stimuleren duurzaam te werken	· Duurzaam aanbesteden gemeen goed	15 kiloton reductie afhankelijk van deelname gemeenten	4.3	· Ondersteuning gemeenten voor duurzame aanleg en beheer van infrastructuur via de provinciale werkwijze duurzaam aanbesteden · In subsidieregelingen zo duurzaam mogelijk uitvoeren als voorwaarde opnemen	€50.000 €10.000
	De markt stimuleren duurzamere vliegtuigen en urban air mobility te gebruiken	· Eerste toepassingen van elektrisch vliegen in Noord-Holland zijn geïntroduceerd. · Drones hebben een grotere rol in het beleveren van kritieke goederen in Noord-Holland	Voor 2030 zeer beperkt.	3.1	· Uitvoeren en herzien provinciaal luchtvaartbeleid · Onderzoeken en bepalen vervolginzet verduurzaming regionale luchthavens en regionale luchtvaart, incl. totale kosten en onderverdeling van de kosten · Gerichte ondersteuning ontwikkeling van de markt voor drones en elektrisch vliegen in Noord-Holland	€150.000

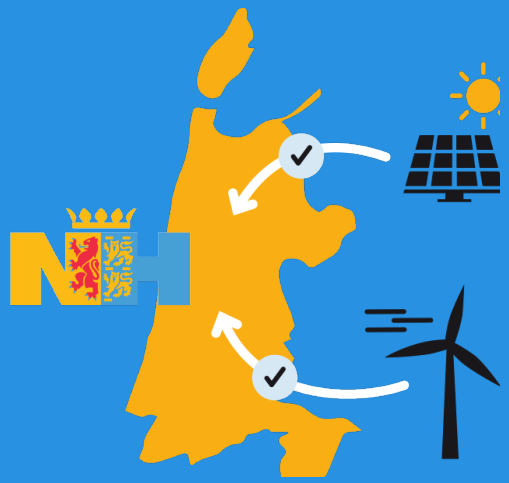
* Indicatie van uitgaven per jaar. Door het jaar heen kunnen binnen het beleidsdoel verschuivingen optreden, die leiden niet tot financiële begrotingswijzigingen.
* Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de doelen van de provincie en de maatregelen om aan deze doelen bij te dragen

Eigen organisatie

Het onderdeel eigen organisatie omvat de verduurzaming van de eigen provinciale organisatie. Denk aan vastgoed, mobiliteit en inkoop verduurzamen, minder CO_2-uitstoot binnen bedrijfsvoering, en voorbeeldgedrag laten zien aan inwoners en partners.

Focus – De eigen organisatie ligt op dit moment op koers voor de klimaatdoelstellingen van 2030. De voortgang van de circulaire doelstellingen loopt wel achter op de verwachtingen. Dit komt vooral doordat er minder gerecycled asfalt is toegepast in wegverhardingen dan verwacht. Gerecycled asfalt kan de kwaliteit van wegverhardingen niet waarborgen bij externe factoren zoals slecht weer. De verwachting is wel dat we de circulaire doelstelling voor 2030 behalen, ook gelet op de nieuwe verhardingscontract waar duurzaamheid een belangrijke aspect in is.

Volledig klimaatneutraal en circulair – In 2050 is de eigen organisatie van de provincie volledig klimaatneutraal en circulair. Dit is een ambitieus, maar theoretisch haalbaar doel. Gebouwen zijn aardgasvrij, het wagenpark is uitstootvrij en gebruikte materialen zijn hergebruikt of biobased. De provincie wekt zelf voldoende schone energie op en koopt uitstootvrij in. Zo geven we het goede voorbeeld en dragen we bij aan een gezonde leefomgeving, met meer biodiversiteit en schonere lucht.

Doelen voor 2030

- **55% CO_2-reductie in inkoop- en afvalketen** De reductie t.o.v. 1990 is nu al 52%. De uitstoot daalde van ca. 34.000 ton CO_2-eq in 1990 naar ca 16.000 ton in 2025. Het doel voor 2030 is 15.000 ton en dat doel lijkt haalbaar.
- **Energieneutraal in 2030** Al onze energie is duurzaam, via groene stroom en eigen opwek. Sinds 2018 wordt alleen Nederlandse windstroom ingekocht. De CO_2-footprint elektriciteit is daardoor ~95% lager, en het verbruik is ~30% gedaald t.o.v. 2018.
- **De ambitie is om in 2030 50% circulair materiaalgebruik** te realiseren voor de gehele organisatie en 60% voor de provinciale infrastructuur. In 2025 bedraagt het aandeel secundaire materialen 37%, waarbij asfalt het grootste deel bepaalt. In 2025 is minder circulair asfalt toegepast dan vooraf was geprognotiseerd. De verwachting is dat dit aandeel de komende jaren toeneemt en dat onze doelstelling voor 2030 kunnen behalen, mede door de inzet van het nieuwe duurzame assetcontract voor verhardingen.
- **Gebouwen** Isolatie, aardgasvrij maken, duurzame installaties en vervanging verlichting. Doel: vrijwel gasloos in 2030.
- Provinciale Wagenpark en vaartuigen in 2030 uitstootvrij.
- **Inkoop** Duurzaamheid als vaste voorwaarde bij aanbestedingen en contracten, met focus op CO_2-reductie in asfalt, beton, staal, materieel en ook in de logistiek rondom onze inkopen.
- **Duurzaam eten en afval** Vanaf 2025 is dit structureel onderdeel van het cateringbeleid van de provincie.
- **Paviljoen Welgelegen** Hiervoor is een zwaardere energieaansluiting nodig om volledig gasvrij te worden. Deze aansluiting is pas rond 2034 beschikbaar. Tot die tijd zal voor piekbelasting nog een van de drie gasketels gebruikt worden.
- **Aandachtspunten** zijn de vergunningsverlening voor zonneweides, netcongestie en de energieprijs. Daarnaast zijn intern draagvlak en structurele borging van financiering cruciaal.

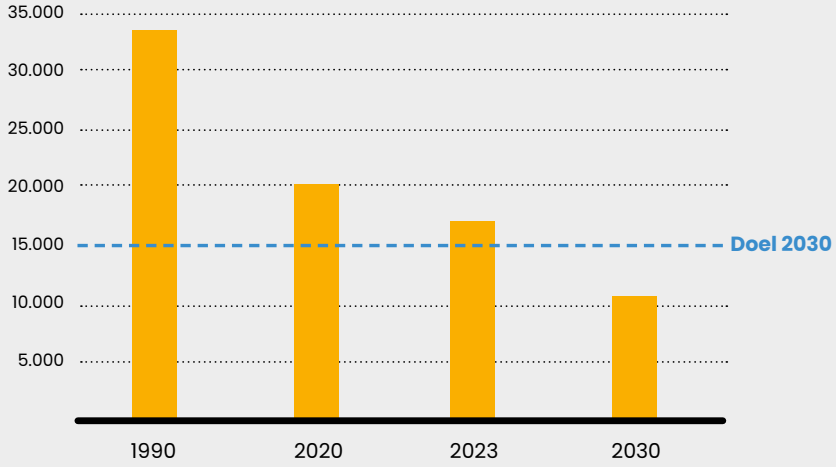
Randvoorwaarde

De provincie ligt op dit moment op schema in de reductie van CO_2-eq uitstoot voor 2030. Op dit moment ervaren wij geen structurele keuzes of dilemma's hierbij. Wel is het cruciaal dat de randvoorwaarden (financieel, en intern draagvlak) blijven doorgaan.

Voortgang en prognose

De provincie ligt op koers bij het behalen van de klimaatdoelstellingen van de eigen organisatie. De verwachting is dat de provincie in 2030 zelf vrijwel geen fossiele brandstoffen gebruikt. Een duurzame bedrijfsvoering ondersteunt diverse doelen, zoals klimaatmitigatie en -adaptatie, biodiversiteit en eerlijke sociale ketens. Met haar eigen bedrijfsvoering wil de provincie Noord-Holland bijdragen aan de verduurzaming van Nederland.

Totale emissie eigen organisatie PNH
ton CO_2eq

ALS provincie				
Doelen 2030	**Generieke maatregel in de provincie**	**Programma**	**Operationaliserings-doel 2030**	**Hoofdactiviteiten van de provincie in 2026**
55% minder CO_2-uitstoot door inkoop t.o.v. 1990 60% minder gebruik van primaire grondstoffen in de provinciale infrastructuur, 50% organisatie breed en volledig circulair in 2050 75% minder gezondheidsschade (fijnstof) door werktuigen en 60% minder stikstofuitstoot door werktuigen	Verduurzamen eigen organisatie (infrastructuur, energie, facilitair, catering) door middel van duurzaam inkopen Verduurzamen infrastructuur door middel van duurzaam inkopen (incl. inkoopeisen uitstootloos materieel)	7.2 en 4.4. 7.2. en 4.4. 4.4	CO_2-footprint van de inkoopactiviteiten van PNH in 2030 met 55% gedaald is ten opzichte van 1990. De reductie t.o.v. 1990 is nu 52%. De uitstoot daalde van ca. 34.000 ton CO_2-eq in 1990 naar ca 16.000 ton in 2025 60% secundair materiaalgebruik: Gebruik van secundair materiaal is in 2025 37%; dit loopt achter op de verwachtingen, maar doel voor 2030 blijft haalbaar Door de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) uit het convenant SEB uit te voeren zijn de doelen voor reductie uitstoot fijnstof en stikstof werktuigen haalbaar	· Duurzaam Inkoop (leveringen, diensten en werken): Duurzaamheid, waaronder CO2-reductie, wordt bij vrijwel alle inkoopactiviteiten als volwaardig thema meegenomen in het gehele inkooptraject. Dit resulteert in: · Het afwegen van duurzaamheidscriteria bij de studiefase naar verschillende typen producten (of diensten) bij een inkoopopdracht; · Het stellen van duurzame eisen en criteria bij aanbestedingen; · Het meenemen van duurzaamheid bij langjarige lopende contracten · Algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen meewegen · Implementatie duurzaamheid in het assetmanagentproces (van beleid tot uitvoering) met het programma Duurzame Infrastructuur
				· Uitvoeren van duurzame maatregelen · Toepassen van circulair en gerefurbished kantoormeubilair en bouwmaterialen bij verbouwing van panden · verlengen levensduur (verjongen asfalt, epoxy asfalt, versterken bruggen, etc). · Lagere temperatuur en biobased asfalt · Hergebruik materiaal (asfalt, staal en beton) · Hergebruik elementen zoals damwanden en liggers · Demontabel bouwen (IFD) · Inzet elektrisch en waterstofmaterieel en -transport (SEB) · Duurzamere wegmarkering en bebording · Natuurinclusief bouwen (natuurvriendelijk berm- en oeverbeheer, aanleg faunapassages, aanleg natuurvriendelijke oevers, etc) · Ondersteuning gemeenten voor duurzame aanleg en beheer van infrastructuur t.b.v. mobiliteit
Verduurzaming inkoop catering	Gezond eten en afvalscheiding in samenwerking met cateringbedrijf	7.2	Bijdrage aan de eiwittransitie: minimaal 60% plantaardig in 2030	· Verduurzaming catering · Reductie afval en betere scheiding · Duurzame criteria bij onder meer meubilair, printen en beplanting
Volledig over op duurzame energie; energieneutraal in 2030	55% reductie van CO2-eq uitstoot in de inkoop- en afvalverwerkingsketen	4.4 en 7.2	Ca 4.500 ton CO2-eq ten opzichte van 1990 (schatting), incl. overgang van grijze stroom naar windstroom	· Invoering van led en dimmen bij openbare verlichting · Energiezuinig objecten (bruggen, verkeersregel installaties) · Isolatie panden · Elektrificeren van eigen voer- en vaartuigen · Zonnepanelen · Warmtepompen · Groene stroomcontract · Aanvullend onderzoek naar meervoudige aansluitingen
	De provincie is energieneutraal én gebruikt alleen nog groene stroom	2.1, 4.4 en 7.2		

Provincie Noord-Holland
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 3143
www.noord-holland.nl
klimaat@noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Houtplein 33
2012 DE Haarlem

Verzenddatum	08 OKT. 2026
Ons kenmerk	MvA - Begroting 2027
Uw kenmerk	
Uw contactpersoon	J. Zweers CZ/FIN
Telefoonnummer	+31235143573
E-mailadres	jeroen.zweers@noord-holland.nl
Betreft	Memorie van Antwoord (MvA) - Begroting 2027

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter kennisgeving de Memorie van Antwoord over de door u gestelde vragen met betrekking tot de Begroting 2027.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

- Memorie van Antwoord Begroting 2027

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
1	GroenLinks	Peter Korzelius	41	3 Ruimte en wonen	Naast de opgave voor het bouwen van nieuwbouw woningen is de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad minstens zo belangrijk. Kan het college aangeven welke wijze dit aandacht heeft gekregen in de regionale volkshuisvestingsprogramma's?	Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om iets op te nemen in hun lokale volkshuisvestingsprogramma's over de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. We werken aan een handreiking voor gemeenten over (o.a.) dit onderwerp.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
2	GroenLinks	Peter Korzelius	43	3 Ruimte en wonen	Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2028-2033 wordt eind 2027 door PS behandeld. Ziet het college aanleiding en mogelijkheden, gelet op de grote droogte van deze zomer en de te verwachte droogte in de nabije toekomst, de totstandkoming van het waterprogramma te versnellen?	De planning van het Regionaal Water- en Bodemprogramma is afgestemd op de tijdlijn van het Nationaal Waterprogramma en waterbeheerprogramma's van waterschappen en we doorlopen een zorgvuldig proces van afstemming met ketenpartners en een ter-inzage-procedure. Deze planning passen wij niet aan. Tegelijkertijd is de provincie in gesprek met partners in de waterketen om af te stemmen hoe we ook op korte termijn kunnen inspelen op droogte en voeren we het staande beleid uit (o.a. zoetwaterregio's vanuit het Deltaprogramma).	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
3	GroenLinks	Peter Korzelius	90	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	De uitkering uit het provinciefonds is bij deze begroting aangepast op basis van de meicirculaire 2026. Kan het college PS informeren over de gevolgen van de septembercirculaire voor de financiën van de provincie zodra deze is verschenen?	De financiele effecten van de septembercirculaire zullen in een apart memo (actualiteitenbrief) toegelicht worden en dit memo zal gedeeld worden met PS.	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
4	GroenLinks	Peter Korzelius	111	3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor vaarwegen/oevers is D. Is dat voldoende om de kwaliteit daarvan te waarborgen?	Bij vaarwegen en oevers wordt een risicogestuurde aanpak gehanteerd waarbij gekeken wordt welke risico's de degradatie met zich meebrengt. Onder het vastgestelde beleid (kwaliteitsniveau D) voeren we technische inspecties uit, waarbij het areaal veilig blijft en de kwaliteit voldoende wordt gewaarborgd.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
5	GroenLinks	Peter Korzelius	142	3.8 Provinciale heffingen	Op deze pagina is een overzicht opgenomen van de opcenten motorrijtuigenbelasting van de verschillende provincies. Deze informatie is gebaseerd op de informatie per ultimo juni 2026. Geeft recentere informatie aanleiding om het overzicht aan te passen?	Ja. In de bijlage is een overzicht opgenomen met de verschillen tussen de tabel die gebruikt is in de Begroting 2027 en de tabel op basis van de laatste informatie. Bij een aantal provincies is het tarief nog gewijzigd (zie bijlage MvA). Let wel: de tarieven zijn pas op 1 december defnitief bekend.	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
6	GroenLinks	Peter Korzelius	16	2.1 Beleidsdoel	Op de PS vergadering van 29 juni 2026 is motie 81 aangenomen voor het Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed om € 300.000 daarvoor beschikbaar te stellen. Waar staat dat in de begroting 2027?	Motie 81 wordt genoemd in het hoofdstuk 'Overzicht financiële ontwikkelingen' (blz. 16) in het overzicht van de aangenomen moties bij de kaderbrief 2027, en is verwerkt in beleidsdoel 2.1 (blz. 30).	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
7	BBB	Dorien Sijbenga	68	4 Natuur en Landelijk Gebied, maatregelen in veengebieden	Ondersteunt u deze transitie nog steeds in samenspraak met de agrarische ondernemers?	Ja, dat gaat in samenspraak met de agrariërs.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
8	BBB	Dorien Sijbenga	68	5 Natuur en Landelijk Gebied	Onze fractie was van mening dat het aantal bomen buiten het bos zou worden aangesloten bij het bos. Welke mogelijkheden ziet u om het aantal bomen buiten het bos te vergroten?	Vanuit de Klimaataanpak verkennen we mogelijkheden voor meer bomen buiten het bos, samen met gemeenten als recreatief groen, op bedrijventerreinen of agroforestry (op vrijwillige basis).	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
9	BBB	Dorien Sijbenga	68	5 Natuur en Landelijk Gebied	Wat bedoelt u precies met herwaardering en ruiling van gronden en hoe moet dit agrarisch natuurbeheer financieel mogelijk maken?	Onder het vorige kabinet is begonnen met het effectiever maken van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (Anlb) tot het bredere Agrarisch Natuurbeheer. Dit naar aanleiding van de ecologische evaluatie van het Anlb, waaruit bleek dat een hoger aandeel zwaar beheer met meer gecontreerde inzet nodig is. Daarom zijn instrumenten toegevoegd zoals herwaardering gronden en kavelruil, waarmee belemmeringen worden aangepakt die het Anlb zelf niet oplost. Voor herwaardering gronden komt een (landelijk ontwikkelde) subsidieregeling beschikbaar, waarmee via een kwalitatieve verplichting landbouwgrond wordt geëxtensiveerd (maar wel de landbouwfunctie behoudt, dit wordt dus geen natuur). De waardedaling wordt vergoed aan de eigenaar. Dit maakt het makkelijker voor de boer om zwaar Anlb-beheer in te passen in de bedrijfsvoering. Kavelruil kan ervoor zorgen dat de gronden van Anlb-boeren beter aaneengesloten liggen. Dat zorgt voor beheer in grotere samenhangende gebieden en draagt bij aan de (financiële) uitvoerbaarheid door individuele ondernemers. Met de extra (vrijwillige) instrumenten worden agrarische ondernemers beter in staat gesteld om structureel bij te dragen aan de Europese natuurdoelen.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
10	BBB	Dorien Sijbenga	77-78	5 Natuur en Landelijk Gebied	Verwacht het college dat het Rijk op korte termijn komt met een nieuw nationaal Programma Landelijk Gebied? En welke gevolgen kan dit hebben voor de huidige Korte Termijn Agenda en het programma Landelijk Gebied van de Provincie NH?	Nee, wij verwachten geen nieuw nationaal programma landelijk gebied. Het rijk geeft met de taskforce Landbouw natuur en stikstof richting. Voor zover nu is te beoordelen heeft dit geen gevolgen voor de Korte Termijn Agenda en het programma Landelijk Gebied.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
11	D66	Krista Jansen	74	5.4 Verbetering kwaliteit water	Op de TB RWBP van 14 september werd vanuit Landelijk Gebied aangegeven dat Gedeputeerde Staten zichzelf een stevige ambitie stelt voor het behalen van de KRW-doelen. Voor 2026 is hiervoor echter geen budget beschikbaar gesteld. Hoe wordt deze ambitie financieel vertaald in de begroting voor 2027? Welk bedrag wordt hiervoor in de begroting opgenomen en voor welke maatregelen of activiteiten wordt dit budget ingezet?	De financiële vertaling van de ambitie voor de KRW wordt meegenomen in het totale benodigde budget voor het ontwerp Regionale Water- en Bodemprogramma (RWBP). Het ontwerp RWBP en inclusief financiële vertaling zal een onderwerp van onderhandeling in de coalitiebesprekingen volgend jaar worden. De nieuwe coalitie neemt dus een besluit over de financiële consequenties van het RWBP en dus ook over de ambities voor de Kaderrichtlijn Water.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
12	PvdA	Tim Wagelaar	8	1 Inleiding	De inleiding van de begroting noemt een aantal prioriteiten voor het aankomende jaar: "stikstofaanpak, netcongestie, natuurontwikkeling, water, ruimtelijke visie en omgevingsverordeningen, duurzame economie, woningbouw, bereikbaarheid en gezonde organisatie". Bepaalde belangrijke thema's in het coalitieakkoord (bijvoorbeeld gezonde leefomgeving) ontbreken in dit rijtje prioriteiten. Waar zijn deze prioriteiten op gebaseerd? En hoe verhouden deze zich tot de prioriteiten die in het coalitieakkoord geformuleerd zijn?	De genoemde onderwerpen zullen in het komend jaar allemaal substantiële inzet en richting vragen komend jaar. In 2026 is het Beleidskader Gezonde Leefomgeving vastgesteld. Daarmee is op dat onderwerp richting bepaald en gaat het om uitvoering. Deze prioriteiten zijn specifiek genoemd, omdat ze niet alleen voorkomen in ons eigen provinciale coalitieakkoord, maar ook (a) van belang zijn in politiek Den Haag (zie bijvoorbeeld de tekst van het regeerakkoord van het kabinet-Jetten en de begrotingsstukken zoals ze deze week met Prinsjesdag zijn gepresenteerd), maar ook (b) uitdrukkelijk terug komen in veel van de nieuwe coalitieakkoorden van Noord-Hollandse gemeenten, die recentelijk zijn verschenen na de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen.	Miriam van Kuijk	Esther Rommel	Bestuur	
13	PvdA	Tim Wagelaar	35	2.3 Gezonde leefomgeving	In 2.3 op pagina 35 van de begroting staat vermeld dat er in 2027 veel inzet nodig is van de OD NZKG voor het Project Heracless-Groen Staal en de vergunning voor de kooksgasfabrieken. In hoeverre volstaan de huidige middelen voor deze extra inzet, zonder dat de OD NZKG andere prioriteiten hoeft af te schalen?	In de kaderbrief 2027 en in de begroting 2027 is rekening gehouden met deze extra werkzaamheden van de OD NZKG in het dossier Tata Steel. Het is dus niet de verwachting dat vanwege activiteiten bij Tata Steel de OD NZKG andere prioriteiten moet afschalen.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
14	Groenlinks	Paul Laport	31	Leefomgeving, reductie co2	Met de integrale klimaatbeleidscyclus wordt in de gaten gehouden of we de klimaatdoelen in 2030 en 2050 behalen. De doelen lijken op dit moment ver uit zicht. Welke middelen (behalve financiële) kan de provincie inzetten om partners hier een bijdrage aan te laten leveren? En welke middelen worden ingezet om te versnellen?	In de Voortgangsrapportage 2026 is per transitiepad een overzicht opgenomen waar de provincie al op inzet en waar nog mogelijkheden liggen. Dit is aanvullend op de kansen die inzichtelijk gemaakt zijn in de Provinciale Klimaat- en Energieverkenning 2025 (pKEV), waar ook per transitiepad aanvullende kansen in kaart zijn gebracht. Richting de doelen van 2030 en 2050 volgt er bij de volgende pKEV een nieuw overzicht per transitiepad waar nog mogelijkheden liggen, dit gaat ook om inzet zonder financiële consequentie. Deze pKEV verschijnt in Q2 2027 op basis van de Klimaat- en Energieverkenning die afgelopen Prinsjesdag door PBL is gepubliceerd.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
15	Groenlinks	Paul Laport	87	Cultuur	"De provincie subsidieert kunsteducatie op zo veel mogelijk Noord-Hollandse scholen." Wat is het totaalbereik van het programma?	Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) Noord-Holland, uitgevoerd door Plein C heeft een deelname van 23 kleine/middelgrote gemeenten en een provinciaal programma. In totaal bereiken we hiermee 246 Primair onderwijs en speciaal onderwijs basisscholen (totaal van 330 in het verzorgingsgebied Plein C), 9 voortgezet onderwijs en speciaal voortgezet onderwijs. (totaal van 50), 3 VMBO scholen (totaal van 25) en 4 MBO scholen (totaal van 6). Voor Primair onderwijs en speciaal onderwijs basisscholen zijn we sinds 2013 bezig met CmK, daarom is hier het bereik ook het hoogst. Voortgezet onderwijs, VMBO en MBO zijn we pas sinds 2021 mee gestart binnen CmK Noord-Holland. Daarnaast bereikt Plein C met CmK activiteiten ook 20 scholen die buiten het eigen verzorgingsgebied liggen (maar onder primaire verantwoordelijkheid vallen van kunsteducatie-instellingen in de grote gemeenten boven 90.000 inwoners).	Daphne Rigter	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
16	GroenLinks	Paul de Graaf	51	4.1 Realiseren perspectief mobiliteit	1.3 RAM's: welke RAM's zijn eren wanneer wordt welke RAM geactualiseerd?	Er zijn RAM's voor de deelregio's Kop NH, Westfriesland, Alkmaar, Zuid-Kennemerland/IJmond, Zaanstreek-Waterland, Amstelland-Meerlanden en Gooi en Vechtstreek. Deze worden iedere 2 à 4 jaar geactualiseerd. Op dit moment wordt gewerkt aan de actualisatie van de RAM's voor Kop NH en Alkmaar. In 2027 volgt de actualisatie van de RAM Zuid-Kennemerland/IJmond en daarna die van de overige RAM's. De meest actuele RAM's staan op de website van de provincie (zie hyperlink).	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Mobiliteit
17	GroenLinks	Paul de Graaf	53	4.2 Openbaar vervoer waarborgen	Dekking publieke mobiliteit niet uit OV-concessies. Waaruit dan wel?	Zoals aangegeven worden momenteel pilots en onderzoeken met betrekking tot publieke mobiliteit, die officeel buiten de ov-concessies vallen, gedekt vanuit de ov-reserve. Dit gaat om incidentele pilots en onderzoeken. Naast de voortzetting van bestaande programma's vraagt inzet vanuit de provincie op publieke mobiliteit om structurele middelen, deze zijn er niet.In Q4 2026 wordt u nader geïnformeerd door middel van een handelingsperspectief deelmobiliteit.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
18	GroenLinks	Paul de Graaf	55	4.2 Openbaar vervoer waarborgen	2.2 nieuwe buurtbussen: zullen dit elektrische voertuigen zijn en zijn deze op dezelfde manier te gebruiken als de huidige (8 passagiers, chauffeur met rijbewijs B)?	De insteek is dat nieuwe voertuigen op dezelfde manier te gebruiken zijn als de huidige voertuigen (8 passagiers, chauffeur met rijbewijs B). Er zijn op dit moment nog geen achtpersoonsvoertuigen die zowel elektrisch zijn alsook toegankelijk. De ontwikkelingen op deze markt worden in de gaten gehouden. Als de markt deze ontwikkeling de komende tijd niet oppakt, dan zal er met de vervanging een keuze gemaakt moeten worden tussen ofwel toegankelijke buurtbussen ofwel elektrische buurtbussen.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
19a	D66	Nina Sophie Vroom	85	6.2 Wat willen we bereiken	Er wordt genoemd dat het restauratiedoel 10 procent in 2030 is voor rijks- en provinciale monumenten - waarom is er gekozen voor dit percentage, en hoe wordt de keuze gemaakt welke eerst worden gerestaureerd?	De restauratieopgave is de opgave om de monumenten dusdanig te herstellen dat ze via regulier onderhoud duurzaam in stand gehouden kunnen worden. Monumenten zijn op gezette tijden weer toe aan onderhoud of restauratie, maar kunnen niet allemaal tegelijk worden gerestaureerd. De belangrijkste factoren: 1. restaureren is ingrijpend voor eigenaren en vraagt vaak om een aanzienlijke investering van hen; 2. de bestaande subsidieregelingen kunnnen vanwege de beschikbare middelen niet in de jaarlijkse vraag voorzien; 3. er zijn niet voldoende vakmensen in de restauratiesector beschikbaar om in alle vraag te kunnen voorzien. Om deze redenen wordt sinds 1994 landelijk (op basis van het strategisch plan voor de monumentenzorg 'Monumenten goed gefundeerd') beleidsmatig uitgegaan van – en toegewerkt naar – een dynamische restauratieopgave van 10% van de totale voorraad, waarmee een 'werkvoorraad' op een min of meer gelijkblijvend niveau resteert. NB Alle provincies monitoren jaarlijks de stand (zeer slecht - heel goed) van de restauratieopgave voor niet-woonhuis rijksmonumenten en Noord-Holland ook voor alle provinciale monumenten. We spreken over restauratie wanneer een rijks- of provinciaal monument dat in een matige of slechte staat verkeert, weer in een redelijke tot goede staat wordt gebracht. Werkzaamheden die plaatsvinden om een monument in redelijke tot goede staat te houden noemen we onderhoud. De provincie heeft drie aparte subsidieregelingen voor restauratie van rijksmonumenten en provinciale monumenten, met elk een andere manier van selecteren:	Daphne Rigter	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
19b						Restauratie rijksmonumenten Noord-Holland, subsidie: Deze gedecentraliseerde subsidie dient in de basis voor de restauratie van rijksmonumenten die in oorsprong niet als woonhuis zijn gebouwd, of voor meer dan 50% niet als zodanig gebruikt worden. Aanvragen worden middels een tender behandeld, waarbij alle aanvragen inhoudelijk worden beoordeeld en geprioriteerd op basis van een puntentelling zoals vastgesteld in de uitvoeringsregeling. De provincie heeft een aantal beleidsmatige voorwaarden in de regeling opgenomen, waarvoor extra punten te behalen vallen en probeert op die manier via de regeling de beleidsdoelen bij de subsidieaanvragers te stimuleren en voorrang te verlenen aan aanvragen die zoveel mogelijk aan onze beleidsdoelen bijdragen. Restauratie provinciale monumenten Noord-Holland, subsidie: Deze subsidie dient voor de restauratie van alle provinciale monumenten in Noord-Holland. Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld en dienen te voldoen aan de indieningsvereisten/weigeringsgronden zoals vastgesteld in de uitvoeringsregeling. Herbestemming, restauratie en verduurzaming monumenten Noord-Holland, subsidie Deze subsidie dient o.a. voor de restauratie (en/of herbestemming of verduurzaming) van cultureel erfgoed dat is beschermd als provinciaal monument.* Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld en dienen te voldoen aan de indieningsvereisten/weigeringsgronden zoals vastgesteld in de uitvoeringsregeling. Subsidies worden verstrekt in de vorm van een laagrentedragende lening uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten, ondergebracht bij het Nationaal Restauratiefonds. *Voor restauratie komen ook gemeentelijke monumenten die in oorsprong behoren tot het industrieel, religieus of agrarisch erfgoed van die gemeente en beeldbepalende of karakteristieke panden die in oorsprong behoren tot het agrarisch erfgoed van die gemeente in aanmerking.	Daphne Rigter	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
20	GroenLinks	Nicole van der Waart	122	3.7 Grondbeleid	Er wordt ingegaan op het grondbeleid om provinciale doelen t.a.v. natuur of infra te realiseren. Vraag: klopt het dat dit instrument ook ingezet kan worden om de realisatie van energienetwerken te versnellen?	Ja, maar dat vraagt om een nieuwe en nadere samenwerking met de netbeheerders. Op dit moment zijn de netbeheerders zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun investeringsprogramma's. Wij kunnen elkaar echter wel helpen en een versnelling mogelijk maken, die mogelijkheden worden de komende periode verder verkend.	Pauline Kreuwel	Esther Rommel	Bestuur	
21	GroenLinks	Nicole van der Waart	190	Reserve energietransitie	Hier staat genoemd de opgave broeikasuitstoot terug te dringen met 49% in 2030 tov 1990), Waarom staat hier niet de doelstelling van 55% genoemd? En is het dat toch niet zuiver dit te herzien?	De doelstelling van 55% staat niet genoemd omdat het ten tijde van het instellingsbesluit nog niet was verhoogd. We zetten ons in voor de doelstelling van 55% reductie in 2030.	Marco Berkhout	Anouk Gielen	Leefomgeving	
22	D66	Nina Sophie Vroom	86	6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit voor sport, cultuur en voorzieningen	Onder welk beleidsdoel valt het de pilot met de kennismakelaar kunst en cultuur/kenniscoordinator?	Beleidsdoel 6.3 Versterken culturele infrastructuur (Kennisdeling gemeenten)	Daphne Rigter	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
23	GroenLinks	Nicole van der waart	222	Bijlage Klimaatbegroting pagina 10	Voor industrie en bedrijven is weer geen uitwerking gegeven, is bekend of dit uiterlijk voor de begroting 2028 mogelijk is?	Voor de Klimaatbijlage 2028 zetten we ons in een verdiepingsslag te maken binnen dit transitiepad. We zullen dan waar mogelijk de koppeling maken tussen middelen, maatregelen en de emissiereductie.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
24	GroenLinks	Nicole van der Waart	222	Bijlage Klimaatbegroting pagina 27	Bij trends en ontwikkelingen worden belemmeringen genoemd, zoals Gebrekkige datatoegang en monitoring bij glastuinbouw / ruimtelijke beperkingen en trage vergunningsproceduren. Wat doet de provincie er aan hier meer sturing aan te kunnen geven? Dit zie ik niet terug in de activiteiten ALS provincie.	Wat betreft data en monitoring wordt gewerkt aan betere afspraken op gebiedsniveau via gebiedsakkoorden. Zo ontstaat meer inzicht in de voortgang van de verduurzaming, zonder dat bedrijfsgevoelige informatie openbaar wordt. Het gebiedsakkoord het Grootslag is hiervan een voorbeeld. Binnen deze aanpak houdt een onafhankelijke partij jaarlijks de voortgang bij van de CO_2-reductie in het betreffende glastuinbouwgebied. We willen deze werkwijze, waar passend, uitbreiden. Voor de warmtenetten stimuleren we collectieve warmtenetten o.a. via de Greenports. Om beperkingen weg te nemen onderzoeken we de haalbaarheid van een regionaal warmtebedrijf, waarmee ook warmtenetten sneller aangelegd kunnen worden. Aan de bronzijde onderzoeken we of een stimuleringsprogramma voor geothermie mogelijk is.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
25	PvdD	Henrice Vonck	29	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	Uit welk programma en kostenpost wordt de motie M93-2026 AANGENOMEN PvdD-D66-GL-PvdA-CU-Volt-CDA motie Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren in 2027 bekostigd? En waar in dit programma is dit terug te vinden?	De kosten voor de verkenning worden gedekt uit programma 2.1 Bijdragen aan de energietransitie. Dit is terug te vinden binnen de activiteit: Wat gaan we daar voor doen? - 2.1 De provincie draagt bij aan een robuust energiesysteem dat de groeiende vraag naar elektriciteit kan faciliteren en oplossingen biedt voor netcongestie. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de samenhang tussen opwek, opslag, infrastructuur en energiegebruik.	Marco Berkhout	Anouk Gielen	Leefomgeving	
26	PvdD	Henrice Vonck	62	5 Natuur en landelijk gebied	Op welke wijze is motie 126-2025 ‘dierenwelzijn in de begroting’ in programma 5 (Natuur en landelijk gebied) van de de begroting gerealiseerd? Voor zover wij zien wordt ‘dierenwelzijn’ voornamelijk genoemd in combinatie met faunabeheer. Welke nieuwe doelen en programma’s, passend bij het coalitieakkoord, zijn hiervoor in de begroting opgenomen? [dictum: ‘met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan.’]	De motie roept GS op om op de onderwerpen uit het coalitieakkoord waarin dieren(welzijn) is benoemd, ook te benoemen in de begroting. Dit zijn achtereenvolgens 'Kansrijke landbouw', Dierenwelzijn ('wildopvang en faunapassages) en Faunabeheer. Dierenwelzijn in de veehouderij is een Rijksaangelegenheid waarop wij geen aanvullende doelen stellen, die dus ook niet kunnen doorwerken in de begroting. Voor de steun aan de wildopvang ligt het voorstel voor om budget toe te voegen aan de begroting 2026. Faunapassages maken impliciet onderdeel uit van programma 4 omdat deze worden meegenomen in de uitvoering van het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur. In deze programmering zijn de faunavoorzieningen terug te vinden. Faunabeheer maakt onderdeel uit van programma 5. Bij het onderdeel faunabeheer is dierenwelzijn expliciet toegevoegd. Dit aspect maakt onderdeel uit van de uitvoering van het faunabeheerplan ganzen.	Karen Jongsma	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
27	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting	Wat is de verhouding tussen deze 3 factoren in NH in 2027: duurzaam opgewekte energie VS energiebesparing in huishoudens, bedrijven en mobiliteit VS energieverbruik van datacenters?	Voor de verhouding van het energieverbruik in cijfers verwijzen we u door naar het Dashboard Klimaat & Energie (zie hyperlink). Een duiding in broeikasgassen en reductie kunt u per transitiepad verwachten bij de nieuwe Provinciale Klimaat- en Energieverkenning 2027.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	https://energietransitie-nh.incijfers.nl/mosaic/klimaat-en-energie
28	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 10	In het transitiepad industrie en bedrijven valt relatief veel CO2 en energie te besparen. In welk jaar denken GS eenzelfde verdiepingsslag in de begroting te kunnen maken voor dit pad als voor landbouw en landgebruik en mobiliteit?	Voor de Klimaatbijlage 2028 zetten we ons in een verdiepingsslag te maken binnen dit transitiepad. We zullen dan proberen waar mogelijk de koppeling te maken tussen middelen, maatregelen en de emissiereductie.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
29	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 11	Het te dichten gat van 4,9 Mton is nog hetzelfde als vorig jaar, ondanks het feit dat m.i.v. 2027 extra wordt ingezet op het EnergieBesparingsakkoord. Op welke besparing wordt gerekend met deze extra inzet, en waarom is die afname niet zichtbaar, cq meegerekend in het nog te dichten gat tot aan 2030?	De maatregelen worden allemaal doorgerekend en zichtbaar in de nieuwe Provinciale Klimaat- en Energieverkenning 2027. Deze wordt op dit moment opgesteld op basis van de onlangs verschenen Klimaat- en Energieverkenning van het PBL en aanvullende maatregelen die de provincie neemt. Deze nieuwe prognose laat de afname zien. We verwachten de pKEV op te leveren in Q2 2027.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
30	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 19	Waarom is de Opwek Energie op Rijksgronden (OER) verminderd van 0,07 naar 0,05 Mton?	Dit komt door een bijstelling in het EnergieTransitieModel waardoor de verwachte reductie is bijgesteld. Hier is op basis van de plaatsing van de zonnepanelen in combinatie met nieuwe rekenregels de inschatting op aangepast.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
31	D66	Nina Sophie Vroom	49	4.1 Mobiliteit	Op welke manier wordt de investeringsstrategie uitgebreid met nieuwe inzichten in sociale veiligheid? Welk deel hiervan is bestemd voor maatregelen rondom vrouwenveiligheid?	Ter voorbereiding van de besluitvorming van de nieuwe investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) door de nieuwe Staten in 2028, is begonnen met de ontwikkeling van deze nieuwe iNHi 2028-2032. Hiervoor wordt de indicator sociale veiligheid ontwikkeld waarbij vrouwenveiligheid expliciet is ingebed. De specifieke invulling is in onderzoek. De invulling van het afweegkader van de iNHi 2028-2032 met daarin alle informatie, waaronder sociale veiligheid, wordt voorgelegd aan de nieuwe Staten in 2027. In de iNHi worden geen budgetten toegekend aan indicatoren, knelpunten of wegtrajecten. Dit vindt plaats bij programmering in het iMPI.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
32	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 19	Waarom is onder ‘Draagvlak’ het Stimuleren 50% lokaal eigendom bij energieprojecten verminderd met 1 miljoen? Is € 500.000 genoeg voor een revolverend fonds? Graag toelichting.	Het bedrag van vorig jaar is in één keer gestoken in het revolverend fonds. Omdat het revolverend is, is deze eenmalige bijdrage genoeg geweest om het fonds op te zetten en beschikbaar te stellen. Daarom is er nu geen jaarlijkse bijdrage meer nodig.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
33	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 22	Mbt Energiebesparingsakkoord | a/Waarom staat deze post (ook) onder bebouwde omgeving? b/Wat is de reden dat onder 'Energiebesparings-akkoord' het blijkbaar niet 'nader te bepalen' is wat deze besparing oplevert? Op p.23 staat immers 'Hier ligt 4,18 Mton CO_2-eq aan potentiële besparing.' c/En hoe ligt de verhouding tussen inspanning van gemeenten VS Omgevingsdiensten? Graag een overzicht op basis van bedrijven.	De potentiële besparing is niet gelijk aan de werkelijke besparing. Omdat het Energiebesparingsakkoord zowel effect heeft voor het transitiepad gebouwde omgeving, als het transitiepad industrie is gekozen het bij beide op te nemen. Wat betreft de verhouding is dat gemeenten opdrachtgever en financierder en de Omgevingsdienst uitvoerder. Een overzicht kan pas worden gegeven als het Enerigebesparingsakkoord wordt uitgevoerd.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
34	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting, pagina 24	'Ambities 2050: En het zoetwaterverbruik is tot een minimum beperkt.' Hoe staat dit in verhouding tot het recent bekend geworden zoetwaterverbruik van het Equinix data center in Amsterdam?	Dit valt buiten de scope van de klimaatbijlage.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
35	PvdD	Henrice Vonck	222	Bijlage Klimaatbegroting pagina 25	Er staat geen CO2 reductie bij de Datacenterstrategie. Is er dan soms sprake van toename, en hoeveel bedraagt die voor de data centers die nu in de pijplijn zitten in NHN en NHZ?	Het transitiepad industrie en bedrijven is nu niet volledig uitgewerkt. Of er sprake is van een toename in CO2-uitstoot en wat het effect is van nieuwe ontwikkelingen wordt inzichtelijk gemaakt in de Provinciale Klimaat- en Energieverkenning 2027. Deze nieuwe prognose laat ook de toenname in elektriciteitsverbruik van datacenters zien.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
36	Volt	Julia Schneemann	70	5.2 Beheren van natuur	Binnen de totale lasten van € 90 miljoen in 2027 voor beleidsdoel 5.2, is € 39 miljoen gereserveerd voor faunabeheer en faunaschade. Naast de vergoedingen voor schade, zit hier ook budget in voor aanvullend beheer. De verwachting is dat door de huidige maatregelen om schade te verminderen, de lasten de komende jaren gaan dalen. Indien er mee- of tegenvallers zijn binnen de posten voor faunabeheer en faunaschade heeft dit geen invloed op de andere taken en doelstellingen binnen beleidsdoel 5.2. Ten laste van welke post vallen eventuele tegenvallers?	Eventuele hogere lasten voor faunaschade zullen ten laste van de algemene middelen gebracht worden, bij eventuele lagere lasten zal het verschil terugvloeien naar de algemene middelen.	Karen Jongsma	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
37	Volt	Julia Schneemann	43, 73	3.3 Onderhoud kapitaal goederen & 5.4 Verbetering kwaliteit water	3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie: "Het 'Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027' (met de deelprogramma's overstromingsrisico's, oppervlaktewater en grondwater) beschrijft het provinciale beleid voor water en de maatregelen die de provincie zelf gaat uitvoeren." 5.4 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water: "De provincie zorgt er – samen met de waterpartners – voor dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor onder andere (drink)waterbereiding, landbouw, natuur en recreatie. De provincie heeft daarbij kaderstellende en uitvoerende taken." Hoe zorgt de provincie ervoor dat deze twee beleidsdoelen met gescheiden begrotingen, die beide betrekking hebben op ons water (te veel, te weinig, schoon en drinkbaar), elkaar versterken en er geen inefficiënties optreden?	Het verbeteren van de kwaliteit van het water en benutten en beheren van water maakt ook onderdeel uit van het nieuwe Regionale Water- en Bodemprogramma waar GS eind 2027 een besluit over gaan nemen. Dus alhoewel de budgetten in verschillende programma's in de begroting staan vindt de uitvoering van ons waterbeleid integraal en in afstemming met elkaar plaats.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Leefomgeving	
38a	Volt	Julia Schneemann	75-78	5.5. Regisseren programma landelijk gebied & 5.6 Versterken kansrijke landbouw	5.5 Regisseren Programma Landelijk Gebied: "Provinciale rol De provincie geeft in haar rol van gebiedsregisseur de ontwikkeling naar een toekomstbestendig landelijk gebied vorm, samen met andere partijen. Hierbij gaat het vooral om die gebieden waar de opgaven het grootst zijn en er middelen en mogelijkheden zijn om gebiedsgericht samen te werken. ' Wat willen we bereiken? In het landelijk gebied van Noord-Holland worden opgaven voor natuur, stikstof, water en bodem, klimaat, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie in samenhang gerealiseerd. Dit leidt tot natuurherstel, een gerealiseerd Natuurnetwerk Nederland (NNN), vermindering van stikstofuitstoot, een klimaatbestendig en robuust water- en bodemsysteem, toekomstbestendige kringlooplandbouw, versterkte biodiversiteit en een sociaaleconomisch vitaal landelijk gebied." 5.6 Versterken kansrijke landbouw "Provinciale rol De provincie ondersteunt de ontwikkeling naar kringlooplandbouw en biedt ruimte voor een sterke en kansrijke sector. Wij stemmen af met het IPO, het Rijk en Europa, en ondersteunen het gemeenschappelijk (Europees) landbouwbeleid. Verder werken we aan ruimtelijke kaders en formuleren we binnen het 'Programma Landelijk Gebied' beleid om de ontwikkeling naar kringlooplandbouw mogelijk te maken.	GS beschouwt het Programma Landelijk Gebied als het overkoepelende kader voor de integrale gebiedsaanpak. Het versterken van kansrijke landbouw is daarbinnen een afzonderlijk beleidsdoel en een onmisbare voorwaarde voor een toekomstbestendig landelijk gebied. De begrotingen blijven afzonderlijk herkenbaar voor de sturing door PS. GS programmeert de middelen, maatregelen en gebiedsprocessen echter in samenhang. Per maatregel maakt GS inzichtelijk welk doel primair wordt gediend en uit welk budget deze wordt gefinancierd.	Shirin Jaffri	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
38b					We werken een systematiek van gebiedsgerichte doelsturing uit om samen met de landbouw en andere partijen inhoud te geven aan alle doelen en kaders die op het boerenerf hun weerslag hebben." Wat willen we bereiken? 1. De provincie biedt toekomstperspectief aan agrariërs en zet zich in voor de omslag naar kringlooplandbouw. [..] 2. De provincie realiseert een structurele bijdrage aan stikstofreductie en natuurherstel, in lijn met gemaakte afspraken met de industrie en de landbouw. Hoe gaat GS deze twee aparte beleidsdoelen met ieder een eigen begroting, op elkaar afstemmen, dan wel van elkaar scheiden zodat er geen overlap plaatsvindt of inefficiënties optreden?	(vraag in twee delen gesplitst omdat vraag te lang is) zie antwoord vraag 38a.	Shirin Jaffri	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
39	Volt	Julia Schneemann	13-14	1 Financiele Ontwikkelingen	Waarom nemen de afschrijvingslasten vanaf 2030 ineens sterk toe?	Op basis van de huidige planning wordt een aantal omvangrijke projecten, waaronder vervanging VRI's, in 2029 opgeleverd waardoor vanaf het jaar daarop -2030- de afschrijvingslasten voor die projecten start. De meeste van die projecten hebben een afschrijvingstermijn van 50 jaar, maar de afschrijving van VRI gebeurt in 15 jaar. Dat heeft een relatief groot effect op de afschrijvingslasten vanaf 2030. Dit project zou oorspronkelijk in 2028 worden opgeleverd waardoor de afschrijvingslasten nu van 2029 naar 2030 zijn opgeschoven.	Wouter Kegel	Jeroen Olthof	Ruimte	
40	Volt	Julia Schneemann	30, 161	2 Klimaat en energie	Is de verduurzaming van Paviljoen Welgelegen na 2028 voltooid? Zo nee, welke kosten kunnen er de komende jaren nog verwacht worden?	De isolerende aanpassingen zijn eind 2028 voltooid, de installatietechnische aanpassingen eind 2030. De kosten voor alle werkzaamheden zijn geraamd op 4,6 miljoen euro. Hiervan is 1,1 miljoen gedekt door een subsidie van DUMAVA en de rest is gedekt vanuit de reserve energietransitie. Er worden geen extra kosten verwacht.	Rob Tresoor	Arthur van Dijk	Bestuur	
41	Volt	Julia Schneemann	70	5.2b	Welk bedrag is er binnen programma 5.2 specifiek bestemd voor faunaschade?	In de Begroting 2027 is een bedrag van € 37,2 miljoen geraamd voor tegemoetkoming faunaschade, inclusief alle daarmee samenhangende kosten. De raming is voor het laatst aangepast bij de Kaderbrief 2027 (onderdeel T op pagina's 12, 22 en 23 van de Kaderbrief). Dit bedrag maakt deel uit van de in totaal € 39 (€ 39,2) miljoen genoemd op pagina 70 van de Begroting 2027, waarin tevens het aanvullend beheer is opgenomen.	Karen Jongsma	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
42	Volt	Julia Schneemann	10 & 97-98	1 Financiële begroting & 3.1 Financiering - Bestuur	Op welke investeringsplanning is de jaarlijks geraamde kasuitgave van €130 miljoen gebaseerd, en hoe zijn verwachte vertragingen door stikstof en netcongestie in deze planning verwerkt?	De investeringsplanning van € 130 miljoen is een inschatting, gebaseerd op enerzijds de lopende en toekomstige investeringsplannen en anderzijds het behaalde investeringsvolume uit het verleden. In de opbouw van dit bedrag is niet specifiek rekening gehouden met het vertragend effect van netcongestie en stikstof. In de praktijk kunnen dit belangrijke knelpunten zijn bij investeringen, zoals bijvoorbeeld ook de Impactanalyse laat zien die op 27 augustus met u is gedeeld. Dit onderschrijft het belang van een realistische investeringsplanning. We zullen het investeringsvolume de komende jaren blijven monitoren en in toekomstige begrotingen bijstellen als dat noodzakelijk is.	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
43	Volt	Julia Schneemann	41-43	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw - Ruimte	Kan voor de activiteiten binnen beleidsdoel 3.2 worden aangegeven welke financiering tijdelijk en welke structureel is, en welke activiteiten vanaf 2030 nog worden bekostigd uit het resterende budget van €2,918 miljoen?	Dit betreft de middelen voor de zogenoemde "flexibele schil", een subsidieregeling die gemeenten kunnen benutten voor het inhuren van capaciteit voor woningbouw. Vanwege bezuiningen vervalt dit budget miv 2028.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
44	Volt	Julia Schneemann	82-84	6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie - Bestuur	Welke bedragen zijn binnen beleidsdoel 6.1 in 2027-2030 specifiek beschikbaar voor circulaire economie, uit welke begrotingsposten worden deze betaald en welke meetbare prestaties zijn daarbij voorzien?	Binnen beleidsdoel 6.1 is voor circulaire economie in 2027-2030 jaarlijks € 1,047 miljoen beschikbaar, exclusief de inzet van ambtelijke capaciteit. De middelen worden, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028, ingezet op het stimuleren van circulaire ketensamenwerking en circulair ondernemerschap, het bevorderen van circulaire industrie, het behouden en ontwikkelen van de ruimte voor circulaire economie en het ondersteunen van het circulair maken van bedrijventerreinen en circulaire innovatie in het midden- en kleinbedrijf. De provinciale inzet is gericht op het in beweging brengen van partijen, het versterken van samenwerking en het creëren van de juiste randvoorwaarden. Daarom zijn niet alle prestaties meetbaar te maken. Enkele belangrijke voorbeelden van activiteiten met meetbare prestaties, die zijn voorzien in de periode 2027-2030, zijn het stimuleren van alle Noord-Hollandse gemeenten om circulaire sloopvoorschriften toe te passen via de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen, ondersteuning van minimaal 50 midden- en kleinbedrijven via het Circulaire Routekaart MKB programma en de ondersteuning van ten minste 30% van de deelnemende bedrijven aan het GO!-NH Versnellingsprogramma en PIM Noord-Holland bij het opschalen van circulaire innovaties. De Provinciale Circulaire Economie Monitor 2027, die begin volgend jaar aan PS wordt toegestuurd, rapporteert over de voortgang van de provinciale inzet en resultaten.	Suzanne van den Noort	Esther Rommel	Bestuur	
45	PvdA	Timothy Veenboer	63, 64	Stikstof	op pagina 63 staat de zin 'Uiterlijk in 2035 moet de stikstofuitstoot uit de landbouw met 30 procent zijn verminderd.' en de pagina daarna staat 'De landelijke kaders en maatregelen sluiten aan op deze provinciale aanpak, waaronder ..... 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw' (Kamerbrief 26 juni 2026).' de kamerbrief van 26 juni heeft doelen van 42 en 46%. dat is dus hoger dan de 30% van de pagina er voor. Hoe zorgt provincie dat het ruimte houdt om van die 30% af te wijken nu dat door het Rijk gevraagd wordt?	Een belangrijk doel van de door partijen ondertekende overeenkomst is het door de agrariërs realiseren van 30% generieke emissiereductie in de provincie Noord-Holland in 2035 ten opzichte van 2019. De provincie heeft € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het ondersteunen van agrariërs bij de implementatie van (management)maatregelen voor het behalen van het reductiedoel van 30%. Dit gaat nadrukkelijk om generieke emissiereductie. In de overeenkomst staat dat de maatregelen voor de aanvullende gebiedsspecifieke emissiereductie rond en in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden niet zijn meegerekend in de genoemde 30%. In het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering bepalen we per gebied welke begrenzing, maatregelen en ondersteuning nodig zijn voor natuurherstel en weer mogelijk maken van vergunningverlening, zo gericht en passend mogelijk. Deze gebiedsspecifieke emissiereductie telt op bij de 30% generieke emissiereductie.	Shirin Jaffri	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
46	PvdA	Timothy Veenboer	65	5 Doelen	de zeven doelen die zijn beschreven zijn -er doelen. De provincie wil 'minder' of 'meer' of 'beter'. Welk kwantitatieve cijfers (kpi) horen bij deze doelen?	De vraag wordt niet begrepen, op pagina 65 staat beschreven wat we willen bereiken, niet alleen in de vorm van -er doelen. Niet voor alle doelen is het mogelijk kpi's te kwantificeren. Rapportage over doelbereik gebeurt op verschillende manieren. U wordt in een volgende vergadering geinformeerd over het PNN, de KTA, de natuurherstelmaatregelen en bossenstrategie. NNN en Anlb komen aan bod in de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur van BIJ12. Gebiedsgerichte informatie over natuurkwaliteit is te vinden in de Natuurdoelanalyses.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
47	PvdD	Henrice Vonck	41	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	Is uitvoeren van de ‘Agenda Natuurinclusief’ een ambitie van de provincie? Deze gaat namelijk ook over het domein Bouwen. Zie ook de Omgevingsvisie: nieuwe ontwikkelingen natuurinclusief. Maar over natuurinclusief bouwen is in Programma 3 niets terug te vinden. Klopt dat? Is er, en zo ja hoeveel, geld beschikbaar voor het natuurinclusief inrichten van de openbare ruimte in het algemeen en nieuwe woonwijken specifiek?	Ja, het uitvoeren van de Agenda Natuurinclusief is een ambitie van de provincie. Er is inderdaad geen budget hiervoor gelabeld op de begroting van programma 3. Het is wel onderdeel van onze algemene inzet op het stimuleren van toekomstbestendig bouwen, waarbij (in lijn met de Actieagenda wonen) het uitgangspunt is dat dit niet ten koste mag gaan van de snelheid en betaalbaarheid van de woningbouw. Kennisdeling gebeurd via de aanpak Groen Kapitaal	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
48	PvdD	Henrice Vonck	43	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	“De provincie stimuleert toekomstbestendig bouwen door kennisdelen over circulair en biobased bouwen.” Stimuleert de provincie ook marktontwikkelingen, zoals de teelt van biobased materialen via landbouwtransitie bevorderen, en korte ketens met bouwers en projectontwikkelaars van de grond krijgen?	We stimuleren biobased bouwen in samenwerking met de Uitvoeringsorganisatie Building Balance. We werken volgens een aanpak op basis van vastgestelde uitgangspunten. Zie brief aan PS (kenmerk nummer 2410334/2410338). Een uitgangspunt is dat we niet actief de productie van biobased teelt in Noord-Holland stimuleren. Dat betekent dat we inzetten op het koppelen van de vraag naar biobased bouwmaterialen in Noord-Holland aan het aanbod van teelt van buiten de provincie. Het ontbreekt in Noord-Holland aan ruimte om op grote oppervlakte biobased gewassen te telen, waardoor het verdienmodel lastig is in Noord-Holland. We leggen in onze aanpak de focus op het aanjagen van de vraag naar biobased bouwmaterialen (nieuwbouw, renovatie, utiliteitsbouw), waarbij dit moet bijdragen aan de snelheid en betaalbaarheid van de woningbouw.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
49	PvdD	Angeline Egbers	34	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	"Wat willen we bereiken? Instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de bodem en ondergrond in Noord-Holland." Betekent dit dat de provincie het gebruik van landbouwbestrijdingsmiddelen zowel in grondwaterbeschermingsgebieden als in drinkwaterwingebieden niet toestaat?	geen technische vraag	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Leefomgeving	
50	PvdD	Angeline Egbers	34	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	1.3 Daarnaast heeft de provincie het voornemen om in 2027 vervolgonderzoek te doen naar de effecten van PFAS in natuur, milieu en de leefomgeving. a) Welke effecten worden onderzocht, die nog niet genoeg bekend zijn via andere kanalen? b) Naar welke uitstoot wordt gekeken? Industrie, landbouw, of anders? c) Wie voert dit onderzoek uit namens de provincie?	a)Het voornemen is om samen met onder andere het ministerie van IenW onderzoek te doen naar het effect van PFAS in seaspray en de effecten daarvan op de kuststrook. Dit in verband met drinkwaterwinning in de kustgebieden. b)PFAS is sinds 2024 een Zeer Zorgwekkende Stof. In dat kader wordt er gekeken naar PFAS uitstoot in de industrie. Dit gebeurt via de vermijdings- en reductieprogramma's die bedrijven aanleveren bij het bevoegd gezag. Daarnaast doen we als provincie ook vervolgonderzoek naar het gebruik van PFAS-pesticiden in de land- en tuinbouw en naar het gebruik van mogelijke alternatieve middelen. c)Voor het seaspray onderzoek zijn we in gesprek met IenW, de provincies Zeeland en Zuid-Holland, het RIVM en enkele wetenschappelijke instellingen. Het onderzoek naar alternatieven voor PFAS-pesticiden wordt uitgevoerd door bureau CLM.	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
51	PvdD	Angeline Egbers	34	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	1.6 Ook in 2027 zet de provincie in op het meten en monitoren rond Tata Steel. De exacte (onderzoeks)invulling is nu echter nog niet bekend. Wanneer is de exacte (onderzoeks)invulling bekend van het meten en monitoren rond Tata Steel?	Voor een deel is dit reeds ingevuld met de geplande depositiemeting eind 2026 waarvoor het rapport in 2027 uitkomt. Het RIVM stelt in opdracht van IenW een advies op over monitoring bij en rondom Tata Steel. Dit advies wordt in 2026 verwacht. Op basis daarvan kan de verdere invulling van onderzoeken het beste worden bepaald. We verwachten hier in de loop van 2027 meer zicht op te hebben.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
52	PvdD	Angeline Egbers	34	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	2.1 In de uitvoeringsprogramma's wordt vastgelegd welke concrete activiteiten de omgevingsdiensten dat jaar uitvoeren. Wordt er prioritering in deze taken aangegeven, bv voor achterstallige, of tot nu toe niet uitgevoerde handhaving? Hebben PS hier invloed in?	Die werkt meestal risico gestuurd. De omgevingsdienst beoordeelt risico's per activiteit, branche of gebied. Zij kijkt onder meer naar mogelijke schade voor veiligheid, gezondheid, milieu en leefomgeving, én naar de kans dat regels worden overtreden. Activiteiten met het hoogste risico krijgen vaker toezicht, snellere opvolging en meer handhavingscapaciteit. De uitkomst wordt vastgelegd in een uitvoerings- en handhavingsstrategie en jaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Nieuwe signalen, incidenten, klachten en bestuurlijke prioriteiten kunnen de volgorde tussentijds veranderen.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
53	PvdD	Angeline Egbers	35	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	3.1 Hoe past het kijken naar de gevolgen van de winning van gas met de provinciale ambitie om in 2050 CO2 neutraal te zijn?	geen technische vraag	Tom Smeelen	Anouk Gielen	Leefomgeving	
54	PvdD	Melchior Mattens	69	5.2 Beheren van natuur	In hoeverre worden gelden ter bevordering voor de pleziervaart ingezet om schade aan de natuur en andere vormen van vaaroverlast tegen te gaan? Het aantal meldingen van vaaroverlast is op veel plekken in de provincie de laatste jaren sterk gestegen (snelvarende bootjes bijvoorbeeld) en via controlesystemen zoals vignetten of het afsluiten van bepaalde watergangen proberen gemeenten grip te krijgen. Welke rol pakt de provincie hierin? Zie hoofdstuk ' beheren van natuur' waar de stimulering van kleine recreatievaart in genoemd wordt.	De gelden die PNH beschikbaar stelt zijn voor de uitbreiding van recreatieve vaarnetwerken, oplossen van knelpunten in recreatieve vaarwegen. Maar ook het ondersteunen van initiatieven die een duurzame watersportsector bevorderen en activiteiten die leiden tot het verbeteren van de kleine infrastructuur op het gebied van waterrecreatie. Bij deze regelingen speelt duurzaamheid een grote rol. Schade aan de natuur en ander vormen van wateroverlast is een regelgevende taak en valt onder toezicht en handhaving. PNH draagt hier aan bij via de recreatieschappen waaraan zij deelneemt en op haar eigen vaarwegen.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
55	PvdD	Melchior Mattens	69	5.2 Beheren van natuur	Invasieve exoten: de provincie subsidieert de FBE om invasieve exoten te bestrijden, waaronder vogelsoorten als de Nijlgans en de rosse stekelstaart. In hoeverre worden budgetten van de FBE automatisch aangepast wanneer bestrijdingsprogramma's worden uitgebreid? In hoeverre heeft PS grip op deze programma's en in welke mate kan er bijgestuurd worden voor diervriendelijke methoden in de omgang met invasieve exoten?	De subsidiering aan de FBE voor de bestrijding van de invasieve exoten wordt niet automatisch aangepast. Er is momenteel sprake van een subsidie voor de bestrijding van rosse stekelstaart. Nijlgans wordt meegenomen in de uitvoering van het ganzenbeheer. Indien er aanvullende financiering voor reeds bekende of nieuwe exoten nodig is, zal dat via de PenC cyclus verlopen, zoals tot nu toe ook is gebeurd.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
56	PvdD	Melchior Mattens	73	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Binnen het stuk 'verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water' wordt gesproken over het stimuleren van drinkwaterbedrijven bij de ontwikkeling van nieuwe waterwingebieden voor schoon drinkwater. Zijn de genoemde drinkwaterprojecten adequaat gefinancierd en zijn er vanuit de drinkwaterbedrijven voor de komende jaren nog meer projecten met de provincie gedeeld die moeten bijdragen aan de doelstelling om de weerbaarheid tegen (drink)watertekorten in 2050 te verhogen? Is daar al voor gereserveerd binnen dit programma?	De financiering van de drinkwaterprojecten is geen taak van de provincie. De drinkwaterbedrijven zijn zelf verantwoordelijk om financiering hiervoor te regelen. Dit geldt ook komende nieuwe projecten.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
57	PvdD	Melchior Mattens	74	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	In hoeverre kan het niet behalen van de KRW eisen in de komende jaren een significante invloed hebben op de voorgestelde begroting? Zijn daar al scenario's voor in beeld gebracht?	Er is geen aanleiding om ervan uit te gaan dat het niet halen van de KRW doelen een significante invloed heeft op de begroting. Een mogelijke boete uit Europa omdat we de doelen niet hebben gehaald komt bij de Rijksoverheid terecht als systeemverantwoordelijke.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
58	PvdD	Angeline Egbers	63	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Onder welk programma, of doel, en met welke activiteiten wordt aandacht besteed aan de Basiskwaliteit Natuur?	Het concept Basiskwaliteit Natuur sluit aan bij natuurincusief werken wat vanuit diverse programma's wordt gestimuleerd en waar we zelf invulling aan geven via inkoopbeleid en in ons eigen areaal. We verwachten dat het concept Basiskwaliteit natuur aan bod zal komen in de nadere uitwerking van de Natuurherstelverordening waarover we met het Rijk en andere overheden zullen afstemmen.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
59	PvdD	Angeline Egbers	13	1 Structureel en reëel evenwicht	Financieel kader: Europese landbouwprojecten Om welke Europese landbouwprojecten' gaat het hier en hoe dragen die bij aan de PLG-doelen, vanuit een integrale aanpak (klimaat, water, natuur, stikstof, dierenwelzijn)?	Het gaat hier om de projecten die we financieren via de openstellingen van het GLB-NSP. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de regelingen samenwerking integrale gebiedsontwikkelingen en niet productieve investeringen voor landschapselementen en inrichtingsmaatregelen voor Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer. De doelen van het NSP zijn o.a. Klimaat, water, biodiversiteit. In de genoemde openstellingen zijn ook de beleidsdoelen van het PLG meegenomen.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
60	PvdD	Angeline Egbers	72	5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	"De provincie investeert in het netwerk van Groen Kapitaal om de doelen van natuurinclusieve ontwikkeling te bereiken. We sluiten hiermee aan op de landelijke 'Agenda natuurinclusief'. We zetten in op vergroening van buiten naar binnen met inwoners, overheden en bedrijven om de leefomgeving te vergroenen. Concreet hebben we hiervoor projecten als de toekomstacademie, de toekomstmakers en het platform Groen Kapitaal opgezet." Wat is er in 2027 begroot voor Groen Kapitaal. Hoeveel fte is dat? Hoeveel was dat in 2026 en 2025?	Er is 200.000 euro begroot, evenveel als in 2026 en 2025. De inzet van fte's per project maken we niet inzichtelijk.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
61	PvdD	Angeline Egbers	72	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Samen met de provincies Groningen en Fryslân streeft Noord-Holland naar een Waddengebied dat in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is. De Waddenzee is duurzaam beschermd en ontwikkeld als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap. Er is een goede balans tussen ecologie en economie, waarbij natuurherstel, leefbaarheid en duurzame economische ontwikkeling elkaar versterken. Het Waddenecosysteem is hersteld en versterkt, en de kennis over klimaatverandering en natuur is vergroot. " Welke concrete acties voor natuurherstel zijn gepland voor 2027?	Dit jaar start het opstellen van het nieuwe Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2027-2032. De verwachting is dat het Bestuurlijk Overleg Waddengebied het programma in juni 2027 vaststelt. De Agenda voor het Waddengebied 2050 is daarbij het uitgangspunt. Bij het opstellen van het nieuwe uitvoeringsprogramma worden de Waddenoverheden en maatschappelijke partners nauw betrokken. In dit nieuwe programma zullen de vervolgstappen voor natuurherstel worden beschreven.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
62	PvdD	Angeline Egbers	74	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Onder: 'wat willen we bereiken?' "Doel van de provincie is schoon en voldoende grondwater. De ondergrond wordt duurzaam gebruikt, onder andere voor de drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast is het grondwaterbeheer afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verontreiniging van grondwatervoorraden, en verdroging en verzilting van gebieden worden voorkomen. In 2027 voldoen de Noord-Hollandse grondwaterlichamen aan de doelen van de KRW." Hoeveel van Noord-Hollandse grondwaterlichamen voldoen aan de doelen van de KRW? Welke concrete acties gaat de provincie in 2027 uitvoeren om een grote slag te maken in verbetering van de waterkwaliteit, voor zowel oppervlaktewater, grondwater als drinkwater?	Op moment voldoen drie van de vier grondwaterlichamen aan de doelen van de KRW. Voor de acties in 2027 voor de verbetering van de waterkwaliteit verwijzen we naar het vigerende Regionale Waterprogramma en de Tussen evaluatie KRW in Noord-Holland uit 2025. Voor de acties in de periode 2028 - 2033 verwijzen bij naar het concept Regionale Water- en Bodemprogramma dat in oktober 2026 met uw Staten besproken wordt.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
63	PvdD	Angeline Egbers	74	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Integrale aanpak: Wij zien een integrale aanpak niet terug in de begrotingsstructuur. Zo wordt bij een gezonde leefomgeving niets begroot dat hiervoor zal zorgen door bijv. de biologische bollenteelt te stimuleren met een programma. Waarom is dit niet terug te zien? Hoe wordt de integraliteit bewaakt?	De integrale aanpak ziet men terug in de beleidsprogramma's voor de verschillende opgaven zoals het Regionale Waterprogramma en het Programma Gezonde Leefomgeving. Met andere woorden de begroting is hier niet het juiste document voor.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS-of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
64	PvdD	Angeline Egbers	78	5.6 Versterken kansrijke landbouw	"1.2 De provincie ondersteunt agrariërs met coaching en meerjarige projecten, onder andere gericht op doelsturing en key performance-indicatoren (KPI's), emissiereductie veehouderij, nutriëntenkringloop en mestverwerking. We zorgen voor afstemming met het IPO (interprovinciaal overleg), het Rijk en Europa over onder andere voedselzekerheid, ruimtelijk instrumentarium, kringlooplandbouw en doelsturing. Een duurzame, sterke en kansrijke landbouw in overgangszones en zoetwateropslag wordt nader vormgegeven. We zetten in op pilots, onder andere met gebieds-KPI's. " Graag een uitsplitsing van deze ondersteuning naar de 7 transitiepaden: hightech gesloten systemen, hightech open systemen, extensivering, biologische landbouw, natuurbeheer en -ontwikkeling, multifunctionele landbouw en stoppen.	In de begroting wordt geen uitsplitsing gemaakt per transitiepad. Sommige beleidsinstrumenten zijn heel specifiek per transitiepad inzetbaar, bijvoorbeeld voor de glastuinbouw. En andere beleidsinstrumenten voor alle transitiepaden, zoals het ruimtelijk instrumentarium, of het Gemeenschappelijk landbouw Beleid.	Shirin Jaffri	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
65	PvdD	Henrice Vonck	78	5.6 Versterken kansrijke landbouw	"1.3 De uitvoering van de Voedselvisie richt zich dit jaar op het voortzetten van de deelname aan de Bean Deal 2.0 (eiwittransitie) in samenwerking met het Provinciaal Eiwitnetwerk NL. Daarnaast zet de provincie zich in IPO-verband in om de uitvoering van de Nationale Voedselagenda mede te faciliteren en de biologische productie én afzet te versterken. Ook in dit jaar wordt er een provinciaal streekdiner georganiseerd om banden tussen politici, boeren en burgers aan te halen. Daarnaast werkt de provincie in de Metropoolregio Amsterdam samen met het platform Voedsel Verbindt aan robuuste korte ketens en de verbinding tussen stad en platteland." Wat zijn concreet te verwachten resultaten hieruit? Hoeveel geld is hiervoor beschikbaar in 2027? Kunnen we een Technische briefing krijgen hierover voor zowel de commissie als de betreffende gedeputeerde?	Op 12 januari 2026 zijn in de Css LG de stukken van de Tussentijdsebeleidsevaluatie Voedselvisie 2020-2030 geagendeerd en op 2 feb 2026 in PS als onderdeel van het PLG vastgesteld. De financiële bijlage is hier te vinden: zie hyperlink. Er is een verschuiving op de inzet van capaciteit voor de uitvoering van de Voedselvisie doorgevoerd naar de inzet op Stikstof. Hierdoor is een aantal activiteiten en capaciteitsinzet tot nader order opgeschort. Een technische briefing over de te verwachten resultaten ligt daarom minder voor de hand. Via de website: zie hyperlink en de monitor van de Voedselvisie via: zie hyperlink. zijn de resulaten van de activiteiten te volgen.	Shirin Jaffri	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/ae574f90-17eb-4914-a953-a4cf59c4939f?documentId=36acd59d-7ad4-4574-8f55-5e82e223e727&agendaltemId=8ea3c86f-515d-462d-862b-48136bc7ba21
66	PvdA	Amar Karar	42	3 Ruimte en Wonen	In hoeverre leidt de inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting tot extra taken en kosten voor de provincie? Waar zijn de hiervoor benodigde middelen en capaciteit in de begroting opgenomen?	De inwerking treding leidt tot extra taken (opstellen provinciaal volkshuisvestingsprogramma, ondersteuning gemeenten, interbestuurlijk toezicht) het ministerie van VRO stelt hiervoor 1,2 mln per jaar beschikbaar (vooralsnog), dit is voldoende om de extra taken te kunnen uitvoeren.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
67	PvdA	Amar Karar	38	3 Ruimte en Wonen	Wanneer kan Provinciale Staten, rekening houdend met de benodigde opstarttijd, in 2027 de eerste terugkoppeling verwachten over de uitvoering van motie M87-2026 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland'?	De voorbereidingen voor de aanpak zijn opgestart, het uitwerken van de opdracht en afstemming met andere partijen vraagt tijd. Wij verwachten u in het eerste kwartaal een afdoeningsvoorstel te doen voor M87 en u te informeren over de voortgang. Ondertussen zijn arbeidsmigranten als 1 van de aandachtsgroepen onderdeel van de volkshuisvestingsprogramma's (gemeente en provincie) die momenteel worden opgesteld. Wij coördineren wij dat gemeenten in hun volkshuisvestingsprogramma afspraken over aandachtsgroepen, waaronder arbeidsmigranten, opnemen.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
68	PvdD	Angeline Egbers	63	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	In de Tweede Kamer is d.d. 03 jul. 2025 het amendement Middelen voor wildopvang en dierenambulances aangenomen over financiering middelen. Is het Rijk in 2025 of 2026 al begonnen met uitbetaling van deze gelden (30%) naar de wildopvangcentra? (Zie hyperlink)	Het Rijk heeft in 2025 het eerste subsidiebedrag overgeboekt naar de Spreekbuis Wildopvang en Dierenambulances, die belast zijn met de uitvoering en verdeling van deze middelen onder wildopvangcentra die aan de voorwaarden voldoen. Wij hebben geen inzicht in de manier waarop de Spreekbuis het geld vervolgens verdeelt onder de wildopvangcentra.	Karen Jongsma	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	https://www.partijvoordedieren.nl/moties/amendement-kostic-over
69	PvdA	Amar Karar	42	3 Ruimte en Wonen	Uit hoeveel fte bestaat het projectmanagementbureau momenteel en wat is de beoogde bezetting?	Het projectmanagementbureau is in juli gestart. Op dit moment is 1 persoon uitgeleend aan Beverwijk en zijn er gesprekken met Haarlemmermeer en Alkmaar. De beoogde bezetting tijdens de opbouwfase is 5 fte. Voor de langere termijn geldt dat de insteek van het PMB is dat de inzet wordt betaald en daarmee revolverend is. De omvang van het PMB kan mede daardoor - en tevens afhankelijk van de vraag vanuit gemeenten - in de toekomst verder groeien.	Coby Riensema	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
70	PvdA	Timothy Veenboer	72	5.3	doel 4 gaat over de twee nationale parken. Richt de inzet van provincie zich op het versterken van de organisaties/netwerk rond die parken of direct op het versterken van die parken? het eerste is een indirect doel voor het tweede. maar als het direct gaat over het versterken van die parken, waarom zit het dan niet in programma 5.2?	Gezien de aard van de activiteiten past het beter in hoofdstuk 5.3. We verlenen subsidie aan de parken, waarmee zij werken aan de realisatie van het beleidsprogramma Nationale Parken 2023-2030.	Karen Jongsma	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
71	PvdA	Timothy Veenboer	70	Faunabeheer	In de TBW zagen we dat uitvoering van beheer naar voren is gehaald. Dus de hele 4 miljoen in 1 jaar. Gaat de provincie er dan ook vanuit dat het terugverdienen van die investering (dus minder ganzen is minder schade is minder kosten) eerder te zien zal zijn (dus in lagere kosten per jaar) dan de provincie dacht bij het vaststellen van faunabeheerplan?	Nee, dat is niet het uitgangspunt. De reden voor deze verschuiving van de middelen in de tijd, is dat op deze manier onderzoeksprojecten die over meerdere jaren zullen lopen, eerder van start kunnen gaan.	Karen Jongsma	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Paginanummer van de begroting 2027	Over welk programma, beleidsdoel en/of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Naam Budgethouder	Portefeuillehouder	Commissie	Hyperlink
72	PvdA	Timothy Veenboer	77	5.6	Met de plannen van het kabinet aangaande stikstof zal er in 2027 veel inzet van de provincie nodig zijn. De lasten van programma 5.6 nemen echter af in 2027 ten opzichte van 2026. Heeft provincie wel genoeg capaciteit/budget in 2027 om te kunnen werken aan die stikstofplannen van het Rijk?	Dit is onderdeel van de Rijksaanpak gericht op Naturrherstel en Stikstofvermindering wat samen met overheden kijkt naar de nodige uitvoeringskracht. Het Rijk heeft het voornemen de provincies hierin te ondersteunen via een vereenvoudigde SPUK met een lage verantwoordingsplicht.	Shirin Jaffri	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	
73	PvdA	Tino Wallaart	86-87	Behouden kwaliteit van erfgoed	Hoe kan het dat het monumentenbudget met 1,1 miljoen per jaar toeneemt voor de jaren 2027 tot en met 2030, maar dat de lasten dalen (14,4 miljoen in 2026, 13,1 miljoen in 2027, 12,1 miljoen in 2028 en 2029, 12,8 in 2030). Waarom is het batig saldo uit de reserve monumenten niet aan het structurele budget toegevoegd?	Het klopt dat het monumentenbudget bij de Kaderbrief in de jaren 2027 t/m 2030 is verhoogd met € 1,1 mln. Dit is ook verwerkt in de begroting. Hier tegenover staat echter een afname van de uitgaven aan de Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hiervoor zijn in 2026 nog substantiële uitgaven geraamd, maar in 2027 en verder niet. Deze uitgaven komen in 2026 onder andere ten goede aan subsidie voor de vesting Muiden, Fort Pampus en Spaarnwoude. Onder de streep nemen de totale lasten van dit beleidsdoel daarom af. Het saldo van de reserve Monumenten, dat eind 2026 resteert, wordt bij de begroting 2027 toegevoegd aan het monumentenbudget. Dit heeft echter geen gevolgen voor de totale beschikbare middelen, omdat ook in de vorige begroting al was voorzien dat deze middelen in de jaren vanaf 2027 zouden worden uitgegeven. Het verschil is dat voor deze uitgaven dan geen storting of onttrekking uit de reserve meer nodig is.	Daphne Rigter	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
74	PvdA	Tino Wallaart	93	Algemene dekkingsmiddelen	Met betrekking tot de (voornamelijk rente-) lasten: wat is het verschil in de meerjarige reeks ten opzichte van de (oorspronkelijke) vastgestelde Begroting 2026? Volgens eigen berekeningen is het voordeel in 2027 8,0 miljoen, in 2028 8,3 miljoen en in 2029 8,3 miljoen. Hoe is dit voordeel te verklaren?	De verschillen tov de vastgestelde begroting bedragen voor 2027:7,7 miljoen en voor 2028 en 2029: 8 miljoen. Bij de oorspronkelijke begroting 2026 is er uit gegaan van een verwachte opbouw van de lening portefeuille (en dus bijbehorende rentelast). Deze opbouw is gebaseerd op de begroting 2026 met de daarbij behorende meerjarenraming. De opbouw van de lening portefeuille is lager dan in de begroting 2026 werd verwacht, hierdoor zijn de toekomstige rentelasten voor 2027 tot en met 2029 naar beneden bijgesteld.	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
75	PvdA	Tino Wallaart	96	Tabel 7.5 Overige	De stortingen in de reserve waardevermindering groen nemen af ten opzichte van de (oorspronkelijke) vastgestelde begroting 2026: voor de periode 2027 - 2029 gaat het om respectievelijk 0,8 miljoen, 15,2 miljoen en 28,2 miljoen. Hoe valt deze scherpe daling te verklaren?	De cijfers uit de begroting 2026 waren gebaseerd op de cijfers van mei 2025. In oktober 2025 is de realisatiestrategie NNN vastgesteld, opgevolgd door de programmering realisatie NNN. De cijfers uit de voorliggende begroting 2027 zijn hier nu op aangepast. Deze wijzigingen zijn nu doorgevoerd en verklaren de scherpe daling in de begroting nu.	Wouter Kegel	Anouk Gielen	Landelijk Gebied	

Door JA21 zijn de volgende vragen gesteld:

Programma 1 - Openbaar bestuur

Pagina 21: *De lagere lasten hangen samen met het aflopen van incidentele rijksmiddelen voor het asielbeleid. Die middelen zijn niet structureel van aard. Houdt dat in dat de kosten van de regietafel voor rekening van de provincie komen of dat we ook minder kosten gaan maken?*

De provincie Noord-Holland ontvangt van het Rijk jaarlijks (incidenteel) een uitkering vanwege de Rijkstaken van de commissaris vanuit de spreidingswet, zoals het organiseren van de provinciale en regionale regietafels asielzaken. Vanwege de incidentele aard van deze uitkering, hebben ook de verplichtingen en kosten een incidenteel karakter. GS en cdK zorgen dat de verplichtingen en kosten voor deze Rijkstaken lager blijven dan de uitkering van het Rijk, zodat de kosten van de Rijkstaken niet "voor rekening van de Provincie" komen.

ü **Programma 2 - Bereikbaarheid**

Pagina 50: *In de begroting is vanaf 2028 structureel geld opgenomen voor doorfietsroutes. Om welk bedrag gaat het?*

Er is vanuit de kaderbrief voor de jaren 2028 en 2029 € 3.000.000 beschikbaar gemaakt. In de opvolgende jaren is voor dit specifieke doel € 4.000.000 beschikbaar. Deze gelden zijn toegevoegd aan de begroting voor de subsidieregeling Verkeersveiligheid & Doorfietsroutes.

Pagina 60: *Om te kunnen voldoen aan de klimaat opgave zullen er projecten worden ingericht die op basis van Industrieel, flexibel en demontabel worden uitgevraagd. Wat houdt dit in en wat zijn de (procentuele) meerkosten per project?*

Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD) bouwen is een duurzamere en snellere manier om bruggen en viaducten te bouwen en te vervangen. Standaardelementen komen kant-en-klaar uit de fabriek, worden sneller ter plekke gebouwd en zijn later opnieuw te gebruiken. Dit levert directe voordelen op: minder engineering, sneller bouwen, minder hinder voor de omgeving en lagere faalkosten, doordat onderdelen al in de fabriek op kwaliteit zijn gecontroleerd. Daarnaast zijn de bouwelementen circulair inzetbaar en behouden bruggen en viaducten een restwaarde, in plaats van alleen sloopwaarde. IFD bevindt zich in een overgangsfase met ontwikkel en transitiekosten. Zodra Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD) bouwen de standaard wordt, dalen naar verwachting zowel de projectkosten als de maatschappelijke kosten ten opzichte van de huidige bouwmethode. Hoeveel lager, is nog niet goed te voorspellen. Bij de recent opgeleverde IFD bruggen N240 zijn de meerkosten IFD nog niet bekend. De totale projectkosten ruim binnen het projectkrediet gebleven.

Pagina 60: *In samenwerking met marktpartijen en wegbeheerders gebruikt de provincie data uit voertuigen om de verkeersveiligheid te verhogen. Hoe waarborgen we hierin de privacy?*

De privacy is gewaarborgd op projectniveau. Dit is in de aanbesteding door het team van het ministerie van IenW meegenomen om te voldoen aan de AVG/GDPR. In de praktijk betekent dit dat er met geaggregeerde data gewerkt wordt die niet is terug te voeren op individuele gebruikers.

ü **Programma 4 - Ruimte**

Pagina 83: Daarnaast wordt bekeken of in het Noordzeekanaalgebied uitbreiding van het industrieterrein van Provinciaal Belang aan de orde is. Om welk terrein gaat het en met welk doel?

In het Noordzeekanaalgebied is mogelijke uitbreiding van Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) aan de orde voor een deel van het terrein Achtersluispolder te Zaanstad. Het doel achter eventuele aanwijzing van delen van Achtersluispolder als IPB is om de huidige ruimte en de huidige specifieke kwaliteiten van dit gebied planologisch te behouden en strategisch te reserveren voor activiteiten op gebied van circulaire economie, energietransitie of watergebonden industrie. De mogelijkheid om dit gebied als IPB te bestemmen en hiertoe onderzoek naar te doen, is opgenomen in de omgevingsvisie.

ü **Financiën / Algemene dekkingsmiddelen**

Pagina 144: De huidige meerjarenraming van de opcenten is structureel ongeveer 3,8 miljoen euro lager dan eerder werd verwacht. Dit wordt vooral verklaard door het feit dat de opcenten vanaf 2026 zijn gewijzigd. Een dergelijke wijziging geldt niet meteen voor alle auto's op 1 januari maar is afhankelijk van het moment van betalen. Hoe kan deze incidentele reden tot structureel lagere ramingen leiden?

Voor de meerjarenraming volgen wij de opgave zoals die in de meicirculaire van het provinciefonds is vermeld. Omdat we de aftrek van de opcenten in het provinciefonds gelijk willen houden aan de raming van de opbrengst aan opcenten van het Rijk is meerjarig de raming van de opcenten naar beneden bijgesteld.

ü **Financiën / Lokale heffingen**

Pagina 146: Bouw activiteiten. De leges zijn 215,4% kostendekkend. Mag dit wel?

De beoordeling van kostendekkendheid vindt plaats op het niveau van de volledige legesverordening, niet per afzonderlijke activiteit of afzonderlijk tarief.
Binnen de legesverordening is kruissubsidiëring mogelijk. Dit betekent dat een eventueel kostendekkend percentage van meer dan 100 procent bij bouwactiviteiten kan worden gecompenseerd door andere diensten waarvan de opbrengsten lager zijn dan de kosten.
De totale kostendekkendheid van de legesverordening bedraagt 63,37 procent. De totale geraamde baten blijven daarmee ruim onder de totale geraamde lasten. Daarmee voldoet de legesverordening aan het uitgangspunt dat de geraamde baten niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten.
Een kostendekkendheid van meer dan 100 procent voor bouwactiviteiten leidt daarom niet tot een overschrijding van de totale kostendekkendheid van de legesverordening.

Bijlage bij ID 5:

Provincie	**2027 (Geactualiseerd)**	**2027 (Begroting 2027)**	**Verschil**
Noord-Holland	82,1	82,1	0
Overijssel	84,4	82,2	2,2
Zeeland	84,4	84,4	0
Flevoland	85,5	85,5	0
Utrecht	88,2	86,4	1,8
Noord-Brabant	89,2	89,2	0
Limburg	92,0	88,5	3,5
Drenthe	92,0	92,0	0
Friesland	94,4	92,1	2,3
Groningen	95,7	95,7	0
Gelderland	101,5	101,5	0
Zuid-Holland	106,6	104,4	2,2
Gemiddeld	**91,3**	**90,3**	

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering **19-10-2026**

29 oktober 2026

Onderwerp: advies commissie Ruimte Begroting 2027

Advies van de commissie Ruimte van 19 oktober 2026
Betreft: Begroting 2027

De begroting 2027 is in alle vier de commissies behandeld. In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2027 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de begroting bespreekt. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. In de commissie Ruimte zijn de onderwerpen besproken die betrekking hebben op de portefeuille van deze commissie: Ruimte, Wonen & Mobiliteit.

Tijdens de bespreking zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen:

- De commissie is over het algemeen positief over de begroting, het geeft een goed inzicht in de plannen voor 2027
- Er zijn zorgen geuit over hogere onderhoudskosten voor wegen, de uitvoerbaarheid van veel projecten in 2030 en het verwachte tekort in de infrastructuurreserve.
- Er is aandacht gevraagd voor woningbouw aan dorpsranden en in beschermd landschap, betaalbaarheid van kleinere projecten en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.
- Er is aandacht gevraagd voor klimaatbeleid en warmteplannen. Stikstofruimte, netcongestie en een achterblijvende natuurkwaliteit kunnen de ruimte voor nieuw beleid beperken.
- Deelmobiliteit, zoals deelfietsen en mobiliteitshubs, vraagt om structurele financiering. Ook kwamen kansen en randvoorwaarden voor elektrisch vliegen en drones aan bod.

Toezeggingen college: Geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Ruimte
M. Poot
Commissievoorzitter

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
D.H. van der Voort
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145724
Dylan.van.der.voort@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Landelijk Gebied
Datum commissievergadering **19-10-2026**

30 oktober 2026

Onderwerp: advies Voordracht Begroting 2027

Advies aan Provinciale Staten:
De commissie Landelijk Gebied adviseert de Voordracht Begroting 2027 als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Gesproken over de kosten van faunaschade en faunabeheer en in het bijzonder het faunabeheerplan ganzen.
- Zorgen over de financiële dekking van de resterende NNN-opgave en de beheerkosten hiervan.
- Vragen en zorgen over het (niet) behalen van de KRW-doelen voor 2027 en de gevolgen hiervan.

Toezeggingen:

- Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe dat Provinciale Staten rond de zomer worden geïnformeerd over de kostenontwikkeling van faunaschade.
- Provinciale Staten ontvangen in november een uitgebreide voortgangsrapportage over de doelen van de Kaderrichtlijn Water.
- Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe bij de volgende begroting te onderzoeken of faunabeheer en faunaschade afzonderlijk kunnen worden weergegeven.
- Gedeputeerde Gielen zegt toe nog voor het eind van 2026 het onderzoek naar de effectiviteit en proportionaliteit van een verbod op of beperkingen van gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden te delen met Provinciale Staten.

Aangekondigde moties/amendementen:

- Geen aangekondigde moties of amendementen.

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **9-11-2026**
Commissie Leefomgeving
Datum commissievergadering **26-10-2026**

5 november 2026

Onderwerp: Advies Voordracht 57-2026 Begroting

Advies aan Provinciale Staten

De commissie Leefomgeving adviseert Voordracht 57-2026 Begroting als bespreekstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Teleurstelling en zorgen over onhaalbaarheid van de klimaatdoelstellingen voor 2030 en de noodzaak van aanvullende klimaatmaatregelen.
- Vragen over de kosten en effectiviteit van provinciale klimaatmaatregelen.
- Onduidelijkheid over provinciale rol en verantwoordelijkheden voor de waterstofinfrastructuur.
- Vragen over de (planning van de) verduurzaming van de industrie.
- Zorgen over capaciteit voor toezicht en handhaving bij omgevingsdiensten.

Toezeggingen:

- GS maken in de begroting voor 2028 de kosten van CO_2-reductie beter inzichtelijk.
- Klimaatbijlage 2028:
    - Explicieter opnemen van provinciale rol en verantwoordelijkheden ten aanzien van het te realiseren waterstofnetwerk in 2030.
    - GS gaan onderzoeken hoe de planning van het transitiepad voor de industrie concreter kan worden uitgewerkt.
- GS verstrekken een overzicht van uitgaven aan energieloketten en individuele warmtepompen.
- Gedeputeerde komt schriftelijk terug op de vraag over ‘het plan voor nagenoeg volledige naleving door omgevingsdiensten in 2030’.

Moties / amendementen aangekondigd: D66 en ChristenUnie over klimaatmaatregelen

Namens de commissie Leefomgeving

T. van Wijnen
Commissievoorzitter

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
commissiebestuur@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. **09-11-2026**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **26-10-2026**

3 november 2026

Onderwerp: Advies voordracht Begroting 2027

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de voordracht Begroting 2027 als bespreekstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Waardering uit voor een overzichtelijke, relatief beleidsarme begroting.
- Aandacht vooral voor de financiële positie op langere termijn. Blijvend zorg van meerdere fracties over het oplopen van schulden door lenen, dalende solvabiliteit en structurele onderbesteding. Het belang van beter ramen en sturen op investeringen en planningen is opnieuw benoemd door PS maar ook GS die benadrukt dat dit tijd kost.
- Er is sprake van brede steun voor versterking van het eigen vermogen, maar met aandacht voor voldoende financiële ruimte voor toekomstige investeringen en nieuw beleid.
- De commissie stelde vast dat motie M118-2025 over structurele meevallers in de begroting is verwerkt. Motie kan worden afgedaan.
-

Toezeggingen gedeputeerden:
GS komt (schriftelijk) terug op:

- vragen van JA21 over investering van -1,3 miljoen.
- vraag van PvdA/GL over monumentenreserve.

Moties/amendementen aangekondigd:
PvdA eventueel amendement gericht op herverdeling reserve monumenten in relatie tot motie 99-2026

Schriftelijke beantwoording n.a.v. commissie Bestuur 26102026

Begroting 2027:

Vraag JA21: Reserveontwikkeling provinciale infra: is 1,3 miljoen negatief. Hoe kan dat?
Antwoord:
De alinea in de begroting is opgenomen, maar met de kennis van nu weten we dat hierbij helaas niet de meest actuele cijfers zijn gebruikt.
De reserve wordt in 2026 beëindigd, waarbij het saldo dit jaar op 0 eindigt en er dus geen negatief saldo resteert. De lopende verplichtingen zijn (evenals de financiële middelen) omgezet.
Dit is voor een deel naar de unit studieprojecten en voor een ander deel naar de reserve uitvoeren mobiliteit gegaan.
In het algemeen geldt inderdaad dat een reserve niet negatief kan zijn.

Legesverordening:

Vraag PVV: De hogere dekkingsgraad leges betaald door bouwers. Kan gedeputeerde inzichtelijk maken welke activiteiten hiermee worden gecompenseerd? En is college bereid om te onderzoeken of bouwleges kunnen worden verlaagd, zonder totaal kostendekkendheid uit het oog te verliezen?
Antwoord:
De bouwleges kunnen worden verlaagd. Dit gaat echter ten koste van de totale kostendekkendheid van de legesverordening.
Als de leges voor bouwactiviteiten dalen, moeten de tarieven voor andere activiteiten, zoals milieu-, water- en ontgrondingsactiviteiten, waterwegen, wegen, tijdelijke en uitzonderlijke gebruiksvergunningen (TUG), grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden, mogelijk omhoog. Dit kan leiden tot onevenredige tariefstijgingen.
De kostendekkendheid wordt beoordeeld op het niveau van de volledige Legesverordening. Een afzonderlijke dienst of activiteit hoeft daarom niet zelfstandig kostendekkend te zijn.
Uit de kerngetallen van de Omgevingsdienst blijkt dat de geraamde opbrengsten voor bouwactiviteiten in de Begroting 2027 uitkomen boven 100 procent kostendekkendheid. Bij de realisatie moet blijken in hoeverre deze raming wordt behaald.
Een hogere kostendekkendheid van bouwactiviteiten betekent niet automatisch dat initiatiefnemers voor bouwactiviteiten meer leges betalen dan initiatiefnemers voor andere activiteiten. De tarieven zijn gebaseerd op de gemiddelde tijd die nodig is om een aanvraag te behandelen. Door de aangevraagde activiteiten en de gemiddelde tijdsbesteding beter in beeld te brengen, kunnen de tarieven verder worden aangescherpt. Daarmee sluiten zij beter aan op de daadwerkelijke uitvoeringskosten.

Vragen 50PLUS

1. Waarom wijzigen tarieven en hoe worden aanvragers geïnformeerd?

Antwoord: De tarieven worden jaarlijks vastgesteld op basis van de geraamde kosten van de Omgevingsdiensten en voortschrijdend inzicht. Door deze jaarlijkse actualisatie sluiten de tarieven steeds beter aan op de werkzaamheden die nodig zijn om een aanvraag te behandelen.

Inwoners en bedrijven kunnen de tarieventabel bij de Legesverordening vooraf raadplegen. Bij het indienen van een aanvraag via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) staat vermeld dat aan een vergunningaanvraag kosten kunnen zijn verbonden. Aanvragers worden daarbij verwezen naar de Legesverordening van het bevoegde gezag waar zij de aanvraag indienen.

2. De voordracht noemt een stijgende lijn zonder percentages bij paragraaf 2 en 3, wat is nu de kostendekkendheid per hoofdstuk? Wat is de verwachting voor 2027? En wanneer hebben we het volledige overzicht?

Antwoord: Deze informatie is voor 2027 opgenomen op pagina 148 van de Begroting 2027. Ook in de online gepubliceerde begrotingen van voorgaande jaren is de kostendekkendheid per hoofdstuk opgenomen. Deze informatie is daardoor altijd raadpleegbaar.

3. Na omissies vorige keer, is nu de hele tarieventabel gecontroleerd?

Antwoord: Naar aanleiding van de input van de Omgevingsdiensten en BIJ12 voert de provincie bij elke actualisatie van de Legesverordening en bijbehorende tarieventabel een interne controle uit.

M112/PS09-11-2026
AANGENOMEN

Motie: Meer handen voor onze natuur

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van de Begroting 2027;

Constaterende dat:

- In Noord-Holland duizenden vrijwilligers actief zijn bij terreinbeherende organisaties zoals Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, PWN en het Goois Natuurreservaat, waar zij bijdragen aan natuurbeheer, soortenmonitoring, natuurherstel en natuureducatie;
- Vrijwilligers ook een belangrijke rol spelen bij het monitoren en bestrijden van invasieve exoten;
- Er veel belangstelling bestaat om als groene vrijwilliger bij te dragen aan de natuur, maar het inzetten van nieuwe vrijwilligers voldoende capaciteit en middelen vraagt voor begeleiding, opleiding en coördinatie;
- Een gebrek aan deze middelen ertoe leidt dat terreinbeherende organisaties niet alle beschikbare vrijwillige inzet kunnen benutten;
- Er tegelijkertijd een grote opgave ligt om de natuurwaarden in bestaande Noord-Hollandse natuurgebieden te behouden, te herstellen en te versterken, onder meer vanwege de negatieve effecten van stikstofdepositie en de verspreiding van invasieve exoten;
- De provincie via het programma Betrekken bij Groen reeds ondersteuning biedt aan groene vrijwilligers en vrijwilligersprojecten;

Overwegende dat:

- Groene vrijwilligers een belangrijke bijdrage leveren aan het herstel en de verbetering van natuurwaarden in bestaande natuurgebieden en vrijwilligerswerk belangrijk is voor de sociale cohesie, het welzijn van inwoners en de gemeenschap;
- Met gerichte ondersteuning van terreinbeherende organisaties meer Noord-Hollanders daadwerkelijk als groene vrijwilliger aan de slag kunnen;
- Extra vrijwilligerscapaciteit kan bijdragen aan maatregelen die de gevolgen van stikstofdepositie voor kwetsbare natuur beperken en aan de aanpak van invasieve exoten;
- Het werven, opleiden en begeleiden van vrijwilligers een meerjarige inzet vraagt en terreinbeherende organisaties gebaat zijn bij financiële zekerheid over een langere periode;
- Een vierjarige investering in vrijwilligerscoördinatie, opleiding, begeleiding en materialen extra uitvoeringskracht kan opleveren voor het versterken van natuurkwaliteit en biodiversiteit;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Uiterlijk bij de behandeling van de Jaarstukken 2026 met een concreet voorstel te komen om gedurende vier jaar (2027–2030) jaarlijks € 150.000 beschikbaar te stellen, in totaal € 600.000, voor het versterken van de inzet van groene vrijwilligers bij terreinbeherende organisaties in Noord-Holland;

2. Deze middelen te richten op het vergroten van de daadwerkelijke inzet van vrijwilligers, onder meer door uitbreiding van vrijwilligerscoördinatie, begeleiding, opleiding en het beschikbaar stellen van noodzakelijke materialen, gericht op het herstellen en versterken van natuurkwaliteit en biodiversiteit in bestaande natuurgebieden, waaronder de aanpak van invasieve exoten;

3. Hiervoor financiële dekking te zoeken, waarbij onder meer wordt gekeken naar vrijvallende middelen en onderbestedingen binnen het programma Natuur en landelijk gebied;

4. De voorgestelde dekking en de benodigde begrotingswijziging uiterlijk bij de behandeling van de Jaarstukken 2026 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen.

En gaan over tot de orde van de dag

Sijmen Mülder D66 Noord-Holland	Dennis Heijnen CDA Noord-Hollnd	Klaas-Jeroen ter Wal VVD Noord-Holland	Tim Wagelaar PRO Noord-Holland
Julia Schneemann Volt Noord-Holland	Remine Alberts SP	Yvonne Buit ChristenUnie	

M121/PS09-11-2026 AANGENOMEN

Motie: Veiligheid van vrouwen in regionaal openbaar vervoer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 9: begroting 2027.

Constaterende dat:

- op maandag 19 oktober een vreselijk voorval zich heeft voorgedaan in het regionale openbaar vervoer. In een bus tussen Haarlem en IJmuiden zijn meerdere vrouwen betast en belaagd;
- dit voorval geen incident is en vrouwen zich vaak onveilig voelen in het openbaar vervoer;
- de provincie verantwoordelijk is voor het regionale busvervoer;
- de motie 'veiligheid voor vrouwen in de openbare ruimte' van vorig jaar ook opkwam voor de veiligheid van vrouwen, maar het openbaar vervoer daar niet expliciet in was opgenomen.

Overwegende dat:

- het openbaar vervoer een veilige plek hoort te zijn voor iedereen, maar in het bijzonder voor vrouwen;
- het niet zo kan zijn dat ongewenst gedrag door daders zonder consequenties blijft, wat de kans op herhaling laat toenemen;
- de provincie een rol heeft in het zorgen voor veilig openbaar vervoer voor vrouwen, ook al wordt dat door Connexion uitgevoerd;

Verzoeken GS:

- in gesprek te gaan met Connexion en de toekomstige vervoerder over sociale veiligheid en in bijzonder vrouwenveiligheid in de bus en te bespreken welke verbeteringen er doorgevoerd kunnen worden;
- in dat gesprek onder andere te bespreken of buschauffeurs goed zijn toegerust om bij dit soort situaties op te treden en daarmee de sociale veiligheid en vrouwenveiligheid kunnen verbeteren, bijvoorbeeld met trainingen hierover;
- PS te informeren over de uitkomsten van het gesprek;
- Bij de acties die volgen uit motie 87-2025 'veiligheid voor vrouwen in de openbare ruimte' ook de veiligheid van vrouwen in het openbaar vervoer mee te nemen;

En gaat over op de orde van de dag.

Dennis Heijnen	Sijmen Mulder	Tim Wagelaar	Klaas-Jeroen Terwal	Yvonne Buit
CDA	D66	PRO	VVD	ChristenUnie
Eric Jensen	Ingrid de Sain	Julia Schneemann	Henrice Vonck	Angelique Egbers

JA21 BBB Volt Vonck van Aesch Partij voor de Dieren

Anneke van der Helm-Chandansingh

50PLUS

A18/PS09-11-2026

VERWORPEN

Amendement: Dierenwelzijn in de begroting 2027 onder meer als expliciet onderdeel van een toekomstbestendig landelijk gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 9 Begroting 2027 (Voordracht 57-2026),

constaterende dat:

- met de aangenomen motie 126-2025, 'Dierenwelzijn in de begroting'[i], afgesproken is dat met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, opgenomen zouden worden met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan;
- deze doelen, noch een toelichting in de Begroting 2027 is terug te vinden, anders dan bij faunabeheer;
- ook in de Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied niet één keer het woord 'dierenwelzijn' is opgenomen;

overwegende dat:

- de Voedselvisie[ii] onderdeel is van het coalitieakkoord;
- in de Voedselvisie het streven is dat "vanuit het ecologische perspectief de grondgebonden agrarische bedrijfsvoering bijdraagt aan ecosysteemdiensten, klimaatadaptie, (bodem-) biodiversiteit en dierenwelzijn";
- de Voedselvisie tevens onderdeel is van het Programma Landelijk Gebied;

besluiten besluit 1 uit voordracht 57-2026 over de vaststelling van de begroting 2027 aan te vullen met:

"met dien verstande dat in Programma 5.5 *Programma Landelijk Gebied* en Programma 5.6 *Versterken kansrijke landbouw* van de Begroting 2027 onder de beleidsdoelen dan wel voorgenomen activiteiten de volgende alinea wordt opgenomen:

> "De provincie Noord-Holland zet zich binnen de transitie van het landelijk gebied en het voedselsysteem tevens in voor de verbetering van het dierenwelzijn. Hierbij wordt dierenwelzijn meegewogen naast biodiversiteit, klimaat, water, bodem en natuur. Bij de verdere uitwerking van het Programma Landelijk Gebied en aanverwante regelingen worden de aanbevelingen uit het manifest *Ook onze transitie*[iii] van de Dierenbescherming en andere maatschappelijke organisaties betrokken.";"

en gaan over tot de orde van de dag.

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

Henrice Vonck
Fractie Vonck Van Aesch

---

[i] Dierenwelzijn in Begroting NoordHolland - iBabs Publieksportaal

[ii] 293540_PNH_Voedselvisie_PNH_2020_2030_20210072_v3.pdf

[iii] https://www.ookonzetransitie.nl/

M111/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie bij begroting 2027
CO2-reductie door afname van verkeersgroei

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 november 2026 te Haarlem;

Constateren dat:

- De begroting stelt dat “de focus van het faciliteren van verkeersgroei naar het waarborgen van bereikbaarheid wordt verlegd, waarbij investeringen in toenemende mate worden gericht op openbaar vervoer, OV-mobiliteitshubs en fietsverbindingen in plaats van uitbreiding van wegcapaciteit, omdat nieuwe infrastructuur onder de huidige stikstofbeperkingen nauwelijks vergunbaar is”;
- Er meerdere kansen liggen om te investeren in openbaar vervoer, OV-mobiliteitshubs en fietsverbindingen zoals aangetoond in het grote succes van het deelfietsenplan in de regio Gooi en Vechtstreek en de behoefte in andere regio's van Noord-Holland;
- Volgens de ‘klimaatbijlage’ van de begroting er nog 0,8Mton CO2-reductie voor 2030 gevonden moet worden om aan het door de provincie gestelde doel te voldoen;

Overwegen dat:

- deze weerlegging mogelijkerwijs zorgt voor CO2-reductie;
- CO2-reductie zeer gewenst is om ons reductiedoel op mobiliteit te halen;

Dragen het college op:

- Met concrete voorstellen te komen om de aangekondigde verschuiving van het faciliteren van verkeersgroei naar het waarborgen van bereikbaarheid te vertalen naar extra investeringen in openbaar vervoer, OV-mobiliteitshubs en fietsverbindingen;
- Deze voorstellen te laten optellen tot de 0,8Mton CO2-reductie die voor 2030 nog te kort komt;
- Deze voorstellen uiterlijk Q2 2027 aan PS te laten doen toekomen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mülder (D66)

M113/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: Versnellen woningbouw door financiële ruimte gemeenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 09 november 2026, te Haarlem, ter vaststelling van: "Begroting 2027" (VD 2026-57)

Constaterende dat:

- De woningnood in Noord-Holland vraagt om versnelling van bestaande en nieuwe woningbouwontwikkelingen;
- Gemeenten bij woningbouwprojecten, in de voorbereidende fase regelmatig geconfronteerd worden met langdurige voorfinanciering van grondposities;
- Hierdoor gemeentelijk vermogen langdurig vastzit, waardoor de financiële ruimte van gemeenten wordt beperkt en mogelijk leningen aangetrokken moeten worden;
- De provincie Gelderland tijdelijk grond van gemeente aankoopt tegen een marktconforme prijs en deze voor hetzelfde bedrag terug verkoopt aan de gemeente wanneer de grond gereed is voor de start van de bouw;

Overwegende dat:

- De provincie eerder actief grondbeleid heeft onderzocht, maar er forse risico's zitten aan de rol van de provincie als ontwikkelaar;
- Een variant waarbij de provincie tijdelijk gronden van gemeenten overkoopt en deze tegen dezelfde prijs terug verkoopt op het moment dat de bouw kan starten minder risico's en minder taken met zich meebrengt;
- Gemeenten niet altijd over voldoende financiële ruimte beschikken om langdurig grondposities te financieren;
- Het tijdelijk overnemen van gemeentelijke grondposities door de provincie financieel perspectief kan bieden aan gemeenten en daarmee woningbouw kan versnellen;
- Een revolverend fonds ervoor zorgt dat er een plafondbedrag is en gelden opnieuw ingezet kunnen worden, zodra gemeenten de grond hebben teruggekocht
- De gemeente verantwoordelijk blijft voor de regie op de woningbouwontwikkeling;
- De provincie met deze methode gemeenten kan ondersteunen zonder de volledige verantwoordelijkheid voor gebiedsontwikkeling over te nemen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. Te onderzoeken of het tijdelijk overnemen van gemeentelijke grondposities tijdens de voorbereidende fase van woningbouwontwikkeling de woningbouw kan versnellen en gemeenten financieel kan ontlasten;
2. Hierbij als uitgangspunt te hanteren dat:
    a) Grond tegen een marktconforme prijs wordt aangekocht;
    b) De gemeente de regie over de woningbouwontwikkeling houdt;
    c) De grond na het doorlopen van de noodzakelijke voorbereidingen en procedures tegen hetzelfde bedrag wordt terugverkocht aan de gemeente;
    d) Een revolverend fonds in te richten met een vastgesteld plafondbedrag, waarbij vrijgekomen middelen na terugverkoop van gronden opnieuw beschikbaar komen voor andere woningbouwontwikkelingen bij gemeenten;
3. In de uitwerking expliciet aandacht te besteden aan de risico's voor de provincie, waaronder waardedalingen, vertragingen en de gevolgen voor de provinciale begroting;
4. De resultaten van dit onderzoek uiterlijk op 1 juli 2027 met Provinciale Staten te delen, zodat bij een positief resultaat van het onderzoek, eventuele financiële consequenties verwerkt kunnen worden in de begroting 2028;

en gaat over tot de orde van de dag.

Kelly Uiterwijk
JA21 Noord-Holland

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

M114/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie Geld van de automobilist terug naar de automobilist

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november2026 ter bespreking van de Begroting 2027,

Constaterende dat:

- de opcenten op de motorrijtuigenbelasting in drie jaar tijd zijn verhoogd van 67,9 naar 82,1;
- de opbrengst van de opcenten daardoor stijgt van € 272,1 miljoen in 2024 naar € 371,7 miljoen in 2027;
- één opcent in 2027 ruim € 4,5 miljoen oplevert en het terugdraaien van de laatste verhoging van 4,7 opcenten ruim € 20 miljoen per jaar kost;
- de begroting jaarlijks overschotten laat zien van € 14 tot € 34 miljoen;

Overwegende dat:

- veel Noord-Hollanders voor werk, zorg en gezin afhankelijk zijn van de auto;
- de opcenten een van de weinige belastingen zijn waarop Provinciale Staten zelf invloed hebben;
- het redelijk is dat wie via de opcenten betaalt, daar ook goede, veilige en begaanbare wegen voor terugkrijgt;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. bij de Voorjaarsnota 2027 een voorstel te doen om de laatste verhoging van de opcenten (4,7 opcenten) bij de eerstvolgende mogelijkheid terug te draaien en daarvoor structurele dekking te zoeken;
2. daarbij in beeld te brengen welke ambities die niet tot de kerntaken van de provincie behoren, kunnen worden geschrapt of afgeschaald om deze dekking te vinden;
3. tot die tijd de opbrengst van de opcenten zichtbaar en aantoonbaar in te zetten voor onderhoud, veiligheid en doorstroming van de provinciale wegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

I. Bezaan
namens de Partij voor de Vrijheid

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

M115/PS09-11-2026
VERWORPEN

MOTIE

Eerst weten wat het oplevert

Provinciale Staten van Noord-Holland | 9 november 2026 | Begroting 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter bespreking van de Begroting 2027,

Constaterende dat:

- de provincie jaarlijks tientallen miljoenen euro's besteedt aan klimaatbeleid;
- het college in de begroting erkent dat het nog altijd niet mogelijk is om maatregelen te vergelijken op effectiviteit, zoals CO_2-reductie per euro;
- de Klimaatbegroting door het college zelf wordt omschreven als een groeimodel, waarin uitgaven nog niet bij alle transitiepaden aan doelen gekoppeld kunnen worden;

Overwegende dat:

- de inwoners van Noord-Holland, recht hebben te weten wat er met hun geld gebeurt;
- beleid waarvan het effect niet kan worden aangetoond, niet ten koste mag gaan van kerntaken;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. geen nieuwe klimaatuitgaven aan te gaan zolang niet per maatregel inzichtelijk is wat de verwachte CO_2-reductie per euro is;
2. uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2027 voor alle lopende klimaatmaatregelen een overzicht aan Provinciale Staten te verstrekken, waarin per maatregel de kosten, de verwachte CO_2-reductie en de kosteneffectiviteit (CO_2-reductie per bestede euro) inzichtelijk worden gemaakt;
3. maatregelen waarvan het effect niet kan worden aangetoond te heroverwegen en de vrijvallende middelen in te zetten voor de kerntaken van de provincie;

en gaan over tot de orde van de dag.

I. Bezaan

namens de Partij voor de Vrijheid

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

M116/PS09-11-2026
VERWORPEN

MOTIE

Geen open eind voor het natuurnetwerk

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026 ter bespreking van de Begroting 2027,

Constaterende dat:

- voor de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland nog ongeveer € 1 miljard nodig is;
- de provincie daarvan ongeveer € 470 à 500 miljoen beschikbaar heeft;
- het college heeft aangegeven dat de ambitie om het NNN in 2027 af te ronden niet wordt gehaald;
- het resterende tekort van ongeveer € 500 miljoen wordt doorgeschoven naar de nieuwe Staten;

Overwegende dat:

- het doorschuiven van een tekort van deze omvang geen verantwoord financieel beleid is;
- de nieuwe Staten recht hebben op een eerlijk en volledig beeld van de verplichtingen die zij erven;
- grondaankoop en onteigening van agrarische grond grote gevolgen hebben voor boeren en het platteland;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. geen nieuwe financiële verplichtingen voor het NNN aan te gaan die niet volledig binnen de huidige begroting zijn gedekt;
2. vóór de Statenverkiezingen van maart 2027 een overzicht naar Provinciale Staten te sturen van de resterende NNN-opgave, met per gebied de kosten, de stand van grondverwerving en de gevolgen voor agrarische bedrijven;
3. daarbij scenario's uit te werken voor een sobere afronding die past binnen de beschikbare middelen;

en gaan over tot de orde van de dag.

I. Bezaan
Partij voor de Vrijheid Noord-Holland

Kelly Uiterwijk
JA21

M117/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: Dierenwelzijn in de begroting 2027 onder meer als expliciet onderdeel van een toekomstbestendig landelijk gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 9 Begroting 2027 (Voordracht 57-2026),

constaterende dat:

- met de aangenomen motie 126-2025, 'Dierenwelzijn in de begroting'[i], afgesproken is dat met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, opgenomen zouden worden met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan;
- deze doelen, noch een toelichting in de Begroting 2027 is terug te vinden, anders dan bij faunabeheer;
- ook in de Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied niet één keer het woord 'dierenwelzijn' is opgenomen;

overwegende dat:

- de Voedselvisie[ii] onderdeel is van het coalitieakkoord;
- in de Voedselvisie het streven is dat "vanuit het ecologische perspectief de grondgebonden agrarische bedrijfsvoering bijdraagt aan ecosysteemdiensten, klimaatadaptie, (bodem-) biodiversiteit en dierenwelzijn";
- de Voedselvisie tevens onderdeel is van het Programma Landelijk Gebied;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in Programma 5.5 *Programma Landelijk Gebied* en Programma 5.6 *Versterken kansrijke landbouw* van de Begroting 2027 onder de beleidsdoelen dan wel voorgenomen activiteiten de volgende alinea op te nemen:

"De provincie Noord-Holland zet zich binnen de transitie van het landelijk gebied en het voedselsysteem tevens in voor de verbetering van het dierenwelzijn. Hierbij wordt dierenwelzijn meegewogen naast biodiversiteit, klimaat, water, bodem en natuur. Bij de verdere uitwerking van het Programma Landelijk Gebied en aanverwante regelingen worden de aanbevelingen uit het manifest *Ook onze transitie*[iii] van de Dierenbescherming en andere maatschappelijke organisaties betrokken.";

en gaan over tot de orde van de dag.

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

Henrice Vonck
Fractie Vonck Van Aesch

---

[i] Dierenwelzijn in Begroting NoordHolland - iBabs Publieksportaal

[ii] 293540_PNH_Voedselvisie_PNH_2020_2030_20210072_v3.pdf

[iii] https://www.ookonzetransitie.nl/

M118/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie: Bijdragen aan vakbekwaam medewerker opvangcentra dieren in het wild

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2926, ter behandeling van agendapunt 9 Begroting 2027 (Voordracht 57-2026),

constaterende dat:
- in de Tweede Kamer in 2025 het amendement[1] Kostic over het regelen van financiering voor een vakbekwaam medewerker per opvangcentrum van dieren in het wild is aangenomen;
- een vakbekwaam medewerker noodzakelijk is voor deskundige coördinatie, naleving van wetgeving en het borgen van continuïteit;
- in het amendement een verdeelsleutel is opgenomen voor de financiering van deze medewerker: 30% Rijk, 40% provincies en 30% gemeenten;
- het Rijk dit jaar al is begonnen met het uitbetalen van haar deel: € 900.000,-;

overwegende dat:
- de 12 provincies ingevolge dit amendement gezamenlijk aan de lat staan voor € 1.200.000,-;
- Noord-Holland met een bedrag van € 100.000,- per jaar haar bijdrage zou leveren;
- in 2022 een motie[2] van de Partij voor de Dieren en GroenLinks is aangenomen met het verzoek aan GS om “overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden”. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is en dit af ronden voor 15 maart 2023;
- aan deze motie voor *structurele* financiering nog altijd geen uitvoering is gegeven;
- en één van de redenen die GS in dit kader noemen, is dat zij willen dat de opvangcentra volgens de kwaliteitsprotocollen werken;
- deze motie hierin helpend is, omdat juist een vakbekwaam medewerker een grote stap is in de verdere professionalisering van de wildopvangcentra;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
- te verkennen hoe zij haar aandeel aan het meefinancieren van een vakbekwaam medewerker per opvangcentrum voor dieren in het wild voor haar rekening kan nemen;
- en bij de Kaderbrief 2028 met een aantal opties hiervoor te komen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

Henrice Vonck
Fractie Vonck Van Aesch

[1] Kamerstuk 36725-XIV, nr. 13 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen

[2] Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. NoordHolland - iBabs Publieksportaal

M119/PS09-11-2026
VERWORPEN

Partij voor de Dieren

Motie Klimaatplan 2030

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2926, ter behandeling van agendapunt 9 Begroting 2027 (Voordracht 57-2026),

constaterende dat:

- in de Klimaatbegroting is te lezen dat de provincie met het huidige klimaatbeleid het klimaatdoel 2030 (55% CO2-eq-reductie t.o.v. 1990) niet haalt;
- met het huidige beleid Noord-Holland uitkomt op een verwachte reductie van zo'n 40% in 2030;
- het Berenschot-rapport 'CO2-impactanalyse Noord-Holland' (2022)[1] aanvullende maatregelen voorstelt om de 55%-reductie op tijd te halen;

overwegende dat:

- de urgentie voor klimaataanpak hoog is (toenemende hitte, droogte, overstromingen en schade aan natuur en economie);
- Berenschot in haar rapport aangaf dat het mogelijk is om de 55%-reductie op tijd te halen, mits er ingrijpend andere keuzes worden gemaakt door de provincie;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- voorafgaande aan de Eerste Begrotingswijziging van de Begroting 2027 twee scenario's aan PS voor te leggen waarmee het klimaatdoel 2030 wel wordt gehaald;

en gaan over tot de orde van de dag.

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

[1] 'CO2-impactanalyse Noord-Holland', 18-08-2022, Berenschot

M120/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Partij voor de Dieren

Motie: Versnellen van het verbinden van het Natuurnetwerk Nederland

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2926, ter behandeling van agendapunt 9 Begroting 2027 (Voordracht 57-2026),

constaterende dat:
- de bedoeling van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is om (grote) natuurgebieden te realiseren, die onderling goed met elkaar verbonden zijn via natuurverbindingen, vaak ecologische verbindingszones genoemd;
- deze natuurverbindingen als functie hebben dat planten en dieren (zoals zoogdieren, amfibieën en insecten) zich makkelijker kunnen verplaatsen tussen verschillende natuurgebieden;
- deze grotere en verbonden netwerken de biodiversiteit vergroten en de natuur, ook in Natura 2000-gebieden, minder kwetsbaar maken;
- natuurverbindingen bestaan uit onder andere natuurstroken, houtwallen, heggen, bermen, natuurvriendelijke oevers langs watergangen en aangelegde faunapassages;

overwegende dat:
- het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland traag verloopt;
- dit ook geldt voor de natuurverbindingen tussen de gebieden;
- vrijwilligers zouden kunnen helpen bij het aanleggen en onderhouden van natuurverbindingen, bijvoorbeeld via het programma ‘Betrekken bij Groen’ van de provincie;
- het beschikbare budget voor de afronding van het Natuurnetwerk Nederland voor het komende jaar toereikend is;
- heggen en houtwallen tevens schuilgelegenheid bieden voor dieren in de wei;

verzoeken het college:
- een oproep te doen onder agrariërs omtrent de bereidheid om ontbrekende NNN-verbindingen (zoals natuurvriendelijke oevers, heggen en houtwallen of brede stroken met bloemrijke graslanden) versneld te realiseren op hun grond;
- met een aantal bereidwillige agrariërs, vrijwilligersgroepen, maatschappelijke organisaties en terreinbeheerders de samenwerking op te zoeken om concrete stappen te zetten in de aanleg hiervan;

en gaan over tot de orde van de dag.

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

M122/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie: Onderzoek gratis buslijn Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van voordracht 57-2026, Begroting 2027,

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland verantwoordelijk is voor een groot deel van het regionale openbaar vervoer;
- betaalbaarheid van het openbaar vervoer een belangrijke voorwaarde is voor bereikbaarheid, maatschappelijke deelname en kansengelijkheid;
- verschillende steden en regio's in binnen- en buitenland experimenteren met (gedeeltelijk) gratis openbaar vervoer.

Overwegende dat:

- gratis openbaar vervoer een bijdrage kan leveren aan het verminderen van autogebruik en daarmee aan de provinciale ambities op het gebied van leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid;
- een fijnmazig, toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig openbaarvervoernetwerk essentieel is voor inwoners van Noord-Holland;
- juist in landelijke en plattelandsgebieden goed openbaar vervoer van groot belang is voor bereikbaarheid, sociale cohesie en toegang tot voorzieningen;
- een pilot met gratis openbaar vervoer waardevolle inzichten kan opleveren over reizigersgroei, de mate waarin automobilisten overstappen op het openbaar vervoer, de bereikbaarheid en de maatschappelijke effecten;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. te onderzoeken welke provinciale buslijn het meest geschikt is voor een pilot met gratis openbaar vervoer;
2. inzichtelijk te maken welke effecten een dergelijke pilot naar verwachting heeft op reizigersaantallen, autogebruik, bereikbaarheid en sociale participatie;

3. de financiële consequenties van een pilot in kaart te brengen, waaronder gederfde reizigersinkomsten, uitvoeringskosten en eventuele aanvullende kosten voor capaciteitsuitbreiding;
4. de resultaten van dit onderzoek zo snel mogelijk aan Provinciale Staten toe te zenden,

En gaan over tot de orde van de dag.

Remine Alberts

SP

M123/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: Naar een integraal provinciaal beleidskader voor exoten, flora en fauna

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van voordracht 57-2026, Begroting 2027,

Constaterende dat:

- Noord-Holland te maken heeft met een toenemende aanwezigheid van invasieve exoten, waaronder zowel uitheemse dier- als plantensoorten;
- zowel invasieve plantensoorten als diersoorten negatieve effecten kunnen hebben op biodiversiteit, natuurbeheer, waterkwaliteit, landbouw, infrastructuur en recreatie;
- verschillende inheemse dier- en plantensoorten provinciale aandacht vragen in het kader van bescherming, beheer en biodiversiteitsherstel;
- het huidige beleid rond exotenbeheer, soortenbescherming, flora- en faunabeheer is verspreid over verschillende beleidsdocumenten, uitvoeringsprogramma's en wettelijke kaders;
- de provincie de afgelopen jaren diverse maatregelen heeft genomen ten aanzien van exoten, flora en fauna;
- daarbij de indruk bestaat dat deze maatregelen veelal ad hoc en soortspecifiek tot stand komen, terwijl een overkoepelende beleidsvisie en een structureel afwegingskader ontbreken;
- er regelmatig maatschappelijke en politieke discussies plaatsvinden over de wijze waarop de provincie omgaat met exoten, flora en fauna.

Overwegende dat:

- een samenhangende provinciale benadering kan bijdragen aan een transparante, effectieve en wetenschappelijk onderbouwde aanpak van invasieve exoten, soortenbescherming en flora- en faunabeheer;

- een gebrek aan integraal en structureel beleid kan leiden tot inconsistentie in besluitvorming, onduidelijkheid voor betrokken partijen en terugkerende discussies over afzonderlijke beheermaatregelen;
- het wenselijk is dat toekomstige beleidsontwikkeling op het gebied van exoten, flora en fauna plaatsvindt vanuit één samenhangende visie, zodat afzonderlijke maatregelen beter op elkaar aansluiten;
- een integrale benadering duidelijkheid kan bieden aan gemeenten, terreinbeheerders, waterschappen, agrariërs, natuurorganisaties en inwoners;
- biodiversiteit, natuurherstel, dierenwelzijn, volksgezondheid, waterbeheer, landbouwbelangen en verkeersveiligheid gebaat zijn bij een consistente afweging van belangen;
- Provinciale Staten hun kaderstellende rol beter kunnen vervullen wanneer exoten-, flora- en faunabeleid in samenhang worden ontwikkeld en uitgevoerd.

Verzoeken het college:

1. het beleid ten aanzien van exoten, flora en fauna in samenhang en integraal te verwerken in toekomstige beleidsontwikkeling, beleidsactualisaties en uitvoeringsprogramma's;
2. daarbij in toekomstig beleid aandacht te besteden aan:
    a. de mate waarin de aanwezigheid en verspreiding van uitheemse planten- en diersoorten samenhangt met de kwaliteit van ecosystemen, biodiversiteit en leefgebieden in Noord-Holland, en welke betekenis dit heeft voor de provinciale beleidsaanpak;
    b. een eenduidige en transparante afwegingswijze waarin biodiversiteit, natuurkwaliteit, dierenwelzijn, volksgezondheid, landbouw, waterbeheer en verkeersveiligheid in onderlinge samenhang worden betrokken;
    c. de samenhang tussen preventie, monitoring, bescherming, beheer, herstelmaatregelen en eventuele bestrijding;
3. Provinciale Staten te informeren over de wijze waarop deze integrale benadering wordt verankerd in toekomstig beleid en hierover periodiek terug te koppelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Remine Alberts
SP Noord-Holland

M124/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie: De krant op tafel in elk buurt- en dorpshuis

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van voordracht 57-2026, Begroting 2027,

Constaterende dat:

- Een krant mensen op de hoogte houdt van het nieuws en ontmoeting en gesprekken stimuleert;
- Niet iedereen zich een abonnement op een regionaal dagblad kan veroorloven;
- Buurthuizen, wijkcentra en dorpshuizen laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn, verspreid over heel Noord-Holland;
- Een gratis krant deze ontmoetingsplekken aantrekkelijker kan maken voor bezoekers;

Overwegende dat:

- In verschillende provincies, waaronder Gelderland, Noord-Brabant, Drenthe en Limburg, vergelijkbare initiatieven zijn genomen;
- Toegang tot betrouwbaar nieuws belangrijk is voor maatschappelijke betrokkenheid en democratische participatie;
- De provincie een verantwoordelijkheid heeft bij het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen en wijken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. Samenwerking te zoeken met regionale dagbladen zodat gedurende een periode van twee jaar gratis een regionaal dagblad beschikbaar gesteld kan worden aan buurthuizen, wijkcentra en dorpshuizen die zich hiervoor aanmelden;
2. Provinciale Staten over de resultaten te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Remine Alberts — SP

Dennis Heijnen — CDA

M125/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie

Jaarlijkse monitoring beschermd landschap

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 9, Begroting 2027;

Constaterende dat:

- het college in de commissie Ruimte heeft bevestigd dat het aantal hectares beschermd landschap dat door nieuwe ontwikkelingen wordt aangetast niet wordt gemonitord, ook niet voor Noord-Holland als geheel;
- gemeenten binnen de provinciale kaders kunnen besluiten over woningbouw tot 25 woningen aan de randen van kernen in beschermd landschap, waarbij compensatie van aangetaste kernkwaliteiten een wens is en geen verplichting;

Overwegende dat:

- beschermd landschap steeds verder onder druk staat door nieuwe ontwikkelingen;
- ook bij zorgvuldig onderbouwd maatwerk, zoals bij Stompetoren-West waar het te onttrekken oppervlak is teruggebracht van circa 28 naar 17 hectare, het cumulatieve effect van afzonderlijke besluiten zonder cijfers niet zichtbaar is;
- Provinciale Staten zonder dit inzicht niet kunnen toetsen of het beleid voor beschermd landschap zijn doel bereikt;

Verzoekt het college:

1. jaarlijks aan Provinciale Staten te rapporteren hoeveel hectares beschermd landschap in Noord-Holland door nieuwe ontwikkelingen verloren gaan of worden aangetast, [bij voorkeur als onderdeel van de bestaande planning-en-controlcyclus];
2. Provinciale Staten te laten weten hoe beschermd landschap duidelijker gecategoriseerd kan worden.

en gaat over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

M126/PS09-11-2026
VERWORPEN

Motie

Overzicht financieringsopties Natuurnetwerk vóór de Voorjaarsnota 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 9, Begroting 2027;

Constaterende dat:

- het college in de commissie Landelijk Gebied heeft aangegeven dat het tekort voor de financiering van de resterende opgave voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) volgend jaar niet volledig gedekt zal zijn;
- het college de extra € 200 miljoen die in de Kaderbrief 2026 aan de reserve is toegevoegd, noodzakelijk en substantieel noemt, maar niet voldoende;
- het college de financiering blijvend wil bespreken met Provinciale Staten en het Rijk (Natuurpact 2.0);

Overwegende dat:

- het college stelt dat de nieuwe Staten moeten bepalen hoe zij met het tekort omgaan, terwijl de Staten in maart 2027 worden gekozen en de Voorjaarsnota 2027 een van de eerste momenten is waarop zij daarover keuzes kunnen maken;
- Provinciale Staten hun kaderstellende rol alleen kunnen vervullen als zij tijdig weten welke financieringsopties er zijn en wat de gevolgen daarvan zijn voor tempo en ambitie van de NNN-realisatie;
- voor een overzicht van tekorten en dekkingen wordt verwezen naar het Programma Natuurnetwerk, maar een toezegging dat PS vóór de Voorjaarsnota 2027 een overzicht van financieringsopties ontvangt, is niet gedaan;

Verzoekt het college:

1. vóór de behandeling van de Voorjaarsnota 2027 aan Provinciale Staten een overzicht te sturen van de financieringsopties voor de resterende NNN-opgave;
2. daarbij per optie aan te geven wat de gevolgen zijn voor tempo en ambitie van de realisatie van het Natuurnetwerk;

en gaat over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh	Angeline Egbers	Kelly Uiterwijk
50PLUS	Partij voor de Dieren	JA21

M127/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie ‘Samen verantwoordelijk voor zeehondenzorg’

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt ‘Begroting 2027,’

kennis genomen hebbende van het feit dat:

- In de begroting 2027 geen uitvoer is gegeven aan de motie M126-2026 *Dierenwelzijn in Begroting* om een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan;

constaterende dat:

- het Zeehondencentrum in Lauwersoog een onmisbare functie vervult in de opvang van zieke, gewonde en verweesde zeehonden uit het hele Waddengebied;[1]
- het Zeehondencentrum met onderzoek en monitoring van zeehonden belangrijke informatie levert over de staat van de natuur in de Waddenzee en daarmee aansluit bij de UNESCO-criteria voor het behoud van de Outstanding Universal Value[2] van het Werelderfgoed;
- 27% van de in Lauwersoog opgevangen zeehonden afkomstig is uit het Noord-Hollandse deel van de Waddenzee;[3]
- het draagvlak voor het behoud van het Zeehondencentrum enorm is;

overwegende dat:

- Noord-Holland als beheerder en beschermer van haar deel van de Waddenzee een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor het welzijn van zeehonden die daar leven;
- het Waddenfonds - binnen hun bevoegdheid vastgesteld door de drie noordelijke provincies - op korte termijn geen extra geld kan leveren;
- uit de ondertekening van het Zeehondenakkoord[4] (2020) volgt dat de opvang van in nood verkerende zeehonden niet uitsluitend een verantwoordelijkheid van is particuliere opvangcentra, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het rijk, de kustprovincies, de betrokken gemeenten en de opvangorganisaties;
- Noord-Holland met de ondertekening van het Zeehondenakkoord deze gezamenlijke verantwoordelijkheid heeft erkend;
- zeehonden gelden als een belangrijke indicator voor de gezondheid van het ecosysteem van de Waddenzee en recent onderzoek door onder meer Universiteit Utrecht wijst op een zorgwekkende lage overleving van jonge gewone zeehonden, waardoor het Zeehondencentrum in Lauwersoog cruciaal is voor verdiepend onderzoek om oorzaken van deze lage overleving te achterhalen;[5]
- het tot slot en allereerst van groot belang is de zeehondenzorg te garanderen voor het aanstaande seizoen van februari tot en met oktober 2027;

---

[1] De opvangcapaciteit van de overige Nederlandse zeehondencentra is bij lange na niet voldoende om bij sluiting de opvangfunctie van het Zeehondencentrum in Lauwersoog over te nemen.

[2] Outstanding Universal Value (OUV) is de uitzonderlijke universele waarde waarvoor een gebied door UNESCO als Werelderfgoed is erkend. Voor de Waddenzee betreft dit de unieke natuurlijke processen en biodiversiteit die van internationaal belang zijn voor de gehele mensheid.

[3] Van alle opgevangen zeehonden in de periode 2024 – 2026 tot en met september kwam 17% van de zeehonden uit Groningen, 27% uit Noord-Holland en 56% uit Fryslân.

[4] Het vastgestelde doel van het Zeehondenakkoord is een eenduidige en zorgvuldige manier van opvang van zeehonden in Nederland te realiseren waarbij zowel het belang van de populatie als van het individuele dier centraal staat (Kamerstukken II 2019/20, 28 286, nr. 1105).

[5] Verdiepend onderzoek naar afname zeehonden in Waddenzee van start - Nieuws - Universiteit Utrecht

verzoeken GS:

- vanuit de erkenning van een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de provincies Fryslân en Groningen, het Waddenfonds en het Zeehondencentrum te bespreken hoe de opvang van zeehonden uit het Waddengebied de komende jaren geborgd kan worden;
- Provinciale Staten vóór de behandeling van de Kadernota 2028 te informeren over de uitvoering van deze motie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Fractie Vonck Van Aesch

Angeline Egbers
Partij voor de Dieren

M128/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie 'Inzicht in belemmeringen CO2 reductiepad industrie'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2026, ter behandeling van agendapunt 'Begroting 2027,'

constaterende dat:

- In het transitiepad 'bedrijven en Industrie' de grootste CO2-reductie valt te behalen;
- In de huidige Klimaatbijlage voor de vierde opeenvolgende keer opnieuw niet genoeg maatregelen staan om de doelen in dit transitiepad te halen;
- In haar antwoord de gedeputeerde zegt te doen wat binnen 'de rol van de provincie' mogelijk is, en zegt afhankelijk te zijn van andere partijen, waaronder de bedrijven zelf, het Rijk en de EU;

overwegende dat:

- Een aantal partijen in de commissievergadering Leefomgeving aangeeft beter te willen sturen, maar van GS geen keuzemogelijkheden krijgt aangereikt om iets extra's te doen;
- De uitspraak 'rol van de provincie' niet duidelijk aangeeft welke bevoegdheden dit geeft, welke beperkingen dit oplevert en hoe die eventueel aangevlogen zouden kunnen en moeten worden;
- Het bedenken van aanvullende maatregelen specifieke kennis en inzicht vereist;
- Er bij partijen wel de dringende behoefte leeft om dit transitiepad te versnellen;

verzoeken GS:

- om PS op korte termijn, i.e. februari 2027, een overzicht te geven van:
  - de belemmeringen die GS ervaart in dit transitiepad ten aanzien van en vanuit bedrijven, het Rijk en de EU,
  - aanvullende mogelijkheden om, gegeven de bevoegdheden van de provincie, versnelling te realiseren,

  zodat PS kan meedenken over maatregelen voor de noodzakelijke versnelling van dit transitiepad;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck	Remine Alberts	Yvonne Buit	Angeline Egbers
Fractie Vonck Van Aesch	SP	CU	Partij voor de Dieren

M129/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Volt Noord-Holland | Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland | ChristenUnie Provinciale Staten Noord-Holland

Motie: Pilot van filtertechniek bij afwatering van wegen bij provinciale bruggen en onderdoorgangen.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 09/11/2026, bij bespreking van *9. Begroting 2027*.

Constaterende dat:

- bij het rijden en remmen van auto's slijtagedeeltjes van de banden vrijkomen;
- deze slijtagedeeltjes blijven liggen op het wegdek en deze met regenwater worden weggespoeld;
- er, volgens het RIVM in 2019, een geschatte hoeveelheid van 17.000ton microplastics door bandenslijtage vrijkwam in Nederland;
- binnen het onderzoeksproject aan de TU Berlin (URBANFILTER) filters zijn ontwikkeld die deze slijtagedeeltjes opvangen;
- deze techniek al in de praktijk is getest, zowel in Kopenhagen, Berlijn als op het Circuit Zandvoort;
- de provincie Noord-Holland deze microplastics al gedeeltelijk afvangt op provinciale wegen waar mogelijk via de berm en op andere locaties door zandvangers en lamellenfilters;

Overwegende dat:

- het wenselijk is om verspreiding van microplastics in water tegen te gaan;
- microplastics moeizaam uit de bodem en water te verwijderen zijn;
- het daarom zinvol is om deze slijtagedeeltjes zo dicht mogelijk bij de bron af te vangen;
- de provincie Noord-Holland, als beheerder van provinciale wegen, zelf maatregelen kan treffen om vervuiling door microplastics te beperken;
- de provincie Noord-Holland bij bruggen en onderdoorgangen waar afwatering via de berm wordt bemoeilijkt, zelf mogelijkheden ziet om de filtering te verbeteren;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij bruggen en onderdoorgangen in provinciaal beheer een pilot uit te voeren met vernieuwde filtertechnieken (zoals URBANFILTER);
- deze vernieuwing aan te laten sluiten bij al gepland onderhoud;
- Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann	Angeline Egbers	Yvonne Buit
Volt Noord-Holland	Partij voor de Dieren	ChristenUnie

Aanvraag 2-minutendebat PS-vergadering 16 november 2026

inzake Discussienota D66-Volt-GL-PvdA: Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie

D66 vraagt een 2-minutendebat aan n.a.v. het in de commissie Leefomgeving van 26 oktober jl. besproken B-agendapunt “Discussienota D66-Volt-GL-PvdA: Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie” om hier moties bij in te kunnen dienen.

De aanvraag betreft 1 concept-motie.

Toelichting van de fractie:

De gedeputeerde stelde in het debat, over het punt hoe we het vertrouwen herstellen van initiatiefnemers, dat de procedure na de behandeling van het initiatief van de windmolens in de Noorder-IJplas niet is aangepast. Daar heeft de D66 fractie zorgen over en wil daarom een motie indienen.

Emre Kanik
D66

M130/PS09-11-2026
INGETROKKEN

Motie bij 2 minutendebat Discussienota Regierol provincie in de Regionale Energie Strategie
Titel: Helderheid provinciale procedures en besluitvorming voor initiatiefnemers

Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 16 november 2026 te Haarlem;

Constateren dat:

- De procedures en besluitvorming van de provincie in de Regionale Energie Strategie (RES) ervoor zorgen dat initiatiefnemers laat in het proces nog een afwijzing kunnen krijgen;
- Dit het voor particuliere initiatiefnemers, bedrijven en ondernemers erg moeilijk maakt om duurzame energieprojecten van de grond te krijgen;
- De procedures en besluitvorming van de provincie deze bestuursperiode niet zijn geëvalueerd of aangepast;

Overwegen dat:

- Het op deze manier erg moeilijk wordt om bij energieprojecten tot een minimum van 50% lokaal eigendom te komen, terwijl dat wel het streven is;
- Het daardoor voor de provincie ook erg moeilijk is om de RES doelen te halen;

Verzoeken het college:

- Met initiatiefnemers van duurzame energieprojecten in gesprek te gaan over knelpunten in provinciale procedures en besluitvorming;
- Op basis daarvan concrete verbetervoorstellen uit te werken om de helderheid van provinciale procedures en besluitvorming te vergroten;
- Provinciale Staten hierover vóór het einde van deze Statenperiode te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik (D66)